

NICOLAI VIGELII de Dreiſa Heſſorum Iuriſconſulti

METHODVS VNIVERSI Iuris Pontificij abſolutiſsima, in quinq; libros diſtincta.

Ex qua patet, in quibus Ius Pontificium cum Iure Ciuili conſentiat, in quibus ab eo diſcrepet, illúdue diſtinguat.

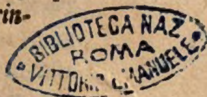
Julius Boldrinus

Cum Cæſ. Maieſt. & Regis Galliarum gratia & priuilegio ad annos VI.

BASILEAE, EX OFFICINA Oporiniana. 1 5 8 0.

REVERENDISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO DANIELI, ARchiepiſcopo Moguntino, ſacri Romani Imperij per Germaniam Archicancellario, Principi Electori, Domino ſuo clementiſsimo,

NICOLAVS VIGELIVS I. C. S. D. P.

VM Methodus hęc denuò eſſet excudenda, Reuerendiſſime Princeps Elector, Domine clemẽtiſsime, eam recognitã, & in nonnullis locis emendatam, Reuerendiſsimæ Celſitudini ueſtrę dedicandam duxi: tum quòd Reuerendiſsima Celſitudo ueſtra labores meos, quos in Iure excolendo ſuſtineo, inter cęteros Imperij ordines ſua liberalitate iuuit: tum ut per hanc occaſionem Iuriſprudentiæ meæ, quam ij qui in foro uerſantur, tanquam nouã, & à fori conſuetudine alienam, Principibus uiris ſuſpectam & in-

uisam reddere conantur, Reuerendissi mæ Celsitudini uestræ, tanquam sacri Romani Imperij per Germaniā Archicancellario, rationem aliquam redderē. Neq; enim me huius Iurisprudentię utcunq; nouę, & à fori consuetudine alienæ, pœnitet, adeò quidem, ut eius publico hoc scripto rationem reddere nō erubescam. Cum enim Ius ars boni & æqui, perinde ac cæterę artes, doctrina partim, partim usu paretur & exercitatione: ita sentio, doctrinā simul & exercitationem Iuris forēsibus actionibus, dummodo non uitiosis, debere esse accommodatā. Est enim perabsurdum, artium ac sciētiarum studia ab actionibus, quarum artes atq; scientiæ sunt, discrepare. Iam nemini dubium est, actiones forēses, quibus Iuris studia sunt accommodanda, potissimùm consistere in argumentis causarum, quę in iudicia deducuntur, tum inueniendis, tum formandis, tum deniq; dijudicandis: quorum priora duo aduocatorum munera sunt, postremum ad iudicem eiusq; assessores spectat. Argumenta autem causarum appello actiones, exceptiones,

repli-

replicationes,duplicationes,& ſic dein ceps, quibus iura cauſarum utrinq; diſputantur. Huiuſmodi diſputationibus forenſibus doctrinam Iuris accommodaui. Siquidem propoſito aliquo iure, eius exceptiones, exceptionum replicationes,replicationum duplicationes, & ſic deinceps ordine ſubieci. Quam rationem tam in Ciuili, quàm Pontificio,necnon Controuerſo Iure digerendo ſum ſecutus: qua nō ſolùm facilem utriuſq; Iuris cognitionem, ſed & argumentorū forenſium inuentionē promptam & expeditam me reddidiſſe confido. Hac re nihil aduerſus fori conſuetudinem deliqui: nec credo quenquam omnium qui in foro uerſantur, tam iniquum, qui hanc meā Iuris docendi rationem duxerit reprehendendā. Quod ad rationem attinet argumētorum formandorū,ſeu apud iudicem proponendorum,in ea (fateor) à fori cōſuetudine diſcrepo: nec enim quid in foro fiat,ſed quid fieri debeat,in hac re ſpectaui. Siquidem conſuetudo fori,qua unum argumentum per decem, uiginti uel triginta,interdum plures poſitiones proponitur,

ponitur,quibus ſingulis ſingulariter ab aduerſario reſpondetur, à Dialecticorum,Rhetorum,& ueterum Iuriſconſultorum præceptis abhorret: ipſeq; cauſę ſtatus,ad quem iudici ante omnia in iudicando eſt reſpiciendum, iſta ponēdi ac reſpondendi ratione inuoluitur, ut difficilius iudici apparere poſsit. Proinde non ſine cauſa Elector Saxoniæ hūc morem à ſuis iudicijs per conſtitutionē repulit. Nec praua iſta conſuetudo defendi hoc colore poteſt,quòd in locum interrogationum, quæ olim in iudicijs erāt receptę,ſucceſſerit. Siquidem iſtarum interrogationum lōgè alia fuit ratio : tunc enim adhibebantur, quando actor dubitabat,an & pro qua parte aduerſarius hæres eſſet, eiusq; rei probatio difficilis erat. In poſitionibus autē, quibus hodie utuntur,actor non dubitat, ſed aſſerit uerum eſſe, ſeq; ad probandum offert. Proinde præſtat ſyllogiſtica forma uel copioſius argumentū proponere, & aut negando aut diſtinguendo ad id ab aduerſario reſponderi: hæc enim ratio Dialecticorum, Rhetorum & ueterum Iuriſconſultorū pręceptis

ceptis

ceptis consentit,& ad causæ statum iudicem rectà sine lõgis ambagibus perducit. Superest de argumentis propositis iudicandi ratio, in qua mea Iurisprudentia, ueteribus quidem Iurisccõsultis non incognita, nostris hominibus noua uidetur, estq́; (ut ingenuè fatear) hoc casu à fori consuetudine seu corruptela potius prorsus aliena. Licet enim omnes fateantur, litis contestationem iudicij fundamentum esse: quid tamen litis contestatio sit, & quomodo lis contestanda, nemo intelligit, & ita in ipso iudicij fundamento aberratur ab omnibus: ex quo errore litium longæuitas & incertitudo, de qua graues hoc seculo querelæ existunt, originem trahit. Impp. Seuerus & Antoninus Augusti; Lis (inquiunt) tunc contestata uidetur, cum iudex per narrationẽ negocij causam audire cœperit. Quorum uerborũ sensus hic est, Litem contestatam uideri, cum per actionem, exceptionem, replicationem, & alia huiusmodi causæ argumenta, in Iure utrinq; proposita, iudex id in quo causa consistit, seu statũ causæ cognoscere cœperit. nec enim

audire cauſam aliò ſpectare poteſt,quã ut iudex ſtatum totius negocij cognoſcat. Quo cognito,uel actio,uel exceptio,uel replicatio,uel duplicatio apparebit controuerſa:& aut de iure,aut de facto eius lis erit. de qua re aliâs copioſius diſſerui. Quòd igitur in iudicio actio proponitur, excipitur, replicatur, duplicatur,&c.omne eò pertinet,ut iudici ſtatus negocij conſtare poſsit. Nec enim iudici, quemadmodum aduocatis, qui argumenta ad cauſam agẽdam ac defendendam quærunt,ad circumſtantias cauſæ, ſed ad cauſæ ſtatum in iudicando reſpiciendum: nec cauſa illi in perſonis & temporibus,ſed in genere uniuerſo conſiderãda, & hypotheſis ad theſin reuocanda eſt. Quod & Cicero teſtatur his uerbis: Omnes controuerſias ad uniuerſi generis uim & naturam referri. item dum ait: Nullam eſſe cauſam, in qua id quod in iudicium uenit,ex reorum perſonis, ac non generũ ipſorum uniuerſa diſputatione quæratur. Hac ratione uſi ueteres Iuriſconſulti,non uerboſis conſilijs, ut nunc ſit, ſed breuiter de iure ſoliti ſunt reſpondere,

dere,ut ex Pandectis constat. Nec obstat,quòd in suis responsis, quemadmodum Imperatores etiam in suis rescriptis, sæpe certas personas & res nominatim posuerint.Ex hoc enim non conuincitur, eos in respondendo ac rescribẽdo ad facti speciem, seu ad personas & tempora potius quàm ad genus uniuersum respexisse:cum nihil intersit,utrum respondeatur, Titium,qui Stichũ seruum calendis Martij dare promiserat, Sticho ante calendas Martias sine dolo & culpa Titij mortuo liberatum esse: an sic, Debitorem speciei interitu ipsius rei debitæ liberari, si dolo & culpa caret,nec in mora soluendi fuit.Nec item obstat,quòd iudici interdum à legibus iniungitur,ut pro qualitate personæ & causæ duriorẽ uel humaniorem sententiam ferat.hoc enim in ijs causis obtinet,quæ magis ex arbitrio iudicis, quàm ex certa legum authoritate pendent, in quibus litis cõtestatione opus non est, nec iudex ad statum causæ alligatur. Hæc ueteribus Iuriscõsultis non fuerunt incognita, sed hodie noua uidentur,& sunt inaudita.Nisi tamen ali-

quando in usum reuocentur, frustra de litium longæuitate & incertitudine è iudicijs extirpanda in Comitijs Imperij consultatur. Reddidi breuiter meæ Iurisprudentiæ, quæ in iudicando magis quàm in disputando consistit, rationem: quam ad Reuerendissimam Celsitudinem uestram, tanquam sacri Romani Imperij per Germaniá Archicancellarium, potissimùm perscribere uolui, ut Principes Viri, & ij qui penes eos sunt, intelligant, me lucem non subterfugere, & gratiam potius eorum quàm indignationé meis summis laboribus, quos in iure excolendo exhaurio, mereri. Nec dubito, si tali Iurisprudentia iuuentus in scholis institueretur & exerceretur, eam actionibus forésibus magis idoneam euasuram, & tádem euenturum id quod in priore huius Operis præfatione, quæ nunc inter alia mea opuscula extat, promisi, ut progressu temporis tales uiri ad iudicia accedant, qui uno anno plures causas uel certiore iudicio expedire queant, quàm nunc decem annis expediuntur. Quod uerò ad presentem Methodum attinet, eam Reueren-

uerendissimæ Celsitudini uestræ dedico, in qua omnia quę in Iure pontificio reperi, fideliter ad suos redegi locos, & cum Iure ciuili contuli: ut facilè apparere posit, in quibus pontificium Ius à Iure ciuili discrepet, in quibus cũ eo consentiat illudúe distinguat: de ijs quæ à nostris hominibus in controuersiam deducta sunt, liberum cuiq; suum iudicium relinqués. Quemadmodum enim in Iuris ciuilis Methodo, ita quoque in hac meum non interposui iudicium: cùm hoc mei instituti non esset. Illud autem optandum censeo, ut tantum prudentiæ & iustitiæ ciuilis studium in animis hominum excitetur, quanta de religione hodie est contentio: tunc enim res humanæ longè melius sese essent habituræ.

A V.

AVTHOR AD LE-
ctorem.

Habes Lector uniuersi Iuris Pontificij Methodum, ad eum ferè ordinem, quem in Digestis Iuris ciuilis obseruaui, cõscriptam: nisi quòd ea quæ de hæreticis habentur, in hac Methodo accusationibus publicis subieci: & ea quæ de matrimonijs habentur, inter actus ecclesiasticos retuli. Quoniam canones matrimonium inter sacramenta referunt, & eius causas ecclesiasticæ iurisdictioni subijciunt. Signum autem hoc M. I. C. quod paßim occurrit, Methodum meam Iuris ciuilis denotat. Nam diligenter Ius Pontificium cum Iure ciuili contuli, & si quo in loco ius hoc cum illo concordat, uel ab eo discrepat, illudúe distinguit, annotaui: ideoq; sæpius Methodus mea Iuris ciuilis hoc signo mihi fuit allegãda. quod ut intelligeres, eius te hoc loco admonendum duxi.

Vale.

CATALOGVS CAPItum huius Methodi.

LIBRI PRIMI DE LEGIBVS, *Magistratibus & iudicijs publicis.*

LIBRI

LIBRI SECVNDI DE *iudicijs priuatis.*

LIBRI TERTII DE *re eccleſiaſtica.*

De

LIBRI QVARTI DE *actibus ecclesiasticis.*

personis

LIBRI QVINTI DE RELIQUO IURE PONTIFICIO.

FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER I.

DE LEGIBVS, MAGISTRATIbus, & iudicijs publicis.

DE IVRE ET LEGIbus. Cap. I.

I. ETYMOLOGIA IVRIS.

IVS *dictum est, quia iustum. c. ius generale. §. ius autem. distinct.1. Aliam etymologiam uide M.I.C.libro primo, capite 1, quæst.3.*

II. DIFFERENTIA IVRIS & legis.

Differunt ius & lex, quemadmodum genus & species. Lex enim iuris species dicitur d.c.ius generale, in prin.

III. ORIGO *iuris ciuilis exponitur distinct. 7.c.1. cum duob. sequentib. Concordat M.I.C.d. cap.1.quæst.5. Iuris Pontificij origo exponitur distinct.15.c.1.cum sequente.*

IIII. SPECIES *aliquot legum enumerantur*

 distinct.

distinct.2.c.quædam,cum duob.sequentibus.

V. RATIO & usus iuris legumq;,est coercitio humanæ audaciæ & nocendi facultatis.distinct.4.c.1.cum sequente.23.q.5.c.non frustra.

VI. OFFICIVM legum exponitur distinct.3.c.priuilegia.§.officium,cum sequente. Concordat l.6.ff.de legib.

VII. DE LEGISLATIONE.

I.Regula: Translato sacerdotio,legis quoq; ferendæ potestas transfertur.c.translato.3.de cõstitutionib.Cõcordant ea quæ habẽtur ĩ cap.4.in prin.

II.Regula: Quæ in legibus ferendis attendenda, definitur dist.4.c.factæ.§.præterea,cum c.sequẽte.Plura de legislatione uide M.I.C.lib.1.ca.2.

VIII. DE LEGVM INterpretatione.

I.Regula:Eius est ius interpretandi leges,cuius est & ius ferendi.25.q.1.c.ult.§.quanquam. Concordat M.I.C.lib.1.cap.2.quæst.5.

II.Regula: Prohibita causa,prohibitus quoq; censetur effectus, c.cum quid.39.de reg.iuris,in 6. c.nam concupiscentiam.4.de constitutionib.

III.Regula:Prohibito effectu, omnis eius causa prohibita censetur.c.cũ quid.84.de reg.iuris,in 6.

IIII.Regula:Vbi eadem ratio,ibi idem ius constituendum est, per ea quæ habentur M.I.C.lib.1.ca.6.quæst.6.reg.2.Cuius exceptio prima hæc est:

Nisi

Nisi aliquid contra ius commune statutum uel introductum sit: hoc enim ad similes casus non est trahendum. c. quæ à iure. 28. de reg. iuris, in 6. l. 14. & l. 39. ff. de legib. Altera exceptio est: *Nisi propter necessitatem aliquid statutũ sit: nam nec hoc ad similes casus trahendum. c. in argumentum. 78. de reg. iuris, in 6. 1. q. 7. c. quod pro remedio. 9. q. 1. c. ordinationes. §. quamuis. c. cum in cunctis. 7. in prin. uers. ea propter. de electione. c. in causis. 19. in fin. de sententia & re iudicata. l. quæ propter. 122. ff. de reg. iuris.*

V. Regula: *Cessante legis ratione, cessat lex. d. c. quod pro remedio, & d. §. quamuis.*

VI. Regula: *In re obscura id sequendum, quod legibus contrarium non est. c. ult. in fine, distinct. 14. l. 19. ff. de legib. l. quoties. 67. ff. de reg. iuris.*

VII. Regula: *In re dubia loci consuetudo est attendenda. l. si de interpretat. 37. cum l. sequente. ff. de legib. l. semper. 34. ff. de reg. iuris. l. 18. §. optimum ergo. ff. de instrum. legato. Quòd si uaria sit consuetudo, ea potius attendenda, quæ magis rationabilis est, & alij minus præiudicans. c. cum olim. 6. de consuetudine.*

VIII. Regula: *Leges priores, quamuis abolitæ, in posteriorib. interpretãdis adhiberi possunt. l. non est nouum. 26. cum lege sequente. ff. de legib. c. fuerunt. §. paulatim. distinct. 7.*

IX. Regula: Quæ in alicuius fauorem constituta sunt, aduersus eum non sunt interpretanda. c. quod ob gratiam. 61. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. lib. 1. cap. 2. quæst. 6. reg. 7.

X. Regula: Beneficium Principis latißimè interpretandum. c. olim. 16. & c. abbate. 25. de uerb. significat. c. cum dilecti. 6. de donationib. l. 3. ff. de constitut. princip. l. 2. C. de bonis uacantibus. Huius regulæ exceptio est in literis super obtinendo beneficio impetratis, c. quãuis. 4. in prin. de præbendis, in 6. Cui tamen exceptioni uidentur repugnare capitula s̃. proximè proposita.

XI. Regula: Cum lex in præteritum quid indulget, in futurũ uetat. l. cũ lex. 22. ff. de legib. item 1. q. 7. c. quoties à populis. c. exigũt. c. donatũ. §. fin.

XII. Regula: Cum quid lex permittit, nolens præcipit. Ideoq; non committitur contra legem, si non fiat quod permisit. 31. q. 1. c. hac ratione. §. fin. Cuius exemplum in secundis nuptijs proponitur d. c. hac ratione, in prin. Sed & de regula proposita uide ĩ. cap. prox. except. 9. Hæc de regulis interpretandarum legum sint dicta. Plures huiusmodi regulas uide ĩ. lib. proxim. cap. 17. & M.I.C. lib. 1. cap. 2. quæst. 6. item lib. 2. cap. 24.

IX. DE LEGVM MVTAtatione, & iudicio de ijs.

Non est liberum iudicare de legibus, sed oportet

tet iudicare ſecundum eas:nec mutandæ aut diſtin guendæ ſunt leges à priuatis, uel ijs quibus legum ferendarum poteſtas non eſt.diſt.4.c.erit autem. §.fin.cum c.ſequente.item c.ne innitaris.5.de conſtitutionib. 17.q.4. c.ſi quis ſuadente. §. committunt. l.2.C.de crimine ſacrilegij. l.minimè.23. ff.de ll.l.2.ff.de conſtitut.principum.Exemplum habetur c.cum omnes.6.de conſtitutionibus. Huius regulæ exceptio eſt : Niſi urgens neceßitas, uel euidens æquitas mutationem aut diſtinctionem exigat.c.non debet.8.in prim.de conſang.& adf.d.l. 2.& l.etſi.143.ff.de reg.iuris. Sanè ſine euidenti æquitate papa Honorius totum Ius ciuile,multis uigilijs excogitatum, reijcere uidetur c.ſuper ſpecula.28.de priuilegijs.

X. DE LEGVM CONTEMptu & iniuſticia.

Legum accidens eſt iuſticia & iniuſticia, quarum illa leges obſeruat,hæc contemnit. Eſt autem iniuſticia duplex,Vna,qua contra expreſſa legum uerba committitur : altera,qua ſaluis uerbis legis, mens eius circumuenitur. Quæ poſterior ſpecies approbatur c.ultim.de reg.iuris,in 6.l.29. cum l.ſequente.ff.de ll.l.5.C. eod.tt.

XI. DE ANTINOMIIS SEV contrarijs legibus conciliandis.

I. Regula, *De antinomia concilianda ex causa, tempore & loco, habetur dist.29.in prin.cum tribus cc.sequentib.* Ex *causa conciliandæ antinomiæ exemplum proponitur distinct.30.in prin.distinct.31.c.si laicus.§.quod autem, cum c.sequente.* Ex *tempore conciliandæ antinomiæ exemplum proponitur distinct.31. in princ. cum c.sequente.* Ex *loco exemplum proponitur dist.31.c.penult.§.si quis igitur.*

II. Regula *conciliandæ contrarietatis canonũ est, quòd eius concilij sententia tenenda est, cuius antiquior & maior est authoritas. distin.50.c.domino.§.in fine autem.33.q.2.c.hoc ipsum.§.in fine autem.*

III. Regula *habetur distinct.19.c.in canonicis.*

IIII. Regula *habetur distinct.20.c.1.cum c.sequente.*

V. Regula *habetur 11.q.3.c.qui resistit.*

XII. DE LEGVM INSTItutione ac confirmatione.

De *hac differitur distinct.4. c.in istis temporalib.§.leges.*

DE

DE EXCEPTIONIBVS ADuersus leges. Cap. II.

Regulariter quidem leges obseruandæ sunt, & quod contra eas fit, pro iniusto habendum. distinct.10. c.de capitulis. c.uides. c.quis autem. c.certum.c.ult. item 25.q.2.c.cum piæ. c.ecclesiasticæ.c.imperiali.Concordāt ea quæ proposita sunt paulò superius quæst.9. Planè propositæ regulæ exceptiones hæ sunt.

I. Exceptio: Nisi lex ab eo lata sit, qui eius ferendæ potestatem non habuit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur M.I.C.lib.1.cap.3. except.1. Cuius exemplum habetur c.ecclesia.10. de constitutionibus. Sed & huius exceptionis replicatio est: Nisi is qui legis ferēdæ potestatem habebat, legem ab alio latam confirmauerit. Quæ replicatio approbatur d.c.ecclesia.10. uers. nisi ab ecclesia fuerit. & c.cum accessissent.8.d.tt.de constitut. Plura de huiusmodi confirmatione dicentur alibi.

II. Exceptio: Nisi lex iniqua sit & parum rationabilis. Hæc exceptio reprobatur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox.quæst.9. Quibus concordat distinct.9.c.ego solis, in prin.l.20.cum l.sequente.ff.de ll.l.51.§.fin.ff.ad l.Aquiliam. l.prospexit.12, in prin.ff.qui & à quib.manumißi.l.penul.

§.prætor quoq;. ff.de iusticia & iure. l.3.§.fin.ff. de supell.legata. Planè *exceptio proposita admittitur in casu,de quo* ꝭ.*except.proxim.item* ꝭ.*cap. prox.de consuetudine,reg.3.except.2.*

III.Exceptio: *Nisi lex iuri diuino uel naturali contraria sit,dist.8.c.quo iure.§.fin.cum c.sequente, item distinct.9. in princ, cum c.sequente, & c. ult. l.quæ rerum natura.148.ff.de reg.iuris.* Con*cordat item* ꝭ.*except.12.repl.1. &* ꝭ.*cap.prox.d. reg.3.except.1.repl.1.dupl.1.& except.2.dist.1.*

IIII.Exceptio: *Nisi lex ecclesiasticæ constitutioni repugnet.25.q.1.c.sunt quidam. c. contra. item distinct.9. c.ult. item distinct.10. in prin.cum c.sequente, c.non licet.c.certum. c.constitutiones. c.imperium.c.suscipitis. c.quoniam. item distinct. 12.c.scit sancta.uers.si illis canonica. item 15.q.3.c. sanè.*Concordant *item ea quæ habentur* ꝭ.*except. 13.*Exemplum *habetur 35.q.5.c.ad sedem.*

V.Exceptio: *Nisi contra libertatem uel immunitatem ecclesiæ lex sit lata.c.aduersus.7.§. quia uerò nec sic.de immunitate ecclesiar.* Exemplum *habetur c.statutum.9.de hæreticis,in 6.* Plura *de hac exceptione uide in priuilegijs* Ecclesiæ.

VI.Exceptio: *Nisi lex contra authoritatem sedis apostolicæ lata sit.c.constitutionem.2.§.fin.de uerb.signif.in 6.*

VII.Exceptio: *Nisi exceptio contra legem introducta*

troducta causæ propositæ insit. c. 1. in fin. de rescriptis. Concordat M. I. C. lib. 1. cap. 3. except. 4.

VIII. Exceptio: Nisi lex seu ius sit personale uel priuilegium: hoc enim ad alios, quàm quorum priuilegium est, nõ extenditur, per ea quæ habentur J. cap. prox. de priuileg. reg. 2.

IX. Exceptio; Nisi consulat, exhortetur uel permittat lex magis quàm præcipiat. hoc enim casu non delinquitur, quamuis aliter quàm lege cautum est, fiat, per ea quæ habentur S. cap. proxim. quæst. 8. reg. 12. quib. accedit c. ult. §. fin. distinct. 4. & 14. q. 1. c. ult. Exemplum habetur d. q. 1. c. episcopus. §. fin.

X. Exceptio: Nisi Papa contra legem dispensauerit. distinct. 14. c. 1. §. fin. cum c. sequente. 1. q. 7. c. requiritis. c. dispensationes. Exemplum habetur d. q. 7. c. didici. Sanè sex causæ, ex quibus contra leges dispensari potest, enumerantur d. c. requiritis, hisce uerbis; Pro tempore, pro persona, intuitu pietatis, uel necessitatis, siue utilitatis, & pro euentu rei. Prioris pro tempore exempla proponuntur d. c. requiritis. §. fin. cum c. sequente. Pro persona exemplum dispensationis proponitur d. q. 7. c. tanta nequitia. Intuitu pietatis exemplum dispensationis habetur d. q. 7. c. si qui uel. Necessitatis intuitu exemplum proponitur d. c. si qui uel. §. necessitatis. & d. q. 7. c. quoties à popu-

lis.item 9.q.1.c.ordinationes.§.quamuis. Vtilitatis intuitu dispensationis exemplum habetur 1.q.7.c. tali coniugio. Pro euentu deniq; rei dispensationis exemplum habetur d.c.tali coniugio.§.fin. cum cc.sequentib.c.donatum. Hæc de exemplis propositæ exceptionis. Cuius replicatio prima hæc est: Nisi nulla ex causis iam enumeratis dispensationi insit: hoc enim casu dispensatio non ualet. d. q.7.c.si quis episcopus.§.fin.cum.c.sequente.item c.in causis.19.de sententia & re iudicata. Altera replicatio est: Nisi contra ius naturale Papa dispensauerit.distinct.13.in prin. Huius duplicatio hæc est: Nisi ob maius malum euitandum contra ius naturale dispensatio fiat. d.distinct.13.in prin. uers.nisi fortè duo mala. item c.duo mala.c.nerui. Huius duplicationis triplicatio est: Nisi duo mala non in eadem, sed in diuersis personis sint metuenda.distinct.14.in prin.cum c.sequente. Plura de duplicatione proposita uide j.except.19. Tertia propositæ exceptionis replicatio est: Nisi contra præcepta euangelica uel decreta patrum dispensatio facta sit. distinct.14.c.ultim.in fine. 25.q.1.c. quæ ad perpetuam. c.sunt quidam. Quarta replicatio est: Nisi ius alterius dispensatione plurimum lædatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur j.except.15.repl.1. Hæc de decima exceptione.

XI. Exceptio: Nisi causa legem præcesserit.c. cognoscentes.2.& c.ult.de constitutionibus. Cuius exemplum habetur c.dilectus.5.ut lite pendente nihil innouetur.32.q.4.c.dixit. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.1.cap.3.except.14.

XII. Exceptio: Nisi lex sit mutata, uel in desuetudinem abierit. distinct.4.c.in istis. §. leges. uers.sicut enim. Cuius exemplum habetur d.§.leges.uers.unde illud. & d.dist.4. c.ult.§. hæc etsi. item 32.q.4.c.quis ignoret.Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ius sit naturale.hoc enim alia lege uel consuetudine mutari non potest. c.ius naturale,in fine.distinct.1. item c.1.§.naturale. distinct.5. c.ult. §.naturale ergo. distinct.6. c.ult.in prin.de consuetud. Inst.de iure naturali. §.sed naturale. Inst.de legitima adgnator.tutela. §.fin.l.8.ff.de reg.iuris.l.2.ff.de usufructu ear.rer. quæ usu consum.l.8.ff.de capite minutis. Concordant ea quæ habentur s̃.except.3. Altera replicatio est: Nisi sacra scriptura sit mutata.distinct. 9.c.quis nesciat.c.noli frater. Contradicit distinct. 5.c.1.§.sed cum naturale. Soluitur hæc contrarietas per distinctionem c.ult.§.his itaq;.distinct.6. Tertia replicatio uidetur: Nisi posterior constitutio legis mutandæ nullam faciat mentionem.Sed hæc replicatio reprobatur c.1.uers.quamuis de ipsa. de constitut.in 6. Quarta replicatio est:

Nisi

Nisi cum lex uel consuetudo alicuius loci esset specialis, posterior lex sit uniuersalis. hæc enim speciali alicuius loci legi uel consuetudini non derogat, nisi nominatim eius mentionem faciat. d.c.1. Cui tamen contradicit l.3. §.Diuus Hadrianus. ff. de sepulchro uiolato. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.lib.1.cap.3.except.17.

XIII.Exceptio: Nisi ecclesia uel ecclesiasticæ personæ leges ciuiles non obseruent. c.quæ in ecclesiarũ.7.& c.ecclesia.10.de constitut.11.q.1.c.continuæ.33.q.2.c.inter hæc. Concordat item s. except.4. Planè propositæ exceptionis replicatio est: Nisi nulla canonica constitutio legibus ciuilibus repugnet: tunc enim ijs ecclesiasticæ personæ æquè ac laici obstringuntur. distinct.10.c.lege Imperatorum.2.§.fin. distinct.12.c.scit sancta. item de operis noui nunciat.c.1.§.quia uerò.3.q.5.c.de accusationib.6.q.1.c.nos sequentes.

XIIII.Exceptio: Nisi quis aduersus ecclesiasticas personas legibus ciuilibus non obtemperet. Reprobatur hæc exceptio d.c.lege Imperatorum. 2.§.fin.& d.dist.10.c.si in adiutorium.c.quoniam. uers.& pontifices pro cursu.c.certum est.

XV.Exceptio: Nisi Papa contra leges uel canones fecerit. 25.q.1.c.ult. §.his ita respondetur. Huius replicatio est: Nisi facto Papæ, quod contra leges uel canones fit, alius sine euidenti ratione

pluri-

plurimum lædatur.d.§.his ita respond.uers. ut pri uilegia uidelicet. item d.c.ult.in prin.usq; ad d.§. his ita.item d.q.1.in princ. §. fin.cũ c.sequente.& d.25.q.2.c.postea,in princ. Plura de replicatione proposita uide ℑ.cap.prox. de priuilegijs, reg.3. except.1. Sed & plura de exceptione proposita uide s̃.except.4.& except.10.Sanè exceptio hæc, quæ iure Pontificio datur Papæ,iure Ciuili datur Imperatori,l.Princeps.31.ff.de legib. Cui contradicit c.iustum.distinc.9.De qua re uide plura M.I. C.lib.1.cap.3.except.18.

XVI.Exceptio:Nisi spiritu sancto ductus contra leges faciat.19.q.2.c.duæ sunt.

XVII.Exceptio: Nisi certi alicuius loci lex sit uel consuetudo,non uniuersalis:hæc enim alios, quàm quorum lex est, non ligat. distinct.12.c.illa autem.c.illud breuiter,in fine. Huius replicatio hæc est:Nisi metropolis specialem aliquam legem uel consuetudinem obseruet: hanc enim alias ciuitates subiectas sequi par est. d.distinct.12.c.de ijs. item distinct.11.c.nolite.c.palam.&c.ult. item distinct.12.c.non decet.2.& c.præceptis. item l.1.§. sed etsi quæ leges. C. de uetere iure enucleando. Inst.de satisdationib.§.fin.Huius replicationis duplicatio est: Nisi consuetudo particularis sit minus rationabilis. d.dist,12.c.nouit. l.licet is.12.ff.de officio præsidis.

XVIII.Ex-

XVIII. Exceptio: *Nisi lex uel consuetudo sit incerta: hæc enim neminem ligat. d.distinct.12.c. illa autem.uers.alia uerò quæ.& §.fin.* Ad hanc exceptionem pertinent opiniones Doctorum con trouersæ, quarum authoritas probabilis tantùm, non necessaria est: ideoq; indifferenter habendæ. Huius exceptionis replicatio est: *Nisi id quod incertum est, fidei catholicæ uel bonis moribus repugnet. d.c.illa autem.uers.quod enim neq;.*

XIX. Exceptio: *Nisi ob grauius delictum euitandum quis legi non paruerit.* Hæc exceptio approbatur simul & exemplis declaratur distin. 13.in prin.cum duob.cc.sequentib. Aliud exemplum habetur l.si ita uulneratus.51.§.quod si quis absurdè.ff.ad l.Aquiliam.& l.si seruus.63.§.quod uerò.uers.nam licet alioquin.ff.de furtis. Huius replicatio est: *Nisi quis legi non paruerit ob grauius delictum non à se, sed ab alio euitandum.* distinct. 14.in prin.cum c.sequente.

XX. Exceptio: *Nisi propter ignorantiam legi non paruerit.* Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.ut animarum.2.in prin.de constitut.in 6. De qua exceptione plura dicentur ĩ. lib.5.de exceptione ignorantiæ generali.

XXI. Exceptio: *Nisi extra territorium legislatoris legi nõ paruerit.* d.c.ut animarũ.§.statuto. Hæc de exceptionibus aduersus leges: quarum tàmen

men plures uide 5.cap.prox.de iure non ſcripto, reg.3.item M.I.C.lib.1.cap.3.

DE IVRIS LEGVMQVE diuiſionibus ac ſpeciebus. Cap. III.

HActenus de Iure & legibus in genere dictum eſt: nunc de iiſdem in ſpecie eſt dicendum.

Prima diuiſione ius aliud publicum, aliud priuatum dicitur, diſtinct.1.c.penult. l.1.§.huius ſtudij.ff.de iuſtitia & iure. Inſt.eod.tt.§.fin. Eadem legum diuiſio, ſed alia ſententia, habetur 19.q.2.c. duæ ſunt.

Altera diuiſione ius diuiditur in naturale, gentium & ciuile, diſtinct.1.in princ. & c.ius autem. l.1.§.priuatum.ff.de iuſtitia & iure. Inſtit.eod.tt. §.fin.Similis diuiſio eſt diſtinct.11.c.catholica.

Tertia diuiſione ius diuiditur in ius perſonarum, rerum & actionum, l.1.ff.de ſtatu hominum. Inſtit.de iure naturali, gentium & ciuili.§.fin.Ad ius perſonarum pertinet ius maris & fœminæ. Mas autem dicitur ad imaginem Dei creatus, fœmina non item. Ideoq; hæc uelare caput iubetur. 33.q.5.c.hæc imago.c.mulier.

Quarta diuiſione ius diuiditur in diuinum & humanum, diſtin.1.c.omnes leges.diſtin.8.c.1.

Quinta

Quinta diuisione ius diuiditur in scriptum & non scriptum, seu leges & mores, distinct.1.c.ius generale. De hac diuisione *dicetur etiam* ꝭ.eod. *cap.ubi de iure ciuili specialiter agetur, reg.5.* Hactenus diuisiones iuris enumerauimus. *Nunc species secundæ diuisionis latius persequemur.*

DE IVRE NATVRALI.

I. DEFINITIO *iuris naturalis habetur distinct.1.c.1.§. ius naturale.* Declaratur hæc definitio *distinct.6.c.non est peccatum.§. his itaq; respondetur.* Alia iuris naturalis definitio habetur *d.dist.1.c.ius naturale. l.1.§. ius naturale.ff.de iusticia & iure.* Inst.*de iure naturali, in prin.*

II. SPECIES *iuris naturalis est, rerum communio. distin.8.in prin.cum c.1.sequente.*

III. DIFFERENTIA *iuris naturalis & ciuilis habetur ibidem. Sed & alia differẽtia est, quòd naturale ius uetustius sit. distinct.5.in prim.§.naturale.* Concordat ꝭ.*de iure ciuili reg.3. item, quòd naturale sit dignius. d.§.naturale. & d.c.1.§.fin. item, quòd naturale sit immutabile, ciuile ius mutabile. de quo dictum* ſ.*cap.prox.except.12.*

DE IVRE GENTIVM.

Hoc ius describitur *distinct.1.c.ius gentium. item l.1.§. fin. cum quatuor legibus sequentibus. & l.9.in fine.ff.de iusticia & iure.* Instit. *de iure naturali.§.ius autem gentium.* Huius species est

ius

ius militare, de quo distinct.1.c. ius militare.

DE IVRE CIVILI.

I. DEFINITIO iuris ciuilis habetur distin. 1.c.ius ciuile.l.9.ff.de iust.& iure.Inst.de iure naturali. §.ius autem ciuile.

II. SPECIES iuris ciuilis est, rerum proprietas, seu distinctio dominiorum. distinct.8.in prin. cum c.sequente.

III. DIFFERENTIA iuris ciuilis & naturalis est, quòd ciuile ius sit posterius.c.ult.§.naturale ergo.distinct.6. Inst.de rerum diuis.§.singulorum, in fine. Alias differentias uide s̃.de iure naturali reg.3.

IIII. PROPRIVM.

Ius ciuile ex unaquaq; ciuitate appellatur. Inst. de Iure naturali.§.sed ius quidem. Vnde ius Quiritum appellatur, de quo d.§.sed ius quidem.item distinct.1.c.ult.

V. DIVISIO iuris ciuilis in scriptum & non scriptum, distinct.1.c.ius generale, in fine. distinct. 11.c.ecclesiasticarum.l.6.§.fin.ff.de iustitia & iure.Inst.de iure naturali.§.constat.

De iure non scripto, seu longa consuetudine.

I. Definitio iuris nõ scripti habetur distinct.1.c. mos est. c.consuetudo, in prin. §.uocatur autem. Inst.de iure naturali.§.sine scripto.

II. Diuisio cõsuetudinis in scriptum & non scriptum, d.c.consuetudo.§.nec differt.& §.cũ itaq;.
III. Genus. Consuetudo uim legis obtinet. d.c. consuetudo, in prin. item c.cum consuetudinis.9. de consuetud. item distinct.11. c.ecclesiasticarum. c.in his rebus.item distinct.12.c.scit sancta.c.illud. c.diuturni. c.consuetudo. c.nos consuetudinem.c. quemadmodum. item l.32. §.inueterata. l.35.cum lege sequente.ff.de legib.l.1.& l.3.C.quæ sit longa consuetudo.Instit.de iure naturali.§.ex non scripto.uers.diuturni mores. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est:Nisi lex consuetudini contraria existat: hoc enim casu consuetudo cedit legi.d.c.diuturni.uers.nisi legi sint aduersi. item distinct. 11. in prin. cum c.sequente. c.consequens. c. consuetudinis,in prin. item distinct.12. c.scit sancta.uers.si illis canonica. l.32.in prin.& l.33. ff.de legib.l.2.C.quæ sit longa consuetudo.Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi lex consuetudinem præcesserit:tunc enim consuetudo postea secuta præcedentem legem tollit,per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox.except.12.in prin.Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.4.de iure non scripto,reg.2.except.1.repl.1. Huius replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi consuetudo iuri naturali sit contraria:nam hoc ius licet prius, tamen posteriori consuetudine non mutatur,per

ea quæ d.except.12. replic.1. sunt proposita, item per ea quæ proponentur J.except.prox. Altera duplicatio est: Nisi consuetudo rationi non sit consentanea, uel legitimè non præscripta. c.ult.in fin. de consuetudine. c.cum causa.8.de sententia & re iudicata. Plures duplicationes licet colligere ex sequentib.exceptionibus. Quæ enim exceptio consuetudini obijci potest: ea multò magis aduersus replicationem propositam duplicationis uim habet. Hæc de prima replicatione. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi lex uniuersalis sit, consuetudo uerò particularis alicuius certi loci: tunc enim, nisi lex nominatim consuetudinem tollat, consuetudo eo loco legi præualet. c.1.de cõstitutionibus, in 6. Contradicit l.3.§.diuus.ff.de sepulchro uiolato. Sed & contradicere uidetur 2.q.7. c.puto.§.fin. Hæc de prima exceptione. Altera propositæ regulæ exceptio uidetur: Nisi errore, non ratione consuetudo sit introducta. Hæc exceptio reprobatur s̃.cap.prox.except.2. item M.I. C.lib.1.cap.4.de iure non scripto, reg.2.except.3. Planè si talis sit consuetudo erronea, quæ manifestæ ueritati & naturali iuri repugnet, ea seruanda non est, per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox. except.12.repl.1. Quib.concordat distinct.8.c.ueritati. c.si consuetudinem.c.qui contempta.c.frustrà.c.consuetudo.c.ult. Concordat item s̃.cap.

prox.except.3. Deinde admittitur exceptio proposita, si lex scripta extet, quamuis anterior: hæc enim erroneæ consuetudini est præponenda, per ea quæ dicta sunt s̄.except.prox.repl.1.duplic.2. Tertiæ distinctionis loco notandum, quòd consuetudo erronea, quamuis ius faciat, ut est ostensum: tamen à magistratu loci per aliam legem sit abroganda. distinct.8 c.mala. distinct.12.c.illa autē. §. fin.c.omnia. Hæc de secunda exceptione. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi cōsuetudo sit contra fidem catholicam. distinct.11.c.consuetudinem. distinct.12.c.nos consuetudinem, in prin.c.illa autem.uers.quod enim neq;. Quarta exceptio est: Nisi consuetudo sit contra disciplinam ecclesiasticam. Quæ exceptio approbatur exemplo c. cum inter.5.de consuetudine. Quinta exceptio est: Nisi consuetudo sit contra bonos mores. Quæ exceptio elicitur ex d.uers.quod enim neq;. cuius exempla proponuntur c.ad audientiam.3.& c.ex parte.10.de consuetudine. Sexta exceptio est: Nisi consuetudo ecclesijs sit damnosa.c.1.de consuetudine. Cuius exemplum proponitur c.cum terra. 14.de electione.& c.cum causa.8.de sententia & re iudicata. Hactenus exceptiones aduersus consuetudinem enumerauimus, quarum tamē plures uide M.I.C.lib.1.cap.4.de iure non scripto, reg.2. Sed & exceptiones ex specie consuetudinis, seu

ex re, cuius est cõsuetudo, desumptas, uide paßim sub suis generibus: ut de pluralitate beneficiorum c.1.de consuetudine, in 6. J.lib.3.cap.7.reg.8. except.8. & sic de alijs.

De Iure scripto, eiusq; speciebus.

Species iuris scripti enumerantur distinct.2. c.1. Cui concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.1. cap.4. quas species ordine persequemur.

De lege.

Legis definitio habetur distinct.2.c.lex est. Instit. de iure naturali. §. scriptum. uers. lex est. Alia definitio habetur distinct.1.c.lex est. Plures legis definitiones uide M.I.C.lib.1.cap.1.quæst.4. Species aliquot legum enumerãtur distinct.2.c.quædam, cum duob. sequentibus.

De plebiscito.

Huius definitio habetur distinct.2.c. plebiscita. Instit. de iure naturali. §. plebiscitum. Plura de hac specie uide M.I.C.lib.1.cap.4.

De Senatusconsulto.

Huius definitio habetur distinct.2.c. senatusconsultum. de quo uide plura M.I.C.d.cap.4.

De constitutionibus Principum.

I. Definitio constitutionis habetur distinct.2. c. constitutio. Instit. de iure naturali. §. sed & quod. l.1.in prin. ff. de constitut. principum.

II.Genus. *Constitutiones uim legis habent.* Quæ regula ex iam propositis constat.quib.concordat distin.8.c.quæ contra.uers.generale quippe. Huius regulæ exceptiones uide s.cap.prox. item j. cap.prox.

III. Diuisio constitutionum in ciuiles & ecclesiasticas habetur distinct.3.in prin.Sed & diuiduntur constitutiones in generales & personales,Instit.de iure naturali.§.sed & quod,in fin.l.1.§.fin. ff.de constitut.princip. Plura de constitutionibus principum uide M.I.C.lib.1.cap.4.

De constitutionibus personalibus & priuilegijs.

I. Definitio personalium constitutionum ac priuilegiorum habetur dist.3.c.regula.§.fin. cum c. sequente. item 25. q.1. c.ultim.§.cum ergo aliqua. uers.priuilegia nanq;.

II. Proprium. *Priuilegia in exemplum trahi non debent.* d.c.ult. §.item Hieronymus. 26.q.2.c.non exemplo. item c.priuilegium.7.& c.quod alicui. 74.de reg.iuris,in 6.c.sané.9.de priuilegijs.l.1.§. fin.de constitut.princip. l.in omnib.68.ff.de reg. iuris.l.2.C.de legibus. Exemplum proponitur c. constitutus. 11. §. fin. de concesßione præbendæ. Plura exempla uide j.cap.1.quæst.8.reg.11. Sed & exceptiones huius regulæ uide j.reg proxim. except.11.

III.Re-

III. Regula: Priuilegium alicui cōcessum ei auferendum non est, nec contrà faciendum. c. decet. 16. & c. indultum. 17. de reg. iuris, in 6. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi priuilegium uni concessum alijs plurimum obsit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃. cap. prox. except. 15. repl. 1. Quibus concordat 25. q. 2. c. de ecclesiasticis. & c. ult. §. priuilegia. Altera exceptio est: Nisi causa priuilegij cesset. d. c. ult. §. sed obijcitur, in fine. l. generaliter. 40. §. eos tamen clericos. C. de episcopis & clericis. Tertia exceptio est: Nisi quis priuilegio suo abutatur. c. licet. 18. §. talis ergo, in fine. de regularibus. c. tuarum. 11. §. uerùm quia. & c. ut priuilegia. 24. in prin. uers. quia priuilegium. de priuilegijs. c. cum illorum. 32. §. fin. & c. contingit. 45. §. uerùm quia. de sentent. excomm. item 11. q. 3. c. priuilegium. 25. q. 2. c. posteaquam. §. fin. c. sic decet. Exemplum habetur d. q. 2. c. denũciamus. Similia exempla uide j. de electionibus. Quarta exceptio est: Nisi priuilegiatus alterius priuilegio deroget. approbatur exemplo c. dilecti. 4. de priuilegijs. Quinta exceptio est: Nisi quis priuilegio suo renunciauerit. c. si de terra. 6. §. ult. d. tt. Sexta exceptio est: Nisi quis priuilegio suo intra triginta annos usus non sit. d. c. si de terra. 6. in prin. & c. accedentibus. 15. eod. tt. Septima exceptio est: Nisi quis unico actu contra suum

priuilegium fecerit. approbatur exemplo c.cum accesſiſſent.8.§.fin.de cōnſtitution. Plura de hac exceptione uide in gloſſa d.§.fin.in uerbo Cōtrauenerint. Octaua exceptio eſt: Niſi aliud priuilegium poſtea ſit indultum priori contrarium, uel prius à principe rurſus ſit ablatum. 25.q.2.c.poſteaquam.§.his ita reſpondetur. item c.penult.§.fin.cum c.ſequente. Huius replicatio eſt: Niſi nulla rationabilis cauſa mutandi uel auferendi priuilegij ſubſit.d.q.2.in prin.cum ſequentibus, uſq; ad c.igitur ſecundū. item.c.priuilegia.c.poſteaquam. Concordant item ea quæ propoſita ſunt ṡ. ead. reg.except.1. Nona exceptio uidetur: Niſi inſtrumentum priuilegij ſit amiſſum. Sed reprobatur c. cum olim.12.de priuilegijs. Decima exceptio eſt: Niſi idem duas perſonas ſuſtineat, quarum una ſit priuilegiata, altera non priuilegiata: tunc enim priuilegio non utitur, exemplo c.cum capella.16. de priuilegijs.c.1.§.in eas.eod.tt.in 6. Vndecima exceptio eſt: Niſi certæ alicui perſonæ uel rei priuilegium indultū, ad aliam perſonam uel rem extendatur. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ṡ.reg.prox. Cuius replicatio prima hæc eſt: Niſi per id, quòd priuilegium alijs denegetur, etiam ij quorum priuilegium eſt, contra ſuum priuilegium lædantur. Quæ replicatio approbatur exemplo c.quanto amplius.26.de priuilegijs.

legijs. Altera replicatio est: Nisi priuilegium indefinitè seu generaliter concessum sit: tunc enim ad omnes res, quæ sub isto genere uel uniuerso cõtinentur, pertinet, exemplo c.quia circa.22.de priuilegijs. Cuius duplicatio est: Nisi aliud in specie uel parte aliqua nominatim sit constitutum. c.ex ore.17.eod.tt. Hactenus de constitutionibus personalibus ac priuilegijs sit dictum. De quib tamen uide plura M.I.C.lib.1.cap.4.

De canonibus & decretis Pontificum.

I. Definitio canonis habetur distinct.3. c.1.cum duob.sequentib.

II. Diuisio canonum habetur d.distinct.3. c.regula.§.porrò canonum.

III. Origo canonum & numerus conciliorum exponitur distinct.15.in prin.cum c.sequente. distinct.16.c.sexta synodus.cum cc.sequentib.usque ad distinct.17.

IIII. Genus. Canones & decreta Põtificum uim legis obtinent. c.de constitution.distinct.11. c.hoc uestræ.distin.12.c.ridiculum. item 1.q.7. c.si quis, in prin. 25.q.1. c.nulli. c.uiolatores. c.omne quod. c.prima salus. c.generali. c.omnia. c.hac consona. c.à sanctis. item 25.q.2. c.amputato. c.si quis dogmata. item l.6.& l.12.§.1. C.de sacrosanctis eccles. Nouel.6.§.sed etiam sic.Nouell.83.§.si uerò ecclesiasticum. uers. secundum sacras.Nouell.123.

in prin.uers.nã si leges. & Nouell.131.in prin.Plura de regula proposita dicentur J.cap.prox. item J.lib.4.cap.1.quæst.1. reg.1. cum sequentib. item cap.de concilijs.

De responsis prudentum & opinionibus Doctorum.

I. Definitio horum proponitur distinct.2. c.responsa.Inst.de iure naturali.§.responsa.
II. Genus. Responsa prudentum olim uim legis habebant,quemadmodum patet ex d.§.responsa. Hodie uerò non item,sed probabilem tantùm obtinent authoritatem, non necessariam. distinct.9. c.noli meis.c.negare.c.ego solis.c.noli frater.c.neque quorumlibet. item distinct.20.in prin.cum c. sequente.Plura de responsis prudentum uide M. I.C.lib.1.cap.4.

De rationibus seu regulis iuris.

Hæ quoq; uim legis habere dicuntur à Gratiano, distinct.1.c.consuetudo.§.porrò. ubi dicit: Si ratione lex consistat, lex erit omne iam quod & ratione constiterit duntaxat. Huius propositionis antecedens falsum est: quia non ratione consistit lex, sed authoritate legislatoris & consensu populi,ut alibi ostensum: & lex etiam parum rationabilis uim suam obtinet,ut s̃.dictum. Ergo & consequens erit falsum:de quo aliâs copiosius.

De

De iudicato.

Res iudicata uim legis non habet.l.13.C.de sententijs & interlocut. Nisi Imperator sententiam tulerit.l.11.C.de legib.uel Pontifex Maximus.c.in causis.19.de sententia & re iudicata. uers.cum in similib.casibus.Plura de regula proposita uide in M.I.C.lib.1.cap.4.

DE RESCRIPTIS PRINcipum, & decretalibus epistolis. Cap. IIII.

RESCRIPTA quoq; Principum uim legis obtinent,& actionem exceptionemúe suppeditant tam in causa, in qua rescripta sunt, quàm in alijs similibus,per ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.5.in prin. Idem de epistolis decretalibus cauetur distinct.19.in prin.cum cc.sequentib. usq; ad c.secundum. item distinct.20.in prin. item c.si decreta. Concordant deniq; ea quæ habentur s.cap.prox.de canonibus,reg.4. Planè propositæ regulæ exceptiones plures sunt.

I.Exceptio uidetur: Nisi decretales epistolæ in Corpore iuris Pontificij non contineantur. Quæ tamen exceptio reprobatur distinct.19. in prin. cum c.sequente.Planè si dubitetur,an sit decretalis epistola,eaq; sit præter ius: exceptioni propositæ locus est,c.pastoralis.8.de fide instrument.

II.Ex-

II. Exceptio: Nisi quid prædecessorum decretis contrarium sit decretum. distin. 19. c. ita dominus. §. fin. cum tribus cc. sequentib. 25. q. 1. c. iustitiæ. c. satagendum. 25. q. 2. c. si ea. c. institutionis. c. quod uerò. c. decessorum. c. posteaquam, in prin. Concordant ea quæ habentur s̃. cap. 2. except. 4. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ex causa contra decreta prædecessorum Papa dispẽsauerit, uel priuilegium alicui concesserit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur s̃. cap. 2. except. 10. Altera replicatio est: Nisi alius decretali epistola non lædatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ proposita sunt d. cap. 2. except. 15.

III. Exceptio: Nisi ab indisciplinato Pontifice quid sit decretum uel rescriptum. Quæ exceptio approbatur exemplo distinct. 19. c. ult.

IIII. Exceptio: Nisi excommunicatus rescriptum impetrauerit. Quæ exceptio approbatur c. 1. de rescriptis, in 6. Huius replicatio prima hæc est: Nisi de excommunicationis causa rescriptum impetrauerit. Quæ replicatio approbatur d. c. 1. uers. super alio quàm excommunicationis articulo. Altera replicatio est: Nisi de appellatione persequenda rescriptum impetrauerit. d. c. 1. uers. appellationis. & c. ult. de exceptionib.

V. Exceptio: Nisi preces ueritate non nitãtur,

uel

uel quædam non dißimulanda in ijs fuerint omissa. 25.q.2. c.dicēti,in princip.& §.rescripta.uers. mendax enim.& §.præscriptione.item De rescriptis c.ex parte.2. item De fide instrum.c.quo super.7. item l.si quis obrepserit.29.ff.ad l.Cornel. de falsis.l.2.C.si contra ius. Exemplum dißimulationis habetur c.ex parte.12.uers.in quibus nulla. c.cōstitutus.19.c.dilectus.26.c.postulasti.27.de rescriptis. item c.cum olim.12.de sententia & re iudicata.c.oblatæ.57.de appellationib. c.bonæ memoriæ.3.de cōfirmatione utili. c.super eo.5.de cohabitat.clericor.Exemplum expressæ falsitatis habetur c.ex insinuatione.37.de rescriptis. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi id quod in iure,non in facto consistit,in precibus sit omissum. Quæ replicatio approbatur exemplo d.c.oblatæ.57. §.licet igitur. uers.si uerò non sit. Altera replicatio est:Nisi id fuerit omissum,quod intentioni supplicantis iure non potuit esse impedimento.Hæc replicatio approbatur exemplo c.ult.de exceptionibus.c.super literis.20.§. inter alios.de rescriptis. Cuius replicationis duplicatio est : Nisi quis dolo malo falsum expresserit,uel uerum omiserit.Quæ duplicatio approbatur d.c.super literis.20.§.nos igitur. item d.c.dicenti.§.etsi legibus.& l.5.C.si contra ius. Tertia replicatio est:Nisi cognitio tātùm per rescriptum

sit

sit mandata. d.c.ult.de exceptionibus. & l.1.C.si contra ius. Quarta replicatio uidetur: Nisi executio tantùm per rescriptum fuerit mãdata. Quæ tamẽ replicatio reprobatur d.c.dicenti.§.etsi non cognitio.& l.4.C.si contra ius. Quinta replicatio est: Nisi non dolo malo, sed per simplicitatem uel ignorantiam falsum expresserit, aut uerum omiserit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.super literis.20.de rescriptis. Huius replicationis duplicatio est: Nisi id in precibus positum uel omissum fuerit, quod si in ueritate rescribens sciuisset, non rescripsisset. Quæ duplicatio approbatur d. c.super literis. uers. si uerò per huiusmodi falsitatis. Ex his patet, propositam replicationem tantùm locum habere in casu superioris secundæ replicationis: ideoq; cum ea concurrere. Sexta replicatio uidetur: Nisi iudex nolit preces falsas argui. Quæ tamen reprobatur 25. q.2.c.dicenti.§.puniri iubemus. & §.rescripta, in fine.l.3.C.si contra ius.

VI. Exceptio: Nisi conditio hæc, Si preces ueritate nitantur: rescripto non sit inserta. d.§.rescripta.& d.c.dicenti.§.uniuersa. l.ult.in prin.C. de diuersis rescriptis. Contradicit c.ex parte.2.§. uerùm quoniam. uers.& in huiusmodi. De rescriptis.

VII. Exceptio: Nisi dies aut consul rescripto

non

non sit adiectus. d.c.dicenti.§.si qua beneficia.l.4.C.de diuersis rescriptis.

VIII.Exceptio: Nisi exemplum rescripti, non ipsum rescriptum authēticum fuerit insinuatum. d.c.dicenti.§.sancimus.l.3.C.d.tt.

IX. Exceptio: Nisi rescriptum manu Principis non fuerit subscriptum. d.§.sancimus.uers.nostra etiam manu subscripta.& d.l.3.

X.Exceptio: Nisi sine scripto mandatum Principis adferatur, de quo dubitetur. c.cum in iure.31.de officio delegati.l.unica.C.de mandatis Principum. De hac exceptione uide M.I.C.lib.1.cap.5.quæst.1.except.10.

XI.Exceptio: Nisi rescriptum contrà ius sit, uel utilitatem publicam. 16.q.3. c.iubemus.§.rescripta. item 25.q.1.c.ult.§.illud uerò.§.item constitutio. item 25.q.2. c.rescripta. c.nec damnosa.c.dicenti, in prin.& §.omnes cuiuscunq;.item De fide instrument. c.pastoralis.8. item l.3.& l.7.C.de precib.Imp.offerendis.l.ult.C.si contra ius uel utilit.publ.l.unica.C.de senatusconsultis.Nouell.82.§.omnis deniq;. Huius exemplum proponitur c.cum teneamur.6.de præbendis. Planè propositæ exceptionis replicatio est: Nisi rescriptum contra ius nemini obsit, & prosit impetranti.d.§.illud uerò.uers.nisi fortè aliquid. Cuius exemplum proponitur d.c.cum teneamur.uers.nisi fortè in literis.

rus.item c.in nostra.32.in fine.de rescriptis.

XII.Exceptio: *Nisi ius alterius per rescriptũ sine causa lædatur.approbatur exemplo c.si propter.10.de rescriptis,in 6.Cuius replicatio est:*Ni*si exceptiones alicuius non admittendas esse* Papa *rescripserit.Quæ replicatio uidetur approbari c. ex parte.13.uers.nisi exprimatur.de officio delegati.Cõtradicit l.2.C.de precibus* Imp.*offerendis.*

XIII.Exceptio : *Nisi idem diuersa rescripta eadem de re impetrauerit.Quæ exceptio approbatur exemplo c.ex tenore.16. & c.in nostra.32. de rescriptis.*

XIIII.Exceptio:*Nisi aliud rescriptũ in contrarium ab aduersario sit impetratum : hoc enim casu posterius derogat priori.c.bonæ memoriæ.3. de confirmat.utili.c.cæterùm.3.§.si uerò in secundis.& c.cum contingat.24.§.sed si postea.de rescriptis. c.pastoralis.28.§.præterea. de officio delegati.* Huius *exceptionis replicatio prima hæc est :* Ni*si in rescripto posteriore non fiat mentio prioris.d.c.bonæ memoriæ.uers.dummodo nil diceretur de literis confirmationis expreßè.item c. ex parte.2. §.fin.uers.& in literis. item c.cæterùm.3.& c.cum dilecta.22.in prin.item c.cum cõtingat.24.§.si uerò ex literarum.et c.capitulum. 30.de rescriptis.item c.ex parte.12.c.ex literis.29. de officio delegati.c.ex literis.2.de dolo & con-*

tumacia.

tumacia. c.oblatæ.57.§.& alia pars alias. item §. fin.de appellationib.item c.cum olim.12.de sententia & re iudicata. Planè propositæ replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi prior impetrans dolo uel negligentia suo rescripto intra annum non sit usus.c.si autem.9.c.ex parte.12.& c.plerunq;.23.de rescriptis. Altera duplicatio est: Nisi prius rescriptum tacita ueritate uel expressa falsitate sit impetratũ.d.c.ex parte.12.uers.in quibus nulla mentio.& c.cæterùm.3.§.fin.eod.tt. Tertia duplicatio est: Nisi prius rescriptum sit generale, posterius speciale: tunc enim posterius in specie expressa derogat generali, quamuis eius mentio facta non sit.c.1.& c.pastoralis.14.§.quoniam autẽ.de rescriptis. Quarta duplicatio est: Nisi prius rescriptum falsum uel uitiosum dicatur, ut meritò de ui uel fide eius dubitari poßit: tunc enim consulendus est Papa qui rescripsit, suspensa iurisdictione delegati.c.sanè.2.de officio delegati.uel per arbitros lis dirimenda. d.c.pastoralis.14. in prin. Hæc de prima replicatione sint dicta. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi posterius rescriptum falsum uel uitiosum dicatur, ut meritò de ui uel fide eius dubitari poßit: tunc.n.cognitio utriusq; suspẽditur.d.c.pastoralis.14.in prin. Hæc de decimaquarta exceptione sint dicta, de qua tamẽ plura dicẽtur J.lib.3.cap.7.de præbẽd.adquir.

XV.Exceptio: Nisi cum aduersus Cisternensem ordinem rescriptum esset impetratum, in eo non fiat ordinis mentio. c.cum ordinem.6. de rescriptis.

XVI.Exceptio: Nisi rescripto alicui potestas sit data iudicis in causis suis eligendi quem uelit.c. ad hæc.10.de rescriptis.

XVII.Exceptio: Nisi rescriptum malè fuerit conceptum, uel non congruum Latinæ linguæ. c. ad audientiam.11.de rescriptis.

XVIII.Exceptio: Nisi alterius nomine sine speciali mandato, uel reuocato mandato rescriptum sit impetratum. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.nonnulli.28.§.non ualent. & c.ex parte.33.de rescriptis.

XIX.Exceptio: Nisi erratum sit in rescripto. approbatur exemplo c.significante.34.de rescriptis.

XX. Exceptio: Nisi impetrans fraudulenter rescripto abutatur. approbatur simul & exemplis declaratur c.ult.de rescriptis.

XXI.Exceptio: Nisi falsum sit rescriptum.c. super eo.2.de crimine falsi.

XXII. Exceptio: Nisi ad diuersos delegatos aduersus eundem, quamuis ex diuersis causis, rescriptum quis impetrauerit. c.dispendia.3.de rescriptis, in 6.& c.ult.eod.tt.in antiquis. Hactenus exce-

exceptiones aduersus rescripta enumerauimus, quarum tamen plures uide j.cap.prox.de iurisdictione, quæst.1.reg.1. item j.De præbendis, De cõfirmatione, & in alijs locis, item s.cap.2.item M. I. C. lib.1.cap.5. Nunc reliquos rescriptorum locos persequemur.

II. QVIBVS EX RESCRIPTO actio uel exceptio competat?

Rescriptum in communi causa ab uno impetratum, cæteris quoq; prodest.l.1.C.de rescriptis.

III. ADVERSVS QVOS EX rescripto actio uel exceptio datur?

I.Regula: *Per clausulam rescripti hanc, Quidam alij, non plures quàm quatuor in primo citatorio exprimendi conueniri possunt. c.cum in multis.2.de rescriptis, in 6.*

II.Regula: *Successoribus eius aduersus quem rescriptum impetratum est, illud non nocet.c.significauit.36.de rescriptis. Nisi scientes successerint in uitium. c.quia.11.de iudicijs. & ibi Panormitanus.*

III.Regula: *Si uacante sede capitulo sit mandatum, episcopus postea electus exequi tenetur. c.cam te.7.de rescriptis.*

IIII. ADIVNCTA ET EVENTVS actionis & exceptionis ex reſcripto competentis.

I. Regula: *Reſcripto impetrato, conceditur ei, aduerſus quem impetratum eſt, exceptionem illi opponere, & cauſam rationabilem, quare illud obſeruare non teneatur, allegare. c. ſi quando. 5. de reſcriptis. Plures huiuſmodi regulas uide* M.I. C.*lib.* 1.*cap.* 5.*quæſt.* 3.

V. APVD QVEM DE VI reſcripti eſt diſceptandum?

I. Regula: *De reſcripto abſoluendi excommunicatum, ſi contra concilium fuerit excommunicatus, eiusq; conditione, non excommunicator, ſed executores dati cognoſcũt. c. ab excommunicato. 41. de reſcriptis.*

II. Regula: *De meritis appellationis non iudex cauſæ principalis, ſed cui commiſſa eſt appellationis cauſa, cognoſcere debet. c. dilectus. 29. eod. tt.*

III. Regula: *In quæſtione reuocationis reſcriptorum recurritur ad arbitros. c. paſtoralis. 14. in prin. de reſcriptis. Item hoc caſu Papa conſulitur. c. ſanè. 2. de officio delegati. Hæc de reſcriptis & decretalibus epiſtolis ſint dicta. Plura de reſcriptis uide* M.I.C.*lib.* 1. *cap.* 5.

DE MAGISTRATIBVS. Cap. V.

HActenus de iure & legibus dictũ est: nunc de magistratu legum custode dicendum.

I. RATIO magistratus habetur 23.q. 5.c.non frustrà.c.principes.c.res autem.c.administratores, in prin. Concordant ea quæ habentur j. quæst.3.reg.1.

II. DE ORDINANDIS MAGIstratibus.

QVI ET QVALES ORdinandi.

I. Regula, De infamibus non ordinandis, c.penult.de reg.iuris, in 6. Plura de regula proposita uide M.I.C.lib.1.cap.6.quæst.1.reg.2.

II. Regula: De hæreticis, eorumq; fautoribus, receptoribus, liberis, &c. cauetur c.quicunq;.2.§. hæretici. & c.statutum.15.de hæreticis, in 6. Plura de regula proposita uide M.I.C.d.quæst.1.reg.9.

III. Regula: De Iudæis non ordinandis cauetur 17.q.4.c.nemini, in fine, cum c.sequente. l.17. C.de Iudæis. Concordant item ea quæ habentur j. cap.18.specie 1.reg.6. Contradicit l.3.§.fin.ff.de decurionib.

IIII. Regula: Ne alicui patriæ suæ administratio committatur, cauetur 17.q.4.c.si quis suadẽte.

 §.com-

§.committunt,in fine.l.ult.C.de crimine sacrilegij.l.ult.C.de officio Rectoris.

V. Regula : De potentibus externis,horumúe cognatis in magistratum urbis Romæ non eligendis,cauetur c.fundamenta.17.de electione,in 6.

ANTECEDENTIA, ADIVNcta & consequentia ordinationem.

VI.Regula:De consensu & confirmatione Papæ adhibenda cauetur c.unico,de maioritate & obedientia,in extrauag.Ioann.XXII. Idem iuris olim habebat Imperator.l.1.in prin.ff.ad l.Iul.de ambitu.Nouell.82.§.si quis uerò.

VII.Regula, Ne per seditionem aut ambitum magistratus ordinetur,1.q.1.c.principatus.

VIII. Regula, De iureiurando ab ordinato præstando, habetur 1.q.7. c.sancimus. l.6.C.ad l. Iul.repetundar.Nouell.8.§.ad eum itaq;. De qua re plura dicentur in accusatione Simoniæ. Aliud iuramentum de hæresi cauenda præscribitur c.ut officium.11.§.statuimus.de hæreticis,in 6. Concordant ea quæ habentur J.cap.17.quæst.4.reg.4.

III. DE OFFICIO MAGISTRAtus:& actionibus,si contra officium fecerit.

I. Regula: De coercendis delictis cauetur 23.q. 5.c.incestuosi. c.regum. c.non solùm.c.non est.c. qui

*qui malos.c.sunt quædam.c.rex debet.*Concordāt *item ea quæ habentur* s.*eod.cap.in prim.*

II.Regula:De *ecclesia per magistratum defen dendа cauetur d.q.5. c.dicat.§.fin. cum c.sequente.& c.res autem.*

III.Regula : De *malis ad bonum cogendis cauetur* 23.*q.6.per totum:in cuius fine ponitur obiectio,nimirum c.ult.§.sed obijcitur. item* Solutio *ibidem §.his ita.*

IIII. Regula : *Minor magistratus maiori cedere debet. c.quæ contra.§.fin.distinct.8.c.uolentes.8.de officio delegati.* 11.*q.3.c.qui resistit.l.3.C. de metatis.*

DE ACCVSATIONE EX LEge Iulia Repetundarum.

V.Regula:*Si à subditis ultra quantitatem legibus definitam magistratus uel in officio positus quid acceperit, aut alio modo contra officium fecerit, accusatio aduersus eum datur.* 1.*q.1.c.iubemus.c.penult.& ult.item c.cum ab omni.*10.*de uita & honestate clericor. l.3.l.6.& l.7.in prim.ff. ad l.Iul.repetund.l.4.C.eod.tt.* Planè *propositæ accusationis exceptio prima hæc uidetur:*Nisi *is,à quo illicitum accepit,actionem ei remiserit.* Sed *hæc exceptio reprobatur c.statutum.*11.*§.si quid autem.de rescriptis,in 6.* Altera *exceptio est:*Nisi *esculentum uel potulentum quid acceperit.* Hæc

exceptio approbatur certo modo d.c.statutum. 11.§.insuper ut gratis. Tertia exceptio est: Nisi *expensarum nomine acceperit. d.§.insuper.uers. uel nisi cum ipsum prop.*

VI.Regula: Quid ueniat in accusatione iam dicta, definitur 1.q.1.c.ult.§.hodie. item l.7.§.fin. ff.ad l.Iul.repetundar. Sed & de simplo restituendo cauetur d.§.si quid autem.

VII. Regula: Euentus propositæ accusationis est infamia damnati.d.c.ult.§.fin.& l.6.§.hac lege.ff.ad l.Iul.repetundar. Hæc de lege Iulia repetundarum, de cuius tamen accusatione uide plura M.I.C.lib.1.cap.7.

VIII. Regula: Si iudex litem suam fecerit,& malè iudicauerit,punitur.c.1.de sententia & re iudicata.11.q.3.c.temerarium.c.si quis dixerit.c.nolite.§.fin.cum c.sequente. Cōcordant item ea quæ habentur J.cap.15.VII.quæst.1.causa 6. Plura de actione proposita uide M.I.C.lib.1.cap.7.in fin.

IIII. DE IVRISDICTIONE, præsertim delegata.

CAVSAE EX QVIBVS IVrisdictio competit.

I. Regula: Si iurisdictio alicui mandata sit,uel delegata,is eam exercere potest. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi ab eo mandata sit iurisdictio,qui eam non suo iure,sed alieno benefi-

cio

cio habet, puta ipse delegatus iudex: hoc enim casu secundus delegatus iudex iurisdictionem exercere non potest. c. cum causam. 62. §. fin. de appellationib. Concordat M.I.C. lib. 1. cap. 8. quæst. 2. except. 2. in princ. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi à principe alicui iurisdictio mandata sit: hic enim eam alij delegare non prohibetur. d. §. fin. item c. pastoralis. 28. in princ. de officio delegati. l. si in fine. C. de iudicijs. Altera replicatio est: Nisi à Papa alicui iurisdictio mãdata sit. nam & hic eam alij delegare potest. c. si pro debilitate. 3. & c. ult. in princ. de officio delegati. Clement. unica, eod. tt. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi ita iurisdictio à Papa mandata sit, ut eam personaliter exerceat. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur d. c. ult. §. is autem. Altera duplicatio est: Nisi is cui iurisdictio à Papa mandata est, tanquam suspectus fuerit recusatus. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur c. iudex. 5. de officio delegati, in 6. Tertia duplicatio est: Nisi mandatum alicui sit, ut ecclesiæ de persona idonea prouideat. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur c. is cui. 12. d. tt. Quarta duplicatio est: Nisi conseruator aliquis alicui à Papa sit datus: hic enim uices suas alteri committere nequit. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur c. hac constitutione.

15.§.uices quoq;.d.tt. Quinta duplicatio uidetur: Nisi cùm duobus iurisdictio à Papa esset mandata, unus ex ijs uices suas alij delegauerit. Hæc duplicatio reprobatur c.quamuis.6.de officio delegati. Sexta duplicatio est: Nisi causa ita grauis delegata sit à Papa, ut sine delegato commodè non posit expediri. c.si pro debilitate.3.in fine.d.tt. Septima duplicatio uidetur: Nisi delegatus Papæ non totum negocium alteri cõmiserit, sed principium saltem, medium, uel finem. Hæc duplicatio reprobatur c.super.27.in prin.eod.tt. Plures huiusmodi duplicationes uide in exceptionibus sequentibus. Nam ex quibus causis ordinarius delegare iurisdictionem non potest, ex ijsdem nec delegatus Papæ subdelegare poterit. Hæc de secunda replicatione. Tertia propositæ exceptionis replicatio est: Nisi per alterutram partem factum sit, ut iudex delegatus die ad procedendum statuto fuerit auocatus: hoc enim casu alteri causam subdelegare potest. c.pastoralis.28.§.cum autem.de officio delegati. Hæc de prima exceptione.

II. Exceptio: Nisi suspectus recusatus iurisdictionem alteri mandauerit. Quæ tamen exceptio reprobatur certo modo c.si quis.4.de foro competenti. Admittitur in delegato Papæ subdelegante: de quo dictum s̃.prox.dupl.2.

III. Exceptio: Nisi ei mandata sit iurisdictio

causæ

causæ, qui nec dignitatem habet, nec cathedralis Ecclesiæ canonicus est. c.statutum.11.in prin. & §.in nullo,in fine.de rescriptis,in 6.l.qui neq;.82. ff.de iudicijs. Huius exemplum proponitur Clement.& si principalis.2.de rescriptis.& c.hac cõstitutione.15.in prin.de officio delegati,in 6.

IIII.Exceptio: Nisi quis conseruatoris sui conseruator sit delegatus. d.c. hac constitutione, in prin.uers.nullusq; deputati sibi conseruatoris esse ualeat conseruator.

V.Exceptio: Nisi subdito eius, cuius est negocium,iurisdictio sit mandata. d.c.hac constitutione.§.1.

VI.Exceptio: Nisi ei qui similem causam habet,iurisdictio sit mãdata. c.causam.18.de iudicijs.

VII. Exceptio: Nisi ei delegetur causa,à quo in eadem causa est appellatum.2.q.6.c.placuit.§.fin.cum c.sequente. c.ult.§.fin. item l.6.in prin. uers.quapropter.C.de appellationib. Concordat item M.I.C.lib.2.cap.27.quæst.9.reg.8.cũ sequentibus.Huius exceptionis replicatio est:Nisi appellans causam remitti petat.de qua re uide]. libro prox.cap.18.quæst.7.reg.20.except.1.repl.1.

VIII.Exceptio: Nisi ei delegata sit causa,quẽ altera pars nominatim petijt. c.ad hæc.10.de rescriptis.l.obseruandum.47.ff.de iudicijs. Contradicit 11.q.1.c.iudices.3.q.3.c.1.in fine.3.q.8.c.accusatores.

satores.

ſatores.§.iudices.item c.cum R.35.de officio delegati. Sed & contradicunt ea quæ habentur j.lib.3.cap.8.quæſt.10.reg.7. Planè ſi epiſcopus ab alterutra parte fuerit petitus uel electus iudex, ab aduerſario recuſari non poteſt, per ea quæ habentur j.lib.prox.cap.2.quæſt.2.except.25.

IX. Exceptio: Niſi extraneo alicui cauſa ſit delegata.c.ſtatutum.11.§.cum uerò eiuſdem.de reſcriptis, in 6. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi inter magiſtratum & ſubditum lis ſit.d.§.cum uerò.uerſ.niſi ab epiſcopo contra aliquem. Altera replicatio eſt: Niſi actori non ſatis tutum ſit ad locum ſeu domicilium rei uenire.d.§.cũ uerò.uerſ. uel niſi actor eandem ciuitatem. Tertia replicatio eſt: Niſi actor aduerſarij ſui potẽtiam metuat. d.§.cum uerò.uerſ.aut ſui aduerſarij potentiam meritò perhorreſcens. Quarta replicatio eſt: Niſi actor & reus ſint diuerſarum ciuitatum uel regionum.d.c.ſtatutum.11.§.cum autem. Huius replicationis duplicatio eſt: Niſi actor eius nomine, qui eſt eiuſdem ciuitatis uel diœceſis, cum reo agat: tunc enim propoſita replicatione non iuuatur, exemplo Clement.1.de reſcriptis.

Duplicationes generales.

Planè replicationum iam enumeratarum duplicatio communis prima hæc eſt: Niſi ultra unam diætam reus à limite ſuæ diœceſis in ius uocetur.

d.§.

d.§.cum uerò.uers.nullus tamen eorum.item.d.§. cum autem.uers.dummodo locus ad quem.item c. nonnulli.28.in prin.de rescriptis. Cõcordant item ea quæ habentur ĩ.lib.prox.cap.6.quæst.4.in fin. except.general.2.Altera duplicatio est:Nisi actor de timore,quem prætendit, per iusiurandũ fidem non fecerit. d.§.cum uerò. uers.sed & in duobus ultimis casibus.Hæc de nona exceptione.

X.Exceptio:Nisi is qui iurisdictionem mandauit, uel causam delegauit,decesserit. c.licet undiq; 30.de officio delegati.c.hac constitutione.15. §.officium.eod.tt.in 6.l.6.ff.de iurisdictione.Propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi tempore mortis delegantis res non sit integra.d.c. licet.uers.si uerò ante mortem.c.si delegatus.7.in prin.de officio delegati,in 6. Exemplum habetur c.relatum.19. & c.gratum.20. de officio delegati. Planè huius replicationis duplicatio uidetur: Nisi cùm pluribus causa esset delegata,in quorundam personis res adhuc sit integra. Sed reprobatur c. cum plures.8.§.fin.de officio delegati,in 6. Altera replicatio est: Nisi de gratia facta executor sit datus.hic enim etiam mortuo Papa qui dedit,perdurat.c.si super.9.d.tt. Tertia replicatio est:Nisi legationis officium alicui sit demandatum:hoc enim morte mãdantis non expirat.c.legatos.2.d.tt. Quarta replicatio est: Nisi inquisitio hæreticæ

praui-

prauitatis alicui ſit demandata.c.ne aliqui.10.de hæreticis,in 6. Quinta replicatio eſt:Niſi non oppoſita exceptione de morte delegantis, coram delegato ſit proceſſum.c.cum ueniſſet.25.in prin.de teſtibus.Hæc de decima exceptione.

XI.Exceptio: Niſi mandans mandatam iuriſdictionem reuocauerit.c.ut noſtram.56.de appellationib.l.58.in prin.ff.de iudicijs. Huius replicatio eſt:Niſi re non integra mandatum ſit reuocatum.c.uenerabili.37.de officio delegati. Huius replicationis duplicatio eſt:Niſi non totum negociũ ſit mandatum,ſed principium ſaltem,uel medium: tunc enim eo expleto nihilominus poteſt mandatum reuocari. c.ſuper.27.in prin.de officio delegati.Aliam propoſitæ exceptionis replicationem uide M.I.C.lib.1.cap.8.quæſt.2.except.13.

XII.Exceptio:Niſi cum iuriſdictio ad tempus eſſet mandata, tempus illud fuerit finitum. hoc enim caſu expirat iuriſdictio delegata.c.de cauſis. 4.in prin.de officio delegati. Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi tempus conſenſu partium ſit prorogatũ.d.c.de cauſis.4.in prin.uerſ.niſi dies præfixus.& l.2.§.ſi & iudex.ff.de iudicijs. Altera replicatio eſt:Niſi ab eo die,quo delegatus mandatũ accepit,dinumeratione facta, tẽpus nondũ ſit elapſum.c.ſuper eo.12.§.fin.de appellation. Plura de exceptione propoſita uide M.I.C.d.q.2.excep.14.

XIII.Ex-

XIII. Exceptio: *Nisi iurisdictio eius qui delegauit, sit finita: tunc enim delegati quoq; iurisdictio expirat. c. ult. in fine. de officio legati.* Huius *replicatio est: Nisi res non sit integra. Quae replicatio approbatur argumento eorum, quae* s. *except. 10. repl. 1. proposita sunt.* Concordat *l. 49. §. fin. ff. de iudicijs.*

XIIII. Exceptio: *Nisi eadem causa antea alij fuerit delegata. c. uenerabili. 37. de officio delegati: l. ubi cœptum. 30. ff. de iudicijs.* Huius replicationes *uide M. I. C. lib. 1. cap. 8. quæst. 2. except. 16.*

XV. Exceptio: *Nisi is cui iurisdictio mandata est, eam suscipere nolit. reprobatur c. pastoralis. 28. in prin. de officio delegati.*

XVI. Exceptio: *Nisi is cui iurisdictio mandata est, decesserit.* Hæc exceptio ipso quidem iure *subsistit, uerùm eius replicatio prima hæc est: Nisi iudex in delegatione non proprio, sed officij nomine sit appellatus: tunc enim ad successorem eius iurisdictio delegata transit. c. quoniam. 14. de officio delegati.* Altera replicatio *uidetur: Nisi cùm pluribus iurisdictio mandata esset, uno ex ijs mortuo, alij supersint. Sed hæc reprobatur, sub conditione tamen, c. uno. 42. eod. tt.*

XVII. Exceptio: *Nisi iudex delegatus causam alij subdelegauerit: hoc enim casu delegatus recusari potest: nisi aliquid sibi de iurisdictione reser-*

reseruauerit. c.super quæstionũ.27.§.porrò.uers. unde si forsan.de officio delegati.

XVIII.Exceptio: *Nisi ciuitas seu diœcesis, in qua causa delegata est, medio tempore sit diuisa. reprobatur c.1.§.idem etiam. de officio delegati, in extrauag.communib.*

XIX.Exceptio: *Nisi sentētia dicta sit, & executioni mandata. c.in literis.9.de officio delegati. l.iudex.55.ff.de re iudicata. Cuius replicatio est: Nisi executor datus exequi nolit, uel non possit. c. significasti.7.& c. quærenti.26.de officio delegati. Hæc de prima causa iurisdictionis, hoc est de mandato seu delegatione specialis causæ, sint dicta. Adquiritur insuper iurisdictio per ordinationem. Nam in magistratum ordinatus eo ipso adquirit iurisdictionem ordinariam: ad quam pertinet titulus de officio iudicis ordinarij: deq; ea dicetur j.lib.3.cap.9. Nunc effectus delegatæ iurisdictionis uideamus.*

EFFECTVS DELEGATAE IVrisdictionis, & iura eius, cui mandata est iurisdictio.

II.Regula: *Iudex delegatus fungitur uice eius qui delegauit, non sua. Ideoq; superiores etiam coercendi potestatem habet. c.sanè quia.11.de officio delegati. Concordat M.I.C.lib.1.cap.8. quæst. 5.reg.1.*

III.Re-

III. Regula: Mandata iurisdictione, ea quoque concessa esse uidentur, sine quibus iurisdictio explicari nõ potest: utputa modica coercitio. c. præterea. 5. c. pastoralis. 28. in prin. & §. 1. item c. ex literis. 29. & c. suspicionis. 39. uers. cui sicut. de officio delegati. l. 2. ff. de iurisdictione. l. 1. §. uerius est. & l. 5. ff. de officio eius cui mãdata est iurisdictio.

IIII. Regula: Modus coercendi ac defendendæ iurisdictionis præscribitur c. quia pontificali. 2. de officio delegati, in 6. c. sanè. 11. & c. pastoralis. 28. in prin. eod. tit. in antiquis. De districtione ecclesiastica seu excommunicatione adhibenda cauetur etiam c. 1. de officio delegati. 2. q. 6. c. quisquis. De arbitraria pœna cauetur c. dilectus. 11. de pœnis.

V. Regula: Ne delegatus mãdati fines excedat, neúe extra locum sibi deputatum iurisdictionem exerceat, cauetur c. ult. §. conseruatores. de officio delegati, in 6. Pœna, si cõtrà fiat, statuitur d. c. ult. §. ut autem. Huius regulæ exceptio hæc est: Nisi iusta subsit causa excedẽndi fines. c. statuimus. 13. eodem tit.

VI. Regula: De officio conseruatorum cauetur c. 1. & c. ult. in prin. & §. ut autem. de officio delegati, in 6. Aliud officium proponitur d. c. ult. §. circa munera. ubi mentio fit c. statutum. 11. de rescriptis, in 6. Hactenus de iurisdictione delegata

ſit dictum: de qua uide item M.I.C.*lib.1.cap.8.* De *eccleſiaſtica uerò iuriſdictione ordinaria dicetur* J.*lib.3.cap.9.*

V. DE DIGNITATE ET RELiquo iure magiſtratus.

I. *Regula:Præferuntur cæteris eiuſdem dignitatis hi qui prius ad eam dignitatem peruenerũt. c.1. de maioritate & obedientia.* Cuius *exceptio eſt: Niſi maior ſit dignitatis gradus eius qui poſtea ordinatus eſt:tũc enim is præfertur ijs qui ante ipſum ad minorem dignitatis gradum ſunt ordinati.c.ſtatuimus.15.eod.tt.* Plura *de regula propoſita,alijsq; ſimilibus uide* M.I.C.*lib.1.cap.9.*

II. *Regula*: De *reuerentia & obſequio magiſtratui præſtando, cauetur 23.q.5.c.ſi apud. c.dicat.item l.2.& l.5.C.de officio* Rectoris. *l.2.& l.3.C.de officio diuerſ.iud.* Concordant *item ea quæ habentur* J. *cap.8.quæſt.5.cauſa 1.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi iniuſtum quid iubeat magiſtratus, uel contrarium ei quod alius magiſtratus ſuperior iuſſerat:tunc enim impunè ei obſequium non præſtatur. 11.q.3.c.qui reſiſtit,cum c. ſequente. item 2.q.7.c.admonendi.* Concordant *item ea quæ habentur* J *libro 3.cap.5.reg.40. except.3.* Altera *exceptio uidetur: Niſi magiſtratus excommunicandi poteſtatem non habeat.* Quæ

tamen

tamen exceptio reprobatur exemplo c.dilecta.12. de maior.& obed.

III. Regula: De mitra pontificali usurpanda cauetur c.ut apostolicæ.6.de priuileg.in 6. Plura de dignitate & reliquo iure magistratus uide M. I.C.d.cap.9.

IIII. Regula: Exemplum superioris inferiores sequuntur.c.magnæ.7.§.præterea.de uoto.

VI. DE IMPERATORE specialia.

I. Regula:De Imperatoris electione cauetur c. uenerabilem.34.de electione. & Clement.1.de iureiurando.

II. Regula:De iuramento quod præstat Imperator Papæ,cauetur d.Clement.1.

III. Regula:Imperator subest Papæ.de qua re dicetur j.lib.3.cap.11.in iure Papæ.

IIII. Regula: De iudicio Imperatoris disputari non oportet. 17.q.4.c.si quis suadente. §. committunt. l.2.C.de crimine sacrilegij. Concordant ea quæ proposita sunt s.cap.prox. in princ. item cap.3.de constit.prin.reg.2. item cap.2.in prin.& cap.1.quæst.9.

V. Regula:Mortuo Imperatore,iurisdictio Imperij uacantis ad Papam pertinet.c.unico,ne sede uacante aliquid innouetur.

VI. Regula: Imperator uel Rex iura Imperij

uel regni, etiam præstito iurciurando, nequit alie-
nare. c. intellecto. 33. de iureiurando. Plura de iure Imperatoris uide M. I. C. lib. 1. cap. 10. Hactenus de magistratibus dictum est, de quibus tamen uide plura d. lib. 1. Nunc de iudicijs publicis primùm in genere, deinde in specie tractabitur.

DE PVBLICIS IVDICIJS in genere. Cap. VI.

PRIMO: An publica iudicia sint iusta, seu Christiano homini licita? Disseritur 23. q. 4. De qua uide J. ca. 7. in prin. itē ca. 8. quæst. 2. reg. 3.

II. RATIO publicorum iudiciorū est emendatio delinquentium. 21. q. 2. c. placuit. §. fin. 23. q. 4. c. est iniusta. §. fin. in fin. l. si pœna. 20. uers. quia pœna. ff. de pœnis: l. si à reo. 71. §. id quod uulgò. uers. nam pœnas. ff. de fideiussoribus. l. si ita uulneratus. 51. §. quod si quis absurdè. uers. neq; enim. ff. ad l. Aquiliam.

III. CAVSAE EX QVIBVS competunt publica iudicia cum suis exceptionibus.

Huius loci regula est, quòd sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus. l. sine culpa. 23. de reg. iur. in 6. Sanè causæ publicorum iudiciorum generales enumerantur De pœnitent. distin. 1. c. aut facta. l. aut facta. 16. in princip. ff. de pœnis.

istarum causarum exceptiones generales hæ sunt.

I. Exceptio: Nisi sine dolo malo factum sit, & non iniuriæ gratia. 15.q.1. in prin. item §.cui sententiæ. item c.non est. item de pœnitent.distinct.2. c.sciendum. Concordat item M.I.C. lib.1.cap.13.ex cept.1.& 2. Huius exemplum proponitur, si ratione officij fecit, 23.q.5.c. cum homo, in princ.& d.c. & d.l.aut facta.§.causa. Alia exempla uide j. in exceptionibus sequentibus. Sed & plura de exceptione proposita uide M.I.C.d.excep.1.& 2.

II. Exceptio: Nisi furiosus commiserit.3.q.9.c. indicas. 15. q.1.in prin. & c.illud. §.furor.§.meas uerò.item c.aliquos.c.illa cauenda.uers.neq; enim si per.c.nec is qui.§.fin.

III. Exceptio: Nisi per infirmitatem uel ignorantiam commiserit. Reprobatur hæc exceptio d. q.1.in prin.§.1.c.illud.§.itaq; ut ex promissis. Contradicit d.q.1.c.illa cauenda.§.quinetiam ipsius. Itē contradicūt ea quæ habentur M.I.C.d.excep.2.

IIII. Exceptio: Nisi per cæcitatem commiserit. approbatur simul & distinguitur d.c.illud.§. sed obijcitur.

V. Exceptio: Nisi per ebrietatem commiserit. 15.q.1.c.sanè diximus.& c.inebriauerunt.

VI. Exceptio: Nisi coactus commiserit. reprobatur d.q.1.c.meritò.

VII. Exceptio: Nisi iussu eius cui parêre ne-

cesse fuit, commiserit. c. quod quis. 24. de reg. iuris, in 6. item de consecrat. distinct. 4. c. quæris à me, in prin. Contradicere uidetur d. c. meritò. Sed plura de hac exceptione uide M. I. C. libro 1. cap. 13. except. 4.

VIII. Exceptio: Nisi minor ætate commiserit. 15. q. 1. c. illud. §. fin. c. firmißimè, in prin. item c. intelleximus. 2. de delictis puerorum. Huius replicatio est: Nisi minor doli sit capax. d. §. fin. uers. nisi rationis sit capax. item c. 1. de delictis puerorum. Huius duplicatio est, quòd quamuis minor doli sit capax, mitius tamen propter ætatem punitur. d. c. 1. uers. quamuis in eis non ita. & l. auxilium. 38. §. in delictis. uers. nisi quatenus. ff. de minor. 25. annis. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. lib. 1. cap. 13. except. 5.

IX. Exceptio: Nisi animal brutum commiserit. 15. q. 1. c. firmißimè. §. animalia enim. Plura de hac re uide M. I. C. lib. 23. cap. 1.

X. Exceptio: Nisi crimen propositum non fuerit perfectum. reprobatur De pœnitent. distin. 1. c. quisquis, in prin. & c. aut facta. §. euentus. l. 5. in princ. uers. eadem enim. C. ad l. Iul. maiestatis. l. aut facta. 16. §. euentus. ff. de pœnis. Planè admittitur exceptio proposita, si crimen ad actum non peruenerit. Nam cogitationis pœnam nemo patitur. d. distin. 1. c. cogitatio. & c. cogitationis. item l. cogita-

gitationis.18.ff.de pœnis. Hæc quoad hominem. Nam apud Deum distinctio iam dicta non admittitur, à quo etiam cogitatio punitur.d.distinct.1. c.nunquid. item 17.q.1.c.uouentibus.32.q.5.c.sicut enim.c.si Paulus.c.nec solo.c.qui uident. item 32. q.7.c.non solum.

XI. Exceptio: Nisi reus mortuus sit.33.q.2.c. admonere. §.& nunc post mortem. uers. nec à te post. Cuius replicatio est: Nisi de hæresi quis accusetur.24.q.2.c.penult.§.fin.cum c.sequente. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. lib.1.cap.13. except.10.

XII. Exceptio: Nisi accusator mortuus sit, uel ex alia causa impediatur accusationem prosequi. 2.q.8.c.ult.§.fin.l.3.§.fin.ff.de accusationib. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.13.except.13.

XIII. Exceptio: Nisi accusator destiterit. reprobatur c.1.& 2.de collusione detegend. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.13.in fine, replic.general.2.

XIIII. Exceptio: Nisi eadem accusatio antea quoq; in iudicium fuerit deducta, uel eiusdem criminis nomine actum.c.de his.6.de accusationibus. Huius replicatio prima est: Nisi prior accusator fuerit præuaricatus, uel per collusionem reus absolutus.c.ult.de collusione deteg. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.except.prox. Sed & con-

cordat M.I.C.lib.1.cap.13.except.15.repl.2. Altera replicatio est:Nisi crimen sit iteratum,de quo postea accusatio instituitur. c.1.de pœnis. l.9.§.si tamen.C.de accusationib. Plura de exceptione proposita uide d.except.15.

XV.Exceptio:Nisi abolitio criminis interuenerit. 2. q.3. c.ult.§.destitisse. uers. abolitio enim. Plura de hac exceptione uide M.I.C. d.cap.13.exceptione 16.

XVI. Exceptio:Nisi episcopus cõmiserit.hic enim accusari nequit,nec damnari. 11.q.3.c.irritã. 6.q.1.c.qui crimen.§.fin.cum c.sequente. 2.q.7.c. accusatio.§.unde liquet. Contradicit d.q.7.c.præsumunt.c.si hæreticus.§.item quod dicitur.

XVII. Exceptio:Nisi crimen commissum sit uulgare & usitatum. 23.q.4.c.si quis potestatem. §.fin.cum c.sequente.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus exceptiones aduersus crimina enumerauimus, quarum tamen plures uide M.I.C. d. cap.13.Istarum autem exceptionum replicatio generalis est: Nisi reus accusatorem corruperit: hoc enim casu pro conuicto habetur. 2. q.3. c.ult. §.in omnibus.l.ult.ff.de præuaricatoribus. De qua replicatione cum alijs pluribus uide M.I.C.d.cap.13. in fine.

IIII. QVI-

IIII. QVIBVS COMPETANT accusationes seu iudicia publica?

Sine legitimo accusatore nemo inter reos est recipiendus. c.1.de accusationibus. 2.q.1.c.nihil.c. in primis.§.sed & de personis accusantium.3.q.9. c.dignum,in fine. 6.q.1.c. nos sequentes. Concordant item ea quæ proponuntur j.ead.quæst.in fin. Planè regulariter quilibet accusator præsumitur legitimus, nisi legibus specialiter prohibeatur accusare. Qui autem specialiter accusare prohibeantur, patet ex sequentibus exceptionibus, quarum prima hæc est: Si mulier accusare uelit: hæc enim ab accusando repellitur.2.q.1.c.probibentur.15.q. 3.in prin.& c.de crimine.item l.8.ff.de accusationibus. l.12.C.qui accusare non possunt. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi mulier suam suorúmue iniuriam persequatur.d.q.3.in prin. uers.nisi fortè suas. & c.ex eo quod.§.fin.c.certis de causis,in prin.& §.uxor tua. item l.1.& l.2.ff. de accusationib.l.4.& l.12.uers.nisi certis ex causis. C.qui accusare non poss. Huius replicationis duplicatio hæc est: Nisi mulier maritum uel adulteram adulterij uelit accusare:hanc enim suam iniuriam persequi non permittitur. 32. q. 1. c. apud misericordem.§.publico. item l.1.C.ad l.Iul.de adulterijs. Huius ratio proponitur 32.q.5.c.penult.

§.sed quæritur.cum c.sequente. Hæc de prima replicatione. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi crimen læsæ maiestatis mulier deferat. 15.q.3.c.certis de causis.§.in quæstionibus. c.sanè. §.unde aut.l.8.ff.ad l.Iul.maiestatis. Tertia replicatio est: Nisi ex lege Iulia de annona mulier accuset.2.q.1.c.prohibentur.§.mulierem. & l.13.ff.de accusationibus. Hæc de prima exceptione, de qua uide item M.I.C.lib.1.cap.12.quæst.5.except.1.

II. Exceptio: Nisi pupillus accusare uelit: nam & huic specialiter ius accusandi denegatur. d. c. prohibentur, in prin. & l.8.ff.de accusationibus. Cuius replicatio est: Nisi pupillus patris uel aui iniuriam persequatur.15.q.3.c.certis de causis.§.pupillis.l.2.§.fin.ff.de accusationibus.

III. Exceptio: Nisi seruus accusare uelit.3.q.5. c.canonica.uers.aut libertas.c.accusatores.§.fin.c. nullus.item l.26.C.ad l.Iul.de adulterijs. Huius replicatio prima est: Nisi seruus ex lege Iulia de annona uelit accusare.2.q.1.c.prohibentur.§.mulierem.l.13.§.serui quoque.ff.de accusationibus. Altera replicatio est: Nisi seruus mulierem, quæ cũ proprijs seruis rem habuit, deferat.12.q.2.c.episcopus. §.in criminali.uers.quo casu, cum sequentibus.l.unica.§.sit etiam seruo. C.de mulieribus quæ se proprijs seruis, &c. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.lib.1.cap,12.q.5.except.3.

IIII. Ex-

IIII. Exceptio: Nisi pauper accusare uelit.2.q.1.c.prohibentur.§.nonnulli. & c.in primis. §. sed & de personis.& l.10.ff.de accusationib.

V.Exceptio:Nisi quæstus causa accuset.c.significāte.5.qui matrimon.accusare poss. Plura de hac exceptione uide 3.quæst.8.reg.2.

VI.Exceptio:Nisi miles accuset.d.c.prohibentur,in prin.& l.8.ff.de accusation.Huius replicatio est: Nisi miles ex lege Iulia de annona accuset. d.c.prohibentur.§.mulierem. uers. milites quoq;. l.13.§.milites.ff.de accusationibus. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.lib.1. cap.12.quæst.5. exceptione 5.

VII.Exceptio: Nisi is qui in magistratu positus est, accusare uelit.d.c.prohibentur,in prin.& d.l.8.§.alij propter magistratum.

VIII.Exceptio: Nisi infamis accusare uelit.d. c.prohibentur. §. alij propter delictum. 3. q. 4.in prin.cum c.sequente.3.q.5.c.canonica.c.accusatores,in fin.c.constituimus.c.similiter.c.nullus. item 4.q.1.c.1.§.omnes etiam. 6.q.1.in princ.cum c.sequente.c.beatus. item l.8.§.alij propter delictum. ff.de accusationibus.Declaratur exceptio proposita definitione infamium,6.q.1.c.omnes.c.illi qui. c.summa.§.fin.cum c.sequente. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ex lege Iulia de annona infamis accuset.2.q.1.c.prohibentur.

tur. §. mulierem. uerſ. famoſi quoq;. l. 13. §. famoſi quoq;. ff. de accuſationibus. Altera replicatio eſt: Niſi de hæreſi uel ſymonia infamis accuſare uelit. 6. q. 1. c. nos ſequentes. §. ſed licet. Contradicere uidetur d. q. 1. c. quæro ergo. Vbi Gratianus ſubijcit ſolutionem, uerſ. utrum hoc Auguſtini. Plura de propoſita exceptione uide M. I. C. libro 1. cap. 12. quæſt. 5. except. 7.

IX. Exceptio: Niſi accuſator ipſe ſit culpabilis, & in crimine conſtitutus. 6. q. 1. in prin. cum c. ſequente. & c. beatus, in prin. item c. qui crimen. item 3. q. 5. c. ſuſpectos. c. canonica. c. ſimiliter. c. nullus. Huius exemplum habetur c. cum eccleſiaſticæ. 3. de exceptionibus. Plura exempla uide J. except. prox. & except. 17. cum ſequentibus.

X. Exceptio: Niſi excommunicatus uel anathematizatus accuſet. 4. q. 1. c. 1. in prin. c. quod autem. 2. q. 7. c. in ſancta. 6. q. 1. c. illi qui. §. ſimiliter. c. omnes. 3. q. 4. c. conſpiratores. c. nullus. c. omnes. Huius replicatio uidetur: Niſi reus accuſatori excommunicato communicauerit. Sed reprobatur c. 2. de exceptionibus. Plura de hac replicatione uide J. ead. quæſt. 4. replic. gener. 3.

XI. Exceptio: Niſi inferior ſuperiorem, uel minor maiorem accuſet. 2. q. 7. c. qualis. §. fin. cum c. ſequente. item c. maiorum. c. quærendum. c. in ſancta. uerſ. & ſicut maior. item 6. q. 1. c. beatus, in prin.

prin.uerſ. & qui eis coæquales. & §.fin. c.omnes ueró,in fine.item 3.q.5.c.accuſationes, in fin. Huius replicatio prima hæc eſt:Niſi maior ſit hæreticus,& minor catholicus.d.q.1.c.cum maiores.Altera replicatio eſt: Niſi maior exemplo ſuo ad interitum trahat iuniores.2.q.7.c.Paulus dicit.Tertia replicatio eſt: Niſi maior uita & moribus minore ſit deterior. d.q.7. c.qui nos. §.fin.cum c.ſequente.c.quanquam.c.puto.c.quæritur.Duplicatio præcedentium replicationū generalis hæc eſt: Niſi minor non ſit irreprehenſibilis. d. q.7.c.criminationes,in prin.Plura de exceptione propoſita eiuſq; replicationibus uide ĵ.except.prox.

XII. Exceptio:Niſi ſubditus prælatum uel magiſtratum ſuum accuſet. 2.q.7.c.1. c. ſacerdotes.c. qualis.c.ſententia.c.oues. c.ſunt nonnulli. c.ſi hæreticus.§.item quod dicitur. 3.q.4.c.hi qui.6.q.1. c.oues.c.deteriores.8.q.2.c.ult.in fin. Contradicit 2.q.7.c.plerunq;.c.teſtes.§.ecce oſtenſum, cum ſequentibus,uſq; ad c.clericos aut laicos. Item contradicit d.q.7.c. criminationes. §. colligitur.& c. admonendi. Ex his patet,exceptionem propoſitam controuerſam eſſe, & non minus reprobari quàm approbari.Sed poſito quòd ipſo iure ſit approbata:tunc notādæ ſunt eius replicationes,quarum prima hæc eſt:Niſi prælatus à fide exorbitauerit:tūc enim à ſubditis ſuis accuſari poteſt.2.q.7.

c.ſacer-

c.sacerdotes,in fine. c.oues. uers.nisi à fide. & d. præsumunt.Altera replicatio est:Nisi prælatus nomine tantùm sit,non uita.d.q.7.c.non omnes.c.nō omnis. c.secuti. c.qui nec.c.plerunq;.§.fin. c.Paulus.item 8.q.1.c.uereor.Tertia replicatio uidetur: Nisi clericus subditus prælatū accuset. uerùm hæc replicatio reprobatur 2. q.7. c.sacerdotes. c.oues. §.his authoritatibus.c.plerunq;.§.item probatur. item 3.q.4.c.clericus. Quarta replicatio est:Nisi accusator uir sit probus,minimè criminosus. d.§. his authoritatibus,cum c.sequente. & d.q.7.c.accusatio,in prim.c.sunt nōnulli.§.fin.cum c.sequente.item c.si hæreticus.§.item quod dicitur.

XIII. Exceptio: Nisi is qui clericus non est, nec esse potest, clericum accuset. 2.q.7. c.beati.§. fin.cum c.sequente. c.testes,in prim.& §.sic & illud.c.sacerdotes.item 6.q.1.c.omnes uerò.uers.indignum est enim. c.infames.§.hi nimirum omnes. item 15.q.3.in prim. uers.generaliter enim. Huc item pertinet J.except.prox.

XIIII. Exceptio: Nisi laicus clericum accuset. 2.q.7. in prin.cum c.sequente.c.nullus.c.laico. c.in sancta.c.laicos.c.sicut.c.laici.item 6.q.1.c.beatus. c.sacerdotes. c. sunt plurimi. c.quiescite. item 11.q.1.c.clericum,in fine.item c.cum P.10.de accusationib.& c.de cætero.14.de testibus.

XV. Exceptio: Nisi clericus laicum accuset.

2.q.7.

2.q.7.c.ſicut. Huius replicatio eſt: Niſi presbyter ſuum plebeium accuſet.d.q.7.c.decretum.

XVI. Exceptio: Niſi monachus clericum accuſet. 2.q.7.c.placuit.c.nullus,in prin. 3.q.4. c. hi qui.§.fin.3.q.5.c.canonica.§.fin. Contradicit d.q. 7.c.ult.§.item Ioannes. Huic obiectioni reſpondetur per diſtinctionem d.c.nullus.§.ſed aliud. & d. q.7.c.negligere. c.ſancta. item De accuſationibus c.ex parte.11.

XVII. Exceptio:Niſi hæreticus,apoſtata uel aliâs uilis homo uelit accuſare.2.q.7.c.quærendũ. c.alieni.c.pagani.item 3.q.4.c.1.c.beatus.c.ſi quis. item 3.q.5.c.ſuſpectos.c.canonica.c.nullus.item 4. q.1.c.1.§.omnes etiam.c.quod autem.Huius replicatio hæc eſt:Niſi hæreticus hæreticum uelit accuſare.d.c.pagani.§.in hoc. & d.q.7.c.ſi hæreticus, in prin.

XVIII.Exceptio:Niſi is qui ſortilegos & magos conſulit,accuſet.2.q.8.c.quiſquis.§.fin. item 3. q.5.c.conſtituimus.uerſ.ſeu qui ad.

XIX. Exceptio: Niſi is qui Papæ inobediens eſt,uelit accuſare.3.q.4.c.1.& c.ſi quis.

XX. Exceptio:Niſi in illegitimo matrimonio conſtitutus accuſet,uel ei conſentiens.d.q.4.c.conſanguineorum.

XXI. Exceptio:Niſi raptor uelit accuſare.d. c.conſanguineorum,uerſ.ſimiliter de raptoribus.

XXII. Ex-

XXII. Exceptio: *Nisi conspirator uelit accusare. d.q.4.c.conspiratores.*

XXIII. Exceptio: *Nisi detractor uel actor inimicorum episcopum accuset.d.q.4.c.detractores.item 6.q.1.c.deteriores.*

XXIIII. Exceptio: *Nisi sacrilegus accuset. 5.q.4.c.nulli.*

XXV. Exceptio: *Nisi accusator suspectus sit. 3.q.5.c.suspectos.c.canonica.c.accusatores.§ fin.c. similiter.c.accusatores.c.omnes,in fine.item 3.q.8. c.1.in prin.*

XXVI. Exceptio: *Nisi accusator sit homo contentiosus.d.c.suspectos.& d.c.similiter.& d.q. 5.c.nullus.uers.nullus frequenter litigans.*

XXVII. Exceptio: *Nisi accusator inimicus sit accusati.d.c.suspectos. & d.c.canonica.& d.c. nullus. uers.nullus qui inimicitijs studet. & d.c.omnes,in fine.item 3.q.5.c.accusatores.c.accusatoribus.c.nulli.§.quod uerò.c.ult.§.fin.item 23.q.4.c. ea uindicta. §.sed huic uindictæ. & c. ultim.item* De *accusationibus c. cum* P.10. *& c. meminimus.* 13. *Declaratur exceptio proposita definitione inimici,simul & obiectioni respõdetur 5.q.5.in prin. cum c.sequente.c.non omnis.c.non osculatur.Obiectio alia proponitur d.c.non osculatur.§.fin.eiq; respondetur d.q.5.c.ult.§.sed aliud.*

XXVIII. Exceptio: *Nisi accusator domesti-*

cus

cus sit inimici accusati, uel ei cohabitet. c. repellantur. 7. de accusationibus. item 3. q. 5. c. accusatoribus, in prin.

XXIX. Exceptio: Nisi exterus & ignotus accuset. d. q. 5. c. canonica. uers. & eos qui non sunt eorum gentis. item c. accusatores. uers. nullus alienigenæ.

XXX. Exceptio: Nisi libertus episcopum accuset. d. q. 5. c. accusatores. §. fin. & c. nullus.

XXXI. Exceptio: Nisi accusator antea fuerit calumniatus uel præuaricatus. 2. q. 1. c. prohibentur. §. alij propter suspicionem. item 2. q. 3. c. ult. §. accusator. l. 9. ff. de accusationibus. l. accusator. 5. ff. de præuaricatoribus. Plura de hac exceptione uide M.I.C. lib. 1. cap. 12. quæst. 5. except. 8.

XXXII. Exceptio: Nisi accusator antea ob accusandum uel non accusandum pecuniam acceperit. d. c. prohibentur. & l. 4. in fine. item l. qui accusare. 8. §. alij propter turpem. uers. nũmósue. ff. de accusationib.

XXXIII. Exceptio: Nisi accusator plures reos habeat. d. c. prohibentur. & d. §. alij propter turpem. De qua exceptione uide plura M.I.C. d. quæst. 5. except. 10.

XXXIIII. Exceptio: Nisi accusator cognatus sit, adfinis, familiaris uel domesticus accusati. 3. q. 5. c. similiter. uers. uel adfines. c. accusatores.

uerſ.nec familiares.itẽ 3.q.11.c.ult.§.ſi quis enim. l.ſi quis.20.C.qui accuſare non poſſunt. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.1.ca.12.quæſt.ſ.ex cept.12. Sed & eius ſpecies ſunt exceptiones proximè ſequentes. Replicationes uide ĩ.except.37.

XXXV.Exceptio: Niſi ſeruus dominum accuſet. d.§.ſi quis enim.& d.c.ultim.§.cauſa uerò. 2.q.1.c.in primis.§.quod autem dicitur.d.l.ſi quis. 20.& l.1.§.quod autem.ff.de officio præfecti urbi.Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.exc.12.

XXXVI.Exceptio:Niſi liberi parentes accuſent. 2.q.1.c.prohibentur.l.qui accuſare.8.§.alij propter conditionem.ff.de accuſationibus. Huius replicationes uide ĩ.except.prox.

XXXVII.Exceptio : Niſi libertus patronũ accuſet. 3.q.11.c.ult.§.fin.12.q.2.c.epiſcopus.§.huiuſmodi autem.& §.in criminali. d.§.alij per cõditionem.& l.ult.C.qui accuſare non poſ. Huius & ſuperioris proximè exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi ex lege Iulia maieſtatis accuſet.d. §.in criminali. uerſ.crimen uerò. & d.l.20.uerſ. maieſtatis tamen.& d.§.ſi quis enim,in fine. Altera replicatio eſt: Niſi ciuiliter,non criminaliter agatur.2.q.1.c.prohibentur.§.liberi.& l.11.§.1.ff. de accuſationib.

XXXVIII. Exceptio: Niſi domeſticus uel familiaris iudicis accuſet.3.q.5.c.ſimiliter, in uer-

bo

bo Gratiosi. & 4.q.4.c.penult. §.fin. cum c.sequente.

XXXIX. Exceptio: Nisi accusator prior à reo sit accusatus, quæ accusatio nondum sit finita. 3.q.11.in prin.cum c.sequente.c.non est, in prin.c.neganda.4.q.1.c.ult. §.fin.6 q.1.c.qui crimen.l.neganda.19.C.qui accusare non poss. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi accusator de maiori crimine accusetur.d.c.nõ est. §.hoc autem. l.1.C.qui accusare non poss. Altera replicatio est: Nisi reus contra accusatorem priorem inscriptiones tantum pendente accusatione deponat: hoc enim facere non prohibetur. d.c.neganda, in fine. & d.l.neganda. Tertia replicatio est: Nisi prior reus suam suorumúe iniuriam persequatur. d.c.& d.l.neganda.in prin. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.lib.1.cap.12 quæst.3.except.14.

XL. Exceptio: Nisi accusator aduersus eundem uel alium accusatione instituta non probauerit.3.q.10.in prin.cum c.sequente.& c.ult. item 4.q.6.c.1.c.si accusatorum.& c.ult. item l.7. §.si tamẽ.ff.de accusationib. Huius replicatio est: Nisi accusator propriam causam, non tamen criminalem uel ecclesiasticam, persequatur. d.q.6. c.ult. uers.nisi proprias.de qua re dicetur J.inter replicat.generales.

XLI. Exceptio: Nisi accusator ab instituta

e 2 accusa-

accusatione semel destitit.c.licet.14.de accusationib.De qua exceptione uide M.I.C.libro 1.cap.12. quæst.5.except.16.

XLII.Exceptio: *Nisi accusator antea præstito iureiurando accusationi renunciauit. c.ueniens.15.de accusationibus.*

XLIII. Exceptio: *Nisi accusatoris nihil intersit.approbatur(teste glossa)c.illa præpositor.3. de accusationib.*

XLIIII.Exceptio: *Nisi ecclesia uel ecclesiastica persona accuset. his enim uidetur accusatio deneganda: quia mali ab ijs tolerandi uidentur, per ea quæ dicentur j.cap.8.quæst.2.reg.3.*

XLV.Exceptio: *Nisi plures eundem de eodem crimine accusent. d.c.illa.3.de accusationib. & l.16.ff.eod.tt. Huius replicatio est: Nisi priore accusatore desistente, alius eundem reum repetat. 2.q.1.c.prohibentur.§.ab alio.l.11. §.fin.ff.de accusationibus. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.d.quæst.5.except.17.Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide d.quæst.5.*

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Planè exceptionum hactenus enumeratarum replicationes aliquot restant generales siue communes, quarum prima hæc est: Nisi accusare prohibitus suam suorumúe iniuriam persequatur. hoc

enim

enim casu accusatio ei non deneganda. d.c. prohibentur. §. hi tamen omnes. 4. q. 6. c. omnib. & c. illud uerò. uers. nisi proprias. item c. si accusatorũ. uers. nisi proprias. & c. ult. uers. nisi proprias. item l. 11. in prin. ff. de accusationib. Altera replicatio uidetur: Nisi clericus accusetur. reprobatur 3. q. 5. c. de accusationib. c. accusationes. c. accusatores, in prin. c. nullus, in fine. Concordant item ea quæ habentur s. cap. 2. except. 14. Tertia replicatio est: Nisi reus accusatorem propter crimen, quod illi obijcit, à sua familiaritate antea non repulerit. c. nulli. 5. de accusationib. 3. q. 5. c. nulli, in prin. Huius duplicatio est in reo, qui excommunicato accusatori antea communicauit: hic enim nihilominus eum propter excommunicationem ab accusatione poterit repellere. c. 2. de exceptionibus. Quarta replicatio est: Nisi par parem, uel superior inferiorem accuset. 2. q. 7. c. pagani. Quinta replicatio est: Nisi hæreticus accusetur. d. q. 7. c. præsumunt. §. huic oppositioni. uers. cæterùm si à fide. item 6. q. 1. c. nos sequentes. §. sed licet. & c. cum ma iores. c. quæro. Huius duplicatio est: Nisi hæreticus de alio crimine, quàm de hæresi, accusetur ab eo qui est inferior in conuersatione uitæ. d. q. 7. c. si hæreticus. §. sed quæritur. Sexta replicatio est: Nisi accusator testis in reum produci poßit. d. q. 7. c. testes. §. nunc demonstrandum. uers. at qui-

cunq;. Septima replicatio uidetur: Nisi seruus accusetur. Sed reprobatur 3.q.4.c.nulli.l.5.in prin. ff.de accusationib. Hactenus, quibus accusatio publica competat, ostensum est. nunc aduersus quos competat, uidendum.

V. ADVERSVS QVOS ACcusatio publica competit?

Regulariter quidem alius quā qui crimē commisit, accusari ac puniri non debet.1.q.4.in prin. cum sequentibus, usq; ad c.quia præsulatus. c.crimen.c.Iudæi.c.iam itaque.c.non imputātur. item 24.q.3.in prin.§.unde per Ezechielem.& §.quia uerò. item c.1.c.certum.§.illicita. item c.2.§.fin. de his quæ fiunt à maiore parte.& de consecrat. distinct.4.c.quæris, in prin. item l.26.ff.de pœnis. Nouell.134.§.cum uerò contigerit. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi mandatu uel consilio alterius crimen sit commissum. hoc enim casu uterq; potest accusari. De pœnitent.distinct.1.c.si quis iratus, cum c.sequente. l.5.C.de accusationib. Concordant item ea quæ habentur j.cap.8.quæst. 6.except.1. Altera exceptio est: Nisi alius in crimen consensit: nam & hic propter suum consensum tenetur. 11.q.3.c.qui consentit. 17.q.4.c.omnes. 22.q.5.in prin.27.q.1.c.uiduas.§.fin. item distinct.86.c.facientis. Accedit glossa in c.1.de officio delegati. Tertia exceptio est: Nisi alius crimen defendat

defendat: nam & hic ob suam defensionem tenetur.d.c.qui consentit.uers.& defendit alium.item uers.si quis peccantem defendit.Exemplum habetur d.q.3.c.ita corporis. & 14.q.6.c.1.§.illud uerò fidentißimè. Quarta exceptio est: Nisi alius coegit ad crimen faciendum: nam & hic tenetur. 22.q.5.in princ.cum c.sequente. Quinta exceptio est: Nisi alius, cum posset, non propulsauit iniuriã: nam & hic tenetur.distinct.83.in prin.cum cc.sequentib.item c.consentire. item distin.86.c.facientis. item 23.q.3.c.non inferenda. c.qui potest. c.ab Imperatorib. & c.ult. item 23.q.5. c.non putes.c.non est. c.qui uitijs. item 23.q.8. c.præterea. item De sentent.excom.in 6.c.dilecto.6. §.& quidem. Vide item J.cap.8.quæst.6.except.3. Sexta exceptio est: Nisi pœna non solùm crimen committenti, sed etiam eius posteris lege specialiter imposita sit: hoc enim casu posteri quoq; puniuntur, exemplo criminis læsæ maiestatis, l.5.§.filij uerò eius.C. ad l.iul.maiestatis.Cuius replicatio est: Nisi posteri per fœmininam, non masculinam lineam descendant: c.ubicunq;.4.de pœnis, in 6. Plura de regula proposita uide M.I.C.lib.1.cap.12.quæst.6. item J.cap.8.quæst.6.

VI. PER QVOS IVDICIA publica competant?

I Regula: Per alium accusatio institui non po-

test, neq; per epistolam. 2. q. 6. c. si quando. 2. q. 7. c. crimimationes. 2. q. 8. c. perscripta, in prin. 3. q. 9. c. absente. c. non oportet. c. habetur. c. qui accusare: c. dignum. c. absens. c. ult. item 5. q. 2. c. relatum. 5. q. 3. c. in criminalibus. Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi absentiæ causa per procuratorem reddatur. 5. q. 3. in prin. cum c. sequẽte. item* De *accusationib. c. ueniens. 15. §. idem uerò ad fiñ. & l. 71. ff. de procuratoribus.* Altera exceptio est: *Nisi accusator in illustri dignitate sit constitutus. 3. q. 9. c. absens. l. ult. C. de iniurijs.* Hæc exceptio *in causis tantùm iniuriarum locum habet, in cæteris causis criminalibus publicis non item. l. 15. C. de accusationibus.* Tertia exceptio est: Nisi *ciuiliter ex crimine agatur: puta si maritus uxorem de adulterio accuset, ut ab ea separetur. c. tuæ fraternitati. 5. de procuratoribus.* Quarta exceptio est: Nisi *per modum exceptionis crimen obijciatur. c. super his. 16. §. fin. de accusationibus.* Plura *de regula proposita eiusq; exceptionibus uide in glossa 2. q. 6. c. si quando, in uerbo* Per *exploratores. item* M. I. C. *lib. 1. cap. 12. quæst. 7. reg. 1.*

II. Regula: Per *alium reus se in criminalibus defendere non potest, nec per epistolam. 3. q. 9. c. ult. 5. q. 3. c. in criminalibus, in fine. & c. ult. uers. excepto publico. & l. 13. ff. de publ. iud.* Huius exceptio prima hæc est: Nisi *absens sit damnandus*

ad

ad pœnam: hoc enim casu quilibet potius pro eo uerba faciens admittendus est, quàm absens damnandus. d. q. 3. c. 1. c. si ægrotans. §. reos. item De accusationibus c. ueniens. 15. §. idem uerò. l. reos. 3. C. eod. tit. Altera exceptio est: Nisi illustris persona de iniurijs accusetur: hæc enim per procuratorem se defendere potest. 3. q. 9. c. absens. & l. ult. C. de iniurijs. De qua re dictum quoq; s. reg. prox. except. 2. Tertia exceptio est: Nisi absentiæ causa per procuratorem reddatur. De hac re dictum s. reg. prox. except. 1. Plura de regula proposita uide j. de sententia ferenda. item M. I. C. d. q. 7. reg. 2.

VII. VBI ET APVD QVEM accusatio competat?

I. Regula, De loco in quo crimen commissum est. Ibi regulariter reus accusandus ac puniendus est. c. 1. de raptoribus. 2. q. 3. c. Paulum. §. reuera. 3. q. 6. in prin. cum c. sequente. & c. ult. 3. q. 9. c. nec extra. 6. q. 3. c. placuit. c. ult. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi Papa permiserit alibi accusari. d. c. nec extra. uers. salua tamen. Altera exceptio est: Nisi alibi de crimine constare poßit. Tertia exceptio est: Nisi per appellationem uel recusationem iudicis causa aliò deuoluatur. Hæ duæ exceptiones approbãtur d. q. 6. c. pulsatus. §. hoc autem. Quarta exceptio est: Nisi episcopus accusetur. d. q. 6. c. si quis, in prin. 3. q. 5. c. accusatores. §.

nullus. Plura de hac exceptione dicentur j.lib.3. cap.8.quæst.10.reg.6. Quinta exceptio est: Nisi reus alibi deprehendatur. c.1. §.contrahentes.de foro competenti.

II.Regula, De *stationarijs. Apud hos accusatio non competit.4.q.4.c.nullus.§.si quis sc.l.8 & de accusationibus.*

III.Regula: De *eo cuius interest. Apud hunc quoq; accusatio institui potest. c.illa.3.de accusationibus.*

IIII.Regula: *In templis, cœmeterijs & alijs locis Ecclesiæ, causæ sanguinis agi non debēt. c.cum ecclesia.5.de immunitate ecclesi.*

V. Regula, De *ecclesiastico magistratu. Apud hunc accusatio publica non competit. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.in archiepiscopatu.4.de raptoribus. Plura de quæstione proposita eiusq; regulis uide M.I.C.lib.1.cap.12. quæst.8.item j.cap.12.in prin.*

VIII. ANTECEDENTIA ACcusationem.

I.Regula: De *admonitione præmittenda accusationi prælatorum cauetur 2.q.7.c.accusatio. §. sed si quis.c.si quis erga. Concordant ea quæ habentur j.cap.8.quæst.9.reg.1.ubi de hac regula & de plura.*

II. Regula: De *causæ cognitione circa perso-*

nam

n.nm accusatoris & accusandi causam præmittendis, cauetur d.q.7.c.si qui sunt.c.quærendum.c.accusatio.c.clericos. c.criminationes, in prin. item 3. q.4.c.si quis à uero, in fine.3.q.9.c.habetur.& c. dignum. Hæc de antecedentibus publicorum iudiciorum. Adiuncta, consequentia & adfinia remedia proponemus infrà, si prius de pœnis, quæ in iudicia publica ueniunt, dictum fuerit.

QVID VENIAT IN IVdicia publica, seu de pœnis. Cap. VII.

I. SPECIES POENARVM.

PRima regula, De ultimo supplicio. An ultimo supplicio crimina punienda sint, quæritur 23 q.4.c.ult.§.fin. Quòd hæc sit illicita pœna, probatur 23.q.5.in prin.c.circumcelliones. c.pœna.c.unum.c.prodest.c.reos, in prin. Contrà, quòd sit licita pœna mortis, probatur d.c.reos.§. sed obijcitur.item d.q.5.c.de occidendis, in prin.c. si non licet.§.& ideo nequaquam. c.qui malos.c. homicidas.c.si audieris.c.hoc tamē.& c.ult.§.fin.

II. Regula, De pœna carceris. Hæc pœna approbatur c.quamuis.3.de pœnis, in 6. Contradicit l.8.§.solent præsides.ff.de pœnis.

III. Regula, De perpetuis uinculis seu perpetuo carcere. Hæc pœna approbatur d.c.quāuis.3.

Contra-

Contradicit l.35.ff.de pœnis. & l.6.C.eod.tt.nisi in seruis,l.10.C.eod.tt.

IIII.Regula,De mulcta.Quibus debeatur,definitur 17.q.4.c.si quis in atrio.c.si quis cõtumax.§.fin.cum c.sequẽte.c.omnes. item De pœnis c.2. Hæc de iure põtificio. Iure autẽ ciuili mulcta fisco applicatur l.5.C.de modo mulctarũ.Hæc de speciebus pœnarũ:quarũ tamen plures uide M.I.C.lib.1.cap.14.Sed & de excõmunicatione alijsq; pœnis ecclesiasticis tractabitur ĩ.in capitib.sequentibus.

II. QVAE POENA CVIQVE sit irroganda?

I.Regula:Nõ omnia crimina eadem pœna sunt punienda. De pœnitent.distinct.1. c.pœnæ.§ fin. l.9.§.istæ ferè sunt.ff.de pœnis. Contradicere uidetur c.defleat.9.de reg.iuris.

II.Regula: Si crimini certa pœna est à legibus uel canonibus constituta : eam sequi debet iudex. c.de causis.4.§.illis etiam.de officio delegati.c.licet.3.de pœnis.16.q.6.c.cognouimus.c.ult.in prin. item 24.q.1.c.non afferamus.2.q.3.c.ult.§.accusatorum temeritas.l.1.§.calumniatorib.uers.nam ut Papinianus. ff.ad S.C.Turpillianum. l.inter.131.§. pœna non irrogatur.& l.224.§.fin.uers.nisi cum lege.ff.de uerb.signif.Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi reus ad ecclesiam confugerit:tũc enim mitius punitur. c.inter alia.6.uers.nec inde

dam-

damnari.de immunitate ecclesiar. Altera exceptio est: Nisi reus qui pecuniaria pœna est puniendus, non sit soluendo: tunc enim arbitrio iudicis corporali pœna punitur. c.finem.5.§.etsi soluendo. de dolo & contumacia. 14.q.6. c.si res aliena. §.huic certæ.uers.uerum quidem. Concordat M. I.C.lib.1.ca.14.quæst.5.de pauperibus. Tertia exceptio est: Nisi episcopus cũ reo dispensauerit.approbatur sub conditione c.at si.4.§.de adulterijs. de iudicijs. Quarta exceptio est: Nisi per modum inquisitionis crimen probatũ fuerit: hoc enim casu arbitraria, non ordinaria pœna locum habet, per ea quæ proponentur ĩ.cap.14.de inquisitionib.quæst.6.reg.12. Plures propositæ regulæ exceptiones uide à sequentibus regulis.

III. Regula: Si crimini certa pœna constituta non est: ea permittitur arbitrio iudicis irroganda. c.de causis.4.§.illis etiam.uers.alioquin ipsos pro delicti qualitate.de officio delegati.l.1.§.expilatores.uers.quibus quia. ff.de effractoribus. l.hodie. 13.ff.de pœnis. Huius regulæ exceptio hæc est: Nisi iudex modũ excedat. 23.q.5.c.prodest.d.l.13.uers. ita tamen ut in utroq;. l.respiciendum.11.in prin. ff.de pœnis. Pro declaratione propositæ exceptionis sciendum est, modum quo iudicis arbitrium in pœnis decernẽdis restringitur, uariè definiri pro uarietate circumstantiarum, & qualitate criminis,

nis,c.sicut.6.in prim.de homicidio.c.aut facta.§.1. de pœnitentia. distinct.1. l.aut facta.16.§.sed hæc quatuor ff.de pœnis. l.4.§.penult.ff.de incendio, ruina,&c. Quis ergo modus pœnarũ arbitrio iudicis à legib.& canonibus cõstituatur,per singulas circumstãtias ordine uideamus: & primùm in persona delinquentis seu crimen committentis.

DE PERSONA DELINQVENtis regulæ.

De prælatis puniendis.Grauius cæteris puniendi.11.q.3.c.præcipuè.25.q.1.c.nulli fas,in fine. item De iureiurãdo c.cum quidam.12.in prim. Contradicit c.quia pontificali.2.de officio delegati,in 6.

De clericis puniendis prima regula cauetur.c. tuæ discretionis.6.de pœnis.distinct.50.c.si episcopus.c.si quis uiduam.16.q.6.c.de lapsis.

Secunda regula, De clericis suspendendis ac deponendis,c.at si clerici.4. §.si uerò coram. de iudicijs.

Tertia regula: De clerico incorrigibili perpetuæ custodiæ seu incarcerationi mancipando,cauetur c.ut famæ.35.de sentent.excomm.item c. nouimus.27.§.fin.de uerb.signif.

Quarta regula: De clerico seculari magistratui tradendo cauetur d.c.nouimus,in prim. Quæ tamen regula non est perpetuò uera.c.at si clerici.4.§.fin.de iudicijs.

Quinta

Quinta regula: De modo degradandi clerici cauetur d.c.nouimus.uers.seculari potestate præsente.item c.2.de pœnis,in 6.c.1.de hæreticis,in 6.

De monachis puniendis cauetur 16.q.1.c.Probimum. item c.relatum.7.ne clerici uel monachi secularibus.

De abbate puniẽdo cauetur 16.q.6.c.episcopo.

De minoribus ætate mitius puniendis uide s. cap.prox.quæst.3.except.8.in fine.

DE PERSONIS EORVM, IN quos crimen commissum est, regulæ.

Huius loci regula proponitur De pœnitent.distinct.1.c.aut facta.§.persona. l.aut facta.16.§.persona.ff.de pœnis.

Si in cardinalem crimen sit commissum,pœna definitur c.fœlicis.5.de pœnis,in 6.

Si in episcopum crimen sit commissum, pœna definitur Clement.1. de pœnis. 17. q.4. c.si quis deinceps.

Si in clericum crimen commissum sit,pœna definitur d.c.si quis.uers.si uerò in presbyterũ,&c. De huius criminis pœna plura dicentur ĩ.capite prox.quæst.5.causa 6.

DE QVANTITATE ET QVAlitate criminis regulæ.

Ne pœna maior sit delicto. c.quæsiuit.2.§.fin. de

de his quæ fiunt à maiore parte. d.c.aut facta.§. qualitate.& d.l.aut facta.16.§.qualitate.

DE re circa quam crimen commissum est,regula proponitur d.c.& d.l.aut facta.§.quantitas.

DE loco in quo crimen commissum est,cauetur ibidem §. locus facit.& d.l.aut facta.§.euenit.

DE tempore quo crimen commissum est,cauetur d.c.& d.l.aut facta.§.tempus.

DE RELIQVIS CIRCVMSTANtijs regulæ.

Si lex qua crimini pœna constituta est,obscurior sit: interpretatione pœna mollienda potius quàm exasperanda. c.pœnæ,in prin.de pœnitent. distin.1.l.42.ff.de pœnis.

Si nimium multis grassantibus exemplo est opus,pœnæ sunt augendæ. l.16.§.fin.ff.de pœnis. Contradicit 23.q.2.c.si quis potestatem.§.fin.cum c.sequente.

Si iudex ecclesiastica sit persona,pœna singularis ab ea irroganda non est.c.in archiepiscopatu.4.in fine.de raptoribus.

Si reus crimen facilè confessus sit,mitius cum eo agendum est. c.presbyterum,in fine.distin.50. item 11.q.3.c.iniustum.§.fin. Hactenus de eo,qua quisq; pœna sit puniendus,dictum est. Plures eiusmodi regulas uide M.I.C.lib.1.ca.14.quæst.5. Nũc sequitur de pœnis ecclesiasticis.

DE

DE EXCOMMVNICAtione. Cap. VIII.

PRIMO: Definitio excõmunicationis proponitur 11.q.3. c.ad mensam. §.uel sententia.

II. GENVS ET QVALItas huius pœnæ.

I. Regula: Excommunicatione nulla maior pœna est in ecclesia. 24.q.3. c.corripiantur.uers.qua pœna.

II. Regula: Medicinalis, non mortalis est pœna. c.1.in prin.de sentent.excommunicat.in 6.24. q.3.c.notandum, in fine. c. mala 2. q. 1.

III. Regula: An sit licita pœna? Videtur quòd non: hac ratione, quòd mali sunt tolerandi. 23.q.4. in princ. cum c.sequente. c.tu bonus. c.quid ergo, cum pluribus sequentibus, usque ad c.cum in lege. §.his itaque respondetur. Huic argumento respondetur per distinctionem, si mali non sint nostri iuris uel iurisdictionis, uel eorum delicta latent, aut salua pace ecclesiæ puniri non possunt: aliâs contrà.d.§.his itaque respondetur, usq; ad c.cum quisque. item d.c.cum quisq;, in princ.& d.q.4.c.duo ista.§.fin.cum sequẽtibus, usq; ad c.displicet. item d.q.4. c.qui peccat. c.si ecclesia. c.quæsitum. c. si quos igitur. c.si non ex. §.breuiter, cum sequentibus, usq; ad c.debet homo, c.ult.in prin. item 23.q.

8.c.legi. 24.q.1.c.quisquis. 24.q.3. c.tam sacerdotes.c.de excommunicationis.c.resecandæ.c.corripiantur.c.ecce autem.c.illud sanè. c.notandum.11. q.3.c.audi.§.fin.cum c.sequente.

Alia ratio,qua uidetur illicita pœna excommunicationis, & omnis alia, quia inutilis uel superflua, proponitur 23.q.4.c.cum quisq;. §.est & alia:Huic respondetur d.q. 4.c.sicut non est,cum sequentibus,usque ad c.ipsa pietas. Plura de regula proposita uide j.cap.17.in prin.

III. DIVISIO excõmunicationis in eam quæ fit ipso iure,et in eam quæ fit per sententiam: item in eam quæ fit à corpore Christi, & in eam quæ fit à communione fidelium, proponitur 11.q.3. c. curæ sit.§.fin.cum c.sequente. c.ad mensam.§.cui denter. uers.sed ipsius sententiæ,cum sequentibus. Eius excommunicationis, quæ fit ipso iure,exemplum est 24.q.3. c.de illis.c.cum aliquis.c.certum, in prin.

IIII. DIFFERENTIA excommunicationis & anathematizationis proponitur 3.q.4.c.penult.§.fin.cum c.sequente.Alia differentia proponitur 11.q.3.c.nemo.

V. EX QVIBVS CAVSIS EXcommunicationis pœna est irroganda?

Non nisi ex certa & manifesta causa quis excommu-

communicandus. d.c.nemo. item De sentent.excom.c.sacro.48.§.caueat.Concordāt item ea quæ proponentur ↄ.except.generali 3.et 4. Ex quibus igitur causis excōmunicandus quis sit, uidendum.

I. Causa: Si quis decreto uel constitutioni prælati sui nō obtemperauit. c.si quis.2.c.quod super. 9. & c. cum in ecclesijs.10. de maioritate & obedientia. 11.q.3.c.si episcopus.§.fin.24.q.3.c.si quis de. uers.& mandauerit. Vide insuper ↄ.lib.prox. cap.6.quæst.4.reg.5. Planè propositæ causæ exceptio prima hæc est: Nisi is qui non obtemperat, appellauit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.licet. 14. de sentent. excomm. in 6. Concordant ea quæ proponentur ↄ.lib.prox.cap. 18.quæst.7.reg.13.Contradicere uidetur c.cum parati.19.de appellationib. Altera exceptio est: Nisi contumax iter ad Papam est ingressus, ei causam expositurus.c.dilecti.52.de appellation. Concordant ea quæ habentur ↄ. lib. prox.cap.19.except. 6.replic.1.dupl.6.

II. Causa: Si admonitus sit incorrigibilis.24.q. 3.c.tam sacerdotes.& c.ecce autem. Vide item ↄ. quæst.9.reg.1.

III. Causa: Si magistratus ecclesiasticus uim patiatur, potest uim inferentem excommunicare, uel terram eius interdicto subijcere. c.dilecto. de sentent.excomm.in 6.

IIII. *Causa: Si episcopus uel ecclesia accusetur, admonitione non præmissa.2.q.7.c.si quis erga. Huius exceptio est: Nisi de causa pecuniaria, non criminali agatur. d.q.7.c.si quis ab episcopo.*

V. *Causa: Si quis ecclesiam contra immunitatem uel libertatem suam grauauerit.c.non minus.4. de immunit.ecclesiar. c.nouerit.49. & c.grauem.53. de sentent.excom.*

VI. *Causa: Si clericum uel aliũ religiosum percußit, uel uim ei intulit.17.q.4.c.si quis suadente, in prim.c.si quis deinceps.c.de presbyterorũ.item De sentent.excom.c.non dubium.5. Huius causæ exceptio prima hæc est: Nisi ratione officij ac disciplinæ quis clericum percußit. c.1. §. neq; magister. & c.cum uoluntate.54.§.si qui uerò.de sentent.excom. Huius replicatio est: Nisi prælatus non per se, sed per laicum clericum disciplinæ causa percusserit.c.uniuersitatis.24.eod.tit. Contradicit c.ut famæ.35.§.fin.eod.tit. item c.si clericos.15.eod.tt.in 6.Altera exceptio est:Nisi iussu prælati quis clericum percusserit, uel uim ei intulerit.d.§.fin.& d.c.si clericos.15. Contradicit d.c.uniuersitatis.Tertia exceptio est:Nisi impubes clericum percußit.c.1.in princ.de sentent.excom. Quarta exceptio est:Nisi ioco percußit.d.c.1.§.1. Quinta exceptio uidetur:Nisi uolentem percußit. Sed reprobatur c.contingit.36.eod.tit. Sexta exceptio*

est:

est: Nisi deprehensum in adulterio uel stupro percussit. approbatur simul & distinguitur c. si uerò. 3. §. nec ille, cum sequente. de sentent. excom. Septima exceptio est: Nisi ignorãs clericum percussit. c. si uerò. 4. eodem tit. Octaua exceptio uidetur: Nisi priuilegiatus clericum percußit. Sed reprobatur c. nulli. 8. eod. tt. Nona exceptio est: Nisi quis eum, qui contempto habitu clericali, illicitis se immiscuit, percußit. c. cum non ab homine. 14. §. in articulo. c. perpendimus. 23. c. in audientia. 25. & c. contingit. 45. eod. tit. Decima exceptio est: Nisi diuina officia turbantem è templo eiecerit. c. ueniens. 16. & c. cum uoluntate. 54. §. si qui uerò. eod. tt. Vndecima exceptio est: Nisi non clericum, sed monachum, uel conuersum, aut nouitium percusserit. reprobatur c. parrochianos. 9. de sentent. excom. c. religioso. 21. §. fin. eod. tt. in 6. Duodecima exceptio uidetur: Nisi cum eo quem percußit, transegit. Sed reprobatur c. cũ desideres. 15. §. tertio. de sentent. excom. Decimatertia est: Nisi Iudæus clericum percusserit: hic enim cum sit excommunicatus, amplius excommunicari non potest. Ideoq; alia pœna punitur: de qua J. cap. 18. de Iudæis, reg. 14. Plura de causa proposita eiusq; exceptionibus uide J. cap. 13. quæst. 3. reg. 1. except. 7.

VII. Causa: Si clericum uel alium religiosum in uinculis uel custodia detinet. c. nuper. 29. in

prim.de sentent.excom. Huius causæ exceptiones eædem sunt, quæ superioris proximæ.

VIII. Causa: Si quis ecclesiam effregerit ac spoliauerit. c.conquesti.22.de sentent.excom.

IX. Causa: Si absolutio uel reuocatio per uim fuerit extorta. c. 1. in fine. de his quæ ui metúsue causa, in 6.

X. Causa: Si excommunicato communicauerit. c.cum desideres.15.uers.quia qui com. c.significauit.18. c.quod in dubijs.30. §.1. de sentent.excom. 11.q.3.c.præcipuè.c.si quis episcopus.3.uers.sed & communicantes. c.si quis.4. uers.sed etiam eos. c. sicut.c.excommunicatos. c.cum excommunicato. c.qui communicauerit. c.audi.§.cum ergo.c.quibus.c.si quis frater. c.qui meritò. c.qui uerò.c.ult. in prin.Apost.canon.Si quis.10. Exemplum propositæ causæ habetur d.q.3.c.Teugualdum. Aliud habetur c.ad certitudinem. 3. §. cæterùm uniuersis.de sententia excomm.in extrauag.com. Planè propositæ causæ exceptiones plures enumerantur 11. q. 3. c.quoniam multos. item c.quod in dubijs.30. §.nullus autem. & c. inter alia.31. de sentent.excom. Istarum exceptionum prima hæc est: Nisi familiares atq; domestici excõmunicato communicauerint.d.c.quoniam multos.item c.si uerò. 34.de sentent.excomm. Altera exceptio est: Nisi ignorans excommunicato communicauerit. d. c. quoniam

quoniam multos.uers.& eos qui ignorantes. item d.q.3.c.si is qui potest.§.fin. cum c.sequente. item c.ult.uers.seu ignorantia. Tertia exceptio est: Nisi ex necessitate excommunicato communicauit. d. c.ult.uers.seu necessitate cuiusquam. & d.q.3.c.ex cellentissimus.uers.aliud esse ex necessitate. Huius exemplum proponitur d.c.quoniam multos. uers. quicunque autem orator. Concordat c. si uerò. 34.§.est autem.de sentent.excomm. Aliud exemplum habetur d.q.3. c.antecessor. & c.quod prædecessor. Sed & eius exemplum est s.except.1. Vide item s.except.24. Quarta exceptio est: Nisi quis ei qui excommunicato communicat, communicauerit: hic enim ob id excommunicatus nõ est. d.c.quoniam multos. uers.siue illos qui communicant. Contradicere uidetur d.q.3.c.rogo.c.si quis laicus.§.1.Huic obiectioni respondet Gratianus d. c.si quis laicus.§.sed hoc pertinet. Quinta exceptio est: Nisi quis humanitatis gratia excommunicato quid dare uelit:hoc enim facere potest sine metu excommunicationis. d. c. quoniam multos. §.fin. Sexta exceptio est: Nisi communicans excommunicato simplex sit, ut ab eius conuersatione nihil mali sit metuendum.d.c.quoniam multos. uers.necnon et omnes alios. Septima exceptio est: Nisi excommunicato communicans animo non consentiat.11.q.3 c.antecessor,cum c.sequẽte.Con-

cordant ea quæ proposita sunt s̃.quæst.2.reg.3.§.huic argumento. Octaua exceptio, sumpta ex specie excommunicationis, proponitur & approbatur 11.q.3.c.ad mensam. Nona exceptio est: Nisi occulta sit excommunicatio eius, cui quis communicauit, uel non nominatim facta, nec publicata. d. q.3.c.curæ sit.§.final.c.audi. c.si quis laicus. §.sed hoc specialiter. item 24.q.3.c.1.§.fin. Huius replicatio est: Nisi ob id, quòd clericum percußit, excommunicatus fuerit: in huius enim excommunicatione non est sententia opus. c.cum non ab. 14. in prin. & c.cum desideres.15.§.secundæ quæstioni.de sentent.excom. Decima exceptio est: Nisi ei qui iniustè excommunicatus est, quis communicauerit.11.q.3.c.non debet. Contradicit d.c.non debet.§.cur ergo, cum c.sequente. Huic obiectioni respondet Gratianus ibidem §.ad hæc respondendum. Concordat d.q.3.c.si episcopus.§.præmißis. Plura de hac re uide j. quæst.10. except. gener.2. Vndecima exceptio est: Nisi is qui excommunicato communicauit, prius non fuerit admonitus. c. quod in dubijs.30.§.illi autem.& ibi glossa.de sent. excomm. Concordant ea quæ habentur j. quæst.9.reg.1. Duodecima exceptio est: Nisi ad executionem contra hæreticos quis excommunicatis utatur. c. præsidentes. 6. de hæreticis, in 6. Decimatertia exceptio est: Nisi quis uices tantùm

excom-

excommunicati officialis gerat, uel ei remoto succedat. c. 1. de officio uicarij, in 6. Huius replicatio est: Nisi cum poßit, non abroget id, ob quod prædecessor fuit excommunicatus. c. aduersus. 7. §. fin. de immunitate ecclesiar. Decimaquarta exceptio est: Nisi allocutus tãtùm fuerit excommunicatum. c. cum uoluntate. 54. in princ. de sentent. excomm. Decimaquinta exceptio uidetur: Nisi priuilegiatus excommunicato cõmunicauerit. Reprobatur c. nulli. 8. d. tit. Decimasexta exceptio est: Nisi clericus excommunicato communicauerit. Videtur approbari 11. q. 3. c. qui communicauerit. Contrádicunt plures canones s̃. positi. Decimaseptima exceptio uidetur: Nisi is qui excommunicato communicauit, postea eum impugnauerit. Sed reprobatur c. sacris. 38. de sentent. excom. Decimaoctaua exceptio uidetur: Nisi pendente appellatione à sentẽtia excommunicationis facta quis cum excommunicato communicauerit. Reprobatur hæc exceptio c. per tuas. 40. §. prius tamen quàm omnia. & §. sed donec de ipsis. eod. tt. 11. q. 3. c. si episcopus. §. fin. Decimanona exceptio est: Nisi excommunicatus fuit absolutus, cum ei communicatum est. Hæc exceptio approbatur quidem ipso iure, uerùm eius replicatio prima hæc est: Nisi ex pluribus causis excommunicatus, ex una tantùm fuerit absolutus. Quæ replicatio approbatur per

ea quæ proponentur ꝫ.cap.13. quæst.2.causa 2.except.1. Plures huiusmodi replicationes uide ꝫ.in exceptionib.aduersus absolutionem. Vicesima exceptio uidetur: Nisi summus Pontifex excommunicato communicauerit, uel eum honoris titulo appellauerit. Reprobatur c.si aliquando.41. de sentent.excom.Clement. si summus.4.eod.tt. Vicesimaprima exceptio uidetur: Nisi excommunicatus iurauerit parêre mandatis ecclesiæ.Sed reprobatur c.cum desideres.15.in prin.& c.quod in dubijs.30.in prin.de sentent.excom. Vicesimasecunda exceptio uidetur: Nisi excommunicatus cum eo, quem læsit, transegit. Sed reprobatur d.c.cum desideres. 15. §.tertio loco. Vicesimatertia exceptio uidetur: Nisi diu fuerit excõmunicatus, postquam cum eo communicatum est. Sed reprobatur c.sicut nobis.39.d.tt.Vicesimaquarta exceptio est: Nisi ui metúsue causa coactus excommunicato cõmunicauerit. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur c. sacris.5. de his quæ ui metúsue. Vicesimaquinta exceptio uidetur: Nisi is qui excommunicantis iurisdictioni subiectus non est, excommunicato communicauerit. Sed reprobatur c.ad reprimendam.8.de officio ordinarij.11.q.3.c. si quis à proprio.c.seruetur. Vicesimasexta exceptio est: Nisi quis excõmunicato fuerit cõcionatus. c.respõso.43.in prin.de sentent.excom.Hæc de decima

cima causa excommunicationis, eiusq; exceptionibus sint dicta.

XI. Causa: Si quis cõtra excommunicationem aliquid fuerit molitus. c. quicunq; 11. de sentent. ex com in 6.

XII. Causa: Si clericum ad secularem iudicem in ius uocauerit. 11. q. 1. c. molita. q. 2. c. unico.

XIII. Causa: Si alium quàm fidei catholicæ iudicem appellauerit. 2. q. 6. c. catholicus.

XIIII. Causa: Si ad transmarina appellauerit. d. q. 6. c. placuit. §. ad trãsmarina. 11. q. 3. c. presbyteri. §. fin.

XV. Causa: Si quis promißis fidem non præstet. Hæc causa approbatur exẽplo c. 1. de iudicijs.

XVI. Causa: Si falsum testimonium dixit. 24. q. 3. c. itaq; censuimus.

XVII. Causa: Si homicidium commiserit. d. c. itaque.

XVIII. Causa: Si quis duas uxores simul habeat. d. q. 3. c. annón.

XIX. Causa: Si quis clericum, aut alium religiosum, uel pauperem spoliauerit. d. q. 3. c. si quis de potentib. c. illi qui, in prin.

XX. Causa: Si quis Romipetas, peregrinos uel mercatores molestet. d. q. 3. c. si quis Romipet. c. illi qui, in prin.

XXI. Causa: Si quis oratores, ecclesias, bonaq;

&

& personas earum infestet. d. q.3. c. paternarum. & d.c.illi qui,in prin.

XXII. Causa: Si quis pacem fregerit.d.c.illi qui.§.pax uerò.

XXIII.Causa:Si ad synodum uocatus non uenerit,uel ueniens præceptis sacerdotalibus non obtemperauerit, uel ante finem à synodo abierit. 11. q.3.c.certum est.

XXIIII.Causa:Si ecclesiastica prædia inuadit.12.q.2.c.nulli.c.quicunq;.

XXV. Causa: Si quis periurium confiteri nolit.22.q.1.c.penult.§.fin.cum c.sequente.

XXVI. Causa: Si sortilegus,diuinator,incantator sit,uel similis. 26.q.5.in prin.c.non oportet. c.aliquanti. c.si quis clericus. c.augurijs. c.episcopi,in prin.& c.quicunq;.§.fin.

XXVII. Causa: Si quis ariolos,cæterosq́; similes consuluerit uel obseruauerit. d.q.5. c.1.c.aliquanti. uers. uel consulere. & c. si quis clericus. uers.cum his qui cum eis.

XXVIII. Causa:Si uxorem sine causa dimiserit.32.q.5.c.præceptum.

XXIX. Causa: Si cum matre spirituali, uel cum ea quã è sacro suscepit baptismate, aut quam ante episcopum propter chrisma tenuit,fuerit fornicatus.33.q.2.c.si quis cum.

XXX. Causa: Si hæreticus sit uel fautor hæretici,

retici, receptator uel defensor. c.nouerit. 49. in prin.de sentent.excom.

XXXI.Causa:Si scipsum mutilauit.Apostol. canon.23.

XXXII. Causa: Si in fornicatione,periurio aut furto deprehensus fuerit. Quæ causa ipso quidem iure subsistit,uerùm eius exceptio est:Nisi episcopus, presbyter aut diaconus deprehensus sit: hic enim deponitur, non excommunicatur. Apostol.canon.24. Vide J.except.gener.8.

XXXIII. Causa: Si quis cum episcopo fauore ciuilis magistratus ordinato, & rursus deposito,communionem habuerit.Apostol.canon.29.

XXXIIII. Causa: Si clericus presbyterum aut diaconum contumelia affecerit. Apostol.canon.55.

XXXV.Causa:Si quis mancum,mutum,surdum aut similem subsannauerit. Apost. canon.56.

De exceptionibus præcedentium causarum generalibus.

Hactenus causas excommunicationis enumerauimus:quarum tamen plures colligi possunt.Nunc istarum causarum exceptiones aliquot generales restant exponendæ.

I. Exceptio: Nisi is qui deliquit, iurisdictioni excommunicantis non sit subiectus. c. à nobis. 21. de sentent.excom. c.Romana.5.§.1.eodem tt.in 6.

Exem-

VII. Exceptio: Nisi in ipsum excommunicantem tantum delictum sit commissum, nō in alium. 23.q.4.c.quod Christus.§.fin.cum c.sequente.

VIII. Exceptio: Nisi delinquens depositus sit, uel alia poena punitus. Apostol.canon.24. Huius prima replicatio est: Nisi depositioni non paruerit. Apostol.canon.27. Altera replicatio est: Nisi propter Simoniam sit depositus. Apost.canon.28. Plura de hac exceptione uide J. in peccatis corrigendis.

VI. QVI EXCOMMVnicandi?

Regulariter is qui deliquit, non alius, est excōmunicandus, per ea quæ proposita sunt s̄. cap. 6. quæst.5.in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Si mādatu alterius crimen sit commissum: hoc enim casu is quoq; qui mandauit, est excommunicandus. c.mulieres.6. §.fin. & c.uniuersitatis.24. de sentent.excom. Concordant ea quæ proposita sunt s̄.cap.6. quæst.5.except.1. Altera exceptio est: Si alius delictum ratum habuit: tunc enim & hic excommunicandus est. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.cum quis.23. de sentent.excomm.in 6. Tertia exceptio est: Nisi cum quis posset prohibere, non prohibuit: nam & hic tenetur. c.quantæ.47.de sentent.excom. Plura de hac exceptione uide d.quæst.5.except.5. Quarta

exceptio

exceptio est: Nisi familia eius qui crimen commisit.24.q.3.in princ. Contradicit tamen d.princ.§. spiritualiter. & §.fin. Item contradicunt ea quæ proposita sunt d.quæst.5.in princ. Quinta exceptio est: Nisi maior pars uniuersitatis deliquerit: hoc enim casu tota uniuersitas est excommunicanda. c.Romana.5.§.fin.de sentent.excom.in 6. Sexta exceptio uidetur: Nisi occasione alterius crimen sit commissum: hoc enim casu is quoq; cuius occasione crimen commissum est, excommunicandus uidetur. Sed hæc exceptio reprobatur 1.q.4. c.quia præsulatus. Plura de regula hac uide s.ca. 6.quæst.5.

VII. A' QVO EXCOMMVNIcandi: seu, Quibus excommunicandi ius competit?

I. Regula, *De ijs qui sunt extra ecclesiam.* Hi *excommunicandi ius non habent.de pœnitent.distinct.1.c.uerbum.24.q.1.c.audiuimus, cum sequentibus. Plura de hac regula uide j.reg.prox.*

II. Regula, *De hæreticis & excõmunicatis. His excommunicandi ius non competit. d. c.uerbum. & d.c.audiuimus, cum duobus cc.sequentib. item d.q.1.in prin.cum c.sequente. c.Achatius.§.fin.c. ait Celestinus.c.apertè.c.miramur. Contradicit tamẽ d.c.miramur.§.obijcitur.Cui obiectioni respõdet Gratianus d.c.miramur.§.sed aliud. Alia solu-*

tio

tio adfertur d.q.1.c.subdiaconus.§.potest tamen. Plane propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi hæreticus hæreticum excommunicauerit. d.c.miramur.§ fin.cum c.sequente. Altera exceptio est: Nisi in detestationem criminis, ob quod ab hæreticis fuit excommunicatus. d.c.subdiaconus, in prin.usq; ad §.potest tamen.

III.Regula, De laicis. His quoq; ius excommunicandi non cõpetit. d.§.potest tamen.uers.uel catholico non sacerdote. item c.ult. de immunit.ecclesiar.in 6.c.quanto amplius.26.de priuilegijs.

IIII.Regula, De prælatis. His excommunicandi ius competit. c.cum ab.3. de officio ordinarij. Huius exceptio est: Nisi fœmina sit prælata. c.dilecta.12.de maior.& obed. Plures exceptiones uide in regulis sequentibus.

V. Regula: Officialis archiepiscopi uel metropolitani suffraganeũ excommunicare non potest, archiepiscopo uel metropolitano non absente.c.1.§.fin.de officio ordinar.in 6.

VI.Regula: Non nisi à sui loci prælato quis excommunicãdus.6.q.3.in prin.cum.c.sequente. Huius exceptio est: Nisi alibi crimen sit commissum: tunc enim ab eius loci, quo crimen commissum est, prælato potest excõmunicari. d.q 3.c.placuit.& c.ult. Concordant ea quæ proposita sunt s̄.cap.6. quæst.7.in prin.

VII. Regula: Anathematizare prælatus solus sine consensu archiepiscopi & coepiscoporum nõ potest.11.q.3.c.nemo.

VII. QVANDO EXCOMmunicandum?

I. Regula: Post delictum commissum, non antè, excommunicationis sententia ferenda. c.Romana.5.§.caueant.de sentent.excom.in 6. Cuius exceptio est: Nisi sententia generalis sit, habens uim statuti.c.à nobis.21.de sentent.excom.

II. Regula: Post appellationem interpositam nemo est excommunicandus. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̃.quæst.5.causa 1.except.1. Plures huiusmodi regulas uide j.quæst.prox.

IX. ANTECEDENTIA EXcommunicationem, item modus & adiuncta.

I. Regula: De monitione præmittenda cauetur c.sacro.48.in prin.de sentent.excom.c.reprehensibilis.26.in prin.c.cum speciali.61.in prin.de appellationibus.c.statuimus.3. & c.Romana.5.§.sed nec in specie.de sentent.excom.in 6.Apostol.canon.30.in fine. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.6.quæst.8.reg.1. Declaratur regula proposita modo monitionis præmittendæ definito c.constitutionem.9.d.tt. Exemplum huius monitionis

tionis habetur c.unico,de furtis,in extrauag.com. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi facti necessitas celeritatem flagitet. d.c.9.uers.nisi facti necessitas. Altera exceptio est: Nisi tale sit crimen,quod ipso iure excommunicationem meretur sine sentẽtia.d.c.reprehensibilis.26.uers. nisi fortè talis sit culpa. Tertia exceptio uidetur: Nisi non excommunicationis, sed suspensionis uel interdicti sententia sit ferenda. Quæ tamẽ exceptio reprobatur c.statutum.13.de sentent. excom.in 6.

II. Regula: De ordine iudiciario præmittendo cauetur c.1.uers.nec aliquem excommunicare.de excessib.prælatorum.

III. Regula: De officio excommunicantis,ne affectibus indulgeat, & ut sit irreprehensibilis,cauetur c.1.in prin.de sentẽt.excom.in 6.11.q.3.c.si episcopus,in prin.c.ridiculũ.c.cœpisti.c.plerunq;.

IIII. Regula: De sententia excommunicationis in scriptis proferenda cauetur c.1. §.quisquis igitur.de sentent.excom.in 6.

V. Regula: De causa excommunicationis sententiæ inserẽda cauetur d.§ quisquis.uers.& causam excommunicationis.

VI. Regula: Ne sub cõditione satisfactionis sententia proferatur,cauetur c.Romana.5. §.caueãt etiam.d.tit.

VII. Regula: De *uerbis excommunicationis cauetur* 11.q.3.c.canonica.

VIII. Regula: De *modo & forma promulgandæ sententiæ cauetur d.q.3.c.debent.*

X. EVENTVS ET CONSEquentia excommunicationem.

I. Regula: De *nominibus excommunicatorum publicandis cauetur* 11.q.3.c.*curæ sit. Huius exemplum proponitur c.ad certitudinem.3.de sentent. excom.in extrauag.com.*

II. Regula: *De exemplo sententiæ excommunicatis exhibědæ cauctur c.1.§.exemplum.de sentent.excom.in* 6.

III. Regula: *De prouocatione ab excommunicationis sententia permittenda cauetur* 11.q.3.c.*si episcopus. item* De *sentĕt.excomm.c.sacro.*48.§.*caueat.*

IIII. Regula, *Qui prouocandi?* Episcopi *finitimi prouocari possunt.d.c.si episcopus.uers.ut episcopos finitimos. & d.q.3.c.si quis presbyter. e clericus.*

V. Regula: *Ne omisso medio prouocetur, cauetur c.*Romana.5.*in prin. & c.uenerabilibus.*7.*in prin.de sentent.excom.in* 6.

VI. Regula: *Qui dicit excommunicationis sententiam nullam: præstita cautela est absoluendus,*

postea q;

posteaq; causa appellationis uel nullitatis cognoscenda. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.cum contingat.36.de officio delegati. c. solet.2.de sentent.excom.in 6. Plura de hac re uide 3.cap.13.quæst.4.reg.1.except.1.cũ sequentib.

VII. Regula: Excommunicatus intra annum suam innocentiam potest purgare, postea non. 11. q.3.c.rursus.& c.quicunq;.

VIII. Regula: De sententia excommunicationis retractanda cauetur d.q.3. c.si episcopus.uers. ille uerò episcopus.

IX. Regula: Si sententia excõmunicationis iniusta pronũcietur, quomodo restituatur iniustè excõmunicatus, definitur d.q.3.c.episcopus, in prin.

X. Regula: De pœna iudicis iniustè excommunicantis cauetur d.q.3.c.episcopi.item 24.q.3.c.si habes.2.§.fin. item c.non in perpetuum. c.de illicita, in prin.usq; ad §.de conuentione. c.cum aliquis.c.si quis non recto.c.certum.§.illicita. Alia pœna proponitur c.sacro.48.in prin.& §.caueat etiam. de sentent. excom. c.uenerabilibus.7.§.sed si excommunicatus.eod.tt.in 6. Huius regulæ exceptio est: Nisi excommunicator ipse sententiam reuocauerit.d.c.48.§.si uerò iudex.

DE IVSTA EXCOMMVNIcatione euentus.

XI. Regula: Anathematizatus à Deo separatus

tus est,& diabolo traditus.d.c.certum,in prin.11.q.3.c.omnis.& c.nihil sic.

XII.Regula: Excommunicatus in cœlo ligatus est.24.q.1.c.quodcunq;.

XIII.Regula:Excommunicatus non habet uitam, & ira Dei manet super eum.23.q.4.c.si quis à cathol.

XIIII.Regula:Excommunicatus spiritum tenere non potest.23.q.7.c.ult.in prin. Concordant ea quæ habentur J.cap.17.quæst.8.reg.9.

XV.Regula: Excommunicatio à fraterna societate separat:anathematizatio à corpore Christi seu Ecclesia.3.q.4.c.ult.

XVI.Regula: Excommunicatus sacra ministeria peragere non potest.11.q.3 c.si quis episcopus.3.& c.si quis episcopus.4.

XVII.Regula:Pœna non obtemperantis excommunicationi patet ex d.c.si quis. Sed & alia pœna proponitur d.q.3.c.placuit.& c.qui iubente,in prin.usq; ad §.sed quæritur. Huius regulæ exceptio est: Nisi pendēte appellatione fuerit excōmunicatus. c.ad præsentiam.16.de appellation.

XVIII.Regula:Oblationes pro excommunicato factæ recipi nō debent, nec orationes pro eo habēdæ.c.sacris.38.§.nec si occumbat. de sentent. excom.Huius exceptio est:Nisi non propter schisma,sed ob aliud crimen fuerit excommunicatus.

24.q.2.c.sanè. Alias exceptiones uide J.lib.3.cap.13.reg.41.& lib.4.cap.7.de eleemosynis,reg.7.

XIX. Regula: Domino excommunicatô, subditi & uasalli ab eius seruitio & obedientia liberantur.c.ult.de pœnis.15.q.6.c.penult.& ult.

XX. Regula: Excommunicatus feudis ecclesiæ priuatur.c.grauem.53.§.fin.de sentent.excom.

XXI. Regula: Excommunicatus ecclesiasticum ordinẽ accipere nequit. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.cum illorũ.32.d.tt.

XXII. Regula: Excommunicatus ad actus diuinos non est admittendus. c.cum & plantare.3.§.excommunicatos. & ibi Panormit. de priuilegijs. Huius exceptio prima hæc est: Nisi pendente appellatione sit excõmunicatus. c.ad præsentiam.16. de appellat. Concordant ea quæ habentur J.lib prox cap.18.quæst.7.reg.13. Altera exceptio est; Nisi ad prædicationem uerbi diuini audiendam.c.responso.43.in prim.de sentent.excom.

XXIII. Regula: Excommunicatus uitandus, nec illi communicandum est. d. §.excommunicatos.item c.parrochianos.9.uers.ipsosq; faciatis. de sentent. excom. 27.q.1.c.deuotam. §.prius autem quàm. Concordant item ea quæ proposita sunt s̃. quæst.5.causa 10.

XXIIII. Regula: Si excommunicatus prouocans non obtinuerit: hoc nomine peculiariter

 punitur.

punitur.c.sacro.48.§ uerùm si contra.de sentent. excomm.

XXV.Regula: *Excommunicatus agere in iudicio non potest, per ea quæ proponentur ĵ.lib. prox.cap.9.de exceptione excommunicationis.*

XXVI.Regula: *Excommunicatus in aliam ciuitatem profectus sine commendaticijs literis recipi non debet: alioquin recipiens & receptus punitur.Apostol.canon.12.*

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Planè regularum hactenus à regula decima enumeratarum exceptiones quædam sunt generales, quarum prima hæc est: Nisi *sententia excommunicationis non præcesserit.* Hæc exceptio *approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.quæst.5.causa 10.except.9.item quæst.2.reg.3.in prin. Altera exceptio est:* Nisi *illicitè sit excommunicatus.24. q.3.c.comperimus.c.si quis non. c.si habes.§.fin.c. non in perpetuum. c.de illicita,in prin. c.certum est.§.illicita.item 11.q.3.c.*quomodo. *Contradicit 11. q.3. in prin. cum c.sequente. c.si episcopus.§. præmissis. Tertia exceptio uidetur:*Nisi *simpliciter hoc uerbum* Excommunico,*in sententia sit positum,non* Anathematizo,*uel simile quiddam. Reprobatur hæc exceptio* c.penult.de *sentēt.excom.* Quarta *exceptio est:* Nisi *ob id tantùm fuerit excommu-*

communicatus, quòd excommunicato communicauerit. c. à nobis. 2. in fine. de exceptionib. Cuius replicatio est: Nisi ei qui ex crimine damnabili excommunicatus est, communicauerit. c. si concubinæ. 55. de sentent. excom. Quinta exceptio est: Nisi excommunicatus pœnitentiam egerit, uel absolutus sit. 24. q. 3. c. itaq; censuimus. Plura de hac exceptione uide J. cap. 13. de absolutione. Sed & plures huiusmodi exceptiones licet colligere ex præcedentibus quæstionibus, ex causa uidelicet excommunicationis, ex persona excommunicantis, ex persona excommunicati, ex tempore, &c.

XXVII. Regula: Qui excommunicati censeantur, & prædictis pœnis subiaceant, definitur primum in eo qui iurisdictioni excommunicantis non est subiectus, per ea quæ proposita sunt s. quæst. 5. except. generali 1. Deinde in successore magistratus excommunicati, c. aduersus. 7. §. fin. de immunitate ecclesiarum.

XXVIII. Regula: Per excommunicationem non probatur quasi possessio iurisdictionis. c. olim. 27. de restitut. spoliator. Hactenus de euentis & consequentibus.

XI. AD FINE remedium excommunicationis est, pœna pecuniaria, quæ pro ea potest infligi. c. uenerabilibus. 7. §. deniq;. de sentent. excom. in 6. Est item adfine excommunicationis reme-

dium, interdictum ecclesiasticum: de quo sequitur. Hæc de excommunicatione.

DE INTERDICTO ECclesiastico. Cap. IX.

I. CAVSAE EX QVIBVS interdicendum.

EAedem uidentur causæ interdicti, quæ & excõmunicationis, quas cum suis exceptionibus s̄. cap. prox. enumerauimus. Sanè ob non solutum debitum pecuniarium interdicti pœna infligi prohibetur c. 2. de sentent. excom. in extrauag. com.

II. QVIBVS COMPETIT IVS interdicendi?

Episcopo cum capitulo, non singulis separatim competit. c. super eo. 2. de his quæ fiunt à maiore parte. Plures propositæ quæstionis regulas uide s̄. cap. prox. quæst. 7.

III. ANTECEDENTIA, MOdus & adiuncta interdictionis.

I. Regula: De monitione præmittenda cauetur c. statutum. 13. de sentent. excom. in 6.

II. Regula: De sententia interdicti in scriptis proferenda, causa interdicti inserta, cauetur c. 1. §. & hæc eadem, d. tt.

IIII. E-

IIII. EVENTVS ET CONsequentia interdicti.

I. Regula: In locis interdictis diuina officia non sunt celebranda, & interdicti ad diuina officia non sunt admittendi. Clement. 1. cum sequente. de sentent. excom. c. is qui. 18. §. is uerò. eod. tt. in 6. item c. cum & plantare. 3. §. excommunicatos. de priuilegijs. Huius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi fratres minores primi ordinis, fratres tertij ordinis admiserint. Sed reprobatur Clemēt. cum ex eo. 3. de sentent. excomm. Altera exceptio est: Nisi hospitalarij & templarij in locis interdictis diuina celebrauerint. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur d. c. cum & plantare. 3. § quòd si templarij. de priuilegijs. Huius replicatio prima est: Nisi plus quàm semel in anno diuina in locis interdictis celebrent. d. §. quòd si templarij. uers. non nisi semel in anno. Altera replicatio est: Nisi in pluribus quàm in una ecclesia celebrent. c. ut priuilegia. 24. §. illud etiam. eod. tt. Tertia replicatio est: Nisi defunctos in ecclesijs interdictis sepeliant. d. §. quòd si templarij. uers. nec tunc ibi sepeliantur. Huius duplicatio est: Nisi confratres suos ibi sepeliant. hoc enim eis permittitur. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur d. c. ut priuilegia. 24. in prin. Planè iure nouo exceptio proposita uidetur mutata, nempe c. ult.

§. fin.

§.fin.de sentent.excom.in 6. Hæc de secunda exceptione. Tertia exceptio est: Nisi ianuis clausis, & non pulsatis campanis suppressa uoce diuina officia in locis interdictis celebrentur. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.quod nonnullus.25.de priuilegijs.c.quod in te.11.§.& in conuentualibus.de pœnitent.item c.permittimus. 57.de sentent.excom. c.ult.§.adijcimus præterea. eod.tt.in 6. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi aliquos ad audiendum admittant. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.licet.11.de priuilegijs,in 6. Quarta exceptio est: Nisi in festiuitatibus diuina officia palàm celebrentur. Quæ exceptio approbatur certis conditionibus d.c.ultim.§.in festiuitatibus. Quinta exceptio est: Nisi pœnitētia & uiaticum in locis interdictus ministrentur: hoc enim permissum est.c.quod in te.11.in prin.de pœnitent.c.responso.43.§.fin.uers.& pœnitentias. de sentent. excom. Huius replicatio est: Nisi sanis,non morientibus pœnitentia concedatur. Quæ replicatio elicitur ex iam propositis: sed tollitur & reprobatur certis cōditionibus c.ult.in prin. de sentent. excom.in 6. Sexta exceptio est: Nisi sepultura clericorum morientium in cœmeterio celebretur.d. c.quod in te.11.§.1.Septima exceptio est: Nisi pœnitentia cruce signatis & peregrinis concedatur. d.c.11.

d.c.11.§.fin. Hæc exceptio hodie uidetur esse superuacua: cùm omnib. generaliter pœnitentia conceditur, ut dictum s̃.except.5.repl.unica, in fine. Octaua exceptio uidetur: Nisi particulare, non uniuersale sit interdictum. Sed reprobatur c.cum in partibus.17.de uerb.signif. Nona exceptio est: Nisi baptisma & chrisma in loco interdicto celebretur.c.responso.43.§.fin.de sentent.excomm.c. quoniam.19.eod.tt.in 6. Decima exceptio est: Nisi conciones fiant in loco interdicto. d. c.responso. 43.in prin. Vndecima exceptio est: Nisi episcopus transiens in loco interdicto missam celebrauerit, uel celebrari sibi fecerit in altari uiatico.c.ult.de priuilegijs, in 6. Duodecima exceptio est: Nisi ij propter quos interdictum positum est, illud non seruent. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.petijstis.20.de priuilegijs. Hæc de prima regula.

II. Regula: De pœna eius qui in locis interdictis diuina officia celebrauerit, cauetur c.postulastis.7.§.quæsiuistis.de clerico excom. Alia pœna statuitur c.episcoporum.8.de priuilegijs, in 6.

QVI INTERDICTI CENseantur?

III. Regula: Interdicto clero, non est interdictus populus: item è conuerso. c.si sententia.16.in prin.de sentent.excom.in 6.

IIII.Re-

IIII.Regula: Interdicta ciuitate uel populo, ſinguli ciues cenſentur eſſe interdicti. d. c.ſi ſententia.16.§.cum uerò. Huius exceptio eſt:Niſi ob delictum domini ciuitas ſit interdicta: tunc enim ſinguli ciues alibi ad diuina officia nihilominus admittuntur.d.c.16.§.cæterùm.

V.Regula: Interdicta ciuitate, ſuburbia quoq; & continentia ædificia interdicta cenſentur:item interdicta eccleſia,capella quoq; contigua & cœmeterium contiguum cenſetur interdictum.c.ſi ciuitas.17.de ſententia excom.in 6.

VI.Regula:Epiſcopi & ſuperiores prælati interdicto generali non continentur.c.quia periculoſum.4.d.tt.

V. AD FINE remedium interdicti eſt,ceſſatio à diuinis, quæ ſine manifeſta & rationabili cauſa fieri non debet. c.irrefragabili.13. §.cæterùm. de officio ordinarij. Ceſſationis autem forma & modus præſcribitur c.ſi canonici.2.& c.quamuis.8. eod.tt.in 6. Hæc de excommunicatione & interdicto tanquam pœnis eccleſiaſticis ſint dicta. De ſuſpenſione & depoſitione,quæ & ipſæ eccleſiaſticæ pœnæ ſunt,tractabitur ȷ.lib.3.in iure clericorũ.Sed & ad pœnas eccleſiaſticas pertinet degradatio clericorũ: de qua ſ.cap.7.ubi de clericis puniendis actum eſt,diximus. Nunc ad actus & adiuncta publicorum iudiciorum tranſeundum.

DE

DE ACTIBVS ET ADIVNctis publicorum iudiciorum.

Cap. X.

I. DE ACTIBVS ACcusatoris.

ACtus & adiuncta publicorum iudiciorum partim sunt accusatoris, partim rei cõuenti, partim deniq; ipsius iudicis. Accusatoris actus seu officia, sunt libelli inscriptio, & alia, de quibus sequitur.

I. Regula: De libelli inscriptione ab accusatore facienda cauetur 2.q.8. c.quisquis ille. 3.q.9.c.qui accusare.uers.inscriptione uidelicet.4.q.4.c.nullus. §.inscriptio semper. §.in alijs. & §.inscriptio uerò.l.7.in prin.ff.de accusationibus.l.16.& l.17. uers.sed quisquis.C.de accusationibus. l.3.in prin. & l.10.C.qui accusare non possunt. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi maritus uxorem de adulterio accuset: hic enim inscribere in crimen non tenetur. d.c.nullus.§.si maritus. l. 30.§.in primis.C.de adulterijs. Contradicit Nouell. 117.§.si de adulterio. Altera exceptio est: Nisi de abigeatu accusatio instituatur.d.c.nullus.§.ab acti.l.unica.C.de abigeis. Tertia exceptio est: Nisi per officiales crimen Præsidi nuncietur. d.c.nullus.§.aliquando, l.7.C.de accusationib. Quarta exce-

exceptio huic similis hæc est: Nisi non per accusationem, sed per denũciationem crimen deferatur. c. super his. 16. in prin. de accusationibus. Quinta exceptio est: Nisi per modum exceptionis crimen obijciatur. Approbatur simul & distinguitur d. c. super his. §. cum autem excipiendo. Sextam exceptionem uide M. I. C. lib. 1. cap. 15. de libelli inscriptione, reg. 1. except. 1.

II. Regula: De modo & forma inscriptionis, item ijs quæ designanda uel inscribenda sunt, cauetur 2. q. 1. c. Paulum. §. omnis igitur. q. 8. c. penult. item c. ultim. §. quæ uerò. & §. sed etsi aliud. l. 3. in prin. & §. sed etsi aliud. ff. de accusationibus. Ad formam etiam inscriptionis pertinet, ut accusator subscribat, uel alius pro eo, si literas nesciat. d. c. ult. §. itẽ subscribere. & d. l. 3. §. item subscribere.

III. Regula: Si in crimen inscriptum non sit, uel non rectè: rei nomen aboletur, & ex integro repetendi reum potestas fiet. d. c. ult. §. quod si libelli. & d. l. 3. §. quod si libelli. Plura de regula proposita uide M. I. C. lib. 1. cap. 15. de libelli inscriptione, quæst. 4.

IIII. Regula: Accusator custodiæ similitudinem patietur. 2. q. 8. c. quisquis. l. 17. in prin. uers. custodiæ similitudinem. C. de accusationibus. l. 2. §. fin. C. de exhibendis reis.

V. Regula: Accusatio in scriptis producẽda est,

de legenda.2.q 8.in prin.cum c.sequente. Contradicit d.q.8.c.ult.in prin. Cui respondet Gratianus ibidem §.sed Calixtus.

VI.Regula: Accusatori probandi onus incumbit.2.q.7.c.si quis episcopus.& 3.q.6.c.ult. Quibus autem rationibus crimen probandum sit, paulo inferius inter officia iudicis reg.4. cum sequentib. docebitur.

II. DE ACTIBVS ET OFficijs circa reum.

I. Regula: De contumacia rei coercenda per excommunicationē cauetur 4 q.5.in prin.cū c.sequente. Adfinia remedia cōtumaciæ rei coercendæ uide M.I C.li.1.ca.15.de actib.& officijs circa reū.

II.Regula: De reis non recipiendis nec occulandis cauetur d.cap.6.quæst.3. Verùm eius exceptio uidetur: Nisi recipientes sint priuilegiati ad recipiendum. Sed reprobatur c.unico, de priuilegiis, in extrauag.Ioann.XXII. Plura de reis non recipiendis uide d quæst.3.

III.Regula: De reis apprehensis custodiendis cauetur l.1.§.fin. C.de exhib.reis. & l.2.in prin. de custod.reor. Verùm eius exceptio hæc est: Si reus iudicio sisti, uel de parendo iuri satisdare sit paratus. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.si clericos.15. §.fin. de sentent. excom.in 6.

IIII. Regula: Reus interim ab officio suo est suspendendus. 2. q. 4. c. accusatum.

III. DE ACTIBVS ET officijs iudicis.

I. Regula: Absente reo, nec causam cognoscere, nec sententiam ferre debet iudex. 2 q. 8. c. accusatorum. 2. & c. ult. in prin. item 3. q. 9. in prin. cum sequentibus, usq; ad c. non oportet. item c. absente aduersario, cum sequentib. usq; ad c. testes. item c. chartæ. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. lib. 1. cap. 15. de sententia ferenda, quæst. 1. reg. 2. in prin. Huius regulæ exceptio est: Nisi reus contumaciter absit. d. q. 9. c. absens. uers. nisi fuerit. & c. decernimus. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. d. reg. 2. excep. 1. Sed & plures huiusmodi exceptiones uide d. reg. 2.

II. Regula: Ne sententia contra episcopum inconsulto Papa feratur, cauetur per ea quæ habentur j. lib. 3. cap. 8. quæst. 10. reg. 10. Nec contra clericum sine synodo uel seniorib. sententia ferenda, per ea quæ habētur j. cap. 12. de executione quæst. 1. except. 2.

III. Regula: Ne sine accusatore aliquis damnetur, cauetur 23. q. 4. c. si quis potestatem. Concordant ea quæ habentur s. cap. 6. quæst. 4. in prin.

IIII. Regula: Non nisi euidenter crimen fuerit probatum, reus est damnandus. c. literas. 2. 4. de

præsumptionibus. 2.q.8.c.sciant.l.25.C.de probationibus.

V. Regula: Socij criminis de se confeßi, de alijs fidem non faciunt.c.1.de confeßis.c.ueniens.10.de testibus. 4.q.3.c.ult.§.liberi. 15.q.3.c.penult.§.fin. cum c.sequente. Concordant item ea quæ habentur [illegible] I.C.lib.1.cap.15 in fin.reg.2. Planè propositæ regulæ exceptio prima est in crimine læsæ maiestatis, d.c.ult. uers.præterquam de crimine. & d.c.1.de confeßis.uers.crimine læsæ maiestatis excepto. Altera exceptio est in crimine hæreseos, c. in fidei.5.de hæreticis, in 6. Tertia exceptio est in crimine Simoniæ. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.1.de testibus, in 6. item dist. 79.c.si quis Papa.§.propter occultas.

VI. Regula: Iudicium uulgi seu adstantium in ferenda sententia non attendendum.c.ad audientiam.3.de consuetudine.l.12.C.de pœnis.

VII. Regula: Confeßio cruciatibus non est extorquenda.15.q.6.in prin.cum.c.sequente. Contradicunt ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.16.quæst. 1 in prin. Planè si reus nullis alijs argumentis urgeatur, nec iure ciuili torquendus est. d.quæst.1. except.1. Cui concordat c.cum in.6.de reg.iuris.

VIII. Regula: Seruus contra dominum suum non est torquendus. 12.q.2.c.quæstionem, in prin. in prin.C.de quæstionib. Huius exceptio pri-

ma hæc est, Quòd si alijs probationibus dominus conuictus sit, ijs per hoc, quòd seruus contra dominum tortus sit, non derogatur. d. c. quæstionem. §. in cæteris. & d. l. 1. §. in cæteris. Altera exceptio est: Nisi causa sit pecuniaria, & aliæ probationes deficiant. d. c. quæstionem. §. fin. & d. l. 1. §. fin. De qua exceptione uide plura M. I. C. libro 1. cap. 16. quæst. 2. reg 1. except. 4. repl. 15. Tertia exceptio est in crimine læsæ maiestatis, d. c. quæstionem, in prin. uers. & crimine. & d. l. 1. in prin. uers. & crimine. Quarta exceptio est in crimine fraudati census, ibidem uers. item fraudati. Quinta exceptio est in crimine adulterij, d. c quæstionem, in prin. & d. l. 1. in prin. Sexta exceptio est in insidijs marito ab uxore, uel contrà, structis. de pœnitent. distinct. 1. c. si fortè mulier. l. 9. C. ad l. Cornel. de sicarijs. Plura de regula proposita eiusq; exceptionib. uide M. I. C. d. except. 4.

IX. Regula: Humilibus & abiectis testibus sine tormentis fides habenda non est. 2. q. 1. c. in primis. §. testes autem. 4. q. 2. c. ult. §. si autem ea rei. l. 21. §. si ea rei. ff. de testibus. Excipiuntur presbyteri testes, 5. q. 6. c. quia iuxta. §. presbyteri. l. 8. C. de episcopis & clericis. Plura de regula proposita uide M. I. C. d. quæst. 2. reg. 2. Hæc de adiunctis publicorum iudiciorum, de quibus tamen uide plura d. lib. 3. cap. 5. cum tribus sequentib.

EVEN-

EVENTVS ET CONSEquentia iudiciorum publicorum reo absoluto. Cap. XI.

Post adiuncta iudiciorum publicorū sequuntur eorundē euentus & consequentia, quorum alia sunt reo absoluto, alia reo damnato, alia deniq; reo restituto & à pœna liberato: de quibus singulis ordine dispiciendum. Euentus itaque & consequentia reo absoluto enumerantur .q.3. c.ultim.§.notandum. l.1.in princ.ff.ad S.C. Turpillian.

I. DE POENA CALVMniatorum.

I. CAVSAE EX QVIBVS CAlumniæ pœna irroganda est.

Principalis causa est, si accusator fuerit calum ...tus, nec probauit quod intendit. Quid autē sit ...umniari, definitur d.§.notandum. Concordat ...c causæ 5.q.6.in prin.cum c.sequēte. Alia causa ...etur: Si temerè accusauit. Quæ tamen reproba d.c.ult.§.si autem interloquendo. & d.l.1.§. ...ri potest. Plures huiusmodi causas uide M.I.C. cap.17.in prin.quæst.2. Planè propositæ cau... ...cceptiones plures sunt: quarū prima hæc est: ...usto errore sine euidenti calumnia quis ad ...ndum processit. d.c.ult.§.sed non utiq;. &

d.l.1.§.sed non utiq;.item l.3.C.de calumniator.

II.Exceptio: *Nisi per modum exceptionis crimen obiecit. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur c.super his.16.§.cum autem excipiendo.de accusatoribus.*

III.Exceptio: *Nisi calumniator obtinuerit, & reus fuerit condemnatus. Hæc exceptio reprobatur c.accusasti.8.eod.tt.5.q.6.c.delator. Plures huiusmodi exceptiones uide* M.I.C.*d.quæst.2.*

2. QVO *iure calumnia puniatur? definitur 2.q.3.c.ult.§.calumniatoribus. l.1.§.calumniatoribus ff.ad* S.C.*Turpill.*

5. QVAE POENA CALVMNIAtoribus irroganda?

I.Regula: *Eadem pœna calumniator puniēdus, qua puniretur reus, si fuisset damnatus.d.q.3.c.calumniator.c.qui non. c.Paulum.§.fin. item 2.q.8. c.quisquis.uers.cũ calũniantes.3.q.6.c.1.in fin.5.q.6 c.qui calumniam. 33.q.5. c.satis hinc.§.fin. Concordat item* M.I.C.*lib.1.cap.17.in prin.q.6. Planè excipitur maritus uxorẽ accusans,d.c.satis hinc.*

II.Regula: *Calumnia punitur etiam depositione, uerberibus & exilio.c.1.de calumniatoribus.5.q.6.c.quia iuxta,in prin.*

III. Regula: *De infamia calumniatoris cauetur 2.q.3.in prin.cum c.sequente. item c.si quis iratus.§.fin.*

IIII. Regula: De pœna excommunicationis cauetur d.q.3.c.si quis episcopum, in prin. usq; ad §. aliud est. item 3.q.10.c.eos qui.c.ult.§.cum ergo. 5.q.6.c.Epiphanium.c.delator.c.ult.item distinct. 46.c.accusatores.

V. Regula: De pœnitentia calumniatori iniungenda cauetur d.q.6.c.penult. item c.accusasti.8. de accusationibus.

VI. Regula: Vt calumniatori lingua capuletur, aut conuicto caput amputetur, cauetur 5.q.6.c. delatori. Plures pœnas calũniæ uide M.I.C.d.q.6.

4. ADIVNCTA HVIVS IVDICII de calumniatoribus.

De reo ab officio & beneficio interim suspendendo, donec innocentiam suam probauerit, cauetur c.cum dilectus.2.de calumniatoribus. Hæc de Calumniatoribus, de quibus uide plura M.I.C.d. cap.17.in prin.

II. DE POENA PRAEVARICATORUM.

I. CAVSA EX QVA POENA præuaricationis irroganda?

Si accusator fuerit præuaricatus, punitur, per ea quæ §.eod.cap.in prin.sunt proposita. Declaratur hæc causa definitione præuaricationis ibidem annotata. Concordat 2.q.3.c.ult.§.præuari-

cator est. & §. præuaricatorem. l. 1. ff. de præuaricatorib. l. 1. §. præuaricatorem. ff. ad S.C. Turpill. Huius causæ exceptio prima est: Nisi in priuato, non in publico iudicio fuerit præuaricatus. d. c. ult. §. is autem præuaricator. l. 1. §. is autem. ff. de præuaricat. Altera exceptio est: Nisi non accusator, sed aduocatus fuerit præuaricatus. d. c. ult. §. cæterùm aduocatus. & d. l. 1. §. fin. Aliam exceptionem, sed reprobatam, uide M. I. C. lib. 1. cap. 17. de præuaricatorib. quæst. 2. except. 2.

2. QVAE POENA PRAEVARICATORIBUS IRROGANDA?

Extraordinaria illis hodie iniungitur. 2. q. 3. c. ult. §. sciendum. l. 2. ff. de præuaricatoribus. Plura de præuaricatorib. uide M. I. C. d. cap. 17. §. secūdò.

IIII. DE POENA TERGIuersatorum.

1. CAVSA EX QVA HAEC poena competit.

Si accusator fuerit tergiuersatus. Approbatur hæc causa simul & declaratur per ea quæ proposita sunt s̄. eod. cap. in prin. Concordat 2. q. 3. c. ult. §. si quis autem. l. 1. §. si quis. ff. ad S.C. Turpill. Huius causæ exceptio prima est: Nisi accusator distulit saltem, non in totum deseruit accusationem. d. c. ult. §. destitisse. & l. 13. ff. ad S.C. Turpill. Altera exceptio est: Nisi errore lapsus, postea cognita rei ueritate

ueritate noluit in improba lite perseuerare. Approbatur M.I.C.lib.1.cap.17. de tergiuersatione, quæst 2.except.2. Cuius exemplum habetur 2.q.3. c si quis iratus.§.fin.& c.Paulum,in prin. Tertia exceptio est: Nisi permissu Imperatoris destitit.d. §.destitisse.uers.sed qui permissu.& d.l.13. Quarta exceptio est: Nisi abolitione interueniente destitit.d.§.destitisse.uers.abolitio enim. Concordat M. I.C.d.quæst.2.except.22. Huius replicatio prima est: Nisi pluribus criminibus illatis,nõ omniũ abolitio interuenerit.2.q.3.c.ult.§.si plura.l.1.§.si plura.ff.ad S.C.Turpill. l.39.§.duos.ff.ad l.Iul. de adult. Altera replicatio est: Nisi non pro tribunali, sed de plano abolitio interuenerit.d.c.ult.§.abolitio.& d.l.1.§.abolitio. Plures replicationes uide d.except.22. Quinta exceptio est: Nisi ante inscriptionem criminis destitit.c.licet.14.de accusationibus.2 q.3.c.si quis episcopum.§ fin.cũ c.sequente. Hæc de exceptionibus propositæ regulæ, quarum tamen plures uide M.I.C.d.quæst.2.

2. QVID VENIAT IN IVDIcium tergiuersationis?

Reuocatur id quod accusator ob tergiuersationem consecutus est.2.q.3.c.Euphemium. Plures huius loci regulas uide M.I.C.d.cap. 17.in fine,quæst.5.

3. AD FINE REMEDIVM ACCVsationis propositæ, & euentus tergiuersationis.

Non solùm per accusationem tergiuersatio punitur, sed etiam per inquisitionem officio iudicis faciendam de crimine tum illato, tum tergiuersationis. c.1. cum c. sequente. & c. ult. de collusione detegenda. Hæc de tergiuersatorum pœna, de qua tamen uide plura M.I.C.d. cap. 17. §. postremò. Hactenus de euentis & consequentibus publicorum iudiciorum reo absoluto sit dictum. Euentus autem & consequentia reo damnato, sunt executio sententiæ, publicatio bonorum, infamia & absolutio, de quibus sequitur.

EVENTVS ET CONSEquentia iudiciorum publicorum reo damnato.

Cap. XII.

1. DE EXECVTIONE *sententiæ.*

1. AN ET QVANDO EXEcutio facienda?

SI sentẽtia dicta est, statim ea executioni mandanda. l. 5. in prin. C. de custodia reorum. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi is damnauit, cui ius damnandi non est. Quæ exceptio approbatur

tur simul & declaratur M.I.C. libro 1. cap. 18. quæst. 1. except. 2. in prin. quò pertinet c. in archiepiscopum. 4. de raptoribus.

II. Exceptio: Nisi episcopus clericum absq; synodo & senioribus dãnauerit. 15. q. 7. in prin. cum sequẽte. c si quid. c. si autem. §. fin. cum c. sequen & ult.

III. Exceptio: Nisi à sententia fuerit prouocatum. approbatur M.I.C. d. quæst. 1. except. 2. in prin. Huius replicatio prima est: Nisi reus crimen confessus sit: tũc enim appellatio non permittitur, nec executio per eam differtur, per ea quæ d. except. replic. proposita sunt. Quibus concordat 2. q. 6. c. ult. §. nullus etiam. l. 2. C. quorum appellat. non recipiuntur. Huius duplicatio est: Nisi tormentis confessio sit extorta. d. §. nullus etiam. Altera replicatio est: Nisi crimẽ sit notorium. c. cum sit Romana. 5. §. qui de crimine. & §. fin. item c. peruenit. 13. c. cõsuluit. 14. in prin. usq; ad §. illos autem. & c. cum speciali. 61. §. porrò. de appellationibus. Plura de hac exceptione uide M.I.C. d. except. 2. item j. lib. prox. cap. 18. quæst. 2. except. 19.

IIII. Exceptio: Nisi Princeps rescripserit reũ damnandum uel puniendum esse: hoc enim casu executio per triginta dies differri debet. 11. q. 3. c. cum apud. l. 20. C. de pœnis.

V. Exceptio: Nisi clericus damnatus nondum

sit

sit degradatus. 11.q.1.c.si quis cum.§ non autem. Nouell.83.§.illud palàm est. Concordant ea quæ *proposita sunt s̄.cap.7.q.2.de clericis puniendis.*

2. EVENTVS EXECVtionis.

De mulcta exacta, ad quos pertineat, definitur per ea quæ proposita sunt d.cap.7.quæst.1.reg.4. Plura de executione uide M.I.C.d.cap.18.

II. DE PVBLICATIONE BOnorum damnati.

Bonis damnati publicatis, uxor dotem saluam habet. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.decreuit.14.de hæreticis,in 6. Plura de hac regula,nec non de publicatione bonorum,uide M.I.C.lib.1.cap.19.

III. DE INFAMIA damnati.

1. CAVSAE, EX QVIBVS QVIS infamia notatur.

Huiusmodi causæ enumerãtur 3.q.7.c.infames. §.porrò infamia. De singulis hisce causis,alijsq; similibus uide M.I.C.lib.1.cap.20. Planè quod de muliere dicitur,quæ intra annũ luctus nuptias iterat:id mutatur c.penult.& ult.de secũdis nuptijs. Hoc loco item notandũ,quòd carcer non infamet. c.super his.8. de pœnis. l.1. C.de causis ex quibus

infamia.

mia. Plures aliæ causæ infamiæ enumerantur
.1.c.summa.§.fin.cum c.sequente.

ceptio præcedentium causarum generalis, præsertim eius, quæ consistit in condemnatione ex causa famosa.

starum causarum exceptio generalis hæc est: nulla uel minima fuerit iniuria, propter quã est condemnatus. c.cum te ab.23. de sententia re iudicata. Plures huiusmodi exceptiones uide I. C.d.cap.20.quæst.1.

2. QVI NOTENTVR INfamia.

Huius loci regulas uide d.cap.20.quæst.2.

POENAE REMISSIONE absolutione: item Euentus publicorum iudiciorum reo restituto & pœna liberato.

Cap. XIII.

PRIMO: Diuisio absolutionis in publicam & priuatam habetur 26.q.6.c.ministrare. §.sed notandum.

CAVSAE EX QVIBVS ABsolutio indulgenda, & pœna remittenda est.

se causa pœna remittenda non est.c.cum ab.

3.de

3.de officio ordinarij. Concordant ea quæ proponentur ȷ.quæst.4.reg.1.

I.Causa: Si damnatus pœnitentiam egerit. 11 q. 3.c.plerunq;.§.causæ ergo. c.cum aliquis, in prin. 27.q.1.c.deuotam.§.etsi desinent. item distin.50 c. domino.§.fin. Sed & concordat d.quæst.4.reg.1. Vide item ȷ.De pœnitentia.

II.Causa: Si satisfactum sit pro crimine. Hæc causa elicitur ex uerbis d.c.3.uers.usq; ad dignam satisfactionem. Concordat c.ex literis.11.de constitutionibus. Huius causæ exceptio hæc est: Nisi ex pluribus causis damnatus, non pro omnibus satisfecerit. Quæ exceptio approbatur exẽplo c.cum pro causa.27.& c.officij.42.de senten.excom.

III.Causa: Si sententia sit iniusta. Approbatur hæc causa exemplo c.cum ad quorũdam.7.de excessib.prælatorum. Plures huiusmodi causas uide M.I.C.lib.1.cap.21.quæst.1.

De exceptionibus præcedentium causarum generalibus.

Præcedentium causarum exceptio prima hæc est: Nisi pro delicto nondum satisfecerit, nec ablata restituerit.c.peccatum.4.de regulis iuris, in 6. Exemplum habetur c.quicunq;.2.in prin.uers.nec absolutionis. de hæreticis, in 6. Huius replicatio prima est: Nisi delictum, ob quod excommunicatus est, non fuerit manifestum, deq; iure excommuni-

municationis dubitetur: tunc enim cautione præstita, etiam ante satisfactionẽ absoluitur. c. ex parte. 23. de uerb. signif. c. qua fronte. 25. §. fin. de appellationib. c. 1. §. ideoq; mandamus. de his quæ ui metúsue causa. c. uenerabilibus. 7. §. porrò. & §. potest. de sentent. excom. in 6. Plura de hac replicatione uide j. quæst. 4. reg. 1. excep. 1. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi periculum mortis instet: tunc enim præstita cautione de satisfaciendo absoluendus est. d. c. qua fronte. 25. & d. c. uenerabilibus. 7. §. sanè si certum. uers. nisi periculum.

II. Exceptio: Nisi pœnitens uel satisfaciens ab errore seu peccato non recedat. 11. q. 3. c. tũc uera. 4. q. 2. c. damnationis, in prin. c. legatur, 27. q. 1. c. deuotam, in prin.

III. Exceptio: Nisi pœnitens uel satisfaciens an absolutionem mortuus sit. d. c. legatur. & d. q. 2. nec quisquam. c. damnationis. §. his authoritatibus. c. de communione. item De pœnitent. distin. si sacerdos. §. fin. cum c. sequente. Planè propo[sita] exceptio in hæreticis duntaxat locum habet, in alijs peccatorib. c. à nobis. 28. & c. sacris. 38. [i]nc. de sentent. excom. 24. q. 2. c. sanè quod.

IIII. Exceptio: Nisi tempus pœnitentiæ non impleuerit. 27. q. 1. c. deuotam. uers. etsi desi[...]. Huius replicatio est: Nisi in periculo mortis con-

constitutus sit.26.q.7.c.tempora,in fine.item q.6.c.qui recedunt,in prin.& c.his qui.

V.Exceptio: Nisi absoluēdus obmutuerit. Hæc exceptio reprobatur d.c.qui recedunt.§.similiter subito.& d.q.6.c.is qui.c.his qui.§.quod si ita.

VI.Exceptio: Nisi absoluendus sit amens. Reprobatur d.c.qui recedunt.§.fin.& d.c.is qui. uers.uel in phrenesin conuersus fuerit.

VII.Exceptio: Nisi is qui cum moniali rem habuit,petat absolui. Reprobatur hæc exceptio 27. q.1.c.eos autem.

VIII.Exceptio: Nisi uirgo Deo dicata uel cōtinentiam uouens, postea libidini seruiens petat absolui. Approbatur 27.q.1.c.uirgines. Huius replicatio prima hæc est: Nisi toto uitæ tempore pœnitentiam egerit,& à coitu abstinuerit.d.c.uirgines.uers.quod si sibimet persuaserit. Altera replicatio est in sancta Maria Virgine,quæ propter diuinam uoluntatem excipitur.27.q.2.c.sufficiat.§. fin.cum c.sequente,usq; ad §.consensus ergo.

XI.Exceptio: Nisi nupta propter illegitimum matrimonium pœniteat, absoluiq; petat, marito nondum mortuo. 27.q.1.c.quæ Christo.c.de filia, in fine.c.deuotam.§.fin. Huius replicatio prima est: Nisi ante maritum decesserit:tunc enim in ultimo fine uitæ suæ potest absolui.d.c.de filia.uers. si autem uiuente. Altera replicatio est: Nisi relicto

marito

marito ad uotũ redierit.d.q.1.c.ult.§.illud autem.

III. A' QVO ABSOLVTIO facienda?

I. Regula: Alij quàm qui excommunicauit uel damnauit,ius absoluendi non competit. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c. cum ab ecclesiarum.3.in fine.c.ad reprimẽdam.8.in prin. & §.tu uerò frater. c.pastoralis.11.§.preterea.de officio ordinarij. c.uenerabilibus.7.in prin.de sent.excom.in 6.26.q.6.c.1.Apostol.canon.31. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est:Nisi is qui excommunicauit,mortuus sit:tunc enim successori eius ius absoluendi competit.11.q.3.c.qui iu pente.§.sed quæritur,cum c.sequente.& d.canon. uers.nisi fortè. Altera exceptio est:Nisi excommunicatus appellauerit:tunc enim iudex appellationis eum absoluere potest.c.per tuas.40.de sent.excom. c.uenerabilibus. 7. in princ. uers.excommunicatos autem. & §.sanè si certum. uers.si rò constet.eod.tt.in 6. 26.q.6. c.1.uers.nisi fortè eius.et uers.atq; ideo. Accedit glossa in d.uers. fortè. Huius exceptionis replicatio est: Nisi sa excommunicationis manifesta sit:tunc enim ommunicatus ad excommunicatorem est reendus. d.§.sanè si certum. & d. c. 40. §. fin. s duplicatio prima hæc est: Nisi periculum mora.d.§.sanè,uers.nisi periculum sit. Alte-

ra duplicatio est: Nisi excommunicator excommunicato iniustè absolutionem deneget. d.§.sanè. uers.nisi excommunicator.& d.c.40.§.fin. Tertia duplicatio est: Nisi de hoc ipso dubitetur, an sententia excommunicationis sit iusta. d.§.sanè. uers.quod si dubitetur. Hæc de secunda exceptione. Tertia propositæ regulæ exceptio est:Nisi sententia excommunicationis dicatur ipso iure nulla. Quæ exceptio cum alijs pluribus approbatur d.c.per tuas.40.de sentent.excom. Quarta exceptio est: Nisi excommunicatus excommunicatorem propter iniustam excommunicationem petat puniri. Hæc exceptio reprobatur c.sacro.48. §.caueat etiam. uers.qui si absq;.eod.tit. c.uenerabilibus. 7. §. sed si excommunicatus. eod. tt. in 6. Quinta exceptio est: Nisi cognitio de causa excommunicationis quoquo modo deuoluta sit ad superiorem: tunc enim ante causæ cognitionem ad cautelam excommunicatū superior absoluere potest,per ea quæ proponentur J.quæst.prox.reg.1. item per ea quæ proposita sunt s̄.except.2. Sexta exceptio est in Papa,qui ab alio excommunicatos uel damnatos absoluere potest. 9. q. 3. c.fuit semper.c.cuncta.§.sed nec illa.c.cuncta.c.fratres. Sanè sunt nonnullæ causæ,ex quibus excommunicatos non nisi Papa potest absoluere, quæ in sequētibus exceptionibus proponentur.quod quidē iure

ciuili fuit generale, ut damnatos non nisi Imperator absoluere seu pœna liberare posset, per ea quæ habentur M. I. C. lib.1.cap.21.quæst.2. Septima exceptio est: Nisi quis clericum percusserit: hic enim propterea excommunicatus non nisi à Papa potest absolui. 17. q. 4. c. si quis suadente, in prin. item c.1. §.fin. & c.non dubium.5.in fine.c. ea noscitur.13.§.alios autem.de sentent.excom. 11. q. 3. c.ad mensam. §. iuxta igitur hanc distinctionem, in fine. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi cohabitantes clerici uel monachi alter alterum percusserit. Quæ replicatio approbatur sub conditione c.quoniam.9. §.fin.de uita & honestate clericor. c. cum illorũ. 32.§.qui si claustrales. c.de monialib.33. & c.canonica. 50. de sentent.excom. Huius duplicatio est: Nisi enormis sit læsio.d.§.qui si claustrales. uers. nisi excessus ipsorum. & d.c.9. §.fin.uers.nisi fortè atrocitas. Altera replicatio est: Nisi religiosus clericum percusserit. c.religioso. 21. in prin. de sentent.excom.in 6. Contradicit d.§.qui si claustrales. uers. quod si clericum percusserit secularem. Tertia replicatio est: Nisi monachi uel canonici regulares se inuicem percusserint. c.2.de sentent.excom. Concordat s̃.repl.1.ubi duplicatio additur. Quarta replicatio est: Nisi frater hospitalis Hierosolymitani clericum percusserit. c. canonica 50. d. tit.

Quinta replicatio est: Nisi puer clericum percusserit. c.1. in prin. c.quamuis.58. uers. puerili. & c. ult.d.tt. Sexta replicatio est: Nisi mulier clericum percusserit. c.mulieres.6.in prin. c.ea noscitur.13. c.de monialibus.33. & c.quamuis.58.uers.fragilitate sexus.de sentent.excom. Septima replicatio est: Nisi senex, ualetudinarius, aut aliâs infirmus corpore clericum percusserit. d. c. ea noscitur. 13. in prin.& c.non dubium.5. in fine.c.quod de his.26. c.nuper.29.§.fin.c.quamuis.58.eod.tt. Huius duplicatio est, quòd istiusmodi personæ non aliter ab episcopo sunt absoluendi, quàm iuramẽto præstito, se impedimento cessante ad Papam ituros, eiusq; mandato obtemperaturos esse. d.c.quamuis. 58.uers.caterùm quibusdam.& d.c. ea noscitur.13. §.fin.& d.c.quod de his.26.§.fin. De hac duplicatione uide j.quæst.5.reg.2. Octaua replicatio est: Nisi pauper clericum percusserit. d.c.quamuis.58.uers.aut inopia.& d.c.quod de his.26.uers. uel paupertate. Contradicit d. c.ea noscitur.uers. alios autem siue pauperes. Nona replicatio est: Nisi is qui sui iuris non est, clericum percußit. c. mulieres.6.in prin. & c.quamuis. 58. uers.nisi iuris beneficio.de sentent.excom. Huius duplicatio est: Nisi non in fraudem domini seruus clericum percusserit.c.relatum.37.eod.tt. Decima replicatio est: Nisi is qui magnæ potentiæ, uel adeò deli-

catus

catus est, quòd non sit ad Papam uenturus, clericum percußit. d.c. mulieres. 6. §. de his uerò. Vndecima replicatio est: Nisi officialis, iudex uel apparitor clericum percusserit. Hæc replicatio reprobatur sub conditione c. si uerò alicuius. 3. §. 1. de sentent. excom. Duodecima replicatio est: Nisi alicuius potestatis hostiarius prætextu sui officij clericum percusserit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur d. c. 3. in prin. Decimatertia replicatio est: Nisi clericum, qui contempto habitu clericali enormiter deliquit, percusserit. c. perpendimus. 23. de sentent. excom. Decimaquarta replicatio est: Nisi clericum inuentum cum uxore uel propinqua sua percusserit. d. c. 3. §. nec ille. Decimaquinta replicatio est: Nisi clericum uim sibi inferentem percusserit. d. c. 3. §. si uerò clericum. Decimasexta replicatio uidetur: Nisi clericum in stupro uel adulterio deprehensum percusserit, reprobatur d. c. 3. §. fin. Decimaseptima replicatio est: Nisi leuiter clericum percusserit. c. peruenit. 17. de sentent. excom. Decimaoctaua replicatio est: Nisi sine periculo Papam adire non poßit. Approbatur certo modo c. de cætero. 11. & c. quamuis. 58. uers. nisi imminente. d. tt. Decimanona replicatio est: Nisi non conuictus, sed priuatim confessus sit se clericum percußisse. Reprobatur c. porrò si aliqui. 7. d. tt. Vicesima replicatio

uidetur: Nisi clerico quem percußit, satisfecerit. Hæc replicatio reprobatur d.c.quamuis.58. Vicesimaprima replicatio est: Nisi à legato de latere fuerit absolutus qui clericum percußit. c. ad eminentiam.20.& c.quod de his.26.in prin.d.tt. Plura de hac replicatione uide j.lib.3.cap.11. de legato Papæ,reg.3. Hæc de septima exceptione eiusq; replicationib.sint dicta. Octaua propositæ regulæ exceptio est: Nisi clericus, quòd excommunicato communicauerit, fuerit excommunicatus: hic enim non nisi à Papa potest absolui. c. significauit. 18.de sentent.excom. Nona exceptio est: Nisi laicus ob id, quòd excommunicato communicauerit, fuerit excommunicatus: hic enim per simplicem sacerdotem potest absolui, si modò extra crimen illi communicauerit.c.nuper.29.d.tt. Decima exceptio est: Nisi ob incendium fuerit excommunicatus: hic enim non nisi à Papa potest absolui. c. tua nos.19.d.tt. Vndecima exceptio est: Nisi ob id quòd ecclesiam effregit & expoliauit, fuerit excommunicatus: nam & hic non nisi à Papa est absoluendus.c.conquesti.22.d.tt. Duodecima exceptio est: Nisi ob hæresin fuerit excommunicatus: hic enim non nisi à concilio potest absolui. c. d. his uerò.§.fin.cum c.sequente, distinct.50. 1.q.7.c. si quis episcopus. Planè iure nouo exceptio proposita reprobatur c.ad abolendam. 9. §.præsenti.

uers.

uerſ.ad arbitrium epiſcopi. de hæreticis. Accedit gloſſa in d.diſtinct.50. c.de eo,in uerbo Communicato. Decimatertia exceptio eſt: Niſi ob id quòd contra interdictum uel excommunicationem fecerit, fuerit excommunicatus: hoc enim caſu non niſi à Papa poteſt abſolui. c.quicunq;.11. §.fin. & c.is qui in eccleſia.18. §.is uerò.uerſ.à quo nequit. de ſentent.excom.in 6. Huius exceptionis ſpecies eſt ſ.except.8. Decimaquarta exceptio eſt: Niſi ob id, quòd iuſticiam uel gratiam pecunia redemit, fuerit excommunicatus: tunc enim non niſi à Papa poteſt abſolui. c.1.§.decernimus.de ſentent. excom. in extrauag.com. Decimaquinta exceptio eſt: Niſi excommunicatus ad agendum ſit abſoluendus: hoc enim caſu à iudice apud quem acturus eſt, abſolui poteſt. c.prudentiam.21. §.ſexta. uerſ. cæterùm ſi uel.de officio delegati. Decimaſexta exceptio eſt: Niſi excommunicatus ex iuſta cauſa impediatur, quo minus excommunicatorem accedere poßit: tunc enim à ſuo epiſcopo uel proprio ſacerdote poteſt abſolui. c.nuper.29. §.fin.de ſentent.excom. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ. except.7.repl.6.7.8.& 18. Hæc de prima regula eiusq; exceptionibus ſint dicta.

II.Regula: Epiſcopo, non alij ius abſoluendi cõpetit.17.q.4.c.omnes.26.q.6.c.1. Huius exceptio prima hæc eſt: Niſi priuata ſit abſolutio, non pu-

blica. d.q.6.c.ministrare.§.ecce quod.c.presbyteri. Altera exceptio est: Nisi episcopus sit absens, & periculum sit in mora.d.q.6.c.Aurelius.c.si aliquis.§.ecce quod. Huius replicatio est: Nisi inconsulto episcopo alius in eius absentia aliquem absoluat. Elicitur haec replicatio ex d.c.Aurelius. uers.debet presbyter utiq; consulere.& d.q.6.c.si quis de corpore,in fine. Huius replicationis duplicatio est: Nisi episcopus ita remotus sit,ut consuli non poßit. d.q.6.c.si aliquis.§.sed si neceßitate.c.penult.§.fin.cum c.sequente.Tertia exceptio est:Nisi ecclesia uacet:hoc enim casu Capitulo ius absoluendi competit. c.unico, de maior. & obed. in 6. Quarta exceptio est:Nisi ab alio quàm episcopo fuerit excommunicatus: hoc enim casu non nisi ab eo qui eum excommunicauit, absolui potest. Quae regula approbatur simul & distinguitur per ea quae proposita sunt s. reg.prox. eiusq; exemplum est in eo qui à delegato Papae fuit excommunicatus: hunc enim episcopus etiam mortuo delegato absoluere nequit. Quod exemplum proponitur simul & distinguitur c. pastoralis. 11. §.praeterea.de officio ordinarij.

III. Regula, De eo cui is qui ius absoluendi habet,causam commisit. Hic quoq; absoluere potest. c.ult.de officio ordinarij.

IIII. Regula, De haereticis & excommunica-

tis.

tis. His neq; ligandi neq; soluendi ius competit, per ea quæ proposita sunt s̄. cap.8. quæst.7.reg.2. præsertim 24.q.1. c.audiuimus. §.fin.cum duobus cc.sequentib.item De pœniten.distin.1.c.uerbum.

IIII. QVANDO ABSOLVENDUS, item antecedentia absolutionem.

I. Regula: Non nisi causa cognita absolutio indulgenda.c.Romana.3.§.sententias.de appellationib.in 6.11.q.3.c.plerunq; contingit. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi causa excommunicationis dubia, non manifesta sit; tunc enim excommunicatus causa etiam nondum cognita ad cautelam potest absolui. c.ex parte.23. de uerb.significat. Declaratur exceptio proposita definitione manifestæ causæ c. cum olim. 24. eod.tt. Sed & concordat exceptioni propositæ c.per tuas.40.§. uerùm ex uerbis. & §.quod si absolutionis. c.uenerabili. 52.de sentent.excom. c. uenerabilibus. 7. §.porrò.uers.similiter si suffraganeos.eod.tt.in 6. item c.1.§.ideoq; mandamus.de ijs quæ ui metúsue causa. c.prudentiã.21.§.sexta.uers.cæterùm si uel. & c.cum contingat.36. de officio delegati. Concordant item ea quæ proposita sunt s̄.quæst.2.except.1. repl.1. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi post appellationem interpositam quis sit excommunicatus; nam & hic causa nondum co-

gnita ad cautelam poteſt abſolui. d. §. porrò, in prin.& d.c.uenerabili lib.7.§.ſed ſi ex cauſa.§.fin. item d.c.per tuas.40.§.nos igitur. uerſ.quãquam apoſtolica.item c.cum contingit.36.§.ad quod taliter.de officio delegati. Huius replicatio eſt:Niſi cauſa talis ſit, in qua appellare non licet.d.§.porrò,in prin.uerſ.exceptis caſibus in quibus. Tertia exceptio eſt:Niſi ſententia excommunicationis intolerabilem contineat errorem. d. c.uenerabili lib. 7.§.poteſt quoq;.item d.§.ad quod taliter.& d.§. nos igitur.uerſ.quanquam apoſtolica.Quarta exceptio eſt:Niſi excommunicationis ſententia nulla dicatur. Quæ exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.8.quæſt.10. reg.6.

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Planè iam dictarum exceptionum replicatio generalis prima hæc eſt:Niſi abſoluendus non caueat de parendo mandato eccleſiæ. c. qua fronte. 25.§.ſanè ſi quis.uerſ.ab ipſo tamen.de appellationibus. Cuius autem mandato parêre hoc caſu debeat abſolutus,dicetur j.quæſt.6.reg.5. Altera replicatio uidetur: Niſi aduerſarius,ne abſoluatur, appellauerit.Sed reprobatur d.§.ſanè ſi quis.Tertia replicatio eſt: Niſi generale ſit interdictum. hoc enim ex cauſis prædictis ad cautelam relaxari

xari non potest. c. præsenti. 10. de sentent. excom. in 6. Hæc de prima regula.

II. Regula: Non nisi peracta pœnitentia est absolutio indulgenda. distin. 50. c. absit. c. si quis præpostera. c. domino. item 11. q. 3. c. tunc uera. c. plerunq; contingit. §. causæ ergo. item De pœnitent. distin. 1. c. nonnulli. Huius regulæ eædem sunt exceptiones, quæ superioris proximæ. Cũ enim causa nondum cognita indulgeri absolutio potest, etiam pœnitentia nondum peracta potest. Ideoq; supradicta hic sunt repetenda. Sed & plura de regula proposita uide s̄. quæst. 2. except. 4. item plura de pœnitentia tum iniungenda tum peragenda dicentur j. lib. 4.

III. Regula: Non nisi læso satisfactum & ablatum restitutum sit, absolutio est indulgenda. c. ea noscitur. 13. uers. satisfacto iuxta facultates. de senten. excom. Concordant ea quæ proposita sunt s̄. quæst. 2. causa 2. & except. generali 1.

IIII. Regula: Post mortem quis absolui non potest. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̄. quæst. 2. except. 3.

V. Regula: De quinta feria ante Pascha absolutione facienda & peccatis remittendis cauetur c. de pœnitentib. de consecrat. distinct. 3.

V. MO-

V. MODVS ET ADIVNCTA absolutionis.

I. Regula: De iuramento præstando ab eo qui absoluitur, de parendo ecclesiæ uel excommunicatoris mandato, & de non committendo tale quid in posterum, cauetur c.ex tenore.10. c.ad hæc.12. c.nuper.29.§.fin.c.uenerabili.52. de sentent.excō. 11.q.3.c.cum aliquis.uers.& de futuris. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi absoluendus ob id, quòd excommunicato extra crimen communicauerat, fuerit excommunicatus: hic enim sine iuramento absoluitur. d.c.nuper.29. §.is autem qui. Altera exceptio est: Nisi sine scandalo iuramentum præstari non poßit: tunc enim sufficit manualis promißio. c.super eo.51.d.tt.

II. Regula: Qui impeditus, quo minus à Papa ut ordinario iudice absolutionem petat, ab alio absoluitur: iurare debet, cessante impedimento se Papam accessurum, & mandatum apostolicum suscepturum. c.de cætero.11.§.fin.& c.ea noscitur.13.§. fin.de sentent.excom. Concordat item 8.quæst.5. reg.1.except.7.repl.7.dupl.1.

III. Regula: Ne gratiæ aliquid tribuat iudex in absoluendo, cauetur 11.q.3.c.plerunq;.

IIII. Regula: De impositione manus ante atrium Ecclesiæ cauetur 26.q.6. c.ult.in fine.c.ministrare.§.publica. Huius exceptio prima est in absol-

absoluendo clerico, distin.50.c.confirmandum.& c.illud quoq;, in prin. distin.81. c.presbyter. §. finitis tribus. Altera exceptio est: Nisi in periculo mortis constitutus absoluatur. 26.q.6. c.qui recedunt,in prin.

V. Regula:De reliqua forma & solennitate absolutionis cauetur 11.q.3.c.cum aliquis.

VI. Regula: De cautione eorum qui ob hæresin excommunicati absoluuntur, & ad Ecclesiam redeunt, cauetur 1. q.7. c.conuenientibus. §.item Basilius.c.si qui uoluerint. c. quoties cordis.c.saluberrimum. c. si quis episcopus . item 26. q.6.c.his qui in tempore.§.fin.

VI. EVENTVS ET CONSEquentia absolutionis.

I. Regula: Absolutus pristinum statum recipit. Cuius tamen exceptio prima hæc est:Nisi ex pluribus causis excommunicatus,ex una tantùm,non omnibus fuerit absolutus. c. cum pro causa. 27. de sentent.excomm. Concordant ea quæ proposita sunt s̄.quæst.2.causa 2.except.1. Altera exceptio est: Nisi per uim absolutio sit extorta. c. 1. de his quæ ui metúsue causa, in 6. Tertia exceptio est: Nisi suppressa ueritate quis sit absolutus.Hæc exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̄. except.1. item per ea quæ proponentur J. reg. 6. Quarta exceptio uidetur: Nisi iniusta sit absolu-

tio.

tio. Quæ tamen exceptio reprobatur c. uenerabilibus. 7. §. ubi autem. de sentent. excom. in 6. Quinta exceptio est: Nisi ab alio, quàm à quo debuit, propter impedimentum aliquod absolutus, cessante impedimento ei, à quo absolui debuit, se nõ præsentauit. c. eos qui. 22. de sentent. excom. in 6. Clement. 1. §. fin. de pœnis. Sexta exceptio est: Nisi pœnitentiæ tempore nondum impleto, propter mortis periculum absolutus, illud postquam conualuit non impleat. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proponentur ⁊. reg. 4. Septima exceptio est quoad infamiam, quæ per absolutionem non abolетur, per ea quæ proponentur ⁊. reg. 8. Ideoq; pœnitens ad sacros ordines adspirare prohibetur. distinct. 50. c. illud quoque. de qua re ⁊. lib. 3. cap. 4. quæst. 2. reg. 15. plura dicentur.

II. Regula: *Absolutus in terra, erit etiam in cœlo absolutus. 24. q. 1. c. quodcunq;.*

III. Regula: *De hæredibus eius qui post mortem absolutus est, ad satisfactionem cogendis, cauetur c. à nobis. 28. §. fin. de sentent. excom.*

IIII. Regula: *Qui in periculo mortis absolutus est pœnitentiæ tempore nõdum peracto, si conualuerit, illud implere tenetur. 26. q. 6. c. si quis de corpore. c. qui recedunt. §. quod si superuixerit. c. is qui in. §. si superuixerit. & §. fin. item c. de his uerò. §. quod si desperatus.*

V. Re-

V. Regula: Quoniam ad cautelam absolutus iurat, quòd mandato ecclesiæ sit pariturus: ut s. quæst.4. reg.1. in fine, replic. general.1. ostensum est: cuius mandato parêre iste absolutus debeat, utrum delegati iudicis, an excommunicatoris, definitur c. prudentiam.21.§.si uerò de his. de officio delegati.

VI. Regula: De absolutione retractanda cauetur c.ex parte 5. & c.significauit.6.de officio ordinarij.

VII. Regula: De pœna sacerdotis absolutionem pœnitenti denegantis dicetur j. libro 4.cap. 5.reg.50.

VIII. Regula: Infamia per restitutionem uel absolutionem non aboletur. 2.q.3.c. Euphemium. §.hinc colligitur.c.ult.§.abolitio enim.& §.unde Imperatores. item l.ult. C.de generali abolitione. l.7.C.de sententiam passis & restitutis. Huius regulæ exceptio est: Nisi non ob pœnitentiam uel indulgentiam, sed per in integrum restitutionem fuerit absolutus. d. §. unde Impp. in fine. & d. §. hinc colligitur.& ibi glossa. item d.c.ult.§.fin. & l.1. §.pro qua sententia.ff.de postulando. l.1. & l. 13.§.fin.C.de sentent.passis & restitutis. Hæc de pœnæ remissione et absolutione sint dicta. De qua uide plura j.lib.4.ubi de pœnitentia & iustificatione agetur. item M.I.C.lib.1.cap.21. Supersunt

adfinia

adfinia publicorum iudiciorum & accusationum remedia, de quibus nunc dicetur.

DE ADFINIBVS PVBLIcorum iudiciorum & accusationum remedijs.

Cap. XIIII.

PRimum accusationũ remedium est, officium iudicis, quod obtinet in notorijs, in quibus sine accusatione proceditur. 2. quæst. 1. c. manifesta. c. quæ Lotharius. c. de manifesta. c. penult. §. fin. cum c. sequente. item 4. q. 4. c. nullus. §. aliquando. c. bonæ memoriæ. 23. §. porrò excessus. de electione. c. euidentia. 9. de accusationib. Notorium autem crimen dicitur, quod nulla tergiuersatione potest negari. Iul. Clar. in practica §. ult. q. 9. Iason in l. si uerò. §. qui pro rei. ff. qui satisdare cog. Decius cons. 191. col. 5. Socin. cõs. 83. col. 3. uol. 4. Mars. in rubr. de probationib. num. 216. cum sequentib. Proinde propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi ex sola fama, non ex euidẽtia facti crimen sit publicum. c. tua nos. 8. de cohabitat. clericor. Altera exceptio est: Nisi notorium per exceptionem defendi poßit. Iul. Clarus d. q. 9. uers. plus dicunt. Tertiæ exceptionis loco notandum, quòd quamuis in notorijs non sit opus solenni processu: tamen requiratur notorij allegatio & sententia.

c. porrò.

c.porrò.3. & ibi glossa. de diuortijs. 2.q.1.c.Deus. Accedit glossa in Clement.Appellanti,in uers.alias causas,de appellationib.Bartol.in l.cum qui ita.§. qui ita.col.3. ff.de uerb.obligat. & in l.cum quid. ff.si certum petatur.col.fin. Ant.in c.peruenit.de censibus.col.17.& Felynus istos referens in c.cum ordinem.9.10.& 11.col.de rescriptis.Barbat.consi. 57.uisit.col.5.Bald.in l.cum fratrem.col.3.C.de his quib.ut indignis. Ancho.in reg. peccati uenia, in primo oppo.lib.6.Accedit item communis opinio, ut refert Viuius lib.2.comm.opin.in uerbo Notorium,num.4.Iul. Clarus in practica q.9.uers.præterea quæro.& uers.plus dicunt. Plura de hac re uide j.lib.prox.cap.19.except.20.repl.1.

Sunt insuper alia duo accusationum adfinia remedia,denunciatio uidelicet atq; exceptio. c.super his.16.in prin.de accusationibus. Hisce additur inquisitio. c.qualiter.24. §. ad corrigendos. eod.tt. & c.licet Heli.31.§.ad corrigendos. de Simonia.Sed inquisitioni tãquam causa antecedens subijci potest denunciatio. Accedit hisce purgatio canonica:de quibus singulis in sequentib dicetur.

DE INQVISITIONIBUS.

1. QVO iure & qua ratione subsistat inquisitio,definitur d.c.qualiter.24.in prim.& d.c.licet. 31.§.descendam.

II. CAVSA EX QVA SIT inquirendum, & de denunciatione.

Si de crimine alicuius fuerit denunciatum: de eo inquirendum est.d.c.qualiter.& d.§.descendā. Exemplum huius proponitur c.ult.de accusationibus. Præter denunciationem etiam accusatore desistente inquirendum est officio iudicis. c.1. de collus.detegenda. Planè propositæ causæ seu denunciationis aliquot sunt exceptiones, desumptæ partim ex persona denunciantis, partim ex persona denunciati, partim ex antecedentib.denunciationem:de quibus sequitur.

I.Exceptio:Nisi denuncians sit infamis uel excommunicatus uel criminosus. c.cum dilectus.20. in prin,de accusationib.

II. Exceptio: Nisi denunciantes inuicem conspirauerint.d.c.20.uers.uel ipsos conspirasse.

III.Exceptio: Nisi denunciās non præmonuit denunciatum.d.c.20.uers.uel præfatum episcopū. item c.si quis episcopus.2.c.qualiter.24.§.ad corrigendos.eod.tt. c.licet.31.§.ad corrigendos.& §. cum igitur.uers.contra quos cum idem.de Simonia. c.in præsentia.46.de sentent.excom. 2.q.7.c. accusatio.§.sed si quis aduersus.c.si quis erga.Concordant item ea quæ habentur s.cap.8.quæst.9. reg.1.

IIII.Ex-

IIII.Exceptio: *Nisi denuncians in crimen nõ inscripserit.* Reprobatur c.super his.16.in prin.c. qualiter.24. §. uerùm ita uoluerunt. de accusationibus.

V.Exceptio: Nisi *denuncians inimicus sit denunciati.* c.cum oporteat.19. c.inquisitionis.21.§. tertiæ.uers.aut etiam aduersus. & c.qualiter.24. §.ex quib.uers.non quidem à maleuolis.de accusationibus.

VI.Exceptio: Nisi *fama delati sit integra.*d.c. cum oporteat.19.uers.nisi super prædictis.& d.§. tertiæ. uers. nullum esse pro crimine. & d.§. ex quib.uers.si per clamorem. item d.c.qualiter.24. §.uerùm ita uoluerunt.uers.sed cum super.& §. ad corrigendos.uers.& inquisitionem clamosa.item c.licet.31. §.ad corrigendos. uers.& inquisitionem.de Simonia. Declaratur exceptio proposita definitione diffamati d. c.inquisitionis.21. §. quæsiuisti.& d.§.ex quibus.uers.non quidem.de accusationib. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi exceptio ista initio inquisitionis non fuerit opposita. c.si is cui.2. de accusationib. in 6. Altera replicatio est: Nisi delatus crimen sit confessus.c.1.eod.tt.

VII.Exceptio: Nisi *prælatus sit deletus.* Hæc exceptio reprobatur d.§.ex quib. Hæc de causa inquisitionis, eiusq; exceptionibus sint dicta.

III. QVI INQVIRENT, ET quibus præſentibus?

I. Regula: *De ſenioribus eccleſiæ cauetur d.§. ex quibus.uerſ.debet coram eccleſiæ.& d.c.licet. 31.§.nam iuxta.uerſ.ſed coram eccleſiæ.*

II. Regula: *De præſentia eius, aduerſus quem inquiritur, cauetur c.qualiter.24.§.debet igitur. de accuſationib.*

IIII. EX QVIBVS INQVIrendum?

Ex inimicis delati & periuris inquirendum non eſt, ſed ex uiris idoneis & fide dignis. c.cum oporteat. 19. uerſ. quod ſi ad. de accuſationibus. Planè in crimine Simoniæ ſola exceptio conſpirationis & inimicitiarũ capitalium aduerſus teſtes admittitur, cæteræ non item. d.c.licet.31.§.cum igitur.& c.per tuas.32.de Simonia.

V. QVAE INQVIRENDA?

Permittuntur hæc arbitrio inquirentis.c.olim. 26.uerſ.inquiratis quæ circa perſonas & obſeruantias regulares uideritis iuquirenda.de accuſationibus.

VI. MODVS ET ADIVNCTA inquiſitionis.

I.Regula, *De inſcriptione in crimen. Hæc in denunciationibus neceſſaria nõ eſt, per ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.2.except.14.*

II. Regula: De capitulis ei, contra quem inquiritur, exponendis cauetur c. qualiter. 24. §. debet igitur. uers. & exponenda sunt. de accusationib.

III. Regula: Non tāquam accusator & iudex, sed ex officio prælatus inquiret. d. c. qualiter. 24. §. ex quibus. uers. nonnunquam idem sit. & c. licet. 31. §. descendam, uers. non tanquam sit. de Simonia.

IIII. Regula: Debet inquisitor ordinem inquisitionis debitum seruare: quo non seruato, prudenter & cautè se corrigere debet. c. qualiter. 17. in prin. de accusationib. Quis autem sit ordo inquisitionis debitus, definitur c. qualiter. 24. §. ad corrigendos. uers. illo semper adhibito. eod. tt. & d. c. licet. 31. §. descendam. uers. eo semper adhibito. Ex quibus patet, ordinem iudiciarium in inquisitionibus quoq; seruandum esse. Quæ tamen regula exceptionem recipit in personis regularibus, d. §. ad corrigendos, in fine. & c. olim. 26. uers. in negocio, eod. tt.

V. Regula: Non facilè inquirendum aduersus prælatum: & ea quæ superius de persona denunciantis & testibus dicta sunt, diligentius aduersus prælatum sunt obseruanda. d. c. qualiter. 24. §. licet autem.

VI. Regula: De inhibitione denunciato facienda cauetur c. cum dilectus. 20. §. fin. & c. ult. §. fin.

 de

de accusationib. Item de suspendendis sententijs post denunciationē latis cauetur c.olim.26.eod.tt.

VII. Regula: De iuramento ab ijs ex quibus inquiritur, præstando cauetur c.qualiter.17.§.formam uerò.de accusationib.

VIII. Regula: De iuramentis, alijsq; obligationibus, quibus subditi prælato de tacenda ueritate obstricti sunt, relaxandis cauetur c.olim.26. uers.iuramentis si qua.d.tt.& c.quia pleriq;.4.de officio ordinarij,in 6.

IX. Regula: Subditi nihilominus interim prælato, aduersus quem inquiritur, obedientiam debent, saluo tamen inquisitionis negocio.d.c.olim. 26.uers.prouiso ut.

X. Regula: De nominibus & dictis testium ei, contra quem inquiritur, edendis cauetur c.qualiter.24.§.debet igitur.uers.& non solum dicta.c. olim.26.§.si uerò testes.de accusationib.

XI. Regula: De exceptionibus eius, contra quē inquiritur, admittendis cauetur d.§. debet igitur. uers.nec non exceptiones. Cuius regulæ exceptio est: Nisi confessus sit crimen sine ulla exceptione. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.cum dilecti.18.d.tt.

XII. Regula: Si per modum inquisitionis crimen probatum fuerit: regulariter arbitraria, non ordinaria pœna reo imponitur.c.inquisitionis.21.

in prin. & c. qualiter. 24. §. uerùm ita. uers. quatenus si fuerit. de accusationib. Cuius exceptio est: Nisi tale crimen sit, quod etiam post pœnitentiam impediret suscipi ordinis executionem. d. c. 21. in prin. uers. in quo quidem duximus distinguẽdum.

XIII. Regula: Si crimen probatum non fuerit, purgatio canonica delato indicitur. c. cum oporteat. 19. §. fin. & c. inquisitionis. 21. §. quæsiuisti. uers. sed infamato. & c. accedens, 23. §. si uerò contra eum. de accusationibus.

XIIII. Regula: De pœna denunciantis non probantis cauetur c. 1. cum sequente. de calumniatorib. Concordant ea quæ proposita sunt s. cap. 11. de calumniator. quæst. 3. reg. 2. & quæst. 4.

XV. Regula: De relatione actorum ad Papam facienda cauetur c. ult. §. discretioni uestræ. de accusationibus.

XVI. Regula: Monachis denunciantibus expensæ ex bonis monasterij suppeditãdæ. c. ex parte. 11. uers. quibus siquidem. & c. olim. 26. §. prædictis autem. d. tit. Hæc de inquisitionibus in genere sint dicta. De inquisitione hæreticæ prauitatis infrà suo loco specialiter agetur. Sed & plura de inquisitionibus dicentur j. lib. 4. cap. de concilijs.

DE PVRGATIONE canonica.

Est insuper publicorum iudiciorum adfine remedium,

medium, citatio ad purgandum: de qua nunc dicetur.

I. CAVSA EX QVA COMPETIT purgationis remedium.

Si quis de crimine aliquo sit suspectus, nec tamen de eo poßit conuinci: ad purgandum se citari potest. 2. q. 5. c. presbyter. c. quae de causa. c. presbyter. c. si mala. c. quoties, in prin. c. omnibus. 6. q. 5. c. ult. 15. q. 5. in prin. cum c. sequente. item De cohabitat. clericor. c. tua nos. 8. §. fin. item De purgatione canonica c. si quis de gradu. 4. in fine. & c. quoties. 5. Ex his patet, nisi reus argumentis quibusdam suspectus sit, eum ad purgandū citari non debere. quod primae exceptionis loco notandum. Cui concordat c. cum in iuuentute. 12. de purgatione canonica. Altera exceptio est: Nisi crimen notorium sit, uel probari poßit. Et haec exceptio ex supradictis constat. Cui concordat c. cum dilectis. 15. uers. dicitur enim. d. tt. Tertia exceptio est: Nisi causa apud alium iudicem pendeat. d. c. cum dilectis. 15. uers. cum iudicio pendente. & c. nos inter. 6. eod. tt. Quarta exceptio est: Nisi antea semel se purgauerit. Cuius exceptionis tanquam ipso iure subsistentis replicatio prima haec est: Nisi lite pendente alius purgationem ei indixerit. d. c. 15. uers. purgationem ei canonicā indicatis. Altera

replicatio

replicatio est: Nisi uulgari modo sese antea purgauerit.c.ex tuarum.8.de purgat.canonica. Quinta exceptio est: Nisi nullus accusator existat. Quæ exceptio uidetur approbari per ea quæ habentur 2.q.5.in prin. Verùm istis non obstantibus, exceptio proposita reprobatur ijs quæ s.ead.quæst.in prin.sunt proposita. Concordat d.q.5.c.super causa.item De purgatione canonica c.inter sollicitudines.10.§.nec illud. Sexta exceptio est: Nisi de defectu natalium sit diffamatus. Quæ tamen exceptio reprobatur c.accedens.14.d.tt. Septima exceptio uidetur: Nisi monialis fœmina suspecta sit. Sed & hæc reprobatur c.moniales.3.d.tt. Octaua exceptio uidetur: Nisi reus non ultrò se uelit purgare. Quæ exceptio uidetur approbari 2.q.5.c.mandastis.& c.quoties.§.fin.cum c.sequente. Sed hisce non obstantibus, exceptio proposita reprobatur d.q.5.c.auditum.§.fin.& c.ult.in fine.

II. VBI ET APVD QVEM se purgare debeat?

I. Regula: Coram proprio episcopo se purgare debet.c.nos inter.6.uers.ad purgationem est per ipsum episcopũ compellẽdus.de purgat.canonica.

II. Regula: De episcopo loci, ubi est diffamatus, cauetur c.inter sollicitudines.10.§.ipsum igitur.de purgatione canonica.

III. Regula: Non in publico examine, sed in

ſecreto iurandum. 15.q.5.c.de crimine.uerſ.non in publico. Planè *propter famam publicam uel euitandum tumultum in publico iuratur. 2.q.5.c.omnibus.§.ipſe ergo ſacerdos.uerſ.coram populo. c.preſbyter.uerſ.in medio. item diſtinct.23.c.illud ſtatuendum.uerſ.ſub aſpectu publico.*

III. QVOMODO PVRGATIO facienda?

I.Regula:*Iuramento ſe purgabit.d.c.de crimine.uerſ.iuramento ſe purificet.* Ab hac *regula uidebantur excipiendi clerici,qui iurare prohibentur 2.q.5.in prin.uerſ.authoritate quoque. & c.ſi quis preſbyter.* Sed *hiſce nõ obſtantibus,exceptio propoſita reprobatur d.c.preſbyter, cum alijs 5. quæſt.1.in prin.propoſitis.* Et *huic obiectioni reſpondet* Gratianus *d.c.ſi quis preſbyter,in fine.*

II.Regula:*Cum ſeptem uel quinq; ſocijs ſui ordinis pro arbitrio prælati iurare debet.c.ex tuarum.8.§.mandamus.uerſ.ut cum ſeptima.de purgat.canonica. 2.q.5.c.ſi legitimi.c.preſbyter.uerſ. ſeptem ſibi collegas.c.ſi mala.uerſ.cum denominatis. c.quoties.uerſ.ut tertia manu. c.omnib.§.ipſe ergo ſacerdos.uerſ.cum tribus aut cum quinque.* Sanè *augetur numerus compurgatorum pro atrocitate criminis,d.§.ipſe ergo ſacerdos.uerſ.uel eo amplius.* Sic *quatuordecim indicuntur c.inter ſollicitudines,10.§.attendentes.de purgat. canonica*

nica. Septuaginta duo indicuntur 17.q.4.c.qui presbyterum.

III.Regula: Compurgatores debent esse honesti, uel saltem de crimine non condemnati, quibus suspectus sit notus. c.cum P.7.in prin. c.constitutus.9.c.inter sollicitudines.10.§.ipsum igitur.uers. ita tamen ut qui ad eius. & c.cum dilectus.11. de purg.canon.

IIII.Regula: Compurgatores in purgando impediendi non sunt.d.c.cum P.7.§.fin.

V.Regula: Principalis reus de ueritate, compurgatores de credulitate iurare debent. c.quoties.5.§.fin.c.de testibus.13.c.accepimus.16.de purgat.canonica.2.q.5.c.presbyter. c.quoties.§.porrò expurgationis.

VI.Regula, De purgatione uulgari ferri candentis uel aquæ calidæ prohibita, proponitur c.ult. de purgat. uulgari. 2.q.5.c. Mennam.§.uulgarem.c.omnibus.§.fin.cum c.sequente. Huius regulæ exceptio est in seruis & infamibus, qui ingenui non sunt.d.q.5.c.nobilis.item c.1.de purgat.canonica.& 17.q.4.c.qui presbyterum.

VII.Regula: De purgatione quæ fit per duellum, prohibita cauetur c.1.& sequēte.de purgat. uulgari,2.q.5.c.monomachiam.

VIII.Regula: De purgatione, quæ ex lege Mosaica descendit, prohibita cauetur d.q.5.c.in libro.

IX.Re-

IX. Regula: De purgatione, quæ fit per communionem corporis Christi, approbata cauetur d.q.5.c.sæpe contingit. & c.ult.in prin.

IIII. ANTECEDENTIA.

De suspendendo purgando à beneficio & officio cauetur c.inter sollicitudines.10. in prim. de purgat.canon.2.q.5.c.presbyter si.c.accusatum.

V. EVENTVS.

I. Regula: Si suspectus se purgare nolit, pro conuicto habetur. d.c.inter sollicitudines.10.§.fin.& c.cum P.7.§.deficiẽtem.eod.tt.2.q.5.c.ult.in prim. item c.tua nos.8.§.fin.de cohabitat.clericor. Huius regulæ exceptio est: Nisi uulgaris ac prohibita purgatio ei indicatur. Quæ exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.quæst.3.reg.6. & 7. Plures exceptiones uide s̃.quæst.1.

II. Regula: Vno ex pluribus se purgare uolente tam suo quàm sociorum nomine, ijs consentientibus: si deficiat in purgatione, cæteri quoq; pro conuictis habentur.2.q.5.c.statuit.

III. Regula: Si suspectus se purgauerit, absoluendus ac restituendus est. c.ex tuarum.8.§.fin. & c.inter sollicitudines.10.§.purgatione uerò.de purgat.canonica.2.q.5.c.habet.c.Mẽnam, in prin. c.quanto.& c.quoties.§.quod si prædictus.item 15.q.5.c.de crimine. §.fin.

VI. AD-

VI. ADFINIA PVRGATIONIS remedia.

I. Regula: Vt suspectus admoneatur de se corrigendo: quod nisi fecerit, suspendatur, cauetur c. si quis presbyter. 2. de purgat. canon. 35. q. 6. c. si duo.

II. Regula: Vt in notorijs & ijs quae probantur condemnetur, cauetur per ea quae proposita sunt s. quaest. 1. except. 2. Hactenus de publicis iudicijs in genere actum est: sequitur de ijsdem in specie.

DE PVBLICIS IVDICIIS in specie. Cap. XV.

I. DE LAESA MAIEstate.

I. CAVSAE EX QVIBVS ACcusatio laesae maiestatis competit.

PRima causa: Si conspiratio facta sit. 11. q. 1. c. coniurationū. c. conspirationum. c. si qui clerici. c. si clerici. & c. si qui clericorum.

II. Causa: Si subditus magistratum suum uel eius officiales interfecerit, ceperit, debellauerit. c. ad aures. 10. de pœnis. c. unico, de pœnis, in extrauag. Ioann. XXII. 6. q. 1. c. si quis cum militib. l. 5. in prin. C. ad l. Iul. Maiestatis.

III. Causa: Si cuius dolo malo hostes populi Chri-

Christiani commeatu, armis, telis, equis, cōsilio uel auxilio iuuentur. c. ita quorūdam. 6. c. quod olim. 12. & c. ad liberādam. 17. de Iudæis. Concordat item M.I.C. lib. 1. cap. 22. quæst. 1. causa 13. Huius causæ exceptio prima hæc est: Nisi pro redimēdis captiuis pecuniam uel merces ad hostes transtulerit. c. significauit. 11. in prin. eod. tt. Altera exceptio uidetur: Nisi tempore pacis arma uel quid simile ad hostes transtulerit. Sed reprobatur d. c. significauit. §. illi quoq;.

IIII. Causa: Si Papæ maledixerit. c. 1. de maledicis. Secus, si Imperatori maledixerit. l. unica. C. si quis Imperatori maledixerit.

V. Causa: Si Imperatorē aut magistratum contumelia affecerit. Apostol. canon. 83.

Exceptio præcedentium causarum generalis.

Hactenus causas propositæ accusationis enumerauimus, quarū tamen uide plures M.I.C. d. quæst. 1. Harum autem causarum exceptio generalis hæc est: Nisi reus socios criminis prodiderit, & coniurationem detexerit. 6. q. 1. c. si quis cum militibus. §. sanè si quis ex his. l. 5. §. fin. C. ad l. Iul. Maiestatis.

II. ADVERSVS QVOS ACCVsatio proposita competit?

I. Regula: De filijs damnatorum cauetur d. c. si

quis

quis cum militibus.§.filij uerò.& d.l.5.§.filij uerò eius.

II. Regula: De eo qui pro damnato apud Principem intercedit, cauetur ibidem §.deniq;.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicio?

Pœnæ criminis læsæ maiestatis expositæ sunt sub singulis causis 3̃.quæst.1.

IIII. EVENTVS HVIVS iudicij.

De præmio delatoris cauetur d.c.si quis cum militib.§.sanè si quis ex his.& d.l.5.§.sanè si quis. Hæc de læsa maiestate: de qua tamen uide plura M.I.C.d.cap.22.

II. DE VI PVBLICA & priuata.

I. CAVSA HVIVS IVDICII.

Si quis alicui uim fecerit: hoc iudicio accusari potest. Quæ causa cum suis speciebus approbatur M.I.C.lib.1.cap.23.quæst.1. Eius autem exceptio prima hæc est: Nisi magistratus alicui uim fecerit. 23.q.5.c.non est.c.qui malos.& c.iudex. Huius replicatio est: Nisi magistratus aliter quàm ei ius est, uim fecerit. de qua re uide M.I.C.d.quæst.1. except.generali 1. Altera exceptio est: Nisi iussu magistratus uim fecerit.23.q.4.c.duo ista.§.fin.cum c.sequente.

II. A-

II. APVD QVEM COMpetat?

Ab eius loci magistratu puniendus est reus, in quo crimen commisit. c.1. de raptorib. l.28. §. famosos. ff. de pœnis. Concordant ea quæ proposita sunt s̃. cap.6. quæst.7. reg.1.

III. QVID VENIAT IN hoc iudicium?

I. Regula: *De excommunicatione cauetur d.c.1. & c. excommunicationi.3. eod. tt. item 23. q.8. c. si quis membrorum. & c. pessimam.*

II. Regula: *De pœna huius criminis Lombardica & seculari cauetur 12. q.2. c. cum deuotissimam. c. si seculi. Hæc de ui publica & priuata: de qua tamen uide plura M.I.C. d. cap.23.*

III. DE RAPTV FOEminarum.

I. CAVSAE HVIVS IVdicij.

I. Causa: *Si quis mulierem per uim rapuerit & stuprauerit. Quæ causa approbatur M.I.C. lib.1. cap.24. quæst.1. in prin. Declaratur definitione raptus 27. q.2. c. raptus. 36. q.1. c. raptus. 1. c. lex illa.*

II. Causa: *Si in uxorem appetierit uirginem Deo dicatam. 36. q.2. c. si quis non dicam. De pœnitent. distinct.1. c. si quis non dicam. l.5. C. de episcopis & clericis.*

Planè

Planè causarum iam propositarum exceptio prima hæc est: Nisi quis sponsam suam rapuerit. c. cum causa. 6. de raptoribus. 27. q. 2. c. lex illa, in prin. Contradicit l. unica. §. quæ multo magis, in fine. C. de raptu uirginum. Altera exceptio est: Nisi cōsensus raptæ accesserit. d. c. cùm causa. 6. uers. iste raptor dici non debet. 36. q. 1. c. ult. §. ex hac authoritate. Contradicit d. l. unica. §. pœnas. & l. 41. §. fin. C. de episcopis & clericis. Tertia exceptio est: Nisi raptor ad ecclesiam confugerit. d. c. ult. in prin. & d. c. lex illa. §. fin.

II. ADVERSUS QUOS COMpetit?

Etiam consentientes raptui eadem pœna plectuntur. 36. q. 2. c. si quis uirginem. c. eos qui. c. de puellis.

III. QUID VENIAT IN hoc iudicio?

I. Regula: Raptor ultimo supplicio punitur. 36. q. 1. c. lex illa. §. penult. Concordant ea quæ habentur M. I. C. lib. 1. cap. 24. quæst. 5. reg. 1.

II. Regula: De pœna excommunicationis habetur 36. q. 2. c. eos qui. c. raptores. c. si quis uirginem. & c. nullus. Apostol. canon. 66.

III. Regula: De pœnitentia publica cauetur 27. q. 2. c. raptor, in prin. & c. statutum.

IIII. EVENTVS RAPTVS ET propositæ accusationis.

I. Regula: Castitas raptæ non est ablata.32.q.5. in prin.cum sequentib.usq; ad c.si Paulus apostolus. Concordant ea quæ habentur J.lib.4.cap.18. causa 3. except.5.

II. Regula: Rapta cæteris uirginibus se exæquare non debet.d.q.5.c.qui uiderit.§.fin.cum c. sequente.

III. Regula: Raptor raptam in uxorem ducere tenetur,non aliam.Apostol.canon.66. Hæc de raptu fœminarum:de quo tamen uide plura M.I. C.d.cap.24.

IIII. DE HOMICIDIO.

I. CAVSAE HVIVS IVdicij.

I.Causa: Si quis hominem occiderit:proposita accusatione tenetur.23.q.5.in prin. Concordat M. I.C.lib.1.cap.25.quæst.1.causa 1.

II.Causa: Si quis hominis necādi causa cum telo ambulauerit.de pœnitent.distin.1.c.quisquis.§. item ad legem.l.7.C.ad l.Cornel.de sicarijs. Concordat M.I.C.d.quæst.1.causa 2.

III.Causa: Si mortis causam præbuit. 23.q.5.c. cum homo. §.& aliquando. l.15.ff.ad l.Cornel.de sicarijs. Exēpla huius causæ uide M.I.C.d.quæst. 1.causa 5.cum sequentibus. Planè propositæ causæ exceptio

exceptio prima hæc eſt: Niſi quis licitum faciens alteri mortis cauſam præbuit.d.§.& aliquando. uerſ.nec tamen omnis.& d.q.5.c.de occidendis.§. unde nec reus. Altera exceptio eſt:Niſi occaſionem tantùm dedit remotiorem, & prohibuit ne fieret homicidium. Quæ exceptio approbatur exemplo c.Petrus.17.de homicidio. Plura de cauſa propoſita uide J. quæſt.proxim.reg.2.cum ſequentibus.

IIII.Cauſa:Si quis cauſa fuerit abortus.32.q.2. c.aliquando.§.fin.cum ſequentibus,uſq; ad c.ſicut femina.Huius cauſæ exceptio hæc eſt:Niſi id quod in utero eſt,nondum fuerit animatum. Quæ exceptio approbatur in iã allegatis locis.Concordat d.q.2.c.ſicut femina. itẽ De homicidio c.ſicut.20. Concordant item ea quæ habẽtur M.I.C. d.quæſt. 1.cauſa.8. ubi extra ordinem hoc caſu pœna imponitur. Contradicere tamen uidetur J.cauſa prox.

V. Cauſa: Si quis uenena ſterilitatis dederit, quo mulier non concipiat, uel uir generare non poßit.c.ſi aliquis.5.de homicidio.

VI. Cauſa: Si cum poſſet hominem à morte liberare,non liberauit. c.ſicut dignũ.6.§.illi etiam. uerſ.quia cum ſcriptum ſit.d.tt.

VII.Cauſa:Omnis iniquitas,oppreßio & iniuſticia ad ſanguinis iudicium pertinet.de pœnitẽt. diſtinct.1.c.omnis.& c.homicidium.

VIII. *Causa: Si quis fratrem suum odit, uel ei detrahit.d.distinct.1.c.homicidiorum.*

IX.*Causa: Si quis fratri suo mala persuadet.d. distinct.1.c.noli putare.*

De exceptionibus præcedentium causarum generalibus.

Hactenus causas propositæ accusationis enumerauimus, ex quibus tamen posteriores non ad fori, sed poli iudicium pertinēt: alioquin iudex cum reo sæpe ultimo supplicio esset afficiendus, nec quisquā ferè ab homicidio esset immunis. Sed plures propositi iudicij causas uide M.I.C.d.quæst.1. Planè istarum causarum exceptiones aliquot sunt generales siue communes, quæ sequuntur.

I. Exceptio: *Nisi casu, non proposito homicidium sit factum. distinct.50.c.cum qui.c.frater.c. quantum. c.hi qui.c.sæpe contingit.c.si duo. item De homicidio c.lator.9. 23.q.5.c.si homicidium.item l.1.& l.5.C.de sicarijs. Sed & concordant ea quæ habentur J.lib.3.cap.5.reg.74.except.1. Planè exceptio proposita distinguitur quodammodo in infante noctu per negligentiam oppresso, 2.q.5. c.consuluisti.§.hi autem qui probantur. Si tamen ignoretur, utrum à patre, an matre infans oppressus sit, impunitum est facinus.c.de infantibus.3. de his qui filios occiderunt. Plures replicationes uide d.except.1.*

II.Ex-

II. Exceptio: Nisi sui uel alterius defendendi causa quis homicidium fecerit. 23.q.2.c. ult.uers.si autem à ueridicis. 23.q.5. c.cum homo,in prin.c.si homicidium.c.non est iniquitatis. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib 1.cap.25.quæst.1. except.generali 3. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi quis etiam sine homicidio se defendere,uel aliũ liberare potuit: hoc enim casu imponitur homicidæ pœnitentia. c.interfecisti.2.de homicidio. Altera replicatio est: Nisi modum inculpatæ tutelæ excessit.c.significasti.18.§.fin.eod.tt. Plura de exceptione proposita uide d.reg.74.except.2.

III.Exceptio:Nisi quis furem in furto deprehensum occiderit. c.si perfodiens.3.de homicidio. l.4.ff.ad l.Aquiliam. Huius replicatio prima hæc est:Nisi furem diurnum occiderit.d c.3.uers.si autem oriatur sol super eum.& uers.si autem diurnus fuerit.Concordat M.I.C.d.quæst.1.except.general.7.repl.3. Altera replicatio est:Nisi furi nocturno parcere sine suo periculo potuit.c.interfecisti.2.& c.suscepimus.10. de homicidio. l.9.ff.ad l.Cornel.de sicarijs.

IIII.Exceptio: Nisi quis excõmunicatum zelo religionis occiderit. 23.q.5. c.excommunicatorum.& c.quis enim.

V. Exceptio: Nisi Dei causa quem occiderit.

23.q.8. c.legi. c.occidit. c.Petrus.

V I.Exceptio:Nisi hominem mori dignum occiderit. reprobatur 23.q.5. c.cum minister. c.penult.§.fin.cum c.sequente.23.q.8.c.penult.

V I I.Exceptio: Nisi maritus uxorem in adulterio deprehensam occiderit.reprobatur 33.q.2.c. interfectores,cum c.sequente.c.admonere.§.prius enim causa. uers. occidere tamen eam. c.si quod uerius,in prin.& §.in præmissis. Contradicit hisce l.24.in prin.ff.ad l.Iul.de adulterijs. Plura de exceptione hac uide M.I.C. lib.1.cap.25.quæst.1. except.11.

V I I I.Exceptio: Nisi magistratus uel iudex aliquem occiderit. 23.q.5. c.reos.§.probibetur.c.de occidendis,in prin. c.officia.c.cum homo,in prin. c.non frustrà. c.non est crudelis. c.qui malos. c.si homicidium.Huius replicatio est:Nisi aliter quàm ei ius est, occiderit. l.4.in prin. ff.ad l.Cornel.de sicarijs.

I X. Exceptio: Nisi iussu Dei aliquem occiderit.23.q.5.c.lex æterna.& c.ult.

X.Exceptio: Nisi eum quem iudex occidi iussit,occiderit.d.q.5.c.miles.c.si homicidium. Huius replicatio est:Nisi non iussus à iudice,sed sua sponte occiderit.d.c.miles.uers.quod si sua sponte.

X I.Exceptio: Nisi infans occisus sit.reprobatur de pœnitent.distinct.1.c.si quis necandi.l.8.C.

ad l.

ad l.Cornel.de sicarijs.Hæc de causis propositæ accusationis, earumq́; exceptionibus sint dicta: quarum tamen plures uide j.lib.3.cap.5.reg.74. item M.I.C.d.cap.25.quæst.1.

II. ADVERSVS QVOS HOMICIdij accusatio competit?

I.Regula: De pluribus qui percusserunt occisum, cauetur 23.q.8. c.ult. l.11.§.sed si plures. l.51. uers.idq́; est consequens.ff.ad l.Aquiliam.

II.Regula: De eo qui causam & occasionem homicidio dedit, uide s.quæst.prox.causa 3.

III. Regula: De eo qui post homicidium perpetratum ad capiendum uel occidendum uenit, cauetur c.sicut dignum. 6. §.illi autem qui. de homicidio.

IIII. Regula: De eo qui excubias egit, ut tutò committeretur homicidium, cauetur d.c.6. §.illi etiam.

V.Regula: De eo qui iussit uel suasit homicidiū fieri, cauetur d.c.6.§.qui uerò.item c.Henricus.2. de clericis pugnantibus.

VI. Regula: De eo qui sarcinam homicidæ custodiuit, dum homicidium committeretur, cauetur d.c.6.§.hi quoq;.

VII.Regula: De eo qui bona occisi occupauit, cauetur d.c.6.§.eos insuper.

III. QVID VENIAT, SEV DE poena homicidij.

I.Regula: Vtrum ultimo supplicio homicidium sit puniendum? controuertitur per ea quae proposita sunt s̄.cap.7.in prin.

II.Regula: De poena eius qui per assasinos occidit, cauetur c.1.de homicidio, in 6.

III.Regula: De poena subditi uel uasalli praelatum uel dominum occidentis cauetur c.ad aures.10.& c.in quibusdam.12.de poenis. item 33.q.2. c.quicunq;, in fine.

IIII.Regula: De poena eorum qui armati interfuerunt, cū aliquis caperetur, qui captus postea occisus est: item eorum qui consilium dederunt, cauetur c.sicut dignum.6.§.clericos.de homicidio.

V.Regula: De poena matris per iracūdiam infantem occidentis cauetur c.1.de his qui filios occiderunt. De poena eius quae noctu infantem oppreßit, uide s̄.q.1.except.1.

VI.Regula: De poena eius qui uxorem suam occidit, cauetur 33.q.2.c.quicunq;.& c.admonere.

VII.Regula: De poena eius qui clericum occiderit, cauetur 17.q.4.c.qui occiderit. c.qui subdiaconum.c.qui presbyterum. Huius exceptio est: Nisi non stola uestitus in itinere occidatur.d.q.4. c.ut presbyteri.

VIII.Regula, De depositione & excommu-

nicatione

nicatione homicidæ, Apostol. canon.64. Plures huiusmodi pœnas uide s̄.quæst.prox.sub singulis regulis:item quæst.1.sub singulis causis.

IIII. ADIVNCTA HVIVS iudicij.

Cum dubitatur, utrum ex uulnere decesserit, nec'ne? præsumitur ex uulnere decessisse, ne uulnerans in sacris ordinibus militet. c.ad audiētiam. m.§.quia uerò utrum. & c.significasti.18.§.quod si discerni.de homicidio.Hæc de homicidio:de quo tamen uide plura M.I.C.lib.1.cap.25.

V. DE PLAGIARIIS.

Pœna plagiariorum est, ultimum supplicium. c.1.de furtis. l.7.C.ad l.Fauiam de plagiarijs.& Instit.de publicis iudicijs.§.est & inter.Plura de hoc crimine uide M.I.C.lib.1.cap.27.

VI. DE ADVLTERIIS & stupro.

I. CAVSAE HVIVS ACCVsationis.

I.Causa:Si quis fornicatus fuerit,uel adulteriū commiserit.27.q.1.c.nubendi.§.fin. item distinct. 88.c.fornicari. Declaratur causa proposita definitione & differentia fornicationis,stupri & adulterij,36.q.1.c.lex illa.§.sed non omnis,cum sequentibus. Sanè omnis illicitus coitus definitur adulterium esse,32.q.4.c.nemo. & 32.q.5.c.illa au-

tem.§.cum ergo.uerſ.at enim ait. Differentia tamen ſtupri & adulterij traditur l.6.§.lex ſtuprũ. l.34.§.fin.ff.ad l.Iul.de adulterijs. l.101.in prin.ff. de uerb.ſignif.

II.*Cauſa:Omnis coitus extra legitimum matrimonium punitur.d.c.nemo.§.quidquid.& d.§.cũ ergo. item 32.q.4. c.ſic non.§.fin. c.meretrices.c. in eo.c.Salomon.& 32.q.5.c.non mœchaberis.*

III. *Cauſa:Amor uxoris immodicus & libidinoſus punitur. d.q.4. c.origo. c.recurrat.§.fin.c. in eo.§.fin.& c.liberorum,in prin.*

IIII. *Cauſa: Sola quoq; concupiſcentia punitur. de pœnitent.diſtinct.1.c.ſi cui etiam. 32.q.7.c. non ſolùm. Sed hæc ad iudicium poli,non fori pertinent.In foro enim nemo cogitationis pœnam ſuſtinet, ut s̃.cap.6.quæſt.3.except.10.eſt oſtenſum.*

V.*Cauſa:Si coniunx coniugem in adulterio deprehenſum retinuerit.c.ſi uir.3.in prin.de adulterijs.32.q.1.in prin. c.ſicut.c.dixit.uerſ.imò cum illa.c.ſi quis uxorem. c.apud miſericordem.§.quod ſi in adulterio. & §.unde in nono. item 34.q.1.c. penult. in prin.& l.2.C.de adulterijs. Huius cauſæ exceptio prima hæc eſt:Niſi coniunx adulter pœnitentiam egerit. d.c.penult. uerſ.quid ſi mulier. & 32.q.1.c.ſi quis uxorem.Concordant ea quæ habentur j.cauſa prox.except.1.Altera exceptio uidetur: Niſi nõ maritus uxorem,ſed uxor maritum*

adul-

adulterum retinuerit. d.c.apud misericordem. §. crimen lenocinij. Sed hisce non obstantibus, exceptio proposita reprobatur d.c.si quis uxorē.uers. similiter si uirum. Tertia exceptio est: Nisi maritus ignorauerit uxorem adulteram esse, uel contrà.34.q.1.c.penult.uers.quamdiu peccatum eius. Plura de causa proposita uide M.I.C.lib.1.cap.28. quæst.2.causa 12.

VI.Causa: Si coniunx coniugem dimissum reduxerit. 34.q.1.c.non satis. §. rem nouam. uers. cumq; egressa. Concordant ea quæ habentur M.I.C.d.quæst.2. causa 14.in prin. Eius autem exceptio prima hæc est: Nisi repudiatus repudiatáue pœnitentiam egerit.c.si uir sciens.3.§.fin.de adulterijs.32.q.1.c.de benedicto.c.quod autem,& c.nō erit.Concordat item s̄.causa prox.except.1. Altera exceptio est: Nisi ob aliam quàm adulterij causam quis uxorē dimiserit: hanc enim recipere non prohibetur.28.q.1.c.si quis gentilis. Plura de causa proposita uide M.I.C.d.causa 14.

VII.Causa: Si quis ab alio repudiatā uxorem duxerit, uel si qua repudiato nupserit. 31.q.1.c.deniq;.§.prima authoritas.32.q.1.c.dixit.q.7.c.licitè, in prin.c.dominus, in fine.c.omnes.§.qui dimittit. uers. & qui dimissam. item 34.q.1.c.non satis.§. rem nouā.uers.cumq; egressa.Plura de causa proposita uide M.I.C.lib.1.cap.28.q.2.causa 15.

VIII. Causa: Si incestus crimē sit commissum. Hæc causa approbatur per ea quæ habētur J. lib. 4. cap. 12. quæst. 6. reg. 10. cum sequente. Declaratur definitione incestus 36. q. 1. c. lex illa. §. incestus est. l. 39. & l. ult. ff. de ritu nuptiar. Plura de causa proposita uide M. I. C. d. quæst. 2. causa 16.

IX. Causa: Si quis duas uxores simul habeat, uel una duobus nupta sit. Hæc causa approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponentur J. lib. 4. cap. 13. except. 17. in prin. Præter exceptiones autem ibidem subiectas alia propositæ causæ exceptio est hæc: Nisi per errorem & ignorantiam quis eam quæ alium habet maritum, duxerit, uel contrà: is enim eáue ignorātiæ exceptione defenditur. 34. q. 1. c. cum per bellicam. uers. nec tamen culpabilis. item c. si quis neceßitate. §. fin. cum c. sequente. Concordant ea quæ habentur M. I. C. lib. 1. cap. 28. quæst. 2. causa 18. except. 1. Alia exceptio est: Nisi prior coniunx propter fornicationem dimissus dimißáue sit. 32. q. 7. c. quemadmodum. Sed & plura de causa proposita uide d. causa 18.

X. Causa: Si quis uxorem suam sine causa dimiserit. Reprobatur hæc causa 27. q. 2. c. matrimonium. c. omnis res.

XI. Causa: Si quis contra naturam luxurietur, uel mares cum maribus coierint. 32. q. 7. c. adulte-

rij. c.

rij.c.offerebat. c.flagitia. c.usus. Concordat item M.I.C.d.quæst.2.causa 19.

De exceptionibus præcedentium causarum generalibus.

Hactenus causas, ex quibus adulterij accusatio competit, enumerauimus: quarum tamen plures uide M.I.C.d.quæst.2. Sequũtur nunc istarum causarum exceptiones aliquot generales.

I. Exceptio: Nisi cum serua commissum sit adulteriũ uel stuprum. reprobatur 14.q.6.c.ult.uers. ancilla. Contradicit M.I.C.d.quæst.2.except.generali 1.

II. Exceptio: Nisi cum soluta sit commissum. reprobatur 32.q.4.c.sic non sunt.§.fin.cum c.sequente.q.7.c.fieri potest.Inst.de publ.iud.§.item lex Iul.de adulterijs.

III. Exceptio: Nisi cum meretrice, aut aliâs ignominiosa muliere stuprum sit commissum. reprobatur d.q.4.c.meretrices esse.& c.in eo. Proinde hoc casu corrigitur l.23.& l.29.C.ad l.Iul.de adulterijs. De qua exceptione uide item M.I.C.d.quæst.2.except.gener.6.

IIII. Exceptio: Nisi cum deformi uel paupere fornicatio sit cõmissa. Reprobatur hæc exceptio 14.q.6.c.ult.§.quomodo.

V. Exceptio: Nisi liberorum procreandorum, non libidinis causa adulterium uel stuprum quis com-

commiserit. 32.q.4. in prin. & c.dixit, in prin. c. obijciuntur. Sed his nō obstantibus, exceptio proposita reprobatur d.q.4.c.sicut satius, in prin. c. recurras.§.fin.uers.nec illorum. c.dicat aliquis.c. sic non sunt.

VI.Exceptio: Nisi ob defectum uel sterilitatem uxoris cum alia concubuerit. Videtur hæc exceptio approbari per ea quæ proposita sunt s̄.except.prox.in prin. Sed reprobatur per ea quæ ibidem §.sed his non obstantibus, annotata sunt. Quibus concordat 32.q.5.c.puto, in prin.

VII.Exceptio: Nisi per uim aliqua stuprū uel adulterium sit passa. approbatur per ea quæ proponuntur j.lib.4.cap.18, causa 3.excep.5. item M. I.C.lib.1.cap.28.quæst.2. except.gener.11. Cuius replicatio est: Nisi uim passa non exclamauerit. 34.q.1.c.non satis.§.legat libros.

VIII.Exceptio: Nisi per errorem putās suam esse uxorem, cum aliena rem habuerit. 34.q.1.c.si uirgo.§.fin.cum c.sequēte. Hæc de exceptionibus aduersus adulterij accusationē generalibus: quarum tamen plures uide M.I.C.d.quæst.2.

II. QVIBVS ACCVSATIO adulterij competit?

I.Regula, De marito adulteræ. Huic in primis accusatio competit.c.maritis.4.de adulterijs.l.30. §.in primis.C.ad l.Iul.de adulterijs. Huius exce-

ptio

ptio est: Nisi maritus ipse sit adulter. c.intelleximus.6.de adulterijs. Concordant ea quæ habentur J.lib.4.d.causa 3.except.4. Item concordat l.13.§.iudex.ff.de adulterijs. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.28.quæst.3.reg.1.

II. Regula, De uxore adulteri. Huic accusatio adulterij non competit. 32.q.1. c.apud misericordem.§.hoc in mulieribus, cum sequentib. item q.5. c.ult.& l.1.C.ad l.Iul.de adulter.

III. Regula: Si incesti crimen dicatur contractum, soli consanguinei ad accusandum admittuntur. Quæ regula approbatur simul & distinguitur J.lib.4.cap.19.quæst.4.reg.3. Plures huiusmodi regulas uide M.I.C.d.quæst.3.

III. QVID VENIAT, SEV DE poena adulterij.

I. Regula: Vitium fornicationis omnium maximũ scelus est.32.q.7.c.non solum.§.inter cætera.

II. Regula: De gradibus fornicationis cauetur d.q.7.c.quemadmodum. §.sunt enim. & c.adulterij.

III. Regula, De stupri poena. Qui stuprũ commisit, uitiatam ducere & dotare tenetur.c.1.de adulterijs. Huius exceptio prima hæc est: Nisi pater puellæ in matrimonium consentire nolit: tunc enim dotem dando liberatur. d.c.1.uers.si uerò pater. Altera exceptio est: Nisi castigatus & excommunicatus

municatus in monasterio, dum uixerit, pœnitentiam agere malit.c.peruenit.2.eod.tt.

IIII. Regula : *Mulieres adulteræ in monasterijs perpetuam pœnitentiam agere debent.c.gaudemus.19.de conuersione coniugator.* Concordat *M.I.C.lib.1.cap.28.quæst.7.reg.3.*

V. Regula:*De relegatione adulteri & adulteræ cauetur 32.q.1.c.de benedicto.*

VI. Regula : *De pœna sacerdotis fornicantis cauetur distinct.28.c.presbyter. & distinct.82.c. presbyter.*

VII.Regula: *Si sacerdos cum filia sua spirituali seu pœnitentiali rem habuerit, puintur 30.q.1.c. omnes.c.si quis sacerdos.& c.ult.in prin.*

VIII.Regula:*Si mulier proprijs seruis se iunxerit, capite plectitur.12.q.2.c.episcopus.§.si qua cum seruo.l.unica.C.de mulieribus quæ se proprijs seruis iunx.*

IX. Regula: *Si monacha commiserit fornicationem, pœna utrique constituitur 27.q.1.c.si qua monacharum.* Plures huiusmodi regulas uide *M.I.C.d.quæst.7.*

IIII. ACTVS ET ADIVNCTA iudicij de adulterijs.

I. Regula : *De iuramento accusatoris cauetur 35.q.6.c.si duo.§.fin.cum c.sequente.*

II.Regula: *De probatione incestus cauetur d. c.si*

c.ſi duo,in prim. Concordant ea quæ habentur J. lib.4.cap.19.quæſt.4.reg.3.& 4.

III. Regula:Confeßio alterutrius non probat contra alterum quo ad pœnam, ſed quo ad purgationem indicendam ſufficit.c.ſignificaſti.5.de adulterijs. 2.q.5.c.interrogatum. Hæc de accuſatione adulterij: de qua tamen uide plura M. I. C. d. cap.28.

VII. DE FALSO.

I. CAVSAE EX QVIBVS HAEC accuſatio competit.

I. Cauſa generalis eſt:Si falſum ſit commiſſum. c.1.in prim.de crimine falſi.Declaratur cauſa propoſita diuiſione falſi, quorum unum conſiſtit in ueritate occultanda, alterum in mendacio dicendo,d.c.1.in fine. Species falſi in literis commißi enumerantur c.licet.5.eod.tt. Sequuntur nunc cauſæ ſpeciales.

II. Cauſa: Si inſtrumenta quis ſuppreßit, uel aduerſarijs tradidit. 12.q.2.c.ſi quis de clericis.1.et c.ſi quis de clericis.2.

III. Cauſa: Si falſas literas non deſtruxit, uel reſignauit.c.dura.4.§.adijciētes. de crimine falſi.

IIII. Cauſa: Si literas Papæ de manibus eius, uel officialium eius non recepit.c.licet.5.§.eos etiam.d.tt.

V. Cauſa: Si falſum dixerit teſtimonium.3.q.9.

c.nihilominus. 4.q.2.c.ult.§.qui falso.l.16.ff.de testibus. Huius exceptio est: Nisi indignum ignorãs, dignum dixerit.c.unico,de scrutinio.

VI. Causa: Si iustum iniustum dixerit, sanctum non sanctum, uel contrà, alióue modo mentiatur. 11.q.3.c.si quis dixerit. c.si quis hominem.c.uæ qui dicitis.c.unicuiq;.Plura de mendacio uide j.lib.4. cap.de peccato.

VII. Causa: Si ob accusandum uel non accusandum, ob dicendum uel nõ dicendum testimonium, uel ob sententiam pecuniam acceperit.d.c.unicuique.§.fin.cum c.sequente. 1.q.1.c.concussionis.l.2. ff.de cõcussione. & l.1.§.1.ff.ad l.Cornel.de falsis.

VIII. Causa: Si monetam falsificauerit, punitur c.unico, de crimine falsi, in extrauag. Ioann. XXII. Exemplum huius causæ habetur c. unico, de dilationib.in extrauag.com.

IX. Causa: Si alchimiam exerceat, uel procuret, punitur c.unico, de crimine falsi, in extrauag. comm.

X. Causa: Si circa pondera & mensuras falsum adhibuit, punitur c.ut mensuræ.2.de emptione & uenditione.

XI. Causa: Si mulier uirili ueste utatur, punitur distinct.50.c. si qua mulier.

XII. Causa: Si testis dicta sua utriq; parti prodidit.4.q.2.c.ult.§.qui falso.l.16.ff.de testibus.

XIII. *Causa: Si falsò inscriptos Impiorum libros tanquam sacros publicauerit. Apostol. canon.59.*

De exceptione præcedentium causarum generali.

Hactenus causas propositæ accusationis enumerauimus: de quibus tamen alijsq; pluribus uide item M.I.C. lib.1.cap.29. quæst.1. Istarum autem causarum exceptio generalis hæc est: Nisi sine dolo malo, uel per errorem & ignorantiam quis falsum commiserit. Quæ exceptio approbatur exemplo c.accedens.8.de crimine falsi. Concordat M. I.C.*d.quæst.1.in fine,except.generali 1.ubi plures huiusmodi exceptiones sequuntur.*

II. QVID VENIAT IN FALSI accusatione, seu de pœna falsi.

I. Regula: *Falsum æquiparatur homicidio 11.q. 3.c.nemo peritorum.*

II. Regula: *De pœna excõmunicationis cauetur extrauag.* Ioan.*XXII.unica, de crimine falsi.*

III. Regula: *De pœnitentia iniungenda falsario cauetur 5.q.6.c.penult.*

IIII. Regula: *De pœna clericorum, qui Principis sigillum falsificauerunt, cauetur c.ad audientiam.3.de crimine falsi.*

V. Regula: *De pœna eorum qui literas* Papæ

 falsi-

falsificauerunt, cauetur c. ad falsariorum. 7. eod. tt. Plures huiusmodi pœnas uide s. sub singulis causis: item M.I.C.d.cap.29.quæst.5. Sed & plura de falsi accusatione uide d.cap.29.

VIII. DE MALEFICIIS, DIuinatoribus, mathematicis, & similibus.

I. CAVSAE HVIVS IVDICII.

I. Causa est, diuinatio. 26.q.5.in prin. 1.q.1.c.nũquam, in prin. Concordant ea quæ proposita sunt s. cap.8. quæst.5. causa 26. item quæ proponentur j. causa 9. Ratio huius causæ per obiectionis solutionem habetur d. q.5.c.ultim.§.si autem quilibet. Origo diuinationum exponitur 26. q. 3. in princ. cum c.sequente. Ratio nominis exponitur d.q.3. c.1.§.diuini. Genera diuinationum enumerantur d.c.1.§.1. Singulorum generum species in sequentibus causis proponentur. Diuinationum autem causæ uel modi exponuntur d.c.1.§.fin. cum c.sequente.

II. Causa: Si incantator sit uel incantatrix. 26. q.5.c.episcopi.§.illud etiam.c.quicunq;.§.fin.cum c.sequente.item c.peruenit. item q.7.c.admoneãt. Declaratur causa proposita definitione incantatorum 26.q.3.c.1.§.incantatores.

III. Causa: Si magiam exerceat. 26.q.5.c.non oportet.c.episcopi, in prin. Concordat M.I.C.lib.

1.cap.

1.cap.ult.causa 1. Declaratur causa proposita definitione magorum d.q.5.c.nec mirum.§.magi sunt. & 26.q.3.c.1.§.primùm autem.

IIII. Causa: Si ariolus sit.l.5.& l.7.C.de maleficis. Declaratur definitione arioloȓ d.c.1.§.arioli.

V. Causa: Si aruspex sit,uel aruspicem cõsulat. d.l.5. Declaratur definitione aruspicis d.c.1.§.haruspices. Concordat 26.q.5.c.contra idolorum.c. nec mirum.§.haruspicinæ.

VI. Causa: Si augur sit,uel augures consulat.d. l.5.C.de maleficis. Declaratur definitione auguris d.c.1.§.augures. De origine horum disseritur d.c. nec mirum.§.auguria.

VII. Causa: Si astrologus sit aut mathematicus. 26.q.5.c.non liceat,in prin.26.q.2.c.1.§.sic & astronomia.c.illos planetarios.c.sed & illud.§.est & illud.l.5.& l.7. C.de maleficis. Declaratur causa proposita definitione astrologorum d.c. 1. §.astrologi. Mathematici definiuntur d.c.1.§.genethliaci.uers.hi sunt qui uulgò.

VIII. Causa: Si genethliacus fuerit.26.q.2.c. illud quod.§.neq; illi ab hoc. Declaratur hæc causa definitione genethliacorum d.§.genethliaci. Ad hanc causam pertinent horoscopi,qui definiuntur d.c.1.§.horoscopi.

IX. Causa: Si sortilegus sit.26.q.2.c.1.§.fin.cũ c.sequente.;c.hi qui de paganis.c.non exemplo. q.

5.in princ.c.sortes.c.peruenit.c.episcopi,in princ. & q.7.c.nõ obseruetis.uers.& sortes. item De sortilegijs c.1. Declaratur causa proposita definitione sortilegorum 26.q.1.in prin.cum c.sequente. item q.3.c.1.§.sortilegi.

X. Causa:Si necromanticus sit. Hæc causa declaratur 26.q 5.c.nec mirum.§.necromantici.

XI. Causa:Si hydromanticus sit. Declaratur hæc causa ibidem §.hydromantici.

XII. Causa:Si salitor sit. Declaratur hæc causa 26.q.3.c.1.§.salitores.

XIII. Causa consistit in præstigijs. Quæ declaratur d.c.nec mirum.§.præstigium.

XIIII. Causa:Si Pythonissa fuerit. Declaratur d.c.1.§.Pythonissæ.Soluitur huius causæ obiectio d.c.nec mirum.§.præterea quidam.

XV. Causa: Si execrabili modo medeatur,uel sanari cupiat. d.c.nec mirum. item 26.q.2. c.illud quod.c.qui sine. q.7.c.admoneant.c.non obseruetis.uers.siue qui per quosdam.

XVI. Causa:Si aruspicem,mathematicum uel similem consulat, uel ei credat. d.q.2.c.intelligi.item 26.q.5.c.qui diuinationes. c.si quis episcopus. 26. q.7. c.non obseruetis. item De sortilegijs c.ex tuarum.2.& l.5.C.de maleficis.

XVII. Causa: Si edat uel bibat id, quod reliquum est ex eo quod dæmonibus est immolatum.

26.q.2.

26.q.2.c.sed & illud.§.fin.cum c.sequente.

XVIII. Causa: Si permittat tolli aliquid ex eo quod dæmonibus est immolatum. d.q.2.c.si de area.

XIX. Causa: Si emerit id quod idolis est immolatum. Hæc causa distinguitur in ignorante d. q.2.c.ult.

II. QVID VENIAT, SEV de pœna.

Pœna excommunicatio est, secundum ea quæ proposita sunt s.cap.8.quæst.5.causa 26. Sed & alias pœnas uide s. quæst. prox. sub singulis causis. Hæc de maleficis & similibus sint dicta. De quibus uide item M.I.C. lib.1.cap.ult.

DE SIMONIA Cap. XVI.

HActenus octo species publicorum iudiciorum exposuimus. Superest accusatio Simoniæ, hæreseos & usurarum: de quibus singulis sigillatim in sequentibus capitibus agetur, & primum de Simonia.

I. CAVSAE EX QVIBVS proposita accusatio competit.

Prima atq; generalis huius accusationis causa est, Simonia.1.q.7.c.ult.in prin. Declaratur causa

proposita definitione Simoniæ 1.q.1. c.qui studet. Ex hoc canone Simonia definitur studiosa uoluntas emendi uel uendendi spiritualia, glossa in d.q. 1.in prin. & in c.si quis ordinauerit.45. in uerbo Per triennium. de Simonia. Est autem Simonia dicta à Simone mago.24.q.3.c.penult.in prin. Simoniam uerò esse hæresin, patet ex d.c.ultim.in prin. Cui concordat 1.q.1.c.uentum.§.fin.cum c.sequente.c.cum omnis.c.eos qui.c.placuit.§.ex illa. Concordat item propositæ causæ 1. q. 1. c. erga Simoniacos. & c.nunquam. & 1.q.3.c.ea quæ. item extrauagans com.2.de Simonia. & extrauag.com.1. de sentent.excom. Obijcitur 1.q.1.c.placuit.§.item opponitur. Respondetur huic obiectioni ibidem §.sed de prophetia. Species seu exempla huius causæ exponuntur c.non satis.8. & c.cum in ecclesiæ.9.de Simonia. Sed & species eius sunt sequentes causæ.

II. Causæ: Si quis pro ordinatione uel electione aliquid dederit uel acceperit.c.1.in fine.c.ad nostram.21. c.dilectus.30. c.consulere.38. c.sicut pro certo.39. & c.audiuimus.41. de Simonia. 1.q.1.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.quicunque sacros. c.cum liceat. c.cum ordinaretur. c.gratiam.c.citò turpem. c.placuit. c.principatus. c.fertur. c.sicut eunuchus. c.quibusdam. item 1.q.3.c.ex multis. q.7.c.si quis omnem, in prin. usque ad §.sed dicunt.

item §.qui per Simoniam. 7.q.1. c.si quis de ordine.§.fin.cum c.sequente.item 8.q.2.c.1.item De statu monachorum c.monachi,in prim. & §.prioratus.item distinct.51.c.ult.uers.qui honorem muneribus. item 15.q.3.c.sanè quisquis hāc,in prim.l.29. C.de episcopis & clericis. Nouell.6.§.sancimus igitur. uers. sed neque pecunijs. item §.& hanc.item Nouell.123.§.pro omnibus.item §.sed neq; clericum. Sed & concordant ea quæ proposita sunt s̄.causa prox. Planè obijcitur huic secundæ causæ 1.q.1. c.per Esaiam. §.constat ergo. c.statuimus ut sicut.§.sicut ergo. Cui obiectioni Gratianus respondet d.c.statuimus.§.sed sicut. Alia obiectio habetur 1.q.3.in princ. de qua J. except.19.dicetur. Nam J. inter exceptiones generales huius causæ exceptiones enumerabuntur.

III. *Causa:Si pro consecratione,benedictione uel alijs sacramentis aliquid datum uel acceptum sit.c.cum in ecclesiæ.9. c.cum sit Romana.10.c.suam nobis.29.c.sicut pro certo.39.& c.ad apostolicam.42.de Simonia. item 1.q.3.c.ult.*

IIII. *Causa: Si pro sepultura uel exequijs mortuorum aliquid datum sit uel acceptum. c.non satis.8.§.fin. c.cum in ecclesiæ.9. uers.& pro sepultura.c.suam nobis.29. & c.audiuimus.41.de Simonia. item 13.q.2.c.questa est.c.postquam.c.in ecclesiastico.& c.præcipiendum.*

V. Causa: Si pro chrysmate uel oleo quid datum uel acceptum sit. d. c. non satis. 8. §. fin. & c. ea quæ. 16. c. ad nostram. 21. & c. in tantum. 36. de Simonia.

VI. Causa: Si pro baptismate aliquid exigatur. 1. q. 1. c. baptizandis. & c. quidquid.

VII. Causa: Si gratiam scientiæ, quam à Deo habet, non gratis exerceat. 1. q. 3. c. non solùm.

VIII. Causa: Si res ecclesiæ in suum usum conuertat. d. q. 3. c. res ecclesiæ.

IX. Causa: Si precibus uel fauore quis ad sacros ordines sit promotus. 1. q. 1. c. omnis. §. de his autem, cum cc. sequentibus, usq; ad c. pueri. item d. c. pueri. §. nulla sit. Apostol. canon. 29. Contradicit d. c. pueri. §. fin. cum sequentibus, usq; ad §. non itaq;. ubi Gratianus huic obiectioni respondet.

X. Causa: Si quis quod iure debet, non nisi præmio accepto persoluat. 1. q. 3. c. uendentes.

XI. Causa: Si indignus ad sacros ordines ordinetur. 16. q. 7. c. & hoc. §. & arbitror. & 1. q. 3. c. si quis episcopus. uers. uel aliter. Concordant item ea quæ s̃. causa 9. sunt proposita.

XII. Causa: Si pro absolutione ab excommunicatione aliquid datum uel acceptum sit. c. ad aures. 24. de Simonia.

XIII. Causa: Si depositus dato precio ad ordinem sit restitutus. 1. q. 1. c. per principalem. §. fin. cum

fin.cum c.sequēte. c.iubemus.uers.si quis pœnam. l.4.C.ad l.Iul.repetund.

XIIII. Causa:Si prælatus accepta pecunia suas uices alteri cesserit. c.1. cum duob.sequentibus. ne prælati uices suas.

XV. Causa:Si precio uel fauore peccata alicuius celet,uel recōcilict nō pœnitētē, aut dignè pœnitentē odio nō recōciliet.c.nemo.14.de Simonia.

XVI. Causa: Si ecclesia empta uel redempta sit.c.querelam.15.d.tt.

XVII. Causa:Si non consentienti electioni aliquid uoluntate electi datum sit,ut à cōtradictione desisteret.c.Matthæus.23.d.tt.

XVIII.Causa:Si ut eligeretur prælatus iureiurando præstito actionem uel pœnam remisit. 8. q.3.c.1.Concordant ea quæ habentur J.except.general.8.Huius causæ exceptio est:Nisi post electionem nulla pactione antea facta remisit. d. q. 3. in prin.& c.Artaldus.

XIX. Causa:Si quis non nisi munere accepto conuertatur, uel regimen ecclesiæ suscipiat. 1.q.2. c.quam pio.

XX. Causa: Si quis à conuersis munus sumat. d.q.2.c.nullus.

De exceptionibus præcedentium causarum generalibus.

Hactenus causas propositæ accusationis enumeraui-

merauimus, quarum aliquot exceptiones generales restant, quas ordine subijciemus.

I. Exceptio: Nisi alius quàm ordinatus pecuniam dederit. c.etsi quæstiones.18.c.de simoniacè.22.& c.sicut tuis.33.de Simonia. item 1.q.1.c.statuimus. §. habent ergo, cum duobus cc. sequentibus. q.4.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.Iudæi.item d.q.4.c.non imputantur.§.item si excusatur. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ordinato sciente & consentiente alius pro eo pecuniam dedit. c.Matthæus.23.& c.sicut tuis.33.uers. nisi postea consenseris. de Simonia. Altera replicatio est, quòd quamuis ordinatus à reatu Simoniæ propter suam ignorantiam excusetur, fructus tamen ordinationis non percipiat: nisi postquam ordinationi renunciauerit, ex misericordia ei in ea conditione esse concedatur.1.q.1.c.statuimus.§. Simoniacos autem. 1.q.5. in prin. cum c.sequente. item c.eos qui.§.ex hac itaq;, cum c.sequente.item De Simonia.c.nobis.27. Huius replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi ab aduersario ordinati pecunia data sit, ut fructu ordinationis defraudaretur.d.c.27. uers.nisi constaret illos. Altera duplicatio est: Nisi etiam sine pecuniæ interuentu eum erant electuri. 1.q.6.c.ult. §.fin. & ibi glossa. item c.etsi quæstiones.18.§.fin. de Simonia. Hæc de secunda replicatione eiusq; duplicationib. sint dicta.

dicta. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd exceptio proposita ordinato ignorāti solùm, non etiam pecuniam danti & accipienti competat. c. si cum. 33. §. fin. de Simonia.

II. Exceptio: Nisi alij quàm ordinatori munus datum sit. Hæc exceptio ipso quidem iure subsistit, si ignorāte ordinatore datū sit: uerùm danti & accipienti nō prodest. 1. q. 1. c. statuimus. §. Simoniaci quoq; & c. omnis. §. de his autem, cum c. sequente.

III. Exceptio: Nisi ministris uel notarijs datum sit. reprobatur c. 1. de Simonia. 1. q. 2. c. nullus. §. regulam antiquam. c. sicut, in prin.

IIII. Exceptio: Nisi prandium uel cœna saltem sit data. reprobatur c. Iacobus. 44. d. tt. de Simonia. item extrauag. com. c. 1. eod. tt.

V. Exceptio: Nisi non pecunia numerata, sed quid aliud datum sit. reprobatur 1. q. 3. c. totum.

VI. Exceptio: Nisi obsequium saltem præstetur, uel homagium, seu fidelitas. reprobatur c. cum essent. 12. & c. ex diligenti. 17. de Simonia. item c. ult. de reg. iuris.

VII. Exceptio: Nisi modicum quiddam datum sit. c. etsi quæstiones. 18. in fine. de Simonia.

VIII. Exceptio: Nisi nullo dato ius aliquod remissum sit. reprobatur c. per tuas. 37. & c. si quis ordinauerit. 45. eod. tt. Plura de hac exceptione uide s. causa 18.

IX. Ex-

IX. Exceptio: *Nisi uniuersa bona sua conferat ecclesiæ, in qua ordinatur.* Reprobatur hæc exceptio sub conditione hac, si cum pacto se recipiendi contulerit, c. tua nos. 34. d. tt.

X. Exceptio: *Nisi pro ingressu monasterij datum sit.* reprobatur c. ueniens. 19. d. tt. & 1. q. 2. in prin. c. sicut. §. authoritate Bonifacij. c. quam pio. c. ultimo.

XI. Exceptio: *Nisi pro sepultura datum sit.* reprobatur s. causa 4.

XII. Exceptio: *Nisi non pro ipsa ordinatione uel cõsecratione datum sit, sed pro accessorijs: puta pro electione, confirmatione, uel subscriptione.* reprobatur 1. q. 6. in prin. §. nunc autem. & c. 1. c. ego autem. c. ult. in prin. Concordant item ea quæ proposita sunt s. except. 3. item quæ proponentur j. in proximè sequentib. exceptionibus.

XIII. Exceptio: *Nisi pro pallio datum sit.* reprobatur 1. q. 2. c. nullus. §. regulam. uers. neque ex datione pallij.

XIIII. Exceptio: *Nisi pro pastillo datum sit.* Et hæc reprobatur d. §. regulam. uers. neq; ex ea. item 1. q. 3. c. si quis obiecerit. §. fin.

XV. Exceptio: *Nisi pro scriptura saltem datum sit.* reprobatur d. §. regulam. uers. neq; ex donatione chartarum. Definitur tamen certa quantitas, intra quam exceptio proposita admittitur,

extrauag. Ioann. XXII. unica, de sentent. excom.

XVI. Exceptio: Nisi pro re, non ordine datũ sit. reprobatur d.c. si quis obiecerit. & d.q.3.c. saluator, in prin. & §. pensandum. item c. ea quæ. Sed & concordant J. exceptiones proximè sequentes.

XVII. Exceptio: Nisi pro altari uel decimis datum sit. d.q.3.c. quæsitum. & c. altare.

XVIII. Exceptio: Nisi pro præbenda datum uel acceptum sit. reprobatur d.c. quæsitum. uers. sicut etiam præbendas. item d.q.3.c.1.c. si quis dator. c. si quis episcopus. c. si quis obiecerit. §. fin. c. ex multis. & c. ult.

XIX. Exceptio: Nisi pro temporalibus, non pro spiritualibus datum sit. Hæc exceptio distinguitur in temporalibus, quæ spiritualibus sunt annexa, 1.q.3. in prin. c. si quis obiecerit. c. saluator. §. sed beatus antecessor. Huius distinctionis species est J. exceptio proxima reprobata.

XX. Exceptio: Nisi pro officio procurationis uel præpositur æ, non sacro ordine datum sit. reprobatur d.c. saluator. §. alioquin cur sancta. item 2.q.7.c. si quis omnem. § quicunq; per pecuniam. item De Simonia c. consulere. 38. Ratio propositæ exceptionis reprobatæ constat ex distinctione superioris exceptionis proximæ. Declaratur autem d.c. saluator. §. in nomine uerò.

XXI. Exceptio; Nisi pro inuestitura datum sit.

sit. reprobatur c.in tantum. 36. §.fin.de Simonia.

XXII. Exceptio: *Nisi fructus ecclesiarum sub annuo censu concedantur. c.ultim. ne prælati uices suas.*

XXIII. Exceptio: *Nisi sumptuum causa datum uel acceptũ sit.c.cum sit.10.uers.præter procurationem.de Simonia.*

XXIIII. Exceptio: *Nisi paupertatis ratione acceptum sit.* Reprobatur *hæc exceptio c.quoniam.40. d.tt.*

XXV. Exceptio: *Nisi extra templum sit datum.reprobatur 1.q.3.c.saluator.§.fin.*

XXVI. Exceptio: *Nisi is qui pecunia data ordinatus est, isto ordine dignus sit. 1. q. 5. c.1. §.illi uerò.*

XXVII. Exceptio: *Nisi non muneris intuitu ordinatio sit facta,sed etiam sine eo futura.* Hæc *exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.except.1.repl.2.dupl.2.*

XXVIII. Exceptio: *Nisi spontè,non ex pacto aliquid datum sit. c. etsi quæstiones. 18. c.dilectus.30. §.fin. c.tua nos. 34. §. si uerò purè. & c. mandato.46.uers.quæ nullo pacto.de Simonia. 1. q.2. in prin. §.sed aliud est. c.1.c.sicut. §.is autem. 13.q.2.c.questa est.uers.sed si quando. c.in ecclesiastico.c.præcipiendum.uers. nisi fortè. item extrauag.com.1.uers.illa duntaxat.de Simonia.* Contradicit

dicit quodãmodo, quo ad sepulturæ uenditionem, 13.q.2.c.postquam.

XXIX. Exceptio: Nisi consuetudo loci non refragetur. c. ad apostolicam. 42. de Simonia. Sed hoc capitulo non obstante, exceptio proposita reprobatur c.non satis.8. §. fin. c.cum in ecclesiæ.9. §.putant autem c. ea quæ.16.c.ueniens.19.uers.asserentes hoc esse.c. dilectus.30.uers.dubitas igitur. c.intantum.36.c.sicut pro certo.39. & c. Iacobus. 44.eod.tt.item extrauag.com.1.eod.tt.

XXX. Exceptio: Nisi episcopus loci dispensauerit. Reprobatur hæc exceptio c.nobis.27.§. fin.de Simonia. Admittitur tamen, si episcopus mãdatum dispensandi à Papa acceperit. c. mandato. 46.eod.tt.

XXXI. Exceptio: Nisi id quod datum est, in pios usus sit cõuersum. Reprobatur hæc exceptio 1.q.1. c.non est.item extrauag.com.1.§.nos igitur. uers.etiam ad usum ecclesiasticum. de Simonia.

XXXII. Exceptio: Nisi pœnitentiam egerit Simoniacus. reprobatur 1.q.7. c.conuenientibus. §.fin.& c.requiritis. Hactenus de causis propositæ accusationis, earumq; exceptionib. sit dictum.

II. QVIBVS ACCVSATIO Simoniæ competit?

Omnibus quibus ex lege Iulia maiestatis accusare permissum est, Simoniæ quoq; accusatio com

petit. c.si dominus.3.c.tanta.7. de Simonia. 15.q.3. c.certis.§.fin. Huius exceptio uidetur: Nisi fœmina uelit accusare. Quæ tamen exceptio reprobatur d.q.3.c.sanè quisquis.§.unde aut specialiter.

III. ADVERSVS QVOS ACCVsatio Simoniæ competit?

I. Regula: *Tam dans quàm accipiens proposita accusatione tenetur. c.nō satis.8. §.unde quisquis. c.ueniens. 19. c.dilectus. 30. uers. tam in dantes. c. consulere.38. c.sicut.39.§.fin. c.quoniam.40.uers. tam recipiēs.de Simonia. item extrauag.com.cum detestabile.2.§.statuentes.uers.dādo uel recipiendo.eod.tt. & extrauag.com.1. §.& hanc. de sentent.excom. 1.q.1.c.quos constiterit.uers.quia dantem pariter. c.reperiuntur.§.fin. c.si quis episcopus.c.qui per. item 1.q.3.c.1. uers. iustè enim uterque.c.uendentes. c.peruenit,in fine. & c.ult.uers. & emptor atq; uenditor.1.q.7.c.si quis omnem.§. 1.item §.item episcopum.et §.Tharasius.Apostol. canon.28.*

II. Regula: *De eo pro quo ignorante datū est, uide s̄.quæst.1.except.1.*

III. Regula: *De eo qui consensit, cauetur c.non satis.8.§.unde quisquis.de Simonia.*

IIII. Regula: *De eo qui ordinatum præsentauit, cauetur c.si quis ordinauerit.45.d.tt.*

V. Regula: *De mediatore cauetur 1.q.1.c.si quis episcopus.*

episcopus.§.fin. & extrauag.com.cum detestabile.2.§.statuẽtes.uers.aut quod illa fiat.de Simonia.

VI. Regula, De eo qui sciens Simoniam commissam non desert uel uindicat, 1.q.1.c.quisquis.c. quidquid. uers.equidem si sciente. item extrauag. com.1.§.illos quoq;.de sentent.excom.

VII. Regula: De eo qui sciens utitur gratia redempta, cauetur d.extrauag.1.§.fin.

VIII. Regula, De liberis seu hæredibus Simoniaci cauetur 1.q.1.c.citò turpem.

IIII. QVID VENIAT, SEV de pœna Simoniæ.

I. Regula: Is qui dedit deponitur, & sacerdotij bonore priuatur. c.qui alium. 2. c.sicut. 6. c.insinuatum.13.de Simonia. 1.q.1.c.presbyter.c.reperiuntur. §. quod si aliquis. ubi in monasterium detruditur. itẽ d.q.1.c.si quis episcopus. uers.& qui ordinatus est. c.qui per.c.sanctorum.c.qui studet. & c.erga Simoniacos.

II. Regula: Is quoq; qui accepit, deponitur.c. de hoc autem.11.c.ea quæ.16.in fine.de Simonia.1. q.1.c.reperiũtur.§.fin.c.qui per.item q.3.c.si quis episcopus.& ibi glossa. Planè interdum accipiens ad tempus excommunicatur, uel alia pœna pro arbitrio iudicis punitur.1.q.1.c.quidquid. Sed & is, cui ius aliquod propter Simoniã remittitur, ad tẽpus punitur.c.si quis ordinauerit.45.de Simonia.

III. Regula: *De pœna excommunicationis et anathematis cauetur d. c. quicquid. itẽ extrauag. com.1.§.nos enim qui secus.& 2.de Simonia. item extrauag. com.1.de sentent.excom. & 1.q.1. c.reperiuntur.§.fin.c.si quis episcopus.§.fin.c.qui studet,in prin. c.quicunq;. c.citò turpem. §.quia ergo. uers.secundum Ambrosium. c.placuit. item q. 7. c.ultimo.*

IIII. Regula: *Simoniacus in æternum damnatur.1.q.1.c.si quis neq;.q.3.c.si quis dator.*

V. Regula: *Monachus Simoniacus ab uno monasterio in aliud durius transfertur. c. de regularibus.25. c.dilectus.30.§.quod si de hoc. & c.quoniam.40.de Simonia.*

VI. Regula: *De pœna simpli eius quod acceptum est præstanda,cauetur c.de hoc autem.11.§. fin.& c.ueniens.19. §.quoniam ergo. de Simonia. extrauag.com.2.§.per electionem. eod.tt. 1.q.3.c. si quis dator,in fine.*

VII. Regula: *De pœna dupli eius quod acceptum est præstanda, cauetur c.audiuimus. 41. §. fin.de Simonia.*

VIII. Regula, *De pœna Giezi, habetur c.cum in ecclesiæ.9.§.fin.& c.sicut.39.§.fin.d.tt.*

V. ADIVNCTA HVIVS iudicij.

I. Regula: *Reus interim ab administratione diuinorum*

ximorum prohibetur. c.accuſatum.4. c.quoties.5. c.tanta.7. §.item omnis.de Simonia. 2.q.5. c.accuſatum.

II. Regula, De probanda Simonia. Mediator ſeu ſocius criminis ad teſtimonium perhibendum hoc caſu admittitur. Approbatur hæc regula ſub conditione c.1.de teſtib.in 6. Concordant ea quæ habentur s̄.cap.10.quæſt.3.reg.5.except.3.

VI. EVENTVS HVIVS CRIminis & iudicij.

I. Regula: Dānatus fit infamis.1.q.3.c.ult.uerſ. & emptor.

II. Regula:Ordinati à Simoniacis uulneratum habent caput. 1.q.1. c.per Eſaiam. §.conſtat ergo. Concordant ea quæ habentur ſ.lib.3.cap.4.quæſt.3.in fine,except.3.

III. Regula:De Simoniacè acceptis reſtituendis dictum eſt s̄.quæſt.4.reg.6.De iiſdem eccleſiis applicandis cauetur extrauag.com.1.§.inſuper erga perſonas.de Simonia.

IIII. Regula: De præmio delatorum cauetur extrauag.com.2.§.& ut huiuſmodi.eod.tt.

VII. ADFINIA PROPOSITAE accuſationis remedia.

I.Regula:De ſecreta admonitione,ſi crimen ſecretum ſit, cauetur c.ex tuæ.20.de Simonia.

II. Regula: De inquiſitione faciēda cauetur c.

dilectus. 30.§.quod si de hoc.eodem tt.

III. Regula: De purgatione diffamato deferenda, si crimen probari non possit, cauetur c.de hoc autem.11.§.si uerò id. & c.insinuatum.13.§.fin.de Simonia. Hæc de Simonia. Sequitur de hæresi.

DE HAERESI.
Cap. XVII.

DE hæresi eiusqúe accusatione & inquisitione primùm in genere tractabitur in hoc capite, hinc specialiter j.capite sequente.

I. RATIO PROPOSITAE accusationis & inquisitionis.

Confirmatio propositæ accusationis cõsistit in confutatione obiectionis, qua dicitur malos non esse cogendos ad bonum. 23.q.4.c.displicet.c.quando uult. c.nõ inuenitur.c.quis nos.c.quid crudele. c.sicut, in prin.item q.5.c.ad fidem.c.si propterea. c.si uos.c.non uos. c.de Liguribus.c.quali nos.c.relegentes.item 24.q.3.c.apostolicæ. Plures canones concordantes uide s̄.cap.8.quæst.2.reg.3. Sed & concordat l.2.in prin.C.de hæreticis.

II. PROPRIVM.

Hæc accusatio & inquisitio est priuilegiata. c. accusatus.8.§.sanè cum.de hæreticis, in 6.

III. CAV-

III. CAVSAE EX QVIBVS accusatio proposita competit.

Prima atq; principalis seu generalis causa est, hæresis. Quæ causa approbatur per ea quæ superius quæst.1.sunt proposita. Ad quam causam declarandam primùm notanda est definitio hæresis, quæ habetur c. ad abolendam. 9. in prin.de hæreticis.24.q.1.c.loquitur,cum c.sequente.c.omnib.c. aduocauit. c,quoniam uetus. c.quicunq;. c.didicimus,in prin. item q.3.c.hæresis. c.hæreticus. c.qui in ecclesia.c.qui aliorum.item l.2.§.fin.C.de hæreticis,Nouell.109.§.hæreticos. Hæc de definitione hæreseos. Secundo loco proprium hæreseos notandum,quod habetur 24.q.3.c.transferunt. Tertiò notanda est causa hæreseos,d.c.transferunt. §.ueteres.Quartò notandus est effectus & usus hæresis;d.q.3.c.ult. Quintò notanda est species cognata hæresis, quod est schisma, d.q.3.c.illi qui. §.fin. cum c.sequēte. item 24.q.1.c.schisma,in prin. Hæc de prima causa eiusq; declaratione sint dicta.

II. Causa:Si Christianus ad Iudaismum defecerit.c.contra.13.de hæreticis, in 6.

III. Causa : Si quis aliorum errores defendat. 24.q.3.c.qui aliorum.

IIII.Causa: Si resistens inquisitoribus hæreticæ prauitatis ob id fuerit excommunicatus,& nihilo-

hilominus in eo per annum perseuerauerit. c. ut inquisitionis.18.§.fin.de hæreticis,in 6.

V. *Causa: Si in negocio fidei citatus ob contumaciam fuerit excommunicatus,& per annum in ea perseuerauerit.c.cum contumacia.7.d.tt.*

VI. *Causa: Si non credit Christum uerum Deum & uerum hominem fuisse . c. cum Christus. 7. de hæreticis.*

VII. *Causa: Si quis credat Christum eiusq; discipulos nihil proprium habuisse. extrauag.Ioan.* XXII. *cum inter.4. cum sequente. de uerborum significat.*

VIII. *Causa: Si quis credat Mariam in mortali peccato conceptam esse.extrauag.com.graue nimis.2.de reliquijs sanctorum.*

IX. *Causa:Si quis memoriam sanctorum contemnat , uel ea quæ fiunt in honorem martyrum, spernat.distinct.30.c.si quis per.*

X. *Causa: Si quis domum Dei,& congregationes quæ fiunt in ea, contemnat. d.distinct. 30. c.si quis docet.*

XI. *Causa : Si quis extra ecclesiam priuatim concionetur, & ecclesiasticas sanctiones contemnat , & ecclesiam apud se sine consilio episcopi agat.d.distinct.30.c.si quis extra.*

XII. *Causa:Si quis condemnandũ credit eum, qui carnem manducat , præter sanguinem , idolo immo-*

immolatam & suffocatam. d.distinct.30. c.si quis carnem.Apostol.canon.62.

XIII. Causa:Si quis iusticiam ex pallio & uestitu æstimet. d.distinct.30.c.si quis uirorum, cum c.sequente.

XIIII. Causa : Si die Dominico ieiunauerit. d.distinct.30.c.ult.in prin.& De consecrat.distin. 3.c.ne quis.

XV. Causa:Si quis nō pro abstinentia,sed pro execratione carnium ab esu carnis abstinet. d. c. ult §.fin.Apostol.canon.50.& 52.

XVI. Causa:Si in coniugio positos cōtemnat. d.distin.30. c.si quis propter.c.si quis uel. c.si quis nuptias. item distinct. 31. c.si quis uituperat. & c. quicunq;. & d.c.50.

XVII. Causa:Si Simoniacus sit. Hæc causa approbatur per ea quæ s̄.cap.prox.quæst.1.in principio sunt proposita.

XVIII.Causa:Si neget Christum. Apostol.canon 61. Hæc causa declaratur theologicè,non canonicè,11.q.3.c.existimant.Huius exceptio est:Nisi supplicijs uictus ore quidem neget, corde uerò Deum adoret. de pœnitent.distinct.1.c.potest fieri,in prim.

XIX. Causa: Si quis Christianum se esse negauerit,d.q.3.c.non solùm.

XX. Causa: Si ueritatem non liberè loquitur

uel defendit.d.q.3.c.nolite.Apostol.canon.61.

XXI. Causa: *Si episcopus hæreticum instituat hæredem.c.si quis episcopus.5.de hæreticis.*

XXII. Causa: *Si suspectus de hæresi delatum iusiurandum præstare nolit.* Hæc *causa approbatur per ea quæ proponentur* ℨ.*quæst.9.reg.2.*

Præter has plures aliæ causæ propositæ accusationis & species hæreticorum enumerantur 24.q.3.c.quidam autem.& l.5.C.de hæreticis. Sed & plures huiusmodi causas uide ℨ.*quæst. prox. item* ℨ.*lib.4. cap.1.quæst.1.* Nunc *exceptiones istarum causarum generales proponendæ.*

De exceptionibus præcedentium causarum generalibus.

I. Exceptio:*Nisi reus mortuus sit.*Reprobatur *hæc exceptio 24.q.2.c.ult.item* De *hæreticis,in 6. c.accusatus.8.§.in eo uerò.Huius replicatio est:* Nisi *non principaliter ob hæresin accusetur, sed ob id,quia hæreticos recepit,defendit,uel eis fauit.d. c.accusatus.8. §.si uerò pro ijs.uers.porrò si propter.Huius replicationis duplicatio prima est:*Nisi *postquam pœnitentia ei ob prædictas causas fuerit iniuncta,decesserit.d.§.si uerò pro ijs.* Altera *duplicatio est:* Nisi *episcopus hæreticum instituerit hæredem.c.si quis episcopus.5.de hæreticis.*

II. Exceptio: *Nisi reus pœnitentiam agat, & ad fidem redeat.c.ut officium.11.§.si uerò aliquis.*

de

de hæreticis, in 6. & 23. q. 4. c. duo ista. l. inter claras. §. fin. C. de summa trinitate. Huius replicatio prima est: Nisi reus antea hæresin abiurauerit, uel proprij antistitis examinatione se purgauerit, posteaq; in hæresin fuerit relapsus. c. ad abolendam. 9. §. illos quoq;. de hæreticis. Planè hoc casu sacramentum pœnitentiæ & eucharistiæ reo denegandum non est. c. super eo. 4. de hæreticis, in 6. Plura de replicatione proposita uide j. quæst. 6. reg. 4. Altera replicatio est: Nisi hæresin non abiurauerit, nec cautionem præstiterit de ea non reiteranda. d. c. ad abolendam. 9. §. præsenti. uers. nisi continuò. Concordant ea quæ habētur s̃. cap. 13. quæst. 5. reg. 6.

III. Exceptio: Nisi reus sit priuilegiatus, uel indulgentijs fultus. Reprobatur hæc exceptio d. c. ut officium. 11. §. deniq;.

IIII. Exceptio: Nisi lis apud aliū iudicem pendeat. Reprobatur hæc exceptio c. per hoc. 17. de hæreticis, in 6. Clement. 1. §. propter quod. eod. tt.

V. Exceptio: Nisi reus ab alio seductus patiatur se corrigi. 24. q. 3. c. dixit.

IIII. ADVERSVS QVOS accusatio proposita competit?

I. Regula: De credentibus doctrinæ hæreticorum cauetur c. excommunicamus. 13. §. credentes. c. ex-

c.excommunicamus. 15. §.fin.de hæreticis. c. quicunque.2.§.hæretici. & c.ut officium.11.in princ. eod.tt. in 6.

II. Regula:*De receptatoribus,defensoribus et fautoribus hæreticorum cauetur d. §. credentes. & d.§.hæretici. & d.c.ut officium.11. in prin. item c.accusatus.8. §.sacerdotes.eod.tt.*

III. Regula: *De communicantibus hæreticis cauetur 24. q. 1. c. didicimus. §. inuenimus. & c. schisma.item q.3.c.dixit,in prin.item De hæreticis c.excommunicamus.13.§.si qui autē tales. Sed & concordant ea quæ habentur J.quæst.8.reg.12.*

IIII. Regula: *De magistratibus qui nec iurare, nec seruare uolunt constitutiones in hæreticos promulgatas, cauetur c.ad abolendam.9.§.statuimus. c.excommunicamus.13.§.moneantur.de hæreticis.c.ut officium.11.§.statuimus.eod.tt.in 6.*

V.Regula:*De eo qui cum poßit hæreticum in uiam reuocare, hoc non facit, cauetur c.2. de hæreticis.*

V. QVIBVS INQVISITIO HAEreticæ prauitatis competat,& apud quos hæc accusatio instituenda?

I.Regula:*Ecclesiasticus,non laicus,iudex competens est. c.ut inquisitionis.18. §.probibemus. de hæreticis,in 6.*

II. Re-

II. Regula, De episcopo loci. Huic regulariter inquisitio competit, & iurisdictio propositi criminis. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi iurisdictio alijs à Papa sit delegata. Sed reprobatur c. per hoc. 17. d. tt. Clement. 1. §. propter quod. eod. tt. Altera exceptio uidetur: Nisi reus sit exemptus ad iurisdictionem Papæ immediatè pertinẽs. Sed reprobatur c. ad abolendam. 9. §. fin. de hæreticis. Tertia exceptio est: Nisi episcopus quadragesimum annum nondum sit ingressus. Clement. 2. in prin. eod. tt.

III. Regula, De inquisitoribus à Papa deputatis. His etiam competit cognitio, per ea quæ proposita sunt s̄. reg. prox. except. 1. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi inquisitores à Papa deputati quadragesimum annum non sint ingreßi. d. Clement. 2. in prin. Altera exceptio est: Nisi episcopus uel alius prælatus superior reus sit, uel suspectus de hæresi: hoc enim casu ad Papam cognitio spectat. c. inquisitores. 16. de hæreticis, in 6.

VI. QVID VENIAT IN ACcusatione proposita, seu de pœna hæreseos.

I. Regula: Schisma grauius punitur hæresi. 24. q. 1. c. non afferamus.

II. Regula: Religiosi grauius puniendi quàm seculares, c. accusatus. 8. §. fin. de hæreticis, in 6.

III. Re-

III. Regula: *Vltimo supplicio haeretici afficiendi non sunt. 23.q.5.c.unum solum. Concordant ea quae proposita sunt s̃.cap.7.in prin.*

IIII. Regula: *Si quis post abiurationem relapsus sit in haeresin, grauius punitur, per ea quae proposita sunt s̃.quaest.3.except.generali 2.repl.1. Huius regulae exceptio prima haec est: Nisi cum abiuraret haeresin, leuis tantum contra eum fuit praesumptio.d.c.accusatus.8.in prim. Altera exceptio uidetur: Nisi in aliam haeresin relapsus sit, quàm abiurauit. Sed reprobatur d.c. accusatus.8. §.eum uerò.*

V. Regula: *Si quis post abiurationem haereticis communicat, tanquam relapsus grauius punitur.d.c.8.§.ille quoq;.*

VI. Regula: *De poena excommunicationis cauetur c.sicut.8. c.ad abolendam.9. in princ. c.excommunicamus. 13. in prim. c. excommunicamus. 15.in prim.de haereticis.*

VII. Regula: *Excommunicati traduntur iudici seculari arbitrio eius puniendi.d.c.13.§.damnati.& d.c.15.§.damnati. & d.c.ad abolendam.9.§. praesenti.*

VIII. Regula: *Pertinaces in perpetuum carcerem damnantur.d.c.15.§.si qui autem. Haec de poenis haereticorum. Sed & plures huiusmodi poenas uide j.quaest.8.*

VII. AD-

VII. ADIVNCTA PROPOSITAE ACCUSATIONIS & INQUISITIONIS.

I. Regula: *De reis custodiendis & incarcerandis cauetur Clement. 1. §. propter quod, cum sequentibus. de hæreticis.*

II. Regula: *De iuramento ab officialibus præstando cauetur d. Clement. 1. §. porrò coram.*

III. Regula: *De modo procedendi, & processibus inuicem communicandis, cauctur d. §. propter quod. item c. per hoc. 17. de hæreticis, in 6. extrauag. com. 1. eod. tt.*

IIII. Regula: *Vt de simplici & plano procedatur, cauetur c. statuta. 20. in princ. de hæreticis, in 6.*

V. Regula: *De non publicandis attestationibus & accusatoribus cauetur d. c. 20. §. iubemus.*

VI. Regula: *Si citatus contumaciter absit, pro hæretico cõdemnatur, per ea quæ proposita sunt 5. quæst. 3. causa 5.*

VII. Regula: *De examine testium cauetur c. ut officium. 11. §. uerùm quia. de hæreticis, in 6.*

VIII. Regula, *De probatione. Hæresis probatur per testes etiam excommunicatos & criminis socios. c. in fidei. 5. eod. tt. Item periurus, qui antea contrarium deposuit, probat. Quæ regula approbatur sub conditione c. accusatus. 8. §. licet. d. tt.*

IX. Re-

IX. Regula: Decumbens petens hæreticos se consolaturos, præsumitur ex eo hæreticus: contra quam præsumptionem, si decesserit, non admittitur probatio in contrarium. Quæ regula approbatur certis cõditionib. c.filij.3.de hæreticis, in 6.

X.Regula:Vt inquisitores simul uel separatim procedant, cauetur c.ut officium.11. in prin. d.tt. Concordant ea quæ proposita sunt s̄. ead. quæst. reg.3.

XI. Regula: Vt inquisitores compescant prædicatores quæstuarios uel alios resistentes inquisitioni,cauetur d.c.ut officium.11.§.compescendi.

XII. Regula:Alia iura inquisitoribus competentia enumerantur c.ut commissi.12.d.tt.

XIII. Regula: Ne inquisitores affectibus aliquid tribuant,cauetur Clement.1. §.porrò quod. uers.omni carnali. & §.uerùm quia.de hæreticis.

XIIII. Regula: Ne inquisitores potestate sua abutantur,cauetur Clement.nolentes.2. §.& tam ipsorum.d.tt. Plura de hac re uide j.quæst.prox. reg. 6.

XV.Regula:Ne inquisitores alijs causis,quàm ad hæresin pertinentibus ,se immisceant, cauetur c.accusatus.8.§.sanè cum.de hæreticis,in 6.

XVI. Regula: Vt secularis magistratus adiumento sit inquisitoribus , cauetur c. ut inquisitionis,18.in prin.d.tt. Concordant ea quæ proposita

sunt

ſunt s̃.quæſt.prox.reg.7.item quæſt.4.reg.4.

VIII. EVENTVS.

I.Regula, De executione ſententiæ à ſeculari iudice facienda, probatur per ea quæ propoſita ſunt s̃.quæſt.6.reg.7.

II. Regula: De appellatione deneganda cauetur d.c.ut inquiſitionis.18. in princ. uerſ.non obſtantibus.

III.Regula: De confiſcatione bonorũ damnati cauetur c.uergentis.10. c.excommunicamus.13. §.damnati.de hæreticis.c.cum ſecũdum.19.d.tt.in 6.

IIII. Regula: Cui hæc bona cedãt, & quorum expenſis inquiſitio facienda, definitur extrauag. com.1.§.uerùm quia.de hæreticis.

V. Regula, Quæ confiſcanda. Bonis mariti confiſcatis, uxori ſalua dos eſt. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur c.decreuit.14. de hæreticis, in 6.

VI. Regula: De pœna inquiſitorum non rectè ſuo fungentium officio cauetur Clemẽt.1.in prin. & §.uerùm quia.& Clement.2.§.quod ſi ſecus.de hæreticis.

VII. Regula: Hæreticorum ſacrificia nihil ualent. 24.q.1.c.odi.c.didicimus.§.ſacrificia eorum. Concordant item ea quæ proponentur j.reg.20.

VIII.Regula: Hæretici carent iuſticia & charitate.d.q.1.c.ubi ſana.

IX.Regula: Hæretici spiritus perfectionẽ non habent.d.q.1.c.hæretici.23.q.7.c.ult.in prin.

X.Regula: De sepultis ab hæreticis,deq; uestimentis cum quibus,& altaribus in quibus hæretici celebrarunt,cauetur c.à nobis.2.de sacramentis non iterandis.

XI.Regula:Ne hæreticis uis fiat,uel sine causa ijs sua auferantur,cauetur d.q.7.in princ. cum c. sequente. item l.6. C.de sacrificijs paganor. Contradicit d.q.7.c.si de rebus. c.quod autẽ.& c.ult.

XII. Regula: Hæretici uitandi & fugiendi sunt, per ea quæ proposita sunt s̄.quæst.4.reg.3. Quibus concordat 24.q.1. c.omnis qui. c.quæ dignior.item q.3.c.clericus.c.cum quibus.item 28.q. 1.c.nullus eorum. c.si infidelis.§.hoc & de.c.sæpe malorum.

XIII. Regula: Cum hæreticis de fide non disputandum.24.q.3.c.cum quibus.§.fin.

XIIII.Regula: Hæretici ad concilia non uocandi.d.c.cum quibus,in prim. Vide item j.lib.4. cap.de concilijs.

XV. Regula: Hereticus in æternum est damnatus,utcunq; bona opera præstet.c.firmißimè.3. de hæreticis.

XVI. Regula: Damnato authore,libri quoq; eius & sententiæ damnatæ censentur. c.fraternitatis.4.eod.tt.

XVII.Re-

XVII. Regula: Aduocati & notarij hæreticis eorumq́; fautoribus patrocinari & scribere prohibentur. c. si aduersus. 11. de hæreticis.

XVIII. Regula: Hæreticis nulla datur actio. c. ult. d. tt.

XIX. Regula: Acta hæreticorum rescinduntur. c. 1. de schismaticis.

XX. Regula: Hæretici sacra ministrare non possunt, & factum huiusmodi ratum non est. 1. q. 1. c. sic populus, cum sequentib. usq; ad c. manus. item d. c. manus. §. cum ergo. Contradicit d. q. 1. c. sicut Christus. Huic obiectioni respondet Gratianus d. c. sicut. §. sed hoc de peccatore. Concordant item ea quæ habentur s̄. reg. 7.

XXI. Regula: De priuilegio cruce signatorū, qui hæreticos exterminant, cauetur c. excommunicamus. 13. §. catholici. de hæreticis.

XXII. Regula: Hæretici liberos suos in potestate nō habēt. c. quicūq;. 2. §. fin. de hæreticis, in 6.

XXIII. Regula: De hæreticis conuersis, quatenus sint recipiendi, cauetur s̄. cap. 13. quæst. 5. reg. 6. Hæc de euentis propositæ accusationis. Plures huiusmodi pœnas hæreticorum & euentus uide M. I. C. lib. 3. cap. 7. quæst. 3.

IX. ADFINIA REMEDIA.

I. Regula: De uisitatione annua instituenda ad

hæreſcos inquiſitionem cauetur d.c.excommunicamus.13.§.adijcimus.

II.Regula: Vt ſuſpecto de hæreſi iuſiurandum deferatur,& niſi iurauerit,pro hæretico damnetur,cauetur d.§.adijcimus.uerſ.ipſe autem epiſcopus.& d.c.13.§.qui autem. item c.ad abolendam. 9.§.qui uerò.eod.tt. Hæc de hæreſi in genere ſint dicta:nunc de eadem in ſpecie erit dicendum.

DE HAERESI IN SPEcie. Cap. XVIII.

I. DE IVDAEIS ET Sarracenis.

PRima regula: Inter Chriſtianos & Iudæos nuptiæ contrahi prohibentur per ea quæ proponentur J.lib.4.cap.13.except.11.

II. Regula: Ne Iudæi Chriſtianos eorumq́; religionem dicto factóue contemnant, cauetur c.etſi Iudæos.13.in prin. & c.in nonnullis.15.§.fin.de Iudæis.l.10.C.de Iudæis.

III. Regula: Ne Iudæi & Sarraceni ſuos ritus & feſtiuitates agere prohibeantur,cauetur diſt. 45.c.qui ſyncera.l.12.C.de Iudæis.Excipitur inuocatio Mahometi,Clement.unica,de Iudæis.

IIII. Regula: Ne uis Iudæis inſeratur,néue ad religionem Chriſtianam cogãtur,cauetur c.ſicut. 9.de Iudæis.item d.c.qui ſyncera.& d.diſtinct.45.

c.de

c.de Iudæis.l.13.C.de Iudæis.& l.6.C.de sacrif.paganor. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi fidem Christianam receperint: tunc enim ut in ea maneant, cogi possunt. d.c.de Iudæis. item De consecrat. distin.4.c.pleriq;. Altera exceptio est: Nisi uim inferant Christianis.23.q.8.c.dispar.

V. Regula: Ne Iudæi Christianos circumcidant, cauetur. dist.54.c.nulla.§.si uerò.l.15.C.de Iudæis.

VI. Regula: Ne Iudæis publica officia in Christianos committantur, cauetur d.c.nulla, in prin. c.cum sit.16.c.ex speciali.18.de Iudæis. l.hac ualitura.17.C.eod.tt. Sed & concordant ea quæ habentur s̃.cap.5.quæst. Qui & quales, reg.3.

VII. Regula: Ne Iudæi nouas synagogas extruant, sed (si uelint) ueteres reficiant, cauetur c. Iudæi.3. & c.consultationi.7. de Iudæis. item d.l. 17.§.illud etiam.

VIII. Regula: Vt Iudæi tota die parasceues ostia & fenestras habeant occlusas, cauetur c.quia super.4.de Iudæis. Item, ne in die paßionis Domini Iudæi in publicum prodeant, nec in contumeliam Christi prosiliant, cauetur c.in nonnullis.15. §.in diebus.eod.tt.

IX. Regula: Iudæis baptizatis bona sua auferenda non sunt. c.Iudæi.5.§.si qui præterea.de Iudæis.& extrauag.Ioann.XXII.2.eod.tt.

X. Regula: Ne Iudæi uel Sarraceni habeant

mancipium Christianum. c.1.& 2.de Iudæis.dist. 54.c.mancipia. c.præsenti. item 17.q.4.c.Iudas. l. unica. C.ne mancipium Christianum. & l.42.§. his ita dispositis.C.de episcopis & clericis. Huius *regulæ exceptio est in colonis adscripticijs,d.c.2.*

X I.Regula: *Ne Christiani in domibus Iudæorum uel Sarracenorum seruitia præstent.c.Iudæi. 5.in prin.c.ad hoc.8.& c.etsi Iudæos.13.de Iudæis.*

X I I. Regula : *Serui Iudæorum baptizari uolentes,exinde liberi efficiuntur.c.ult.d.tt.*

X I I I. Regula : *De habitu Iudæorum & Sarracenorum cauetur c.in nonnullis.15.in prim.d.tt.*

X I I I I. Regula:*De pœna Iudæi clericum percutientis cauetur c.postulasti.14.d.tt.*

X V. Regula : *Iudæi de suis possessionibus decimas & oblationes soluere tenẽtur.c.quanto amplius.18.§.fin.de usuris.*

X V I. Regula:*Cum Iudæis nec manducãdum, nec bibendum est,nec lauandum,nec etiam medicamentum ab ijs sumẽdum.28.q.1.c.nullus eorum. c.omnes.* Nec *cum ijs ieiunandum,nec festus dies cum ijs celebrãdus,nec lautia festi ab ijs suscipienda.Apostol.canon.69.*

X V I I. Regula: *Vt filij Iudæorum ab ijs separentur,d.q.1.c.Iudæorum. item* De *consecrat.distinct.4.c.pleriq;.§.fin.*

X V I I I.Regula:*De Iudæis baptizandis in fide*

de prius instituēdis uide ј.lib.4.cap.de baptismo.

XIX. Regula: Ne oleum in synagogā Iudæorum deferatur, aut lucernæ incendantur. Apostol. canon.70. Hæc de Iudæis & Sarracenis. Sed & plura de Iudæis uide M.I.C.lib.3.cap.8.

II. DE PAGANIS.

I. Regula: Qui Paganis prædicant, possunt cibis ab ipsis appositis uesci. c.quam sit.10.in prin. de Iudæis.

II. Regula: Vt ijs qui idonei sunt, permittatur Paganis prædicare, cauetur d.c.10.§.insuper.

III. Regula: Ne Pagani ad officia publica admittantur, cauetur c.cum sit.16.§ fin.eod.tt.

III. DE MANICHAEIS.

Hi coniugium detestabantur. distin.30.in prin. uers.causa fuit. De quorum pœnis cauetur l.4.& l.5.uers.& qui ad imam. C.de hæreticis.

IIII. DE APOSTATIS.

De apostatis coercendis cauetur c.à nobis.5.de apostatis. Sed plura de apostatis uide ј.lib. proxim. cap.5.reg.68. & 69. item M.I.C.lib.3.cap.8. specie 4.

V. DE BEGVARDIS ET beguinis.

Hæc secta damnatur Clemēt.1.de religiosis domib.Clemēt.ad nostram.3.de hæreticis.extrauag. Ioann.XXII.unica,de religiosis domibus. Ab hac

regula excipiuntur mulieres fide dignæ, nec suspectæ, sub habitu beguinarum uiuentes. extrauag. com. unica, eod. tt.

VI. DE HYPOCRITIS.

De hypocritis differitur De pœnitent. distinct. 2. c. multi bene. §. illud Gregorij, cum c. sequente Citius.

VII. DE Iacobo, Petro & Ioanne de Columna schismaticis cauetur c. unico, de schismaticis, in 6. Tollitur hæc constitutio extrauag. comm. unica, eod. tt. Hæc de hæresi in specie sint dicta. Sed & plures species uide M.I.C.d. cap. 8. Superest ut de usurarijs agamus.

DE VSVRIS.
Cap. XIX.

I. RATIO PROPOSITAE accusationis.

VSurarij utriusq; testamēti pagina damnantur. c. quia in omnibus. 3. uers. & qualiter. c. super eo. 4. in prin. de usuris. Alia ratio propositæ accusationis est: quia omnis negociatio est probibita. c. eijciens, in prim. distin. 88. Obiectio ponitur & soluitur d. c. eijciens. §. dicit aliquis.

II. CAVSAE EX QVIBVS accusatio proposita competit.

Prima & principalis causa est: Si usuras quis exer-

exerceat. c.1. in prin. de usuris, in 6. c.2. de uita & honestate clericor. Pro declaratione huius causæ sciendum est, usuram esse quicquid ultra sortem percipitur. quæ definitio patet ex ijs, quæ infrà proximè sequuntur.

II. Causa: Si quid ultra sortẽ recipiatur. c. consuluit. 10. de usuris. 14. q. 3. in prin. cum sequentib. q. 4. c. si quis clericus, in fine. & c. nullus.

III. Causa: Si parabolam iuramenti non aliter concedit, quàm emolumentum aliquod inde percipiat. d. c. 10. uers. & utrum eodem reatu.

IIII. Causa: Si quis plus iusto precio rem suam uendiderit ob dilatam precij solutionem. d. c. 10. uers. & an negociator pœna consimili. item c. in ciuitate. 6. eod. tit. Huius causæ exceptio hæc est: Nisi aliâs non erat rem distracturus. c. ult. §. fin. de usuris.

V. Causa: Si quis annonam uel uinum emat, ut pluris uendat. 14. q. 4. c. quicunque. Huius causæ exceptio est: Nisi cum tempus traditionis rei emptæ esset dilatum, uerisimiliter dubitetur, utrum plus uel minus tempore traditionis res sit ualitura. d. c. ult. §. ille quoq;.

VI. Causa: Si creditor pro pecunia credita loco usurarum fructus pignoris percipiat. c. 1. de usuris. Concordant ea quæ proponentur J. libro 5. cap. 7. reg. 12. Huius causæ exceptio prima hæc est:

Nisi beneficium ecclesiasticum hoc modo à laico redimatur.d.c.1.uers.nisi fortè ecclesiæ beneficiũ. Altera exceptio est: *Nisi dominus à uasallo feudũ pignori acceperit, remißis ei seruitijs. c.1.de feudis.c.conquestus.8.in fine.de usuris.* Tertia exceptio est: *Nisi pro dote maritus pignus accepit. c. salubriter.16.d.tt.*

VI. & VII. *Causam uide* J. *libro 5. cap.7. reg.14.*

Exceptiones præcedentium causarum generales.

I.*Exceptio generalis uidetur:Nisi Iudæus usuras exerceat. Sed reprobatur c.post miserabilem. 12.& c.quanto.18.de usuris.*

II. *Exceptio uidetur : Nisi laicus usuras exerceat. Sed & hæc exceptio reprobatur 14.q.4.in prin.& c.nec hoc.*

III. *Exceptio : Nisi is qui usuras percepit,facultatibus lapsus sit,ut eas restituere non poßit.c. cum tu.5.§.illi autem.de usuris.* Huius replicatio est: *Nisi poßeßiones habeat usuris comparatas.d. §.illi autem.uers.poßeßiones uerò.*

IIII.Exceptio:*Nisi ab hoste,uel alio quem licet occidere,usuras perceperit.14.q.4.c.ult.*

V.Exceptio:*Nisi ab usurario usuras acceperit. c.quia frustra.14. & c.Michael.17.de usuris.*

VI.Exceptio : *Nisi is, à quo usuras accepit,decesserit*

cesserit nullis hæredibus relictis. Reprobatur hæc exceptio c.cum tu.5. uers. uel his non superstitibus.d.tt.item 14.q.5.c.nemo,in fine.

VII.Exceptio:*Nisi non pecunia numerata,sed quid aliud ultra sortem sit receptum. Hæc exceptio reprobatur 14.q.3.c.1.cum sequentib.*

VIII.Exceptio:*Nisi census annuus in prædio emptus sit cum pacto de retrouēdendo.extrauag. com.1.& 2.de empt.& uenditione.*

IX.Exceptio: *Nisi creditor periculum sortis in se receperit.Reprobatur hæc exceptio c.ult.in prin.de usuris.*

X.Exceptio: *Nisi iusiurandum de usuris soluendis, uel solutis non repetendis præstitum sit. Reprobatur hæc exceptio c.tuas.13. d.tt. c.1.& c. debitores.6.de Iureiurando.*

XI.Exceptio:*Nisi statutum uel consuetudo loci usuras permittat.Reprobatur Clemēt.1.in prin. de usuris.*

XII.Exceptio:*Nisi ante decretum,quo usuræ prohibitæ sunt, usuras perceperit. Reprobatur hæc exceptio c.cum tu.5.in prin.de usuris.*

XIII.Exceptio: *Nisi in pium usum,uel ob liberandum captiuum usuras perceperit. Hæc exceptio reprobatur c.super eo.4. eod.tt.*

III.AD-

III. ADVERSVS QVOS accusatio proposita competit?

De hæredibus usurarij defuncti cauetur c.tua nos.9.de usuris.

IIII. QVID VENIAT IN accusatione proposita, seu de pœna.

I.Regula: *Vt usuræ perceptæ restituantur, cauetur d.c.cum tu.5.uers.cogendi sunt.*

II.Regula: *Nisi usuras restituat reus, excommunicatur. c.quia in.3.& c.præterea.7.de usuris. 14.q.4.c.ministri.*

III.Regula: *Ad confeßionem & absolutionem reus non admittitur.c.2.§.penult.de usuris,in 6.*

IIII.Regula: *Reo denegatur ecclesiastica sepultura.de qua re uide J.lib.4.cap.de sepultura.*

V.Regula: *Vsurarius raptori æquiparatur.14. q.4.c.si quis usuram. c.quid dicam. c.ultim.uers. sine ferro.*

VI.Regula: *Clericus usurarius deponitur. c.1. §.quod si post.& c.præterea.7.de usuris.14.q.4. c.1.c.si quis oblitus.c.quoniam.*

VII.Regula: *Iudæus usurarius quomodo coerceatur, definitur c.post miserabilem.12.& c.quanto.18.de usuris.*

VIII.Regula: *De pœna eorum qui statutis suis*

usuras permittunt, cauetur Clement.1.d.tt.

IX. Regula: *Si quis usuras exercere non esse peccatum affirmauerit, ut hæreticus coercetur.d. Clement.1.§.fin.*

X. Regula: *Vt usurarij peregrini expellantur, nec domus illis locetur, cauetur c.1. §.& quia. de usuris, in 6.*

V. ADIVNCTA.

De edendis libris rationum, ut de contractu usurario constare poßit, definitur Clement.1.§. cæterùm. de usuris.

VI. EVENTVS.

I. Regula: *De appellatione condemnato denega*nda *cauetur c.quam perniciosum.11.de usuris.*

II. Regula: *Vsurarius testamentum facere prohibetur.c.quanquam.2.§.fin.de usuris, in 6. Plures euentus uide s.quæst.4.*

VIII. ADFINIA REMEDIA propositæ accusationis.

I. Regula: *Etiã sine accusatione officio magistratus usurarij puniẽdi.c.cum in diœcesi.15.de usuris.*

II. Regula: *De exceptione usurario agẽti opponenda, si non restituat usuras, cauetur c.debitores.6.in prin.de iureiurando. c.quia frustra.14.& c. Michael.17.de usuris. Hæc de usuris.*

LIBRI PRIMI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER II.

DE IVDICIIS PRIVATIS.

HActenus de legibus, magistratibus & iudicijs publicis actū est. Nūc de iudicijs priuatis agetur. ubi præmissa generali iudiciorū descriptione, dicetur primū de personis iudiciorum, hinc de rebus, tertiò de actibus iudicialibus. Quartò euentus & consequentia iudiciorum tractabuntur: postremò adfinia iudiciorum remedia. Personæ iudiciorum sunt, iudex, assessores, postulantes, aduocati, procuratores & defensores, actor & reus. Quæ personæ ex parte breuiter enumerantur cum suis officijs 4.q.4.c.1. Res iudiciales sunt, res litigiosæ, seu in iudiciū deductæ. Actus iudiciales sunt, in ius uocare, actionem edere, dilationem dare, excipere, replicare, cauere, litem contestari, de calumnia iurare, causam probare, cognoscere ac referre, sententiā formare ac pronunciare. Euentus & consequentia iudiciorum sunt, appellatio, res iudicata, iudicati actio & exceptio, sententiæ executio, in possessionem

ſionem bonorum miſsio, uenditio bonorum debitoris, ſumptuum & expenſarum litis reſtitutio, exceptio Quod quiſque iuris in alterum, &c. Adfinia deniq; iudiciorum remedia ſunt, extraordinariæ cognitiones, compromiſſum & tranſactio. De quibus omnibus & ſingulis ordine diſpiciendum, præmiſſa tamen generali iudiciorum deſcriptione.

DESCRIPTIO IVdiciorum generalis. Cap. I.

PRIMO: Ratio iudiciorum eſt, coercitio malorum & pax publica. 23.q.5. c.non fruſtra.l.13.uerſ.idcirco tamen.C.de Iudæis.

II. VBI EXERCENDA iudicia?

I.Regula: Non niſi in ciuitatibus & locis inſignibus iudicia exercenda. c.ſtatutum.11.in princ. uerſ.nec audiantur alibi.de reſcriptis,in 6.

II.Regula: Vbicunq; in ſua diœceſi prælatus elegerit, iudicia exercere poteſt. c.cum epiſcopus. 7.de officio ordinarij,in 6.

III.Regula: Non niſi in ſua diœceſi, uel in qua appellatum eſt, iudicia exercenda. c.ut litigantes. 5.d.tt. Cuius exceptio prima eſt: Niſi conſuetudo

loci

loci aliud permittat. d.c.5. uers. nisi sibi aliud de consuetudine. Altera exceptio est: Nisi iudex à sua diœcesi expulsus sit. Clement.1. de foro competenti.

IIII. Regula: Delegatus extra locum commissionis iudicium exercere non debet.c.statutum.11. §.in nullo.de rescriptis,in 6.

V.Regula: Ne in templis uel cœmeterijs iudicia exerceantur. c.decet.2.§.cessent in ecclesijs.de immunitate eccles.in 6.

III. QVANDO EXERCENda iudicia?

Diebus feriatis iudicia non exercenda.15.q.4. in prin.cum sequentibus,usq; ad q.5. Concordat M.I.C.lib.2.cap.1.quæst.2.reg.1.in prin.Huius regulæ exceptio prima hæc est:Nisi partes ferijs renunciauerint. Quæ exceptio approbatur M.I.C. d.reg.1.except.1. Cuius replicatio est: Nisi feriæ introductæ sint non fauore hominum, sed in honorem Dei & sanctorum:his enim renũciari non potest.c.ult.de ferijs.Huius duplicatio est:Nisi necessitas urgeat, uel pietas suadeat. d.c.ult.uers.nisi necessitas urgeat. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.reg.1.

IIII. QVAMDIV EXERCENda iudicia?

I.Regula:Lites debent celeriter terminari.c.2.
de

de sententia & re iudicata. Pœna iudicis malitiosè differētis expeditionem causarum cauetur extrauag.com.1.§.etsi forsan,de treuga & pace. Alia pœna statuitur l.properandum.11. §.sin autem utraq;.C.de iudicijs.

II. Regula: *Iure ciuili intra triennium causæ pecuniariæ debent finiri. d.l.properandum.11. Cui contradicit c.uenerabilis.20.de iudicijs.*

V. ADIVNCTA IVDIciorum.

I.Regula: *Vt lite pendente nihil innouetur,cauetur c.1.cum c.sequente.ut lite pendente nihil.c.cum uenissent.6.de institutionibus.Concordant item ea quæ habentur J.cap.18.quæst.7.reg.13.Declaratur regula proposita definitione litis pendentis Clement.cum lite.2.ut lite pendente. Sanè ad regulam propositam pertinet de re litigiosa non alienāda,de quo tamē dicetur specialiter J.cap.5.*

II.Regula: *De actis iudicij conscribendis cauetur c.quoniam.11.de probationibus.*

III.Regula: *Vt omnia in scriptis proponātur, cauetur ipso iure.Sed excipitur causa clerici conuenti.Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur 11.q.1.c.si quis cum.Nouell.83.*

IIII. Regula: *Vt omnia mitißima uerborum relatione, non contentiosis uocibus nec risibus agantur,cauetur 5.q.4.c.ult. Hæc de adiunctis iudicio-*

diciorum: quò tamen referri etiam possunt officia aduocatorum, procuratorum, iudicũ, assessorum, necnon totus processus iudiciarius. Sed de his infrà tractabitur. Nunc de personis iudicij agẽdum.

DE IVDICE.
Cap. II.

PRIMO: *Etymologia iudicis habetur 23.q. 2.c.1.§.iudex.*

II. DE DANDO IVDICE & foro competenti.

Ex persona iudicis sumitur recusatoria iudicis & fori præscriptio, qua consequitur reus, ne ad actionem propositam respondere cogatur apud iudicem recusatum. Quæ præscriptio approbatur 3.q.6.c.pulsatus, in prim. 11.q.1.c.clericus. Quòd si fori præscriptione opposita iudex nihilominus sentẽtiam in causa principali tulerit, ea ipso iure non ualet, ut J.cap.19.except.1. dicetur, & iudex in æstimatione interesse punitur. c.olim.7.de iniurijs. Planè regulariter quidem iudex competens præsumitur, quiq; excipiendo incompetẽtem eum dicit, ipsam suam exceptionẽ seu præscriptionem tenetur probare. Sumuntur autem huiusmodi exceptiones partim ex qualitate ipsius iudicis, partim ex persona actoris, partim ex persona rei conuenti, partim ex re quæ petitur, partim ex genere

causæ & ex alijs huiusmodi circumstantijs, quemadmodum M.I.C. libro 2. cap. 2. copiosius ostendi. Quo ordine seruato, fori præscriptionis & recusatoriæ iudicis causas seu species subijciemus: eo tamen præmisso, quòd huiusmodi causæ non solùm reo fori præscriptionem seu recusatoriam iudicis suppeditant, sed actori quoq; ad replicandum fori præscriptionem prosunt. Siquidem actor replicando excipit aduersus iudicem, ad quem reus in fori præscriptione prouocauit.

I. Exceptio: Nisi iudex surdus uel mutus sit. Hæc exceptio cum alijs quibusdam approbatur 3. q.7.c.1.§.tria sunt.l.12.§.non autem.ff.de iudicijs.

II. Exceptio: Nisi iudex furiosus sit. d.c.1.uers. & qui perpetuo. De hac exceptione agitur etiam l.39.in prin.& l.46.ff.de iudicijs.

III. Exceptio: Nisi iudex minor sit ætate.d.c.1. uers.& impubes. Cuius replicatio est: Nisi maior sit decē & octo annis.l.57.ff.de re iudicata. Quæ tamen replicatio mutatur c.cum uigesimum.41. de officio delegati.

IIII. Exceptio: Nisi iudex Senatu motus sit.d. c.1.uers.lege qui à senatu motus est.

V. Exceptio: Nisi fœmina iudex sit data.d.c.1. uers.moribus fœminæ.item 15.q.3.in prim.§.econtrà, cum sequentibus: ubi obiectio ponitur & soluitur.

VI. Exceptio: Nisi iudex seruus sit. d.c.1.uers. & seruus. ubi subijcitur replicatio talis: Nisi publicè liber sit reputatus. Cui concordat l.3.ff.de officio prætorum.

VII.Exceptio:Nisi causa iudicem datum contingat,uel iudex simul accusator esse uelit.4.q.4.c.1.c.nullus.

VIII.Exceptio: Nisi iudex datus sit dominus, familiaris uel socius actoris uel rei conuenti.c.causam.17 .c.insinuante.25. c.cum R.35. uers.exceptis canonicis.de officio delegati. Concordat item M. I.C.lib.2.cap.2.except.10. Contradicit tamē 3.q.7.c.infames. §.filius etiam. uers.nam & iudicem. l.77.ff.de iudicijs.

IX. Exceptio: Nisi iudex inimicus sit rei conuenti.3.q.5.c.ult.

X.Exceptio:Nisi iudex datus in pari uel maiori crimine sit cum reo conuento.3.q.7.in prin.c.infames.§.penult.c.qui sine.c.iudicet,in prin.c.in grauibus.c.postulatus.c.ult.Contradicit d.c.ult.§.sed obijcitur.

XI.Exceptio: Nisi iudex sit infamis.d.q.7.c.1.in prin.

XII.Exceptio:Nisi iudex sit peregrinus.3.q.5.c.accusatores.q.6.c.peregrina. c.leges.c.unaquæque.Concordant item ea quæ habentur 3.lib.proxim.cap.6.reg.14.

XIII.Ex-

XIII. Exceptio: Nisi iudex sit excommunicatus. c. ad probandum. 24. de re iudicata.

XIIII. Exceptio: Nisi iudex non sit fidei catholicæ. 2. q. 6. c. catholicus. Concordant ea quæ habentur J. cap. 19. except. 2. ubi huius exceptionis uide replicationes.

XV. Exceptio: Nisi iudex alij causam commiserit: hoc enim casu uidetur ipse recusandus. Sed hæc exceptio reprobatur sub conditione c. quamuis. 6. de officio delegati, in 6. Plura de hac exceptione uide s̄. lib. proximo, cap. 5. de iurisdictione, quæst. 1. except. 11.

XVI. Exceptio: Nisi cùm pluribus esset causa delegata, quidam, non omnes iudicent. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur J. cap. 19. except. 4.

XVII. Exceptio: Nisi cùm pluribus causa esset delegata, singulis in solidum: uno iudicante, alij postea sese ingerant, c. cum plures. 8. de officio delegati, in 6. Hactenus exceptiones ex qualitate iudicis desumptæ sunt expositæ. Sequuntur eæ quæ sumuntur ex persona actoris.

XVIII. Exceptio: Nisi actor sit pupillus, uidua, uel aliâs miserabilis persona: hæc enim ad Imperatorem in ius aduersariũ suum uocare potest. l. unica, in fine. C. quando Imperator inter pupillos, &c. Item ad iudicem ecclesiasticum. c. ex par-

te.15.præsertim §. ex hoc autem. de foro competenti. Huius exceptionis, quod ad ecclesiasticum iudicem spectat, replicatio hæc est: Nisi causa sit petitorij, non possessorij iudicij. Quæ replicatio præterquam quòd ex d.c.15. patet, etiam approbatur c.ex tenore.11.eod.tt.

XIX. Exceptio: Nisi ecclesia uel clericus agat: hic enim ad suum iudicem potest reum in ius uocare. c.cum sit.8.c.conquestus.16.de foro competenti. 2.q.5. c.si quis presbyter. 11.q.1. c.si quæ causæ, in prin. Contradicit d.q.1.c.experientiæ.c. si quisquam. Vide item J.except.27. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi laicus reus probabiliter neget rem ecclesiæ uel clerici esse: tunc enim causa ad secularem iudicem spectat. c.si clericus.5.de foro competenti. Altera replicatio est: Nisi de feudo contentio sit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.ex transmissa.6.& c.uerùm.7.eod.tt.

XX. Exceptio: Nisi pœnitens agat: hic enim apud ecclesiasticum iudicem suam actionem potest proponere. 11.q.1.c.aliud.de pœnitent.dist.1.c.aliud. Nunc de ijs exceptionibus, quæ sumuntur ex persona rei conuenti, agendum est.

XXI. Exceptio: Nisi reus conuentus alibi habeat domicilium. 11.q.1.c.si quisquam. uers.quem ordinem. Concordat M.I.C.lib.2.cap.2.except.15. in prin.

in prim. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi reus Romæ deprehendatur: tunc enim apud sedem apostolicam respondere cogitur, exceptione proposita non obstante. c. licet. 20. de foro competenti. Concordat M. I. C. d. except. 15. repl. 5. in prin. Huius replicationis duplicatio hæc est: Nisi ex aliqua iusta & necessaria causa Romam uenerit. d. c. licet. uers. nisi pro alia iusta. Concordat d. repl. 5. dupl. 1. & 2. Sed & eius exemplum proponitur c. ult. de dilationib. Plura de replicatione proposita uide d. repl. 5. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi causa, ex qua agitur, ibi ubi reus conuenitur, sit contracta: tunc enim reo exceptio proposita nõ prodest, per ea quæ habentur M. I. C. d. except. 15. repl. 6. Quibus concordant etiam ea quæ proposita sunt s. libro prox. cap. 6. quæst. 7. reg. 1. Huius replicationis duplicatio hæc est: Nisi non ibi, ubi causa contracta est, reus deprehendatur: tunc enim eò in ius uocari non potest. c. 1. §. contrahentes. de foro competenti, in 6. Plures propositæ replicationis duplicationes uide d. replic. 6. Tertia replicatio est: Nisi reus ibi, ubi conuenitur, se soluturum constituerit. c. dilecti. 17. de foro competenti. Concordant ea quæ habentur M. I. C. d. except. 15. repl. 7. Quarta replicatio est: Nisi reus ibi, ubi conuenitur, se responsurum promiserit, d. c. dilecti. 17. uers. qui se certo loco respon

dere. Concordant ea quæ proponentur J.repl.gener.9. Plures propositæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.except.15.

XXII. Exceptio: Nisi reus pari uel maiori dignitate præditus sit quàm iudex. distinct.21.c.inferior.c.nolite.c.deniq;.c.nunc autem. c.submittitur.& c.ult. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.lib.2.cap.2.except.22.

XXIII. Exceptio: Nisi reus Christianus sit: tunc enim apud ecclesiasticum iudicem est conueniendus.11.q.1.c.quæcũq;.c.relatum.uers.cum magis.c.placuit ut quisquis,in fine. Hæc glossa in d.c. relatum, interpretatur de primitiua ecclesia.

XXIIII. Exceptio: Nisi reus clericus sit, uel alia ecclesiastica persona: tunc enim ad ecclesiasticum iudicẽ iurisdictio causæ pertinet, per ea quæ dicentur J.lib.prox.cap.6.reg.10.

XXV. Exceptio: Nisi actor uel reus apud ecclesiasticum iudicem litigare malit. tunc enim ei mos gerendus est.11.q.1.c.quicunq;.c.omnes. Huius obiectio simul & solutio proponitur d.c.omnes.§.fin.cum c.sequente. Concordat c.nouit.13.§. nec sic illud.de iudicijs. Huius replicatio est: Nisi appellans, cuius appellatio non recipitur, literas ad alium iudicem impetrauerit. c.interposita.70. §.eidem.de appellationibus.

XXVI. Exceptio: Nisi officialis uel nuncius

sedis

ſedis apoſtolicæ conueniendus uel condemnandus ſit:hic enim ad iuriſdictionẽ ſedis apoſtolicæ pertinet. extrauag.com.cum Matthæus.3. de hæreticis.Sequuntur nunc exceptiones deſumptæ ex genere cauſæ ex qua,& actionis qua agitur,necnon ex re quæ petitur.

XXVII.Exceptio: Niſi cauſa ſit eccleſiaſtica.de hac enim laicus nõ cognoſcet.c.decernimus. 2.de iudicijs.c.ex tenore.11.uerſ.niſi ſit talis.de foro competenti. Huius exceptionis exemplum ſeu ſpecies eſt cauſa iuris patronatus.c.quanto.3.de iudicijs. item cauſa peccati & periurij. c.nouit.13. eod.tit.c.ult.de foro competenti,in 6. c.uenerabilem.34.§.idem etiam contra.de electione. Sed & exempli loco adduci poſſunt ea quæ propoſita ſunt ſ.except.19. item eius exemplum eſt j. except.prox.

XXVIII.Exceptio : Niſi religionis controuerſia ſit: hæc enim ad Papam ſpectat.diſtinct.17. c.multis.c.nec licuit.c.regula.uerſ.nec ullum.item diſtinct.18.c.de concilijs.

XXIX.Exceptio:Niſi de priuilegijs ſedis apoſtolicæ agatur:hoc enim caſu ſoli Papæ iuriſdictio competit.c.cum ueniſſent.12.de iudicijs.

XXX.Exceptio:Niſi de feudo contentio ſit: tunc enim ad dominum feudi cognitio ſpectat.c. ex tranſmiſſa.6. c.uerum.7. de foro competenti.

Plura de hac exceptione uide in libello meo de iure feudali cap.3.quæst.2.

XXXI.Exceptio: Nisi de causa natalium agatur, an quis legitimè natus sit: tunc enim ad iudicem ecclesiasticum cognitio spectat.c.tuam.3.de ordine cognit. c.causam.7. qui filij sint legitimi. Concordant ea quæ habentur J.replic.generali 7. duplicat.1.

XXXII.Exceptio: Nisi alterutra pars testimonio iudicis egeat.c.dilecto.40.de testibus.

XXXIII. Exceptio: Nisi reus in alia causa ab eo iudice appellauerit: hoc enim casu eum ut suspectum poterit recusare.c.ad hæc.6.& c.proposuit.24.de appellationib. Contradicit l.unica.ff.apud eum à quo appellatur, aliã causam agere compelli. Planè iudex appellationis appellantem ratione appellationis, à iurisdictione eius, à quo appellatum est, eximere non potest. c.Romana.3. §. cum uerò is.de appellation.in 6.

De replicationibus præcedentium exceptionum generalibus.

Hactenus exceptiones enumeratæ sunt, quæ ad forum declinãdum & iudicem recusandum à reo conuento possunt opponi. Sed & eædem actori replicanti aduersus iudicem, ad quem reus in sua fori præscriptione prouocauit, competere possunt, ut ab initio quoq; monui. Plures huiusmodi exce-

ptiones

ptiones uide s. libro prox.cap.5.de iurisdictione, reg.1.except.1.cum sequentibus: item M.I.C.lib.2. cap.2. Planè supersunt nonnullæ replicationes generales, quæ omnibus ferè istis exceptionibus obstant, de quibus sequitur.

I.Replicatio est: Nisi plures sint rei diuersi fori: tunc enim omnes ad eundem iudicem, quamuis singulis non competentem, uocandi sunt. l.1.cum l. sequente. ff.de quibus rebus ad eundem iudicem, &c. Ad quem autem iudicem hoc casu omnes uocari debeant, definitur c.sanè.3.de foro cõpetenti.

II.Replicatio: Nisi reus lite pendente uel post citationem alterius fori esse cœperit. c.proposuisti.19.d.tt. Concordat M.I.C. d.cap.2.quæst.1.replicat.gener.3.

III. Replicatio: Nisi in causa reconuentionis actor reconuentus fori præscriptionem aduersus iudicem conuentionis obijciat. c.dispẽdia.3.§.reus quoq;.de rescriptis, in 6. Concordant ea quæ proponuntur M.I.C.d.quæst.1.repl.gener.5. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi reus quoq; reconueniens iudicem, apud quem conuenitur, suspectum dixerit. d.§.reus quoq;.uers.nisi eos ut suspectos. Nouell.96.§.sancimus.uers.quod si fortè. Altera duplicatio est: Nisi cùm possessorio iudicio actum esset, & possessio actori adiudicata, reus petitorium iudicium apud eundem iudicem mouere

uelit;

uelit: hoc enim casu actori reconuento fori præscriptio non denegatur. c. ult. de iudicijs. c. 1. de causa possessionis & proprietatis. Tertia duplicatio est: Nisi contra actionem pœnalem reconuentio fuerit proposita. l. 2. §. sed si agant. ff. de iudicijs. Plures duplicationes uide J. cap. 10. reg. 2. except. 1. cum sequentibus.

IIII. Replicatio: Nisi reus, qui fori præscriptionem obijcit, in eo loco ubi conuenitur, contraxerit uel deliquerit, aut res quæ petitur, eo loco sita sit. c. 1. in prin. de priuileg. in 6. De hac replicatione uide item s̄. except. 21. repl. 2.

V. Replicatio est: Nisi iudex competens iusticiam denegauerit, uel negligens sit, aut omnino non sit: tunc enim ad alium, præsertim ecclesiasticum, reus uocari potest. c. ex transmissa. 6. in fine. c. licet. 10. & c. ex tenore. 11. §. fin. de foro competenti. Nouell. 86. in prin. Huius replicationis duplicatio est: Nisi iudex ecclesiasticus iusticiam facere deneget, uel negligens sit, & ob id ciuilis iudex adeatur. c. qualiter. 17. de iudicijs. Vide itē de hac duplicatione J. lib. prox. cap. 6. reg. 10. exc. 3.

VI. Replicatio: Nisi apud iudicem ecclesiasticum quis conueniatur: apud hunc enim fori præscriptioni locus esse nō uidetur. 11. q. 1. c. quicunq;. c. omnes, cum c. sequente. De qua re annotatum quoq; s̄. except. 25.

VII. Re-

VII. Replicatio: Nisi quæstio, cui iudex non competit, competenti quæstioni incidat. c. prudentiam. 21. §. sexta. uers. fin. de officio delegati. Exemplum habetur d. §. sexta. Aliud habetur c. de prudentia. 3. de donat. inter uir. & uxorem. Concordant ea quæ habentur M. I. C. d. quæst. 1. replicat. gener. 13. Huius replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi causa ecclesiastica ciuili incidat, puta natiuitatis: hæc enim quamuis incidēs ad iudicem ciuilem non pertinet. c. lator. 5. qui filij sint legitimi. c. tuam. 3. de ordine cognitionum. Altera duplicatio est: Nisi principalis quæstio sine incidenti poßit definiri. Approbatur hæc duplicatio exemplo c. causam. 7. qui filij sint legitimi.

VIII. Replicatio: Nisi reus fori præscriptioni renunciauerit. c. dilecti. 17. uers. qui se certo loco respondere. de foro competenti. Concordant ea quæ habētur M. I. C. d. quæst. 1. replicat. gener. 14. Huius replicationis duplicatio est: Nisi clericus fori præscriptioni renunciauerit. c. si diligenti. 12. & c. significasti. 18. de foro competenti. Contradicit l. 39. C. de episcopis & clericis.

IX. Replicatio: Nisi reus in non competentem iudicem consenserit. Approbatur hæc replicatio per ea quæ habentur M. I. C. d. quæst. 1. replic. gener. 16. in princ. Cuius duplicatio prima hæc est: Nisi clericus in secularem iudicem consenserit. d.

c. 12.

c.12.& c.18. Altera duplicatio est: Nisi iudex, in quem consenserunt, antea se pronunciauerit incompetentem. c. significantibus. 38. de officio delegati. Tertia duplicatio est: Nisi in alterius prouinciæ iudicem consenserint. 6.q.3. in princ. cum sequentibus, usq; ad c. placuit. Quarta duplicatio est: Nisi antequam iudex adiretur, consentientem pœnituerit. l.18. ff. de iurisdictione. Contradicit c. 1. de iudicijs. Quinta duplicatio est: Nisi subditi suffraganeorũ in archiepiscopum, eiúsue officialem consenserint. c.1. in prim. uers. licet in ipsos. de foro competenti, in 6. Plures huiusmodi duplicationes uide M.I.C. d. repl. 16.

X. Exceptio: Nisi competens iudex sit suspectus. c. si quis contra. 4. & c. licet. 10. §. fin. de foro competenti.

XI. Exceptio: Nisi ante litem contestatam fori præscriptio non fuerit opposita. 3.q.6.c. ult. §. fin. & q.6.c. si quis episcopus. §. exceptio. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. d. quæst. 1. repl. 15. Hæc de replicationibus generalibus, quarum tamen plures uide d. quæst. 1. in fine.

III. OFFICIA IVDICVM, ET de assessoribus ac notarijs.

I. Regula: Vt gratis iudicent, cauetur c. cum de omni. 10. de uita & honestate clericor. Concor-

dant

dant ea quæ proposita sunt s̄. lib. proxim. cap. 5. quæst.3.reg.5.item J.cap.17.reg.9.

II.Regula:De assessore à iudice delegato assumendo cauetur c.statutum.11.§.assessorem. de rescriptis,in 6.

III.Regula: De notario adhibendo cauetur d. c.11.§.notarium.

IIII. Regula: Si iudex alteri commiserit acta colligenda,sententia sibi reseruata: iure ciuili iubetur saltem tempore litis contestationis,item in medio & in fine disputationis præsens esse. Nouell. 60. §.porrò & illud. uers.sancimus igitur. Huic repugnat extrauag.com.1. §.licet enim quibusdam.de hæreticis. Hæc de officijs iudicum. De quibus uide plura s̄.lib.prox.cap.5.de iurisdictione,in fine.item J.cap.17.item M.I.C.lib.2.cap.2.in fine.Hæc de iudice.

DE POSTVLANTIBVS & aduocatis. Cap. III.

PRIMO: Definitio postulantium,seu quid sit postulare, proponitur 3.q.7.c.infames.§. est autem.l.1.§.postulare.ff.de postulando.

II. QVIBVS POSTVLANDI ius non competat?

Diuiduntur huiusmodi personæ,quibus postulandi ius non competit,simulq; ratio prohibitionis

nis proponitur d.c.infames.§.1.& §.nam ut præmisimus.& d.l.1.in prin.

I.Regula: *Clerici & monachi postulare prohibentur.5.q.3.c.ultim. item* De *postulando c.1.c.ex parte.2.& c.ult.* Concordant *item ea quæ habentur* M.I.C.*lib.3.cap.2.reg.11.* Sed *&* concordat J. *lib.prox.cap.5.reg.23.Huius regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *propriam causam persequantur. d.c.1.uers.nisi propriam causam. d.c.ult. uers.nisi pro se ipso.* Altera *exceptio est:Nisi ecclesiæ causam defendat. d.c.1. uers.uel ecclesiæ suæ. & d.c. ult.uers.uel ecclesia sua.* Tertia *exceptio est:* Nisi *causam coniuncti defendat. d.c.ult.uers.pro personis coniunctis.* Quarta *exceptio est:Nisi miserabilium causam defendat. d.c.ult. uers.aut miserabilibus.item distin.87.c.1.cum c.sequente.*Quinta *exceptio est:* Nisi *in iudicio publico.5.q.3.c.ult. uers.excepto publico.*

II.Regula, De *honoratis urbis* Romæ.*His postulare permittitur. 3.q.7.c.infames.§.apud urbē. l.6.§.apud urbem.*C.*de postulando.*

III.Regula: De *minoribus septendecim annorum cauetur d.c.infames.§.nam ut præmisimus. & l.1.§.initium.ff.de postulando.*Hæc *regula extenditur ad minores uiginti quinq; annis,c.qui generaliter.5.§.fin.de procuratorib.in 6.* Planè *utraq; ætas exceptionem recipit in causis benefi-*

cialibus

cialibus & cæteris spiritualibus, in quibus maiori quatuordecim annis postulare permittitur. c. ult. de iudicijs, in 6.

IIII. Regula: De cæco cauetur 3.q.7.c.infames. §. nam ut præmisimus. uers. uel propter casum.l.1.§.casum.ff.de postulando.

V. Regula: De surdo cauetur d.§.nam ut præmisimus.& d.l.1.§.initium.uers.propter casum.

VI. Regula: De fœmina cauetur d.c.infames. §.alij prohibentur. c.2.de iudicijs, in 6. & d.l.1.§. secundo loco.uers.sexum quidem. Huius exceptio est: Nisi fœmina pro se uelit postulare. Quæ exceptio approbatur in locis iam allegatis. Cuius replicatio est: Nisi monastria pro se uelit postulare.d. c.2.§.cæterùm fœminæ.c.unicum.§.porrò ne moniales. de statu regularium, in 6. Nouell. 123. §. si quando.uers.nulla tamen.

VII. Regula: De infamibus cauetur d.c.infames, in prin. & §.alij prohibentur. uers.uel propter notam.l.1.§.secundo loco.uers.item personas. & §.remouet. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi infamis pro se, non pro alijs uelit postulare.d.c.infames.§.alij enim omnes.& d.§.secundo loco.item d.l.1.§.hoc edicto. Altera exceptio est: Nisi pro parente, patrono, liberis, fratre & alijs huiusmodi personis coniunctis postulare uelit. d. §.alij enim omnes. uers.& pro certis personis. &

d.c.infames.§.permittitur. l.1.§.fin.cum ll.sequentibus.ff.de postulando. Tertia exceptio est: Nisi infamis in integrum sit restitutus. d.§.alij enim omnes. uers. nisi in integrum restitutionem. & d.l. 1.§.deinde adijcit. & §.pro qua sententia. Huius *replicationes uide* M.I.C. *lib.2.cap.4.de postulantibus, quæst.2. except.4.* Sed & *plura de regula proposita uide* J.*cap.prox.quæst.1.except.9.*

VIII. Regula: *De eo qui cum bestijs pugnauit, uel operas suas, ut cum bestijs pugnaret, locauit, cauetur d.c.infames.§.similiter.uers.uel qui operas.d.l.1.§.remouet.*

IX. Regula: *Aduocatus fisci contra fiscum postulare non prohibetur, excepta causa, in qua fisci aduocatus fuit.d.c.infames.§.quamuis illi.l.2.C.de aduocatis fisci.* Plura *de hac regula uide* M.I.C. *lib.5.cap.4.quæst.2.reg.12.*

X. Regula: *Aduersus eum pro quo antea postulauit, in eadem causa postulare quis prohibetur. l. 12. §.patroni. uers.hocq; subsecuto.* C. *de iudicijs. Cuius exceptio hæc est: Nisi cum antea contra patrem pupilli postulasset, postea tutor filij factus ratione sui officij pro pupillo postulet. d.c.infames. §.si contra.l.ult.ff.de postulando.*

XI. Regula: *De excommunicatis cauetur c. intelleximus.7.de iudicijs. c.decernimus.8. de sentent.excom.in 6.*

XII. Re-

XII. Regula: De hæreticis cauetur de pœnitent. distinct.1. c.nemo uel in foro. l.ult.in prin.C. de postulando.

XIII. Regula, De eo qui procuratorem dedit. Hic ob id postulare, & causæ suæ adesse non prohibetur.c.2.in fine.de procuratorib.in 6.l.69. ff.eod.tt. Plures huiusmodi regulas uide M.I.C.d. quæst.2.

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Planè regulæ de ijs qui postulare prohibentur, hactenus propositæ, habent aliquot exceptiones communes: quarum prima hæc est: Nisi personæ postulare prohibitæ pro se, non pro alijs uelint postulare.d.c.infames.§.his personis. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. d.quæst.2. except. gener.1.

II. Exceptio: Nisi postulare prohibitus pro parente, patrono, alijsq; similibus personis postulare uelit. d.c.infames.§.permittitur.& §.nurus.l.1.§. fin.cum ll.sequentib.ff.de postulando. Huius replicatio est: Nisi adfines, pro quib.postulare permittitur, esse desierint. d.c.infames. §.adfinitates. l.3. §.adfinitates.ff.de postulando. Plures replicationes uide M.I.C.d.quæst.2.except.gener.2.

III. Exceptio: Nisi postulare prohibiti non [...]ntè, sed necessariò fungantur officio. d.c.infames,

mes.§.his personis.uers.nisi fortè.& §.omnes. l.1. §.sed est æquissimum. & l.6. in prin. ff.de postulando. Plura de huiusmodi exceptionibus generalibus uide d.quæst.2.

III. EVENTVS POSTVLAtionis & aduocationis.

I. Regula: De pœna postulantis postulare prohibiti cauetur De pœnitent.distinct.1. c.quicunq;. l.1.§.qui aduersus ea.ff.de postulãdo. l.ult. §.idem uerò.C.eod.tt.

II. Regula: Exceptione postulans à postulatione submouetur.d.§.qui aduersus ea. Concordant ea quæ proposita sunt s.libro prox. cap.6.quæst. 4.in prin.

III. Regula: De aduocato non habentibus dando cauetur c.1. de officio iudicis. 3.q.7. c.infames. §.si uerò in uno.& §.si quis autem. l.7.§.atque ideo.C.de postulando.

IIII. DE OFFICIIS ADuocatorum.

I. Regula: Vt ratione,non probris certẽt,cauetur d.c. infames. §.si quis adeò. l.6. §.ante omnia. uers.nam si quis.C.de postulando.

II. Regula: Ne ex industria litem protrahant, cauetur d.c.infames. §.præterea non licet,in fine. & d.l.6.§.nemo.

III. Regula: Ne cum cliente ineant cõtractum,

cauetur d. §.præterea.& d.l.6.§.præterea.

IIII.Regula:Ne de quota litis paciscantur,cauetur d.c.infames. §.arcentur etiam. l.5. C.de postulando. l.sumptus.53. in prin. ff.de pactis. l.1.§.si cui cautum.ff.de extraord.cognit.

V.Regula: Ne cui patrocinium denegent,cauetur d.c.infames.§.si quis uerò commonitus. l.7.§. si quis uerò.C.de postulando.

V. DE HONORARIIS ET priuilegijs aduocatorum.

Honoraria exigere & accipere aduocati non prohibentur.Quæ regula exceptionem recipit in clericis aduocatis,15 q.2. in prin. cum c.sequente. Plures huiusmodi regulas de honorarijs & priuilegijs aduocatorum,sed & de ipsis aduocatis,uide M.I.C.lib.2.cap.4.§.secundò.

DE PROCVRATORIBVS. Cap. IIII.

I. DE PROCVRATORE CONstituendo,& de exceptionibus procuratorijs.

PRima exceptio aduersus procuratoris personam est: Si mãdatum legitimè factum non habeat. c.1.de procuratoribus.c.procurator.36.de electionib.in 6. Plura de hac exceptione uide M. I.C.lib.2.cap.5.quæst.4.except.1.

II. Exceptio: *Nisi mandatum generale sit, non speciale.* Hæc exceptio *ipso quidem iure reprobatur: admittitur autem in certis casibus, c. qui generaliter. 5. in prin. de procuratoribus, in 6. quos uide* J. *except. prox. repl. 1. dupl. 1.*

III. Exceptio: *Nisi ad aliam causam procurator datus sit, quàm de qua agitur.* Hæc exceptio *approbatur exemplo c. constitutis. 12. de procuratoribus.* Aliud exemplum est, *Si ad agendum uel defendendum datus iuramentum aduersario detulerit, transegerit uel pactus sit. c. qui ad agendũ. 4. §. procurator. de procuratorib. in 6. l. 17. §. fin. cum duab. ll. sequentibus. ff. de iureiurando. l. 7. C. de transactionibus.* Huius exceptionis replicatio hæc est: *Nisi mandatum sit generale: hoc enim ad omnes subiectas species pertinet,* exemplo *d. c. qui generaliter. 5. in prin. & d. §. procurator. uers. nisi ei bonorum uel causæ administratio liberè sit permissa.* Huius replicationis duplicatio hæc est: *Nisi tales sint causæ, quæ speciale exigunt mandatum.* In his enim generale mandatum non sufficit. *d. c. qui generaliter, in prin. uers. exceptis his casibus, qui mandatum exigunt speciale.* Huius duplicationis exemplum est, *causa matrimonialis. c. ult. de procuratorib. in 6.* Est *item exemplum iuramenti delatio, transactio & pactum: de quibus paulo superius dictum est.* Planè propositæ duplicationis tripli-

triplicatio prima est: Nisi speciale mandatum generali sit subiectum, uel uniuersorum bonorum administratio liberè permissa, uel in rem suā procuratór sit datus. Hæc multiplex triplicatio approbatur d.l.17. cum ll. sequentib. item d.c. qui ad agendum. 4. §. fin. Altera triplicatio est: Nisi quibusdam, quæ speciale mandatum exigunt, enumeratis, generalis clausula de ijs quæ speciale mandatum exigunt, sit subiecta: hæc enim clausula etiam ad non specificata extenditur. d.c. qui ad agēdum. 4. in prin. Cuius triplicationis quadruplicatio est: Nisi causæ incidentes non specificatæ ipsis specificatis sint maiores uel grauiores. Clement. non potest. 2. de procuratoribus.

IIII. Exceptio uidetur: Nisi filiusfamiliâs procuratorem dederit. Sed reprobatur c.ult. in fine. de iudicijs, in 6. l.8. in prin. & l.33. in prin. ff. de procuratoribus.

V. Exceptio: Nisi seruus procuratorem dederit. c. accedēs. 10. de procuratorib. et d.l.33. in prin.

VI. Exceptio: Nisi minor ætate procuratorem dederit. Hæc exceptio ipso quidem iure subsistit: uerùm eius replicatio est: Nisi in beneficialibus, alijsq; spiritualibus causis minor procuratorem dederit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.ult. de iudicijs, in 6. Plures replicationes uide M.I.C.d. quæst. 4. except. 5.

VII. Exceptio: *Nisi non dominus litis, sed alius procuratorem dederit.* Hæc exceptio cùm ipso iure subsistat, recipit replicationem hanc: *Nisi procurator procuratorem dederit.* c.1.§.1. de procuratoribus, in 6. l.11. uers. ad exemplum. & l.23. C. eod. tit. Huius duplicatio prima hæc est: *Nisi ante litem contestatam procurator alium procuratorem dederit.* d.§.1. uers. antea tamen non potest. l. 4. §. fin. ff. de appellat. l. 8. §. si quis mandauerit. uers. quanquam enim. ff. mandati. l. 8. C. de procuratoribus. Huius duplicationis triplicatio prima hæc est: *Nisi procurator in rem suam datus, ante litem contestatam alium dederit procuratorem.* d.§.1. uers. nisi in rem suam sit datus. Altera triplicatio est: *Nisi procurator mandatum habuerit substituendi.* d.§.1. uers. uel à domino substituendi alium. Tertia triplicatio est in extraiudicialibus negocijs: in his enim quandocunque procurator à procuratore constitui potest. d.c.1.§. fin. Hæc de prima duplicatione. Altera duplicatio est: *Nisi ad contrahendum matrimonium procurator alium procuratorem dederit.* c. ult. uers. & quamuis. de procuratorib. in 6. Tertia duplicatio est: *Nisi inutiliter procurator datus alium procuratorem dederit.* Quæ duplicatio approbatur exemplo Clement. religiosus. 3. de procuratorib. Quarta duplicatio est: *Nisi ad ministerium ecclesiasticum pro-*

curator

curator datus alium procuratorem dederit. c.ult. §.fin.de officio delegati. de qua duplicatione uide item ȷ.*lib.prox.cap.11.de uicario,reg.2.* Hæc de *prima propositæ exceptionis replicatione sint dicta.* Altera replicatio est: *Nisi ij qui uniuersitati præsunt, in causis uniuersitatis procuratorem dederint. c.quia in causis.7.de procuratoribus.l.1.§. quibus.ff.quod cuiusq; uniuersitatis nomine.* Plures *huiusmodi replicationes uide* M. I. C. *d.quæst. 4.except.6.*

VIII. Exceptio: *Nisi excommunicatus procuratorem dederit.* Quæ *approbatur simul & distinguitur c.ult.de procuratorib.*

IX. Exceptio: *Nisi filiusfamiliâs procurator datus sit.* Reprobatur *hæc exceptio c.non iniustè. 14.in prin. de procuratorib. c.qui generaliter. 5. §.1.eod.tt.in 6.l.8.§.ipse quoq;.ff.eod.tt.*

X. Exceptio: *Nisi infamis procurator sit datus.3.q.7.c.1.in prin.5.q.3.c.ult.in fine.* Concordãt *ea quæ habentur* s̄.*cap proxim.quæst.2. reg.7. in prin.* Contradicit *Inst.de exceptionib.§.fin.*

XI. Exceptio: *Nisi excommunicatus procurator sit datus. c.post cessionem.7. de probationib.* Concordant *ea quæ habentur d.quæst.2.reg.11.*

XII. Exceptio: *Nisi inuitus procurator datus sit, uel datus non consenserit.* approbatur M.I.C. *d.quæst.4.except.19.* Cuius replicatio est: *Nisi pro*

curator datus postea mutata sententia consense-rit.c.licet.7.de procuratorib.in 6.

XIII. Exceptio: Nisi religiosus procurator sit datus. approbatur simul & distinguitur Clement.religiosus.3.de procuratorib.

XIIII.Exceptio:Nisi laicus in causa spirituali procurator sit datus. reprobatur c.1.in prin. de procuratorib.in 6.

XV. Exceptio: Nisi plures procuratores ad eandem causam sint dati: hoc enim casu occupantis melior est conditio,& cæteri per exceptionem repelluntur. approbatur simul & distinguitur c. non iniustè. 14. in princ. uers. qui licet simul. de procuratoribus.c.si duo.6.uers.sed tunc illius melior.eod.tt.in 6.l.32.ff.eod.tt.Huius replicatio prima est: Nisi non in solidum plures sint dati: tunc enim neuter alterū excludit. d.c.si duo.6. in prin. Huius replicationis duplicatio est in causis spiritualibus:in his enim magis idoneus debet præferri. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur d.c.si duo.6.uers.sanè in electionum. Altera replicatio est: Nisi non simul,sed diuersis temporibus plures procuratores sint dati: hoc enim casu non occupantis,sed posterioris melior est conditio,& prior per exceptionem repellitur.d.c.nō iniustè.14.§.quod fieri.l.31.§.fin.ff.de procuratoribus. Tertia replicatio est: Nisi in constitutione

procu

procuratorum adiectum sit, non fieri occupantis meliorem conditionem. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur d.c.si duo.6.uers.nisi dictum.Quarta replicatio est:Nisi à diuersis plures procuratores sint dati.d.l.31.§.unius.

XVI. Exceptio:Nisi in ministerio ecclesiastico procurator sit datus. c.ult. §.fin. de officio delegati.Cuius replicatio est:Nisi ordinariam habeat potestatem is qui ad ministerium ecclesiasticum procuratorem constituit,non ministerium illud specialiter sibi delegatum. c. quod sedem. 10. & c.inter cætera.15.de officio ordinarij. Plura de replicatione proposita uide J. lib.prox.cap.11. de uicario,reg.1.

XVII. Exceptio:Nisi ante litem motam procurator sit datus. Reprobatur hæc exceptio c.nõ iniustè.14.in prin. uers.quãuis ad futuras. de procuratorib.l.3.ff.eod.tt.

XVIII. Exceptio: Nisi iudex ipsum dominũ ex iusta causa præsentem esse uelit. c.1.de iudicijs, in 6.l.ult.C.de procuratoribus.

XIX. Exceptio: Nisi is qui procuratorem dedit,mortuus sit. reprobatur l.23. C.d.tt. Admittitur tamen in prælatis & rectoribus ecclesiarum procuratores constituentibus,Clement.ult.eod.tt.

XX. Exceptio,sumpta ex uerbis quibus constitutus est procurator, reprobatur Inst.de ijs per

quos

quos agere possumus. §.penult. cuius exemplum habetur c.petitio.9.de procurat.

XXI. Exceptio: Nisi mandatum sit reuocatum, uel alius procurator datus.c.ex insinuatione. 3.& c.in nostra.4.de procuratorib. Concordant ea quæ proposita sunt s.except.15.repl.2.Sed plura de reuocando mandato & procuratore mutando uide j.quæst.prox. item cap.19.except.6.repl. 2.duplic.1.

XXII. Exceptio: Nisi procurator datus alium in locum suum substituerit: hoc enim casu postea substitutionem reuocare, & reassumere causam non potest. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c. is qui. 3. & c. si duo. 6. §.cæterum.de procuratorib.in 6.

XXIII. Exceptio: Nisi dominus postea ipse causam reassumpserit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.si quem.8.d.tit.

De replicatione præcedentium exceptionum generali.

Hactenus exceptiones procuratoriæ sunt enumeratæ, quarum tamen plures uide M.I.C.libro 2. cap.5.quæst.4. Istarum autem exceptionum replicatio generalis hæc est: Nisi exceptio procuratoria ante litem contestatam non fuerit opposita. Quæ replicatio approbatur per ea quæ proposita sunt d.quæst.4.in fine,repl.2. Cuius duplicatio

est: Nisi exceptio sit falsi procuratoris mandatum non habentis: hæc enim exceptio quandocunque opponi potest. c.in nostra.4.§.fin. de procuratoribus.l.24.C.eod.tt. Plures huiusmodi replicationes generales uide M.I.C.d. quæst.4.in fine. Hæc de dando seu constituendo procuratore, & exceptionibus procuratorijs sint dicta. Sequitur de procuratore mutando.

II. DE PROCVRATORE MVtando,& iudicio in se uel in alium transferendo.

Regulariter dominus procuratorem mutare, uel litem in se transferre non potest, nisi causa cognita. Quæ regula approbatur, declaratur & distinguitur c.quamuis.2. & c.is qui.3. de procurator.in 6. De qua re uide plura M. I. C. d.cap.5. quæst.5.

III. DE POTESTATE ET officijs procuratorum.

I. *Regula: Procurator ius transigendi uel iuramenti deferendi non habet. c.qui ad agendum.4. §.procurator quoq; de procuratoribus, in 6.l.60. ff.eod.tt. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi eo nomine speciale habeat mandatum. Quæ elicitur ex d.§.procurator. uers.absq; speciali mandato. De qua re uide item s.quæst.1.except.3.repl. ...plic.1. Altera exceptio est: Nisi bonorum uel*

causæ

causæ libera administratio procuratori sit permissa.d.§.procurator.uers.nisi ei bonorum. Tertia exceptio est: Nisi mandato adiectum sit,ut etiam ea quæ speciale mandatum requirunt, agere poßit, quibusdam eius generis specialiter enumeratis. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt d. duplic. 1. triplic.1 & 2.

II. Regula: *Procurator rei conuenti dominum defendere est cogendus.Clement.1.de procuratoribus.l.8.§.procuratorem.ff.eod.tt. Cuius exceptiones uide M.I.C.lib.2.cap.5.quæst.6.reg.10.*

III. Regula: *Generaliter ad negocia constitutus procurator etiam agendi & defendendi habet potestatẽ.c.qui generaliter.5.in prin.de procuratorib.in 6.*

IIII.Regula: *Generalis procurator agere non potest ea,quæ speciale mandatum requirunt. De qua re uide s̄.quæst.1.except.3.repl.1.dupl.1.*

IIII. DE MANDATI ACTIONE, quæ datur domino aduersus procuratorem.

I. Regula: *Si procurator litem,quam suscepit, exequi nolit: mandati iudicio tenetur.l.8.§.1.uers. sed & de lite.ff.mandati. Cuius exceptio est: Nisi sententia lata sit,& ab ea prouocatum:tunc enim appellationem inuitus persequi nõ cogitur. c*

iniustè. 14. §. fin. de procuratoribus. l. 17. uers. nec eandem. C. eod. tt.

II. Regula: Si sententia contra dominum lata procurator non appellauit, uel saltem dominum non certiorauit: tenetur. d. §. fin. uers. potuit enim procurator. Plura de actione proposita uide M.I.C. lib. 2. cap. 5. quæst. 7. in tertio effectu.

V. DE ACTIONE QVAE datur procuratori aduersus dominum.

Si procurator expensas fecit, eas hac actione repetit. c. cum pro causa. 6. de procuratorib. l. 46. §. item contra. ff. eod. tt. Plura de hac actione uide M.I.C. d. quæst. 7. effectu quarto. Sed & plura de procuratoribus uide M.I.C. lib. 2. cap. 5.

DE ACTORE ET REO, necnon de re litigiosa. Cap. V.

DE ACTORE ET REO.

PRima regula: In re dubia potius reo quàm actori fauendum. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponentur j. cap. 17. reg. 15.

II. Regula: Non debet actori licere, quod reo

non

non permittitur. c.non licet. 32. de reg.iuris,in 6. l.non debet.41.ff.eod.tt.

III. Regula: *Actor uel reus, qui corrumpit iudicem, excommunicatur. extrauag.com.1.de sentent.excom.* Plures *huiusmodi regulas uide* M.I.C. *lib.2.cap.6.in prin.*

DE RE LITIGIOSA.

Hactenus de personis iudiciorum sit dictum. Sequitur de rebus in iudicium deductis.

I. Regula: *Res litigiosa prohibetur alienari.c. ecclesia.3.ut lite pendente nihil innouetur. 11.q.1. c.ult.Huius exceptio prima hæc est:* Nisi *res æquiualens in locum rei alienatæ substituatur. d.c.3.& c.4.eod.tt.* Plura *de regula proposita uide* M.I.C. *d.cap.6.*

II. Regula, De *re litigiosa sequestranda. Sequestratio regulariter prohibita est, per ea quæ habentur* M.I.C.*d.cap.6.de re litigiosa sequestranda. Cuius regulæ exceptio prima est:* Nisi *possessor uel in possessionem missus res uel eius fructus dißipet atq; consumat. c.dilectus.2.& c.ult.de sequestrat.posseß. l.21.§.fin.ff.de appellat.l.22.§.sin autem.uers.si uerò dotem.ff.soluto matrimon.* Altera *exceptio est:* Nisi *sentētia contra possessorem lata, executio per appellationem fuerit suspensa. d.c.ult.item 2.q.6.c.quoties post.item* Clement.*unica, de sequestratione. l.5.* C. *quorum appellat.*

non

non recipiantur. Huius exceptionis replicatio est: Nisi triennio pacificè à reo res sit possessa. d. Clement. unica. uers. dum tamen triennio. Plura de regula proposita uide M.I.C.d.cap.6.

DE IN IVS VOCANDO, & uocati contumacia coercenda. Cap. VI.

HActenus de personis & rebus iudiciorum dictum est. Nunc de actibus iudicialibus dicendum, in quibus processus iudiciarius consistit. Actuum autem iudicialium alij litis contestationem præcedunt, alij eam sequuntur. Litis contestationem præcedunt Citatio, citati cõtumacia & absentia, editio libelli, dilatio, exceptiones dilatoriæ & reconuentiones: de quibus singulis nunc ordine tractandum, & primùm de citatione, seu de in ius uocando.

I. ANTECEDENTIA.

Parentem, patronum, patronã, liberos & parentes patroni patronæue, in ius, nisi uenia prius impetrata, uocare non licet sub pœna quinquaginta aureorum. 12.q.2.c.episcopus. §. libertus. l.4. §. 1. & l.ult. ff. de in ius uocando. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi princeps libertum natalibus restituerit. d.c.episcopus. §. si uerò. l.10. §. sed etsi ius. uers. aliud est. ff. d.tt. Altera exceptio est: Nisi cor-

poris alicuius uel collegij libertus sit. Quæ exceptio approbatur sub conditione d.c.episcopus.§.si uerò à collegio,cum §.sequente Qui manumittitur. Plura de proposita regula eiusq; actione uide M.I.C.lib.2.cap.7.quæst.4.cum quæst.sequẽte.

II. FORMA *seu exemplum citationis habetur extrauag.com.unica,de dilationibus.*

III. MODVS INSINVANDAE citationis.

Si citatus non compareat,sufficit publicè citationem ad domum uel ecclesiam eius proponi. c.ult.de dolo & cõtumacia. Clement.unica,in prin.uers.uel ad domum.de foro competenti. Plura de modo insinuandæ citationis uide ʃ.*quæst.prox.in fine,except.6.*

IIII. EVENTVS CITATIOnis,& de edicto peremptorio.

I.Regula: *Si citatus uel in ius uocatus nõ uenerit: proponitur edictum peremptorium. 5.q.2.in prin.cum c.sequente. l.68.cum duab.ll.sequentib.ff.de iudicijs.Declaratur regula proposita definitione edicti peremptorij 5.q.2.c.ult.§.fin.l.53.§.1.ff.de re iudicata.De interuallo dierum edicti peremptorij cauetur c.1.de dilationibus.& d.c.ult.in prin.uers.non intra angusta.item d.q.2.c.præsenti.ubi septem dierum interuallum definitur. Longius*

gius

gius definitur l.70.ff.de iudicijs.Nouell.112.§.si uerò causam.

II.Regula: Peremptorio edicto proposito, & interuallo finito, quousq; citatus sit expectandus, definitur c.consuluit.24.de officio delegati.

III. Regula: Si reus citatus non uenerit, agetur nihilominus causa, & sententia ferri potest uel contra absentem. c.causam.3. & c.prout nobis.4.de dolo & contumacia. c.per tuas.58.de appellationibus. c.quoniam.5. §.porrò speciales. ut lite non contestata. 24.q.3 c.de illicita.§.de conuentione.Apostol.canon.73. Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.2.cap.8. quæst.6. reg.2. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi non contumaciter absit citatus. d.§.porrò speciales. uers.si uerò aliter, cum sequentib. Huius replicatio est: Nisi propter homicidium absit.c.1.qui matrimon.accusare poss. Alias replicationes uide d. §.porrò speciales, cum sequentib. Altera exceptio est: Nisi lis nondum fuerit contestata. c.1. c.accedens.2.c.tuæ fraternitatis.3.item c.accedens.4.ut lite non contestata. Huius replicatio prima hæc est: Nisi causa sit manifesta, uel causa minimè dubia.d.c.1.qui matrim.accusare poss. Altera replicatio est: Nisi de beneficio ecclesiastico agatur.c. unico.§ fin.de eo qui mittitur in possess.in 6.Tertia replicatio est: Nisi appellationis causa agatur.

c.interposita.70.§.fin.de appellationibus. Plures replicationes uide ∫.cap.14.reg.3. Tertia propositæ regulæ exceptio est:Nisi de causa liquere non possit.c.prout nobis.4.& ibi glossa in uerbo Diffinitiua.de dolo & contumacia.Quarta exceptio est:Nisi is qui citationem impetrauit,absit.l.73.§.quod si.ff.de iudicijs. Plures huiusmodi exceptiones uide ∫.cap.19.except.6. replic.1.duplic.1.cum sequentibus.

IIII.Regula: Ante litem contestatam reo contumace existente,in bona eius mittēdus est actor.c.tuæ fraternitatis.3.& c.quoniam.5.§.in alijs uerò. ut lite non contestata. c.ult.de eo qui mittitur in possess.Concordat item M.I.C.d.quæst.6.reg.6.& lib.2.cap.32.Sed & plura de hac regula uide ∫.cap.20.reg.12.cum sequentibus.

V.Regula: Etiam excommunicatur cōtumax, si aliter coerceri non potest.d.c.tuæ fraternitatis.3.uers.quod si causa talis. c.1.in fine.c.accedens.2.§.cum igitur.uers.licet iudices.& c.quoniam.5.§.fin.eod.tt.& 2.q.6.c.non ita.§.fin. cum c.sequente. 4.q.5.in prin.cum c.sequente.5.q.2.c.præsenti, in fine.24.q.3.c.de illicita.§.de peremptorio.Concordant item ea quæ proposita sunt s̄.lib.prox. cap.8.quæst.5.causa 1.

VI.Regula:Actore latitante,reus est absoluendus,actore illi in expensas condemnato. c.reprehensibilis.

henſibilis.26. §.ſi autem. de appellat. c.1.de dolo et contumacia,in 6. 3.q.3.c.ult.§.ſi ergo poſt.item Nouell.53.in prin.Plura de regula propoſita uide J.*cap.20.reg.7.&* M.I.C.*d.quæſt.6.reg.5.*

VII.Regula:*Si per alium ſtat,quo minus citatus ſe ſiſtat,pœna cõſtituitur Clement.Multorum.2.de pœnis. Plura de hac re uide* M.I.C.*lib.2.cap.9.Sed & plures contumaciæ pœnas uide* M.I.C.*d.quæſt.6.*

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Planè habent regulæ iam propoſitæ ſuas etiam exceptiones,quarum prima hæc eſt: Niſi propter aduerſam ualetudinem citatus uenire non potuit. c.querelam. 2.de procuratoribus. l.53. §.pœnam. & l.60.ff.de re iudicata.

II.Exceptio: *Niſi quis ultra duas diætas extra ſuam diœceſin in ius ſit uocatus.c.nonnulli.28.in prin. de reſcriptis,c.olim.7.de exceptionib. c.ult. §.conſeruatores autem. de officio delegati, in 6. Concordant item ea quæ habentur* s̄.*lib.proxim. cap.5.de iuriſdictione, reg.1.except.9.in fine,duplic.gener.1.*

III.Exceptio:*Niſi iudex extra ſuam ciuitatem uel regionem reum in ius uocauerit. d. §.conſeruatores autem,c.ſtatutum.11. §.in nullo.de reſcriptis,in 6.*

IIII.Exceptio:Nisi ad locum non satis tutum, uel parum honestum reus in ius sit uocatus.c.cum R.35.de officio delegati. c.ex parte.47.de appellation.l.21.§.sed etsi.ff.de recept.arbitris. Exemplum huius proponitur Clement. pastoralis.2.de re iudicata.

V.Exceptio:Nisi ad non competētem iudicem uocatus non uenerit. l.53.§.fin. & l.54.§.fin.ff.de re iudicata. Cuius replicatio est:Nisi de hoc ipso uerisimiliter dubitetur, utrum sit iudex competens,nécne.l.5.ff.de iudicijs.l.2.in prin.ff.si quis in ius uocatus non ierit. Cuius exemplum proponitur c.si duobus.7.de appellat.

VI. Exceptio :Nisi citatio citato non fuerit insinuata. Huius exceptionis tanquam regulariter approbatæ replicatio prima hæc est: Nisi absente citato ad domum uel ecclesiã eius citatio sit proposita.c.ult.de dolo & contumacia. Concordant ea quæ proposita sunt s̄.quæst.3. Altera replicatio est: Nisi in magno templo curiæ Pontificis citatio fuerit affixa. extrauag.comm.unica,de dolo & contumacia. Cuius exemplum habetur extrauag.com.unica.§.ut autem.de dilationibus. Aliud exemplum habetur extrauag.com.unica.§.ut autem.de furtis. Huius replicationis duplicatio est: Nisi ad domiciliũ citati tutò perueniri poßit,uel per eum non stet,quo minus ad se perueniri poßit.

ſit.Clement.1.de iudicijs.Tertia replicatio eſt:Niſi citandus impedierit,quo minus citatio publicè potuerit proponi : tunc enim diebus Dominicis uel feſtiuis, cum populus ad diuina conuenerit, proclamatio uel citatio facta ſufficit. Clement.unica, in prin.uerſ.uel ad domum.de foro competenti.

VII.Exceptio:Niſi citatus appellauerit,uel iter ad Papam arripuerit ei cauſam propoſiturus. Hæc duplex exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.prox. cap.8. quæſt.5. cauſa 1.except.1. & 2. item j.cap.19.except.6. replic.1.duplic.6.& 7.

VIII.Exceptio : Niſi contumax non legitimè fuerit citatus.5.q.2.c.1.c.ult.in prin.uerſ.nec canonicè.& §.his authoritatibus. Declaratur exceptio propoſita,definitione legitimæ citationis d.c. ult.§.canonica.

IX.Exceptio:Niſi abſens procuratorem apud acta habuerit. Hæc exceptio diſtinguitur j.cap. 20.reg.7.except.2.repl.1.

Replicatio præcedentium exeptionum generalis.

Hactenus exceptiones aduerſus ſupradictas regulas generales expoſitæ ſunt, quarum tamen plures uide j.cap.19.except.6. item M.I.C.lib.2.cap. 8.quæſt.7. Planè iſtarum exceptionum replicatio generalis eſt: Niſi poſtea ceſſante cauſa exceptio-

nis,nihilominus reus in contumacia sua perseuerauerit. c.cum dilecti.6. de dolo & contumacia. Hæc de citatione,deq; citati contumacia coercenda,dicta sint:de qua uide plura M.I.C.d.lib.2.cap. 7.cum duob.capp.sequentibus.

DE EDENDO. Cap. VII.

DE ACTIONE EDENDA.

PRima regula:Nomen actionis edi necessariū non est: sed factum ita exponēdum,ut iudici actio constare poßit.c.dilecti.6.de iudicijs.

II. Regula: Causa actionis edenda.d.c.6.& c. ult.de libelli oblatione.

III.Regula: In scriptis actio edenda. c.1.de libelli oblatione. 5.q.2. c.ultim.in prim.uers.& non prius. Concordant ea quæ habētur s̄.cap.1.quæst. 5.reg.3.

IIII.Regula: Si actio inepta est edita,reus ab instantia absoluitur. c.examinata.15.de iudicijs.

DE INSTRVMENTIS edendis.

I. Regula: Reus actori non tenetur instrumenta edere. c.1.de probationib.4.q.3. c.ult.§.qui intendit. l.6.C.de testibus. Concordat item M.I.C. lib.2.cap.10.quæst.3.in prim. Huius regulæ exceptio hæc est:Nisi instrumenta actori & reo com-

munia

munia sint. c.G.perpetuus.12. de fide instrument. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.q.3.

II. Regula: Non totum instrumentum edẽdum est, sed id tantùm quod ad causam pertinet. c.contingit.5.de fide instrument. Plura de edendo uide M.I.C.d.cap.10. & de edendis instrumentis uide item J.cap.13.reg.2.& 3.

DE DILATIONIBVS. Cap. VIII.

I. ANTECEDENTIA DANDÆ dilationis.

NOn nisi causa cognita dilatio danda.3.q.3. c.ult.§.à iudice.l.4.C.de dilationib. Concordat M.I.C.lib.2.cap.11.in prin.

II. CAVSAE EX QVIBVS dilatio danda?

I. Causa: Si possessor eum, cuius nomine possidet, nominet: dãda est ei dilatio ad ipsi denunciandum. c.quoniam.5.§.in alijs.uers.quod si super.ut lite non contestata. Concordat M.I.C. d.cap.11. quæst.2.causa 1.

II. Causa: Citato ad excipiendum dilatio danda. 3.q.3.in prim.cum c.sequente,& c.ult.§.illi uerò qui.l.2.C.de dilationibus.Nouell.53.§.sed & illud,cum sequentib. Huius causæ exceptio est: Nisi ex ipsa citatione uel alio modo causam, aduersus

quam ei fuit excipiendum, cognoſcere potuit. c. pr.eterea.2.de dilationibus. Huius replicatio prima hæc eſt: Niſi libellus poſtea ſit mutatus. Quæ replicatio diſtinguitur, ſi nihil in principali cauſa fuerit mutatum, c.literæ.3.eod.tt. Altera replicatio eſt: Niſi publico negocio impeditus de actione propoſita ſatis deliberare nõ potuit.c.ultim.d.tt. Tertia replicatio eſt: Niſi reus ſpoliatus ſit reſtitutus: tunc enim tanta ei dilatio danda, quãto tempore fuit ſpoliatus. De qua re uide J.quæſt.proxim.reg.1.

III. Cauſa: Probationum & inſtrumentorum adferendorum cauſa danda dilatio eſt.l.99.§.fin. ff.de uerb.ſignif. Nouell.115.§.ſed & hoc.uerſ.dilationes. Huius cauſæ exceptio eſt: Niſi Princeps ad appellationem ſeu conſultationem reſcripſerit. 3.q.3.c.ult.§.cùm uerò.l.5.C.de dilationib.

IIII. Cauſa: Si procurator dominum conſulere uelit.c.dilectus.11.de procuratoribus.

Exceptiones præcedentium cauſarum generales.

Hactenus cauſæ dãdæ dilationis expoſitæ ſunt, quarum tamen plures uide M.I.C.d.quæſt.2. Planè iſtarum cauſarum exceptio generalis prima hæc eſt: Niſi dilationem petens ad extraordinarium iudicem reſcriptum reportauerit.3.q.3.c.ult.§.ei autem dilatio.l.2.in prin.C.de dilationibus. Altera exce-

exceptio est: Nisi eidē antea dilatio sit data. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponētur j. quæst. 4. item per ea quæ proposita sunt s̄. causa 2. except. 1. repl. 1. & 2.

III. QVANTA DILATIO sit danda?

I. Regula: Reo ad excipiendum uiginti dies dari iubentur Nouell. 53. §. sed & illud. de quo j. dicetur in litis contestatione. Huius regulæ exceptio est in reo spoliato ac restituto, cui tāta dilatio cōcedenda, quanto tempore spoliatus fuit. 3. q. 2. in prin. cum c. sequente. c. prius. c. tamdiu. c. eiectis. c. si episcopus. §. præsul uerò.

II. Regula: Probationum causa danda dilatio est trium mensium in eadem prouincia, in continentibus prouincijs sex mensium, & in transmarinis nouem. 3. q. 3. c. ult. §. spatium. l. 1. C. de dilationib. Hæc regula uidetur distinguenda per sequentes regulas.

III. Regula: In criminalibus sex menses uel eo amplius reo conceduntur. d. c. ult. in prin.

IIII. Regula: Ad inquirendum non modicæ dilationes dandæ sunt. d. q. 3. c. induciæ.

V. Regula: Prælatis maius spacium ad se defendendos dandum est. d. q. 3. c. de inducijs. Plures huiusmodi regulas uide M. I. C. lib. 2. cap. 11. quæst. 3.

IIII. QVO-

IIII. QVOTIES DILATIO danda?

Non nisi semel dilatio danda est. d.q.3.c.ult.§. spatium.uers.iudicantes autem.l.1.in fine.C.de dilationibus. Huius exceptio est: Nisi quis appellauerit: nam quoties quis appellauerit, dilatio ei indulgenda est.3.q.6.c.pulsatus, in prim. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.capite 11. quæst.4.

V. VBI DANDA DIlatio?

Non de plano, sed pro tribunali danda est.3.q. 3.c.ult.§.à iudice.l.4.C.de dilationibus. Hæc de dilationibus: de quibus tamen uide plura M.I.C.d. cap.11.

DE EXCEPTIONIBVS DIlatorijs. Cap. IX.

I. DE EXCEPTIONIBVS DIlatorijs in genere.

PRima regula: Hæ ante litem contestatam opponēdæ, nō post, per ea quæ proposita sunt s̄.cap.2. quæst.2. in fin. item ex l.12. C.de exceptionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi excommunicationis exceptio obijciatur: hæc enim etiam post litem contestatam obijci potest.c.exceptionem.12.de exceptionibus. Clement.

unica,

unica, eod. tt. Concordant ea quæ proponentur J. eod. cap. de excommunicationis exceptione, repl. 4. & 5. Altera exceptio est: Nisi falsi procuratoris exceptio obijciatur. De hac re dictum s̄. cap. 4. quæst. 1. in fine. Tertiæ exceptionis loco notãdum, quòd exceptio dilatoria ante litem contestatam opposita, post litem contestatam sit probanda. l. 19. C. de probationibus. Cui concordant ea quæ proposita sunt s̄. cap. 2. quæst. 2. in fine.

II. Regula: Dilatoriæ exceptiones omnes simul intra certum terminum à iudice statuendum sunt obijciendæ. c. pastoralis. 4. de exceptionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi una opposita, de alia obijcienda fuerit protestatus priore discussa: hanc enim etiam post terminum obijcere poterit. d. c. 4. uers. quas non fuerint protestatæ. Altera exceptio est: Nisi alia exceptio dilatoria post terminum competere cœperit. d. c. 4. uers. nisi fortè aliqua. Tertia exceptio est: Nisi aliquam dilatoriam per ignorantiam omiserit. d. c. 4. uers. uel is qui uoluerit eam opponere. Quarta exceptio est: Nisi talis sit exceptio dilatoria, quæ etiam post litem contestatam poßit opponi. Approbatur exemplo Clement. unica, de exceptionibus.

III. Regula: Exceptio excommunicationis & suspensionis, quæ requirit altiorem indaginem, ad cautelam remittenda est: ne causa principalis nimium

mium differatur. c.apostolicæ. 9. de exceptionibus. Hæc de exceptionib.dilatorijs in genere sunt dicta.Sequitur de ijsdem in specie.

IIII.Regula,*De speciebus exceptionum dilatoriarum. Sanè sumitur exceptio dilatoria uel ex persona iudicis, uel ex persona procuratoris,uel ex persona actoris,uel ex persona rei conuenti, uel ex loco actionis, uel ex modo,uel ex tempore, quo agitur.* Ex *persona iudicis sumitur recusatoria iudicis suspecti.* Exceptiones *ex persona procuratoris desumptæ propositæ sunt* s̄. capite 4. *quæst*.1. Ex *persona actoris sumitur exceptio excommunicationis & similes.* Ex *persona rei conuenti sumitur exceptio spolij.*Ex *loco actionis sumitur fori præscriptio : de qua dictum* s̄.*capite* 2. *quæst*.2. *Sed & ex loco actionis sumuntur exceptiones, quas exposuimus* s̄.*cap*.6. *quæst*.4. *except.generali* 2.*cum sequentib.* Ex *modo actionis sumitur exceptio inepti libelli,de qua dictum* s̄. *cap*. 7. *de actione edenda, reg*.4. *item cautionis præstandæ exceptio.*Ex *tempore actionis sumitur exceptio,qua ante diem uel conditionem existentem agi dicitur : de qua in actionum tractatu agitur. Nunc de recusatoria iudicis,de excommunicationis & spolij,necnon de cautionis præstandæ exceptione dicetur.*

II. DE

II. DE RECVSATORIA iudicis.

1. CAVSAE EX QVIBVS IVdex recusari potest.

Si quis iudicem suspectum putat, eum recusare potest. 11.q.5.c.ult. §.& reuera. l.14.uers.liceat ei qui suspectum.C.de iudicijs. Quae autem sint causae, ex quibus iudex tanquam suspectus recusari possit, dictum s̄.cap.2.quaest.2. Planè propositae regulae exceptio prima haec est: Nisi causa principalis sit ecclesiastica, in qua non licet appellare: in hac enim nec iudicem recusare licet. c.super eo.11. §.in causis.de appellationib. Altera exceptio uidetur: Nisi iudex ita datus sit, ne ab eo appelletur. Sed reprobatur c.postremò.36.d.tt. Plures huiusmodi exceptiones uide d.quaest.2.in fine. Item M. .C.lib.2.cap.11.de exceptionib. dilatorijs, quaest.1.

2. APVD QVEM EXCEPTIO proposita disputanda sit?

Apud iudicem recusatū causa suspicionis proonenda, & apud arbitros utriusq; consensu eleos probanda est, & ab ijs cognoscenda. c.secun.41.§.tertio. c.cum speciali.61. in prim. de apllationibus. c.licet.10.in fine.de foro competenc.suspicionis.39.de officio delegati. Quod de arxis dictum, eius exceptio prima haec est: Nisi & iudices cum recusato dati sint: tunc enim non apud

apud arbitros, sed apud coniudices causa suspicionis est probanda. c. si contra. 4. de officio delegati, in 6. Altera exceptio est: Nisi delegatus iudex recusetur: tunc enim ad delegantem cognitio spectat. d. c. si contra. §. cum autem. item c. super. 27. §. quem uerò. & §. eius ergo. uers. coram iudice delegato. eod. tt. Tertia exceptio est: Nisi officialis episcopi recusetur. hoc enim casu episcopi cognitio est. d. c. si contra. 4. in fine.

3. EVENTVS RECVSATORIAE exceptionis oppositæ.

I. Regula: De tempore arbitris definiendo, intra quod nisi exceptio fuerit discussa, procedatur in negocio principali, cauetur c. legitima. 2. de appellat. in 6. c. suspicionis. 39. de officio delegati.

II. Regula: Si iudex suspectus fuerit pronunciatus: assensu recusantis alij negocium principale committet cognoscendum, uel ad superiorem id transmittet. c. ad hæc. 27. in fine. & c. cum speciali. 61. §. & ipsa probata. de appellationibus. c. si quis contra. 4. de foro competēti. l. 14. in prin. & uers. in eo scilicet. & l. 16. §. sancimus. uers. illico autem. C. de iudicijs. Contradicere uidetur c. licet. 10. in fine. de foro competenti. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi iudex delegatus recusatus sit: hic enim ne quidem cum assensu recusantis causam alij committet. c. iudex. 5. de officio

delegati,

delegati,in 6. Altera exceptio est: Nisi clericus episcopum suum suspectum dixerit: tunc enim uicini episcopi cognoscent. 2.q.6.c.placuit. item 11.q.3. c.presbyteri.

4. ADFINE PROPOSITAE EXceptionis remedium.

Adfine remedium est appellatio. 2.q.6.c.si quis iudicem, in prin. Hæc de recusatoria iudicis.

III. DE EXCOMMVNICAtionis exceptione.

Excõmunicato actori obstat exceptio excommunicationis, donec absolutus sit. c.decernimus.8. de sentent.excom.in 6.c.1.in prin.de exceptionib. in 6. Concordant ea quæ habentur s̄.lib.proxim. cap.6.quæst.4.except.10. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi excipiens speciem excommunicationis & nomen excommunicatoris non exprimat. d.c.1.in prin.uers.si quis igitur. Altera replicatio est: Nisi excommunicatio intra octo dies non fuerit probata. ibidem uers.sci turus eam rem. & c.prudentiam.21.§.sexta nobis. de officio delegati. Huius replicationis duplicatio est: Nisi postea pendente lite probetur: tunc enim sequens processus inhibetur, quamuis præcedentia acta ualeant. d.c.1.§.si uerò postmodum. Tertia replicatio est: Nisi excommunicationis exceptio antea bis fuerit opposita. Quæ replicatio ap-

S pro-

probatur ſimul & diſtinguitur d.§.ſi uerò poſtmodum. uerſ.prouiſo quòd ultra duas uices hæc non opponatur exceptio,&c. Quarta replicatio uidetur: Niſi exceptio propoſita ante litem conteſtatam non fuerit oppoſita. Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.eod.cap.in prim. Quibus concordat d.c.1.in prim.uerſ.in quacunq; parte iudiciorum.item §.ſed ſi poſt. Quinta replicatio uidetur: Niſi à reo nõ fuerit oppoſita exceptio. Sed reprobatur d.§.ſed ſi poſt.uerſ.eo tamen ſaluo.& c.exceptionem.12.in fine.de exceptionibus. Sexta replicatio eſt: Niſi uniuerſitate agente, non ipſa, ſed rectores ipſius ſint excommunicati. Quæ replicatio approbatur ſub certis conditionib. c.ult. de procuratoribus. Septima replicatio uidetur: Niſi is qui exceptionem obijcit, antea excommunicato actori communicauerit. Sed reprobatur c. à nobis.2.de exceptionibus. Contradicere uidetur c.in præſentia.46.de ſentent.excom. Octaua replicatio eſt: Niſi exceptionem, non actionem proponenti excommunicationis exceptio obijciatur. c.cum inter.5.de exceptionibus. Huius duplicatio eſt: Niſi exceptio, quam excommunicatus obijcit, reconuentionem contineat. d.c.cum inter.5. uerſ. cæterùm non ſic in reconuentione. Nona replicatio eſt: Niſi appellanti & appellationem proſequenti excommunicationis exceptio obijciatur.

d.c.

d.c.cum inter.5. uerſ.porrò cum excommunicato. c.dilectæ.10.c.ſignificauit.11. & c.ultim.eod.tt.de exceptionibus.Hæc de excommunicationis exceptione ſint dicta.

IIII. DE EXCEPTIONE ſpolij.

I.Regula: Spoliatus reus in iudicio reſpondere non tenetur, niſi fuerit reſtitutus. 2.q.2.in princ. cum c.ſequente. c.omnes. c.nullus. c.in ſcripturis. c.nullus. & c.ult. item 3.q.1.c.1.c.epiſcopi,cum ſequentib.uſq; ad c.nulli.item c.ult.§.patet ergo.& 3.q.2.c.cũ eccleſia.c.oportet.c.audiuimus.c.prius. item 5.q.2.c.ult.in prin.uerſ.nam ſi aut ui.item 33. q.2.c.hiſtoria,cum pluri b.alijs, quæ uide ȷ.lib.4. cap.de actione qua uxor uirum petit, in princ. item c.cum dilectus.2.& c.ult.in fine.de ordine cognit. c.1.§.illum autem.de reſtitut.ſpoliator.in 6. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt:Niſi ab alio quàm ab actore ſpoliatus fuerit reus.Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.1.in prin.Huius duplicatio eſt in criminalib.cauſis: in his enim nihil refert,à quo reus accuſatus fuerit ſpoliatus.d.c.1.in prin.uerſ.in ciuilib.negocijs.& §.ſed ſi in ciuilib.Altera replicatio eſt : Niſi intra quindecim dies Spolij exceptio non fuerit probata.d.§.ſed ſi in ciuilibus. Tertia replicatio eſt : Niſi ab alio quàm actore ſpoliatus

intra tempus à iudice ſtatuendum reſtitutionem nõ petierit, nec cauſam ad finem perduxerit. d.c. 1.§.ſolet. Quarta replicatio eſt: Niſi ſuper rebus eccleſiaſticis agatur.d.c.1.§.fin. Quinta replicatio eſt: Niſi rebus eccleſiaſticis ſpoliatus, de rebus priuatis conueniatur.d.§.fin.uerſ.uel è contrario. Sexta replicatio eſt: Niſi quis ui occupans poſſeſſionem in continenti ſit deiectus. 3.q.1.c.ult. §.ſed obijcitur. Septima replicatio eſt: Niſi ſpoliatus res eccleſiæ, quib. ſpoliatus eſt, profundat. 3.q.2.c.ult.

II. Regula: Vis propoſitæ exceptionis hæc eſt, ut repellat agentem, non etiam ut agens ad reſtitutionem cogatur uel condemnetur. c.cum dilectus.2. de ordine cognit. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi per recõuentionem ſpoliatio opponatur. d.c.2. §.nos autem diſtinguendum. Hæc de exceptione ſpolij.

V. DE EXCEPTIONE CAVtionis præſtandæ.

Poſtremò actor tenetur cauere de lite intra duos menſes conteſtanda, aut damno quod ſenſit reus in duplum præſtando, ſi intra duos menſes litem non fuerit conteſtatus: alioquin exceptione repellitur.3.q.3.c.ult.§.libellũ.Nouell.96.in prin.

Sed & cauere tenetur actor de certa quantitate reo præſtanda, ſi in cauſa non obtinuerit: qua cautione non præſtita, per exceptionem ſubmouetur.

uetur.d.c.ultim.§.quod fieri.Nouell.53.§.& quia moris.& §.quia uerò compertum. item Nouell. 112. §.cæterùm. Plura de huiuſmodi cautionibus præſtandis uide M.I.C.lib.2.cap.12.cum trib.capp. ſequentib. Hæc de exceptionibus dilatorijs,quarum tamen plures proponentur j.lib.5.cap.de actionibus,quæſt.quando competat.

DE RECONVENTIONIbus. Cap. X.

PRima regula,De differentia reconuentionis & exceptionis, habetur c.cum dilectus.2.de ordine cognitionum; de qua uide paulo ſuperius in exceptione ſpolij reg.2.

II.Regula: Reus actorem in eodem iudicio reconuenire poteſt, & conuentio & reconuentio paribus paßibus ambulare debent, d.c.cum dilectus.2.§.nos autem diſtinguẽdum.uerſ.quanquam in idem.item c.1.de mutuis petitionibus. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi interdicto recuperandæ poſſeßionis agatur: huic enim reconuentio non poteſt opponi. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ultim.de ordine conit. item c.ad ultimum.2. de cauſa poſſeßionis. oncordant ea quæ habentur j.cap.17.reg.1 cum quente.Altera exceptio eſt:Niſi excommunica- reconuentionem opponat.c.cum inter.5.§.fin.

de exceptionib. Tertia exceptio est: Nisi apud alium quàm actionis iudicem reconuentio opponatur. c. dispendia. 3. §. reus quoq;. de rescriptis, in 6. Quarta exceptio est: Nisi apud arbitros causa agatur. c. cum dilectus. 6. de arbitris. Quinta exceptio est: Nisi prius liqueat de una causa quàm de alia, uel reus in reconuentione moram faciat. Min sing. cent. 1. obseruat. 10. Plures exceptiones uide s. cap. 2. quæst. 2. in fine, repl. 3.

III. Regula: Modus procedēdi per rescriptum conuentioni præscriptus, etiā recōuentioni datus intelligitur. c. prudentiam. 2. de mutuis petitionib. Hæc de recōuentionibus, & alijs actib. iudicialib. litis contestationē præcedentib. Sequitur nunc de ipsa litis cōtestatione, & actibus eam sequentibus.

DE LITIS CONTESTATIONE, deq́ iureiurando ob calumniam dando, & alijs huiusmodi iuramentis. Cap. XI.

DE LITIS CONTESTATIONE.

PRima regula: Litis contestatio fit non per positiones & ad eas responsiones, sed per petitionem in iure propositam, & responsionem secutam. c. unico. de litis contestatione. c. dudum. 54. §. licet autem. de electione. Quod autem dicitur, per responsionem secutam fieri litis contesta-

testationem, id intelligendum de responsione, quæ in negando, non distinguendo consistit. Nam per exceptionem, quamuis peremptoriam, quæ in distinguendo consistit, non fit litis contestatio. c. si oblato. 2. de litis contestatione, in 6.

II. Regula: *Omissa litis cõtestatione, processus est nullus. d. c. unico. uers. quia litis contestationem non inuenimus esse factam, &c. & d. §. licet autem.* Huius regulæ exceptio est: *Nisi non iure actionis, sed officio iudicis procedatur. c. iudicis. 2. de officio iudicis.*

III. Regula: Viginti *dierum dilationem habet reus ad litem contestandam. 3. q. 3. c. ult. §. offeratur.* Nouell. *53. §. sed & illud. Hæc de litis contestatione: de qua uide item* M. I. C. *lib. 2. cap. 16.*

DE IVRAMENTO CALVMNIÆ, & alijs huiusmodi iuramentis.

I. Regula: *Lite contestata, de ueritate atq; calumnia iurandum est.* Instit. *de pœna temere litigantium, in prin. uers. ecce enim. l. 2. in prin.* C. *de iureiurando propter calumniam. l. 12. in prin.* C. *de iudicijs.* Cuius *regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *ab aduersario iusiurandum remittatur. c. 1. §. 1. de iuramento calumniæ, in 6.* Contradicit *d. l. 2. §. sed quia ueremur.* Altera *exceptio est:* Nisi *clerico iusiurandum deferatur.* Hæc exceptio approbatur

certo modo c.1.de iuramento calumniæ. Contradicere uidetur c.cæterùm.5.eod.tt. Tertia exceptio eſt: Niſi in cauſis ſpiritualibus iuſiurandum deferatur.c.literas.2.d.tt. Mutatur ac reprobatur exceptio hæc c.1.§.fin.eod.tt.in 6. Quarta exceptio uidetur:Niſi ſemel ſit iuratum. Sed reprobatur c.in appellationis.2.in prin.& §. fin.d.tt.in 6. Quinta exceptio uidetur: Niſi conſuetudo extet in contrarium. Sed reprobatur c.conſtitutus.3.§. præſentium.de fideiuſſoribus. Sexta exceptio uidetur: Niſi collegium uel uniuerſitas conueniatur. Sed reprobatur c.Imperatorum.4.de iuramento calumniæ.

II. Regula:Non ſolùm principales perſonæ,ſed etiam aduocati utriuſq; partis iurare compelluntur.c.cum cauſam.6.d.tt. Concordat M.I.C.lib.2. cap.16.de iuramēto calumniæ,quæſt.4.reg.4. Cuius regulæ exceptio prima uidetur: Niſi aduocatus uel procurator poſt iuramentum à principali præſtitum ſit conſtitutus.Sed reprobatur c.in appellationis.2.§.procuratores.de iuramento calumniæ,in 6. Altera exceptio uidetur: Niſi dominus inſtruxerit procuratorem quid proponere debeat. Sed reprobatur d.§.procuratores. uerſ.etiamſi à ſuis dominis.

III. Regula:Non ſolùm de opinione,ſed etiam de ueritate iuratur. c.1.§.fin. de iuramento calumniæ,

lumniæ,in 6.Contradicit l.2.§.& licet.C.eod.tt.

IIII.Regula:Principalis tam per se,quàm per procuratorem iurare potest.c.in pertractandis.3. & c.Imperatorum.4.de iuramento calumniæ. item c.ult.eod.tt.in 6.

V.Regula: Tactis sacrosanctis euangelijs iuratur. Cuius exceptio est:Nisi episcopus per se de calumnia iuret: hic enim propositis tantùm,non etiam tactis euangelijs iurat. c.ult.in prin.de iuramento calumniæ.11.q.1.c.testimonium.

VI. Regula: Non est necesse,ut statim post litem contestatam de calumnia iuretur:sed ante uel post,quandocunq; iudici uidebitur,iurandum.c. 1.in prin.& c.in appellationis.2.§.fin.de iuramento calumniæ,in 6.

VII. Regula:Pœna nõ iurantis statuitur c.ult. §.fin.de iuramento calumniæ.Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.2.cap.16. de iuram.calumniæ, quæst.9.Hæc de iuramento calumniæ sint dicta:de quo tamen uide plura M.I.C.d.cap.16.

DE PROBATIONIBVS. Cap. XII.

PRima regula:Lite contestata,& iureiurando calumniæ præstito,præstanda est probatio eius de quo inter partes controuertitur seu dubitatur.Quæ regula cùm ipso iure subsistat,

aliquot recipit exceptiones, quarũ prima hæc est: Nisi id, de quo quæritur, sit notorium: hoc enim probatione non indiget. c. super eo. 3. in prin. de testibus cogendis. c. tua nos. 8. in prim. de cohabitat. clericor. Plura de hac exceptione uide s̃. lib. prox. cap. 14. in prin. Altera exceptio est: Nisi factum iudici notum sit. 15. q. 5. c. ult. in prin. Cuius replicatio est: Nisi iudici non ut iudici, sed ut Deo uel homini notum sit. d. c. ult. §. sed mirandum. c. si sacerdos. 2. de officio ordinarij. 2. q. 1. c. unus ex uobis. Plura de exceptione proposita uide j. cap. 19. except. 20. repl. 1. dupl. 1. Tertia exceptio est: Nisi aduersarius factum sit confessus. d. c. ult. uers. nisi sua sponte ipsum confiteatur. & uers. sola ergo spontanea. 2. q. 1. c. 1. Huius replicatio est: Nisi iudici tantùm sit confessus. d. c. si sacerdos. 2. Plures huiusmodi replicationes uide j. de confeßis. Quarta exceptio uidetur: Nisi is qui dicit, in dignitate sit positus: utputa episcopus. Sed reprobatur 6. q. 2. in prin. cum c. sequente, & c. ult. Planè admittitur exceptio proposita in persona Papæ dicentis, cuius adsertioni standum est. Clement. 1. de probationibus. Quinta exceptio uidetur: Nisi exceptio aliqua contra testem producta in controuersiam deducatur. Hæc enim probanda non uidetur. Sed & hæc exceptio reprobatur c. 1. de exceptionib. Sexta exceptio est: Nisi iureiurando delato uel relato,

relato, id præstitum sit uel remissum. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponentur j.cap.16.reg.19.cum sequentibus.

VTRI PROBATIO INcumbat.

II. Regula: Affirmanti, non neganti probatio est iniungenda. c.bonæ.23. §.porrò excessus.uers. & quod citati. de electione. Concordat M.I.C. lib.2.cap.17.quæst.2.reg.1.in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi ex confeßione negantis, uel ex alio argumento præsumptio sit pro affirmante: tunc enim negāti contra præsumptionem probatio est iniungenda. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur exemplo cautionis indebiti c.si cautio.14. de fide instrum. l.25.§.fin.ff.de probationib. l.13.C. de non numerata pecunia. Aliud exemplum est in solutione indebiti d.l.25.§.sin uerò ab initio. item c.is qui conqueritur.4.de solutionib. Alia exempla habentur c.afferte.2.& c.ultim.de præsumptionibus.c.per tuas.10.de probationib. item j.reg.5. cum sequentibus. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi affirmans in eadem causa deprehensus sit in mendacio: hoc enim casu & in proposita quæstione mētiri præsumitur, atq; ita præsumptio per aliam præsumptionem eliditur, affirmātiq; probatio est iniungēda, exemplo d.c.is qui conuenitur.4.uers.

nisi

nisi eius aduersarius solutionem inficians. de solutionib. & d.l.25. in prim. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi confessio, ex qua præsumptio sumitur, sit nimium generalis, non expressa causa: hoc enim casu præsumptio ex ea sumpta inualida est ad transferendum onus probandi, exemplo d.c. si cautio.14. de fide instrum. Huius ratio uidetur esse, quia quemadmodum libellus actoris non expressa causa, incertus atq; ineptus censetur, cui reus respondere non cogitur, c. ultim. de libelli oblatione: ita quoq; confessio, non expressa causa, incerta reputatur: ideoq; præsumptionem contra confitentem non parit. l.6. in princ. ff. de confessis. Hæc de prima exceptione. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi quis sponte se beneficio renunciasse neget. c. super hoc.5. de renunciatione. Tertia exceptio uidetur: Nisi affirmans in probatione deficiat. Sed hæc exceptio reprobatur 6.q.5. in prin. cum c. sequente, & c. ult. l.23. C. de probationibus. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d. reg.1. except.6. Quarta exceptio est: Nisi mixtum sit iudicium, in quo uterq; actor & reus est: in hoc enim uterque probat. c. ex literis.3. de probationib. Quinta exceptio est: Nisi uiro affirmante se debitum coniugale uxori reddidisse, illa neget: hoc enim casu neganti uxori probatio incumbit. 33.q.1. c. requisisti. §. fin. cum c. sequente.

Con-

Concordant ea quæ habentur j. *lib.4.cap.de actione ad dissoluend.matrim. quæst.4.reg.2.* Sexta exceptio est: *Nisi quis aliquid ritè uel iure factum esse neget: nam & hoc casu neganti probatio incumbit. c.bonæ memoriæ.23.§.porrò excessus. de electione. c.sicut. 16. §.fin. de re iudicata.* Concordat M.I.C.*lib.2.cap.17. quæst.2.reg.1. except.4.* Septima exceptio est: *Nisi delictum dolo commissum esse negetur. c.1.de præsumptionibus. Hæc de secunda regula:de qua tamen alijsq; similibus uide plura* M.I.C.*d.quæst.2.*

PER QVAE PROBANdum?

III.Regula:*Fama probandi uim non habet,nisi alijs adminiculis iuuetur. c.super eo.5.§.fin.de eo qui cognouit consang. c.tam literis.33. in prin. de testibus.c.tua nos.8.§.si uerò publicum.de cohabitat.clericor.*Adiuta autem *alijs indicijs & argumentis fama probandi uim habet. c.cum causam.13.uers.famam.de probationibus. c.præterea. 27.de testibus.*

IIII. Regula: Non *solùm testes & instrumenta,sed & alia indicia & argumenta uim probandi habent. d.c.cum causam.13.* Concordat M.I.C. *lib.2.cap.17.quæst.3.reg.7.*

V. Regula: Ex eo quòd *quis dilationibus subterfugit iudicium,uel contumaciter abest,præsu-*

mitur

mitur malam fouere causam. c.nullus.4.de præsumptionib. c.cum contumacia.7.de hæreticis, in 6. 11.q.1.c.Christianis.§.fin.

VI.Regula: Idem præsumitur de eo qui defensionis uel probationis copiam aduersario subtrahit.c.constitutis.45.uers.cum secundum legitimas. de testibus.c.peruenit.4.uers.& quod eam ille.de testibus cogendis.

VII.Regula: Ex uita etiam anteacta præsumptio sumitur. c.ex studijs.3.c.mandata.6.& c.cum in iuuentute.15.de præsumptionibus. c.semel.8.de reg.iuris,in 6.

VIII.Regula:Ex uicinitate præsumitur noticia facti uicini. c.quosdam. 7. & c.quanto. 8. de præsumptionibus.

IX. Regula: Qui ex duobus propositis unum negat, alterum affirmare creditur.c.nónne.5.d.tt.

X.Regula:Quæ argumenta cuiq; rei probandæ sufficiant,nullo certo modo potest definiri,sed hoc iudicis arbitrio relinquendum.4.q.2.c.ult.§. sæpe etiam.l.3.§.eiusdem.ff.de testibus.

XI. Regula: De filiatione probanda cauetur c.transmissæ.3.c.causam.4.& c.per tuas.12.qui filij sint legitimi. Plura de hac re uide M.I.C.lib.2. cap.17.quæst.3.de eo,an sit filius,probando.& lib. 4.cap.25.quæst.1.

XII.Regula:De ingenuitate probanda caue-

tur

tur 4.q.2.c.ult.§.soli testes.l.1.C.de testibus.

XIII.Regula, De dolo probando. Qualitas causæ principalis ad dolum arguendum non sufficit.l.15.§.ad uim.C.de transactionib. Cui uidetur contradicere De pœnitent.distinct.5.c.qualitas.

XIIII. Regula, De testamento seu oblatione probanda. Etiam per unum testem, qui dicit se interfuisse, & alios duos deponentes de confessione testatoris aliud agentis, probatur. c.ult.de successionibus ab intestato.

XV.Regula, De re iudicata probanda. Etiam per testes probari potest. c.Albericus.43.de testibus.c.sicut.16.de re iudicata.

XVI. Regula: De uirginitate probanda cauetur c.proposuisti.4.& c.causam.14.de probationibus.

XVII. Regula: De carnali copula probanda cauetur c.literis.12. c.tertio.de præsumptionibus. c.præterea.27.de testibus.

XVIII.Regula: De consanguinitate probanda cauetur c.quoties.5.de testibus. Concordant ea quæ habentur j.lib.4.cap.19.quæst.4.reg.3.

XIX.Regula: De matrimonio probando cauetur c.illud quoq;.11.de præsumptionib. Concordant ea quæ habentur j.lib.4.cap.17.q.3.reg.2.

XX.Regula: De impotentia uiri uel uxoris probanda uide d.quæst.4.reg.6.

XXI.Re-

XXI. Regula, De iurisdictione probãda. Haec probatur per solutionem tributi. c. omnis. 2. in fine. de censibus.

XXII. Regula: De falsis literis Papae probandis ac cognoscendis cauetur c. quam graui. 6. de crimine falsi.

XXIII. Regula: Falsitas literarum non conuincitur ex rasura in loco non suspecto facto. c. ex consciẽtia. 9. d. tt. & c. ex literis. 3. de fide instrum. Hactenus per quae probari poßit, ostensum est: cuius tamẽ quaestionis plures regulas uide M. I. C. lib. 2. cap. 17. q. 3.

QVOVSQVE IN PROBATIONIBUS DISPUTANDIS SIT PROCEDENDUM?

XXIIII. Regula: Testes probatorios & reprobatorios probatoriorum reprobare licet: ulterius procedere non licet. c. licet. 49. de testibus.

EVENTVS PROBATIONIS.

XXV. Regula: Si fuerit probatum: obtinet is qui probauit, & is contra quem probatum est, in simplum uel in duplum est condemnandus, per ea quae habẽtur M. I. C. d. cap. 17. quaest. 5. reg. 1. Cuius regulae exceptio prima haec est: Nisi aduersarius probaturus sit contrarium. Quae exceptio cùm ipso iure subsistat, recipit replicationem hanc: Nisi

negatiuam

negatiuam delicti in contrarium sit probaturus.c. ad nostram.12.de probationib. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi attestationes sint publicatæ: tunc enim non admittitur probatio in contrarium. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c. cum uenisset. 25. §. quæstiones. de testibus. de qua replicatione uide item j.cap. 14.reg.4.Tertia replicatio est:Nisi probationi in contrarium fuerit renunciatum. d. §. quæstiones. uers.uel renunciatum fuit testibus. Quarta replicatio est: Nisi posterior probatio nō sit efficacior priori.Approbatur exemplo c.quia uerisimile.10. de præsumptionibus. Quinta replicatio est: Nisi probatio sit facta per cōfeßionem iudicialem,per iusiurandum delatum uel relatum præstitum uel remissum,per rem iudicatam,uel similia argumenta quæ ius faciunt: contra hæc enim non admittitur probatio in contrarium, ut sub singulis istis locis docebitur. Hæc de prima exceptione. Altera propositæ regulæ exceptio est:Nisi exceptione id quod probatum est aduersarius elidat. l.9.in fine. C.de exceptionibus. Cuius replicatio est: Nisi de hæresi suspectus, in agone mortis constitutus petierit hæreticos consolatores,& exceptio,illū non fuisse sanæ mentis,opponatur. Hæc enim exceptio admittenda non est.c.filij.3.de hæreticis,in 6. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi uehemens

sit præsumptio contra probantem: hoc enim casu efficacior probatio ab eo requiritur: qua deficiente, leui probatione non iuuatur, exemplo d.c. quia uerisimile. 10. de præsumptionib. c. ult. §. fin. in fine. de presbytero non baptizato. & l. ult. in prin. ff. quod metus causa. Hæc de 25. regula: cuius tamen plures exceptiones uide M.I.C.d.reg.1.

XXVI. Regula: *Si non fuerit probatum: succumbit is qui probare debuit.* 2.q.1.c.1.c.iudex. c. primates.c.unus.c.notum.c.nomen.& c.primo. item 2.q.5.c.consuluisti.uers.spontanea enim. item 11.q.3.c.graue.c.quamuis. c.non solùm, in prin. & 15.q.5.c.ult.in fine.item 24.q.3.in prin.§.hinc Paulus. item 30.q.5. c.si quis diuinis. §.his ita respondetur.c.nullum. item De restitut. spoliator.c.cum ad sedem.15.& c.ult.§.sanè si actor. de iureiurando. Huius regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi aduersarius factum sit confessus.* Quæ exceptio locis pluribus iam allegatis probatur. Altera exceptio est: *Nisi ei cui probatio incumbit, iusiurandum à iudice delatum sit, isq; iurauerit.* d.§.sanè si actor. Plura de hac exceptione uide J.cap.16. reg.19. cũ sequentib. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide s̄.reg.1. Hæc de probationibus in genere sint dicta: de quibus uide plura M.I.C.d.cap. 17. Sequitur nunc de iisdem in specie, & primùm de instrumentis.

DE

DE INSTRVMENTIS. Cap. XIII.

PRima regula: Instrumenta regulariter quidem uim probandi habent. l.15. C.de fide instrumentor. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi instrumentum non sit solenniter factum testibus adhibitis & subscriptionibus subiectis. c. cum à nobis. 28. §.nec scriptum. de testibus. l.ult. §.fin. C.si certum petatur. Huius replicatio est: Nisi consuetudo instrumentum minus solenne probet.c.cum dilectus.9.§.super tertio.de fide instrument. Altera exceptio est: Nisi presbyteri testes in conficiendo instrumento adhibiti sint.14.q.2.c. ult. Tertia exceptio est: Nisi instrumentum sit imperfectum.l.16.C.de fide instrum. Cuius replicatio est: Nisi defectus sit unius aut alterius literæ. Quæ replicatio approbatur exemplo c. ex parte. 11. de fide instrum. Quarta exceptio est: Nisi instrumentum nõ ab eodem tabellione fuerit absolutum, sed à diuersis.d.l.16. Cuius replicatio est: Nisi tabellione mortuo, alius authoritate ordinarij id perfecerit.c.penult.de fide instrum. Quinta exceptio est: Nisi instrumentum rasuram habeat. Reprobatur c.ex literis.3. eod. tt. & c.ex conscientia. 9. de falsi crimine. Sexta exceptio est: Nisi signa instrumenti uitiosa sint, uel adulterina. Nouell.73.§.

oportet uerò. Cuius exemplum habetur c. inter dilectos. 6. de fide instrum. Septima exceptio est: Nisi falsitas uel mendacium in instrumento deprehendatur. distinct. 9. c. si ad scripturas. Plura de hac exceptione uide M. I. C. libro 2. cap. 18. quæst. 5. except. 6. Sed & eius species est 7. except. proxim. Octaua exceptio est: Nisi testes contra instrumentum deponant. c. tertio. 5. de probationibus. c. cum Ioannes. 10. de fide instrum. Nona exceptio est: Nisi is qui instrumento utitur, illud antea impugnauit. c. cum olim. 19. uers. licet enim. de cẽsibus. c. ex eo. 38. de reg iuris, in 6. l. 3. C. de fide instrum. Decima exceptio est: Nisi exemplum instrumẽti, non ipsum authenticum producatur. c. 1. de fide instrumen. l. 2. ff. eod. tt. Huius replicatio est: Nisi authoritate ordinarij per tabellionem exemplũ sit confectum, c. ult. eod. tt. Plures huiusmodi replicationes uide M. I. C. d. quæst. 5. except. 10. Vndecima exceptio est: Nisi diuersæ scripturæ proferantur. c. imputari. 13. de fide instrum. l. 14. C. eod. tt. Cuius replicatio est: Nisi diuersitas in idem tendat. c. nihil. 7. de uerb. signif. Duodecima exceptio est: Nisi testes qui in instrumento continentur, decesserint. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c. scripta. 2. de fide instrum. Decimatertia exceptio est: Nisi instrumentum sit mutilatum. c. inter dilectos. 6. eod. tt. Decimaquarta exceptio uidetur:

tur: Nisi post publicatas attestationes instrumentum proferatur. Sed reprobatur c.cum dilectus.9. in prin.d.tt.Hæc de prima regula: cuius tamen plures exceptiones uide M.I.C.d.quæst.5.

DE EXHIBENDIS INstrumentis.

II. Regula: Instrumenta regulariter quidem apud iudicem, corã quo litigatur, exhibenda sunt. Sed ex causa etiam alibi exhiberi possunt. c.accepimus.4.de fide instrum.l.17.C.eod.tt.

III.Regula: De tempore exhibendorũ seu producendorum instrumentorum cauetur c. cum dilectus.9.in prin.eod.tt.Plura de exhibendis instrumentis uide s̃.cap.7.

DE INNOVATIONE instrumentorum.

IIII. Regula, Innouatio instrumenti seu priuilegij nouum ius non tribuit, nec antiquum confirmat: sed si quod competit, conseruat. c.cum dilecta.4.de confirmatione utili.

DE INSTRVMENTO amisso.

V. Regula; Contenta in instrumento amisso probari possunt per testes, & quòd fuerit sine uitio.c.cum olim.12.de priuilegijs. Hæc de instrumentis, de quibus uide plura M.I. C.lib.2.cap.18.

DE TESTIBVS.

Cap. XIIII.

DE PRODVCENDIS ET examinandis testibus.

PRima regula, De loco ubi producendi & examinandi sunt. Regulariter quidem apud ipsum iudicem, ubi causa agitatur, testes examinandi sunt, per ea quae habentur M.I.C. libro 2. ca. 19. quaest. Vbi testes producendi? in prin. Cuius regulae exceptio prima haec est: Nisi testes longè absint: tunc enim ibi, ubi sunt, examinari possunt, examine alij cõmisso, per ea quae d. quaest. excep. 1. proponuntur. Quibus concordat c. constitutus. 3. §. praeterea. de fideiussoribus. Altera exceptio est: Nisi testes sint ualetudinarij, senes, debiles, uel pauperes, ut ad ipsum iudicẽ commodè accedere non poßint. c. si qui testium. 8. de testibus. Tertia exceptio est: Nisi foemina testis producatur. c. mulieres. 2. de iudicijs, in 6. Quarta exceptio est: Nisi episcopus testis producatur. 11. q. 1. c. testimonium. §. fin. Nouell. 123. §. praeterea nulli. Quinta exceptio est: Nisi clericus testis producatur: hic enim non nisi in ecclesia est examinandus. d. c. testimonium, in prin.

II. Regula: De commissarijs idoneis & discretis ad examinandos testes mittendis cauetur c. si

qui

qui testium.8.in fine.de testibus.

III. Regula, *De tempore producendorum & examinandorum testium. Ante litem contestatam testes examinandi non sunt. c.accedens. 4. uers.si uobis constiterit. & c.quoniam.5. in princ. ut lite non contestata. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi de morte uel diuturna testium absentia timeatur.d.c.5.& c.cum dilecta.4.§.nos igitur.de confirmatione. Huius exceptionis replicatio hæc est:Nisi actor qui produxit testes,intra annum ex quo potest,non egerit: uel cum non poßit,aduersario receptionem testium non denunciauerit. d. c.5.uers.sed si actor non conuenerit. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi cum agatur de matrimonio carnali uel spirituali, reus contumaciter absit.d.c.quoniam.5.§.porrò. Tertia exceptio est:Nisi per uiam inquisitionis contra contumacem procedatur. d. c.quoniam.5.§.sunt & alij. & c.ueritatis.8.de dolo & contumacia. Quarta exceptio est: Nisi in causa liberali contra contumacem procedatur. c.cum autem. 34. & ibi glossa.de testibus. Quinta exceptio est:Nisi quis metuens cõtrouersiam,ad perpetuam rei memoriam testes petat examinari, & in publicam formam dicta eorum redigi. d.§.sunt & alij.uers.uel testium publicatio imminet. & c.significauit. 41. c. Albericus.43.de testibus. Plures propositæ regulæ ex-*

ceptiones uide 5.cap.6.quæstione 4. regula 3.

IIII. Regula, itidem de tempore producendorum & examinandorum testium. Post publicationem attestationum testes alij produci nõ possunt. Clement.testibus.2.de testibus.c.iurauit.6. de probationib.c.cũ uenisset.25.§.quæstiones.de testibus. Nouell.90.§.quia uerò. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi in summario iudicio testes publicati fuerint examinati. hoc enim casu uariato agendi modo licet eosdem uel alios testes super ijsdem capitulis producere. c.ueniens.38. c. cum in tua.44.de testibus. Altera exceptio uidetur: Nisi primæ instantiæ testibus publicatis, in causa appellationis alij producantur. Sed reprobatur d.Clement.testibus.2. Tertia exceptio est: Nisi dolo uel culpa examinatoris non de omnibus capitulis testes fuerint interrogati. c. per tuas. 48. de testibus. Quarta exceptio est: Nisi propter obscuritatem dictorum ex officio iudex testes repetat. c.cum clamor.53.& ibi glossa.eod.tt. Quinta exceptio est: Nisi de alijs articulis postea producantur testes, quàm producti sunt prius. c.fraternitatis.17. c.causam.19. c.cum uenisset.25.§.fin. de testibus. Exemplum habetur c.cum causa.42.eod.tt. Huius exceptionis replicatio est: Nisi de articulis, qui prioribus contrarij sunt, denuò producantur testes. d.Clement.testibus.2. uers.uel directò contrarijs.

trarijs.de testibus. Huius duplicatio est: Nisi non directò,sed per indirectũ posteriores articuli prioribus sint contrarij. Quæ duplicatio elicitur ex uerbis d.uers.uel directò contrarijs. Cuius exemplum est in exceptione aduersus priores articulos,c.ex tenore.35.de testibus.Hæc de 4.regula.

V. Regula,itidem de tempore producẽdorum & examinandorum testium. Ante prandium ieiuni, non post examinandi sunt testes. c.1. in fine. de testibus.4.q.2.c.placuit.uers.& ut nullus. Hãc regulam glossa dicit esse de honestate, non de necessitate.

VI. Regula: De testibus non facilè euocandis, nisi causa desideret, cauetur c.statutum. 11. §. pro ferendo.de rescriptis,in 6. l.3.§.testes. ff.de testib.

VII. Regula: De impendijs à producente testibus præstandis cauetur d.§. pro ferendo. uers.sed nec tunc.4.q.2.c.ult. §.liberi testes.l.10.C.de testibus.Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib. 2.cap.19.de producendis testibus,quæst.3.reg.1.

VIII. Regula:De puniendis ijs qui testes testimonium perhibere, uel ad examen uenire impediant,cauetur c.cum causam.37.§.quod si fortè.et c.constitutis.45.de testibus.

DE TESTIBVS INVITIS cogendis.

IX. Regula: Si testis testimonium perhibere

nolit, cogendus est. c.1.c.dilectorum.10.de testibus cogendis. Nouell.90.§.præterea. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi aduersus socerum, generum, uitricum, priuignum, sobrinum, sobrinam, sobrinóue natũ, eósue qui priore gradu sunt, &c. quis testimonium perhibere nolit: hoc enim casu inuitus cogendus non est. 4.q.2.c.ult. §.item lege Iulia.l.4.ff.de testibus. Altera exceptio est: Nisi aduersus sponsum filiæ, uel sponsæ patrem testimonium ferre nolit. d.c.ult. §.cum autem. l.5. ff. d.tt. Tertia exceptio est: Nisi libertus aduersus patronum testimonium perhibere nolit.d.c.ult.§.liberti aduersus.l.11.C.de testibus. Quarta exceptio est: Nisi testis senex sit, ualetudinarius, miles, uel qui cum magistratu abest, aut cui uenire non licet. Hæc multiplex exceptio approbatur d. c. ult. §.item inuiti.& l.8.ff.de testibus. Quinta exceptio est: Nisi testis publicanus sit, uel non detrectandi testimonij causa absit, uel quid exercitui præbendum conduxerit. d.c.ult. §.publicani. l.19. ff.d.tt. Sexta exceptio est: Nisi testis pupillus sit.d.§. publicani.uers.sed nec pupillis.& d.l.19.in fine. Septima exceptio uidetur: Nisi testis in magistratu positus sit. Sed reprobatur d.c.ult.§.si res exigit. & l.21.§.1.ff.de testibus. Octaua exceptio est: Nisi testis sit de domo aduersarij. d. c.ult. §.qui intendit.l.6.C.de testibus. Nona exceptio est: Nisi testis

episcopus

episcopus sit. 11.q.1.c.testimonium. §.nec honore. l.7.C.de episcopis & clericis. Decima exceptio est: Nisi testis clericus sit, uel alia ecclesiastica persona.2.q.6.c.statutum.uers.& nulla. Huius replicatio est: Nisi ueritas aliter inuestigari non poßit. 14.q.2.c.ult. Vndecima exceptio uidetur: Nisi testis iurauerit, se testimonium non dicturum. Sed reprobatur c.intimauit.18.de testibus. c.ult.de testibus cogendis. Duodecima exceptio est: Nisi de alia re interrogetur testis, quàm de qua productus est. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.de testibus.29.de testibus. Decimatertia exceptio est: Nisi de crimine testis sit productus.c.dilectorũ.10.uers.præterquam super criminib.de testibus cogendis. Huius replicatio prima est: Nisi timore aduersæ partis testis perhibere testimonium nolit.c.super eo.3.eod.tt. Altera replicatio est: Nisi reus testes malitiose subtraxerit. c. peruenit.4.eod.tt. Tertia replicatio est: Nisi ueritas aliter inuestigari non poßit. c. peruenit. 5. eod.tt. Quarta replicatio est: Nisi de fama electi inquisitio fiat.c.super his.8.eod.tt. Quinta replicatio est: Nisi in falsi causa testis sit productus.d.c. 8.uers.quàm literis contra eum. & c.cum contra. 9.eod.tt. Decimaquarta exceptio uidetur: Nisi de consanguinitate testis sit productus. Sed reprobatur c.cæterùm.6.eod.tt. Hæc de nona regula eiusq;

exce-

exceptionibus sint dicta:quarum tamen plures ui de M.I.C.lib.2.cap.19.de producẽdis testib.quæst. 3.reg.3.

X.Regula:*De modo cogendi testes per excommunicationem cauetur c.1.in fine. c.cum super. 2. & c.ult.in fine.de testibus cogendis. Hæc de cogendis testibus sint dicta.*

MODVS ET ADIVNCTA examinis testium.

XI. Regula: *De iureiurando à testibus præstando cauetur 2.q.4.c.ult.§.& prius. 3.q.9.c.penult.4.q.2.c.ult.§.iurisiurandi.l.8.in prin.C.de testibus. Huius regulæ exceptio est: Nisi testis episcopus sit: hic enim iurare non cogitur.11.q.1.c.testimonium. §.episcopus. Plures huiusmodi exceptiones uide J.eod.cap.except.49.*

XII.Regula:*De forma iurisiurandi testium cauetur c.quoties.5.§.probatio.de testib.Concordãt ea quæ habentur J.lib.4.cap.de actione ad dissol. matrimon.quæst.4.reg.5.*

XIII.Regula:*De testiũ multitudine refrenanda cauetur c.cũ causam.37.§.uolentes. de testibus.*

XIIII.Regula:*Sigillatim & diligenter testes examinandi.c.uenerabili.52.eod.tit.*

XV. Regula:*De singulis circumstantijs negocij diligenter inquirendis cauetur d. c. cum causam.37.in prim.*

XVI.Re-

XVI. Regula: *De testib. humilibus & abiectis torquendis uide s̄. lib. prox. cap. 10. in fine.*

QVOTIES TESTES PRO-duci posint.

XVII. Regula: *Ter possunt testes produci: quartò autem non nisi solennitate legali interueniente. c. in causis. 15. c. significauerunt. 36. c. cum causam. 37. §. fin. c. constitutis. 46. & c. ultra. 55. de testibus. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi attestationes sint publicatæ: tunc enim ijdem uel alij iterum produci non possunt. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur s̄. reg. 4. Altera exceptio est: Nisi testibus sit renunciatum. c. cum uenisset. 25. §. quæstiones. uers. uel renunciatum. de testibus. Tertia exceptio est: Nisi is qui testes denuò uult producere, attestationes priores penes se habuerit. c. constitutus. 30. d. tt. Quarta exceptio uidetur: Nisi consuetudo sit in contrarium. Sed reprobatur c. series. 26. eod. tt.*

EVENTVS EXAMINIS ET consequentia.

XVIII. Regula: *Attestationes petentibus partibus publicandæ. Cuius exceptio est: Nisi tertius aliquis eas sibi publicari petat. d. c. constitutus. 30.*

XIX. Regula: *Publicatis attestationibus, alij testes produci amplius non possunt. Quæ regula approbatur simul & distinguitur s̄. reg. 4.*

XX. Re-

XX. Regula: De testibus reprobatorijs aduersus probatorios testes producẽdis cauetur c. præsentium. 2. §. testes etiam. de testibus, in 6.

XXI. Regula: De testibus reprobatorijs aduersus reprobatorios testes producendis cauetur d. c. 2. §. si uerò dicti.

XXII. Regula: De testibus reprobatorijs reprobatoriorum non ulterius impugnandis cauetur c. licet. 49. de testibus.

DE EXCEPTIONIBVS aduersus testes.

XXIII. Regula: Regulariter quidem testibus fides adhibenda est. 4. q. 2. c. ult. in prin. & §. testium fides. l. 3. in prin. uers. nam si careat. & l. 21. §. si testes. ff. de testibus. Sed huius regulæ plures sunt exceptiones, desumptæ partim ex personis, partim ex dictis testium, quas publicatis attestationibus ad disputandum proponere licet. c. in causis. 15. in fine. de testibus. Concordant ea quæ proposita sunt s̄. reg. 20. cum duabus sequentibus. Istiusmodi autem exceptiones hæ sunt.

I. Exceptio: Nisi non sit sufficiens testium numerus. Quæ exceptio approbatur M. I. C. lib. 2. cap. 19. de exceptionib. cõtra testes, in prin. Regulariter aũt duo testes sufficiũt. 2. q. 4. in prin. c. 1. item 4. q. 2. c. ult. §. ubi numerus. l. 12. ff. de testib. Cõtradicit d. q. 4. c. præsul. c. nullã. Quã obiectionem

Gratia-

Gratianus in d.c.nullam.uerſ.ſed hoc uel ſpeciali, ſoluit diſtinguendo.

II. Exceptio: Niſi teſtis unicus ſit uel ſingularis. c.ueniens.10.§.fin.c.licet.23.c.cum à nobis.28. & c.licet.47.§.nec tamen.de teſtibus.Apoſtol.canon.74. 4.q.2. c.ult.§.unius uerò.35.q.6. c.ult.§. quod autem. 33.q.2. in prin.uerſ.per unum hominem.l.20.ff.de quæſtionib.l.8.C.de teſtibus.Exemplum ſingularitatis teſtium habetur c. bonæ memoriæ. 23. §. porrò exceſſ. uerſ.cum etſi quilibet. de electione. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopus teſtis ſit: huius enim unius teſtimonium ſufficit. 11.q.1.c.omnes.§. teſtimonium. Altera replicatio eſt: Niſi iudex de ſententia ſua teſtimonium perhibuerit:nam & huic,quamuis unico,creditur. c.poſt ceßionem.7.de probationib. Secus autem obtinet in alijs actis iudicialibus.c.quoniam contra.11.eod.tt.& c.cum à nobis.28.de teſtibus. Tertia replicatio eſt in teſtimonio Papæ,d.c.28.in fine.

III. Exceptio:Niſi teſtis infamis ſit,notatus & reprehenſibilis,humilis uel abiectus.2.q.1.c.in primis.§.ſed & de perſonis.2.q.4 c.præſul,in fine.q. 7.c.teſtes,in prim.3.q.5.c.ſuſpectos.c.conſtituimus. 3.q.4.c.nulli. 4.q.2.c.ult.§.teſtium.§.eos teſtes.6. q.1. c.qui crimen. uerſ.teſtes autem. c.infames, in fine. item De uerb.ſignificat,c.forum,10,§.fin.&

De

De testibus cogendis c.præterea.7.§.huiusmodi.l.3.in prim.ff.de testibus.l.4.C.eod.tt. Quod dictum de humilibus & abiectis, replicationem recipit, si fuerint torti, per ea quæ proposita sunt 5. libro prox.cap.10.in fine. Altera propositæ exceptionis replicatio quoad reprehensibiles hæc est: Nisi se emendauerint. c.testimonium.54.de testibus. Cuius duplicatio prima hæc est: Nisi emendatum comitetur infamia. d.c.54.uers.& eum non comitetur infamia. Altera duplicatio est: Nisi periurus se emendauerit. d.c.54.uers.præterquam pro reatu periurij. Tertia duplicatio est: Nisi in criminali causa testis sit. d.c.54.uers.in criminali autem. Cuius triplicatio est: Nisi de crimine ciuiliter agatur. d. c.54. uers.uel etiam cum de crimine ciuiliter agitur. Tertia propositæ exceptionis replicatio uidetur: Nisi de crimine nondum fuerit condemnatus testis. Sed hæc reprobatur d.c.54.uers. uel si nunc per exceptionem exinde conuincatur. item c.super eo.13.eod.tt. Plura de exceptione proposita uide M.I.C. libro 2.cap.19.de exceptionib. contra testes, except.4.

IIII. Exceptio: Nisi testis sit periurus.3.q.5.c. constituimus.uers.periuri.6.q.1.c.quicunq;.22.q.5. c.paruuli.uers.& qui semel. Huius replicatio est: Nisi in causa hæresis testis falsum deponens, & ita periurus factus, postea dicat contrarium: hoc enim

enim causa ei creditur.c.accusatus.8.§.licet.de hæreticis,in 6.

V. Exceptio: Nisi testis socius criminis de se confessus uel conuictus sit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur s̃. libro prox.cap.10. q.3.reg.5.

VI. Exceptio: Nisi testis sit homo litigiosus. 3. q.5.c.suspectos. uers.aut facilè litigantes. c.nullus. uers.nullus frequenter litigans.

VII. Exceptio: Nisi testis ob dicendum uel nõ dicendum testimonium pecuniam acceperit. 4. q. 2. c.placuit. c.ult.§.lege Iulia,in fine. 14.q.5.c.ult. §.sed non ideo. item De testibus c.1. c.sicut nobis, 9.& l.3.§.lege Iulia.ff.eod.tt.

VIII. Exceptio: Nisi testis in uinculis sit,custodiáue publica.d.§.lege Iulia.uers.quiúe in uinculis.

IX. Exceptio: Nisi testis publico iudicio reus sit.4.q.2.c.ult.§.in testimonium.item c.ult.de testibus.l.20.ff.eod.tt.

X. Exceptio:Nisi testis iudicio publico damnatus sit. d.q.2.c.ult. §.lege Iulia. uers. quiúe iudicio publico.& d.l.3.§.lege Iulia. Plura de hac exceptione uide s̃.except.3.

XI. Exceptio: Nisi testis ob carmen famosum sit damnatus.d.c.ult.§.ob carmen.& l.21.in prim. ff.de testibus.

XII. Exceptio: Nisi testis hæreticus sit. c.1.de hæreticis. 2.q.7.c.non potest. c.si hæreticus.§.orthodoxis. c.testes,in prin. uers.& ueræ fidei. 3.q. 4.c.beatus.c.si quis uerò.3.q.5.c.suspectos.uers.& qui rectam. 6.q.1. c.qui crimen. uers.Christum omnino.Apostol.canon.74.l.12.C.de hæreticis. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi hæreticus contra hæreticum testis sit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur d.l.12. §. inter se autem. & c.in fidei fauorem.5.de hæreticis, in 6.2.q.7.c.si hæreticus,in prin.Altera replicatio est:Nisi pro orthodoxo hæreticus testimonium ferat. d.c. si hæreticus. uers. sin autem orthodoxus. Nouell.45.§.enimuerò.

XIII. Exceptio:Nisi testis apostata sit,uel legis suæ trāsgressor. d.c.beatus.& d.c.si quis uerò.

XIIII. Exceptio:Nisi testis de fide dubitet.c. 1.de hæreticis.

XV. Exceptio:Nisi testis sit excommunicatus uel anathematizatus. c.decernimus. 8. de sentent. excom.in 6. 3.q.4.c.nullus. Huius replicatio est: Nisi in causa hæresis excōmunicatus testimonium perhibeat.c.in fidei.5.de hæreticis,in 6.

XVI. Exceptio:Nisi testis nō sit legitimè coniugatus.3.q.4.c.consanguineorum.

XVII. Exceptio:Nisi testis raptor sit.d.c.consanguineorum.uers.similiter &.

XVIII. Ex-

XVIII. Exceptio: Nisi testis pauper sit. 2.q.1. c. in primis. §. sed & de personis. uers. & ne inopis. 4.q.2.c.ult. §. testium fides. l.3. in prin. uers. an etiam egenus. ff. de testibus.

XIX. Exceptio: Nisi testis seruus sit. c. forum. 10. §. testes aũt. de uerb. signif. d.l.3. in prim. Huius replicatio est: Nisi alia probatio desit. 4.q.2.c.ult. §. serui respõso. l.7. ff. de testib. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi pro domino uel contra dominũ suũ seruus testis sit. d.c.ult. §. serui neque pro domino. l.7. C. de testib. Concordãt ea quæ habẽtur M.I.C. lib.2. cap.19. de exceptionib. cõtra testes, except.13. repl.1. dupl.1. Cõtradicit 12. q.2.c. q̃stionẽ. §. fin. Altera duplicatio est: Nisi seruus cõtra tutorẽ uel matrẽ domini testis sit. Quæ duplicatio approbatur simul et distinguitur d.q.2. c. insolitũ.

XX. Exceptio: Nisi testis se ad bestias depugnandi gratia locauit. 4.q.2.c.ult. §. lege Iulia. l.3. §. lege Iulia. uers. quia ad bestias. ff. de testibus.

XXI. Exceptio: Nisi mulier testis sit. c. forũ. 10. §. testes. uers. natura. de uerb. significat. Contradicit 15.q.3.c. ex eo. l.18. ff. de testib. item c. quoniam. 3. & c. tam literis. 33. de testibus. Ex quibus patet, exceptionem propositam reprobari magis quàm approbari. Admittitur tamen in testamento, in quo mulier testis esse non potest, ut alibi dicetur: item ℑ. except. prox.

XXII. Exceptio: Nisi mulier testis palàm corpore quæstum faciat. 4.q.2. c.ult.§.lege Iulia. & l.3.§.lege Iulia. uers.quæue palàm quæstum. ff. de testibus.

XXIII. Exceptio: Nisi testis minor sit ætate. d.§.lege Iulia.uers.quiue impubes erit.& d.q.2.c. 1.in fine.Concordat M.I.C.lib.2.cap.19.except.17. Contradicit d.q.2.c.ult.§.fin. Cui obiectioni ibidem respondetur uers.sed miracula diuina.

XXIIII. Exceptio: Nisi is qui contra sacerdotem perhibet testimonium, neq; liberos neq; uxorem habeat.6.q.1.c.qui crimen.uers.testes autē.

XXV. Exceptio: Nisi in criminalibus testis sit, qui accusare non potest.4.q.2.c.1.

XXVI. Exceptio: Nisi testis domesticus, familiaris, cognatus uel adfinis sit producentis, uel cui imperari potest, ut testis fiat. d.c.1.uers.uel etiam eos quos ipse. & d.q.2.c.ult.§.etiam ciuili.c. item idonei. §.testis. §.testes. item 3.q.5. in princ. cum c.sequente.c. similiter.uers. uel adfines. c.accusatores. q.9. c.absens. uers.nec adfinis. item De testibus c.super eo. 22. & c.in literis.24. item l.6. l.9.& l.24.ff.de testibus. l.2.C.eod.tt. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi testis productus contra producentem, uel alium producentis familiarem testimonium perhibuerit. d.q.5.c.2. uers.sed si uoluerint. Altera replicatio est: Nisi te-

stis

stis de uniuersitate pro uniuersitate producatur. Quæ replicatio approbatur per ea quæ proponentur j.except.45.repl.1. Tertia replicatio est in consanguinitate probanda,& matrimonio contrahendo,uel disiungendo:his enim casibus admittuntur testes domestici ac familiares. c.uidetur.3. qui matrimon. accusare possunt. Concordant ea quæ habentur j.lib.4.cap.19.quæst.4.reg.3.

XXVII. Exceptio:*Nisi testis amicus sit producentis.4.q.2.c.ult.§.testium.l.3.in prin.uers.uel amicus.ff.de testibus.*

XXVIII.Exceptio:*Nisi testis sit inimicus eius, aduersus quem testimonium perhibet. 2.q.1.c. in primis.§.sed & de personis. uers.ne fortè. 3.q.5. in prin.uers.& quod uox.c.accusatores & testes. c.suspectos, in prin. c.omnes, in fine. l.3. in princ. uers.uel an inimicus. ff.de testibus.* Planè pendet *exceptio proposita, quemadmodum & aliæ pleræq; aduersus testes propositæ,ex arbitrio iudicãtis.l.1.§.præterea.ff.de quæstionib.*

XXIX. Exceptio: *Nisi testis antea in eundem reum testimoniũ dixerit. 4 q.2. c.placuit.§. fin.l.23.ff.de testibus.*

XXX. Exceptio:*Nisi plures testes ex eadem domo producti sint. reprobatur d.q.2.c.ult.§.pater.& l.17.ff.de testibus.*

XXXI. Exceptio: *Nisi pater contra filium,*

uel filius contra patrem testis sit. d.c.ult.§.parentes.l.5.C.de testibus. Huius replicatio est in causis matrimonialib.per ea quæ paulo superius except. 26.in fine annotauimus.

XXXII. Exceptio: Nisi libertus contra patronum testimonium perhibeat. 12. q. 2. c. episcopus.§.fin.item 4.q.2.c.ult.§.liberti. l.11.C.de testibus. Eadem exceptio obtinet, si seruus ecclesiæ ab episcopo manumissus contra ecclesiam testimonium perhibeat. d.c.episcopus. §.huiusmodi autem.

XXXIII. Exceptio: Nisi minor aduersus maiorem testimonium ferat.2.q.7.c.clericus.Concordant ea quæ habentur s.lib.prox.cap.6.quæst. 4.except.11.

XXXIIII. Exceptio: Nisi laicus, uel is qui clericus esse non potest, contra clericum testis sit. c.de cætero.14. de testib. 2. q.7.c.beati.§.fin. cum c.sequente. Concordant ea quæ habentur d.quæst. 4.except.13.Huius replicatio est in causis electionum uel ordinationum, c.tam literis.33.de testibus.

XXXV. Exceptio: Nisi monachus contra clericum testis sit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ d.quæst.4.except.16.proposita sunt.

XXXVI. Exceptio: Nisi detractor uel actor inimicorum contra episcopum testis sit. 3. q. 4. c. detractores.

XXXVII. Exceptio: Nisi sacrilegus contra

tra Christianum sit testis.3.q.4.c.nulli.

XXXVIII. Exceptio: Nisi clericus contra Laicum testis sit.11.q.1.c.testimonium, in prin.

XXXIX. Exceptio: Nisi Christianus contra Iudæum testis sit. reprobatur c.Iudæi.21.de testibus. Clement.1.eod.tt.

XL. Exceptio: Nisi testis ab eo, eiúsue contra quem testimonium perhibet, parente se liberauerit. 4. q.2.c.ult.§.lege Iulia. l.3. §.lege Iulia. ff.de testibus.

XLI. Exceptio: Nisi patronus uel executor causæ in ea testimonium perhibeat. 4.q.2.c.ult.§. patroni. item de testibus c.insuper.6.item c.ult.in prin.eod.tt.in 6. & l.ult.ff.eod.tt. Contradicere uidetur c.præsentiũ.2.§.sine iuramento.d.tt.in 6.

XLII. Exceptio: Nisi iudex causæ in ea testimoniũ perhibeat. 2.q.6. c.hoc etiam. §.quæritur, cum c.sequente.4.q.4.c.1.c.nullus.uers.sed per se.

XLIII. Exceptio: Nisi testis sit domesticus iudicis.d.q.4.c.ult.

XLIIII. Exceptio: Nisi testis negocio non interfuit, uel casu, non rogatus interuenit. 3.q.9.c. testes, in prin. uers. sub eorum præsentia. & §.de his etiam. item 5.q.2. c.relatum. §.unde canonica. uers.nec de alijs. Contradicere uidetur posteriori parti exceptionis 4.q.2.c.ult. §.ad fidem. & l.11. ff.de testibus.

XLV. Exceptio: Nisi causa, in qua testimonium perhibetur, testem aliqua parte contingat. d.c. ult. §. nullus. §. omnibus. l. 10. ff. de testibus. l. 9. C. eod. tt. Huius etiam loci est, quòd nemo simul accusator et testis esse poßit. 4. q. 4. c. 1. c. nullus, in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi quis de uniuersitate in causa uniuersitatis testis sit: huius enim testimonium ob id non infirmatur. c. insuper. 6. & c. cum nuncius. 12. de testibus. c. tertio loco. 5. de probationibus. item 14. q. 2. in princ. cum c. sequente. Huius replicationis duplicatio hæc est: Nisi causa sit criminalis: in hac enim testes ex uniuersitate pro ea non admittuntur. d. q. 2. in prin. cum c. sequente. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi quæratur de admonitione præmissa denũciationi: hoc enim casu denuncians testis esse potest in propria causa. c. in omni. 4. de testibus.

XLVI. Exceptio: Nisi testis similem causam habeat. c. personas. 20. de testibus.

XLVII. Exceptio: Nisi solutio per testes probetur. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur 3. q. 9. c. testis. §. de his. l. 14. C. de testib.

XLVIII. Exceptio: Nisi absente & non citato aduersario testes sint examinati. c. in nomine. 2. de testibus. 2. q. 1. c. in primis. §. deinde causarum. uers. si eo præsente. & §. quod autem dicit. Nouell.

uell. 90. §. scimus. Plura de hac exceptione uide M.I.C. lib.2.cap.19.except.34.

XLIX. Exceptio: Nisi testis examinatus non iurauerit. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.reg.11. Huius exceptionis replicatio prima uidetur: Nisi monachus uel religiosus sit testis. Sed reprobatur c.tuis.39.& c.nuper.51. de testibus. Altera replicatio est: Nisi iusiurandum ab aduersario testi fuerit remissum.d.c.39.uers.nisi fortè à parte. Tertia replicatio est: Nisi testis antea etiam in eadem causa examinatus iurauerit: hoc enim casu cum repetitur, denuò iurare non cogitur. c.præterea. 7. in prin. de testibus cogendis. Quarta replicatio est: Nisi testis episcopus sit. De hac replicatione uide s̃.d.reg.11.

L. Exceptio: Nisi testis non sit omni exceptione maior. c.1. de testibus. & 4.q.2.c.placuit. uers. & ut quiq;.

LI. Exceptio: Nisi in alio iudicio uel apud aliũ iudicem testimonium latũ sit. Reprobatur hæc exceptio c.causam.11. & c.constitutus.30.§.fin.de testib. Admittitur tamẽ primum quidẽ, si testes producti in summario iudicio, in ordinario iudicio allegẽtur.c.ueniẽs.38.eod.tt. Deinde admittitur, si apud arbitrum producti, apud ordinariũ allegentur. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.præsentata.50. de testibus. l.16. C.eod.tt.

LII. Exceptio: Nisi in scriptis, non uiua uoce testimonium sit perhibitum. 3.q.9.c.testes, in prin. 4.q.2.c.ult.§.altera est. 5.q.2.c.relatum.§.unde canonica. item c.tua nos.8.§.si uerò publicum. uers. cum non sit. de cohabitat.clericor.,c.à nobis.2.qui matrimon.accusare poss.l.3.§.idem diuus.ff.de testibus. Huius exceptionis replicatio est, Quòd quamuis scriptum testimonium non probet, faciat tamen præsumptionem. d. c.2. uers.nisi quantum ad præsumptionem.

LIII. Exceptio: Nisi testes uariauerint, uel cõtraria deposuerint. 3.q.9. c.testes. §.fin. cum c.sequente. 4.q.2. c.ult.§.in testibus. uers.& ideo.& §.qui falsò uel uariè.item l.2.ff.de testibus. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi non unus sibi ipsi contradixerit, sed ex pluribus alij aliud deposuerint: tunc enim credendum est uel maiori parti, uel quod uerisimilius est. d. c.ult.in prin. & c.in nostra.32.de testib. l.21. §.si testes. ff. eod.tt. Altera replicatio est: Nisi in continenti testis se correxerit.c.præterea.7.§.fin.de testibus cogendis. Tertia replicatio est: Nisi diuersitas sit in uerbis, non in rebus: seu ad idem tendat. c.nihil.7. de uerb.signif. Quarta replicatio est: Nisi in causa hæresis testis, quod antea negauerat, postea confiteatur. c.accusatus. 8. §.licet. de hæreticis, in 6. Quinta replicatio est: Nisi utrunque uerum esse

possit

poßit diuerso respectu. Approbatur exemplo c. *cum tu fili.16.de testibus.* Plura de proposita exceptione uide M. I. C. *lib.2.cap.19.except.38.item in glossa 4.q.2.c.ult.in prin.*

LIIII. Exceptio: *Nisi de alia re, quàm de qua productus est, testimonium perhibuerit.* Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur *c. de testibus.29.de testibus.*

LV. Exceptio: *Nisi testis in dicendo testimonio aliquid adfinxerit. 3.q.9.c.pura.*

LVI. Exceptio: *Nisi testis rationem dicti sui nullam adiecerit. 4.q.2. c.ult. §.solam. l.3.C.de testibus.*

LVII. Exceptio: *Nisi de auditu testis deponat.c.præterea.27.& c.tam literis.33.in prin.uers. nisi de auditu. de testibus. 2.q.1. c.in primis. §.sed & de personis. uers.utrum testimonium, 3. q.9. c. testes,in prin.* Huius exceptionis replicatio prima hæc est: *Nisi testimonium de auditu alijs argumentis adiuuetur. d.c.præterea. 27. uers.uel etiam de auditu.* Altera replicatio est: *Nisi de antiquis deponatur.* Approbatur exemplo *35.q.6.c.de parentela illa.& ibi glossa in uerbo* Audisti.*item c.licet. 47.de testibus.* Vbi additur conditio, sub qua replicatio proposita sit admittenda: *scilicet, si ij, à quibus se audiuisse dicit, essent ad testimoniũ perhibendum sufficientes, minimè suspecti, &c.*

LVIII. Ex-

LVIII. Exceptio: *Nisi is qui testimonio utitur, antea fuerit protestatus, se contra personas testium excepturum esse. c. præsentium. 31. in fine. de testibus.*

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Hactenus exceptiones aduersus testes eorumq; dicta enumerauimus, quarum tamen plures ex arbitrio iudicis pendent: sed & prædictæ exceptiones admittũt replicationes ex arbitrio iudicis pendentes. 4. q. 2. c. ult. §. in testibus. l. 3. §. 1. ff. de testibus. l. 1. §. præterea. ff. de quæstionibus. Planè istarum exceptionum replicatio generalis hæc est: Nisi is qui contra personam testis excipit, antea eodem teste in alia causa sit usus: hoc enim casu exceptiones illi aduersus personam testis sunt denegandæ. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur d. c. ult. §. si quis testibus. l. 13. C. de testibus. Altera dictarum exceptionum replicatio generalis hæc est: Nisi post publicationem attestationum aduersus personas testium excipere uelit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c. præsentium. 31. de testibus. Huius replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi iuramentum malitiæ præstiterit. d. c. 31. uers. ei tunc tandem id liceat. Altera duplicatio est: Nisi ante publicationem de exceptionibus aduersus personas testium

oppo-

opponendis fuerit protestatus.d.c.31.uers.nisi forsan ante publicationem id fuerit protestatus. Tertia duplicatio est: *Nisi post publicationẽ primùm scire cœperit, quod personis testium obijcit.d.c.31. uers. uel ostendere poterit, quòd post publicationem. Hactenus de testibus.*

DE CONFESSIS ET INterrogationibus in iure faciendis. Cap. XV.

DE CONFESSIONE, ET actione exinde descendente.

PRima regula: *Confessus pro iudicato habetur, daturq́; aduersus eum ex sua ipsius confeßione actio, per ea quæ habentur* M. I. C. *lib.2. cap.20.in prim.* Cuius regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi ui coactus confessus sit.* Quæ exceptio approbatur exemplo 31.q.2.c.ult.§.præterea uos scire. Concordant ea quæ habentur s̃.libro proxim. cap.10. quæst.3.reg.7. Altera exceptio est: *Nisi per errorem & ignorantiam sit confessus. c. ex parte.3.de confeßis. c.cum causam.62.de appellationibus. c.si aduersus.2.§.fin. de restitut. in integrũ,in 6.* Huius exceptionis replicatio prima hæc est: *Nisi negotium sit finitum: tunc enim ratione erroneæ confeßionis causa retractanda non est.*

Quæ

Quæ replicatio elicitur ex d.§.fin. ibi: donec negocium sit finitum. Cõcordat d.c.ex parte.3.uerſ. cum negocio. Plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.cap.20.except.8. Tertia exceptio eſt: Niſi apud non competentem iudicem facta ſit cõfeßio.c.at ſi clerici.4.de iudicijs. Quarta exceptio eſt: Niſi confeſſus eodem die confeßionem reuocauerit.c.cum cauſam.62.de appellationib.l.11.§.fin.ff.de interrogat.in iure faciendis. Quinta exceptio eſt: Niſi aduerſus confeßionem in integrum reſtitutio petatur. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi aduerſus.2.de reſtitut. in integr. in 6. Sexta exceptio uidetur: Niſi incidenter, non principaliter, de eo quod confeſſus eſt, quæſtio fuerit. Sed reprobatur c.cum ſuper.2.& ibi gloſſa.de confeßis. Septima exceptio uidetur: Niſi confeſſus antea non fuerit diffamatus. Sed reprobatur c.1. de accuſationibus, in 6. Octaua exceptio uidetur: Niſi articuli accuſationis uel inquiſitionis confeſſo non fuerint traditi. Sed reprobatur d.c.1.in fine. Plures huiuſmodi exceptiones, ſed & alia plura de actione propoſita uide M.I.C.d.cap.20.

DE INTERROGATIONIBVS in iure faciendis.

11. Regula: Si in iure interrogatus non reſponderit, in ſolidum tenetur.c.ſi poſt.2.de confeßis.in 6.l.11.

6. l.11. §.qui tacuit.ff.de interrogat.in iure faciendis. Huius exceptio prima est: Nisi interrogatus absens sit.d.c.2.uers.uerùm si antequam. Altera exceptio uidetur: Nisi positio, ad quam respondere iussus est, sit negatiua. Sed reprobatur c.1.d.tt.

Replicatio generalis.

Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.20.de interrogat.quæst.6.reg.1. Quarũ replicatio generalis hæc est: Nisi articuli sint à Papa transmißi: tunc enim sine omni contradictione ad eos est respondendum. c.præsentium.2. §.præterea sigillatim.& ibi glossa.de testibus, in 6.

III. Regula: Si interrogatus obscurè, uel non ad interrogata responderit: æquè in solidum tenetur. d. §.præterea sigillatim, in uerbo Sufficienter. Concordat M.I.C.d.reg.1.except.14. Plura de interrogationibus uide M.I.C.d.cap.20.

DE IVREIVRANDO. Cap. XVI.

PRima regula: Iurãdum regulariter quidem non est. 22.q.1.in prin.22.q.4. c.non peierabis, in princ.usque ad §.malum tamen. q.5. c.iuramenti. Ratio regulæ habetur d.q.1.c.in nouo.c.ita ergo.c.non est. Alia ratio habetur d.q.1.c.considera. & c.& iurabunt. Ex quibus patet, propositam regulam non carere exceptionibus: quod

etiam

etiam innuitur d.q.1.c.non est contra.c.ut noueritis.item De iureiurando c.etsi Christus.26. Quibus concordant etiam ea quæ habentur ℑ. libro 4. cap.6.quæst.7.reg.2. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi aliter fides fieri, uel probari non poßit quod iuratur. d. c. 26. uers. ne propter defectum testium. item 22.q.1. c.1.in fine. c.ita ergo.uers.nisi neceßitas.c.tu malum.c.si peccatum. Altera exceptio est: Nisi testis iuret pro dicenda ueritate.d.c.1.uers.omne enim quod. Tertia exceptio est: Nisi pro asserenda innocentia sua quis iuret.22.q.1.in prim.§.sed aliud. Quarta exceptio est: Nisi pro pace seruanda iuretur.d.§.sed aliud.uers.uel ad fœdera.& d.q.1.c.1. Quinta exceptio est: Nisi pro fide catholica persuadenda iuretur.d.§.sed aliud.uers.uel ad persuadendum.& d.q.1.c.si peccatum.

II. Regula: Recipere ab aliquo iusiurandum, malum non est.22.q.1.c.si peccatum.§.ex præmissis. Concordant ea quæ habentur ℑ.reg.10.

III. Regula: Si deficiente probatione iusiurandum delatum sit: is cui delatum est, aut iurare debet, aut causa cadere, per ea quæ habentur M.I.C. lib.2.cap.21. quæst.2.in prim. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi pupillo iusiurandum delatum sit. 22.q.5.c.paruuli.c.pueri, in prin.& c.honestum, in fine. item l.34. §.pupillo. ff.de iureiurando.

rando. Altera exceptio est: Nisi is cui iusiurandum delatum est, illud deferenti referat. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.quæst.2.except.11. Cuius replicatio prima est: Nisi famosa actione agatur: hoc enim casu iusiurandum referri nō potest. c.ult.§.nec liceat.de iureiurādo. Concordat d.except.11.repl.3. Altera replicatio est: Nisi non aduersarius, sed iudex iusiurandum detulerit.d.c.ult. in prin. Plures replicationes uide d.except.11. Sed & plures exceptiones uide M.I.C.d.quæst.2.

IIII. Regula: *Ieiunus iurare debet.22.q.5.c.honestum.*

V. Regula: *In diebus ieiunij quatuor temporum, & Dominicis, & alijs quibusdam diebus nō iurandum.d.c.honestum.§.fin.cum c.sequente.*

VI. Regula: *Per Deū, non per creaturas iurandum est.22.q.1.c.& iurabunt.c.considera.c.clericum.c.si quis per.c.mouet te.§.sicut etiam.*

VII. Regula: *Per dæmonia & falsos deos non est iurandum.d.c.mouet te, in prin.*

VIII. Regula: *De pœna illicitè uel sine causa iurantis cauetur 22.q.1.c.si quis per capillum.q.4. c.qui sacramento.& c.necesse.*

DE PERIVRIO.

IX. Regula: *Si non præstetur, uel falsum est quod est iuratum, periurium committitur & uindicatur.d.c.mouet te, in princ. item 22.q.2. c.animaduer-*

maduertendum.§.cum ergo. Declaratur regula proposita, definitione periurij d.q.2.in prin. cũ c. sequente. & d.c.animaduertendum.§.1. Huius species enumerantur d.c.animaduertendum, in prin. & 22.q 4.c.ult.§.quod autem illicitum.uers.iuramentum namq;.Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi illicitum fuerit iusiurandum, uel contra bonos mores.c.cum quidam.12.§.illi uerò.c.sicut.13.c.quanto.18.§.super quo. uers.si falsam. & c.intellecto.33.de iureiurando.c.ultim.§.fin. de pactis. c.non est.58. de reg.iuris,in 6.22.q.3.c.unico, in fine. cum q.4.sequente, in prin. usque ad c.quì sacramento. item c.non est.c.non peierabis.§.malum. c.si aliquid. c.si quis præuentus. c.mulier, in prin.& §.si autem propterea, cum c.sequente. Vide item J.lib.5.cap.7.reg.1.except.3.Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi non seruando iusiurãdum illicitum in aliud malum transeatur, non in bonum redeatur: tunc enim non seruando iusiurandum, quamuis illicitum, pœna periurij committitur.d.c.si quis præuentus.§.fin.cum c.sequente. & d.c.mulier, in prin.uers.sed si nec adultero. & §.ex his itaq;. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi dum iurauit, illicitum iusiurandum esse ignorauit.d.c.quanto.18.§.si uerò legitimam. & d.q.4.c.innocens, in prin.usq; ad §.quod autem illicitum. Huius duplicatio est: Nisi

in iure,

in iure, non in facto iurans errauit. d.c. innocens. uers. non ex ignorantia iuris, sed facti. Tertia replicatio est: Nisi id quod iuratur, non sui natura sit uitiosum, sed propter personam iurantis, uel similem circumstantiam. d.c. innocens. §. iuramentum itaq;. Quarta replicatio est: Nisi quis temerè id iurauit, quo nec corporalis nec spiritualis salus adimitur. Quæ replicatio approbatur simul & declaratur d.c. innocens. §. ex modo. Quinta replicatio est: Nisi relaxatio iuramenti illiciti non fuerit petita uel impetrata. Quæ replicatio uidetur approbari per ea quæ habentur J. lib. 4. cap. 10. de iureiurãdo, reg. 1. in prin. Hæc de prima exceptione: de qua tamen uide plura J. lib. 5. de pactis. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi cum generaliter iurasset, casus specialis extet à lege exceptus: in hoc enim iuramẽtum non seruans periurium non committit. c. ad nostram. 21. de iureiurando. Tertia exceptio est: Nisi iudex, à quo appellatum est, iurauerit de sentẽtia intra certum tempus exequenda. hoc enim iuramẽtum in præiudicium superioris non ualet: ideoq; à pœna periurij qui iurauit excusatur. c. uenientes. 19. eod. tt. Quarta exceptio uidetur: Nisi de eo quod iurauit, conuentus ut præstet, appellauerit. Sed reprobatur c. breui. 17. eod. tt. Quinta exceptio uidetur: Nisi in communi loquela peierauit. Sed reproba-

tur 22.q.1.c.habemus. Sexta exceptio est: Nisi cum quis generaliter iurasset, se facturum quidquid sibi fuerit mandatum:id mādatum sit,de quo si admonitus esset, uerisimiliter non fuisset iuraturus. Approbatur exemplo c.ueniens.16.de iure iurando. Septima exceptio:Nisi id quod iurauit, ex iusta uel necessaria causa nō præstet. c.ex parte.13. de clericis non residentib. 22.q.2.c.beatus.c. ult.§. probatur hoc etiam. l.ultim.ff.qui satisdare cog.l.38.in prin.ff.ad municipalem. Octaua exceptio:Nisi sine dolo malo falsum iurauit,uel uerum esse putauit. 22.q.2. c.animaduertendum. §.sed aliud.c.homines. c.is autem. c.beatus.§.ille ergo.c. ult.§.episcopus uerò.Nona exceptio uidetur:Nisi uerbis fraudem adhibuit,ut cum non iurasset,putaretur tamen iurasse,uel secundū uerba non peierauit.Sed reprobatur 22.q.5. c.hoc uidetur. §.fin. cum c.sequēte.c.ecce dico.Contradicit d.q.5.c.humanæ. Cui obiectioni respondet Gratianus d.q.5. c.qui peierare. §.ex his omnibus. Decima exceptio est:Nisi iurans mentem iniuratam retinuerit. Quæ exceptio uidetur approbari d. c. humanæ. Vndecima exceptio uidetur:Nisi quis super lapidem iurauerit. Sed reprobatur d.c.ecce dico. & d.c.humanæ.§.item obijcitur,qui iurat. Duodecima exceptio:Nisi nondum iurauerit. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit : uerùm eius replicatio

plicatio est: Nisi paratus fuit peierare. d. c. qui peierare, in princ. Decimatertia exceptio: Nisi aliquid promiserit sub eo iuramento, quod antea de alia re præstiterat: hoc enim casu periurij pœna non committitur, quamuis non præstetur promissum, exemplo c. clericus. 35. de iureiurando. Decimaquarta exceptio: Nisi filijsfamiliâs iuramentum pater reuocauerit. d. q. 5. c. pueri. §. puella. Hæc de nona regula eiusq; exceptionib. sint dicta. Plures exceptiones uide 3. lib. 5. cap. 7. reg. 1.

ADVERSVS QVOS PERIVrij uel illiciti iuramenti accusatio competat?

X. Regula, De eo qui recepit iusiurandum illicitum, uel ex quo periurium commissum est. Hic non uidetur peccare: ideoq; non tenetur. 22. q. 1. c. si peccatum. §. fin. cum c. sequente. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi sciens eum peierare, iuramentum ab eo exegerit. 22. q. 5. c. ille qui. & c. qui exigit. Altera exceptio est: Nisi per falsos deos sibi iurari faciat. 22. q. 1. c. mouet te. Tertia exceptio est: Nisi ad illicitum iusiurandū aliquem coegerit. 22. q. 4. c. inter cætera. §. qui uerò eum.

XI. Regula, De eo qui aliquem coegit, ut faceret contra iusiurandum. Hic quoq; periurij reus est. 22. q. 5. in prin. cum c. sequente. c. si quis conuictus. c. hoc uidetur. §. penult.

XII. Regula, *De eo qui audit peierantem, & tacet.* Hic quoque peccat. *d.c.si quis conuictus. §. fin. cum c.sequente.*

XIII. Regula, *De eo qui periurio consensit.* Hic quoque punitur. *d.c.si quis conuictus. uers. ij uerò qui.*

QVID VENIAT, SEV DE pœna periurij & illiciti iuramenti.

XIIII. Regula: *De excommunicatione cauetur 22.q.1.c.ultim. & d.c.si quis conuictus, in prin. & d.q.5. c.paruuli. uers. & qui semel. & c.si quis laicus.*

XV. Regula: *Clericus periurium committens deponitur. d.c.si quis laicus. uers. episcopus, presbyter. item c.querelam.10. & c.tua nos.11.in fine. de iureiurando.*

XVI. Regula: *Episcopus periurium committens grauius est puniendus. c. cum quidam. 12. in prin. d.tt. de iureiurando.*

XVII. Regula: *Quanto sanctius est id per quod iuratur, tanto maius est periurium. 22.q.1.c. mouet te. §. penult.*

XVIII. Regula: *De pœnitentia peierantis cauetur 6.q.1.c.quicunq;. Hæc de periurij & illiciti iurisiurandi accusatione. Nunc de actione exceptioneq; ex delato iureiurando orta dicẽdum est.*

DE

DE ACTIONE ET EXceptione iurisiurandi.

XIX. Regula: *Si delato uel relato iureiurando iuratum sit: iuranti ex eo iureiurando tam actio quàm exceptio datur. M. I. C. libro 2. cap. 22. quæst. 1. causa 1.*

XX. Regula: *Si delato iureiurando illud remissum sit: perinde ei, cui remissum est, iurisiurandi actio & exceptio datur, ac si iurasset. d. quæst. 1. causa 2.*

XXI. Regula: *Si delato uel relato iureiurando, is cui delatum uel relatum est, iurare noluerit: deferenti uel referenti hoc casu actio & exceptio datur, per ea quæ habentur d. q. 1. causa 3.* Cuius exceptio hæc est: *Nisi is cui defertur iusiurandum, suam intentionẽ satis probauerit. c. sicut. 2. de probationibus.*

Exceptiones trium præcedentium regularum generales.

Planè habent regulæ tres iam propositæ suas exceptiones communes: quarum prima hæc est: Nisi alius, quàm is cui iusiurãdum obijcitur, illud detulerit. d. quæst. 1. except. generali 6. Cuius replicatio prima est: Nisi procurator eius cui obijcitur, iusiurandum detulerit. Quæ replicatio approbatur certis conditionibus c. qui ad agendum. 4. §. fin. de procuratorib. in 6. Plura de hac repli-

catione uide d.except.6.repl.2. Altera replicatio est: Nisi iudex iusiurandum detulerit.c.ex literis.32.& c.ult.§.fin.de iureiurando. Huius replicationis duplicatio est: Nisi causa nondum cognita iudex iusiurandum detulerit. Quæ duplicatio uidetur approbari c.ult.§.fin.de testibus,in 6. Plures huiusmodi replicationes uide d.except.6. Sed & plures propositarum regularum exceptiones, necnon plures regulas de actione & exceptione iurisiurandi uide d. cap. 7. Hæc de iureiurando sint dicta.

DE ORDINE COGNITIONUM, & officio iudicis. Cap. XVII.

QVO ORDINE QVODQVE sit cognoscendum?

PRima regula: Prius de possessione, quàm de proprietate, uel alio iure, quod quis in re sibi uendicat, cognoscēdum.c.ad ultimum.2.de causa possessionis. Concordat M.I.C.libro 2.cap.23.in prin.reg.2. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi petitorium cum possessorio sit cumulatum: tunc enim iudex in utroque simul procedere, & sententiam ferre potest, exemplo c. cum ecclesia.3.& c.cum super.4.c.cum dilectis.6.d.tt. Altera exceptio est: Nisi petitorio & possessorio apud

apud diuersos iudices pendente, possessorium intra biennium non fuerit finitum. extrauag.com.1. §.preterea quia.de treuga & pace.

II. Regula: *Si duæ causæ in iudicium deducantur, quarum alteri per alteram futurum est præiudicium, maior causa ante minorem est expediendi, exemplo 3.q.11.c.ult.in prim.l.1.C.qui accusare non possunt. & l.ult.C.de ordine cognit. Plura de hac regula uide M. I. C. d.cap.23.quæst.1.reg.3.*

III. Regula: *Præiudicialis causa, quæ cum alia concurrit, prius est terminanda, exemplo d.c.ult. §.si de hæreditate.§.si crimen.§.qui confitetur.item l.2.3.& 4.C.de ordine cognitionum. Concordat item M.I.C.d.quæst.1.reg.6.*

IIII. Regula: *Prius de exceptione cognoscendum, quàm de actione pronuncietur, exemplo c. literas tuas.13. §.secunda uerò assertio. de restitut. spoliator.c.1.cum duob.sequentibus.de ordine cognitionum.c.exhibita.19.de iudicijs.*

DE ALIIS OFFICIIS IUdicis in iudicando.

V. Regula: *De qualitate causæ plena inquisitione discutienda cauetur 2.q.1.c.in primis.30.q.5. c.ult.in prin.& l.9.C.de iudicijs.*

VI. Regula: *Non exemplis iudicandum, sed legibus. distinct.9.c.ult.in prim. l.15.C.de sententijs.*

VII. Regula: *Ne secũdum acclamationem po-*

puli sententia feratur, cauetur c.ad audientiam.3. de consuetudine. Concordat s̄.lib.prox. cap.10. *quæst.3.reg.6.*

VIII. *Regula: Ne affectibus indulgeat iudex, cauetur 3.q.7.c.iudicet.§.iudicet ille. 5.q.2.c.relatum.§.fin. 11.q.3.c.iudicare.c.ira,usq; ad c.qui rectè. & d.q.3.c.illa. c.ira sæpe. c.cum apud. c.summopere. c.pauper. c.quatuor, cum c. sequente. c. plerunq;.item 23.q.4.c.est iniusta.c.ne amisso.c.ea uindicta. §.sed huic uindictæ. q.5.c.prodest.§.nihil cupiditate.item* De *re iudicata,in 6.c.1.* Planè *quatenus homo, ei miserendum : quatenus peccator est,puniendus.23.q.4.c.duo ista.*

IX. *Regula: Ne præmium pro sententia accipiat,cauetur 11.q.3. c.qui rectè.c.non licet. & 14. q.5.c.ult. §.sed non ideo.* Concordant *ea quæ habentur* s̄.*cap.2.quæst.3,reg.1.*

X. *Regula: Ne respectum personarum habeat iudex,cauetur c.in iudicijs.12.de reg.iuris,in 6.*

XI. *Regula:De transactione inter partes tentanda cauetur c.ult.de transactionibus.*

XII. *Regula:De actis iudicij conscribendis & alijs dictum* s̄.*cap.1.quæst.5.*

DE REBUS DUBIIS ET obscuris officia iudicis.

XIII. *Regula: Ne aliter iudicet,quàm legibus cautū est,cauetur 3.q.7. c.iudicet. §.bonus iudex.*

11.q.3.

11.q.3.c.summoperè.§.fin. Instit.de officio iudicis, in prin.l.1.§.sed etsi.ff.ad l.Cornel. de falsis. Nouell.82.§.omnis denique. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi lex deficiat: tunc enim causa relinquitur arbitrio iudicantis. 13. q.2. c.unaquæque. §.fin. Concordant ea quæ habentur s̃.libro prox.cap.7.quæst.2.reg.3.Altera exceptio est: Nisi causæ sint clericorum: hæ enim non secundum leges, sed secundum canones definiendæ. c. quod clericis.9.de foro competenti. Plura de hac exceptione uide s̃.lib.prox.cap.2.except.13.

XIIII. Regula: In ambiguo pacto cōtra eum qui legem apertius dicere potuit, interpretatio facienda. c.contra eum.57.de reg.iuris,in 6. l.132.in prin.ff.de reg.iuris.

XV. Regula: In re dubia potius reo quàm actori fauendum. c.cum sunt.11. & c.in pari. 65. de reg.iuris, in 6. c.ex literis.3. §. quod si ambarum. de probationib.c.inter dilectos.6.§.fin.de fide instrum. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. lib.2.cap.6.in prin.reg.2. Planè propositæ regulæ exceptio est in causa liberali,d.§.quod si ambarū. uers.præterquam in liberali causa. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.2.cap.24.reg.22.

XVI. Regula: In obscuris quod minimum est sequimur.c.in obscuris.30.de reg.iuris,in 6. Cuius exemplum habetur c. ex parte, 18. de censibus.

Con-

Concordant ea quæ habentur M. I. C. d. cap. 24. reg.20.

XVII. Regula: In dubijs benignior ſententia præferenda.c.eſtote.2.de reg.iuris. Cõcordat M.I. C.d.cap.24.reg.24.& reg.25.

XVIII. Regula: Odia reſtringenda,fauores ſunt ampliandi.c.odia.15.de reg.iuris,in 6.

XIX. Regula: In obſcuris quod ueriſimilius eſt,aut quod plerunq; fieri ſolet,ſequendum.c.inſpicimus.45.d.tt.

XX. Regula: In pœnis benignior interpretatio eſt facienda. c.in pœnis.49.d.tt. Cuius exemplum habetur c.ex literis.11.de conſtitutionib.

XXI. Regula: Si quibuſdam ſpecialiter enumeratis generalis clauſula ſubijciatur: ea intelligenda eſt de paribus & minoribus, non de maioribus quàm ſunt ſpecies enumeratæ. c. ſedes.15. de reſcriptis.Clement.non poteſt.2.de procuratorib.

XXII. Regula:Non ordo ſcripturæ ſpectandus,ſed ex iure communi interpretatio ſumenda. c.cauſam.18. de reſcriptis. l.5.cum l.ſequente. ff.de ſolutionib. Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C. d.cap.24.

DE RELATIONIBVS ET CAVſis dubijs ad ſuperiorem iudicem remittendis.

XXIII. Regula: In cauſis dubijs Papa conſu lendus

lendus est.6.q.3.c.deniq;.uerſ.quod ſi quælibet.diſtinct.20.c.de libellis.uerſ.nam ſi tale.

XXIIII. Regula: Ad quos ſit recurrendum, ſi ſacræ ſcripturæ authoritas deſit, definitur d.diſtinct.20.c.ult.

XXV. Regula: De conſultationis exemplo litigatoribus ante relationem edendo cauetur c.intimaſti.68.de appellationib.l.1.§.fin.cum l.ſequente.C.de relationibus.

XXVI. Regula: Ne relatione pendente iudex pronunciet, uel aliquid innouet, cauetur c.licet.5.de officio legati.2.q.1.c.nomẽ.uerſ.quod nec in negocijs. d.l.1.in prin. & l.34.in prin.uerſ.non prius.C.de appellationib.

XXVII. Regula: Relatione facta & reſponſo accepto, ſententiaq; exinde lata, appellatio denegatur. 2.q.6.c.biduum.§.fin.l.ult.ff.quando appellandum ſit. Plura de regula propoſita uide M. I.C.lib.2.cap.25.quæſt.3.reg.5.

DE SENTENTIA FORmanda ac pronuncianda.

XXVIII. Regula: Contra epiſcopum inconſulto Papa non eſt ferenda ſententia.3.q.6.c.accuſatus, in fine, cum c.ſequente. Concordat J. libro prox.cap.8.quæſt.10.reg.10.

XXIX. Regula: De ſententia non præcipi-

tanda

tanda cauetur 11.q.3.c.ſummopere. Concordat M. I.C.lib.2.cap.26.reg.1.

XXX. Regula: De ſententia ab ipſo iudice ſedente recitanda cauetur c.ult.§.fin.de re iudicata,in 6. Huius exceptio eſt in epiſcopo iudice d.c. ult.in prin.Plura de regula propoſita uide M.I.C. d.cap.26.reg.11.

XXXI.Regula:De ſententia in plurali,non ſingulari numero proferenda, cauetur c. cum ab uno.4.d.tt.

XXXII. Regula:De ſententia ex ſcripto recitanda cauetur 2.q.1.c.in primis.§.ſed & de perſonis.uerſ.ſi ſcriptis iudicatum.& §. fin.cum c.ſequente.c.legum.l.ult.C.de ſentent.ex breuiculo recitandis. Huius exceptio eſt:Niſi epiſcopus in cauſa clerici ſententiam ferat. 11.q.1.c.ſi quis cum clerico.Nouell.83.§.ubi autem dirimere.

XXXIII. Regula: De ſententijs expulſorũ epiſcoporum ab alijs epiſcopis in ſuis diœceſibus publicandis cauetur Clement. 1. §.penult. de foro competenti.

XXXIIII. Regula: Sententia lata,ceſſat officium iudicis. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur ſ.lib.prox. cap.5.de iuriſdictione, reg.1.except.18. Plures huiuſmodi regulas uide M.I.C.d. cap. 26.

DE APPELLATIONIBVS. Cap. XVIII.

HActenus actus iudiciales tractauimus, tam eos qui litis contestationem præcedunt, quàm eos qui eam sequuntur. Nunc de euentis & consequentibus iudiciorum agẽdum est: inter quæ primũ locum obtinent appellationes.

I. VSVS appellationis habetur 2.q.6.in prin. cum c.sequente.l.1.in prin.ff.de appellationibus.

II. CAVSA EX QVA APPELlatio concedenda, cum suis exceptionibus.

Si quis se per sententiam grauatum, uel non rectè iudicatum esse conqueratur: regulariter quidem licet illi appellare, ut ex iam propositis constat. Quibus concordat Nouell. 82. §.nam si per prouocationem. Cuius tamen regulæ plures sunt exceptiones.

I. Exceptio: Nisi ex compromisso arbiter sumptus pronunciauerit. Quæ exceptio approbatur, declaratur atque distinguitur 2.q.6.c.à iudicibus, cum c. sequente. c. si quis episcopus. §. arbitrarij tantum. Huius replicatio prima est: Nisi in ordinarium uel delegatum iudicem sit compromissum. d.c.à iudicibus.uers.ab his etsi ut arbitrarij. Altera replicatio est; Nisi non omnes, in quos est compro-

promissum, iudicauerint. d.q.6.c. sanè si ex consensu partium. Tertia replicatio est: Nisi non spontè, sed iure cogente in arbitros sit compromissum. c. ab arbitris.11. de officio delegati, in 6. l.23. in prin. ff. de appellationibus. & l.16. in fine. C. de iudicijs. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. lib.2. cap.40. quæst.1. except.21.

II. Exceptio: Nisi episcopus pronunciauerit.11. q.1.c. omnes itaq;, in prin.

III. Exceptio: Nisi primas regionis iudicauerit.6.q.4.c. si inter. §. fin.

IIII. Exceptio: Nisi communi consensu comprouincialium episcoporum sententia sit lata. d.q. 4.c. si metropolitanus, cum c. sequente. Aliam tamen horum canonum interpretationẽ adfert Gratianus ibidem uers. subintelligendum est.

V. Exceptio: Nisi ab auditore seu subdelegato prouocetur. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c. super.27. §. uerùm cum totam. & §. eius ergo. de officio delegati.

VI. Exceptio: Nisi causa in qua pronunciatum est, exigua sit. Hæc reprobatur c. de appellationibus.11. de appellationib. l.20. C. eod. tt.

VII. Exceptio: Nisi officialis à suo iudice ob malè gestum officium fuerit condemnatus. 2.q.6. c. ei qui appellat. §. nulli quoq;. l.3. C. quorum appellat. non recipiantur.

VIII. Ex-

VIII. Exceptio: *Nisi in causa criminali sententia fuerit lata. reprobatur d.q.6.c.liceat item.c.cũ sit* Romana.*5.§.fin.de appellationibus.*Concordat M.I.C.*lib.2.cap.27.quæst.2.except.12.*

IX. Exceptio: *Nisi ab executore appelletur. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.nouit ille.43.de appellationib.c.quod ad consultationem.15.§.fin. de re iudicata. 2.q.6.c.ult. l.5.in prin.*C.*quorum appellatio non recipiatur.* Plura *de hac exceptione uide* M.I.C.*d.quæst.2.excep.13.*

X.Exceptio: *Nisi per appellationem impediatur, ne testamentum aperiatur, uel ne scriptus hæres in possessionem mittatur.d.c.ultim.§.si quis etiam ausus.& l.6.C.d.tt.*

XI.Exceptio: *Nisi contra id quod perpetuo edicto decretum est, appelletur. c.consuluit. 29. de appellationib. l.7. §.penult. ff.de appellationibus recipiendis.*

XII. Exceptio: *Nisi contra regularem disciplinam, seu correctionem appellatio fiat. c.ad nostram. 3. c.reprehensibilis.26.§.nec subiecti.& §. fin.c.quia nos.32.de appellationibus.*

XIII. Exceptio: *Nisi in causa momentaneæ possessionis fuerit appellatũ. 2.q.6.c.ult.§.de possessione. l.unica. C. si de momentanea possessione.*

XIIII. Exceptio: *Nisi in causa fisci uel tributariæ functionis fuerit appellatum. d.c.ult. §.quo-*

ties etiam.l.4.C.quorum appellat.nõ recipiantur.

XV. Exceptio: Nisi à sententia interdicti appelletur.c.ad hoc.37.de appellationibus.

XVI.Exceptio:Nisi ante sententiam definitiuam fuerit appellatum. l.6. §.super his. C.de appellationib. l.7.C.quorum appellat.non recipiantur. Cuius exemplum est 2.q.6.c.non solent.§.fin. l.4.ff.de appellationibus recipiendis. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi iudex quæstionem habendam interlocutus sit: ab hac enim interlocutoria potest appellari. d.c.non solent.§. ante sententiam.l.2. ff.d.tt. Altera replicatio est: Nisi quis ab ea sententia,qua ei probatio exceptionum aduersus testes denegatur,appellet.c.ex parte.7.de testibus. Tertia replicatio est:Nisi quis ab hac sententia, qua ei exceptio hæc, ne ultra duas diætas in ius uocetur, aufertur, appellauerit. c.olim.7.de exceptionib. Quarta replicatio est:Nisi exceptio non sufficientis mandati uel litis pendentiæ per interlocutoriam sit reiecta: ab hac enim interlocutoria licet appellare. c. significauit. 48. de appellationib. Quinta replicatio est: Nisi exceptio rei petitæ in libello non designatæ per interlocutoriam fuerit reiecta. c. significantib. 49. d.tt. Planè iure quidem ciuili exceptio proposita approbatur,contrà uerò iure pontificio reprobatur. Ideoq; iam dictæ replicationes uidentur ma-

gis

gis exempla exceptionis reprobatæ, quàm ius ciuile distinguere. Quòd autem iure pontificio reprobetur, constat ex c.cum sit.5.§.si uerò. c.super eo.12. in prim. de appellationib. 2.q.6.c.qui scit.§. fin.c.non ita.& c.si quis. Planè iure quoq; pontificio exceptio proposita admittitur, si causa rationabilis coram iudice, à quo ante sententiam appellatur, non fuerit ab appellante expressa.c.ut debitus.19.de appellationibus. c.Romana.3.§.cum autem.eod.tt.in 6. Iuxta hanc distinctionem intelligendum uidetur c.ult. de dolo & contumacia, in 6. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.lib. 2.cap.27.quæst.2.except.22.

XVII. Exceptio: Nisi generalis sit appellatio de omni grauamine tam præsenti quàm futuro.c.inter cætera.2.de appellationib. Huius replicatio est: Nisi generalis appellatio restricta sit ad certam causam.c.consuluit.18.eod.tt.

XVIII. Exceptio: Nisi sententia, à qua appellatur, sit conditionalis. Reprobatur hæc exceptio c.præterea.40. de appellationibus. l.1.§.biduum. uers.quid ergo.ff.quando appellandum sit.

XIX. Exceptio: Nisi causa sit manifesta, uel appellans eam sit confessus. c. cum speciali. 61. §. porrò.de appellationibus.c.Romana.3.§.si autem post.eod.tt.in 6.c.2.q.6.c.quicunq;. Concordat J. except. 31. Sed & plura de hac exceptione uide

s.lib.prox.cap.12. de execut. quæst.1.except.3. replicat.1.& 2.

XX. Exceptio: Nisi iudex ita datus sit, ne ab eo appelletur. c. pastoralis.53.in prim. de appellationib.c.1.de rescriptis. l.1.§.fin.ff.à quib.appellare non licet. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi specialis aliquis casus à iure fuerit exceptus. d. c. 53. uers. quæ à iure non indulgetur expreßè. Secundæ replicationis loco notandum, quòd quamuis appellatio executionem sententiæ hoc casu non impediat: tamen nihilominus grauamen appellantis per iudicem appellationis poterit emendari. d. c. 53. uers. sed si appellans fuerit. Tertia replicatio uidetur: Nisi appellans priuilegium habeat appellandi. Sed reprobatur d.c.1. de rescriptis. Quarta replicatio est: Nisi alius, quàm cui iudex datus est, ob suum interesse appellet. c. super eo.15.de officio delegati. Quinta replicatio est: Nisi cùm duobus causa delegata esset, ne ab ijs appelletur, unus alteri ex ijs uices suas commiserit.c.super.27.§.si uerò.d.tt. Sexta replicatio est: Nisi sententia manifestam contineat iniquitatem. c.inter cæteras.9.de re iudicata. Septima replicatio: Nisi causa appellationis factæ à iudice dato appellatione remota, fuerit à dante alij delegata. c. pastoralis.28.§.præterea. de officio delegati. Octaua replicatio: Nisi cum plura essent negocia, quibus

quibus iudex datus est, alia eorum præcedāt clausulam Appellatione remota, alia eam sequantur. hoc enim casu clausula illa ad sequentia non uidetur pertinere. c. inquisitioni. 71. de appellationib. Huius duplicatio prima est: Nisi negocia sint connexa. d. c. 71. uers. si sunt plura negocia se minimè contingentia. & c. secundò. 41. in prin. eod. tt. Altera duplicatio est: Nisi clausula hæc Appellatione remota, in fine literarum fuerit repetita. d. c. 71. uers. nisi fortè in fine. Nona replicatio est: Nisi iudex datus appellatione remota recusetur: hoc enim licet. c. postremò. 36. d. tt. Decima replicatio est: Nisi appellans ad locum non satis tutum in ius uocetur. c. ex parte. 47. eodem tt. Hæc de uicesima exceptione.

XXI. Exceptio: Nisi appellans antè iuramentum præstitit, quòd sententiæ uelit stare. c. quæstioni. 21. de appellationibus. Huius replicatio est: Nisi sententia excedat limites iuramenti & licitæ promißionis. c. ad hæc. 20. & ibi glossa. eod. tt.

XXII. Exceptio: Nisi antea in eadem causa bis fuerit appellatum. c. sua nobis. 65. de appellationib. 2. q. 6. c. si autem, in princ. & §. unde in septimo. l. unica. C. ne liceat in una eademq́; Nouell. 82. §. præbebunt. uers. nisi tertiò.

XXIII. Exceptio: Nisi appellans antea appellationem ab alio grauamine factam deseruerit.

Quæ tamen reprobatur c.directæ.39.de appellationibus.

XXIIII. Exceptio:*Nisi appellans per cõtumaciam absens condemnatus est:huic enim ius appellandi non est.2.q.6.c.sunt etiam.24.q.3.c.de illicita.§.de conuentione.l.1.C.quorum appellat.nõ recip.* Concordat M.I.C.*lib.2.cap.27.quæst.2.except.27.in prin.*Huius *replicatio prima est:Nisi ideo non adfuit, quòd ante definitiuam sententiam appellauerit.* Approbatur *simul & distinguitur hæc replicatio* Clement.*1.de dolo & contumacia.* Altera *replicatio uidetur: Nisi ideo non adfuit, quòd dicat se libellum principi dedisse,& eius expectare responsum.* Reprobatur *hæc replicatio 2.q.6.c.non solent.l.4.ff.de appellat.recipiend.*Plu*res replicationes uide* ŝ.*cap.6. quæst.4.except.generali.1.cum sequentib.item* M.I.C.*d.except.27.*

XXV. Exceptio:*Nisi appellans appellationi renunciauerit, uel litem coram iudice, à quo appellauerat, postea prosecutus sit. c.gratum.20. §.fin.de officio delegati.*

XXVI. Exceptio: *Nisi appellans acta causæ sigilla uiolando aperuit.c.cum olim.33.d.tt.*

XXVII. Exceptio:*Nisi intra statutum tempus appellatum non sit. 2.q.6.c.propter superfluam.*Concordant *ea quæ habentur* J.*quæst.5.ubi etiam replicationes uide.*

XXVIII. Ex-

XXVIII. Exceptio: Nisi appellans intra statutum tempus dimissorias literas non petierit uel impetrauerit, aut iter ad iudicem appellationis non arripuerit. d. c. propter superfluam. & d. q. 6. c. ab eo, item Clement. quamuis. 2. de appellationibus. Huius replicatio est: Nisi non per appellantem, sed per iudicem steterit, quo minus suo tempore apostoli dati sint. d. q. 6. c. post appellationem. §. sufficit. d. Clement. quamuis. 2. §. quod si iudex. & c. ut super. 4. in fine. c. ab eo. 6. de appellat. in 6. l. unica. §. fin. ff. de libellis dimissorijs. Plura de hac exceptione uide j. quæst. 7. reg. 2. & 3.

XXIX. Exceptio: Nisi appellans post appellationem nonnulla contra appellationem attentauerit. c. an sit. 42. de appellationib.

XXX. Exceptio: Nisi appellans antea appellationem sui aduersarij in eadem causa noluit admittere. d. c. an sit. 42. uers. quod cum in eo qui. & c. constitutis. 23. eod. tt. c. bonæ memoriæ, 23. §. dein inquireret. de electione.

XXXI. Exceptio: Nisi appellatio manifestè sit frustratoria. c. pastoralis. 53. in prin. uers. quod per appellationem. de appellationib. 2. q. 6. c. ideo huic. §. fin. c. qui scit. §. patet ergo. c. quicunq;. & l. 4. C. quorum appellat. non recipiantur. Concordat s̄. except. 19.

XXXII. Exceptio: Nisi appellans post ap-

pellationē interpositam alium iudicem quàm appellatum, de attētatis adierit. c. sollicitudinem. 54. de appellationib.

XXXIII. Exceptio: Nisi iudex grauamen, ob quod appellatum est, sustulerit. c. cum cessante. 60. d. tt. & c. si à iudice. 10. §. fin. eod. tt. in 6.

XXXIIII. Exceptio: Nisi sententia medio tempore à Papa fuerit confirmata. Reprobatur hæc exceptio c. bonæ memoriæ. 3. de confirmatione utili. Hæc de exceptionib. aduersus causam appellationis dicta sint: quarum tamen plures uide J. cap. prox. except. 26. repl. 4. cum sequentibus. item M.I.C. lib. 2. cap. 27. quæst. 2.

III. QVIBVS COMPETAT ius appellandi?

Regulariter alij quàm qui cōdemnatus est, uel qui egit, ius appellandi non competit, exemplo c. cum inter. 16. de electione. Concordat 2. q. 6. c. non solent, in prin. l. 1. ff. de appellat. recipiendis. Cuius regulæ exceptio est: Nisi alterius intersit: hic enim ratione sui interesse agere uel appellare non prohibetur. c. ult. §. fin. ut lite pendente nihil innouetur, in 6. Cuius exemplum habetur c. cum super. 17. de re iudicata. Plura de regula proposita uide M.I.C. d. cap. 27. quæst. 3.

IIII. QVI

IIII. QVI APPELLANDI, ſeu ad quos?

I. Regula: Gradatim appellãdum eſt, non omiſſo medio. c. dilecti. 66. de appellation. c. duo ſimul. 9. de officio ordinarij. c. Romana. 3. §. ab archidiaconis. de appellat. in 6. Concordant item ea quæ habẽtur M. I. C. d. cap. 27. quæſt. 4. reg. 1. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi Papa omiſſo medio adeatur, uel appelletur: hic enim omiſſo medio appellari poteſt. 2. q. 6. c. ſi quis ueſtrum. c. omnes. c. ad Romanam. c. ſi quis putauerit. c. ad Romanam. c. ideo huic. c. decreto. c. qui ſe ſcit. c. arguta. c. ſi quis putauerit. c. ideo huic. c. quoties. 3. q. 6. c. accuſatus. & De appellationibus c. ſi duobus. 7. in prin. Altera exceptio eſt: Niſi legatus Papæ omiſſo medio adeatur uel appelletur. c. 1. de officio legati. Tertia exceptio eſt: Niſi conſuetudine aliter obſeruetur. c. Romana. 3. §. ab archidiaconis. uerſ. niſi aliud. de appellat. in 6.

II. Regula: A' delegato iudice appellatur delegans. c. ſuper quæſtionum. 27. §. fin. de officio delegati. Concordat M. I. C. d. quæſt. 4. reg. 7. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi delegatus alij cauſam ſubdelegauerit: hoc enim caſu non ſubdelegans, ſed prior delegans appellatur. Quæ exceptio approbatur ſub conditione d. c. ſuper quæſtionum. 27. §. porrò. & §. ſi uerò, in fine. item l. 1.

§.fin. ff.quis à quo appelletur. Huius replicatio est: Nisi subdelegans aliquid sibi de iurisdictione reseruauerit: hoc enim casu subdelegans est appellãdus.d.§.porrò. & d.c.27.in prim.uers.ipse nanq; respondit. & §.eius ergo.& c.cum te consulente. 18.eod.tt. item c.si delegatus.7. §.fin. eod.tt. in 6. Planè huius replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi ex tribus delegatis duo uices suas non in totum subdelegauerint: hoc enim casu tertio delegato cum duobus subdelegatis cognoscente, nõ ad subdelegantem, sed ad delegantem prouocatur.c. si duo.3.d.tt.de officio delegati,in 6.Altera duplicatio est: Nisi subdelegans excommunicatus uel mortuus sit. c.si is cui.10.d.tt. Tertia duplicatio est: Nisi subdelegans negetur habere iurisdictionem.c.si à subdelegato.14.eod.tt. Hæc de prima exceptione sint dicta. Altera propositæ regulæ exceptio est:Nisi ordinario iudici à Papa mandata sit causa: hoc enim casu non mandans seu delegans,sed proximus superior appellatur. c.licet.12. de officio ordinarij. Tertia exceptio est: Nisi delegatio sit generalis: nam à generali officiali ad episcopum appellari non potest,per ea quæ J.reg. prox.proponentur.

III. Regula:Ab officiali generali episcopi non appellatur episcopus, sed archiepiscopus. c. non putamus. 2. de consuetudine, in 6. c.Romana.3.in princ.

princ.de appellationibus,in 6.

IIII. Regula: Ab episcopo archiepiscopus appellatur.d.c.Romana.3.§.debet autem.

V. Regula: Ab arbitris delegatorum à Papa iudicum Papa appellatur. c.ab arbitris.11.de officio delegati,in 6.

VI. Regula: Ex Aegyptiaco tractu uel Lybia appellatur præfectus Augustalis. 2.q.6.c.anteriorum.§.illud etiam.Nouell.23.§.illud etiam.

VII. Regula: Ex Asiatica uel Pontica diœcesi appellãtur uiri spectabiles,quibus specialiter Princeps cõmiserit.d.§.illud etiam.uers.similiq; modo.

VIII. Regula: Ex tractu Orientali appellatur Comes Orientis.d.c.anteriorum.§.Orientalem autem.& d.Nouell.23.§.Orientalem autem.

IX. Regula: A' ciuili iudice Papa non appellatur,nisi sit de temporali iurisdictione ecclesiæ.c.si duobus.7.§.fin.de appellationibus.Contradicere uidetur J.reg.14.

X. Regula: A' Capitulo ad episcopum appellatur. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.à collatione.11.de appellationib.in 6.

XI. Regula: A' pari par iudex non appellatur.2.q.6.c.anteriorum.§.illo uidelicet.Nouell.23.§.illo uidelicet.

XII. Regula: Licet appellanti iudicem appellatum mutare,& errorem suum corrigere. 2.q.6.c.ult.

c.ult.§.si uerò is qui.l.28.C.de appellationibus.

XIII.*Regula: Ne clericus laicum iudicem appellet,cauetur 21.q.5.in prin.cum sequentib.*

XIIII. *Regula: Laicus tamen ecclesiasticum iudicem appellare potest.2.q.6.c.omnis.*

XV. *Regula: A` concilio prouinciali appellatur* Primas. *2.q.6.c.placuit.6.q.4.c.si inter.11.q.3. c.presbyteri.*

XVI. *Regula: Ne ad transmarina concilia appelletur,cauetur d.c.presbyteri.uers.ad transmarina. & d.c.placuit. uers.ad transmarina. ubi additur exceptio hæc:*Nisi Papa *appelletur.*

XVII. *Regula:*De *nullitate iudex qui sententiam tulit, non executor cognoscit. c.de cætero. 5. de re iudicata. c. pastoralis. 28. §.quia uerò sæpe. de officio delegati.*

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Hactenus propositæ quartæ quæstionis regulas enumerauimus:quarum tamen plures uide M. I.C.*lib.2.cap.27.quæst.4.* Harum autem exceptio generalis hæc est : *Nisi is qui appellandus est,non sit fidei catholicæ.2.q.6.c.catholicus.*Plures *huiusmodi exceptiones generales uide s̄.cap.2.q.2.*

V. QVANDO APPELLANDVM, & quamdiu?

Iure ciuili antiquo ad appellandum in propria quidem

quidem causa biduum, in aliena uerò triduum erat constitutum.l.1.§.in propria.ff.quando appellandum sit.l.6.§.penult.C.de appellat. Declaratur hæc causa definitione propriæ causa d.§.in propria.uers.& palàm est.2.q.6.c.biduum.§.palàm est. Planè pro biduo & triduo constitutione Theodosij quinq; dies constituuntur,d.q.6.c.propter superfluum. Tandem hoc appellationis tempus constitutione Imp. Iustiniani rursus mutatum est in decendium,Nouell.23.in prin. d.q.6.c.anteriorum,in prin. & c.quod ad consultationem.15.de re iudicata. Planè quæ de tẽpore,quo biduum ac triduũ currere incipiebat, iure antiquo statuta sunt, ad ius nouum decẽ dierum transferri possunt. Biduum autem & triduum illud currere incipiebat ex die latæ sententiæ.2.q.6.c.biduum,in prin.l.1.§.biduum.ff.quando appellandum sit.Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi sententia sub conditione lata sit: hoc enim casu uidetur potius à tempore conditionis existentis decendium computandum esse. Sed reprobatur d.c.biduum.§.1.& d.§.biduum.uers.quid ergo.item c.præterea requisiti.40.de appellationibus. Altera exceptio est: Nisi iudex sententiam Imperatori transmiserit confirmandam, uel ut locus pœnæ assignetur: hoc enim casu etiam à rescripto Principis tempus appellandi currit.d.c.biduũ.§.si quem

in insulam.l.1.in prim.ff.quādo appellandum.Tertia exceptio uidetur: Nisi extraiudicialis sit causa, in qua appellatur. Sed reprobatur c.concertationi.8.de appellationib.in 6. Quarta exceptio est: Nisi non per appellationem, sed per aliud iuris remedium grauamen proponatur. d.c.8. uers.sed si per contradictionem. Quinta exceptio uidetur: Nisi in sententia præcipiatur aliquid fieri intra certum terminum: hoc enim casu uidetur non nisi termino elapso decendium currere. Sed reprobatur c. quod ad consultationem. 15. de re iudicata. Plures exceptiones uide J.cap.proxim.except.26. repl.1.dupl.1.cum sequentib.

VI. MODVS ET FORMA appellandi.

I. Regula: In scriptis regulariter est appellandum.2.q.6.c.post appellationem.§.fin. Huius exceptio est: Nisi quis ipso die, quo sententia fertur, apud acta uiua uoce appellauerit.d.q.6.c.ult.§.litigatorib.l.14.C.de appellationib.l.2.& l.5.§.fin. ff.eod.tt. Huius exceptionis replicatio est: Nisi ab interlocutoria, uel extraordinario grauamine ad Papam appelletur.c.1.in prim.de appellation.in 6.

II. Regula: De forma appellandi cauetur 2.q. 6.c.post appellationem.§.forma uerò.

III. Regula: Coram maiori parte iudicum est appellandum, Clement.1.in prim.de appellat.

VII. OF-

VII. OFFICIA APPELLANTIS, necnon appellationis euentus & consequentia.

I. *Regula: De appellatione appellato insinuanda cauetur d. Clement. 1. uers. est tamẽ appellatio. & Clement. causam. 3. de electione.*

II. *Regula: De apostolis seu libellis dimissorijs à priore iudice ad posteriorem petendis ac dandis cauetur c. 1. in prin. uers. petat apostolos. & c. ut super. 4. de appellat. in 6. 2. q. 6. c. post appellationem, in prim. l. unica, in prim. ff. de libellis dimissorijs. Concordant ea quæ habentur s̃. quæst. 2. except. 28. item M. I. C. libro 2. cap. 27. quæst. 9. reg. 4. Forma apostolorum præscribitur d. c. post appellationem. §. forma.*

III. *Regula: De itinere ad iudicem appellationis intra certum tempus arripiendo cauetur 2. q. 6. c. propter. uers. & in his ipsis.*

IIII. *Regula: De actis edendis & transmittendis cauetur d. q. 6. c. ult. §. iudicibus. c. ult. de probationib. l. 24. C. de appellationibus. item M. I. C. d. quæst. 9. reg. 7.*

V. *Regula: De causa appellationis reddenda iudici à quo appellatur, cauetur c. ut debitus. 59. §. cum autem. & c. cum speciali. 61. §. excessu quoq;. de appellationib. c. 1. in prim. uers. causam appellationis. eod. tit. in 6.*

VI. Re-

VI. Regula, De causa appellationis probãda. Iudici à quo appellatum est, causa appellationis probanda non est. c. si à iudice. 10. de appellat. in 6.

VII. Regula: Coram iudice appellationis causa probanda est, quòd scilicet exceptio legitima non solùm fuerit opposita, sed etiam non admissa: ideoq; appellatio interposita. c. dilecto. 63. c. interposita. 70. in prin. de appellationibus.

VIII. Regula: Causa appellationis ab initio expressa mutari potest, aliaq; in prosecutione appellationis allegari. l. 3. §. fin. ff. d. tt. Contradicit tamẽ Clement. appellanti. 5. eod. tt.

IX. Regula: De prosequenda appellatione, quando prosequenda, & quamdiu, item per quos & à quibus? dicetur ĩ. cap. prox. excep. 26. rep. 4.

X. Regula: De appellatione non deneganda à iudice, à quo est appellatum, cauetur 2. q. 6. c. appellantem. & c. ult. §. similiter. item De appellationib. c. de priore. 31. Concordant item ea quæ habentur s̃. quæst. 4. reg. 1. except. 1.

XI. Regula: De appellatione à iudice appellationis recipienda, nec remittenda, cauetur c. interposita. 70. §. eidem. de appellationibus. 2. q. 6. c. placuit. c. ult. §. fin. l. 6. in prim. uers. ab eo qui de. C. de appellat. Concordant item ea quæ proposita sunt s̃. lib. prox. cap. 5. de iurisdictione, except. 7.

XII. Regula: Si metropolitanus à prouinciali

episcopo

episcopo appellatus appellationem suscipere nolit: ad synodum prouocare licet. 6. q. 4. c. si metropolitanus.

XIII. Regula: Appellatione pendente nihil innouandum, estq; de eo iudici, à quo appellatum est, per iudicem appellationis inhibendum: & innouatum seu attentatum rescindendum. 2. q. 6. c. post appellationem. §. Vlpianus. l. unica. ff. nihil innouari appellatione interposita. Eius exemplũ proponitur 3. q. 6. c. accusatus. uers. & dum iteratò. item De appellationib. c. 1. & c. ad præsentiam. 26. & c. dilectis. 55. item c. licet. 14. de sentent. excom. in 6. c. cum olim. 32. de officio delegati. c. cum tu fili. 16. de testibus. c. dilectæ. 10. de exceptionib. Concordant propositæ regulæ ea quæ habentur s. cap. 1. quæst. 5. reg. 1. Eius autem exceptio prima hæc est: Nisi nondum constet, causam per appellationem ad iudicem inhibentẽ esse deuolutam: tunc enim ab eo inhibendum non est. c. Romana. 3. §. si uerò uocatis. de appellationib. in 6. Altera exceptio est: Nisi cum ab aduersario dicatur appellationis causa iniusta seu minus legitima, iudex appellationis nondum recepta appellatione uelut ex causa probabili facta, cœperit de causæ ueritate cognoscere: tũc enim inhibere non potest. d. c. Romana. §. quod si obijciatur. Huius replicatio est: Nisi à definitiua sentẽtia sit appellatum: hoc enim

casu etiam ante receptam appellationē iudex potest inhibere.d.§.quod si obijciatur.uers.ante sententiam.& d.c.Romana.§.si autem post. Tertia exceptio est:Nisi in alia causa uel quæstione procedatur, quàm in qua appellatio est interposita. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum terreamur.17.& c.præterea.22.de appellationibus. Huius replicatio prima hæc est: Nisi quæstio in qua non est appellatum,sine ea in qua appellatum est,expediri non poßit.c.super eo.10.d.tt. Altera replicatio est:Nisi propter plura crimina condemnatus,in grauioribus appellauit: hoc enim casu in alijs minoribus executio suspenditur.2.q.6.c.post appellationem.§.si quis ex pluribus.l.unica.§.fin. ff.nihil innouari appellat.pend. Tertia replicatio est:Nisi alterum alterius,ob quod appellatum est, sit accessorium.c.dilectis.55.de appellationib.Hæc de tertia exceptione,eiusq; replicationibus.Quarta propositæ regulæ exceptio est: Nisi in integrū restitutione contra sententiam petita,præsumptio sit eam malitiosè ad differendam executionem peti:hoc enim casu executio fieri potest,cautione ab aduersario præstita.c.suscitata.6.de in integr.restitut. Quinta exceptio uidetur:Nisi iudex à quo appellatum est,iusiurandum præstiterit de sententia intra certum tempus exequenda. Sed reprobatur c.uenientes.19.de iureiurando. Sexta exce-

exceptio: Nisi appellans quoq; contra appellationem suam uel aduersarij sui antea factam aliquid nouauerit. c. constitutis. 23. de appellationibus. Septima exceptio: Nisi per sententiam excommunicatus ad cautelam absoluatur. c. qua fronte. 25. d. tt. Concordant ea quæ habentur s. lib. prox. cap. 13. quæst. 2. except. gener. 1. replic. 1. Octaua exceptio est: Nisi appellans appellationem non prosequatur. c. ad hæc. 27. c. peruenit. 28. & c. cum speciali. 61. §. excessu quoq;. uers. quam si prosequi. de appellationib. Nona exceptio est: Nisi à sententia excommunicationis uel suspensionis sit appellatũ. c. pastoralis. 53. §. uerùm quia. d. tt. & c. is cui. 20. §. fin. de sentent. excom. in 6. Decima exceptio uidetur: Nisi extraiudicialiter sit appellatum. Sed reprobatur c. bonæ. 51. de appellationib. Vndecima exceptio: Nisi appellans agat de præbenda sibi antequam uacasset promissa: hoc enim casu ea potest alij conferri, appellatione non obstante. c. relatum. 3. de conceß. præbendæ. Duodecima exceptio est: Nisi ab electione à maiore parte facta sit appellatum. c. 1. & c. ex ore. 3. de his quæ fiunt à maiore parte. Decimatertia exceptio: Nisi duobus præsentatis, prior repulsus appellauerit: hoc enim casu alterius institutio, quamuis pendente appellatione facta, ualet. c. pastoralis. 29. de iure patronatus. Decimaquarta exceptio: Nisi appel-

latio aliquo iure non subsistat. Hæc exceptio uidetur approbari exemplo c.ult. de dolo & contumacia, in 6. c.non solum.7.in prin.uers.exceptis casibus.de appellat.in 6. Decimaquinta exceptio est: Nisi tertius aliquis pendente appellatione aliquid innouauerit: hic enim de attentatis contra inhibitionem nõ tenetur.c.Romana.3.§.in alium. de appellat.in 6. Decimasexta exceptio: Nisi appellationi sit renunciatum.c.ut super.4.uers.nisi appellationi.d.tt. Decimaseptima exceptio uidetur: Nisi antequam appellatio interposita est, fuerit innouatum. Sed reprobatur c.non solum.7.in prin.eod.tt. Decimaoctaua exceptio: Nisi ab interlocutoria sit appellatum.d.c.non solum.7.§.illa autem. Huius replicatio prima hæc est: Nisi postea appellationis causam ueram esse constet.d.§. illa autem.uers.donec appellationis causam. Altera replicatio est: Nisi legitima inhibitione facta innouatum sit.d.§.illa autem.uers.nisi iudex appellationis. Decimanona exceptio est: Nisi iudex grauamẽ, ob quod appellatum est, reuocauerit. c. si à iudice.10.§.fin.de appellat.in 6. Vicesima exceptio est: Nisi tres conformes sententiæ in eadem causa latæ sint. Clement.1.de re iudicata. Vicesimaprima exceptio: Nisi possessore condẽnato, fructus rei sequestrentur.2.q.6.c.quoties post. Hæc de decimatertia regula, eiusq; exceptionib. sint dict.

De qua tamē uide plura ĩ.lib.prox.cap.10.quæst.4.reg.5.& M.I.C.lib.2.cap.27.quæst.9.reg.13.

XIIII.Regula: In causa appellationis allegari possunt, quæ in priore iudicio fuerunt omissa, per ea quæ habentur M.I.C.d.quæst.9.reg.16. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi alia actio proponatur, uel alia res petatur. hoc.n.nō licet.l.4.uers. quæ non ad nouum. C.de tempor.& reparat. appellat. Huius exceptionis replicatio est: Nisi causa beneficialis ad Curiam Pontificis per appellationem fuerit deuoluta: hoc enim casu tam petitoriū quàm possessorium de nouo potest intentari. Clement.1. de causa posseß. & proprietatis. Altera exceptio est: Nisi ab interlocutoria uel extraiudiciali grauamine fuerit appellatum. Clement. appellanti.5.de appellationibus.

XV. Regula: Appellatione à definitiua facta, reuocari etiam potest interlocutoria, licet ab ea non fuerit appellatum. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.ult.de appellationib.in 6.

XVI.Regula: De pœna appellantis non obtinentis cauetur 2.q.6.c.omnino. Concordat M.I.C. d.quæst.9.reg.19. Huius exceptio est: Nisi appellans ante sententiā appellationi renunciauerit. d.q.6.c.ult.§.si uerò is qui.l.28.C.de appellationib.

XVII. Regula: Si ad residendum in ecclesia monitus appellauerit, interim alius in locum e-

ius substituendus est. c.peruenit.28. uers.interim uerò.de appellationib. Concordat in simili casu l. 21.§.magistratus.& §.in locum.ff.eod.tt.

XVIII. Regula: De contumacia appellantis punienda cauetur c.reprehensibilis.26.§.si autem in quocunq;.de appellationib. c.1.§.quod si appel lationib.c.1.§.quod si appellator.eod.tt.in 6.

XIX. Regula: De contumacia appellati punienda cauetur d.c.1.§.fin.item c.cũ speciali.61.§. excessu quoq;. uers.nullo aũt.& c.interposita.70. §.fin.de appellationib.Nouell.126.§.in omnibus.

XX.Regula:De causa remittenda ad iudicem à quo appellatum est, si constiterit malè appellatum esse,cauetur c.cum in ecclesia.38.c.ut debitus. 59. §.cum autem. uers.etsi minus. c.cum speciali. 61.§.fin.de appellationib. c.Romana.3.§. fin.& c. cum appellationib.5.eod.tt.in 6.Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi causa nondum cognita remittatur.c.accepta.35.de appellationibus. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.lib.prox.cap.5. de iurisdictione,reg.1.excep.7. Huius exceptionis replicatio prima hæc est:Nisi partes cõsentiant ut remittatur. d.c.accepta.uers nisi partes consenserint. Altera replicatio est:Nisi appellans causam remitti petat. c.interposita.70.§.ille deniq;.de ap pellationib.Altera propositæ regulæ exceptio est Nisi iudex à quo appellatũ est,appellationẽ ini-

stu

ſtam admiſit: tunc.n.ad eum remittenda non eſt. c.cum appellationibus.5.de appellationib.in 6.

XXI.Regula:Si conſtiterit bene appellatum eſſe,iudex ad quem appellatum eſt,reſciſſa priore ſententia in cauſa principali procedere poteſt ac debet.c.ad probandum.24.de re iudicata.c.ut debitus.59. §.cum autem. uerſ.alioquin ipſe procedat.& c.cum ſpeciali.61.§.exceſſu quoq;.uerſ.appellationis cauſa.de appellationib. Huius regulæ exceptio hæc eſt:Niſi exceptio de ultra duas diætas non citando reo, propter quam fuit appellatum,probetur uera: hoc enim caſu quamuis bene appellatum eſſe conſtet, nihilominus tamen cauſa eſt remittenda.c.olim.7.de exceptionibus.

XXII. Regula: Sententia priori caſſata,non punitur iudex à quo, niſi inimicitia uel pecunia probetur corruptus. 2.q 6.c.hoc etiã. Hæc de officijs appellantis,necnon appellationis euentis & conſequentib.de quib.uide item M.I.C.d.quæſt.9.

VIII. ADFINIA APPELLAtionis remedia.

I.Regula,De in integrum reſtitutione aduerſus ſentẽtiam.Hoc remediũ certis quibuſdã perſonis competit, de quib.uide M.I.C.lib.2.cap.28.in prin.ubi additur exceptio talis:Niſi pro libertate iudicatũ ſit. Sed & eius exceptio uidetur:Niſi Papa ſententiã dixerit.Quæ tamẽ exceptio reproba

tur c.tum ex literis.5.de in integr.restitut.Concor dant ea quæ habentur J.cap.prox.except.13.uers. hisce contradicere.

II. Regula: De accusatione & denunciatione perperam electi cauetur c.constitutis.46.de appellationibus.

III.Regula: De exceptione, Quod quisq; iuris aduersus alium statuit, ut ipse eodem iure utatur, uide M.I.C.d.cap.28. Cuius inter cæteras exceptiones & hæc est: Nisi statutum ius non habuerit effectum. Cui concordat De pœnitent.distinct.1.c. hæc autem uerba.

IIII. Regula, De arripiendo iter ad Papã, seu nunciũ mittendo, proponitur J.cap.prox.except. 6.repl.1.dupl.6. Hæc de appellationib.sint dicta: de quib.uide plura M.I.C.lib.2.cap.27.cũ sequẽte.

DE SENTENTIA ET RE iudicata. Cap. XIX.

SEntentia uel res iudicata actionem simul & exceptionem parit, & pro ueritate accipitur. 35.q.9.c.1.c.loci nostri. item De re iudicata c.cum inter.13. Concordat item M.I.C.lib.2, cap.29.quæst.2.in prin.Sed & pro sententia præsumitur, donec probetur iniusta.c.in præsentia.6. uers.& tanta sit. de renunciatione. Planè habet regula proposita plures exceptiones, quas ordine subij-

ſubijciemus, & primùm eas quæ ſumũtur ex perſona iudicis.

I. Exceptio: *Niſi à non competente iudice ſententia ſit lata, c. at ſi clerici. 4. de iudicijs. 2. q. 1. c. in primis. §. de perſona epiſcopi. 3. q. 8. c. 1. §. nullum. 9. q. 2. c. 1. 11. q. 1. c. in clericorum. q. 3. c. cui eſt. l. ult. C. ſi à non competente iudice.* Concordat M. I. C. d. *cap. 29. except. 1. Huius exemplum habetur* Clemẽ*tina* Paſtoralis. *2. de re iudicata.* Planè *propoſitæ exceptionis replicatio prima hæc eſt: Niſi actor à iudice cõdemnatus, exceptione propoſita utatur: huic enim ea nõ prodeſt. 3. q. 8. c. 1. §. cuius. l. 14. C. de ſententijs & interlocut.* Altera *replicatio eſt: Niſi publicè ab omnibus iudex competens fuerit exiſtimatus. 3. q. 7. c. 1. in fine. l. 3. ff. de officio* Prætoris. *Species huius exceptionis & plures replicationes uide ſ. cap. 2. quæſt. 2.* Sed *& ſpecies eius ſunt exceptiones proximè ſequentes.*

II. Exceptio: *Niſi hæreticus ſententiam tulerit: 2. q. 6. c. catholicus.* Concordant *ea quæ habentur ſ. lib. prox. cap. 8. quæſt. 7. reg. 2.* Huius *replicatio eſt: Niſi iudex de hæreſi nondum fuerit damnatus.* Cuius *duplicatio prima eſt: Niſi ipſa hæreſis iam olim fuerit damnata. 24. q. 1. in prin. cum c. ſequente, c. maiores. c.* Achatius. Altera *duplicatio eſt: Niſi nouam hæreſin effingens, eam ex corde prædicare cœpit. d. q. 1. c. audiuimus. §. fin. au-*

tem ex corde,cum ſequentibus.

III. *Exceptio*: *Niſi excommunicatus ſententiam tulerit. d.c.*Achatius,*in fine,cum c.ſequente.* Concordat *d.q.1.c.miramur.*

IIII. *Exceptio*: *Niſi quidam,non omnes iudicauerint.2.q.6.c.ult.§.item ſi plures. 3.q.6.c.diſcutere.uerſ.ita ut nemo ex eis deſit. item* De officio delegati *c.cauſam.16. c.uno.42. & c.ult.in prin. uerſ.idem quoq;.* Concordant *item ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.12. de executione, except.2. &* M.I.C.*lib.2.cap.29.quæſt.3.except.2.* Huius replicatio prima *hæc eſt:Niſi omnes fuerint præſentes: tunc enim, quamuis non omnes conſenſerint,ſtatur tamen ſententiæ maioris partis, per ea quæ habentur* M.I.C.*d.except.2.& d.q.3.excep.4.* Quibus concordat *c.1.in prin.& c.ult.de ijs quæ fiunt à maiore parte.* Planè *ſi utriuſq; ſententiæ pares numero iudices ſint:quid ſequendum ſit,definitur c.ult.de re iudicata.* Cui concordat M.I.C.*d.except.4.uerſ.ſin autem pari.* Quod autem *d.c.ult. dicitur,* Si ex delegata poteſtate, *utraque pendet ſententia ex arbitrio delegantis : huic concordat l.duo.28.ff.de re iudicata.* Diuerſum *etiam obſeruatur,ſi in ſynodo prouinciali diſſenſerint : hoc enim caſu ea ſententia obtinet, cui metropolitanus uicinæ prouinciæ accedit.6.q.4.in prin.cum c.ſequente. c.ſi quis epiſcopus. c.ſi inter epiſcopos, in*

prin

prim. Porrò quod d.c.ult.in fine, cauetur de dissensu arbitrorum compromissariorum, de eo uide ȷ̃. cap.21.reg.2.except.4. Hæc de prima replicatione. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi ita cõuenit, uel causa delegata sit, ut uno uel pluribus absentibus, cæteri nihilominus iudicare possent. c.prudentiam.21.§.adijcimus.c.cum super.23. uers.quamuis solus. de officio delegati.c.cum plures.8.in prin.eod.tt.in.6. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi non constiterit absentem adesse noluisse uel non potuisse. d.c.prudentiam. 21.in prin.& c.cum causa.22.eod.tt. Altera duplicatio uidetur: Nisi præsens subdelegatum absentis admittere noluit. Sed reprobatur c.coram dilecto. 34.eod.tt. Hæc de quarta exceptione.

V. Exceptio: Nisi iudex recusatus sententiam tulerit.c.cum super.23.de officio delegati.

VI. Exceptio: Nisi contra absentem sententia dicta sit.c.tenor.10.de re iudicata.c.consultationibus.10.de officio delegati. c.inter quatuor.8. de maioritate & obedientia. 2.q.1.c.in primis.§.sed & de personis.uers.si scriptis iudicatum est.3.q.8. c.1.§.fin. Concordat item M.I.C.lib.2.cap.29.except.10.in prin.Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi per contumaciam absens fuit, contra quem iudicatum est.d.c.consultationibus.10.in fine.uers.nisi is qui possidet. c.ueritatis.8.de dolo

&

& contumacia. 2.q.1. c.nomen.§.fin. 3.q.8. c.1.§. fin.24.q.3.c.de illicita.§.de conuentione.Concordat item M.I.C.d.except.10.repl.1.Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi ex dispensatione Pontificis contumaci subueniatur. Approbatur exemplo c.cum olim.7. de dolo & contumacia. Altera duplicatio est: Nisi iudex probetur circumuentus in sententia ferēda,uel ex actis iniquitas sententiæ constet.Approbatur exemplo c.cum Bartholdus.18.de re iudicata.Concordat l.si prætor.75.ff.de iudicijs. Tertia duplicatio est:Nisi legitima absentiæ causa probetur.d.c.18.& ibi glossa.Concordant ea quæ habentur M.I.C.d.replic.1. duplic.2. Quarta duplicatio est: Nisi absens non fuerit legitimè citatus.5.q.2.c.1.Huius duplicationis species seu exempla sunt exceptiones,quæ aduersus citationem possunt opponi, quas s.cap.6. quæst.4.in fine recensuimus. Huius autem duplicationis triplicatio prima hæc est: Nisi alio modo absens admonitus uenire noluit. Quæ triplicatio approbatur l.2.C.quomodo & quando iudex sententiam,&c.Sed contrādicit d.c.1. Altera triplicatio est:Nisi præsens à iudice recesserit appellās. c.ult.de dolo & contumacia,in 6.Tertia triplicatio est: Nisi cum absenti præfixus esset terminus ad prosequendam appellationem, eam intra terminum non fuerit prosecutus: hoc enim casū contra

tra appellantem absentem, etiam non legitimè citatum, sententia lata ualet. c.sæpe contingit.44. de appellationibus. Hæc de quarta duplicatione. *Quinta propositæ replicationis duplicatio est: Nisi ante terminum præfixum, uel in ipso termino, partibus non expectatis sententia sit lata. d.c. 44.uers.si quis autem terminum.c.ex insinuatione.50. §.interim autem. & c.significãte.69. uers. adijciens quod cum de consensu.eod.tt.* Huius duplicationis triplicatio prima hæc est: Nisi ante terminum à lege, nõ à iudice uel partibus præfixum, iudicatum sit. c.oblatæ.57.d.tt. Altera triplicatio est: Nisi iurisdictio iudicis delegati in termino præfixo expiret.c.consuluit.24.de officio delegati. Sexta duplicatio est: Nisi absens ad Papam de causa litigiosa iuit, uel nuntium misit. c.dilecti.52. de appellationib.c.unico, de clericis peregrin.extrauag.com.Diuina.3.de priuilegijs. Huius triplicatio prima hæc est: Nisi post citationem iter arripuit, uel nuncium misit. c.meminimus.9.c.suggestum.15.& c.ad hæc.30.de appellationib. Altera triplicatio est: Nisi ante sententiam appellans sine rationabili causa, dicat se nuncium misisse.c.ut debitus.59.uers.nõ obstante si dicat.eod.tt. Septima duplicatio est: Nisi absens appellauerit. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̃, cap.proxim.quæst.7.reg.13.

Hæc

Hæc de prima replicatione, eiusq; duplicationib. sint dicta. Sed & plures huiusmodi duplicationes uide s̃.cap.6.quæst.4.in fine. item M.I.C.libro 2. cap.29.except.10.replic.1. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi alius nomine absentis, contra quem pronunciatum est, præsens fuerit. Quæ replicatio ipso quidem iure subsistit, per ea quæ habentur M.I.C.d.except.10.repl.4.in prin. Verùm eius duplicatio hæc est: Nisi mandatũ procuratoris fuerit reuocatum. Quæ duplicatio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.capite 4. quæst.1.except.21. Cuius triplicatio prima hæc est: Nisi post conclusam causam mandatum fuerit reuocatum.c.auditis.8.de procuratoribus. Altera triplicatio est: Nisi ignorante iudice & aduersario mandatum sit reuocatum. c.mandato.13. eod.tit. Hæc de prima duplicatione. Alias duplicationes uide s̃.cap.4.quæst.1. Nam quæ aduersus personã procuratoris exceptiones ibi enumerauimus, earum plures hic duplicationum loco repeti possunt. Tertia replicatio uidetur: Nisi Papa contra absentem pronunciauerit. Sed reprobatur c.1.in fin.de causa possessionis. Hæc de sexta exceptione.

VII. Exceptio: Nisi de alia re iudicatum sit, quàm de qua iudex est datus. approbatur exemplo c.cum dilecta.22.§.dictũ. de rescriptis. c.cum olim.32.de officio delegati. Concordat M.I.C.lib.

2.cap.29.

2.cap.29.except.11.in prim. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi id de quo pronunciatum est, accessorium sit eius de quo iudex est datus. c.prudentiam.21.§.sexta, in fine. de officio delegati. Cuius exemplum habetur d.§.sexta. Aliam replicationem uide M.I.C.d.except.11.repl.1.

VIII. Exceptio: Nisi inter alios, quàm quibus iudex datus est, iudicatũ sit. c.Petro.40. de officio delegati. Huius replicatio est: Nisi alius iurisdictionem iudicis delegati impediat: in hunc enim æquè ac in eos quibus iudex datus est, iurisdictionem exercere potest. c.1.eod.tit.

IX. Exceptio: Nisi terminos ac fines suæ iurisdictionis iudex in ferenda sententia excesserit. d.c. prudentiam.21.in prin.uers.mandati siquidem. 2.q.6. c.ult. §.item cum certa. l.5.C.quando prouocare nõ est necesse. Concordat M.I.C.d.cap.29.except.14. Huius exceptionis species seu exẽpla sunt duæ exceptiones proximè præcedentes. Planè eius replicatio est: Nisi sententia nihil iniquitatis habeat. c.causam.24.de re iudicata. Aliam replicationem uide d.except.14. & s̃. d. duabus exceptionib.proximis.

X. Exceptio: Nisi sententia neq; condemnationem neq; absolutionem contineat. 2.q.6.c.ult.§. diffinitiua. l.3.C.de sentent.& interlocut. Huius replicatio est: Nisi uerbo æquipollenti iudex sit

usus.

episcopus.§.ad hoc respondendum.

XII.Exceptio: Nisi sententia nullo iure nitatur.d.q.3.c.cui est.item De re iudicata c.inter ceteras.9. Cuius exemplum habetur c.non potest.3. & c.lator.7.eod.tt. l.7.C.de sententijs & interlocut. Huius replicatio est:Nisi per triginta annos à morte iudicis numerandos res ex iniusta sententia sit possessa.16.q.3.c.si sacerdotes.

XIII.Exceptio: Nisi causa sententiæ falsa sit, uel contrarium eius, quod sententia quasi factum pronunciatum est, possit probari. Hæc exceptio reprobatur 11.q.3.c.non solùm.§.contingit.35.q.9. in prin. c.loci nostri.§.quia ergo.Concordat M.I. C.lib.2.cap.29.except.26.Contradicit tamẽ d.c.loci nostri.§.his ita respondetur. & d.q.9. c.quod quis.c.ueniam.c.sententiam.c.graue.c.ult. Exemplum horum proponitur d.q.9.c.penult. Planè admittitur exceptio proposita in matrimonio ex falsa causa dirempto, d.c.loci nostri. §.aliud est. De qua re uide plura j.lib.4.cap.de solutione matrimonij,causa 16.except.3.Sed & admittitur exceptio proposita in alijs quibusdam casibus,quos uide j.except.15.cum aliquot sequentibus.

XIIII. Exceptio:Nisi cõtra sententiam prius dictam iudicatum sit. 2.q.6.c.ult.§.item si sententia.l.1.C.quando prouocare non est necesse. Huius replicatio prima est:Nisi antea dispensatiuè iudi-

catum sit. 35.q.9. c.sententiam. Altera replicatio est: Nisi exceptio rei iudicatæ ante posteriorem sententiam non fuerit opposita. c.inter monasterium.20.& ibi glossa.de re iudicata.

XV.Exceptio: Nisi ex falsis instrumentis sit iudicatum. c.cum uenerabilis.6.§.licet autem. de exceptionib.c.super eo.2.de crimine falsi.Concordat M.I.C.d.cap.29.except.35.

XVI.Exceptio: Nisi ex falso testimonio testibus corruptis sit iudicatum. c.sicut nobis.9.de testibus. c.cũ I.& A.22.de re iudicata. l.33.ff.eod.tit. Huius replicatio est: Nisi non probetur iudicem falsi testimonij fidem secutum in pronunciando. d.c.22.uers.uel licet de hoc constaret. item l.3.C.si ex falsis instrumentis.

XVII.Exceptio: Nisi regio metu uel potentioris iussu sententia lata sit.11.q.3.c.iniustum.

XVIII.Exceptio: Nisi sententia sub cõditione lata,conditio defecerit.35.q.9.c.apostolicæ.

XIX.Exceptio: Nisi iudex pecunia corruptus sententiam dixerit. extrauag.com.1.§.iusticiam uerò.de sentent.excom. 2.q.6.c.ult. §.uenales.l.7.C.quando prouocare non est.

XX. Exceptio: Nisi non seruato iuris ordine sit iudicatum.2.q.1.in prin.c.prohibentur.§.fin.q.6.c.ult.§.item sentẽtia citra. 11.q.3.c.episcopus.§.ad hoc respondend.uers.sed non ex ordine. c.seruetur.

uetur.§.fin.c.eorum.l.4.C.de sentent. & interlocut. Concordat M.I.C.lib.2.cap.29.excep.40. Exemplum huius exceptionis habetur c.exhibita.19. de iudicijs. c.cum dilectus.15. §.his igitur & alijs. uers.prætermisso iuris ordine. de purgat.canonica. Contradicit exceptioni propositæ 11.q.3.c.non solùm.§.cum ergo. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi causa sit manifesta seu notoria. d.c.prohibentur.§.fin.uers.hæc de illis intelligenda sunt. Concordant ea quæ habentur s.lib.prox.cap.14. in prin. Huius exemplum proponitur c.ad petitionem.22.de accusationibus. c.quoniam.10.de filijs presbyterorum. Notorium autem dicitur tribus modis, per sententiam, per confessionem, & per euidentiam rei. c.ult.de cohabitat.clericor.& glossa in c.ult.in uerbo Notoria.de tempor.ordinat. Huius replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi iudici tantùm causa sit manifesta, non etiam alijs. 2.q.1.c.multi, cum c.sequente. Altera duplicatio est: Nisi causa alijs nota, iudici sit incognita.d.q.1.c.Deus. Tertia duplicatio est: Nisi reus factum neget. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur d.c.Deus.§.quando autem crimen. Plures huiusmodi duplicationes uide d.cap.14.in prin.except.1.cum duab.sequentibus. Hæc de prima replicatione. Altera propositæ exceptionis replicatio uidetur: Nisi iudex iu-

ramentũ præstiterit, quòd in omni causa ordinem iudiciarium sit obseruaturus. Sed reprobatur c. ad nostram. 21. de iureiurando. Tertia replicatio est: *Nisi causa sit ecclesiastica beneficialis, decimarũ, matrimonialis, usurarum & similis: in huiusmodi enim causis de simplici & plano absq; iudiciorum strepitu procedendum.* Clement. *dispendiosam. 2. de iudicijs.* Quod ad matrimoniales causas attinet, concordat c. 1. §. *consultationi uestræ. ut lite non contestata.* Quarta replicatio est: Nisi *causa iudici ita commissa sit, ut simpliciter & de plano, & sine strepitu ac figura iudicij procederet.* Quæ *replicatio approbatur simul & declaratur* Clement. *ult. de uerb. signif.* Quinta replicatio uidetur: Nisi Papa iudicauerit. Sed reprobatur c. in *causis. 19. de re iudicata.* Sexta replicatio est: Nisi *quis in hæresin iam damnatam incidit: hic enim ipso facto pro excommunicato habetur, etiam sententia non interueniente. 24. q. 1. in prin. cum tribus cc. sequentibus. Hæc de uicesima exceptione.*

XXI. Exceptio: Nisi *cum iudex ad tempus datus esset, uel certo tempore litem dirimere iussus, post illud tempus pronunciauerit.* Quæ *exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur* s̃. *cap. 1. quæst. 4. reg. 2. item* s̃. *lib. prox. cap. 5. de iurisdictione, reg. 1. except. 12.*

XXII. Exceptio: Nisi *noctu sit pronunciatũ.*

c.con-

c.consuluit.24.§.ne uerò de officio delegati.

XXIII. Exceptio: Nisi postquam iudex superior causam ad se reuocasset, processum sit & iudicatum. c.ut nostram. 56. de appellationibus. Plura de hac exceptione uide d.cap.5. de iurisd. reg.1.except.11.

XXIIII.Exceptio: Nisi post appellationem interpositam iudicatũ sit.Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur s̃. cap.prox.quæst.7.reg.13.

XXV. Exceptio: Nisi postquam protectioni superioris quis se subiecit, contra eum sit iudicatum.c.ad audientiam.34.de appellationibus.

XXVI.Exceptio:Nisi à sententia dicta fuerit appellatum,eáq; ab appellationis iudice fuerit rescissa,uel rescindi speretur. 6.q.4.c.si quis episcopus,in fine,cum c.sequente.35.q.9.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi non iusto tempore sit appellatum,Quæ replicatio approbatur & declaratur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox.quæst.5.Concordat l.2.in prin.C. de his qui propter metum iudicis. Huius replicationis duplicatio prima hæc uidetur:Nisi interlocutoria, non definitiua sententia sit, à qua est appellatum.Sed reprobatur 2.q.6.c.biduum.§.quod autem.l.1.§.quod in sententijs.ff.quando appellandum. Altera duplicatio est: Nisi ad honores uel

munera nominatus appellauerit: hic enim quamuis post statutum tempus appellauerit, intra duos tamen menses admittitur. l.1.C.de tempor.& reparationib. Cui tamen contradicere uidetur d.§. quod autem.uers.ut cum quis ad tutelam. Tertia duplicatio est: Nisi appellans nesciuit contra se iudicatum esse. d.c.biduum §.si aduersus absentem. l.1.§.fin.ff.quando appellandum. Huius duplicationis triplicatio est: Nisi procurator appellantis sciuerit, & præsens fuerit.d.c.biduum.§.quod autem absentem. & d.§ fin. uers. quod autem dicitur. Quarta duplicatio est: Nisi iudicis copia non fuerit appellanti. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur d.c.biduum.§.dies autem.& d.l.1.§.dies autem, cum sequentibus. Plures huiusmodi duplicationes uide s.cap.prox.quæst.5. except.1.cum sequentibus. Hæc de prima replicatione. Altera replicatio est: Nisi alius, non is qui proposita exceptione utitur, appellauerit. l. 10. in prin.ff.de appellationibus. Cuius duplicatio est: Nisi alius in causa communi appellauerit: hæc enim appellatio etiam socio prodest. c.una sententia.72. de appellationibus. 2.q.6.c.ult.§.quandoq; unam. l.2.C.si unus ex pluribus appell. Plura de hac replicatione uide M.I.C.lib.2.cap.29. except. 48.repl.3. Tertia replicatio est: Nisi in alia causa, uel ab alia sententia sit appellatum. Hæc replica-

tio

tio approbatur simul & distinguitur exẽplo Clement.ult.de appellationibus.l.17.in prin.ff.eod.tt. Huius duplicatio est: Nisi ab interlocutoria nõ sit appellatum, à definitiua appellatum: hoc enim casu interlocutoria retractari potest, quamuis ab ea non fuerit appellatum. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur c.ult.de appellat.in 6. Quarta replicatio est: Nisi appellans appellationem deseruerit, uel eam intra legitimum tempus non fuerit prosecutus. c.personas.4.c.cum sit.5.in prin. c.peruenit.13.uers.ut intra conueniens tempus.c.consuluit.14.§.fin.de appellationibus. Pro declaratione huius replicationis sciendum, quod sit tempus legitimum prosequendæ appellationis. Illud autem definitur d.c.cum sit.5.in princ. uers. annus indulgetur,&c. Quod de anno & biennio dicitur, ei concordat Clement.sicut.3.eod.tt. item 2.q.6.c.ult.in prin. Concordat item M.I.C.d.except.48.repl.5. Quòd uerò d.c.5.in prin.uers.nisi fortè iudex à quo, permittitur arbitrio iudicis terminum appellationis prosequẽdæ constituere uel contrahere, ei concordat c.personas.4. uers.tu ei diem.c.reprehensibilis.26.§.si uerò quisquã. c.ad aures.33. c.oblatæ.57.§.licet igitur. & c.cum speciali.61. §.excessu quoq;. uers.intra terminum. d. tt.de appellationibus. Planè propositæ replicationis duplicatio prima hæc uidetur: Nisi appellatus

nondum elapso biennio non petierit sententiam confirmari. 2.q.6. c.ult.in prim. uers.appellatore cessante, cum unus mensis. Nouell.50.§.quocirca. uers.uolumus enim. Sed hæc uoluntatis. non necessitatis esse uidentur, ut apparet ex d.§.quocirca. uers. at uerò si neuter. & d.uers. appellatore cessante.ibi:neutro concurrente. Ideoq; duplicatio proposita reprobāda potius, quàm approbanda, ex iam dictis uidetur. Altera duplicatio est: Nisi per impotentiam appellans appellationem intra statutum tempus non fuerit prosecutus: hoc enim casu etiam aduersus biennij præscriptionem per in integrum restitutionem ei succurritur. c.ex ratione.8.de appellationibus. Similem duplicationem uide M.I.C.d.repl.5.dupl.1. Tertia duplicatio est: Nisi in consistorium Principis uel Papæ appellatio sit introducta, uel introduci speretur. c.ex insinuatione.50.d.tt.2.q.6.c.anteriorum.§.ad hoc sancimus. & c.ult. §.sed lis quæ speratur. l.5. §.si tamen. C.de tempor.& reparat.appellat. Nouell. 23.§.ad hæc sancimus. Quarta duplicatio est: Nisi consensu partium tempori prosequendæ appellationis sit renunciatum. Clement.quamdiu.4.de appellationib.& d.l.5.§.fin. Quinta duplicatio est: Nisi pēdente appellatione in arbitros sit compromissum.d.Clement.quamdiu.4.uers.per compromissum. & Nouell.93. Sextæ duplicationis loco

notandum, quòd non ipſo temporis decurſu confirmetur ſententia, à qua eſt appellatum: ſed iudicem de actis iudicare debere, & ita dictam ſententiam uel abſente appellatore aut confirmare aut infirmare. c. conſtitutus. 45. de appellationib. Concordat M. I. C. d. repl. 5. dupl. 6. Septima duplicatio eſt: Niſi alius nomine abſentis appellationem fuerit proſecutus. Approbatur M. I. C. d. repl. 5. dupl. 10. Cuius triplicatio hæc eſt: Niſi cauſa principaliter per alium agi non potuit: tunc enim nec appellatio eius per aliũ poteſt exerceri. 2. q. 6. c. ſi quando. l. 1. §. ſin autem nõ ſit. & §. fin. ff. an per alium cauſæ appell. Octaua duplicatio eſt: Niſi pluribus ſimul condemnatis, unus ex ijs appellationem fuerit proſecutus: eius enim appellatio cæteris quoq; prodeſt. 2. q. 6. c. ult. §. quãdoq; unam. l. 2. C. ſi unus ex pluribus. Nona duplicatio eſt: Niſi alia appellatio, non ea ex qua exceptio propoſita obijcitur, fuerit deſerta. c. directæ. 39. de appellationib. Decima duplicatio eſt: Niſi procurator ad proſequendam appellationem datus fines mandati exceſſerit: tunc enim etiam poſt annum appellans admittitur. c. ſignificante. 69. d. tt. Vndecima duplicatio uidetur: Niſi deſertionis exceptione non oppoſita nihilominus ambo uel alteruter poſtea fuerit appellationem proſecutus. Sed reprobatur Clement. ſi appellationem. 6. de appellationibus. Hæc de

quarta replicatione eiusq; duplicationib. sint dicta. Sed & plures huiusmodi duplicationes uide M.I.C.d.replic.5. Quinta propositæ exceptionis replicatio uidetur: Nisi appellatio iudici, à quo appellatum est, porrecta, ab eo non sit lecta. Sed reprobatur c.appellatio.9. de appellationibus, in 6. Sexta replicatio est: Nisi appellans non fecerit suum officium.c.1.§.quod si appellator.eod.tt. Officia autem appellantis, quibus non præstitis, proposita replicatio ei obstat, uide s.cap.prox.quæst. 6.& 7. Hæc de uicesimasexta exceptione eiusq; replicationibus sint dicta. Sed & plures huiusmodi replicationes uide s.cap.prox.quæst.2. Quæ enim ibi exceptiones aduersus appellationem enumeratæ sunt, hic replicationum loco repeti possunt. Sed & plures uide s.cap.prox.quæst.7.reg.11.item M.I.C.d.except.48.

XXVII. Exceptio: Nisi grauatus iter ad Papam arripuerit.c.unico, de clericis peregrinantibus. Concordant ea quæ habentur s.except.6.replic.1.duplic.6.

XXVIII. Exceptio: Nisi grauatus ob uim sibi factam appellare non potuit. Hæc exceptio approbatur sub conditione c.ult.de appellationib. l.1.in fine. C.de his qui propter metum iud. non appell.

XXIX. Exceptio: Nisi authoritas superioris contra

contra ſententiam imploretur.6.q.4.c.ult.c.quod bene.uerſ.niſi fortè ubi fuerit.Sed hæc imploratio uidetur intelligenda de appellatione,uel de in integrum reſtitutione.

XXX.Exceptio: Niſi poſt ſententiam latam noua inſtrumenta in cauſa ſint inuenta.Reprobatur hæc exceptio c.inter monaſteriũ.20.uerſ.cum ſub prætextu.& c.ſuborta.21.§.fin. de re iudicata.Vide item M.I.C.lib.2.cap.29.except.53.

XXXI.Exceptio:Niſi contra ſententiam Papa reſcripſerit. Hæc reprobatur c.ea quæ.4.de re iudicata.Concordat M.I.C.d.cap.29.except.55.

XXXII.Exceptio : Niſi condemnatus ſatisfacere ſit paratus. Hæc exceptio reprobatur c.cũ aliquibus.6.d.tt.& l.4.§.ait prætor.ff.eod.tt.

DE EXECVTIONE REI IVdicatæ,deq́ expenſis litis,& ſportulis iudicum ac miniſtrorum.

Cap. XX.

HActenus exceptiones aduerſus ſententiam & rem iudicatã enumerauimus,quæ tum actioni iudicati, tum rei iudicatæ exceptioni poſſunt obijci : quarum tamen plures uide M.I.C.d.cap.29.Sequitur nũc de executione rei iudicatæ, necnon de expenſis litis præſtandis,& de ſportulis iudicum ac miniſtrorum.

I.Re-

I. Regula: Res iudicata ad mandatum iudicis exequenda est, l.8.C.de appellation. Cuius exceptio hæc uidetur: Nisi sententia executori iniusta appareat. Quæ tamen reprobatur c. pastoralis. 28. §. quia uerò. de officio delegati. Planè si sententia nulla dicatur, quæstio ad iudicem qui sententiam protulit, deferenda est. c.de cætero. 5. de re iudicata.

II. Regula: Delegatus iudex uel ordinario exequendam sententiam suam mandare potest. d. §. quia uerò. & d.c.de cætero. Vel ipse eam potest exequi.c.significasti.7.de officio delegati. Concordat s̄.lib.prox.cap.5. de iurisdict.reg.1.except.19. repl.1. Planè ordinario à lege executio mandatur, c.si quis contra.4.§.fin.de foro competenti.

III. Regula: Ante sententiam executio non facienda.c.significante.69. de appellationib. l.58.ff. de re iudicata.l.1.C.de execut.rei iudicatæ. Huius regulæ exceptio prima est in excommunicato absoluendo, per ea quæ proposita sunt s̄.lib.prox. cap.8.quæst.10.reg.6.& cap.11.quæst.4.reg.1.except.1. Altera exceptio est in spoliato seu deiecto de sua possessione: hic enim ante cognitionem est restituendus, per ea quæ habentur s̄.cap.9.de exceptione spolij.

IIII. Regula: Post sententiam dictam, quæ in rem transiuit iudicatam, executio non est differenda,

renda. 2.q.1.c.sicut. Dantur tamen condemnato quatuor menses ad soluendum. l.2. C.de usuris rei iudicatæ. Quod tempus à iudice arctari & prorogari causa cognita potest. c.quod ad consultationem.15.uers.sed nec executionem.de re iudicata.l.2.ff.eod.tt. Plura de hac re uide M.I.C.lib.2. cap.30.quæst.5.

V.Regula:Si quis executionem iniustam putauerit,precibus, non ui tentare debet,an ea posit differri,donec superior magistratus consulatur.c. si quando.8. & c.pastoralis.28. §.quia uerò sæpè, in fine.de officio delegati.

DE SVMPTIBVS ET EXpensis litis præstandis.

VI. Regula : Sumptus seu expensas litis uictus uictori præstare tenetur.c.ut debitus.59.§.cū autem.uers.etsi minus.de appellationibus. c.calumniam.4.de pœnis. Concordat M.I.C.lib.2.cap.31. de sumptib.litis,quæst.1.reg.1.in prin.Huius exceptio prima hæc est: Nisi sententia pro absente feratur.d.c.4.uers.nisi sentētia pro absente feratur. Altera exceptio uidetur: Nisi sententia definitiua nondum fuerit dicta. Quæ tamen reprobatur c. finem.5.& ibi glossa.de dolo & contumacia. Accedit Minsing.cent.1.obseruat.23.Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.reg.1.

VII.Regula:Si quis citatus in termino statuto

non

non comparuerit: aduersario expensas præstare tenetur. c.reprehensibilis.26.§.si autem in.de appellationib.c.cum dilecti.6.in fine.de dolo & contumacia. Concordant ea quæ habentur J.reg.20. except.2.item s̄.cap.6.quæst.4.reg.6 & M.I.C.d. quæst.1.reg.2. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi ex iusta uel rationabili causa abfuerit.c. querelam.2.de procuratoribus. Altera exceptio est: Nisi absens procuratorem apud acta habuerit. Cuius replicatio est: Nisi procurator non sit idoneus, uel non sufficiens. Quæ replicatio approbatur exemplo c.constitutis. 12. d.tt. & c.Nicolao. 64.de appellationib. Huius replicationis species sunt exceptiones procuratoriæ, quas s̄.capite 4. quæst.1.enumerauimus. Plures propositæ regulæ exceptiones uide s̄.cap.6.quæst 4.in fine.

VIII.Regula: Si reus exceptionem excommunicationis, quam in qualibet litis parte opponere potest, non ab initio, sed post multos labores & sumptus ab actore factos opposuerit: actori in expensas condemnatur.c.exceptionem.12.uers.qui si eam.de exceptionibus.

IX.Regula: Iniustè appellans sumptus aduersario in quadruplum restituere tenetur. 2.q.6.c. omnino. Plura de expensis litis præstandis uide M.I.C.lib.2.cap.31.de sumptibus.

DE

DE SPORTVLIS IVdicum.

X. Regula: Clerici iudicantes nihil pro suis sententijs accipere debent. c. cum ab omni. 10. de uita & honestate clericor.

XI. Regula: Taxatio expensarum pro literis cancellariæ dandarum habetur extrauag. Ioann. XXII. unica, de sentent. excom. Plura de sportulis iudicum & ministrorum uide M.I.C.d. cap. 31. de sportulis.

DE MISSIONE IN POSSESsionem bonorum rei seruandæ causa.

Executionis speciem habet mißio in possessionem bonorum debitoris rei seruãdæ causa. Ideoq; de ea nonnulla hic subijciemus.

XII. Regula: Si reus conuentus potestatem sui non faciat, nec defendatur: in bona eius fit mißio, uel saltem in rem petitam. c. tuæ fraternitati. 3. ut lite non contestata. Concordat s̃. cap. 6. quæst. 4. reg. 4. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi agatur de beneficio ecclesiastico. c. unico, de eo qui mittitur in possessionem, in 6. Altera exceptio est: Nisi absens reuersus defensionem sui suscipere sit paratus. Quæ approbatur simul & distinguitur per ea quæ traduntur j. reg. 19. Plures propositæ regulæ exceptiones uide s̃. cap. 6. quæst. 4. in fine.

in fine. & M.I.C.lib.2.cap.32.quæst.3.

XIII. Regula: Ab eius loci magistratu, in quo bona sita sunt, missio fieri debet. c.1.§.contrahentes.de foro competenti, in 6.

XIIII. Regula: Si in rem agatur, in solam rem petitam missio est facienda, non in uniuersa bona possessoris. c.quoniam.5.§.in alijs uerò.ut lite non contestata.l.7.§.item uideamus.ff.quibus ex causis in possess.eatur.

XV. Regula: Si personali actione agatur, in bona mobilia: uel ijs non sufficientibus, in immobilia pro modo debiti declarati actor est mittendus. d.c.quoniam.5.§.si autem super.

XVI. Regula: Si clericus contumaciter absit, ex fructibus præbendarijs suis creditoribus satisfieri oportet. c.peruenit.2.de fideiussoribus.

XVII. Regula: Antequam missio fiat, causa summatim examinanda. d.c.quoniam.5.§.quod si super. uers.negocium summatim. l.2.in fine.C.ubi in rem actio.

XVIII. Regula: De fructibus possessionis à misso non dissipandis, sed sequestrandis, cauetur c. dilectus.2.de sequestrat.possess.

XIX. Regula: Absens reuersus, si defensionẽ causæ suscipere est paratus, & cautionem Iudicio sisti præstet: rescissa missione possessionem recuperat. d.c.quoniam.5.§.in alijs uerò. uers. qui si

uenerit

uenerit. ut lite non contestata. c.cum uenissent.3. de eo qui mittitur in possess. c.1.de dolo & contumacia. Concordat M.I.C.lib.2.cap.32.quæst.3.except.5.in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi non intra, sed post annum defensionem causæ suscipere sit paratus.d.uers.qui si uenerit.ibi:quòd si cautionem offerre.Huius replicatio uidetur: Nisi reuersus habeat indulgentiam Papæ, ne temporis cursus ei noceat.Sed reprobatur c.dilecto.28.de uerb.signif. Plures replicationes uide ȷ.reg.prox.except.3.& 4. Altera propositæ regulæ exceptio est:Nisi reuersus expensas litis aduersario non soluat.d.uers.qui si uenerit.ibi:exhibita satisfactione congrua expensarum.c.cum uenissent.3.§.fin.de eo qui mittitur in possess. c.ex literis.2.§.fin.de dolo & contumacia. Concordant item ea quæ habetur s.reg.7.& M.I.C.d.except.5.repl.3. Huius exceptionis replicatio est:Nisi reuersus ex iusta causa absuerit.d.c.cum uenissent.3.§.nos igitur.uers.hoc etiam. Tertiæ exceptionis loco notandum, quòd si delegatus Papæ aliquem in possessionem miserit, delegato mortuo absens reuersus possessionem non nisi à Papa recuperet. c.pastoralis.11.§.præterea.uers.nec per alium.de officio ordinarij. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.except.5.

X X.Regula:Post annum à missione facta mis-

ſus uerus poſſeſſor conſtituitur, abſenti proprietatis cauſa reſeruata. d.uerſ.qui ſi uenerit.& d c. quoniam.5.§.quod ſi ſuper.uerſ.omni allegatione abſenti.ut lite non conteſtata.c.1.de eo qui mittitur in poſſeßionem. Huius regulæ exceptio prima *hæc uidetur : Niſi actor miſſus non fuerit admiſſus,uel fuerit expulſus.* Sed reprobatur *c.contingit.9.de dolo & contumacia.*Altera exceptio eſt: *Niſi is qui mißionem paſſus eſt,intra annum cautionem iudicio ſiſti præſtiterit.* Quæ exceptio ap*probatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.prox. in prin.* Huius replicatio eſt: *Niſi uoluntate,non re ipſa intra annum dictam cautionem præſtiterit.d.c.1.de eo qui mittitur.uerſ.licet uoluntatem.* Tertia exceptio eſt : *Niſi per reum non ſteterit, quo minus intra annum dictam cautionem præſtaret.c.cũ ſicut.2.d.tt.c.paſtoralis.11.§.præterea. uerſ.ueruntamen.de officio ordinarij.*

XXI.Regula:Adfine *mißionis remedium eſt, ſequeſtratio rei petitæ uel bonorum debitoris. c. ex literis.2.de dolo & contumacia.* Reprobatur *tamen c.1.de ſequeſtrat.poſſeß.*

XXII. Regula : *Eſt item mißionis adfine remedium,cauſæ cognitio etiam abſente aduerſario. c.unico.§.fin.de eo qui mittitur in poſſeß.in 6.*De *hoc remedio dictum ſ.cap.6.quæſt.4.reg.1.* Hæc *de mißione in poſſeßionem bonorum rei ſeruãdæ*

cauſa

causa sint dicta. de qua uide plura M.I.C.libro 2. cap.32.cum aliquot sequentib.

DE COMPROMISSIS. Cap. XXI.

HActenus euentus & cōsequentia iudiciorum priuatorum descripsimus. Supersunt adfinia iudiciorum remedia, qualia sunt Cōpromissum & transactiones, de quib. sequitur.

I. Regula: Compromissum regulariter præsumitur obligatorium, & actionem simul & exceptionem parere. de qua dicetur 3. reg. prox. Verum plures regula proposita recipit exceptiones, quarum prima hæc est: Nisi quis nomine alieno sine speciali mādato compromiserit. Cuius tamen replicatio est: Nisi is cuius nomine compromissum est, arbitrium receperit, uel ratum habuerit. c. per tuas. 9. §. super quo. de arbitris. Altera exceptio est: Nisi in seruum sit compromissum. 3. q. 7. c. infames. §. seruus. Plura de hac exceptione uide M.I. C. lib. 2. cap. 38. quæst. 2. except. 6. Tertia exceptio uidetur: Nisi in libertinum sit compromissum. Sed reprobatur d. §. seruus. uers. libertinus potest. l. 7. in prin. ff. de recept. arb. Quarta exceptio est: Nisi in mulierem sit compromissum. l. ult. C. eod. Cuius replicatio est: Nisi mulier de consuetudine habeat iurisdictionem. c. dilecti filij. 4. de arbitris.

bitris. Quinta exceptio uidetur: Nisi in ignominiosum sit compromissum. Sed reprobatur d.c.infames.§.cognitores.& d.l.7.in prin. Sexta exceptio: Nisi in iudicem ordinarium sit compromissum. d.c.infames.§.si quis uerò iudex.l.9.§.si quis iudex.ff.de recept.arbitris. Huius replicatio est: Nisi iudex ordinarius non sit competens reo.2.q.6.c.à iudicibus.§.ordinarij & arbitrarij.Septima exceptio uidetur: Nisi in duos pluresue numero pares sit compromissum.c.1.de arbitris.ubi tamen magis cōsilium quàm lex dari uidetur:cum ipsum compromissum ob parem numerum non uitietur. l.17. §.principaliter.ff.eod.tt. & glossa in d.c.1.in uerbo Sanè.Octaua exceptio:Nisi ita sit compromissum, ut arbitri si dissenserint, alium uel alios assumerent.c.innotuit.12.de arbitris.& d.l.17.§.si in duos. Contradicit tamen c.cum à nobis.13.eod. tt. De qua cōtrarietate uide glossam in d.c.cum à nobis,in uerbo Mediatorum. Nona exceptio uidetur: Nisi in causa patris in filium sit compromissum. Sed reprobatur 3.q.7.c.infames.§.filius etiam.l.6.ff.de receptis arbitris. Decima exceptio est:Nisi de spiritualibus in laicum fuerit compromissum.c.contingit.8.de arbitris. Cuius replicatio est:Nisi authoritate iudicis in laicum sit cōpromissum.c per tuas.9.§.fin.eod.tt. Vndecim exceptio: Nisi in causa restitutionis in integrum

uel matrimoniali, liberali aut criminali fuerit compromissum. c. causa restitutionis. 9. de in integr. restitut. l. 32. §. de liberali causa. ff. de receptis arbitr. Duodecima exceptio: Nisi ecclesiæ exempta in præiudicium exemptionis compromiserit. c. cum tempore. 5. de arbitris. Decimatertia exceptio: Nisi pœna compromisso non sit adiecta. c. per tuas. 9. §. si uerò receptum. d. tt. Plura de hac exceptione uide M.I.C. d. quæst. 2, except. 25. Decimaquarta exceptio: Nisi alter compromittentium pendente compromisso decesserit. c. ult. de arbitris. Plura de hac exceptione uide M.I.C, d. quæst. 2. except. 32. Hæc de exceptionibus aduersus compromissum: quarum tamen plures uide M.I.C. d. quæst. 2.

II. Regula: Si sententiæ arbitri non pareatur: actio ad pœnam persequendam competit, per ea quæ habẽtur M.I.C. lib. 2. cap. 40. quæst. 1. causa 7. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi arbitri sententia sit iniqua. Quæ tamen reprobatur d. causa 7. excep. 2. Admittitur uerò exceptio proposita primùm quidem, si inimicitia uel pecunia corruptus arbiter iniquam sententiam dixerit. l. 32. §. cum quidam. ff. de recept. arbitr. Deinde admittitur, si illicitum aliquid faciendum sententia præceptum sit; puta filium exhæredari, uel uxorem abiurari. c. non sine. 2. c. peruenit. 3. de arbitris. Quintauallis. 23. de iureiurando. Concordat

M.I.C.d.causa 7.except.3. Altera propositæ regulæ exceptio est:Nisi contra formam iuris uel compromißi sententia dicta sit. c.examinata.7.de confirmatione.c.cum olim.7.de arbitris.c.cum in ueteri.52.de electione.l.25.§.hæc autem.ff.de recept. arbitr. Tertia exceptio est:Nisi contra rem prius iudicatam arbiter sententiam dixerit. c.exposita.11.de arbitris. Quarta exceptio:Nisi diuersæ arbitrorum sint sententiæ.c.ult.§.fin.de re iudicata. l.27.§.si plures.ff.de recept.arbitris. Huius replicatio prima hæc est : Nisi maior pars arbitrorum consenserit: horum enim sententia ualet. c.1.in fine. de arbitris. c.1.eod.tt. in 6. & d. §. si plures. uers.sed si maior. l.17.§.principaliter.uers.in impari.eod.tt. Concordant ea quæ habentur s̄.cap. 19.except.4.repl.1. Altera replicatio est:Nisi arbitri diuersis summis condemnauerint : hoc enim casu, quamuis utriusq; sententiæ pares numero arbitri fuerint, tamen sententia minoris summæ ualet:cum in eam omnes consensisse uideantur.d.c.1. uers.licet cum unius in quindecim.de arbitris,in 6. & d.§.si plures.uers.inde quæritur. Quinta exceptio:Nisi non omnibus præsentib.arbitri sententiam dixerint. c.uno delegatorum.42. de officio delegati. l.17.§.fin. cum l.sequente. ff.de recept. arbitr.Cuius replicatio est:Nisi absentes adesse[r] lint.c.ut quæstionibus.2.de arbitris,in 6. Plura

hac exceptione uide M.I.C. lib.2. cap. 40. quæst. 1.except.14. Sexta exceptio est: Nisi de alia re, quàm de qua compromissum est, sententia sit lata. c.cum dilectus.6.in fine.de arbitris. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.quæst.1.except.6. Septima exceptio est: Nisi sententia id præceptum sit, quod est contra iuramentum eius, cui præceptum est. Quæ exceptio approbatur exemplo c. ueniens.16.de iureiurando. Octaua exceptio uidetur: Nisi à sententia arbitri fuerit appellatum. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.18. quæst.2. except.1. Hæc de exceptionibus aduersus sententiam arbitri, & actionem quæ ex istiusmodi sententia instituitur. Plures huiusmodi exceptiones uide M. I.C.d.cap.40.quæst.2.

III. Regula: Si quis nomine alieno compromiserit: siquidem dominus mandauit, aduersus ipsum dominum: sin minus, aduersus falsum procuratorem datur ex compromisso actio. c.per tuas.9.§. super quo.de arbitris.l.32.§.penult.ff.eod.tt. Hæc de compromissis; de quibus tamen uide plura M. I.C.lib.2.cap.38.cum duobus capp.sequentibus.

Sequitur alterum iudiciorum ad fine remedium, quod in transactione consistit.

DE TRANSACTIONIbus. Cap. XXII.

TRansactio non minorem authoritatē quàm res iudicata obtinet, omnēq; disputationem causæ principalis tollit exceptionis ope.c.1. de trāsactionibus. Concordat M.I.C.lib.2.cap.41. quæst.2.in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc est; Nisi de beneficio ecclesiastico accepta pecunia sit transactum.c.cum pridem.4. de pactis. Plura de hac exceptione uide J.lib.prox.cap.12.reg. 11.except.6.replic.2. Altera exceptio est: Nisi de causa matrimoniali sit transactum. c.ult.uers.exceptis nimirum.de transactionibus. Tertia exceptio uidetur: Nisi transigētem statim pœnituerit. Sed reprobatur c.quod semel.21. de reg. iuris, in 6.l.39.C.de transactionibus. Quarta exceptio est: Nisi aduersa quoque pars fidem transactioni non præstet. c.frustra.75.de reg.iuris,in 6. Plura de hac exceptione uide J.lib.5.cap.7.reg.1.excep.13. item M.I.C.d.quæst.2. except.15. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide d.quæst.2.Item plura de transactionib. uide M.I.C.d.cap.41. cum cap.sequente. Hæc de adfinibus iudiciorum priuatorum remedijs sint dicta.

LIBRI SECVNDI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER III.

DE RE ECCLESIASTICA.

DE ECCLESIIS IN GEnere. Cap. I.

Actenus de Iudicijs tam priuatis quàm publicis, necnõ de legibus ac magistratibus actũ est. Nunc *de re ecclesiastica & religionis primùm quidem in genere, hinc in specie de personis, rebus & actibus ecclesiasticis agetur. Generalis tractatus hæ sunt regulæ.*

I. Regula, *continens distinctionem significatorum uocabuli* Ecclesiæ, *habetur in glossa* c.ult. *in uerbo* Ecclesiam. *ne prælati uices suas, &c.*

II. Regula; *Vna est ecclesia uniuersalis, extra quam non est salus.* c.1. §. *una uerò. de summa trinitate.* 1.q.1.c. *teneamus.* 24.q.1. c. *loquitur.* c. *quia ex sola.* c. *quoniam,* c. *pudẽda.* §. *etenim.* c. *schisma. item distinct.* 93. c. *qui cathedram.*

III. Regula: *De ecclesijs non diuidendis cauetur* c. *auaritiæ.* 10. *in fine. de præbẽdis. distinct.* 10. c. 1. § *sanctus quidem.* 16.q.1. c. *multis.* q.7.c. *sicut.*

21.q.2.c.sicut. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi episcopus in diuisionem consenserit.d.c. multis.uers.cum uoluntate eius episcopi.& d.q.1. c.decimas.§.fin. Altera exceptio est: Nisi Papa Ecclesiam diuiserit.d.§.fin. Huius exemplum habetur extrauag.com.saluator.5.cum duab.sequentibus.de præbendis. Plura de regula proposita uide J.cap.7.reg.112.

IIII. Regula: De euẽtu diuisionis ecclesiarum cauetur extrauag. Ioann. XXII.1. de concessione præbendæ.extrauag.com.unica,de officio delegati. Alius effectus habetur extrauag. Ioann. XXII. ad Apostolatus.1.de concessione præbendæ.

DE VNIONE ECCLEsiarum.

V. Regula: Ecclesia quæ minus habet quàm decem mancipia, alijs ecclesijs coniungenda. 10.q.3. c.unio.§.eadem scilicet. Hostilitatis quoq; & paupertatis ratione fit unio ecclesiarũ. 16.q.1. c.postquam.25.q.2.c.ult.§.hostilitatis quoq;.

VI. Regula: Prælatus inferior citra superioris consensum non potest suam ecclesiam uel sibi subiectam alteri unire. c.sicut.8.de excessibus prælator.16.q.1.c.plures.§.ius ergo. Quod autem d.c.8. dicitur, unire episcopatus ad summum pertinere Pontificem, ei concordat 16.q.1. c.decimas.§.fin. Exemplum unionis habetur d.q.1.c.& temporis.

VII.Re

VII. Regula: *Episcopus unire potest ecclesiam alteri ecclesiæ, etiam non uocato rectore uel defensore.* Clement. *si una.* 2. *de rebus ecclesiæ non alienandis.* 16. *q.* 1. *c. præcipimus.* §. *sicut.* Cuius regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi mensæ suæ uel capitulo ecclesiam uellet unire. d. Clement. si una.* 2. *uers. quod si episcopus.* Altera exceptio est: *Nisi plures baptismales ecclesias una terminatione episcopus uelit unire.* 16. *q.* 1. *c. plures.*

DE ECCLESIIS TRANSFErendis ac transmutandis.

VIII. Regula: *De causa transmutationis triplici cauetur* De consecrat. *distinct.* 1. *c. tribus.*

IX. Regula: *Quorum consilio & authoritate trãsmutatio faciẽda, cauetur* 16. *q.* 7. *c. si quis uult.*

X. Regula: *Ne in priuatum uel secularẽ usum ecclesiæ conuertantur, cauetur d. q.* 7. *c. nemini.* 19. *q.* 3. *c. quæ semel. c. quoniam.*

XI. Regula: *De transferenda sede episcopali cauetur* 25. *q.* 2. *c. ult.*

XII. Regula: *Secularis ecclesia ad statum regularem potest commutari. c. ad audientiam.* 5. *de ecclesijs ædificandis.*

XIII. Regula: *Ecclesiæ licet habere patrimonium, item actorem seu syndicum. c. unico, de syndico.* 12. *q.* 1. *c. exemplum. c. expedit. c. habebat.* Huius regulæ exceptio *uidebatur esse in prædijs seu*

rebus immobilibus.Sed reprobatur hæc exceptio d.q.1.c.futuram.c.uidentes.

XIIII. Regula: *De ecclesijs non uiolandis, & uiolatorum pœna, cauetur c.relatum.21. §.fin.de iure patronatus,17.q.4.c.ad episcopos.c.attendendum.c.si quis.Plura de hac re uide* ↄ.*reg.*27.

XV. Regula: *De ecclesijs defendendis contra laicos cauetur distinct.*96.*c.ult. & distinct.*97.*in prin.§.sed sicut ex.c.1.cum c.sequente.*

XVI.Regula: *Comparatio ecclesiastici & ciuilis status habetur distinct.*96,*c.cum ad utrum.c.quis dubitet.c.duo sunt.*

XVII. Regula: *Ecclesia cum suis personis, rebus & actibus laicorum dispositioni uel iudicio non subijcitur, per cc.iam proposita. Quibus accedit d,distinct,*96.*in prin.cum c.sequente. c.nos ad fidem, cum c.sequente.c.ubinám.c. deniq;.c.satis.c.in scripturis. c.si Imperator.c.nunquam.c.sicut.item distinct,*97.*in prin. Concordant item ea quæ habentur* ↄ.*cap.*6.*reg.*18.*& cap.*12.*reg.*5.

XVIII. Regula: *Ecclesia perinde ac minor restitutionem in integrum petere potest. c.1.cum c.sequente, de in integr.restitut. Clement.unica, eod.tt.Huius exceptio prima uidetur: Nisi aduersus aliam ecclesiam in integrum restitui petat. Sed reprobatur c.auditis.3.eod.tt.Altera exceptio est: Nisi semel petita restitutio in integrum ei sit*

dene

denegata. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.ult.d.tt.

XIX. Regula: Ecclesiæ quadraginta annorũ præscriptio obstat. c. de quarta.4. c.illud.8.& c. quia indicante.9. de præscriptionibus. c.si qui.2. eod.tt.in 6. 16.q.3. c.placuit.§.cæterùm aduersus. c.iubemus.§.de præscriptionibus. item q.4.c.ult. Nouell.110.& Nouell.131.§.item pro temporal. Item concordat M.I.C.lib.3.cap.6.quæst.8. reg.4. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi ecclesia uacauerit:hoc enim tẽpus,quo uacauerit,ex hac quadragenaria præscriptione detrahitur. d.c.de quarta.4. & c.auditis.15. eod.tt. de præscriptionib. Altera exceptio est:Nisi quadraginta annorũ præscriptio sit interrupta.d.c.auditis.15.uers.si autẽ exceptionem.& c.illud.8.§.fin. eod.tt. Tertia exceptio est: Nisi belli tempus intercesserit.c.ex transmissa.10.d.tt. Quarta exceptio est:Nisi schisma intercesserit.c.cum nobis.14. eod.tt. Quinta exceptio est: Nisi ecclesia contra ecclesiam præscribat: tunc enim triginta anni ad præscribendum sufficiunt. 16.q.3.c.placuit.§.cæterùm.uers.in canonibus.Concordant ea quæ habentur J.cap.9.reg.2.in prin.Contradicit d.c.de quarta.4.c.ad aures.6.de præscriptionibus.Planè propositæ exceptionis replicatio est: Nisi monasterium contra ecclesiam præscribat: hoc enim casu requi-

requiruntur quadraginta anni.d.§.cæterùm.uerſ. monaſterium aduerſus eccleſiam. 16.q.4.in prin. cum ſequentibus,uſq; ad c.ult. Sexta exceptio eſt: Niſi aduerſus Romanam eccleſiam præſcribatur: huic enim non niſi centum annorum præſcriptio nocet. c.ad audientiam.13. c.cum nobis.14. & c.ſi diligenti.17.in fine.de præſcriptionibus.c.ſi qui.2. uerſ. niſi contra ipſam.eod.tt.in 6. c.cum dilecta. 4.§.quia uerò.uerſ.ut cum aduerſus.de confirmatione utili.item 16.q.3.c.ult. Contradicit 16.q.4.c. uolumus.uerſ.etiam ſi quid Romanæ. Planè huius exceptionis replicatio hæc eſt: Niſi bona hæreticorum ab illorum liberis Romana eccleſia uindicet: hoc enim caſu uindicanti quadragintà annorum præſcriptio nocet. d.c.ſi qui.2.§.ſi poſt mortem.de præſcript.in 6. Septima exceptio eſt:Niſi eccleſia conuerſa uindicetur: hanc enim conuertens epiſcopus triennio præſcribit. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.1.de præſcriptionibus. Hæc de decimanona regula:de qua tamen uide plura 3.cap.9.reg.2. & libro 5. cap.6. reg.20.

XX.Regula: *Eccleſia triginta annis præſcribit.c.ſanctorum.3.de præſcriptionibus.*

XXI.Regula: *Eccleſiæ nomine ſine authoritate prælati non litigandũ.c.cauſam.9.de iudicijs.*

XXII.Regula:*Ex contractu uel delicto clerici*

rici ecclesia non obligatur, nec ei praeiudicatur. c. 1. de deposito. c. quod quibusdam. 4. de fideiussorib. c. delictum. 76. de reg. iuris, in 6. 16. q. 6. c. si episcopum. c. si fortaßis. c. episcopo. c. ult. §. si ergo. Nouel. 120. §. at si quis episcopus. & Nouell. 123. §. si uerò oeconomi. Concordat item J. lib. 5. cap. 9. reg. 20. except. 1. Propositae regulae exceptio haec est: Nisi aliquid ex contractu uel delicto clerici ad ecclesiam peruenerit, uel in rem eius sit uersum. d. c. 1. uers. cum non constet. & d. c. quod quibusdam. 4. uers. nisi fortè in utilitatem. item c. 1. de solutionibus.

XXIII. Regula: Nomine ecclesiae praelatus conueniri potest. c. edoceri. 21. de rescriptis. l. 31. §. hoc nihilominus. C. de episcopis & clericis. Contradicit Nouell. 123. §. episcopus.

XXIIII. Regula: De immunitate ecclesiae cauetur c. non minus. 4. de immunitate ecclesiae. c. 1. & c. clericis. 3. eod. tt. in. 6. c. quanquam. 4. de censibus, in 6. Clemēt. ult. eod. tt. 12. q. 2. c. ecclesiarum. 16. q. 7. c. ecclesias, in fine. 23. q. 8. c. secundum. Concordant item ea quae habentur M. I. C. lib. 3. cap. 6. quaest. 8. reg. 2. in prin. Planè d. c. clericis. 3. mutatur Clemēt. unica, eod. tt. de immunitate ecclesiar. Declaratur extrauag. comm. 1. in prin. eod. tt. Sed & contradicit propositae regulae c. omnis. 2. de censibus. item 11. q. 1. c. magnum. 23. q. 8. c. tributum. Sed

ex

ex his notanda est prima propositæ regulæ exceptio hæc, quòd pro pace & quiete tributũ ab ecclesia persoluatur. Cui concordat l.11.C.de sacrosanctis ecclesijs. Altera exceptio est:Nisi ecclesiasticũ sit munus,quod ecclesiæ iniungitur. c.1.uers. præter ecclesiasticum.de censibus. Cuius replicatio est:Nisi episcopus nouum censum ecclesiæ imponat.c.scientes.3.eod.tt. Tertia exceptio est:Nisi procuratio in uisitationibus exigatur. c.cum uenerabilis.21.eod.tt. Quarta exceptio est:Nisi ecclesia quid ultra mansum,domos & hortos iuxta ecclesiam positos habeat: hoc enim quod amplius est, immune non uidetur. c.1.in fine. de censibus. 23.q.8.c.sancitum. Quinta exceptio est : Nisi necessitas urgeat. c.peruenit.2.& c.non minus.4.§. quocirca. uers. nisi episcopus. de immunitate ecclesiar. Huius replicatio est:Nisi Papa non prius consulatur. c.aduersus.7.in prin.uers.propter imprudentiam.eod.tt. extrauag.com.1. §. cæterùm. eod.tt. Sexta exceptio uidetur:Nisi ecclesia nondum sit consecrata. Sed reprobatur c.ecclesiæ.9. eod.tt. Septima exceptio uidetur:Nisi munera patrimonialia exigantur ab ecclesia. 11.q.1. c.si tributum. Contradicunt ea quæ posita sunt s̃.ead. reg.in prin.Octaua exceptio est:Nisi ecclesia non contenta decimis & primitijs,prædia,uillas,castella & ciuitates posideat. 23.q.8. c.si in mortem.§

ſed notandum eſt.uerſ.porrò alij. Nona exceptio eſt in ijs quæ eccleſia non ex oblationibus, uel imperiali beneficio, uel ex ſepultura, ſed ex donatione inter uiuos uel emptione poßidet. d.q.8.c.ſancitum.§.hinc datur. Hæc de uiceſimaquarta regula eiusq; exceptionibus ſint dicta. Sed & plures huiuſmodi exceptiones uide M.I.C.lib.3.cap. 6.quæſt.8.reg.2.

XXV. Regula: Eccleſiæ res immunes ſunt à lucratiuorum deſcriptione.23.q.8.c.in qualibet.§. ſancimus.l.18.C.de ſacroſanctis eccleſijs.

XXVI.Regula: De ſecuritate ijs qui ad eccleſias confugiunt, præſtanda, & ne quis inde ui extrahatur, cauetur c.inter alia.6. de immunitate eccleſ.diſtinct.87.c.eos qui. 17.q.4.c.ſicut, in fine. c. miror.c.reum.c.frater.c.nullus.c.ſi quis cōtumax. c.ſi quis ſuadente. §. qui autem. c.diffiniuit. c.id conſtituimus. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.6. quæſt.8.reg.6. Huius regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi publicus latro, uel nocturnus depopulator agrorũ ad eccleſiã cōfugerit.d.c.inter alia.6.uerſ. niſi publicus latro. Altera exceptio eſt: Niſi homicida uoluntarius ad eccleſiam cōfugerit.c.1.de homicidio. Cuius interpretationẽ uide apud Baptiſt. à Villalob.in Com.opin.litera C.num.83. Accedit Nouell.17.§.cæterùm. Tertia exceptio eſt: Niſi ſeruus ad eccleſiam cōfugerit. Quæ exceptio appro-

batur sub conditione d.c.inter alia.6. uers.si uerò seruus fuerit.& 17.q.4.c.metuentes.c.uxor.c.Iudas.c.id cõstituimus.§.seruus autem. Concordant item ea quæ habentur M.I.C. d.reg.6. except.1. Quarta exceptio est: Nisi quis sub spe immunitatis in loco ecclesiæ crimẽ cõmiserit.c.ult.de immunitate ecclesiæ. Quinta exceptio est:Nisi fugiens ad ecclesiam ablata nõ restituat.14.q.6.c.1.§.illud uerò. Sexta exceptio est:Nisi fugienti à persequẽte præstito iuramento cautum sit de morte,debilitate membrorum,uel simili pœna non infligenda. 17.q.4.c.id constituimus. uers.nisi ad Euangelia. Plures exceptiones uide M.I.C.d.reg.6.

XXVII.Regula:De pœna eorum qui ecclesiæ pacem turbant, cauetur 24.q.1.c.qui contra. q.3.c.quisquis per.Concordat s̃.reg.14.

XXVIII.Regula:De pœna eius qui in atrio ecclesiæ pugnam committit,uel homicidium facit, cauetur 17.q.4.c.si quis in atrio. Concordat M.I. C.lib.3.cap.6.quæst.8.reg.5.

XXIX. Regula: De priuilegijs ecclesiarum non negligendis in genere cauetur 25.q.2.c.priuilegia.c.quæcũq;. Concordat M.I.C.d.quæst.8.reg. 1.Quæ autẽ sint priuilegia ecclesiarum,ex præcedentib.patet.Sed & plura istiusmodi priuilegia in sequentib.proponẽtur.Pœna eius qui ecclesiastica priuilegia uiolat, cauetur 12.q.2.c.qui & diuinis.

XXX.Re-

XXX. Regula: Ecclesiæ res alienas rapere uel inuadere non licet.12.q.2.c.sicut. Hæc de ecclesia in genere sunt dicta. De ædificãdis & dedicandis ecclesijs dicetur J.cap.15. Sed & de ecclesia uacante nonnulla restant dicenda: de qua sequitur cap.prox.

DE ECCLESIA VAcante. Cap. II.

PRima regula: Ecclesia uacare dicitur per prælati mortem, non solùm naturalem, sed etiam ciuilem: utputa per eius captiuitatẽ. c.si episcopus.3.de supplenda neglig.præl.in 6.

II. Regula: Ecclesia uacante, capitulo debetur ius prælati defuncti. c.his quæ.11.§.fin. c.cũ olim. 14.de maioritate & obedientia.c.unico, eod.tt.in 6.& d.c.si episcopus.3. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi specialiter à Papa quid capitulo sit interdictum. d.c.unico. uers.nisi ei fuerit à sede apostolica. Altera exceptio est in iure correctionis, excommunicationis & suspensionis, d.c.11. uers. excepto quod de correctione. Tertia exceptio est in iure conferendi præbendas, c.illa.2.ne ecclesia uacante aliquid innouetur. c.ult. de regularibus, in 6. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ad præsentationẽ patroni capitulum aliquem instituat.c.1.de institutionib.in 6. Altera replica-

tio est: Nisi collatio communiter ad episcopum & capitulum pertineat. c.1.in prin.ne sede uacante, in 6. Quarta exceptio est: Nisi sede apostolica uacante, cardinales aliquid circa canones immutare uelint, uel quid simile, quod est meri imperij, usurpare. Clement.ne Romani.2.in prin.de electione.

III.Regula: De ecclesia uacãte alicui committenda, donec alius eligatur, cauetur c.nemo.15.& c.cũ ex eo.34.§.porrò septẽnio.de electione,in 6.

IIII. Regula: De œconomo ecclesiæ uacanti constituendo cauetur c.cum uos.4. de officio ordinarij.

V.Regula: Ecclesiæ cathedrali uacãti solus Papa administratorem deputare potest. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.ult.de suppleud. neglig.prælat.in 6. c.is cui.42. uers.cui soli hoc competit. de electione,in 6. Idem cauetur in adiutore adiungendo c.unico, de clerico ægrotante,in 6.

VI.Regula: De iure & officio eius cui ecclesia uacans est commissa, cauetur d.c.is.cui.42.

VII.Regula: Is cui ecclesiæ uacantis administratio commissa est, beneficia cõferre non potest. Quæ regula approbatur simul & distinguitur d. c.ult.§.fin. Concordat s̃.reg.2.except.3.

VIII.Regula: Commissarius prælaturam retinere non debet: sed operam dare, ut intra annum

aliquis

aliquis eligatur: quod nisi fecerit, alius ei est substituendus.7.q.1.c.constitutum.

IX.Regula: *De inuentario rerum ecclesiasticarum conscribendo cauetur 12.q.2.c.charitatem.*

X.Regula: *De bonis & fructibus ecclesiæ uacantis non occupandis, sed eligendo reseruandis, cauetur c.generali.13. & c.quia sæpe.40. de electione,in 6. Clement.statutum.7.eod.tt. Clement.1.§.in quibus etiam. de supplenda neglig.prælator. c.ult.de officio ordinarij,in 6.* Propositæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi consuetudo sit, ut fructus primi uel secundi anni applicentur quibusdam personis. Sed hæc exceptio reprobatur certo modo extrauag. comm.unica,ne sede uacante aliquid innouetur.extrauag.Ioan.XXII. suscepti.2.de electione.extrauag com.exhibita.4. de priuilegijs.

XI.Regula: *Ne ecclesia uacante aliquid innouetur, cauetur c.1.& c.ult.ne sede uacante,&c.*

XII.Regula: *Sede apostolica uacante, nihilominus ad eam uenire debent, qui aliâs ad Pontificem uenire sunt adstricti, Clement,ne Romani.2. §.fin.de electione.*

XIII. Regula; *Electis etiam alibi morantibus sede uacante, circa electionem suam nullum ex mo t præiudicium generatur.extrauag.Ioan.XXII. de electione.Hæc de sede uacante sint dicta.*

DE CLERICIS ET *monachis in genere.* *Cap. III.*

HActenus de ecclesia tanquã de toto actum est: nunc de eius partibus agetur, hoc est, de personis, rebus & actibus ecclesiasticis. Personæ autem ecclesiasticæ censentur clerici & monachi, de quibus primùm in genere, postea in specie tractabitur.

I. DEFINITIO NOMINIS clerici ac monachi.

I. *Etymologia clerici habetur distinct. 21. c. 1. in princ. 12. q. 1. c. clericus. & c. duo sunt. uers. cleros enim. item* De *præbendis & dignitatib. c. cum secundum. 16. uers. cum enim à cleros.*

II. *Etymologia sacerdotis & antistitis habetur distinct. 21. c. 1. §. antistes.*

III. *Etymologia monachi habetur 16. q. 1. c. 1. c. si cupis, in prim. c. placuit. §. fin.*

II. DEFINITIO *realis clerici habetur distinct. 21. c. 1. §. generaliter.*

III. GENVS *clericorum & species cognata proponitur 12. q. 1. c. duo sunt.*

IIII. DIFFERENTIA *clericorum & monachorum habetur 16. q. 1. c. alia causa. c. hinc est. §. item illud* Hieronymi.

V. ORI-

V. ORIGO *clericorum exponitur distinct.21. in princ.c.in nouo.*

VI. SPECIES *clericorum enumerantur distinct.21.c.1.§.generaliter. distinct.72.c.clericum, in fine.11.q.1.c.de persona.§.fin.* Nouell. 123. §. *presbyteri.*

VII. GRADVS *clericorum exponuntur c.statuimus.15.de maioritate & obedientia.*

VIII. DIVISIO *clericorum in canonicos & non canonicos habetur c.cum tibi,18. de uerb.significat.*

IX. OFFICIA *clericorum per singulos gradus distinct.25.c.1.cum c.sequente.*

DE CLERICIS ET monachis ordinandis. Cap. IIII.

I. QVOT CLERICI ORdinandi?

*Prima regula: Episcopi iudicio secundum ecclesiæ facultates numerus clericorũ statuendus. c.quoniam.9.in prin.de uita & honestate clericor.c.1.& c.authoritate.4.de institutionibus.c.1.§.sanè ut,de statu regularium,in 6.*Concordat item M.I.C.*lib.3.cap.1.in prin.* Huius re*gulæ exceptio prima hæc est:*Nisi *ob defectum facultatum singuli monachi in singulis prioratibus*

constituantur.c.ex parte.3.de capellis monachor. Altera exceptio est: Nisi facultates postea sint auctæ: hoc enim casu numerus quoq; clericorum augendus.c.cum M.9.de constitutionibus. Huius replicatio est: Nisi literis apostolicis numerus moderari iussus sit: hoc enim casu etiam auctis postea facultatibus numerus augeri non debet. c.ult.de uerb.signif.

II. Regula: Numerus à Papa constitutus obseruandus, ultra quem clerici aliquem recipere cogendi non sunt. Cuius regulæ exceptio est: Nisi clerici prius ultra numerum statutum aliquem receperint: hoc enim casu alium à Pontifice præsentatum recipere coguntur. c.pro illorum. 22. de præbendis.

III. Regula: Numerus clericorum augendus potius est quàm minuendus, si suppetant reditus. c.ex parte.12.de constitutionibus.

IIII. Regula: Præstat paucos bonos, quàm multos malos ordinari.c.tales.4.distinct.23.c.cum sit. 14.in fine. de ætate & qualitate præficiendorum. Plures huiusmodi regulas uide M.I.C. d.cap.1. quæst.1.

II. QVI ET QVALES ordinandi?

I. Regula: Tales ordinandi, qui dignè sacramenta possint tractare.d.c.tales.4.

II. Re-

II.Regula: Meritis,non gratia clerici ordinandi.8.q.1.c.qui uos.c.licet.

III.Regula:De officialibus ad clericatum non ordinandis cauetur distinct.51.c.præterea. distin. 53.c.1, Vide item M.I.C.lib.3.cap.1.quæst.2.reg.1.

IIII.Regula:De procuratoribus,actoribus & tutoribus non ordinandis cauetur distinct.54. c. magnus. item c.unico, de obligatis ad ratiocinia. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi rationes reddiderint,& reliqua soluerint.d.c.magnus. uers.si post deposita uniuersa.Altera exceptio est: Nisi consentiant ij quibus sunt obligati.d.distinct. 54. c.admittuntur. §.& non tantùm de his. uers. nisi fortè eorum.

V.Regula: De curialibus & cohortalibus non ordinandis cauetur distin.34.c.præcipimus. uers. uel curiæ,distinct.51.in prin.cum c.sequente.c.designata. c.præterea. c,ult.uers.qui curiæ. distinct. 53.in prin.cum c.sequente. l.4, C. de episcopis & clericis. Plura de hac regula uide M.I.C.d.quæst. 2.reg.2.

VI. Regula: De colonis originarijs & adscripticijs non ordinandis cauetur d.uers.uel curiæ. & distinct.54.c,quis aut. c.generalis. c.admittuntur.uers.& non tantum.distinct.55.c.1.uers.uel originariæ. l.16.& l.34.in princ.C.de episcopis & clericis. Huius regulæ exceptio hæc est:Nisi in eo

uico, cui est adscriptus, clericus fiat. d. distinct. 54. c. si seruus. §. fin. Nouell. 123. §. adscripticios. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d. quæst. 2. reg. 2.

VII. Regula: De seruis non ordinandis cauetur d. c. generalis. & d. c. admittuntur. & d. distin. 54. in prin. cum c. sequente. c. nulli. c. de seruorum. c. si quis obligatus. c. de rebus, in fine. c. ex antiquis. c. frequens. distinct. 55. c. 1. uers. uel seruilis. distinct. 51. c. ult. uers. qui seruili. Concordat item c. 1. in fine. de filijs presbyterorum. c. 1. cum c. sequente. & c. consuluit. 5. de seruis nõ ordinandis. 16. q. 1. c. qui uerò. §. & neminem. Apostol. canon. 81. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi dominus in ordinationem serui consenserit, uel sciens non contradixerit. c. si seruus sciente, in prin. distinct. 54. d. canon. 81. Concordat M.I.C.d. quæst. 2. reg. 4. except. 1. Altera exceptio est: Nisi dominus seruum intra annum non uindicauerit. d. c. si seruus. uers. sed si ignorante. Nouell. 123. §. si seruus. Tertia exceptio est: Nisi seruus à domino fuerit manumissus. d. distin. 54. c. qui ex famulis, in prin. usq; ad §. qui autem. item c. de seruorum. uers. nisi prius. item De seruis non ordinandis c. 1. uers. nisi ante clericatum. c. de seruorum. 2. uers. nisi prius. c. de famulis. 3. uers. ita tamẽ ut. item De filijs presbyterorum c. 1. in fine. Huius exceptionis replicatio est:

tio est: Nisi ius patronatus dominus in manumisso sibi reseruet.distinct.54.c.quicunq;. Quarta exceptio est: Nisi seruus monachus sit factus, non clericus. d.c.si seruus sciente.uers.uerùm etiam si legitimè.distinct.54. Nouell.5. §.hinc autem nobis. Contradicit d.distinct.54.c.generalis. Planè propositæ exceptionis replicatio hæc est: Nisi intra triennium, ex quo seruus monasterium est ingressus, dominus eum uindicauerit. d.uers.uerùm etiamsi legitimo. 17.q.2.c.ult. item d.§.hinc autem nobis. & Nouell.123. §.cæterùm siquis. Quinta exceptio uidetur: Nisi seruus Iudæi Christianus ordinatus sit.distinct.54.c.generalis.§.fin. Sexta exceptio: Nisi ex matre libera natus sit, quamuis ex patre seruo.c.ult.de seruis non ordinandis. Septima exceptio: Nisi seruus presbyter aut diaconus sit factus. Quæ exceptio approbatur certo modo distinct.54. c.de rebus. uers.cæterùm si.c.ex antiquis.uers.ita ut si quis.c.si seruus absente. Octaua exceptio: Nisi seruus subdiaconus sit factus.c.miramur.7.de seruis non ord. Nona exceptio: Nisi seruus episcopus sit factus. distinct.54. §.si seruus sciente.uers.episcopalis enim. Plura de hac exceptione dicentur j.lib.5.in iure seruorum.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus propositæ regulæ de seruis non ordinandis

dinandis exceptiones enumerauimus: quarum replicatio generalis hæc uidetur: Nisi *ecclesiæ uel monasterij seruus sit ordinatus. Quæ tamen reprobatur distinct.54. c.admittuntur. §.de seruis, cum sequentibus, usq; ad §.ecce quando.*

VIII. Regula: De *libertis non ordinandis cauetur distinct.54. c.si quis obligatus. c.quicunq;. uers.qui uerò retento. c.ult.* Huius *regulæ exceptio prima est*: Nisi *patronus consenserit. d. c.si quis obligatus, in fine.* Altera *exceptio est*: Nisi *nullum obsequium in liberto patronus sibi retinuerit.d.c.quicunq;, in prin.*

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Planè *exceptionum iam propositarum replicatio generalis hæc est*; Nisi *libertus ordinatus patrono horas canonicas psallere noluerit. c.nullus. 4.de seruis non ordinandis.*

IX. Regula: De *peregrinis non ordinandis cauetur c.ult.de clericis peregrinis. c.1.c.eos qui.* & *c.ult.uers.sed nec absq;.de tempor.ordinat.in 6.distinct.51. c.ult.uers.qui ignoti sunt. distinct.70.in prin.distinct.71.in prin.cum c.sequente, c.de aliena. c.si quis. c.clericos.c.primatus. c.extraneo.c. penult.* & *ult.item distinct.72.c.clericum.c.ultim. item distinct.98.c.Afros.* & *c.ult.* Concordat *item l.11. C.de episcopis* & *clericis.* Planè *propositæ regulæ*

regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi ſuperioris ſui conſenſu peregrinus ſit ordinatus, uel ab eo literas dimiſſorias habeat. Quæ *exceptio apparet ex his quæ iam propoſita ſunt.* Declaratur *definitione ſuperioris c.cum nullus.3. de temp. ordinat.in 6.* De *literis dimiſſorijs, quarum mentio facta eſt, uide ſ.cap.proxim.reg.70.& 71.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *prioratuum non exemptorum priores, horumúe ſocij ab epiſcopo ordinentur.d. c.cum nullus.3.§.fin.* Tertia *exceptio:* Niſi *peregrinus à ſuis clericus fuerit ordinatus.* Quæ *exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit: uerùm eius replicatio eſt:* Niſi *de ipſius ordinatione legitimè nõ conſtet.c.1. c.inter quatuor.2.c.tuæ fraternitatis.3. de clericis peregrinis. diſtinct.98.in prin.cum duobus cc.ſequentib.* Quarta *exceptio eſt:* Niſi *cum peregrino fuerit diſpenſatum. c.ult.in fine.d.tt.de clericis peregrinis.diſtin.71.c.fraternitatem.* Quinta *exceptio:* Niſi Papa *in eccleſia* Romana *peregrinos ordinauerit.1.q.1.c.per principalem.*

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Planè *exceptionum iam enumeratarum replicatio generalis hæc uidetur:* Niſi *certæ originis clerici ex pacto uel conſuetudine ordinentur: hoc enim pactum uel hæc conſuetudo uidetur alios peregrinos in caſibus exceptis excludere.* Verùm

repli-

replicatio hæc reprobatur c.ad decorem.5.de institutionibus.Hæc de nona regula.

X. Regula: De indoctis non ordinandis cauetur c.eam te.4.in prin.c.cum sit.14.& c.ultim.de ætate & qualitate præficiendor. c.ult.uers.seu illiterato.de tempor.ordinat.in.6. distin.34.c.præcipimus.uers.aut ignorantem literas. distinct.36. c.1. distinct.49.c.ult. distinct.51. c.ult.uers.qui inscij. distinct.55. c.1.uers.uel illiteratus. & c.pœnitentes,in prin. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.1. quæst.2.reg.7.

XI. Regula: De imprudentibus non ordinandis cauetur distinct.36.in prin.

XII. Regula: De infamibus & reprehensibilibus publicóue iudicio damnatis non ordinandis cauetur distinct.51. c.ult.in prin.distinct. 49. per totam.distinct.55.c.1.distinct.77.c.si quis de. uers.si nullo graui. 1.q.1.c.estote.q.7.c.si quis omnem.§.etsi informationem. & §.qui post baptismum.Apostol.canon.60. Concordat item M.I.C. d.q.2.reg.8.Huius regulæ exceptio prima est:Nisi crimē fuerit occultū.c.ex tenore.4.de tempor.ordinat. Declaratur hæc exceptio definitione criminis occulti c.uestra.7.uers.cæterùm aliud. de cohabitat.clericor. Huius exemplum habetur c.ult. de furtis. Eius autem exceptionis replicatio hæc est: Nisi ablatum nondum restituerit, nec de cri-

mine

mine pœnitentiam egerit:hoc enim casu proposi-*ta exceptione non defenditur. d.c.ultim.uerſ.poſt peractam pœnitentiam.* Altera exceptio *uidetur:* Niſi *lapſus pœnitentiam egerit.* Sed reprobatur *diſtinct.50.in prin.cum ſequentib.de qua re uide ſ.reg.15.item ſ.cap.prox.in fine.*

XIII.Regula: De *ebrijs ſeu uinoſis* non ordi-*nandis cauetur diſtinct.35.in prin.§.ſequitur.*

XIIII. Regula: De *homicidis,& ijs qui mor tis cauſam præbuerunt,*non ordinandis *cauetur ſ. cap.prox.reg.74.*

XV.Regula:De *pœnitentibus* non ordinandis *cauetur c.1.de bigamis non ordin.diſtinct.33.c.ma ritum.uerſ.nec eum qui* publica.*diſtinct.34.c.præ cipimus.uerſ.uel pœnitentiæ. diſtinct.50.c.ex pœ-nitentib. c.*quicunq;.*c.ſi* ille. *c.non* confidat. *c.ca-nones. c.in* capite.*§.fin.c.illud* quoq;.*c.*placuit.*& diſtinct.51.c.ult.in prin.uerſ.qui ſcelera.& diſtim. 55. c.1.uerſ.uel* publica *pœnitent. c.nullus,in prin. c.pœnitentes. item diſtin.61.c.non negamus.uerſ. ſed nec de pœnitentibus.* Declaratur *regula* pro-*poſita definitione pœnitentis d.c.placuit. §.cum uerò.*Planè *propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt :* Niſi *neceßitas aut uſus exegerit. d.c.placuit. uerſ.niſi tantùm ſi neceßitas.* Altera exceptio *eſt: Niſi non* publicam *uel ſolennem,ſed* priuatam *e-gerit pœnitentiam. d.diſtin.50. c.ſi uerò. c.ſi quis*

poſt.

post.§.potest & aliter. item De tempor.ordinat. c.ult. Tertia exceptio est: Nisi post actam pœnitentiam secularis militiæ cingulum non acceperit. d.c.si quis post, in prin. Hæc de decimaquinta regula sint dicta: de qua tamen uide plura j. capite prox.in fine.

XVI. Regula: De Simoniacis non ordinandis cauetur 1.q.1.c.quicunq;.c.citò turpem.§.quia ergo.uers.secundum Gregorium.c.eos qui.uers.nam & uicesimus.q.7.c.conuenientibus.§.ex hac authoritate.uers.porrò Simoniaci.item distinct.33.c. maritum, in fine.

XVII. Regula: De apostatis non ordinandis cauetur distinct.50.c.ult.& c.ult.de apostatis.

XVIII. Regula: De hæreticis non ordinandis cauetur distinct.51.c.ult.uers.qui in hæresin. Nouell.123.§.clericos.uers.& recta fide. Huius exceptio est: Nisi fuerint ad fidem catholicam reuersi. 1.q.7.c.si qui uoluerint. item De rescriptis c.eam te.7.§.fin. Sed hoc fit per dispẽsationem: alioquin exceptio proposita reprobatur 1.q.1.c.omnis.

XIX. Regula: De nõ baptizatis nõ ordinãdis cauetur c.1.& c.ult.de presbytero non baptizato.

XX. Regula: De rebaptizatis non ordinandis cauetur distinct.50. c.confirmandum, in fine. item distinct.51.c.ult.in prim.uers.aut rebaptizati. item 1.q.7.c.qui in qualibet.

XXI. Re-

XXI. Regula: *De baptizatis in hæresi non ordinandis cauetur 1.q.1.c.uentum.§.sed nostræ. q.7.c.qui in qualibet. & distinct.51.c.ultim.in prin. uers.uel qui in hæresi.* Apostol.canon.67. Huius *exceptio est:* Nisi *non adulti,sed infantes ab hæreticis sint baptizati. 1.q.4.c.placuit. c.qui apud. c.homini.§.fin.*

XXII. Regula: De *baptizatis in ægritudine non ordinandis cauetur distinct.57. in prin.cum c.sequente.*

XXIII. Regula: De *uxoratis, & ijs qui continentiam uouere nolunt, non ordinandis cauetur distinct.27.in prin. cum c.sequente. distinct.28. c. assumi. item* De *clericis coniugatis c.sanè.2. & c. cum decorem.8. item* De *tempor.ordinat.in 6. c. ult. uers.nec etiam coniugato.* Propositæ regulæ *exceptio prima hæc est:*Nisi *uxoratus uouens continentiam religionem ingredi uelit relicta coniuge.d.c.ult.uers.nisi uolenti religionem.d.c.assumi. uers.nisi fuerit promissa conuersio.item d.distinct. 28.c.de his.§.fin.* Huius *exceptionis replicatio est:* Nisi *uxor non consentiat, nec ipsa continentiam uoueat.distinct.77.c.episcopus.uers.sanè si coniugati. item* De *conuersione coniugator. c.cum sis. 4.c.coniugatus.5.c.uxoratus.8.* Concordant *item ea quæ habentur* J.*lib.proxim.cap.18.causa 6.except.2.* Planè *propositæ replicationis duplicatio*

D prima

prima hæc est: Nisi carnalis copula nondum interuenerit: hoc enim casu consensus coniugis non desideratur.c.uerum.2.& c.ex publico.7.de conuersione coniugat. Concordant ea quæ habentur *d.except.2.repl.1.Plures duplicationes uide d.except.2. Sed & plura de exceptione proposita uide d.causa 6.* Altera *propositæ regulæ exceptio est: Nisi tempore baptismi uxorem habeat.distin.33.c.laici.* Tertia *exceptio est: Nisi ex causa necessitatis dispensetur.* Quæ *exceptio approbatur exemplo distinct.28.c.de* Syracusanæ.Quarta *exceptio est: Nisi uxor mortua sit. distinct.31.c.ult.§.illud quoq;* Martini. *Plures exceptiones uide j. cap.prox.reg.61.*

XXIIII. Regula: *De bigamis, seu ijs qui alteram duxerunt uxorem, non ordinandis cauetur c.1.cum c.sequente.de bigamis non ordinandis. c.sanè.2.in fine.de clericis coniugatis.c.unico, de bigamis, in 6. distinct.25. c.his igitur.uers.aut certè unius.distinct.26.c.ult. distin.31.c.ult.§.illud quoque. distinct.32. c.nemo. c.seriatim. uers.quia nec laicus. distinct.33.in prin.cum c.sequente.c.maritum. item distinct.34.c.si quis de laicis, in prin. c. præcipimus. c.si laici.§.præmißis. & c.cognoscamus.item distinct.50.c.quicunq; pœnitens.distinct.51. c.ult. uers.qui secundas. & distinct.55. c.1.uers. uel bigamus.c.nullus.item distinct.77.c.si quis de.*

uers.

uerſ.ſi ſecundam.& diſtinct.84. c.quiſquis. Apoſtol.canon.16. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.1. quæſt.2.reg.9. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima hæc eſt: Niſi poſterius matrimonium copula carnali non fuerit conſummatum.c.debitum. 5.de bigamis non ordin. Altera exceptio uidetur: Niſi utraq; uxor mortua ſit. Sed reprobatur c.de bigamis.3.d.tt. Tertia exceptio uidetur: Niſi cum poſteriore uxore matrimonium non ſubſiſtat. Sed reprobatur c.nuper.4.d.tt. Quarta exceptio eſt: Niſi non uxores, ſed concubinas duas pluréſue habuerit. c.quia circa.6.d.tt. Huius replicatio eſt: Niſi poſt uxorem unam, concubinam unam pluréſue habuerit.diſtinct.34.c.ſi quis de laicis. Huius duplicatio eſt: Niſi cum concubinario ſit diſpenſatum. d.diſtinct.34.c.fraternitatis. Quinta exceptio uidetur: Niſi ante baptiſma unã, & poſt baptiſma alteram duxerit.diſtinct.26.c.1. item 28. q.3.in prin.cum c.ſequente.Apoſtol.canon.16.Contradicit d.diſtinct.26.c.acutius.c.deinde.& c.una tantùm. item 28.q.1.c.1.q.3.c.ult. quibus exceptio propoſita reprobatur. Sexta exceptio: Niſi Papa cum bigamo diſpenſauerit. Sed reprobatur hæc exceptio c.ſuper eo.2.uerſ.quia in bigamis.de bigamis non ordinandis. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.ead.reg.in prin. Planè admittitur diſpenſatio in minoribus ordinibus, diſtinct.34.c.ſi

ſubdiaconus. Septima exceptio: Niſi neceßitas exigat. Quæ exceptio approbatur certo modo d.c.ſi ſubdiaconus, in fine, cum c.ſequente. Hæc de uiceſimaquarta regula.

XXV. Regula: De eo qui uiduam, uel à marito repudiatam duxit, non ordinando cauetur diſtinct.32. c.nemo, in fine. c.ſeriatim. uerſ.quia nec laicus. diſtinct.34.c.curandum.c.præcipimus.uerſ. aut qui uirginem. c.ſi quis uiduam. item diſtinct. 50.c.ſi quis uiduam. c.quicunq;. uerſ.quicunq; uiduæ maritus. & diſtinct.51.c.ult.uerſ.qui uiduam. diſtinct.55.c.nullus.uerſ.nullus uiduarum.diſtinct. 77.c.ſi quis de, in fine. diſtinct.84.c.quiſquis. item De bigamis non ordinandis c.1. uerſ.uel repudiatarum. Apoſtol.canon.17. Nouell.123.§.clericos. uerſ.neq; uiduam. Declaratur regula propoſita definitione uiduæ diſtinct.34. c.uidua. c.ſanè.2.in fine.de clericis coniugatis. Planè propoſitæ regulæ exceptio prima eſt: Niſi alij deſpõſatam ſaltem, non copula carnali cognitam duxerit. d.diſtinct. 34.c.ult.item 27.q.2.c.quod autem.§.ecce impoſſibilitas.uerſ.item ſi ſponſa. & c.debitum.5.de bigamis non ordinandis. Altera exceptio uidetur: Niſi ante baptiſma uiduam uxorem duxerit. Reprobatur hæc exceptio diſtinct.34. c.ſi quis uiduam. Tertia exceptio eſt: Niſi in minorib.ordinibus uel neceßitate urgente ordinetur. Quæ exceptio

ceptio approbatur certo modo d.distinct.34.c.lector. Quarta exceptio uidetur: Nisi uidua ducta mortua sit. Sed reprobatur c.de bigamis.3.de bigamis non ordin. Quinta exceptio uidetur: Nisi matrimonium cum uidua contractũ ipso iure non subsistat. Sed reprobatur c.ult.d.tt.

XXVI. Regula: De eo qui adulteram uel meretricem uxorem duxit uel habet non ordinando cauetur distinct.33. c.maritum. uers.uel meretricem. distinct.34.c.si cuius. c.si laici.c.si quis uiduã & eiectam.c.si quis de laicis.§.quod ergo. & distinct.51.c.ult. uers.aut corruptarum mariti. 30.q.5.c.qualis.Apostol.canon.17.

XXVII. Regula: De eo qui ancillam duxit non ordinando cauetur d.Apostol.canon. 17. & d.c.si quis uiduam.uers.aut ancillam.

XXVIII. Regula: De eo qui publicis spectaculis mancipatã duxit non ordinando cauetur d.c.si quis uiduam.uers.uel aliquã de his. & d.c.17.

XXIX. Regula: De eo qui concubinam habet nõ ordinando cauetur distinct.33.in prin.cum c.sequente.c.maritum.uers.nec eum quidem.& c.ult. item distinct.51.c.ult.uers.qui concubinas. Apostol.canon.16.

XXX. Regula: De eo qui duas sorores uel consobrinam duxit non ordinando cauetur Apostol.canon.18.

XXXI.Regula,De ijs qui ex malis parentibus nati sunt.Hi ordinari possunt.distinct.56.c.undecunq;.c.nunquam.c.nasci.c.sponsus.c.satus.c.dominus.& c.Ismael. Contradicit d.distinct.96.c.si gens.& c.Cenomanensem.§.quod autem. Soluitur hæc contrarietas d. c. Cenomanensem. §.fin. cum c.sequente.

XXXII.Regula: De illegitimè natis & filijs presbyterorum non ordinandis cauetur c.1.& c.ult. de filijs presbyterorum. c.consuluit.5.de seruis nõ ordinand.distinct.56.in prin.cum c.sequente. Contradicit d.distinct 56.c.undecunq;.c.nunquam. c.nasci. c.dominus. & c.ult. Cui obiectioni respondetur à Gratiano d.§.quod autem.uers.sed sicut.Ex qua solutione colligitur prima propositæ regulæ exceptio hæc:Nisi ex illegitimo coitu nati sint continentes & bonæ uitæ. Cui concordat distinct.56.c.1.cum sequente. c.nisi aut.c.apostolica. Planè proposita exceptio non admittitur ipso iure,sed per dispensationem,teste Gratiano in d.c.apostolica,in fine,cum c.sequente. Reprobata igitur priore exceptione, altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi cum illegitimè nato uel filio sacerdotis sit dispensatum. Quæ exceptio etiam approbatur simul & distinguitur c.1.de filijs presbyterorum,in 6.Huius exceptionis replicatio prima est; Nisi episcopus dispensauerit cum illegitimè

nato

nato ad ordines maiores. Quæ replicatio approbatur d.c.1. Altera replicatio est: Nisi illegitimè natus per dispensationem in ecclesia paterna sacerdotium impetrauerit.c.ad præsentiam.2.c.cum decorem.15.& c.ad abolendam.16.de filijs presbyterorum. Tertia propositæ regulæ, quoad filios sacerdotum, exceptio est: Nisi filij sacerdotum legitimè sint nati. d.distinct.56.c.Cenomanensem.§. cum ergo. item c.literas.14.d.tt.de filijs presbyterorum.c.cum olim.6.de clericis coniugatis. Planè propositæ exceptionis replicatio est: Nisi filius sacerdotis legitimus in ecclesia paterna sit ordinatus. c.præsentium.3. c.conquerente.4. c.quoniam.10, c.ad extirpandas.11. & c.Michael.13. de filijs presbyterorum. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi actor qui sciens patrem ordinati in ecclesia ministrasse, cum ordinauerit. hic enim eũ quem sciens ordinauit, ex causa proposita remouere non potest.c.ueniens.5.de filijs presbyterorũ. Altera duplicatio est: Nisi alius ante filium presbyteri in loco patris eius ministrauerit. c.ex transmissa.7.eod.tt. Tertia duplicatio est: Nisi pater sine titulo uel filij sui nomine in ecclesia ministrauerit.c.constitutus.8.d.tt. Quarta duplicatio est: Nisi dispensatum sit cum ordinato, c.ex tua.9.d.tt. Huius duplicationis triplicatio est: Nisi ab alio quàm à Papa, uel ab eo cui Papa concessit, fuerit

dispensatum. c.dilectus.17.eod.tt. Quinta duplicatio est: Nisi non succedat patri,sed uiuo patre ad aliud sacerdotium in eadem ecclesia fuerit ordinatus.c.ad hæc.12.d.tt.Hæc de tertia exceptione sint dicta.Quarta propositæ regulæ exceptio est: Nisi magna ecclesiæ utilitas uel necessitas illegitimè natos ordinari desideret.1.q.7.c.tali coniugio. Hæc de tricesimasecunda regula.

XXXIII.Regula:De furiosis non ordinandis cauetur distinct.33.c.maritum. uers.neq; illum qui in furiam.c.communiter.c.clerici.c.usq; adeò. item 15.q.1.c.ult.§.his ita.uers.non enim potest.Apostol.canon.78.

XXXIIII.Regula:De epilepticis non ordinandis cauetur d.c.communiter.

XXXV.Regula: De corpore uitiatis non ordinandis cauetur d.c.usq; adeò,in fine. & d.c. maritum.uers.nec illum.item distinct.34.c.præcipimus. uers.uel qualibet parte corporis. distinct. 36.c.1.distinct.49.c.hinc etiam.distinct.51.c.ultim. uers.aut qui naturali.distinct.55.in prin.cum c.sequente. c.pœnitentes. uers. aut aliquo. item c.exposuisti.6. de corpore uitiatis. Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi casu sit uitiatus,non propria uoluntate.d.c.pœnitentes,in fine.& d.distinct.55.c.qui partem.c.si quis à medicis. c.eunuchus.c.si quis pro.c.si quis in.c.lator. c.præcepta.

item

item De corpore uitiatis c.ex parte.3.Apostol.canon.20.& 76. Huius exceptionis prima replicatio est:Nisi oculus casu sit amissus.d.c.præcepta.§.fin.cum c.sequente.Contradicit d.c.76.Altera replicatio est:Nisi mutus,surdus uel cæcus sit.Apost. canon.77. Altera exceptio est:Nisi cum uitiato sit dispensatum. c.1.c.cum de tua.2. c.significauit.4. de corpore uitiatis. Tertia exceptio est:Nisi ualetudinis conseruãdæ causa se mutilauerit. c.ex parte.5.eod.tt. Quarta exceptio est:Nisi ungula tantùm pollicis careat,nec ideo minus ad diuina officia peragenda sit idoneus.c.ult.eod.tt.

XXXVI.Regula: De ijs qui seipsos absciderunt non ordinandis cauetur per ea quæ proposita sunt §.reg.prox. except.1. Quibus concordat distinct.51. c.ult.uers.qui semetipsum. & distinct. 55. c.si quis absciderit. & c.hi qui se. Apostol.canon.21.cum c.sequente.

XXXVII.Regula:De minoribus ætate non ordinandis cauetur c.uel non.14.de tempor.ordinat.c.1.& c.ad nostram.8.c.significatum.11.de regularibus.c.ult.uers.infanti.de tempor.ordinat.in 6.item distinct.77.c.subdiaconus.& distinct.78.c. quid est. item 1.q.1.c.estote. uers.nisi prouectiores ætate. Concordant item ea quæ habentur J.cap. prox.reg.69. except.5. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est : Nisi excesserit decimum

D 5 quar-

quartum annum: tunc enim ordinari potest. d.c. ad nostram.8.& d.c.significatum.11. Cuius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ad duram religionem ordinetur: hoc enim casu requiritur, ut excesserit decimum octauum annum.c.quia in insulis.6.de regularib.20.q.1.c.quia autem. Altera replicatio est: Nisi subdiaconus ordinetur: hic enim debet esse uiginti annorum.distin.77.c.subdiaconus. Sed hæc replicatio mutatur Clement. ult.de ætate & qualitate præficiendor. Tertia replicatio est: Nisi decanus, diaconus aut similis, qui animarum curam habet, ordinãdus, aut uirgo consecranda sit: hoc enim casu requiritur ætas uiginti quinq; annorum. c.cum in cunctis.7. §.inferiora. de electione. c.licet canon.14.in prin.eod.tt.in 6. item distinct.77.c.placuit.c.episcopus, in prin. distinct.78. c.nemo. 20.q.1. c.placuit. Nouell.123.§. presbyterum.uers.sed neq; diaconum. Planè mutatur replicatio proposita Clement.ult. de ætate & qualitate præficiendorum. Quarta replicatio est: Nisi leuita sit ordinandus: nam & hic debet esse uiginti quinq; annorum.d.distinct.77.c.in ueteri. Quinta replicatio est: Nisi presbyter sit ordinandus: hic enim debet esse triginta annorum.d.c. in ueteri.uers.à tricesimo presbyteri. & d.c.episcopus, in fine. item distinct.78.in prin. cum c.sequente, c.nemo, c.presbyter, in prin. Nouell.123.§.

presby-

presbyterum. Sed & hæc replicatio mutatur d. Clement. ult. de ætate & qualitate præficiendor. Planè istius antiquæ replicationis duplicatio est: Nisi necessitas exegerit: hoc.n.casu uiginti quinq; annorum presbyteri possunt ordinari.d.c.presbyter.§.hoc regulare.cum c.sequente. Sexta replicatio est: Nisi lector sit ordinandus: hic enim debet esse octodecim annorum.d.c.nemo.& d.§.presbyterum. Hæc de prima propositæ regulæ exceptione eiusq; replicationibus sint dicta. Altera exceptio est: Nisi minor ætate à parentibus fuerit oblatus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur J.cap.prox.reg.69.except.5.repl.2. Tertia exceptio uidetur: Nisi minor ætate religionem ingrediatur.c.ultim.uers.nisi fortè religionem intraret.de tempor.ordinat.in 6.Sed de hac re uide glossam in d.uerbo Intraret. Quarta exceptio est: Nisi minor maior factus ordinationem ratam habuerit. c.significatum.11.§.si autem à parentibus. uers.seu post decimum quartum annum.& c.cum uirum.12.de regularibus. Concordant ea quæ habentur J.cap.prox.reg.69.except.5.replic.1. Hæc de tricesima septima regula.

XXXVIII. Regula: De militantibus non ordinandis cauetur distinct.50. c.si quis post. distinct.51.in prin.uers.aut post baptisma militantes. c.1. uers.aliquando ex militia. c.si quis post.& c. ult.

ult. uerſ. qui ſeculari militiæ. item 19.q.3. c.monaſterijs. §.miles.

XXXIX. Regula: *De ijs qui in foro certarunt non ordinandis cauetur d.diſtin.51. in prin. uerſ. aut in foro decertantes. & d.c.1. in prin.*

XL. Regula: *De eo qui in ſcena luſit non ordinando cauetur diſtinct.33. c.maritum. uerſ. aut in ſcena luſiſſe.*

XLI. Regula: *De uſurarijs non ordinandis cauetur d.c.maritum. uerſ. neq; illos qui uſuras.* Sed *plura de hac regula uide* J.*cap.prox.reg.31.*

XLII. Regula: *De excommunicatis & ſuſpenſis non ordinandis cauetur c.poſtulaſtis.7. in prin. & c.ult. uerſ. ſi tamen ſcienter. de clerico excom. & c.cum bonæ.8. de ætate & qualitate præficiendor.* Huius *regulæ exceptio prima hæc eſt:* Niſi *excommunicatus fuerit abſolutus. c.propoſuit.8. de clerico excom.*

XLIII. Regula: *De eo qui minores ordines per interſtitia temporum non impleuit, ad maiores nõ ordinando, & ne poſteriores ante priores ordinentur, cauetur diſtinct.74. c.epiſcoporum. diſtinct.75. c.ult. in fine. item diſtinct.77. c.ſubdiaconus. diſtinct.78. c.quid eſt. 16.q.1. c.monachos. item* De *inſtitutionibus c.in eccleſia.2.* Declaratur *regula propoſita definitione ordinum & interſtitiorum diſtinct.77. c.in ſingulis. c.quicunq;. c.*

monachus.

monachus. Concordant ea quæ habentur J.cap. 10.quæst.1.reg.26. Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi prior ad altiorem gradum ordinari nolit.d.c.episcoporum. uers.nisi fortè superbia elatus.& d.distinct.74.c.ult. Altera exceptio est: Nisi prior sit simplicior,quàm ut superiorem gradum tueri poßit. d.c.episcoporum.uers.sanè si officium. Tertia exceptio est:Nisi dispensatio fiat. Quæ exceptio approbatur exemplo c.unico,de clerico per saltum promoto. item distinct. 52. in prin.cum c.sequente. Plura de regula proposita uide d.reg.26.

XLIIII.Regula:De eo qui antea furtiuè ordinatus est non ordinando, nisi fuerit cum eo dispensatum, cauetur c.1.cum duob.sequentib.de eo qui ordinem furtiuè suscepit.

XLV. Regula: De monachis ad clericatum ordinãdis cauetur Clement.1.§.ad ampliationem. de statu monachor. 16.q.1. c.monachus. c.si quos. Concordant ea quæ habentur J.quæst.6. reg.7. Huius regulæ exceptio est: Nisi monachus desertor sit monasterij. d.q.1.c.legi. Hactenus qui & quales ordinandi sunt,expositum est. Sed & plures huiusmodi regulas uide J.cap.7. quæst.quibus conferendæ præbendæ.De inuitis etiam non ordinandis dicetur paulo inferius quæst.6. reg.5. Sequuntur reliqui ordinationis loci.

III. A QVIBVS ORDInandi?

I.Regula:*Si is cui ius ordinandi non competit, clericos ordinauit:ordinatio non ualet.1.q.7.c.per illicitam. c.conuenientibus. §.item Tharasius patriarcha.item 9.q.1.c.per illicitam.*

II.Regula:*Episcopo,non alij ius ordinandi clericos competit. distinct.67.in prin.cum c.sequente.& c.ult. item distinct.92.c.non liceat,in princ. item Apostol.canon.2.Huius regulæ exceptio prima est:*Nisi *episcopus alteri ius suũ cesserit. c.quia diuersitatem.5. uers.nisi fortè aliqui. & c.constitutus.11. uers.& tu interim frater. de concessione præbendæ. c.cum uenissent. 6. de institutionibus.* Altera *exceptio est:* Nisi *de consuetudine aliter obseruetur. c.cum ecclesia.31.de electionib.* Con*tradicere uidetur c.ex frequentibus.3. de institutionib.* Plures *propositæ regulæ exceptiones uide ĩ.inter exceptiones generales.*

III.Regula:De *eo cui episcopus ordinandi ius concessit, cauetur d.c.5. & d.c.11. de concessione præbendæ.item d.c.6.*

IIII.Regula : Capitulo *sede uacante ordinãdi ius non competit.c.illa.2.ne sede uacante.& c.ult. de regularibus,in 6.* Huius *exceptio est:*Nisi *capitulo cum prælato ius ordinandi competierit. d.c. ult.uers.aliâs poterit,si eorum.*

V.Re

V.Regula, De decessore. Huic non competit ius ordinandi sibi successorem. distinct.51.c.ultim. uers.qui à decessoribus in sacerdotium eliguntur. Huius exceptio est: Nisi in hoc Papa dispensauerit. Quę exceptio approbatur exemplo 7.q.1.c. petijsti. Plura de regula proposita uide j.cap.10. quæst.2.reg.4.

VI.Regula: Abbati in suo monasterio eiusq; capellis ius ordinandi clericos competit, non episcopo.16.q.2.in prin.cum c.sequente. Contradicit d. q.2.c.penult.& ult. Cui obiectioni Gratianus respondet d.c.ult.§.ecce Vrbanus. De qua solutione uide j.cap.9.reg.3.except.2. Planè abbas presbyter & benedictus conferre potest ordinem clericalem. c.cum contingat. 11. de ætate & qualitate præficiendor. distinct.69.in prin.cum c.sequente. Limitatur tamen c. abbates.3. §.fin. de priuilegijs, in 6.

VII.Regula: De corepiscopo cauetur d.distin. 69.c.1.§.fin.

VIII.Regula: De clero & populo ciuitatis cauetur distinct.51.c.ult.uers.sed nec ille.

IX.Regula: Græci à Latinis, qui in ritibus differunt, non sunt ordinandi, & contrà.x.cum secundum.9.de tempor. ordinat. c.cum olim.6. §.fin. uers.nisi pro eo quod inter.de clericis coniugatis. Cuius regulæ exceptio est: Nisi episcopus, cui ordinandus

dinandus est subiectus, consentiat. c.quod translationem.11.de tempor.ordinat.

X.Regula: Laici ius ordinandi clericos non habent. c.præterea.4. & c.quod autem.5.§.de cætero.de iure patronatus. Concordant ea quæ habentur j.cap.7.reg.17.

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Ex ijs quæ hactenus proposita sunt, patet, quibus ordinandi clericos ius competat. Quorum tamen nonnullæ exceptiones generales restant nunc ordine subijciendæ.

I. Exceptio: Nisi episcopus, cui ius ordinandi competit, episcopatum resignauit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.1.de ordinatis ab episcopo, qui renunciauit.

II.Exceptio: Nisi is cui ius ordinandi competit, fuerit excommunicatus. 9.q.1.in princ.cum c. sequente.c.excommunicati. Huius replicatio prima est: Nisi excommunicatus antea fuerit catholicus. d.q.1. c.per illicitam. §.sed excommunicati, cum c.sequente, usque ad §.sed & illud. & c. ordinationes.§.qui uerò. Huius replicationis duplicatio est: Nisi ordinandus sciat catholicum excommunicatum esse.d.c.ordinationes, in prin. Altera replicatio est: Nisi cum ordinatis propter eorum ignorantiam dispensetur. c.cum clericis.2.de

ordi-

ordinatis ab episcopo qui renunciauit.

III. Exceptio: *Nisi is cui ordinandi ius compe tit, fuerit Simoniacus. 1.q.1.c.qui perfectionem.c. per* Esaiam. *§.constat ergo. c.statuimus ut.§.sicut ergo.uers.sed sicut. & uers.habent ergo. c.statuimus. uers.Simoniaci Simoniacè. c.si qui. uers. qui uerò scienter. c.de cætero. item* De Simonia *c.per tuas.35.Cōcordant itē ea quæ habētur s̃.lib.1.cap. 16.quæst.1.causa 2.& quæst.3.reg.1.* Planè *propositæ exceptionis replicatio prima hæc est:*Nisi *ordinatus ignorauit ordinātem Simoniacum esse. d. c.per tuas.35.& d.uers.habent ergo.& d.c.statuimus. uers.Simoniacos autem non Simoniacè. item d.c.si qui,in prin.item 1.q.6.in prin.* Altera *replicatio est:* Nisi *quis inuitus à Simoniaco sit ordinatus.d.uers.habent ergo.ibi:nec attractionis uiolentia.item 1.q.1.c.erga Simoniacos,in fine, cum c.sequente.*

IIII. Exceptio: *Nisi is cui ius ordinandi competit, fuerit hæreticus. 1.q.1. c.uentum. q.7.c.conuenientibus. §.item* Tharasius *patriarcha,cum sequentibus. & 9.q.1.c.ult.*Apostol.*canon.67.§.fin.* Huius *exceptionis replicatio est:* Nisi *quis inuitus ab hæretico sit ordinatus.1.q.1.c.constat.*

V. Exceptio: *Nisi is cui ius ordinandi competit, antea ordinauerit indignū uel alienum. c.cum in cunctis.7.§.fin.de electione. c.super eo.2.de bi-*

gamis non ordinand. c.cum singula.32. §.qui uerò contra. de præbendis,in 6. c.eos qui.2.de tempor. ordinat.in 6. Concordant item ea quæ habentur 3.quæst.ult.reg.5.

VI. Exceptio: Nisi is cui ius ordinandi compe tit, alterius ciuitatis clericum ordinare uelit. 9.q. 2. in prin. cum c.sequente. c.nullus primas. c.nullum.c.episcopum.c.non inuitati. Apost.canon.34. Concordant ea quæ habentur 3. quæst. prox. reg. 9.in prin.Huius exceptionis replicatio prima hæc est:Nisi episcopus loci consenserit. Quæ replicatio constat ex iam propositis. Concordat c.quod translationem.11.de tempor.ordinat.Altera replicatio est:Nisi episcopus loci ordinationem ab alio factam ratam habuerit.9.q.2.c.ult. Tertia replicatio est:Nisi episcopus loci in ordinandis clericis sit negligens:tunc enim superiori eius ordinare licet. 9.q.3.c.cum simus. Quarta replicatio est:Nisi ecclesia uacante uisitator ordinare præsumat.distin. 24.c.presbyteri. Quinta replicatio est: Nisi Papa alterius ciuitatis clericum ordinauerit. 9.q.3.c.nūc uerò. & c.ult.in prin.. Hactenus à quibus clerici ordinandi sint,expositum est.

IIII. VBI CLERICI VEL MOnachi ordinandi?

Vbi iudicauerit episcopus,ordinare poterit.16. q.1.c.

q.1.c.si quis monachus. c.si quos. & distinct.75.c. quando.

V. QVANDO ORDINandi?

I. Regula: *Certis diebus & horis ordinatio facienda, distinct.75.c.ordinationes.& c.quod à patribus.* Concordant *ea quæ habentur 7. quæst.ult. reg.5.*

II. Regula: Die *dominicæ resurrectionis ordinatio celebranda.d.distinct.75.c.quod die.*

III. Regula: *Alij dies ordinandorũ clericorum præscribuntur distinct.75.c.ult.* Declaratur *regula proposita distinct.76.c.huius obseruant. §.primum uerò.* Huius *regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *minores ordines conferantur: hi enim alijs diebus festis conferri possunt. c.1.uers.& minores ordines.& c.de eo autem.3.de tempor.ordinat. item distinct.75.c.quando.* Altera *exceptio est:* Nisi Romanus Pontifex *ordinauerit.d.c.1.uers.subdiaconos.& d.c.3.uers.præterquam* Romano. *Tertia exceptio uidetur:* Nisi *aliud consuetudine sit receptum.* Sed *reprobatur c.sanè super.2.eod.tt.*

IIII. Regula: De *die* Sabbato *Pentecostes cauetur d.c.1.in fine.*

V. Regula: Duo *sacri ordines non possunt conferri eidem uno die uel duobus cõtinuato ieiunio. literas.13.& c.dilectus.15.de tempor.ordinat.*

VI. Regula: Intra sex menses ordinatio facienda, per ea quæ habentur ʒ.cap.7.post reg.26. except.1.

VII. Regula: Ieiunantes ordinare & ordinari debent. distinct.67.c.1.uers.& ieiunantes.

VII. ANTECEDENTIA ORdinationem.

I. Regula: Vt ordinandus prius uires suas metiatur, cauetur 1.q.1.c.non est.§.fin.

II. Regula: De conuocando capitulo & consilio prius habendo cauetur distin. 24. c.episcopus. 1.q.1.c.estote.12.q.2.c.alienationes.uers.necnon & ordinationes. item De ijs quæ fiunt à prælatis c. nouit.4.c.quanto.5.& c.pastoralis.9. itē De præbendis in 6.c.cum in ecclesijs.33.

III. Regula: De examinandis prius ordinandis cauetur distinct.24.c.ult. Concordant ea quæ habentur ʒ.cap.7.reg.90. Quemadmodum & quo tempore examen faciendum, definitur d. distinct. 24.c.quando.

IIII. Regula: Ne ad intercessionem uel preces alicuius ordinatio fiat, cauetur per ea quæ proposita sunt lib.1.cap.16.quæst.1.causa 9.

V. Regula: De consensu ordinandi requirendo cauetur distinct.74.in prin.cum c.sequente. c.gesta.c.quorundam. c.ubi ista.c.honoratus. item c.1. de regularibus. Huius regulæ exceptio prima ha-

es

est: Nisi inuitus ordinatus intra annum nõ prouocauerit. c. si quis. 2. in fine. d. tt. de regularib. Altera exceptio est: Nisi uidua sponte uelum conuersionis sibi imposuerit, & inter uelatas oblationem Deo obtulerit. c. uiduæ. 4. d. tt. Tertia exceptio est: Nisi quis ultra annum habitum monachalem portauerit. c. ex parte. 22. d. tt. Planè si quis ad sacros ordines promoueri nolit, alijs rationibus coercetur, de quibus dicetur j. quæst. ultim. reg. 3. Sed & plura de regula proposita uide j. cap. proxim. reg. 33.

VI. Regula, De consensu parentum ordinandi. Hic non requiritur. 19. q. 3. c. ult. in fine. & 20. q. 1. c. puellæ. §. cum ergo. uers. sed puella. q. 2. c. 1. §. parentibus. & c. puella. uers. si uerò. Nouell. 42. §. hoc etiam cognitum. & Nouell. 123. §. interdicimus. Huius regulæ exceptio hæc est: Nisi filius filiáue sit impubes. d. §. parentibus. uers. usque ad quartum decimum. & d. c. puella. item d. q. 2. in prin. cum c. sequente. c. statuimus. §. hac authoritate. et c. ult. Huius exceptionis replicatio hæc est: Nisi parẽtes in ordinationem impuberis filij non consentientes, intra annum ab ea non prouocauerint. d. c. puella. uers. at si annum & diem dißimulando. & d. §. hac authoritate. uers. nisi tonsuram uel religiosam uestem. item c. si quis. 2. de regularibus.

VII. Regula: De consensu abbatis monacho ad clericatum ordinãdo cauetur dist.58.in prin. cum duob.cc.sequentibus.16.q.1.c.monachi.c.cum pro. c.monachi. item 18.q.2.c.quã sit.§.pariter autem. c.ad aures.5.de temp.ordinat.item De electione in 6.c.si religiosus.27.& Clement.ult.eod.tt.

VIII. Regula: Ordinatus à Papa sine licentia eius ad superiores ordines nõ promouetur. c.cum in distribuendis.12.de tempor.ordinat.

IX. Regula: Ne sine præsentatione patroni ordinatio fiat, cauetur c. illud prætereundum. 8. §. fin.& c.suggestum.20.de iure patronatus. 16.q.7. c.decernimus. Plura de hac regula uide J.cap.14. quæst.3.reg.1.

X. Regula: Monachi non ordinandi, nisi per tempus aliquod in monasterio fuerint conuersati & probati. c.ad apostolicam.16.§.fin. de regularibus. 17.q.2. c.ult. 19.q.3.c.monasterijs. Nouell.5. §.hinc autem. uers.sancimus. & Nouell.123.§.cæterùm si quis. Sanè tempus probationis quantum esse debeat, incertum est: quia eius uariæ extant definitiones. Nam d.c.16.& c.non solum.2.de regularib.in 6.annus definitur. Biennium uerò d.c. monasterijs. Triennium deniq; d. c.ult. & d.Nouell.5.& 123. Ideoq; in hac uarietate uidetur tempus probationis arbitrariũ esse. Cui accedit glossa in d.c.16.in uerbo Anni. Planè propositæ regulæ

exceptio hæc est: Nisi quis sciens ante tempus statutum professus sit: ideoq; beneficio pro se introducto renunciauerit. d. c. 16. Huius exceptionis replicatio prima est in ordine prædicatorum & minorum: in his enim professio intra annum sponte facta non ualet. c. non solum. 2. de regularib. in 6. Altera replicatio est in alijs mendicantium ordinibus, c. constitutionem, 3. d. tt. Hæc de antecedentibus ordinationem. Plura de his uide M. I. C. lib. 3. cap. [illegible] quæst. 3.

VII. MODVS ET ADIVNCTA ordinationis.

I. Regula: Nemo absolutè sine titulo ordinandus. distinct. 70. in prin. cum c. sequente. c. sanctorum. Plura de hac re uide J. quæst. prox. reg. 9.

II. Regula: De testimonio in ordinatione adhibendo cauetur 20. q. 2. c. ult.

III. Regula: De decretis conciliorum ordinando inculcandis cauetur distinct. 38. c. placuit. Pro declaratione huius ca. uide Alexand. de Imola in l. si quis. 6. de pactis. & §. igitur ordinandus. in Auth. quomodo oportet episc.

IIII. Regula: De libello officiali ordinato dando cauetur distinct. 38. c. quando.

V. Regula: De cautione ab ordinando exigenda cauetur distinct. 23. c. quanquam. Forma huius cautionis proponitur c. ne Dei ecclesiam. 43. de

Simonia. Hæc cautio per iusiurandum non præsta tur. c. nullus. 5. de iureiurando. 22. q. 5. c. ult. Nec in scriptis huiusmodi cautio præstanda. c. legebatur. 3. de maioritate & obedientia. Effectus huius cautionis definitur cc. um clerici. 19. de uerb. signif.

VIII. EVENTVS ET CONSEquentia ordinationis.

I. Regula: De pœna eius qui accepta pecunia ordinare non uult, cauetur 1. q. 1. c. nullus episcopus. §. qui autem.

II. Regula: De pœna episcopi præsentatum ma litiosè non admittentis cauetur c. pastoralis. 29. §. fin. de iure patronatus.

III. Regula: De pœna eius qui ordinari non uult, cauetur distinct. 74. c. si qui. c. placuit. Contradicit c. gesta. d. distinct. 74. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi simplex indignum se existimauerit superiori ordine. d. distin. 74. c. episcoporum. §. sanè si officium. Altera exceptio est: Nisi dolo episcopi ad alium gradũ promoueatur. d. distinct. 74. c. quorundam. & c. honoratus.

IIII. Regula: De pœna episcopi inuitum ordi nantis cauetur d. c. honoratus, in fine. & d. distin. 74. c. 1.

V. Regula: Non legitimè & non suo tempore ordinati deponuntur uel suspenduntur, & ordinatores

natores ius ordinandi amittunt. c. sanè super. 2. in fine. c. cum quidam. 8. c. literas. 13. in fine. c. uel non. 14. c. dilectus. 15. c. consultationi. 16. de tempor. ordinat. Item ordinandi potestate priuatur episcopus, qui pœnitentem sciens ordinauit, distinct. 50. c. ex pœnitentibus. §. si autem sciens. Idem cauetur de eo qui uiduam aut repudiatam uxorem habentem ordinauit, d. §. si autem sciens. uers. simili sententiæ. Idem in genere cauetur de omni qui indignum ordinauerit, 1. q. 1. c. si qui episcopi. Concordant ea quæ habentur s̃. quæst. 3. except. 5. item J. cap. 10. quæst. 2. reg. 1. except. 9. Sed & annua suspensio indicitur ei qui illegitimè ordinauit, distinct. 55. c. nullus. §. & ideo.

VI. Regula: Qui indignum ordinauit, reus est scandali quod per ordinatum oritur. 1. q. 1. c. hi quoscunq;.

VII. Regula: De non reiteranda ordinatione cauetur De consecrat. distinct. 4. c. non licet. Apostol. canon. 67. Huius regulæ exceptio est: Nisi prior ordinatio fuerit illegitima. 1. q. 7. c. per illicitam. 9. q. 1. c. per illicitam. & d. c. 67.

VIII. Regula: Monachus in clericum ordinatus à priore proposito non recedet. 16. q. 1. c. de monachis.

IX. Regula: Ordinato titulus & præbenda debet aßignari: & interim donec aßignetur, ab or-

dinatore est alendus.c.non liceat.2.c.episcopus.4. c.relatum. 9. c.de monachis. 12. c.cum secundum. 16.c.dilectus.19. & c.dilectus.27.de præbendis: c. cum super.8.de concessione præbendæ.Clement.1. de iure patronatus.16.q.1.c.si monachus.c.apostolicis. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi ordinatus de sua uel de paterna hæreditate subsidium uitæ habeat. d.c.episcopus.4.in fine. Altera exceptio est: Nisi ordinato præbenda fuerit aßignata. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit: uerùm eius replicatio est: Nisi præbenda aßignata fuerit euicta. c.inter cætera.17.de præbendis. Tertia exceptio uidetur: Nisi contra Lateranense concilium fuerit ordinatus. Sed reprobatur c.cum super.8.uers.nec ipsi canonici.de concessione præbendæ.

X. Regula: Ordinatio per quæ probanda sit, definitur c.1. cum duobus sequentibus. de clericis peregrinis. Hæc de clericis & monachis ordinandis sint dicta.

DE OFFICIIS CLERICORUM, quibus non præstitis clericatus amittitur.

Cap. V.

PRima regula: De officijs diuinis implendis cauetur Nouell.123.§.sancimus autem. Euentus,

tus, si ab ijs fuerit cessatum, proponitur c. si canonici. 2. & c. quamuis. 8. de officio ordinarij, in 6. distinct. 91. c. ult. Plura de hac re uide j. lib. proxim. cap. 2.

II. Regula: De docendo & instituendo populo cauetur distinct. 38. c. 1. in prin. uers. qui docendi officium. c. 1. in fine. item distinct. 23. c. his igitur. §. fin. 16. q. 1. c. alia causa. dist. 93. c. ille procul. Plura de regula proposita uide j. regulis proximis.

III. Regula: Gratiam docendi clericus habere debet. distinct. 43. in prin. §. debet.

IIII. Regula: Discretus in docendo esse debet, ne aut tacenda proferat, aut dicenda taceat. distin. 43. c. 1. c. in mandatis. c. scimus. c. ephesijs. & c. ult. item distinct. 44. c. 1. §. non ergo.

V. Regula: Eloquentiam in docendo dißimulabit, non fugiet. distinct. 38. c. penult.

VI. Regula: De peccatis populi redarguendis cauetur 23. q. 4. c. ipsa pietas. §. molestus est, usq; ad fin. c. quid faciet. c. si is qui. q. 5. c. non putes. c. non est. c. qui uitijs. 24. q. 3. c. tam sacerdotes. Plura de regula proposita uide j. lib. prox.

VII. Regula: Modus redarguēdi peccata præscribitur c. si sacerdos. 2. de officio ordinarij. Vide item j. cap. 8. quæst. 8. reg. 57. cum sequentib.

VIII. Regula: Clericus de subditorum suorum uita rationem reddere tenetur, nisi culpa uacet,

ſuumq; fecerit officium. diſtinct.47. c.penult. & ult.Apoſtol.canon.38.

IX. Regula: *De uigilijs & cantando in templo cauetur diſtinct.23. c.bis igitur.§.fin. diſtinct. 91.c.1.c.preſbyter. c.clericus uictum,in fine. c.ult. & diſtinct.92.c.ult. 12.q.1. c.quia tua.§.de eorum quoq;.uerſ.& canendis pſalmis. Qui canere debeant,definitur diſtinct.92.c.non liceat. Diacones canere non debent.diſtinct.92.c.in ſanctum.*

X.Regula:*Modus canendi præſcribitur diſtin. 92.in prin.cum c.ſequente.*

XI.Regula:*De precibus & ſacris libris legendis ac diſcendis cauetur diſtinct.38. c.1. §.ſacerdotes. Concordat M.I.C.lib.3.cap.2.reg.2. Vide item de hac re J. libro 4. cap. 1. quæſt.3.reg.5. cum ſequentibus.*

XII.Regula:*Scientiam debent habere clerici. d.c.1.in prin. & d.diſt.38.c.ſi in laicis. c.ſi iuxta.c. qui ea.item diſtinct.37.c.ideo.§.ut itaq;.*

XIII.Regula:*Quarum rerum ſcientiam clerici habere debeant, definitur diſtinct. 38. c. quæ ipſis.*

XIIII. Regula:*De canonibus ac regulis à clericis diſcendis ac obſeruandis cauetur d. diſtin.38. c.nulli. item c.recolentes.3. de ſtatu monachorum. & De conſecrat.diſtin.5.c.in omnib.in prin.*

XV. Regula:*De ſacra ſcriptura rectè intelligenda*

gendà cauetur distinct.37.c.uino.24.q.1.c.non asferamus.q.3.c.quid autem.

XVI. Regula:*De regula exponenda cauetur Clement.1.§.regula.de statu monachorum.*

XVII.Regula: *De scientia grammaticæ cauetur distinct.38.c.sedulò.c.indignum.c.locutio.*

XVIII. Regula:*De poetis non legendis cauetur distin.37.c.sacerdotes.c.ideo,in prin.*

XIX. Regula : *De dialectica & cæteris secularibus literis à clerico non legendis neq; discendis cauetur distinct.37.in prin. cum c. sequente. c. nónne.c.uino.c.omnem.c.legimus.* Contradicit d. *c.legimus.§.sed contra,cum c.sequente.ubi* Gratianus *huic obiectioni respondet distinguendo.*

XX. Regula: *De iurisprudentia & medicina seu physica à clericis & monachis non discenda cauetur c.non magnopere.3.c.super specula.10.ne clerici uel monachi secularibus negocijs se immisceant.c.ut periculosa.2.§.fin.eod.tt.in 6.*Huius regulæ exceptio est: Nisi *sint clerici parochiales ecclesias habentes.*Quæ *exceptio approbatur simul & distinguitur c.1.in prin.d.tt.in 6.*

XXI. Regula: *Vt nihil præter* Deum *curent clerici & monachi, cauetur 12.q.1. c.cui portio.c. duo sunt.*

XXII. Regula:*De quotidianis operibus monachorum disseritur* De *consecrat. distinct. 5. c.*

nun-

nunquam. Nouell.133.§.illud quoque.

XXIII. Regula: Ne officia uel negocia secularia tractent, uel negocientur, cauetur c.clerici. 15. in prin. & c.ult. de uita & honestate clericor. Clement.1.eod.tt. c.secundum.6.in prin.ne clerici uel monachi secularibus. Apostol.canon.6. & 80. distinct.23. c.his igitur. uers.& secularia. distinct. 88. c. consequens. c.episcopus. c.negociatorem. c. fornicari. c.perlatum. c.eijciens. item distinct.91.c. penult.§.fin.11.q.1.c.te quidem.14.q.4.c.canonũ. c.si quis oblitus. 16.q.1.c.de præsentiũ.c.sunt nonnulli.uers.neq; enim beatus.c.monachi à monasterio.q.7.c.& hoc.21.q.3.c.mollitijs.c.hi qui. Concordant item ea quæ habentur s̃. lib. prox. cap.3. quæst.2.reg.1.item M.I.C.lib.3.cap.2.reg.11. Declaratur regula proposita exemplis c.1. ne clerici uel monachi secularib.negoc. Plura exempla uide in regulis sequentib. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi clericus sit coniugatus, qui beneficium ecclesiasticum non habet. c. Ioannes. 7. uers.quia cum eum. de clericis coniugatis. Altera exceptio est: Nisi negocia sint ecclesiastica uel ecclesiasticarũ personarum. 11.q.1.c.clericum. §.illud autem quod.12.q.1.c.expedit. distin.88.c.1. Concordant item ea quæ habentur s̃. lib.proxim. cap.3.quæst.2.reg.1.except.2. Tertia exceptio est: Nisi iustum sit negocium seculare quod tractat.

Quæ exceptio uidetur approbari c.1.§.nec tamē iustum.ne clerici uel monachi secularib. Quarta exceptio est: Nisi miserabilium personarum negocia tractet.distinct.88.c.1. Concordant ea quæ habentur s̃.d.reg.1.except.4. Quinta exceptio est: Nisi pro pecunia mutuo data speciem receperit. 14.q.4.c.si quis clericus.

XXIIII. *Regula: Ne aliena negocia procurent,aut officiales principum sint,cauetur c.sacerdotibus.2. c.sed nec.4.c.clericis.5.§.fin.ne clerici uel monachi secularibus.distinct.86.c.ult.distinct. 88.c.inutile. 21.q.3.in prin. cum c.sequente. c.credo. c.mollitijs. Huius regulæ exceptiones uide s̃. reg.prox.*

XXV. *Regula: Ne tabellionatus officium exerceant, cauetur c.sicut.8. ne clerici uel monachi,&c.*

XXVI. *Regula:Ne alienas possessiones conducant,cauetur distinct.86.c.ult.distinct.88.c.1.21. q.3.c.1.c.placuit. & c.secundum.6.in fine. ne clerici uel monachi secularibus. Nouell.123. §.sed neque.Planè propositæ regulæ exceptio hæc est:Nisi clericus ecclesiæ suæ possessiones conducat. d.c. ult.uers.aut cui ipsius ciuitatis. item distinct.88. c. 1.uers.aut si fortè episcopus.& d.Nouell.123.uers. sed & ipsis. Plura de regula proposita uide M.I. C.lib.3.cap.2,reg.14.*

XXVII. Re-

XXVII. Regula: Religiosus executor in alicuius testamento datus non potest hoc officium sine superioris licentia suscipere. c. ult. in prin. de testamentis, in 6. Clement. 1. uers. quod utiq; non possunt. eod. tt.

XXVIII. Regula: Ne pro alijs intercedant, cauetur c. 1. c. quod quibusdam. 4. de fideiussorib. 14. q. 5. c. deniq;. uers. ideoq; in causis. Apostol. canon. 19. Huius exceptio est: Nisi monachi pro abbate suo intercesserint. c. ex rescripto. 9. de iureiurando.

XXIX. Regula: Ne quid pro patrocinio accipiant, cauetur 15. q. 2. in prin. cum. c. sequente.

XXX. Regula: Ne turpibus lucris inhient, cauetur distinct. 88. c. consequens. distinct. 23. c. his igitur. uers. neq; turpium.

XXXI. Regula: Ne usuras exerceant, cauetur d. c. his igitur. uers. usuris nequaquam. item c. clerici. 2. de uita & honestate clericor. distin. 46. c. seditionarios. uers. sicut nec usurarios. c. nõ licet. & c. ult. item distinct. 47. in prin. cum duob. cc. sequentib. c. de Petro. c. si quis. item 14. q. 4. c. si quis clericus, in fine. & c. nullus. Apostol. canon. 43.

XXXII. Regula: Ne sint cupidi, auari uel ambitiosi, cauetur dist. 47. in prin. & c. uirum. c. bonorum. c. sicut. item distinct. 23. c. his igitur. uers. amorem pecuniæ. & uers. neq; ullius iactantiæ.

XXXIII. Re-

XXXIII. Regula: Ecclesiastica officia nec ambiant, nec oblata respuant, cauetur 16. q. 1. c. uos autem.

XXXIIII. Regula: Ne simul ecclesiastica & monasterij negocia tractent, cauetur d. q. 1. c. nemo, c. legi. §. fin. cum c. sequente. c. presbyteros.

XXXV. Regula: Ne unus plura ecclesiastica beneficia habeat, cauetur J. cap. 7. reg. 8.

XXXVI. Regula: Ministeriũ euangelizandi & baptizandi renuere non debet. 8. q. 1. c. olim.

XXXVII. Regula: Officium clerici circa rem domesticam & liberos describitur distinct. 47. c. sicut. §. necesse est, cum sequentibus, usq; ad c. quod ad nos. Planè à cura rei familiaris liber esse iubetur distin. 88. c. episcopus. Nouell. 123. §. sed neq;. uers. aut curatorem familiæ.

XXXVIII. Regula: Liberos suos in secularibus literis instituere non debent. distinct. 37. c. legant.

XXXIX. Regula: De nouitijs seu minoribus à maioribus erudiendis cauetur distinct. 28. c. de his quos, in prim. 12. q. 1. c. 1. c. necessaria. itẽ Clement. 1. §. nouitijs etiam. & §. ad ampliationem. uers. rursus. de statu monachor. Concordat item M. I. C. d. cap. 2. reg. 6.

XL. Regula: De obedientia & reuerentia superiori ab inferiore præstanda cauetur distinct.

23. c.his igitur. uers. senioribus quoq;. distinct.93. in prin. c.à subdiacono.c.nulla. c.quisquis.c.nõ oportet. 16.q.1.c.placet.§.hoc idem. 18.q.2.c.abbates.§.monachi. De consecrat.distin.5.c.in omnib. §.fin. Concordat item s.cap.prox.quæst.7.reg.5. Poena inobedientiæ statuitur c.grauem. 15. de excess. prælator. c.si quis.2. & c.illud dominus. 5.de maioritate & obed. Apostol.canon. 30. 54. & 55. Concordant ea quæ habentur j. cap.prox.reg.16. except.9. Propositæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi clericus per Papã sit ordinatus. Sed reprobatur c.per tuas.7.de maioritate & obed.c. ult.de confirmatione utili. Altera exceptio uidetur: Nisi superior sit accusatus. Sed reprobatur 8. q.4.in prin.cum c.sequente.22.q.3.c.unico. Tertia exceptio est: Nisi superior illicitum quid uel indebitum iusserit. 11.q.3.c.si quis episcopus, cum sequentibus, usq; ad c.ita corporis. c.qui resistit.c.si is qui præest.item De excess.prælator.c.sanè.5.& c.cum ad.7. Huius replicatio est: Nisi non malum præcipiatur, sed bonum intermittendum. d.q.3.c. quid ergo.§.sciendum tamen. Quarta exceptio uidetur: Nisi non amore iusticiæ, sed ex alia causa quid sit præceptum. Hæc reprobatur 11.q.3.c.pauper, in fine.c.seruetur. Declaratur exceptio proposita d.q.3.c.episcopus. §.ad hoc respondendum. uers.ex animo.

XLI. Regula: Ne à correctione sui prælati ad laicos confugiant, cauetur 11. q.5. in prin.cum sequentibus. & 11.q.3.c.si quis presbyter.

XLII. Regula: Clerici & monachi sine consilio prælatorum nihil agere debent. 16. q.1. c.ecclesia. De consecrat.distinct.5.c.in omnibus. uers. & nihil sine. Declaratur hæc regula d.q.1.c.hinc est. §.item illud.uers.& ad rusticum. Huius regulæ exceptio est: Nisi diuina gratia intus commoniti ad docendum prorumpant. d.q.1. c.placet.§.ostendit ergo.

XLIII. Regula: Monachi de clericis iudicare non debent.16.q.1.c.si clericatus.§.non est.

XLIIII. Regula: Clericos decet hospitalitas. distinct.40. in prin. distinct.42.in prin. distin.85. in prin.cum c.sequente.

XLV. Regula: In hospitalitate exercenda delectus personarum non est habendus. distinct. 42. c.quiescamus.

XLVI. Regula: Hospitalitas aliorum ab ijs non despicienda.distinct.42.c.si quis despicit.

XLVII. Regula: De conuiuijs exercendis, et primum de loco conuiuiorum. In locis Deo dicatis conuiuia non celebranda. distinct.42. c.non oportet.c.nulli.c.penult.& ult.

XLVIII. Regula: De tempore conuiuiorum cauetur distinct.44.c.ult.§.1.

XLIX. *Regula: De benedictione & gratiarum actione in conuiuijs cauetur d. §. 1. uers. nec oportet. item d. distinct. 44. c. quando.*

L. *Regula: De modo & adiũctis conuiuiorum cauetur d. distinct. 44. c. conuiuia. c. quando. c. nullius. c. penult. Vt modus in conuiuando seruetur, cauetur d. distinct. 44. c. multis. Vt à publicis conuiuijs abstineant, cauetur distinct. 23. c. his igitur, in prin.*

LI. *Regula: Ne ex symbolis uel confertis conuiuia celebrentur, cauetur distin. 44. c. non oportet. c. ult. in prin.*

LII. *Regula: Ne cõuiuæ partes tollant de mensa, cauetur distinct. 42. c. non oportet.*

LIII. *Regula: Ne inter pocula cantent, cauetur 22. q. 1. c. clericum, in fine. distinct. 44. c. nullus. uers. aut cantare.*

LIIII. *Regula: Vt omnibus prodesse, nulli nocere uelint, cauetur 14. q. 5. c. deniq;, in fine. & c. ult. in prin. de postulando.*

LV. *Regula: Intercedere pro reis uel damnatis possunt, non autem temerario ausu eos debent defendere. 14. q. 6. c. 1. uers. sed nõ inhumanum est. & c. hi qui. 17. q. 4. c. reum. 23. q. 5. c. reos, in prin. l. 6. C. de episcopali audientia.*

Circa fœminas officia clericorũ & monachorũ.

LVI. *Regula: Continentes & casti esse iubentur c. ut clericorum. 13. de uita & honestate clericor.*

cor. distinct.31.c.episcopos.distin.32.c.erubescent. distinct.23.c.his igitur.distinct.43.in prin.distinct. 82.c.proposuisti. distinct.84.c.cum in præterito.c. cum de quorundam.

LVII. *Regula: Ne cum mulieribus confabulentur, uel conuersentur, cauetur c. si quisquam.2. de cohabitat.clericor.distinct.81.c.si quisquam.& distinct.23.c.his igitur.uers.uiduarum.*

LVIII. *Regula: Ne fœminas osculentur, caue tur de consecrat.distinct.4.c.monachi.*

LIX. *Regula: Ne secum habeant mulieres, cauetur distinct.81. c.oportet.c.sed si fortè, in fine.c. uolumus.c.cum omnib.c.archidiaconū. c.quidam. c.fœminas. c.ad reatum. distinct.82. c.plurimos.c. quia aliquanti. item* De *cohabitat.clericor. c.1.in prin. &* De *conuers.coniugator. c.uxoratus.8.§. fin.& distinct.32.c.hospitiolum.* Concordat item M.I.C.*lib.3.cap.2.reg.7.in prin.* Planè *propositæ regulæ exceptio hæc est: Nisi matrem, filiam, uel sororem suam clericus secum habeat, aut aliā, quæ omnem suspicionem effugiat. c.à nobis.9.de cohabitat.clericor. distinct.32. c.interdixit. distinct.81. c.uolumus.c.cum omnibus.c.fœminas.* Concordat M.I.C.*d.reg.7.except.1.* Contradicit *quoad sororem d.distinct.81.c.legitur.* Planè *propositæ exceptionis replicatio est: Nisi istiusmodi mulieres de incontinentia sint suspectæ. c.1. de cohabit.cleric.*

Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C. d. reg. 7. item J. in regulis sequentibus.

LX. Regula: Ne concubinas alant, cauetur c. clericos. 3. c. sicut. 4. c. si autem. 6. de cohabitat. clericor. distinct. 28. c. decernimus. distinct. 32. c. nullus, cum c. sequente, in prin. usq; ad §. præcipientes. distinct. 33. in prin. §. sed quæritur. distinct. 81. c. si qui sunt. c. eos etiam. Declaratur regula proposita definitione concubinæ distinct. 34. c. omnibus. §. concubina autem. Pœna autem concubinatus etiam in liberos extenditur 15. q. 8. c. cum multæ.

LXI. Regula: Ne uxores ducant, cauetur distinct. 28. c. decernimus. c. de his. §. cauendũ. c. presbyterum. c. ult. distinct. 31. c. ult. §. quod autem. §. similiter. distinct. 32. c. de illo. c. subdiaconibus. distinct. 33. in prin. distin. 81. c. si quis amodo. c. si quis sacerdotum. c. eos etiam. item 26. q. 2. c. 1. §. his itaque. uers. copula nanque. c. 1. & c. cum decorem. 8. de clericis coniugatis. Concordant item ea quæ habentur J. lib. prox. cap. 13. except. 30. & M. I. C. lib. 3. cap. 2. reg. 8. Planè huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi infra subdiaconatum clericus sit constitutus: huic enim uxorem habere permittitur, priuatur tamen beneficio. d. c. 1. & c. quod à te. 3. de clericis coniugatis. & c. clericus. 6. de uit. & honestate clericor. distin. 32. c. placuit. c. lectores. item 15. q. 3. c. sanè. §. cum autem. uers. legibus enim

enim. Apostol.canon.25. Concordat item J.libro prox.d.except.30. repl.7. item M.I.C.d.reg.8.except.2. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi alterius sectæ uxores ducant.d.distinct.32. c.quoniam. Altera replicatio est: Nisi secundam uxorem duxerit. Approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox. reg.24. & M.I.C. d.except.2. repl.1. Tertia replicatio est: Nisi uiduam uxorem duxerit, non uirginem. Approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox.reg.25.& M.I.C.d.except.2.repl.2. Plures huiusmodi replicationes uide d.except.2. Altera exceptio est: Nisi is qui uxorem duxerat, pœnitentia ductus eam dimiserit. c. sanè.4.de clericis coniugatis. Tertia exceptio est: Nisi cum minores religioni à parentibus oblati essent, maiores octodecim annorũ facti nuptias contrahere uelint.distinct.28.c.de his. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.reg.8. item J.lib.prox.d.except.30. Vide item de proposita regula J.cap.11.de diaconis,reg.14.

LXII. Regula: Ne in sacris ordinibus constituti cum uxoribus suis coeant. Hæc regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur J.lib.prox.cap.16.reg.5. except.4. Quibus concordat distin.31.c.1.§.eos autem. & §.fin. cum sequentibus. ubi ratio propositæ regulæ adfertur à Gratiano uers.causa huius. Concordat item d.di-

stinct.31.c.temerè,cum c.sequente.c.eos.c.si laicus. item distinct.32. c.1. c.multorum. distinct.81. c.ministri.Concordat item ꝭ.reg.56. Contradicit Apostol. canon. episcopus.5. ubi cauetur, ne sub prætextu religionis uxorem abijciant. Respondetur huic obiectioni distinct.31.c.quicunq;.§.potest & aliter.c.quoniam.§.fin. De qua re uide item ȷ.lib. prox.cap.16. reg.5. except.4. Propositæ regulæ exceptionem uide ȷ.lib.prox. d. except.4. repl.1.

LXIII. Regula:Ne clericus solus ad fœminæ tabernaculum accedat, nec cum sola fœmina confabuletur, nec per alios fœminæ aliquid secretò mandet, cauetur distinct. 81. c.clericus, cum c.sequente.c.cum omnibus.& c.clerici.

LXIIII.Regula:Ne cum mulieribus lauacra habeant communia, cauetur distinct. 81. c.non oportet.

LXV. Regula:Ne monialium monasteria ingrediantur, cauetur c.monasteria.8.de uita & honestate clericor.18.q.2.c.diffinimus.c.in nullo.Nouell.133.§.non ingredietur.

LXVI. Regula:Nec commatrem sibi facere, neq; ad fœminas accedere monacho licet.18.q.2.c. peruenit.

LXVII. Regula:Ne ab ecclesia sua recedãt, sed ibi resideant;cauetur c.quia nonnulli.3.§.cum igitur.c.relatum.4.c.conquerẽte.6.uers.uel quod eidem

eidem ecclesiæ. c.ex parte.8. c.qualiter.9. c.inter quatuor.10. c.ex tuæ.11.in prin. & c.ult.de clericis non residentibus. c.extirpandæ.30.§.qui uerò. de præbendis. c.quanto.7. de officio ordinarij. c. licet canon.14. §.is etiam. de electione, in 6. Clement.1.§.quia uerò.uers.prælatis eorum. & §.cæterùm,in fine.de statu monachorum.7.q.1.c.si qui uerò.c.si quis in clero. item De statu regularium, in 6.c.unico,in prin. 16.q.1.c.quidam.c.si cupis,in prin.c.iuxta.18.q.2.c.abbates.§.monachi. 20.q.4. c.ult.uers.item clericis.Concordant deniq; ea quæ habentur j.reg.prox. item M.I.C.lib.3.cap.2.reg. 16. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi rationabilis causa subsit.d.§.cæterùm,in fine. & c. relatum. 4. uers. uel pro alijs honestis. & c.inter quatuor.10.in fine. uers.dummodo non sint iusto, de clericis non residentibus. c. licet canon.14.§.fin.de electione,in 6.Quæ autem sit rationabilis causa ad non residendum, patet ex sequentibus exceptionibus,tanquam propositæ exceptionis speciebus. Altera exceptio est:Nisi studiorum causa absit. d.§.cæterùm. uers. nisi ex studiorum causa.& d.c.relatum.4.uers.uel studio literarum. Concordant ea quæ habentur j. cap.7. reg.79.except.1. Huius exceptionis replicatio prima est, quo ad quotidianas distributiones: has.n. studiorum causa absens non percipit. c.licet.32. de

præbendis. Altera replicatio est: Nisi studiorum causa absit eo loco, ubi nullum est studiorum exercitium. c.tuæ fraternitatis.12. de clericis non residentibus. Tertia replicatio est: Nisi sine licentia sui prælati & consilio maioris partis conuentus studiorum causa absit. c.ut periculosa.2. ne clerici uel monachi secularib.in 6. Hæc de secunda exceptione. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi pro seruitijs ecclesiæ suæ absit.c.ex parte.13.de clericis non residentib. Quarta exceptio est: Nisi in seruitio uel comitatu sui prælati absit.c.de cætero.7.& c.ad audientiam.15.eod.tt. Quinta exceptio est: Nisi in familia Papæ absens sit.c.cum dilectus.14.eod.tt. Sexta exceptio: Nisi cum licentia sui prælati absit. c.relatum.4.uers.nisi fortè de licentia.d.tt. Huius replicatio est: Nisi defectus sit clericorum. c.cum ad hoc.16.de clericis non residentibus. Septima exceptio uidetur: Nisi beneficium sit modicæ æstimationis. Sed reprobatur c.conquerente.6.eod.tt. Octaua exceptio: Nisi in digniori ecclesia resideat, qui ab accessoria abest. c. extirpandæ.30.§.qui uerò. de præbendis. distinct.70.c.ult.§.si quæ tamen. Nona exceptio est: Nisi in ecclesiam extra monasterium constitutam eat. Nouell.133.§. deinde etsi. Decima exceptio est: Nisi beneficium resignauerit. Cuius replicatio est: Nisi sine superioris licentia id resignauerit. c.ad-

monet.

monet. 4. de renunciat. Plures huiusmodi exceptiones uide J. cap. 7. reg. 79. item cap. 8. quæst. 8. reg. 48. except. 1. cum sequentibus.

LXVIII. Regula: Ne ex una ecclesia in aliã transeant, cauetur c. 1. de clericis non residentibus. c. Ioannes. 5. c. non est. 7. de regularibus. distin. 70. c. ult. §. & in qua. 1. q. 1. c. filium. 7. q. 1. c. placuit. c. si qui uerò. c. si quis presbyter. c. propter. c. si quis de ordine. 19. q. 2. c. 1. 20. q. 4. c. monachum, in prin. extrauag. com. 1. de regularib. Apostol. canon. 14. Concordant item ea quæ habentur s̃. reg. prox. & M. I. C. lib. 3. cap. 2. reg. 17. Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi licentia sui prælati ab una ecclesia ad aliam transierit, uel decreto publicè interposito. d. c. monachum. uers. nisi abbatis sui. c. quæsitum. 5. §. fin. 7. q. 1. c. episcopus de loco. Altera exceptio est: Nisi ad duriorem ordinem transierit. c. sanè. 10. & c. licet. 18. de regularibus. c. ex parte. 10. de tempor. ordinat. 20. q. 4. c. 1. Tertia exceptio est: Nisi clericus monasterium ingrediatur. 19. q. 1. c. 1. q. 2. c. duæ sunt. Huius replicatio est: Nisi canonicus sit regularis: huic enim nõ permittitur ad aliud monasterium transire. 19. q. 3. c. 1. c. mandamus. Ratio huius redditur 20. q. 4. in fine. Quarta exceptio uidetur: Nisi consuetudo loci permittat ab una ecclesia ad aliam transire. Sed reprobatur c. cum uenerabilis. 7. de consuetudine.

Quinta

Quinta exceptio est: Nisi tempore probationis nondum finito, nec profeßione facta, ad aliam ecclesiam transierit. c. postulasti. 21. de regularib.

Replicatio præcedentium exceptionum generalis.

Hactenus propositæ regulæ exceptiones enumerauimus, quarum tamen replicatio generalis hæc est: Nisi seruus manumissus sit hoc modo, ut ecclesiæ certæ seruiat. hic enim ad aliã ecclesiam transire non potest. c. eo libentius. 6. de seruis non ordinandis. Plura de regula proposita uide J. cap. 7. reg. 8. except. 2.

LXIX. *Regula: Ne ad secularem uitam redeant, cauetur c. 1. & c. tuæ fraternitati. 3. de apostatis. 7. q. 1. c. si qui uerò. 17. q. 1. c. Ananias. 20. q. 1. c. puellæ. q. 3. c. 1. c. procliuus. c. eos qui. 27. q. 1. c. si custos. c. si homo. c. omnes. uers. quæ uerò. Concordat item M. I. C. lib. 3. cap. 2. reg. 18. Planè propositæ regulæ exceptio prima uidetur: Nisi licentia sui prælati ad secularem uitam redierit. Sed reprobatur 17. q. 3. c. unico. Altera exceptio est: Nisi profeßio nondum fuerit facta. c. postulasti. 21. de regularibus. 17. q. 1. c. ult. in fine. q. 2. c. 1. c. nec nouimus, in fine. Huius replicatio prima hæc est: Nisi habitum religionis susceperit. c. super eo. 9. c. ex parte. 22. de regularibus. c. constitutionem. 3. §. sed expreßè. uers. tacitè uerò. eod. tt. in 6. Huius duplicatio*

plicatio prima est: Nisi nouitiorum, non professorum habitum susceperit. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur c.consulti.20. & c.statuimus.23.§.fin.de regularibus. Huius duplicationis triplicatio prima est: Nisi euidenter appareat, eum uitæ genus commutare uoluisse.d.c.20. Altera triplicatio est: Nisi per annum habitum nouitiorum gestauerit. Clement.eos qui.2.eod.tt.& d.c.ex parte.22. Altera propositæ replicationis duplicatio est: Nisi intra triduum habitum rursus deposuerit. c.ad nostram.8.uers.aut si post.de regularibus.c.constitutionem.3.§.fin.eod.tt.in 6. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi mulier non professa uelum conuersionis sponte sibi imposuerit.c.uidua.4.de regularibus. Tertia replicatio est: Nisi euidenter appareat, non professum uitæ genus commutare uoluisse.c.consulti.20. & c.statuimus.23.d.tt. Hæc de secunda exceptione. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi inuitus sit professus.c.1.de his quæ ui metúsue causa.20.q.1.c.puellæ. c.sicut.q.3.in prin. cum c.sequente.c.præsens. Huius replicatio prima hæc est: Nisi postmodum ratum habuerit, quod ab initio se inuito gestum est.d.c.1.§.fin.20.q.1.c.illud. Quarta exceptio uidetur: Nisi blanditijs prælatorum allectus sit ad professionem. Sed reprobatur 16.q.7.c.ult.20.q.3.c.ult. Quinta exceptio est: Nisi minor

annis professus sit. c.ad nostram.8.de regularibus. c.1.in prin. c.non solùm.2. uers.maior tamen quatuordecim.eod.tt.in 6.20.q.1.c.1. Huius replicatio prima est: Nisi adultus factus professionem ratam habuerit.d.c.1.in 6.& d.q.1.c.1.c.illud autem.Concordant ea quæ habentur s̄. cap.proxim. quæst.2. reg.36.except.4. Altera replicatio est: Nisi consensu parētum minor sit oblatus.d.c.1.in fine,cum c.sequente.& d.q.1.c.monachum. c.quicunque.c.quem progenitores. c.infans.§.ex his authoritatibus.item De regularibus c.significatum.11. §.si autem à parentib.& c.cum uirum.12. Contradicit c.cum simus.14. eod.tt. & glossa in d.c.12.in uerbo, Quidquid horum. Hæc de quinta exceptione:de qua tamen uide plura s̄.cap.prox.quæst.2.reg.36. Sexta exceptio est:Nisi furiosus professus sit. Hæc exceptio approbatur sub cōditione c.sicut tenor. 15.de regularibus.Septima exceptio:Nisi ante tempus probationis finitum professus sit. Quæ exceptio approbatur simul et distinguitur per ea quæ habentur s̄.cap.prox. quæst.6.reg.8. Octaua exceptio uidetur: Nisi consecratio nondum fuerit facta. Sed reprobatur 20.q.1.c.puellæ.uers.etiamsi nondum. Nona exceptio uidetur: Nisi post professionem non susceperit habitum religionis. Sed reprobatur c.porrectum.13. de regularib. c.constitutionem.3.uers.sed expreßè.eod.tt.in 6. Deci-

ma

ma exceptio uidetur: Nisi professus nunquam in claustro, sed in seculo permanserit, & bonis suis usus sit. Reprobatur c. sicut nobis. 17. de regularibus. c. ex parte. 9. de conuersione coniugator. Hæc de sexagesimanona regula eiusq; exceptionibus sint dicta: de qua uide item M. I. C. libro 3. cap. 2. reg. 18. Sanè de fugitiuis & apostatis requirendis ac puniendis cauetur c. ult. de regularibus.

LXX. Regula: Vt peregrinantes literas habeant commendaticias ac testimoniales, cauetur c. fraternitati. 5. de clericis non residentibus. c. 1. de clericis peregrinis. extrauag. com. ad nostram. 2. de regularib. item De consecrat. distinct. 5. c. non oportet. item distinct. 71. c. extraneo. c. hortamur. & c. ult. item 23. q. 8. c. si quis episcopus. Apostol. canon. 32. & l. 22. §. fin. C. de episcopis & clericis. Concordant item ea quæ habentur s. cap. prox. quæst. 2. reg. 9. except. 3. repl. 1. Forma harum literarum præscribitur distin. 73. in prin. Exemplum habetur d. distinct. 73. c. 1. & c. ult. Huius regulæ exceptio est: Nisi peregrinantes spiritu diuino agitentur. 19. q. 2. c. duæ sunt.

LXXI. Regula, Vt iam dictæ literæ rogētur, & non nisi à rogato dentur, cauetur distin. 72. in prin. cum c. sequente.

LXXII. Regula: A' sede apostolica uocatus domum non reuertatur sine literis apostoli-

cis,

cis.8.quæst.5.in princ.cum c.sequente.

LXXIII. *Regula: Vt à causis sanguinis abstineant, cauetur c.clericis.5.in prin. c.sententiam.9.ne clerici uel monachi secularibus.23.q.8.c.sæpe principes.c.his à quibus.* Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi à seculari magistratu iureiurando indulgentia reo promittatur. d.c. sæpe principes.uers.ibi consentiant fieri regibus.* Altera exceptio est: *Nisi clericus iurisdictionem temporalem habens, causas sanguinis delegauerit. c. ult.ne clerici uel monachi secularibus, in 6.*

LXXIIII. Regula: *Clericus qui homicidiũ commisit, uel causam mortis præstitit, deponitur. c.de cætero.11. de homicidio. distinct. 50. c.miror. c.clericum. c.si quis uiduam. uers. similiter.* Apostol.canon.64.Exemplum *eius qui causam mortis præbuit, habetur c.ex literis. 10. de exceßib.prælatorum.* Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi casu, non occidendi animo factum sit homicidium. c.lator.9.c.dilectus.13. c.ex literis.14.c. ex literis.15.c.significasti.16.c.Ioannes.23.& c.ult. de homicidio. distinct. 50. c.clerico.c.hi qui. item 15. q. 1. c.nec is qui.* Concordant *item ea quæ habentur s.lib.1.cap.5.de homicidio, quæst.1.except. generali 1.* Planè *huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi culpa casum præceßit, seu non adhibuit diligentiam quam debuit.c.presbyterum.7.*

& c.

& c.continebatur.8.de homicidio. Altera replicatio est: Nisi dans operam rei illicitæ casu homicidium fecerit. Quæ replicatio approbatur secundum quosdam d.c.continebatur. 8. item c.tua nos. 19.in prin.c.sicut.eod.tt.Tertia replicatio est:Nisi ira percitus casu homicidium fecerit. distinct. 50. c.studeat.Quarta replicatio uidetur:Nisi homicida ueniam delicti petierit. Sed reprobatur c.exhibita.22.de homicidio. Hæc de prima exceptione. Altera propositæ regulæ exceptio uidetur:Nisi sui defendendi causa homicidium fecerit. Sed reprobatur c. interfecisti.2. §. fin. & c. significasti. 18. §.fin. eod.tt. item distinct.50. c.de his clericis. Admittitur tamen, si mortem aliter effugere non potuit,Clement.unica,in fine.de homicidio. Tertia exceptio est:Nisi obsidionis uel captiuitatis necessitate coactus homicidium fecerit. distinct.50.c. de eo. §.quod uerò, cum c.sequente. & c.quia te. Quarta exceptio uidetur: Nisi pro salute communi, uel aduersus hostes fidei pugnans homicidium fecerit. Sed reprobatur sub conditione c.penult. de homicidio.Quinta exceptio est:Nisi per furorem homicidium fecerit. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur 15.q.1. c.ult. Clement.unica,de homicidio. Sexta exceptio est:Nisi ciuiliter saltem conquerens de crimine causam mortis præbuit.c.postulasti.21.de homicidio.c.prælatis.2.

eod.tt.in 6. Septima exceptio: Nisi indicia tantùm criminis professus causam mortis præbuit. c. tuæ nos. 19. §. ad ultimum. de homicidio. Octaua exceptio est: Nisi conceptus, nondum autem uiuificatus fœtus interierit. c. sicut. 20. in fine. eod. tt. Nona exceptio: Nisi non per se, sed per alium occidit. reprobatur c. Heinricus. 2. de clericis pugnantibus. Decima exceptio est: Nisi tantùm in turba defendendi causa fuit, in qua aliquis est occisus. c. præsentium. 3. & c. ult. de clerico percussore. Vndecima exceptio uidetur: Nisi non appareat, cuius ictu perierit. Sed reprobatur c. significasti. 18. §. quod si discerni. de homicidio. Duodecima exceptio uidetur: Nisi cum non lætaliter aliquem uulnerasset, is postea ab alio fuerit occisus. Sed reprobatur d. c. 18. Decimatertia exceptio uidetur: Nisi cum tantùm uerberari mandasset, hoc adiecto ne occidatur: mandatarius fines mandati egressus occiderit. Sed reprobatur c. ult. eod. tt. in 6. Decimaquarta exceptio est: Nisi infans homicidium fecerit. Clement. unica, eod. tt. Decimaquinta exceptio est: Nisi dormiens aliquem occiderit. d. Clement. unica.

LXXV. Regula: Ne militent, uel alios ad militandum incitent, bellicáue negocia administrẽt, aut in duello pugnent, cauetur c. 1. de clericis pugnantibus, c. quod in dubijs. 5. de pœnis. 23. q. 8. in

prim.

prin.cum sequentibus,usq; ad c.clerici qui.item d.q.8.c.reprehensibile.c.si in mortem.c.quo ausu.c.si quis episcopus.§.reprehēduntur,cum c.sequente,usq; ad §.licet ergo. Apostol.canon.82. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi sui defendendi causa bellum gerat. Sed reprobatur d.q.8. in prin.§.fin.& c.non pila.uers.aliter nec debeo. Altera exceptio est: Nisi pro suo grege bellum gerat.d.q.8.c.scire uos. Tertia exceptio est: Nisi ratione feudorū,quæ ab Imperatore detinet,ad bellum uocetur. Quæ exceptio uidetur approbari d.q.8.c.si in mortem.§.ecce quod. Quarta exceptio est: Nisi alios ad defensionem oppressorum & infidelibus resistendum hortentur: hoc enim facere possunt. d.q.8.c.igitur cum sæpe.c.omni timore.c.hortatu.c.præterea. c.ut pridem. c.suppliciter.& c.si uobis.§.licet ergo.

LXXVI. Regula: Ne arma sumant,néue armati incedant,cauetur 23.q.8.c.clerici. c.quicunq; ex.item De uita & honestate clericor. c.clerici.2. & Clement.1.§.aduersus uerò.uers.uel arma portantes.eod.tt. item Clement.1.§.quia uerò,in fine. de statu monach.

LXXVII. Regula: Ne sint seditiosi,cauetur distinct.23.c.his igitur. uers.dolos. & distinct.46. c.seditionarios.

LXXVIII.Regula: Ne sint cupidi uindictæ,

cauetur d. c. seditionarios. uers.uel iniuriarũ suarum ultor.

LXXIX. Regula: Ne discordent, neue sint contentiosi, cauetur distin.90.c.oblationes. c.neq; ad Cain.c.alienus.c.si quis.c.dißidentes.

LXXX. Regula: Ne sint inuidi, cauetur d.c. his igitur. uers.odium. & distinct.46. c. clericus inuidens.

LXXXI. Regula: Ne sint maledici uel calumniantes, cauetur d.uers. odium.& d.distin.46. c.clericus.c.accusatores.

LXXXII. Regula: Ne adulationib.& proditionibus uacent, cauetur distinct. 46. c.clericus qui.& c.sunt nonnulli.

LXXXIII. Regula: Ne iurẽt, cauetur 2.q.5.c.1.c.nos sanctorũ.c.nos sacramentũ.& c.si quis. item 22.q.5.c.penult. & ult. item De iureiurando c.nullus.5. item De iuramento calumniæ c.1. & l. 25.§.quod si lis. uers.quia ecclesiast. C.de episcop. & clericis. Propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi pro recta fide iurent.d.c.nos sacramentũ. & d.2.q.5.c.1.uers.nisi pro recta fide. Altera exceptio est: Nisi agatur de fama clerici. d.q.5. c.si quis presbyter. §.uerùm, cum c.sequente. c.habet. c.Mennam.c.quanto.& c.mandastis. Tertia exceptio est: Nisi ex causa necessaria iurandum sit, puta pro testimonio, c.etsi Christus,26. de iureiurando.

rando. De qua re uide plura s. lib. proxim. cap. 16. in prin.

LXXXIIII. Regula: Ne ſcurrilibus & turpibus uerbis utantur, cauetur diſt. 46. c. clericum.

LXXXV. Regula: Ne ioculatores ſint, uel goliardi aut buſones, cauetur c. unico, de uita & honeſtate clericor. in 6.

LXXXVI. Regula: Ne ludant, néue ſpectaculis interſint, cauetur diſtinct. 23. c. his igitur, in prin. diſtinct. 35. c. 1. diſtinct. 44. c. nullus preſbyterorum, in fine. item c. cum decoram. 12. c. clerici. 15. §. mimis. & §. ad aleas. de uita & honeſtate clericor. item De conſecrat. diſtinct. 5. c. non oportet. Apoſtol. canon. 41. cum ſequente. Concordat item M. I. C. lib. 3. cap. 2. reg. 13.

LXXXVII. Regula: Ne uenationes exerceant, cauetur c. 1. & c. ultim. de clerico uenatore. Clement. 1. §. porrò. & §. ſi quis autem. uerſ. ſi qui uerò. de ſtatu monachor. diſtinct. 34. c. epiſcopum. c. omnibus. diſtinct. 86. c. qui uenatoribus, cum ſequentibus, uſq; ad c. non ſatis eſt.

LXXXVIII. Regula: Ne comam nutriãt, neque barbam, cauetur c. ſi quis. 4. c. clericus. 5. c. clericis. 7. & c. clerici. 15. §. comam. de uita & honeſtate clericor. diſtinct. 23. c. prohibete. c. clerici. c. ſi quis ex. c. penult. Ratio raſuræ redditur 12. q. 1. c. duo ſunt. §. hi namq; ſunt. uerſ. & hoc deſignat.

Huius regulæ exceptio prima est: Nisi clericus sit coniugatus,non beneficiatus.c.Ioannes.7.de clericis coniugatis. Altera exceptio est:Nisi mulier sit religiosa.distinct.30.c.quæcunq;.

LXXXIX. Regula: De habitu,uestitu & ornatu clericorum cauetur d. c. clerici.15. de uita & honestate clericor. c.cum ad.6.in prin.de statu monachor.Clement.1.eod.tt. Clement.quoniam.2. de uita & honestate clericor. distinct.23.c.clerici. c.sanctimonialis. distin.41. in prin. & c.parsimoniam.item c.ult.in prin.21.q.4.c.1.cum sequentib. usq; ad q.5. Huius regulæ exceptio hæc est:Nisi in minori ætate clericus sit constitutus. c. ult. de clericis coniugatis. Ad regulam quoque propositam pertinet, quòd compagis & mappulis uti non possint sine permissu Papæ. distin.93.c.peruenit,cum c.sequente.

XC. Regula, De uarietate uestitus clericorū. Eius ratio redditur distinct.40.in prin. uers.unde in ueteri. Huius exceptio est:Nisi cōuersis sit prædicandum: hoc enim casu eundem habitum gestare debent omnes,quamuis diuersi ordinis.c.Deus. 11.de uita & honestate clericor.

XCI. Regula: De distinguendo habitu nouitiorum & professorum cauetur c.statuimus.23. §. fin.de regularibus.

XCII.Regula:De incessu clericorum cauetur distinct.

distinct.41.c.parsimoniam.uers.& incessu.item c. ult.distinct.23.c.his igitur.uers.non uagi oculis.

XCIII. Regula: De alimentis, cibo & potu clericorum cauetur distinct. 41. in princ. uers.& quod tam de uestibus. item c.1. ead.distinct. Apostol.canon.62.

XCIIII. Regula: Non cibus, sed appetitus est in culpa.d.distinct.41.c.deliciæ.c.quod dicit.

XCV. Regula: Vt diuitibus obseruantia cibi remittatur, cauetur distinct.41.c.non cogantur.

XCVI. Regula: De esu carnium monachis interdicto cauetur c.cum ad.6.§.in refectorio.de statu monachor. Clement. 1. §.fin. eod.tt. De consecrat.distinct.5.c.carnem. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi ob ægritudinem.d.c.carnem.uers. seruato tamen moderamine, & d, c. cum ad.6. §. porrò debiles. Altera exceptio uidetur: Nisi in solennitatibus. Sed reprobatur d.c.cum ad.6.§.nec in quibusdam, Tertia exceptio uidetur: Nisi extra refectorium carnibus uescantur. Sed reprobatur d.§. nec in quibusdam. uers.sed nec extra refectorium. Quarta exceptio est: Nisi ex speciali abbatis indulgentia. d.§.nec in quibusdam. uers.quanquam ex indulgentia.

XCVII. Regula: De crapulis & ebrietatibus uitandis cauetur c.à crapula.14. de uita & honestate clericor. distinct.23. c.his igitur, in prin.uers.

priuata. & distin.35.in prin.§.sequitur.c.1.c.uenter.c.uinolentum.c.luxuriam.c.sexto.c.ult. & distinct.44.in prim. cum c.sequente. c.nullus. c.ult. §.si ergo. De consecrat.distinct.5.c.nullus presbyterorum.Apost.canon.41.cum sequente.

XCVIII. Regula: Ne tabernas ingrediātur, cauetur distinct.44. c.non oportet.c.clerici. item De uitá & honestate clericor.c.clerici.15.§.& tabernas.Apostol.canon.53.

XCIX. Regula:Ne tabernā aut ergasterium habeant,cauetur distinct.44.c.nulli.

C. Regula: De alimentis adquirendis cauetur distinct.91.in prin. c.presbyter. uers.deinde peractis.c.clericus.c.penult.

CI. Regula: Vt priuatum seu proprium nihil habeant, sed omnia illis sint communia, cauetur De regularibus c.Ioannes. 5. uers. nec eorum aliquem.item De statu monachorum c.monachi.2.in prin.uers.nec peculium. & §.qui uerò. item c.super.4.c.cum ad.6.§.1.item Clemēt.1.§.fin.eod.tt. Idem cauetur non de monachis solùm, sed & de clericis, 12.q.1.in prin. c.dilectissimis. c.clericus.c.duo sunt.§.rasio uerò. c.quia tua.c.scimus.c.nolo. c.non dicatis. c.habebat, in fine. c.illi autem.§.de rebus, item distinct. 32. c.præter. §.præcipientes. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est, quòd habens propria clericus quidem non erit,

cleri-

clericatus tamen illi non tollatur. d. §. de rebus. uers. si habuerint, non clerici erunt, non tamen, &c. item d.q.1. c.certè ego. Altera exceptio est: Nisi clericus uxorem & liberos habeat: ad horum enim usum licet illi habere propria. d. q. 1. c.præcipimus.§.cum ergo. Cui cõtradicit glossa in uers. sed notandum. Tertia exceptio est: Nisi clericus suis contentus à sumptibus ecclesiæ abstineat. d.q. 1.c.illi autem. Accedit glossa d.q.1.in prin. Quarta exceptio uidetur: Nisi cum monacho de habenda proprietate fuerit dispensatum. Sed reprobatur c.cum ad.6.§.fin.de statu monachor. Quintæ exceptionis loco notãdum, quamuis nihil proprium habere debeant, tamen res ecclesiæ ab ijs poßideri & administrari posse. 12.q.1.c.expedit.c.nulli.§.si ergo res, cum c.sequente.

CII. Regula: De lectis monachorum cauetur Clement.1.in prin.uers.& lectisternij. de statu monachorum.

CIII. Regula, De habitatione clericorum & monachorum. Vt non separatim, sed in communi loco habitent, comedant & dormiant, cauetur 12. q.1. c.1. c.dilectißimis. c.necessaria. c. quia tua, in prin. 16.q.1. c.si clericatus.§.fin. 20.q.4.c.monachum.§.seruandum quoq;. item distinct.32. c.præter hoc.§.præcipientes. De consecrat.distinct.5.c. in omnibus. item De uita & honestate clericor.c.

quoniam.9.in prin.uers.in una domo. Huius regulæ duæ exceptiones proponuntur d. §.seruãdum. uers. nisi fortè probatis post emeritos labores, aut propter infirmitatis necessitatem. Plura de regula proposita eiusq; exceptionibus uide M.I.C. lib. 3.cap.2.reg.5.

CIIII. Regula: Ne singuli monachi per parochias uel prioratus ponantur, cauetur c.monachi. 2.in prin. uers.nec singuli. & c.quod Dei. 5.§.fin. de statu monachor.c.ex parte.3.& c.ult.de capellis monachorum. Clement.1.§.ad hæc. de statu monachorum.

CV. Regula: De silentio monachorum cauetur c.cum ad.6.§.in oratorio.de statu monachor. Clement.1.§.fin.eod.tt.

CVI. Regula: De confessione & communicatione monachorũ cauetur Clement.1. §.sanè. d.tt.

CVII. Regula: Matrimonium ne contemnant, cauetur J.lib.proxim.cap.2. quæst.4.reg.4. Nuptialibus tamen conuiuijs interesse prohibentur distinct.34.c.presbyteri.

CVIII. Regula: Ne ad curias principum eant, cauetur Clement.1.§.quia uerò. de statu monach.

CIX. Regula: Ne in foro uel nundinis uersentur, cauetur distinct.91.c.penult.§.qui uerò.

CX. Regula: Ne clerici conditionem suam abnegent, uel se monachos fingant, cauetur c.ut clerici.3.

rici.3.de regularibus.Apostol.canon.61.

CXI. Regula:Ne glorientur in malitia sua,cauetur c.quàm sit.9.de excess.prælator.

CXII. Regula:Vt ea quæ illis supersunt,dent pauperibus,cauetur 12.q.1.c.quia tua.§.fin.

CXIII. Regula:Vt bonis moribus uiuãt,cor, linguam & oculos ab omnibus illicitis cõseruent, ac corpus Deo seruent,cauetur d.c.quia tua. §.de eorum.uers.& sub ecclesiastica.distinct.23.c.his igitur.uers.non uagi oculis.

CXIIII. Regula:Vt singulis diebus mane prima hora ad lectionem ueniant,cauetur De consecrat.distin.5.c.in omnibus.uers.& singulis diebus.

CXV. Regula: Vt in mẽsa similiter lectionem audiant,cauetur d.c.in omnibus.§.fin.

CXVI. Regula: Pro gradu sui officij quenq; meliorem esse oportet.8.q.1.c.qualis enim.

CXVII. Regula:Ne monachi ea quæ clericorum sunt,usurpent, cauetur Clement.1.in prin.& §.nec etiam in casibus.de priuilegijs. Huius regulæ exceptio est:Nisi ad quosdam actus sint specialiter priuilegiati.d.Clement.1.in prin.uers.uel per priuilegia sedis apostolicæ. & d.Clement.1. §.fin.

CXVIII.Regula:Ne monachi in clericorum infamiam, damnum uel præiudicium quidquam agant, cauetur d.Clement.1. §.quibus,cum sequentibus,usq; ad §.fin.

CXIX. Re-

CXIX. Regula: De ratione sui officij reddenda cauetur distinct. 38. c. quando. §. cum uerò. Hæc de officijs clericorum & monachorum. Sed & plura huiusmodi officia uide s̃. cap. prox. quæst. 2. Cum enim in eum casum clericus peruenerit, quo ab initio ordinari non potuit, clericatum amittit. Quanquam hoc non est perpetuò uerum, ut ostẽdit Gratianus 15. q. 1. c. ult. §. his ita respondetur.

De exceptione præcedentium regularum generali.

Quamuis autem clericus & monachus contra officia hactenus enumerata agens sit deponendus, ut ex præmissis patet: tamẽ eius exceptio hæc est: Nisi pœnitentiam egerit. Quæ tamen exceptio uidetur reprobanda per ea quæ traduntur distinct. 50. in prin. cum sequẽtibus, usq; ad c. clericum qui. item c. de his. c. peruenit. c. accedens. c. quicunq;. c. qui sub. c. fidelior. §. fin. Concordant item ea quæ proposita sunt s̃. cap. prox. quæst. 2. reg. 15. Sed hisce non obstantibus, exceptio proposita approbatur d. distinct. 50. c. si post. §. econtrà, cum sequentibus, usq; ad c. sacerdos quidem. §. quomodo igitur. Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi ficta fuerit pœnitentia magis spe honoris ecclesiastici consequendi, quàm odio criminis commißi. d. distinct. 50. c. sacerdos. §. quomodo igitur, cum sequentibus, usq; ad c. absit. item d. distinct.

stinct.50.c.domino,cum c.sequente. & c.presbyteros.§.sed illud. Altera replicatio est: Nisi crimina, de quibus pœnitentia acta est, fuerint manifesta. d.c.presbyteros.§.fin.& d.distin.50.c.de his uerò. Tertia replicatio est: Nisi pœnitens in hæresin lapsus fuerit. d. distinct.50. c.de eo autem. Quarta replicatio est: Nisi homicidium fecerit pœnitens. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̄.reg.74. Quinta replicatio est: Nisi pœnitens ad altiorem gradum ascendere uelit. d.distinct.50. c.si duo. §.præmissis. c.hi qui altario. Contradicit tamen d.c.hi qui.§. sed exemplo, cum sequentibus, usq; ad c.ex pœnitentib. Sexta replicatio uidetur: Nisi iteratò deliquerit pœnitens.d.c.hi qui.§.quod si iteratò. Sed contrà reprobatur d.§.sed exemplo. Hæc de exceptione pœnitentiæ generali. Nunc de priuilegijs clericorum dicendum.

DE PRIVILEGIIS ET REbus clericorum ac monachorum. Cap. VI.

PRima regula: Sacerdotes sunt sal terræ.distinct.93.c.sacerdotes.

II. Regula: De Immunitate clericorum & monachorum cauetur c. quanquam. 4. de censibus, in 6, Clement.ult,de censibus. 16. q.1. c.iuxta

san-

ſanctionem.23.q.8.c.in qualibet,in prin.& §.uniuerſos.l.1.C.de epiſcopis & clericis. Concordat item s̄.lib.eod.cap.1.reg.24.& M.I.C.libro 3.cap. 8.reg.1.in prin.Huius regulæ exceptio eſt:Niſi munera ſint patrimonialia. 11. q. 1. c.ſi quæ cauſæ. §. fin. Sed de hac exceptione alijsq; pluribus uide d. reg.24.& M.I.C.d.reg.1.

III. Regula:Ne clericis uis uel iniuria per laicos inferatur, cauetur 16. q.7. c.contra,in prin. c. laici.c.inuentum. 17. q.4. c.ſi quis ſuadente.§.qui autem.l.10.C.de epiſcopis & clericis.

IIII. Regula:De pœna et abſolutione eius qui clericum percuſsit,cauetur d.c.ſi quis ſuadente,in prin. de quo cum alijs pluribus concordantibus uide s̄.lib.1.cap.8.quæſt.5. cauſa 6. itē cap.13. quæſt. 3.reg.1.except.7.

V. Regula: Clerici de bonis ſuis teſtari,eáue alienare non prohibentur.c.1.de teſtamētis. 12.q.5. in princ. cum c.ſequente.c.fixum. Apoſtol.canon. 39.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt:Niſi tempore clericatus uel epiſcopatus ſui adquiſierit. d. c.fixum.uerſ.poſtquā autem. & d.q.5.c.1.in prin. & d. 12. q. 3. in prin.cum c.ſequente. item c.1.c.ut unuſquiſq;.3.& c.ult.de peculio clericorum.c.1.in fine.& c.cum in.7.de teſtamentis. Concordant item ea quæ habentur J.capite 8. quæſt.10. reg.17. Planè propoſitæ exceptionis replicatio prima

hæc est: Nisi ad sustentandam uitam rebus in clericatu quæsitis utatur. d. c. ult. uers. sustentandæ uitæ causa. de peculio clericor. Altera replicatio uidetur: Nisi mobilia sint, quæ in clericatu adquisiuit. Sed reprobatur c. relatum. 12. in prin. de testamentis. Tertia replicatio est: Nisi pauperibus largiatur. d. c. relatum. 12. §. licet autem. & c. ad hæc. 8. eod. tt. Quarta replicatio est: Nisi religiosis locis de bonis in clericatu adquisitis reliquerit. d. §. licet autem. uers. & religiosis. Quinta replicatio est: Nisi ijs qui in uiuentis ministerio fuerint, aliquid ex bonis in clericatu adquisitis reliquerit. d. §. licet autem. uers. & illis qui uiuenti. Sexta replicatio est: Nisi canonicam portionem ecclesiæ, à qua ei debetur, uel alteri ecclesiæ relinquat. 12. q. 3. c. ult. Septima replicatio est: Nisi non occasione clericatus, sed ipsius personæ intuitu illi relictum uel adquisitum sit. c. quia nos. 9. c. relatum. 12. §. cæterùm. c. requisisti. 15. §. si uerò. de testamentis. c. 1. de success. ab intestato. 12. q. 3. c. 1. §. si autem ipsis. c. quicunq;. q. 5. c. fixum. uers. hæreditaria successione. Sanè quando præsumendum sit occasione clericatus, quando intuitu personæ adquisitum esse, ex persona relinquentis definitur d. c. requisisti. 15. Planè propositæ replicationis duplicatio prima hæc est: Nisi ex rebus ecclesiæ adquisierit: tūc enim, quamuis proprio nomine adquisierit, tamē

alienare

alienare nō poteſt. d.c.fixum.uerſ.de facultatibus eccleſiæ. 12.q.4.in prin.cum c.ſequēte,uſq; ad §.ſi quis uerò.& c.ult.itē c.presbyter.2.& c.inquiren dū.4.de peculio clericor.Altera propoſitæ replicationis duplicatio eſt:Niſi pro redemptione animæ epiſcopo ſit relictū uel donatū. 12.q.3.c.Pontifices.Octaua replicatio eſt:Niſi clerico relictū ſit, ut alij reſtituat.d.c.Pontifices.§.fin.Nona replicatio eſt: Niſi epiſcopo & eccleſiæ cōiunctim uel disiunctim ſit relictū: hoc enim pro parte dimidia epiſcopo pleno iure adquiritur, ut id, cui uoluerit, alienare poſſit. c.requiſiſti.15.§.quod ſi relinquatur,cum ſequentib.de teſtamētis.Huius duplicatio prima hæc eſt: Niſi epiſcopo & eccleſiæ non cathedrali relictū ſit. d.§.quod ſi relinquatur. uerſ. ſecus aūt eſt. Altera duplicatio eſt: Niſi pro redemptione animæ epiſcopo & eccleſiæ ſit relictū. 12.q.3.c.Pontifices. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione,eiuſq; replicationibus ſint dicta: de qua re uide item M.I.C. lib.3.cap.4.de priuilegijs epiſcoporū,reg.13. Altera exceptio eſt: Niſi monachus ſit: hic enim de rebus ſuis teſtari,eáſue alienare prohibetur.c.quia ingredientibus.2.de teſtamentis. 18.q.2. c.abbates. §.monachi.uerſ.aut peculiare. 19.q.3.c.quia ingredientibus. c.perlatum. Item concordat M.I.C. lib.3. cap.3.reg.5.in princ. Huius exceptionis replicatio prima hæc eſt : Niſi

monachus

monachus liberos legitimos habeat. c.cum simus. 14.in fine.de regularibus. 19.q.3.c.penult.Nouell. 5. §.decernimus.uers.si uerò filios. Altera replicatio est: Nisi eremita sit monachus. 19.q.3. c.perlatum.§.econtrà. Tertia replicatio est: Nisi monachus episcopus sit factus. Quae replicatio approbatur simul & distinguitur 18 q.1.c.1. Quarta replicatio est: Nisi monachus ad secularem uitam redierit. 17.q.4. c.hanc ergo. §.sed notandum, cum sequentibus. Contradicunt ea quae habentur M.I.C.lib.3.cap.3.reg.6. Plures propositae exceptionis replicationes uide M.I.C.d.cap.3.reg.5.

VI.Regula: Clerico defuncto regulariter ecclesia succedit. 12.q.5.c.sicubi, cum c.sequēte.c.1.uers. si autē ante.& c.ult.§.fin.de successionib.ab intestato.Concordat item M.I.C.lib.3.cap.4.de priuilegijs episcoporū, reg.14. Huius regulae exceptio prima haec est: Nisi clericus facto testamēto decesserit, seu res suas alij reliquerit.d.c.1.uers.donare eis liceat.& 12.q.1.c.episcopi.c.sint manifestae. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi tempore clericatus bona adquisierit: de his enim testari, eáue alijs relinquere prohibetur, per ea quae proposita sunt s.reg.prox.except.1. ubi etiam huius replicationis duplicationes uidere licet. Altera replicatio est: Nisi defunctus haereticos instituerit haeredes.c. si quis episcopus.5.& c.in eos.6.de haereticis. Ter-

tia replicatio est: Nisi de rebus ecclesiæ testatus fuerit clericus.12.q.1.c.episcopi.uers.quidquid uerò.q.5.c.obitum.c.fixum.uers.quascunq; res.Huius duplicatio est:Nisi tantum de proprijs rebus ecclesiæ relinquat, quantum ex eius bonis alijs leget. d. q.5.c.si episcopus.Quarta replicatio est:Nisi monachus testatus sit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt 5.reg.prox.except.2. Hæc de prima exceptione. Altera propositæ regulæ exceptio est:Nisi defunctus cognatos reliquerit: hi enim ecclesiæ in successione præferuntur.12.q.5.c.ult.uers.& sine cognatione.17.q.4.c.ult. Tertia exceptio est: Nisi defunctus à prælato illectus fuerit,ut clericus uel monachus fieret.16.q.7.c.penult.in fine.

VII.Regula: Collegio,non singulis hæreditas defuncti clerici adquiritur. c.relatum.12.§.nomine autem.de testamentis.

VIII.Regula:Si defunctus in diuersis ecclesijs beneficia possedit: bona eius in istas ecclesias pro portione sunt distribuenda.d.c.relatum.12.§.fin.

IX. Regula: Quibus deferatur successio serui clerici facti ac defuncti,definitur c.sancto.2.de successionib.ab intestato.

X.Regula,De foro clericorũ ac monachorum competenti. Apud ecclesiasticum,non ciuilem iudicem conueniendi. c.2.de foro competenti. c.seculares.

culares.2.eod.tt. in 6. c.at si clerici.4. de iudicijs. 11.q.1. c.1.c.nullus iudicum.c.clericum.c.continua. c.nullus clericus. c.si quis clericus. c.placuit. c. Christianis. c.Syluester. c.relatum.c.experientiæ. uers.in his uerò. c.si quisquam.uers.si quis autem. c.clericum.c.si quæ causæ.§.cum ergo.c.de persona.c.peruenit.c.fratris.c.sacerdotibus. c.inolita.c. placuit.c.de diuersis.c.si quis cum,in prin.c.si clericus. c.clericum,in prin. & §.ex his omnibus. 12. q.1. c.futuram.§.idem uerò præsidens. Nouell.83. §.ubi autem dirimere.Nouell.123.§.si quis contra. Concordat item M.I.C.lib.3.cap.3.reg.7. & reg. 10. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc uidetur:Nisi clericus sit coniugatus.Sed reprobatur c.unico,de clericis coniugat.in 6.Altera exceptio est: Nisi mutato habitu,tōsura & alijs,se pro laico gerat, aut uxorem ducat. d.c.unico.uers.in cæteris autē,uel nisi. c.ex parte.9.de clericis coniugatis. item c.ex parte.27.de priuilegijs. c.si iudex.12. §.fin.de sentent.excom.in 6. Tertia exceptio est: Nisi ecclesiasticus iudex causam dirimere uel nolit,uel non poßit.11.q.1.c.si quis cum.uers.si autem noluerit. c.clericum.§.ex his omnib.uers. nisi fortè ciuilem causam. Nouell.83. §.ubi autem dirimere. Nouell.123.§.certè si quis. Cōtradicit c. qualiter.17.de iudicijs. Quarta exceptio uidetur: Nisi criminalis,nō ciuilis actio aduersus clericum

instituatur. Sed reprobatur c.at si clerici.4.& c. clerici.8. de iudicijs. item 11.q.1.c.sicut enim.§.ex his omnibus.uers.in criminali uerò. Contradicit M.I.C.d.reg.10.except.2. *Quinta exceptio est:* Nisi *ciuilis actio, non criminalis aduersus clericum intendatur.d.§.ex his omnibus.item d.q.1.c.statuimus.§.quia ergo.* Contradicit *d.c.statuimus.§.fin. cum c.sequente. & d.q.1. c.nullus. c.aliud. §.fin. Sexta exceptio est :* Nisi *clericus depositus sit & excommunicatus.c.cum non.10.de iudicijs.* Concordant *ea quæ habentur* ỹ*.except.9.Septima exceptio est:* Nisi *clericus fori præscriptioni renunciauerit.l.39.C.de episcopis & clericis.* Mutatur *ac reprobatur exceptio proposita c.si diligenti. 12.& c.significasti.18.de foro competenti. Octaua exceptio uidetur :* Nisi *de hoc ipso dubitetur, an sit clericus.Sed reprobatur c.si.iudex.12.de sent.excom.in 6.* Nona *exceptio est:*Nisi *clericus sit incorrigibilis,& episcopo suo inobediens.11.q. 1.c.statuimus. c.si quis sacerdotum. c.petimus.c.istud est.* Concordat *item* s̄*.except.6.item* s̄*.cap. prox.reg.40.* Decima *exceptio est:*Nisi *prælatus clerici consentiat. 11.q.1. c.sicut enim. §.ex his omnibus.uers.nisi fortè cum consensu.* Vndecima *exceptio est:*Nisi *de prædijs agatur.11.q.1.c.si quæ causæ.§.his ita respondetur.*Duodecima *exceptio uidetur:*Nisi *debitum sit liquidum. Sed reprobatur*

tur c.seculares.2.de foro competenti,in 6. Hæc de decima regula.

XI. Regula: Apud suum prælatum clerici conueniendi. c.1.de foro competenti. Concordant ea quæ proposita sunt s.reg.prox.in prin. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi clericus alij seruiat: hoc enim casu uidetur apud eum, cui seruit, conueniendus. Sed reprobatur c.cum contingat.13.d.tt. Altera exceptio est: Nisi alio loco deliquerit: hoc enim casu ab episcopo loci, ubi deliquit, sententia ferenda. c.postulasti,14.eod.tt.

XII. Regula: Episcopus non solus, sed cum senioribus uel synodo de causa clerici iudicare debet, per ea quæ proposita sunt s.libro 1,cap.12. de executione, quæst.1,except.2.

XIII. Regula: A' quot episcopis presbyteri uel diaconi iudicãdi sint, definitur 15.q.7.c.si quis tumidus.c.fœlix.c.si autem.

XIIII. Regula: Ne extra prouinciam suam in ius uocẽtur, cauetur 3.q.6.c.ultra.c.peregrina. c.non liceat. c.neminem. c.si quis clericus. q.9. c. nec extra.5.q.4.c.duodecim.§.saluo. Concordant item ea quæ habentur s.lib.prox.cap.2.quæst.2. except.12. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi ad Papam fuerit appellatum, uel à Papa iudices dati.d.c.ultra.uers.nisi tantùm ad apostolicam. d. c.peregrina.uers.salua in omnibus.d.c.non liceat.

uerſ.ſine præiudicio tamen.& §.reuerentia. Altera exceptio eſt: Niſi prælatus accuſetur.d.c.neminē,in fine.uerſ.niſi prælatus ſit.ubi tamen nonnulli legunt: Niſi ad ſedem apoſtolicam fuerit appellatum. Plura de regula propoſita uide M.I.C. lib.3.cap.3.reg.8.

XV. Regula: Clericus qui non eſt ſoluendo, præſtando iuramentum de ſoluendo,ſi poterit,abſoluendus eſt.c.Odoardus.3.de ſolutionibus.

XVI. Regula: Clerici laicis ſunt digniores.6.q.1.c.beatus.uerſ.& cunctos ſubditos.

XVII.Regula: Laici clericis obedire debent, non imperare. c.eccleſia.10. in prin. de conſtitutionibus. c.ult.in prin.de rebus eccleſiæ alienādis.

XVIII.Regula: Clerici à laicis non ſunt dijudicandi.diſtinct.28.c.ult.11.q.1.c.ſacerdotibus.Concordant ea quæ habentur s̄. reg. 10. in prin. & cap.1.reg.17.

XIX.Regula: Laici clericorum doctrinā & exempla ſequi debent. de conſecrat. diſtin.3.c.ne quis. uerſ.ſed exemplum.

XX.Regula: Clerici legibus ciuilibus pro ſe, non contra ſe utuntur, per ea quæ propoſita ſunt s̄.lib.1.cap.2.except.13.

XXI.Regula: Clerici laicis fidelitatem iurare non tenentur.c.nimis.30.de iureiurando.

De

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Hactenus priuilegia clericorum & monachorum enumerauimus, quorum tamẽ plura uide M. I.C. lib.3.cap.3. Sed & huc pertinent ea quæ habentur de præbendis ijs decernendis: de qua re dicetur ǰ.*cap.prox. Planè istarum regularum aliquot superſunt exceptiones generales siue communes, quarum prima hæc est :* Nisi *clericus relicto habitu & tonsura clericali, se pro laico gesserit: hoc enim casu priuilegia clericatus amittit, per ea quæ proposita sunt* s̄.*reg.10.except.2. & lib.1. cap.8.quæst.5.causa 6.except.9. Altera exceptio est ;* Nisi *clericus sit bigamus, c.unico, de bigamis, in 6. Tertia exceptio est :* Nisi *clericus sit ioculator. c.unico, in fine. de uita & honestate clericor, in 6. Quarta exceptio est:* Nisi *clericus circa diuina officia negligens sit, uel non residеat. 16.q.1.c. generaliter. L.40.§.eos tamen. C.de episcopis & clericis. Hæc de exceptionibus generalibus. Sed & plures colligi possunt ex ijs quæ* s̄.*cap.prox. sunt proposita. Si enim ea quæ sunt sui officij, clericus non præstiterit, clericatum amittit, ut* s̄.*cap. prox. est ostensum. Ideoq; priuilegio clericali frui non debet. Sed & quæ exceptiones aduersus ordinationem clericorum possunt opponi, quas* s̄.*cap.4. enumerauimus: eæ aduersus regulas priui-*

legiorum etiam non ineptè opponuntur.

DE PRAEBENDIS ET DIgnitatibus. Cap. VII.

A Priuilegijs clericorum non sunt separanda ea quæ de præbẽdis & dignitatibus ecclesiasticis traduntur: nam & hæc perinde ac priuilegia sunt præmia clericatus. Ideoq; *de ijs nunc nobis tractandum est.* Et *primùm quidem de præbendis adquirendis: hinc de ijs amittendis ac auferendis: postremò de ijs augendis, non minuendis, non diuidendis neq; permutandis, &c.*

I. DE ADQVIRENDIS PRAEbendis & dignitatibus.

I. Regula, De *causis adquirendarum præbendarum. Causæ adquirendarum præbẽdarum sunt hæ:* Collatio, *prouisio, præsentatio, institutio, electio, & rescriptum seu mandatũ* Papæ. Q*uæ causæ constant ex c. cum in illis. 16. §. illis uerò. & §. cum autem. de præbendis, in 6. His causis uidetur accedere temporis præscriptio. Sed hæc reprobatur c. 1. de reg. iuris, in 6.* Concordant *ea quæ habentur* J. *cap. 9. reg. 2. except. 5.* Videtur *item causis suprà enumeratis accedere successio ex testamento & ab intestato. Sed & hæc causa reprobatur 8. q. 1. c. apostolica.* Concordant *ea quæ habentur* J. *cap. 10. quæst. 2. reg. 4.*

II. Re-

II. Regula: Prædictis causis accedit ordinatio clerici: nam ordinato clerico de beneficio est prouidendum. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̄. capite 4. quæst. 8. reg. 9. Sed & approbatur c. accepimus. 13. de ætate & qualitate præficiendor. c. proposuit. 6. de filijs presbyterorum. 1. q. 2. c. sacerdos. §. clerici quoq;. c. clerici omnes. 12. q. 1. c. quia tua. §. de eorum quoq;. Sanè si quis causam propositam ad institutionem referat, ut sit eadem causa institutio & ordinatio, non refragor. Quanquā glossa in rubr. de institutionibus, in 6. & in c. 1. de reg. iuris, in 6. institutionis uarias congerit significationes.

DE COLLATIONE PRAEbendarum.

Causæ ex quibus præbendæ conferendæ.

III. Regula: Si quis ad sacros ordines promotus uel ordinatus sit, præbendam illi conferendam s̄. reg. prox. dictum est. Alia causa est: Si Papa mandauerit uel rescripserit de præbenda alicui conferenda. Quæ causa cùm ipso iure subsistat, plures recipit exceptiones, quarum aliquot ordine subijciemus. Harum prima est: Nisi impetrans nomen suæ dignitatis in precibus suppresserit. c. ad aures. 8. de rescriptis. Altera exceptio est: Nisi antea pro

alio per rescriptum Papa intercesserit. c.mandatum.38.& c.abbatem.40.eod.tt. Huius replicatio est: Nisi antea executorias literas monitoriarum prædecessoris sui Papa dederit. c.literis.39.eod.tt. Plures propositæ exceptionis replicationes uide J.reg.60.except.1.cum sequentibus. Tertia exceptio est: Nisi is qui non est legitimæ ætatis, rescriptum impetrauerit. c.si eo tempore.9. de rescriptis, in 6. Quarta exceptio uidetur: Nisi in literis Papæ nulla sit mentio laicorum, quorum beneficio præbendæ conferuntur. Sed reprobatur c.dilectus.34.de præbendis. Quinta exceptio uidetur: Nisi Papa ante coronationem suam rescripserit. Sed reprobatur extrauag.com.ult.de sentent. excom. Sexta exceptio est: Nisi is qui beneficiũ habet, literas de alio beneficio sibi cõferendo impetrauerit. c.ad aures.8.c.cũ adeò.17.c.postulasti.27. c.si proponente.42.de rescriptis.c.cum teneamur. 6.de præbendis. Concordat item J.reg.8. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi impetrãs ignorauerit aliud beneficium antea sibi fuisse collatum.c.gratia.7.de rescriptis, in 6. Altera replicatio est: Nisi motu proprio, non rogatus Papa alicui rescriptum dederit. c.si Romanus.4.de præbẽdis. c.si motu.23.eod.tt.in 6. Tertia replicatio uidetur: Nisi prius beneficium sit modicum. Sed reprobatur d.c.23.uers.quantumcunq; modicum.&

c.si

c.si proponente.41. uers. licet minus competens. de rescriptis. Quarta replicatio uidetur: Nisi priori beneficio renunciauerit. Sed reprobatur c.ad audientiam.31.eod.tt. Quinta replicatio est: Nisi in literis apostolicis de hoc ipso, quòd aliud habeat beneficium, mētio sit facta. c.cum teneamur. 6.uers.nisi fortè in literis.de præbendis. Sexta replicatio est: Nisi præbendam habens, dignitatem ex rescripto Papæ expectet: hoc enim casu dignitatem postea uacantem consequitur, licet præbendam habeat annexam. Clement.si iuxta.6.de præbendis. Plures huiusmodi replicationes uide J.reg. 8. Sed & plures exceptiones uide J.reg.58.item ī. lib.1.cap.4.reg.1.

Quibus conferendæ præbendæ?

IIII. Regula: Indignis præbendæ non conferendæ. c.graue nimis.29.de præbendis. c.inter dilectos.11.de excessib.prælator.

V.Regula: Laicis præbendæ non conferendæ. c.quamuis.17.de decimis. Concordant ea quæ habentur J.cap.12.reg.4.

VI.Regula: Clericis secularibus præbēdæ monasteriorum non conferendæ.c.ult.§.præcipimus quoq;.de statu monachor.c.inter quatuor.5.de religiosis. c.possessiones.10.in fine. de rebus ecclesiæ alienandis.

VII.Re-

VII. Regula: Pueris non conferendæ præbendæ. c. super. 35. de præbendis. Plura de regula proposita uide s̄. cap. 4. quæst. 2. reg. 36.

VIII. Regula: Beneficiatis seu ijs qui beneficium habent, aliud beneficium non conferendum. d. c. 35. uers. & beneficiati. c. quia nonnulli. 3. de clericis non residentib. c. quia in tantum. 5. c. ad hæc. 13. c. cum non. 15. c. cum iamdudum. 18. & c. de multa. 28. de præbendis. c. 1. uers. neq; duas. de excessibus prælator. c. cum singula. 32. in prin. de præbendis, in 6. distinct. 70. c. ult. §. omnino. 18. q. 2. c. unico. §. sed & hoc. 16. q. 7. c. per laicos. §. fin. 21. q. 1. c. 1. c. clericum. c. unum. item De religiosis domibus c. ult. §. fin. Concordant item ea quæ proposita sunt s̄. reg. 3. except. 4. in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi Papa dispensauerit. c. de multa. 28. §. fin. de præbendis. c. ordinarij. 3. §. cæterùm. de officio ordinarij, in 6. Exemplum huiusmodi dispensationis habetur 21. q. 1. c. relatio. & c. ult. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi intra certum tempus à iudice statuendum dispensatio non fuerit ostensa. d. c. ordinarij. 3. extrauag. com. ut quos. 2. §. ut autē. eod. tt. Altera replicatio est: Nisi dispensatio fuerit generalis, uel de alio defectu: hæc enim non extenditur ad pluralitatem beneficiorum. c. 1. §. fin. de filijs presbyterorum, in 6. Tertia replicatio est: Nisi super alio

defectu dispensatione impetrata, hoc dißimulato super pluralitate beneficiorum dispensationē impetrauerit.c.ult.d.tt. Quarta replicatio est: Nisi impetrans beneficium aliquod subticuit in impetrando.c.non potest.21.in prim.de præbendis,in 6. Quinta replicatio est: Nisi dispensatione facta super duobus beneficijs,tertium postea etiam receperit. d.c.non potest.21.§.illud autem. Sexta replicatio est: Nisi ita facta sit dispensatio, Non obstante quòd aliud beneficium obtineat, ei de aliquo beneficio prouideatur. d.c.non potest.21. §. cum uerò. Septima replicatio est: Nisi generali dispensatione facta ut beneficiato conferatur, is cui confertur, plura quàm unum beneficium habeat. c.is cui.19.de præbendis,in 6. c.dudum.54.§.supprefsit etiam.de electione. Octaua replicatio est: Nisi beneficio quod habet,cura immineat animarum. d.c.is cui.19.uers.dum tamen illi cura. Clement.1.in prin.de præbendis. Declaratur hæc replicatio d.c.dudum.§.lite uerò.uers.sed cum. Nona replicatio est: Nisi generali dispensatione facta,ut ei qui alia beneficia habet,cōferatur: ei qui plura quàm duo beneficia habet, uel qui duo beneficia curata habet,cōferatur. d.c.is cui.19. uers. si uerò concessum fuerit. Decima replicatio est: Nisi ita facta sit dispensatio,Vsq; ad beneplacitum dispensantis: hoc enim casu mortuo dispensante, expirat

expirat diſpenſatio. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur c.ſi gratiosè.5.de reſcriptis, in 6. Hæc de exceptione diſpẽſationis. Altera propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi alterum beneficium impetrans prius dimittat. d.c.is cui.19.uerſ. niſi primo ille.de præbendis,in 6. Concordant ea quæ habentur ỹ.reg.75.in prin. Huius replicatio prima eſt: Niſi in collatione poſterioris beneficij non ſit facta mentio prioris. c.ult.de officio legati,in 6. Huius duplicatio eſt: Niſi alius quàm legatus Pontificis conferens beneficium, prioris non fecerit mentionem. Clement.ult.de officio iudicis ordinarij. Altera replicatio eſt: Niſi prius beneficium ſine licentia ſuperioris dimiſerit.21.q.2.c.1.c. ſi quis iam.§.aliud eſt. Concordant ea quæ habentur s̄.capite 5.reg.68. Tertia replicatio eſt: Niſi prior eccleſia quam dimittit, miniſtris ſit deſtituta. d.q.2.c.placuit. Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt: Niſi unam eccleſiam habeat intitulatam, alteram commendatam. 21.q.1. c.clericum. §.ſed contra, cum c.ſequente. c.ult.in fine. Quarta exceptio eſt: Niſi perſonatus cum cura, uel præbenda, cui annexa eſt parochialis eccleſia, eidem conferatur. c.ſuper eo.6. & c.cum ſingula.32. in prin. uerſ.niſi fortè unus.de præbendis,in 6. Quinta exceptio uidetur: Niſi unam eccleſiam per alium adminiſtret.

Sed reprobatur d.c.cum singula.32.in prin. uers. etiamsi eadem cura.itē Clement.unica.§.fin.uers. etiamsi cum ipsa. de supplenda neglig.prælator. Sexta exceptio uidetur: Nisi prioratus uel aliæ dignitates, quæ pertinēt ad collationem regularium prælatorum, plures uni conferantur. Sed reprobatur d.§.fin. Septima exceptio uidetur: Nisi plura non curata beneficia eidem conferantur. Sed reprobatur d.§.fin. uers.licet etiam eisdem prioratibus. Octaua exceptio uidetur: Nisi consuetudo loci extet in contrarium. Sed reprobatur c.1. de consuetud.in 6. Nona exceptio est: Nisi extra ciuitatem in uillis plures ecclesias obtineat.21.q.1. c.1.§.fin. Decima exceptio est: Nisi ecclesia quæ proprios sacerdotes alere non potest, alicui beneficium aliud habenti conferatur. c.eam te decet. 4.§.fin. de ætate & qualitate præficiendor. distinct.70. c.ult.§.si quæ. Concordat item s.cap.1. reg.5. Hæc de octaua regula eiusq; exceptionibus sint dicta. Plures exceptiones uide s.reg.3. except.6.

IX.Regula: Duobus una præbenda non conferenda. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponentur j.reg.112.

X.Regula: Absenti quoq; per aliū potest præbenda conferri.c.accedens.24.de præbendis.

XI. Regula: Ignobilibus præbendæ conferri possunt.

possunt, consuetudine non obstante. c.uenerabilis.37.d.tt.

XII. Regula: Ne quis sibi ipsi conferat præbendam, cauetur c.ult.de institutionib.c.ad aures. 3.de exceßib.prælatorum. Concordant ea quæ habentur j.cap.14.quæst.3.reg.5.

XIII.Regula: Diuitibus, qui per se sustentari possunt, præbendæ non conferendæ. 1.q.2.c.clericos.c.pastor. c.si quis propter.c.uiduas. 16.q.1. c. ult.§.clericos. Huius regulæ exceptio est: Nisi omnia quæ habent, in commune conferant. d.c.pastor.§.uerùm his.& d.q.2.c.sacerdos.

XIIII.Regula: Etiam in sacris non constituto præbendæ sunt conferendæ. c.ult.de institutionibus, in 6.c.si pro clericis.8.de præbendis, in 6.

XV.Regula: Hæreticis uel eorũ fautoribus, receptatorib.& credentibus præbẽdæ conferendæ nõ sunt.c.quicunq;.2.§.hæretici.de hæreticis, in 6.

XVI.Regula: Liberis quoq; hæreticorum usq; ad secundã generationẽ præbendæ nõ cõferendæ. d.§.hæretici.uers.ipsorũq; filij. c.statutum.15.eod. tt.& c.unicũ.§.contra natos.de schismaticis, in 6.

XVII. Regula: Si duo sunt expectantes, utri conferendum, proponetur j.reg.61.cum sequentibus. Hactenus quibus præbendæ cõferendæ sint, est ostensum: cuius tamen plures regulas uide s. cap.4.quæst.2.& j.reg.59.cum sequentibus.

A' qui-

A' quibus conferendæ præbendæ, seu quibus conferendi ius competat?

XVII. Regula: *Laicis ius conferendi non cõpetit. c.cum & plantare.3.in prin. de priuilegijs. c.in Lateranensi.31. in prin. de præbendis. c.relatum.21.in prin.de iure patronatus. 16.q.7.c.si quis deinceps.c.quoniam.c.si quis episcopus.c.sanè.c.si quis clericus. c.constitutiones. c.per laicos.c.si plures.§.ut ergo.c.laici.c.inuentum.c.decimas.* Concordant item ea quæ habentur ŝ.cap.prox.quæst. 3.reg.10. item ĵ.cap.10. quæst.2.reg.5. & cap.12. reg.6. *Propositæ regulæ exceptio hæc est:* Nisi *consensus episcopi accesserit.* Quæ *exceptio ex iam propositis constat.* Concordat d. c.inuentum.§.fin.

XVIII. Regula: *Solus episcopus,nõ alius conferendi prębẽdas ius habet.16.q.7.c.nullus omnino.c.sicut.* Huius exceptiones uide ĵ.post reg.26.

XIX. Regula: *Capitulo sede uacante ius conferendi non competit.* Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt ŝ.cap.2.reg.2.except.3.

XX. Regula: *Si sede uacante capitulo mandatum sit de præbenda alicui conferenda, episcopus postea electus exequi mandatum tenetur. c.cum te.7.de rescriptis.*

I XXI.Re-

XXI. Regula: Beneficia uacantia in curia alius quàm Papa conferre non potest. c.licet.2. de præbendis, in 6. extrauag.com.1.etsi.3.ad Romani.14.eod.tt. Declaratur regula proposita definitione uacantium in curia c.præsenti.34. de præbendis, in 6. item extrauag.comm.ex debito.4.de electione. & extrauag.com.ad regimen.13. de præbēdis. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi duobus de beneficio in curia litigantibus, uno decedente, alter causam persequatur: uel uterq; decesserit, unus in curia, alter extra curiam. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur Clemēt.2.ut lite pendente nihil innouetur. Altera exceptio est: Nisi alij specialis & expressa conferendi potestas à Papa sit attributa. c.licet.2. §.fin.uers. nisi ei sit super.de præbendis, in 6. Tertia exceptio est: Nisi intra mensem à die uacationis Papa non contulerit.c.statutum.3.eod.tt. Quarta exceptio est: Nisi mortuo Papa uacare in curia cœperint, ipsa sede apostolica uacante. c.si apostolica.35.d.tt. Quinta exceptio est: Nisi Papa, antequam contulerit, mortuus sit. d.c.35.uers.idem uolumus. Sexta exceptio est: Nisi pensiones annuæ uacare in curia cœperint. extrauag.com.ex debito.4.§. pensiones insuper.de electione.

XXII. Regula: Legatus Papæ confert beneficium uacās, licet illud spectet ad præsentationem

alicuius clerici. c.dilectus.6.de officio legati. c.cũ dilectus. 28. de iure patronatus. Huius exceptio prima est: Nisi legatus non sit cardinalis.tunc enim sine speciali mandato non confert. c.1.de officio legati,in 6. Altera exceptio est: Nisi legati officium fuerit finitum: tunc enim simul finitur reseruatio eius.c.præsenti.3.eod.tt. Cuius replicatio est: Nisi durante officio ad collationem sit processum.d.c.3.uers.dummodo ad collationem. Tertia exceptio est: Nisi pendente una reseruatione eiusdem legati,in eadem ecclesia aliam faciat. d.c. præsenti.3.§.cæterùm. Quarta exceptio est:Nisi legatus cathedralem, regularem uel collegiatam ecclesiam, eiúsue dignitatem electiuam conferat. c.deliberatione.4.in prin.usq; ad §.prohibemus. eod.tt.

XXIIII.Regula:Si duobus cõferẽdi ius competat,unus sine altero conferre non potest. Cuius exceptio est: Nisi alter uel mortuus sit,uel suspensus. c.1.in prin.ne sede uacante,in 6. c.ult.in fine. de regularib.in 6.

XXIII.Regula: Si is cui cõferendi ius competit, mandato Papæ de conferendo non pareat: executor datus conferre potest. c.si capitulo.5.de conceß.præbendæ,in 6.Tempus negligentiæ definitur c.ult.§.fin.de consuetud.in 6.

XXV. Regula: Is quoq; cui à Papa manda-

tum est, conferre potest, quamuis aliâs ius conferendi non habeat. d.c.5.& c.quia tua.5. uers.nisi fortè.de conceß.præbendæ. Cuius exceptio est: Nisi mandatum sit limitatum.tunc enim extra limites ipsius mandatarius conferre non potest: sed is conferet, cui ius conferendi aliâs cōpetit, exemplo c.si clericus.11.§.& eidem. de præbendis, in 6.

XXVI.Regula: De eo cui cessum est ius conferendi ab eo cui competit, & eo qui est in quasi posseßione iuris conferendi, cauetur c.cum uenissent.6.de institutionibus. Planè legatus Papæ ius conferendi alteri cedere prohibetur c.deliberatione.4.§.prohibemus.de officio legati, in 6.

De exceptionibus præcedentium regularum generalibus.

Hactenus, quibus præbendas conferendi ius competat, ostensum est: cuius tamen plures regulas uide s̄.cap.4.quæst.3. Planè istarum regularum supersunt nonnullæ exceptiones generales, quibus ius conferendi ad alios transfertur. Harum prima hæc est: Nisi is cui ius conferendi competit, uacantem præbendam intra sex menses alij non contulerit: hoc enim casu ius conferendi amittit. c.nulla.2.§.cum uerò.de conceßione præbendæ.c. cum multa.28.§.is quoq;.uers.etsi ultra. de præbendis. c.literas.4.c.dilecto.5.de supplenda negligentia prælator. Concordant item ea quæ haben-

tur paulò inferius reg.prox. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi is cui ius conferendi competit, fuerit excommunicatus uel suspensus: hoc enim tempus illi in sex mensibus non computatur. c.quia.5.in prin.usq; ad §.tempus.de conceß præbendæ. Altera replicatio est: Nisi apud sedem apostolicam fuerit : nam nec hoc tempus in sex mensibus ei imputatur. d.c.quia.5. §.tempus. Tertia replicatio est: Nisi ignorauerit præbēdam uacare.d.c.quia.5.§.fin. Quarta replicatio est: Nisi in ecclesia non sint distinctæ præbendæ, nec certus canonicorum numerus. c.ex parte.10. eod.tt. Quinta replicatio est: Nisi episcopus fuerit eligendus; in hoc enim intra sex menses eligendo negligentia commissa ius eligēdi ad superiorem non deuoluit.c.dilectus.12.eod.tt. Sexta replicatio est: Nisi is cui ius conferendi competit, mortuus sit.c. illa deuotionis.2. §. fin. ne sede uacante aliquid. Hæc de prima exceptione generali. Altera exceptio est: Nisi is cui ius conferendi competit, antea indignis contulerit. c.graue nimis.29. uers.ita ut qui post. de præbendis. c. postulastis.7. in princ. uers.illi uerò qui.de clerico excommunicato. Tertia exceptio est: Nisi eandem præbendam duobus contulerit, priore collatione non infirmata. c.inter dilectos.11. §.quia uerò cantor. de exceßibus prælator. Quarta exceptio est: Nisi is cui ius con-

ferendi competit, fuerit excommunicatus uel suspensus. Clement.1.§.si quis autem.uers.abbate autem.de statu monachor.

XXVII.Regula: In casibus prædictis ius conferendi ad superiorem transit, ut ex iam propositis patet. Concordat c.postulastis.15. de conceß. præbendæ. c.licet.3. de suppl.neglig.prælatorum. Clement.1.in princ.eod.tt. Huc quoq; pertinent ea quæ habentur J.cap.8.quæst.9. reg.2. & cap.10. quæst.2.reg.2.

Quid conferendum?

XXVIII. Regula: De præbenda nondum uacante alij non conferenda uel promittẽda, cauetur c.1.& c.nulla.2.in prin.c.relatũ.3.c.ex tenore.13.& c.ult.de conceß.præbendæ. 7.q.1.c.eum qui. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi proprietas non uacantis ecclesiæ alienetur.c.cõsultationibus.4.de donationibus. Altera exceptio est: Nisi generaliter de præbenda aliqua uacatura, non hac uel illa alicui promittatur. c.accedens.14. de conceß. præbendæ.c.ne captandæ.3.eod.tt.in 6. Contradicit c.detestanda.2. eod.tt.in 6. quo uidetur exceptio proposita reprobari ac tolli. Tertia exceptio est: Nisi alij antea non fuerit rectè aßignata præbenda.c.proposuit.4.de conceß.præbendæ.c.ult.de iure patronatus. c.ex ore.3.§.quia uerò. de ijs quæ fiunt à maiore parte. Huius replicatio est:

Nisi

Nisi prior collatio per sententiam non fuerit ante secundã infirmata.c.post electionem.7.de conceß. præbendæ. c.inter dilectos.11.§.cum igitur.de excesßib.prælator. Quarta exceptio est:Nisi prior, cui præbenda concessa fuit,aliam præbendam uel dignitatem fuerit nactus. c.cum in cũctis.7.§.cum uerò.de electione. c.cum nostris.6. & c.literas.9. de conceß.præbendæ. c.cum singula.32. in princ. uers.statuentes.de præbendis,in 6. Planè replicationis loco notandum,quamuis præbenda eius qui aliam nactus est, alteri conferri poßit : tamen eo non requisito alium in possesßionẽ eius induci non posse.c.de multa.28.§.is quoq;.de præbendis. c.licet.28.eod.tt.in.6. Quinta exceptio est:Nisi eius, qui religionem ingressus est, præbenda alij conferatur.Quæ exceptio cùm ipso iure subsistat,recipit replicationem hãc: Nisi ingressus intra annum probationis sit constitutus. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.beneficium.4. de regularib.in 6. Sexta exceptio est:Nisi prior, cui præbenda collata est, nondum se declarauerit de ea acceptanda. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.si tibi.17.de præbendis,in 6. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi consensui nullum tempus sit præstitutum. d.c.17,uers. ipse tamen episcopus. Altera replicatio est : Nisi ignorauerit, conditionem temporis, intra quod

consentire debuit, extitisse. Cuius duplicatio est: Nisi publicè notum fuerit. Clement. 1. §. fin. de concessione præbendæ. Septima exceptio est: Nisi priori nõdum fuerit beneficium collatum, sed mãdatum saltem de beneficio ei conferẽdo. c. 1. de concess. præbendæ, in 6. Cuius replicatio prima hæc est: Nisi mandatum sit præsentatum. c. si capitulo. 5. eod. tt. Huius duplicatio prima hæc est: Nisi executor non fuerit datus, uel datus quidem, non tamen ad prouidendum, sed ad compellendum. c. si soli. 6. eod. tt. Altera duplicatio est: Nisi soli executori, non ei ad quem collatio pertinet, mandatum fuerit præsentatum. d. c. 6. uers. aut soli executori. Tertia duplicatio est: Nisi mandatum sit conditionale, nec eius conditio extiterit. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur Clement. 1. de concess. præbendæ. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi inhibitio ratione mandati ab executore sit facta. d. c. 6. uers. aut executor huiusmodi ordinario. item c. executor. 4. §. fin. eod. tt. Huius duplicatio est: Nisi inhibitio fuerit generalis, non specialis. Quæ duplicatio approbatur simul & declaratur d. c. executor. 4. Tertia replicatio est: Nisi expectans petierit sibi conferri beneficium uacans, aut receperit oblatum. Clement. 1. §. quinimò, de concess. præbendæ.

XXIX. Regula: Ne alterius ecclesiæ clerico

ex

ex prouentibus ecclesiæ pensio pro beneficio conferatur, cauetur c.extirpandæ.30.§.fin.de præbendis. Cuius exceptio est: Nisi ecclesia cathedralis inopia laboret: tunc.n.ex capellis ei subiectis præbendæ conferri possunt.c.exposuisti.33.eod.tt.

XXX. *Regula: Mandatum de conferendo beneficio, de simplici beneficio accipitur, non eo quod dignitatem habet annexam. c.ult.d.tt.*

XXXI. *Regula: Mandatum de conferenda præbenda uel dignitate, curatum beneficium non continet. c.cum in illis.16.in prin.usq; ad §.illis uerò.de præbendis, in 6. Clement.1.in prin.eod.tt.*

XXXII. *Regula: Mandatum de dignitate conferenda non continet eam quæ per electionem datur. d.c.cum in illis.16. §.illis uerò. & d.Clement.1.§.ad hoc.*

XXXIII. *Regula: Mandatum de beneficio certi modi uel generis conferendo ad alterius modi uel generis beneficium nõ extenditur. d.c.cum in illis.16.§.cum autem. Huius exceptio uidetur: Nisi is qui impetrauit mandatum, deterioris generis uel modi beneficio sit contentus. Sed reprobatur c.cum de non.27.eod.tt.*

XXXIIII. *Regula: Mandatum de beneficio conferendo ad duos scriptum, non extenditur ad beneficium unius tantùm, sed commune: & contrà.d.c.cum in illis.16.§.fin.*

XXXV. Regula: Mãdatum de beneficio conferendo non continet hospitalia, & similia, horũq; ecclesias. Clement. per literas. 2. de præbendis.

XXXVI. Regula: Mandatum de conferendo beneficio ad collationem mandatarij pertinente, non continet beneficium per ipsius negligentiam ad alium deuolutum. Clement. si de beneficio. 5. eod. tt.

XXXVII. Regula: Mandatum de conferendo beneficio non continet beneficium, cuius is qui mandatum impetrauit, non est capax, exemplo c. cum de. 5. in fine. & c. ei cui. 29. de præbendis, in 6.

XXXVIII. Regula: Mandatum de beneficio seculari conferendo, continet beneficium à secularibus clericis præscriptum, etiamsi id religiosi aliquando administrauerint. d. c. cum de. 5. in prin.

XXXIX. Regula: Mandatum de beneficio certæ summæ conferendo non pertinet ad pensionem. c. quamuis. 4. in prin. de præbendis, in 6.

XL. Regula: In mandato de beneficio conferendo uocabulum ecclesiæ non comprehendit ecclesiam cathedralem. d. c. quamuis. 4. §. quanquam, in fine.

XLI. Regula: Mãdatum de beneficio primùm uacaturo conferendo, regulariter primum uacans comprehendit. c. mandato. 10. de præbendis, in 6. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi plura benefi-

cia

cia ſimul uacare cœperint: hoc enim caſu non omnia debentur, ſed ordo ſcripturæ ſpectandus eſt. d. c. 10. uerſ. ſi uerò plura beneficia. de qua exceptione uide plura ĩ. reg. prox. Altera exceptio eſt: Niſi primum uacans ante acceptationem impetrantis alij fuerit collatum. c. 1. & c. ſi ſoli. 6. de conceſs. præbendæ, in 6. c. ſi clericus. 11. de præbendis, in 6. Tertia exceptio eſt: Niſi beneficium primùm uacans fuerit permutatum. c. unico, de rerum permutat. in 6. Clement. unica, eod. tt. Quarta exceptio eſt: Niſi alius in fraudem expectantis tenui præbendæ renunciauerit. c. ult. de renunciat. in 6. Plures propoſitæ regulæ exceptiones uide in regulis proximè præcedentibus & ſequentibus, per quas propoſita regula diſtinguitur.

XLII. Regula: Si mandato facto de præbenda uacatura conferenda, plures ſimul uacare cœperint: quæ ex ijs debeatur, in ſpeciali caſu definitur c. mandato. 10. uerſ. ſi uerò plura. de præbendis, in 6. Idem in alijs caſibus definitur c. ſi pluribus. 24. eod. tt.

XLIII. Regula: Mandato de præbenda conferenda non continetur præbenda, quæ ex conſuetudine debetur epiſcopo. c. cum in eccleſia. 25. d. tt.

XLIIII. Regula: Mandatum de beneficio uacaturo conferendo non continet beneficium nouiter inſtitutum. Clement. ult. de reſcriptis.

XLV. Re-

XLV. Regula: Hospitalia in beneficium non conferenda cauetur Clement. quia contingit. 2. §. ut autem. de religiosis domibus. Concordant ea quæ proposita sunt s̄. reg. 35.

Quantum conferendum?

XLVI. Regula: Tantum conferendum, quantum sufficit oneri ac dignitati ecclesiasticæ sustinendæ. c. extirpandæ. 30. in prin. de præbendis. c. 1. eod. tt. in 6.

XLVII. Regula: Sine deminutione ecclesiastica beneficia conferenda. c. 1. ut ecclesiastica beneficia sine deminut.

Quando conferendum?

XLVIII. Regula: Intra sex mēses ab eo tempore, quo beneficium uacare cœpit, alij conferendum est. c. nulla. 2. §. cum uerò. de conceß. præbendæ. c. de multa. 28. §. is quoq;. de præbendis. Concordant ea quæ proposita sunt s̄. post reg. 26. except. gener. 1.

Antecedentia collationem.

XLIX. Regula: De clericis, quibus beneficia conferenda sunt, à patronis episcopo præsentandis cauetur c. in Lateranensi. 31. §. nos autem. de præbendis. Concordant ea quæ habentur j. cap. 14. quæst. 3. reg. 1. ubi etiam exceptiones huius regulæ proponentur.

L. Regula: Si ecclesia collegiata habeat præ-

sentatio-

ſentationem, præſentabit prælatus cum conſenſu capituli: alioquin non ualet quod actum eſt. c.ea noſcitur.6.de ijs quæ fiunt à prælatis.

L I. Regula: Ne ſine conſenſu capituli prælatus conferat præbendas, cauetur c.paſtoralis.9.d.tt. Concordant ea quæ habentur 8.cap.4.quæſt.6. reg.2.

L II. Regula: Ne ſine conſilio eius qui conſulendus eſt, collatio fiat, patet ex iam propoſitis. Cuius regulæ exceptio eſt: Niſi is cuius conſilium requiritur, mortuus ſit, uel longè abſit. c.unico.§. ubi uerò.ne ſede uacante, in 6.

L III. Regula: Ne ad preces hæreticorum collatio fiat, cauetur c.quicunq;.2.§.ad hæc. de hæreticis, in 6.

L IIII. Regula: Ne precio interueniente fiat collatio, cauetur 1.q.7.c.cauēdum.extrauag.com. cum deteſtabile.2.§.per electionem.de Simonia.

Adiuncta collationis.

L V. Regula: In collatione poteſt ei cui confertur, onus imponi atq; conditio, ſub qua ei conferatur, ad quam acceptans adſtringitur. c.ſignificatum.11.de præbendis.

L VI. Regula: Vt clericus cautione data profiteatur, ſe precariæ nomine res eccleſiæ, quas accipit, tenere, cauetur 12.q.2.c.ſæpe fit.

L VII. Regula: De expenſis pro gratijs ſoluendis

uendis cauetur extrauag. Ioann. XXII. *unica, de ſentent. excommunicat.*

Euentus collationis, & de actionibus beneficialibus.

LVIII. Regula: *Is cui præbenda collata eſt, cui certus ordo eſt annexus, intra annum ſacerdos fieri debet. c. licet canon. 14. §. is etiam. de electione, in 6. Clement. ut ij. 2. §. illi uerò. de ætate & qualitate præficiendor. Clement. unica, de officio uicarij. Clement. 1. §. cæterùm. uerſ. qui autem. de ſtatu monachor.* Plura de hac regula uide j. cap. 11. de parochis, reg. 4.

LIX. Regula: *Ex mandato Papæ de conferenda præbenda, item ex collatione, alijsq; ſimilibus cauſis ſuprà enumeratis competit actio beneficialis, qua quis præbendam petere ac perſequi poteſt: item ſi præbenda collata euicta ſit, eo nomine agere poteſt. c. inter cætera. 17. de præbendis. Iſtarum cauſarum exceptio generalis prima hæc eſt:* Niſi *actor qui mandatum impetrauit, primùm uacantem præbendam petere neglexerit. c. ſi clericus. 11. in prin. de præbendis, in 6. Cuius replicatio prima eſt:* Niſi *authoritate apoſtolica impetrans fuerit effectus canonicus. d. c. ſi clericus. 11. §. uerùm ſi præfatus.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *cum abſenti collatio facta eſſet, ac terminus ad conſentiendum conſtitutus, intra terminum non declarauerit*

rauerit suum consensum. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c. si tibi. 17. de præbendis, in 6. Tertia exceptio est: Nisi actor ui beneficium occupauerit. c. eum qui. 18. eod. tt. Quarta exceptio est: Nisi expectans aliud beneficium postea sit adeptus. c. si pauper. 30. d. tt. Clement. gratiæ. 4. de rescriptis. Huius replicatio uidetur: Nisi ei quod postea nactus est, renunciauerit. Sed reprobatur d. c. 4. uers. licet illud resignauerit. Quinta exceptio est: Nisi concedens beneficium, antequam sit collatum, fuerit mortuus. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c. si cui. 36. de præbendis, in 6. Sexta exceptio est: Nisi mãdatum de beneficio conferẽdo fuerit reuocatum. Hæc exceptio approbatur exemplo c. ult. in prin. de conceß. præbendæ, in 6. extrauag. comm. ex supernæ. 2. de præbendis. Cuius replicatio est: Nisi mandatum impetrans habeat ius quæsitum: hoc enim reuocatione, præsertim generali, non censetur reuocatum. c. si is cui. 39. de præbendis, in 6. Huius duplicatio prima hæc est: Nisi non in re, sed ad rem habeat ius quæsitum: hoc enim nihilominus censetur reuocatũ. d. c. 39. uers. ius tamen quod ad dignitatem. Huius triplicatio prima est: Nisi in principali seu digniori habeat ius quæsitũ. hoc. n. casu ius ad accessorium quærendum non censetur reuocatum. d. c. 39. uers. non sic autem. Huius quadrupli-

druplicatio est: Nisi ultra numerum statutum factus sit canonicus præbendam expectans. Quæ quadruplicatio approbatur simul & distinguitur. c.ult.in prin. usq; ad §.sanè in ijs. de conceß.præbendæ,in 6. Altera propositæ replicationis duplicatio est: Nisi inutiliter habeat ius in re quæsitum. Quæ duplicatio approbatur exemplo c.quodam. 40.de præbendis,in 6. Tertia duplicatio est: Nisi in iure quæsito nondum ad collationẽ fuerit peruentum.d.c.ult.§.sanè in ijs. Hæc de sexta exceptione. Septima exceptio est: Nisi habens mandatum de præbenda quam acceptauerit, sibi conferenda: unam, antequam uacauerit, acceptet. Quæ exceptio approbatur sub conditione c.ne captandæ.3.de conceß.præbendæ,in 6. Octaua exceptio uidetur: Nisi diœcesis, ad quam mãdatum de præbenda conferenda directum est, medio tempore in duas sit diuisa. Sed reprobatur extrauag.com.unica,de officio delegati. & extrauag.Ioan. XXII. 1.de conceß.præbendæ. Hæc de exceptionib.aduersus causas propositæ actionis. Sed & plures huiusmodi exceptiones uide s̄.reg.3. Item aduersus collationẽ beneficiorum exceptiones, ex persona quidem conferentis sumptas, licet colligere ex superioribus regulis, nimirum reg.17. cum decem sequentib. Ex persona uerò eius cui collatio facta est, desumptas licet colligere ex superiori reg.4.
cum

cum duodecim ſequētibus. Ex re item collata deſumptas colligere licet ex ſuperiori reg.28. cum nouemdecim regulis ſequentibus. Ex tempore deniq; & antecedentibus ex ſuperiori reg.48.cum ſex ſequentib. Poſtremò exceptionum quoq; loco repeti poſſunt cauſæ, ex quibus præbendæ & dignitates amittuntur, quas inferius reg.72.cum ſequentibus enumerabimus.

QVIBVS DATVR ACTIO beneficialis?

LX. Regula: Receptis authoritate apoſtolica competit actio præbendæ conferendæ præ cæteris.c.hi qui.12.cum duob.cc.ſequentib.de præbendis,in 6. Declaratur regula propoſita definitione eorum qui apoſtolica authoritate recepti dicuntur,d.c.12.uerſ.eum quoq; qui ad.item c.ſi eum.9. & c.ſi apoſtolicæ.22.eod.tt. Huius regulæ exceptio hæc eſt: Niſi Papa non præceperit,ſed conceſſerit ſaltem facultatem ijs ad quos ſpectat receptio,aliquem recipiendi. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c.cum aliquibus.4.de reſcriptis,in.6.

LXI. Regula: Si duo diuerſo tempore mandatum de conferenda ſibi præbenda uacante uel uacatura impetraſſent: prior impetrans poſteriori eſt præferendus. c.eum.7.c.quia ſæpe.15.de præbendis,in 6. Cuius exceptio prima hæc eſt: Niſi

K contraria

contraria uoluntas mandantis probetur. d. c. 15. uers. ex quo de intentione mandantis. c. quædam. 40. uers. quem omnibus etiã. & uers. prima enim. eod. tt. item c. authoritate. 7. de conceß. præbendæ, in 6. Altera exceptio est: Nisi tres diuersis temporibus mandatum impetrassent ita, ut tertius primo, non autem secundo præferretur: hoc enim casu secũdus primo præfertur, quamuis de eius prærogatiua in suo mandato nihil sit adiectum. d. c. authoritate. 7. Tertia exceptio uidetur: Nisi posterior prius suas literas præsentauerit, & prius receptus fuerit. Sed reprobatur c. tibi. 12. de rescriptis, in 6. c. eum. 7. in fine. de præbendis, in 6. Planè admittitur exceptio proposita primùm quidẽ, si priori dolus uel notabilis negligentia poßit imputari. d. c. 12. uers. dum tamen dolus. Deinde admittitur, si cum prior sub conditione, posterior purè mandatum impetrasset, ante existentẽ prioris conditionem posterior fuerit receptus. c. si pro te. 13. de rescriptis, in 6. Quarta exceptio est: Nisi uacante dignitate, cui annexa est præbenda, prior præbendam tantùm, posterior uerò dignitatem cum præbenda in suis literis impetrauerit: hoc enim casu posterior priori præfertur. c. quia sæpe. 15. in fine. de præbendis, in 6. Quinta exceptio est: Nisi prius mandatum fuerit generale, posterius de certa persona speciale. c. dudum. 14. eod. tt. Sexta

exceptio

exceptio est: Nisi cum sub diuersis conditionibus duo impetrassent, posterioris conditio prior extiterit. c. susceptum. 6. §. fin. de rescriptis, in 6. Septima exceptio est: Nisi prioris mandato reuocato, & postea contra reuocationem restituto, posterior medio tempore mandatum impetrauerit. c. quamuis. 8. eod. tt. Octaua exceptio est: Nisi duobus successiuè à patrono præsentatis, posterior sit institutus: hic enim priori est præferendus, per ea quæ proponentur j. reg. 64. Nona exceptio est: Nisi prioris mandatum per exceptionem possit elidi. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃. reg. 59. except. 1. cum sequentib.

LXII. Regula: Si cum duo mãdatum de præbenda sibi conferenda impetrassent, non appareat uter prior impetrauerit: utri competat actio, definitur distinguendo c. dudum. 14. de rescriptis, in 6. c. si à sede. 31. de præbendis, in 6.

LXIII. Regula: Si uni ex consuetudine, alij ex rescripto Papæ debeatur collatio præbendæ: ille huic erit præferendus. c. ult. de consuetud. in 6. c. si propter. 10. de rescriptis, in 6.

LXIIII. Regula: Si duobus præsentatis, unus ab episcopo sit institutus: hic potior est, quamuis posterior præsentatus. c. quod autem. 5. in princ. usq; ad §. de cætero. c. illud. 8. & c. suggestum. 20. de iure patronatus. Cuius exceptio prima hæc est:

Nisi non à laico, sed ab ecclesiastico patrono sint præsentati: hoc enim casu prioris conditio melior est.c.cum autem.24.eod.tt. Huius replicatio prima est: *Nisi ecclesiasticus in patrimonialibus conferat ut laicus. c.cum dilectus.28. §.nos igitur attendentes.eod.tt.* Altera replicatio est: *Nisi legatus de latere collationem sibi reseruauerit. d.§. nos igitur.uers.etsi diaconus.* Altera exceptio uidetur: *Nisi prior repulsus appellauerit, qua appellatione pendente alius sit præsentatus & institutus. Sed reprobatur c.pastoralis.29.eod.tt. Hactenus, quibus competat actio beneficialis, ostensum est: cuius tamen quæstionis plures regulas uide s. reg.4.cum sequentibus.*

APVD QVEM COMPETAT actio beneficialis?

LXV.Regula: *Si de dispensatione collationis dubitetur: ad Papam recurrendum est. c.ordinarij.1.§.si uerò de dispensationis. de officio ordinarij, in 6.Eiusdem quæstionis regula, sed localis, habetur extrauag.com.1. §.causæ uerò beneficiales. de treuga & pace.*

QVID *quantumq; ueniat in actionibus beneficialibus petendum, definitur per ea quæ proposita sunt s.reg. 28.cum sequentibus.*

AD-

ADIVNCTA ACTIONVM beneficialium.

LXVI. Regula: *Literæ gratiarum tanquam ambitiosæ sunt restringēdæ. c.quamuis.4.in prin. de præbendis,in 6.*

LXVII. Regula: *De suspendendo petitorio iudicio,donec possessorium fuerit peractum: & ut possessorium intra biennium finiatur,cauetur extrauag. comm.1. §. præterea quia. de treuga & pace.*

EVENTVS ET CONSEQVENTIA actionum beneficialium.

LXVIII. Regula: *Si pronuncietur beneficium actori deberi,ab ipso iudice id ei poterit conferri,ut circuitus euitetur. Clement.auditor.3.de rescriptis.*

LXIX. Regula: *De appellationibus in causis beneficialibus regula localis habetur d.extrauag. com.1.§.& quoniam sedis,uers.quodq́; omnes & singulæ.*

LXX. Regula: *De taxis non egrediendis cauetur d.extrauag. commun.1. §.etsi forsan. uers. quodq́; de cætero. Sed de hac re dictum quoq; s. reg.57.Hæc de adquirendis præbendis sint dicta. Sequitur de ijs amittendis.*

II. DE AMITTENDIS PRAEbendis & dignitatibus.

LXXI. Regula: Ne sine causa praebendae & dignitates collatae rursus auferãtur, cauetur c. monachi. 2. §. priores. de statu monachor. c. unico, in fine. de capellis monachor. c. non potest. 3. de re iudicata. 16. q. 7. c. inuentum. uers. quam si iustè. Concordant item ea quae habentur s. lib. prox. cap. 19. except. 12. Huius regulae exceptio est in officio alicui à praelato iniuncto: hoc enim sine causa potest auferri. c. cum ad. 6. §. tales. uers. nec alicui. de statu monachorum.

EX QVIBVS CAVSIS amittantur?

LXXII. Regula: Si non iustè adeptus fuerit praebendam uel dignitatem: ea est priuãdus. Quae regula elicitur ex uerbis d. uers. quã si iustè. Concordant ea quae habentur s. lib. 1. cap. 16. quaest. 4. reg. 1. Cuius regulae species sunt omnes exceptiones, quas s. aduersus causas adquirẽdae praebẽdae enumerauimus, praesertim reg. 59. eiusq; exemplũ, puta si à laico recepit, habetur c. relatũ. 21. in prin. de iure patronatus. Aliud, si data pecunia praebendam adeptus est, proponitur c. qui aliũ. 2. de Simonia. & 1. q. 7. c. si quis omnẽ. §. 1. c. cauendũ. 7. q. 1. c. praesentiũ. §. fin. Aliud exẽplũ, si à schismatico fuerit ordinatus, habetur c. 1. & c. ult. de schismaticis.

LXXIII. Re-

LXXIII. Regula: Si in eum casum peruenerit ordinatus, quo ab initio ordinari non potuit: beneficio & officio debet priuari, exemplo eorum quæ proposita sunt s.cap.4.quæst.2. item j. in regulis sequentibus.

LXXIIII. Regula: Si ius patronatus ei qui clericum præsentauit, postea euincatur. Hæc regula approbatur simul & distinguitur c.consultationibus.19.de iure patronatus.

LXXV. Regula: Si ualetudinarius sit factus. Hæc causa regulariter reprobatur c.1.c.de rectoribus.3. cum tribus ccc.sequentibus. de clerico ægrotante. 7.q.1.c.1.c.cum percußio.c.præsentium. c.Pontifices. c.quamuis.uers.& ideo quia. Planè admittitur causa proposita in perpetuò furioso, 15.q.1. c.penult. §.item obijcitur. & c.ult. in fine. Concordant ea quæ habentur j.capite 8.quæst.9. reg.3.

LXXVI. Regula: Si habens præbendam uel dignitatem, aliam postea adeptus sit: priorem amittit. c.de multa.28.de præbendis.c.cum nostris. 6.c.literas.9.de conceßione præbendæ.c.cum singula.32.in prin.uers.statuentes.de præbendis, in 6. Clement.si plures.3. & Clement.ult.uers.primaq; præbenda.eod.tt.extrauag.com.ut quos.2.de officio ordinarij.21.q.2.c.si quis iam.Cõcordant item ea quæ habentur s.cap.5. reg.34. Huius regulæ

dimittere uellet. c.referente.7.§.nos autem. uers. quam maluerit. & c.præterea.14. & ibi glossa in uerbo Maluerit. de præbendis.c.eam te.4.in fine. de ætate & qualitate præficiendor.

LXXVII.Regula: Si suum uel alienum beneficium ui occupat, seu scienter iniustè se intrudit, proprium etiam amittit.c.cum qui.18.de præbendis,in 6.

LXXVIII.Regula:Si causa ob quam beneficium datum est, cesset:illud amittit. 25.q.2. c.ult. §.sed obijcitur.

LXXIX. Regula: Si cessauerit à diuinis. Hæc causa approbatur simul & distinguitur c.si canonici,2.de officio ordinarij,in 6.

LXXX.Regula: Si absit ab ecclesia sua, uel non resideat.c.quoniam.5.§.porrò speciales.uers. si uerò aliter absens, ut lite non contestata. c.1.de clericis non residentib.in 6. Concordant ea quæ habentur s.cap.5.reg.67. Huius exceptio prima est: Nisi studiorum causa absit. c.cum de diuersis. 2.de priuilegijs,in 6.c.ult.§.fin.de magistris.Concordat item d.reg.67.except.1. ubi aliquot subijciuntur replicationes. Altera exceptio uidetur: Nisi Papa absenti indulserit.Sed reprobatur c.ult. de rescriptis,in 6.Tertia exceptio est:Nisi in causa electionis Romæ absit.c.cũ non.30.de electione, in 6.Plures huiusmodi exceptiones uide d.reg.67.

LXXXI. Regula: Si inobediens sit suo prælato: beneficio priuatur. 11.q.4.c.ult.in fine. Plura de hac regula uide s̄.cap.5.reg.40.

LXXXII. Regula: Si prælatum suum accusauerit, aut ei fuerit insidiatus, deponitur. 3.q.4.c. clericus.

LXXXIII. Regula: Si res ecclesiæ profundat, deponitur. 3.q.2.c.penultim.in fine.cum c.sequente.

LXXXIIII. Regula: Si agros ecclesiæ, uel alias res, ex quibus stipēdium habet, negligat, aut in præiudicium eorum colludat. c.audiuimus.3.de collusione detegenda. 12.q.2. c.sæpe fit.§.& quæcunq; in usu.uers.quod si quis eorum.

LXXXV. Regula: Si potestate sua abutitur. 11.q.3.c.ipse ligandi.c.plerunq;.uers.unde fit ut ipse. Concordant ea quæ proposita sunt s̄.libro 1. cap.3.de priuileg.reg.3.except.3.

LXXXVI. Regula: Si continentiam non seruauerit, uel uxorem duxerit, deponitur. distin. 81.c.Maximianus. c.si quis episcopus. c.si quis clericus. c.Romanus. c.presbyter, 15.q.8. c.hi qui. c. cum multæ.uers.illi quidem ex quib. item De clericis coniugatis c.1.c.quod id te.3. & c.diuersis.5. de clericis coniugatis. Concordant ea quæ habentur s̄.cap.5.reg.56.cum sequentibus.

LXXXVII. Regula: Si sciens indignum elegerit:

legerit: beneficio per triennium priuatur. c.cum in cũctis.7.§.clerici sanè. & c.per inquisitionem. 26.§.cum igitur.de electione. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi cõpromissarius, in quem ĩj quibus eligendi ius competit, compromiserunt, indignum elegerit.hoc enim compromittentibus non nocet,sed solùm compromissario.c.cum compromissarius.37.§.porrò.de electione,in 6. Altera exceptio est: Nisi episcopus compromissarius indignum elegerit:hic enim non suspenditur.d.§. porrò.uers.huiusmodi. Tertia exceptio est: Nisi alium prælatum quàm episcopum uel episcopo superiorem elegerit indignè. d.§.porrò.uers.nec in aliorum quàm episcoporum. Quarta exceptio est in alijs beneficijs, quàm quæ in ecclesia,cuius prælatum elegit,habet.d.c.37.§.restringitur.

LXXXVIII.Regula: Si quis alicuius electionẽ, postulationem aut prouisionẽ impugnans ratione electi uel postulati, in probatione defecerit.Hæc regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponentur J.cap.10.quæst.8.reg.15.

LXXXIX. Regula: Si indignum electum confirmauerit:suspẽditur. c.nihil est.44.§.ipsum quoq;.de electione.

XC. Regula: Si electionem à laico factam approbauerit, per triẽnium suspenditur. c.quisquis. 43.§.fin.eod.tt.

XCI.Re-

XCI. Regula: Si accepta pecunia aliquem ordinauerit: deponitur. 1. q. 7. c. si quis omnem. §. 1.

XCII. Regula; Si ordinati peccata tempore ordinationis latentia, postea apparuerint: deponitur. distinct. 24. c. ult. distin. 81. c. si qui sine. c. quicunq;. 15. q. 8. c. 1. c. si quis presbyter.

XCIII. Regula: Si capitale crimen commiserit, deponitur. distinct. 81. c. si diaconus.

XCIIII. Regula: Si homicidium fecerit, uel causa mortis præbuerit: deponitur. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s. cap. 5. reg. 74.

XCV. Regula: Si periurium commiserit, deponitur, per ea quæ proposita sunt s. lib. proxim. cap. 16. reg. 15.

XCVI. Regula: Si iuramentum præstiterit de schismate tenendo, deponitur. c. 1. §. fin. de schismaticis.

XCVII. Regula; Si in hæresin lapsus sit, deponitur. 1. q. 7. c. 1. Huius exceptio est: Nisi hæresi renuncians ad fidem catholicam fuerit reuersus. d. q. 7. c. conuenientibus, in prin. c. si qui uoluerint. Concordant ea quæ habentur s. libro 1. cap. 13. quæst. 5. reg. 6. Contradicit d. c. conuenientibus. §. ex hac authoritate. & d. c. 1.

XCVIII. Regula: Si ebrius nondum præmissa digestione missam celebrauerit, deponitur. c. si consti-

constiterit.12.de accusationibus.

XCIX. Regula: Si altaria uestibus exuit, aut ueste lugubri accingit, luminaria ijs subtrahit, aut missam pro uiuo celebrat: deponitur. 26.q.5.c.quicunq;.

C. Regula: Si diuinatores consuluerit, deponitur.d.q.5.c.si quis episcopus.

CI. Regula: Si contra ecclesiam, à qua beneficium habet, aduocatus uel procurator existat: beneficio priuatur.c.ult.§.fin.de postulando.

CII. Regula: Si beneficio uel dignitati renunciauerit. c.ex transmissa.3.c.in præsentia.6.de renunciatione.7.q.1.c.quàm periculosum. Huius exceptio prima est: Nisi postea denuò eligatur uel recipiatur.d.c.3.uers.hortari tamen eos.c.cum inter.2. eod.tt. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ob crimen antea renunciauerit.c.post translationem.11.eod.tt. Altera replicatio est: Nisi ad aliam pinguiorem præbēdam postea eligatur, propter quam tenui prius renunciauerat.c.ult.in fine.de renunciat.in 6. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd quamuis postea rursus eligatur uel recipiatur, ex prima tamen receptione nihil iuris poßit uindicare. c.ex insinuatione.26. de Simonia. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi non spontè renunciauerit. c.super hoc.5.de renunciatione. Clement.multorum.2.§.sanè resignationes.

nes.de pœnis. Tertia exceptio uidetur: Nisi cum ob aduersam ualetudinem renũciasset, postea conualuerit. Sed reprobatur c.ex transmissa.3.de renunciatione.7.q.2.in prin. Quarta exceptio est: Nisi dolo persuasus renunciauit. c.sanè.7.& c.lectæ.14.de renunciat. Quinta exceptio est: Nisi renunciatio fuerit inutilis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.eod.tt. Huius replicatio est: Nisi renũciatio fuerit in manus laici facta. c.quod in dubijs.8.eod.tt. Sexta exceptio uidetur: Nisi licentia tantùm renunciandi impetrata, renunciatio non fuerit secuta. Sed reprobatur c.quidam.12. eod.tt. Septima exceptio uidetur: Nisi renunciationis, antequam collatio alteri facta sit, renunciantem pœniteat. Reprobatur sub conditione Clement.unica, eod.tt.

CIII. Regula: Si alij ordinato uel electo in suũ locum reuerẽtiam exhibuit: per hoc electioni suæ uidetur renunciasse, suamq; dignitatem amisisse. c.ex ore.3. §.quia uerò. uers.per hoc quod. de ijs quæ fiunt ã maiore parte.

CIIII. Regula: Si aduersus apostolicam sedem contumax existens suspensus fuerit, & per annum in suspensione permanserit: beneficio priuatur. c.cum bonæ.8. de ætate & qualitate præficiendor. Hactenus causas beneficij amittendi enumerauimus, quarum tamen plures licet colligere ex ijs

quæ

quæ s̃.cap.5.de officijs clericorum proposuimus.

QVIBVS AVFERENDI IVS competat?

CV.Regula: Laicis non competit ius auferendi. c.in Lateranensi.31.§.nos autem. uers.restitutos uerò.de præbendis. Concordant ea quæ habentur s̃.reg.17.

CVI.Regula: Non nisi episcopo ius deponendi competit. c.unico,in fin.de capellis monachor. in 6.18.q.2 c.nullam. Huius exceptio est: Nisi episcopus scienter uxorato beneficiũ contulerit: tunc enim superiori eius auferendi ius competit. c.diuersis.5.§.fin.de clericis coniugatis.

CVII. Regula: Hæreticis & excommunicatis ius deponendi non competit.24.q.1.c.ait Cœlestinus.& c.aperto.

QVID QVANTVMQVE amittatur?

CVIII.Regula: Si habens præbẽdam adeptus fuerit aliam: priorem amittit, non posteriorem. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur s̃.reg.76.ubi in fine adijcitur, quòd iure antiquo fuerit in arbitrio accipientis, utram ex ijs retinere uoluerit.

CIX. Regula: Si habens plures quàm duas præbẽdas, aliam etiam fuerit adeptus: omnes prio-

res

res amittit. Clement. si plures. 3. de præbendis. extrauag. comm. ut quos. 2. in princ. de officio ordinarij.

CX. Regula: Si habens plures præbẽdas, priores excepta posteriore non dimittat: omnes amittit. d. extrauag. com. ut quos, in prin. uers. quod si non fecerit. Concordant ea quæ habentur d. reg. 76. in prin.

ANTECEDENTIA AMISSIONEM, seu depositionem.

CXI. Regula: De consensu capituli adhibendo in depositionib. cauetur distinct. 67. c. ult. in fine. c. nouit. 4. de his quæ fiunt à prælatis. Concordant item ea quæ habentur s̃. cap. 4. quæst. 6. reg. 2.

EVENTVS DEPOSITIONIS & amissionis.

CXII. Regula: De loco pœnitentiæ deposito ab episcopo deputando cauetur distinct. 81. c. sacerdos. Hæc de acquirendis & amittendis præbendis sint dicta. Sequuntur nunc reliqua præbendarum iura.

III. DE RELIQVO IVRE præbendarum.

CXIII. Regula: De augendis præbendis tenuibus cauetur c. exposuisti. 33. de præbendis.

CXIIII. Regula: De non minuendis præbendis cauetur c. auaritiæ. d. tit. Clement. unica. §. ea

de

dem quoq;.de supplenda neglig.prælatorum.

CXV.Regula: De non diuidendis præbendis & ecclesijs seu ecclesiasticis dignitatibus cauetur c.maioribus.8. c. tuæ fraternitatis. 20. c.uacante. 26.de præbendis.7.q.1.c.in apibus.Concordant etiam ea quæ habentur s̄.cap.1.reg.3. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi utriq; parti suppetant facultates.d.c.26.uers.nisi rationabili causa. Altera exceptio est: Nisi duobus ad eandem dignitatem electis, iudex compromissarius unum confirmauerit,ita ut alteri pro bono pacis de prouentibus prouisionem faceret. c.nisi essent. 21. eod.tt. Tertia exceptio uidetur:Nisi apostolica authoritas interuenerit. Sed reprobatur c.dilecto.25.eod. tt. Quarta exceptio est: Nisi cum in locum episcopi hæretici alius esset substitutus,hæreticus postea sit conuersus: tunc enim inter eum & substitutum diuiditur dignitas episcopalis. c.1.de parochijs.Quinta exceptio uidetur: Nisi pro integratione præbendæ deminutæ alia diuidatur. Sed reprobatur c.cum causam.36.de præbendis. Sexta exceptio uidetur: Nisi propter diuersitatem linguarum populi qui est instituendus,ecclesia diuidatur. Sed reprobatur c.quoniam.14. de officio ordinarij.

CXVI. Regula: De non alienandis nec permutandis præbendis & dignitatibus cauetur c.

Nisi non à laico, sed ab ecclesiastico patrono sint præsentati: hoc enim casu prioris conditio melior est. c. cum autem. 24. eod. tt. Huius replicatio prima est: Nisi ecclesiasticus in patrimonialibus conferat ut laicus. c. cum dilectus. 28. §. nos igitur attendentes. eod. tt. Altera replicatio est: Nisi legatus de latere collationem sibi reseruauerit. d. §. nos igitur. uers. etsi diaconus. Altera exceptio uidetur: Nisi prior repulsus appellauerit, qua appellatione pendente alius sit præsentatus & institutus. Sed reprobatur c. pastoralis. 29. eod. tt. Hactenus, quibus competat actio beneficialis, ostensum est: cuius tamen quæstionis plures regulas uide s. reg. 4. cum sequentibus.

APVD QVEM COMPETAT actio beneficialis?

LXV. Regula: Si de dispensatione collationis dubitetur: ad Papam recurrendum est. c. ordinarij. 1. §. si uerò de dispensationis. de officio ordinarij, in 6. Eiusdem quæstionis regula, sed localis, habetur extrauag. com. 1. §. causæ uerò beneficiales. de treuga & pace.

QVID quantumq; ueniat in actionibus beneficialibus petendum, definitur per ea quæ proposita sunt s. reg. 28. cum sequentibus.

AD-

ADIVNCTA ACTIONVM beneficialium.

LXVI. Regula: *Literæ gratiarum tanquam ambitiosæ sunt restringẽdæ. c.quamuis.4.in prin. de præbendis,in 6.*

LXVII. Regula: *De suspendendo petitorio iudicio,donec possessorium fuerit peractum:& ut possessorium intra biennium finiatur,cauetur extrauag. comm.1. §. præterea quia. de treuga & pace.*

EVENTVS ET CONSEQVENTIA actionum beneficialium.

LXVIII. Regula: *Si pronuncietur beneficium actori deberi,ab ipso iudice id ei poterit conferri,ut circuitus euitetur. Clement.auditor.3.de rescriptis.*

LXIX. Regula: *De appellationibus in causis beneficialibus regula localis habetur d.extrauag. com.1.§.& quoniam sedis,uers.quodq; omnes & singulæ.*

LXX. Regula: *De taxis non egrediendis cauetur d.extrauag. commun.1. §.etsi forsan. uers. quodq; de cætero. Sed de hac re dictum quoq; s. reg.57.Hæc de adquirendis præbendis sint dicta. Sequitur de ijs amittendis.*

II. DE AMITTENDIS PRAEbendis & dignitatibus.

LXXI. Regula: Ne sine causa præbendæ & dignitates collatæ rursus auferãtur, cauetur c. monachi. 2. §. priores. de statu monachor. c. unico, in fine. de capellis monachor. c. non potest. 3. de re iudicata. 16. q. 7. c. inuentum. uers. quam si iustè. Concordant item ea quæ habentur s. lib. prox. cap. 19. except. 12. Huius regulæ exceptio est in officio alicui à prælato iniuncto: hoc enim sine causa potest auferri. c. cum ad. 6. §. tales. uers. nec alicui. de statu monachorum.

EX QVIBVS CAVSIS amittantur?

LXXII. Regula: Si non iustè adeptus fuerit præbendam uel dignitatem: ea est priuãdus. Quæ regula elicitur ex uerbis d. uers. quã si iustè. Concordant ea quæ habentur s. lib. 1. cap. 16. quæst. 4. reg. 1. Cuius regulæ species sunt omnes exceptiones, quas s. aduersus causas adquirẽdæ præbẽdæ enumerauimus, præsertim reg. 59. eiusq; exemplũ, puta si à laico recepit, habetur c. relatũ. 21. in prin. de iure patronatus. Aliud, si data pecunia præbendam adeptus est, proponitur c. qui aliũ. 2. de Simonia. & 1. q. 7. c. si quis omnẽ. §. 1, c. cauendũ. 7. q. 1. c. præsentiũ. §. fin. Aliud exẽplũ, si à schismatico fuerit ordinatus, habetur c. 1. & c. ult. de schismaticis.

LXXIII. Re-

LXXIII. Regula: Si in eum casum peruenerit ordinatus, quo ab initio ordinari non potuit: beneficio & officio debet priuari, exemplo eorum quæ proposita sunt s̃.cap.4.quæst.2. item j. in regulis sequentibus.

LXXIIII. Regula: Si ius patronatus ei qui clericum præsentauit, postea euincatur. Hæc regula approbatur simul & distinguitur c.consultationibus.19.de iure patronatus.

LXXV. Regula: Si ualetudinarius sit factus. Hæc causa regulariter reprobatur c.1.c.de rectoribus.3. cum tribus ccc.sequentibus. de clerico ægrotante. 7.q.1.c.1.c.cum percußio.c.præsentium. c.Pontifices. c.quamuis.uers.& ideo quia. Planè admittitur causa proposita in perpetuò furioso, 15.q.1. c.penult. §.item obijcitur. & c.ult. in fine. Concordant ea quæ habentur j.capite 8.quæst.9. reg.3.

LXXVI. Regula: Si habens præbendam uel dignitatem, aliam postea adeptus sit: priorem amittit. c.de multa.28.de præbendis.c.cum nostris. 6.c.literas.9.de conceßione præbendæ.c.cum singula.32.in prin.uers.statuentes.de præbendis,in 6. Clement.si plures.3. & Clement.ult.uers.primaq; præbenda.eod.tt.extrauag.com.ut quos.2.de officio ordinarij.21.q.2.c.si quis iam.Cõcordant item ea quæ habentur s̃.cap.5. reg.34. Huius regulæ

dimittere uellet. c. referente. 7. §. nos autem. uers. quam maluerit. & c. praeterea. 14. & ibi glossa in uerbo Maluerit. *de praebendis. c. eam te. 4. in fine. de aetate & qualitate praeficiendor.*

LXXVII. *Regula: Si suum uel alienum beneficium ui occupat, seu scienter iniustè se intrudit, proprium etiam amittit. c. cum qui. 18. de praebendis, in 6.*

LXXVIII. *Regula: Si causa ob quam beneficium datum est, cesset: illud amittit. 25. q. 2. c. ult. §. sed obijcitur.*

LXXIX. *Regula: Si cessauerit à diuinis. Haec causa approbatur simul & distinguitur c. si canonici, 2. de officio ordinarij, in 6.*

LXXX. *Regula: Si absit ab ecclesia sua, uel non resideat. c. quoniam. 5. §. porrò speciales. uers. si uerò aliter absens. ut lite non contestata. c. 1. de clericis non residentib. in 6.* Concordant *ea quae habentur s. cap. 5. reg. 67.* Huius *exceptio prima est: Nisi studiorum causa absit. c. cum de diuersis. 2. de priuilegijs, in 6. c. ult. §. fin. de magistris. Concordat item d. reg. 67. except. 2. ubi aliquot subijciuntur replicationes.* Altera *exceptio uidetur: Nisi* Papa *absenti indulserit. Sed reprobatur c. ult. de rescriptis, in 6. Tertia exceptio est: Nisi in causa electionis* Romae *absit. c. cũ non. 30. de electione, in 6. Plures huiusmodi exceptiones uide d. reg. 67.*

LXXXI. Regula: Si inobediens sit suo prælato: beneficio priuatur. 21.q.4.c.ult.in fine. Plura de hac regula uide s̄.cap.5.reg.40.

LXXXII. Regula: Si prælatum suum accusauerit, aut ei fuerit insidiatus, deponitur. 3.q.4.c. clericus.

LXXXIII. Regula: Si res ecclesiæ profundat, deponitur. 3.q.2.c.penultim.in fine.cum c.sequente.

LXXXIIII. Regula: Si agros ecclesiæ, uel alias res, ex quibus stipēdium habet, negligat, aut in præiudicium eorum colludat. c.audiuimus.3.de collusione detegenda. 12.q.2. c.sæpe fit.§.& quæcunq; in usu.uers.quod si quis eorum.

LXXXV. Regula: Si potestate sua abutitur. 11.q.3.c.ipse ligandi.c.plerunq;.uers.unde fit ut ipse. Concordant ea quæ proposita sunt s̄.libro 1. cap.3.de priuileg.reg.1.except.3.

LXXXVI. Regula: Si continentiam non seruauerit, uel uxorem duxerit, deponitur. distin. 81.c.Maximianus. c.si quis episcopus. c.si quis clericus. c.Romanus. c.presbyter. 15.q.8. c.hi qui. c. cum multæ.uers.illi quidem ex quib. item De clericis coniugatis c.1.c.quod id te.3. & c.diuersis.5. de clericis coniugatis. Concordant ea quæ habentur s̄.cap.5.reg.56.cum sequentibus.

LXXXVII. Regula: Si sciens indignum elegerit:

legerit: beneficio per triennium priuatur. c.cum in cũctis.7.§.clerici sanè. & c.per inquisitionem. 26.§.cum igitur.de electione. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi cõpromissarius, in quem ij quibus eligendi ius competit, compromiserunt, indignum elegerit.hoc enim compromittentibus non nocet,sed solùm compromissario.c.cum compromissarius.37.§.porrò.de electione,in 6. Altera exceptio est: Nisi episcopus compromissarius indignum elegerit:hic enim non suspenditur.d.§. porrò.uers.huiusmodi. Tertia exceptio est: Nisi alium prælatum quàm episcopum uel episcopo superiorem elegerit indignè. d.§.porrò.uers.nec in aliorum quàm episcoporum.Quarta exceptio est in alijs beneficijs, quàm quæ in ecclesia,cuius prælatum elegit,habet.d.c.37.§.restringitur.

LXXXVIII.Regula: Si quis alicuius electionẽ, postulationem aut prouisionẽ impugnans ratione electi uel postulati, in probatione defecerit.Hæc regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proponentur J.cap.10.quæst.8.reg.15.

LXXXIX. Regula: Si indignum electum confirmauerit:suspẽditur. c.nihil est.44.§.ipsum quoq;.de electione.

XC. Regula: Si electionem à laico factam approbauerit, per triẽnium suspenditur. c.quisquis. 43.§.fin.eod.tt.

XCI. Regula: Si accepta pecunia aliquem ordinauerit: deponitur. 1. q. 7. c. si quis omnem. §. 1.

XCII. Regula; Si ordinati peccata tempore ordinationis latentia, postea apparuerint: deponitur. distinct. 24. c. ult. distin. 81. c. si qui sine. c. quicunq; 15. q. 8. c. 1. c. si quis presbyter.

XCIII. Regula: Si capitale crimen commiserit, deponitur. distinct. 81. c. si diaconus.

XCIIII. Regula: Si homicidium fecerit, uel causa mortis præbuerit: deponitur. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s. cap. 5. reg. 74.

XCV. Regula: Si periurium commiserit, deponitur, per ea quæ proposita sunt s. lib. proxim. cap. 16. reg. 15.

XCVI. Regula: Si iuramentum præstiterit de schismate tenendo, deponitur. c. 1. §. fin. de schismaticis.

XCVII. Regula: Si in hæresin lapsus sit, deponitur. 1. q. 7. c. 1. Huius exceptio est: Nisi hæresi renuncians ad fidem catholicam fuerit reuersus. d. q. 7. c. conuenientibus, in prin. c. si qui uoluerint. Concordant ea quæ habentur s. libro 1. cap. 13. quæst. 5. reg. 6. Contradicit d. c. conuenientibus. §. ex hac authoritate. & d. c. 1.

XCVIII. Regula: Si ebrius nondum præmissa digestione missam celebrauerit, deponitur. c. si consti-

constiterit.12.de accusationibus.

XCIX. Regula: Si altaria uestibus exuit, aut ueste lugubri accingit, luminaria ijs subtrahit, aut missam pro uiuo celebrat: deponitur.26.q.5.c.quicunq;.

C. Regula: Si diuinatores consuluerit, deponitur.d.q.5.c.si quis episcopus.

CI. Regula: Si contra ecclesiam, à qua beneficium habet, aduocatus uel procurator existat: beneficio priuatur.c.ult.§.fin.de postulando.

CII. Regula: Si beneficio uel dignitati renunciauerit. c.ex transmissa.3.c.in præsentia.6.de renunciatione.7.q.1.c.quàm periculosum. Huius exceptio prima est: Nisi postea denuò eligatur uel recipiatur.d.c.3.uers.hortari tamen eos.c.cum inter.2. eod.tt. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ob crimen antea renunciauerit.c.post translationem.11.eod.tt. Altera replicatio est: Nisi ad aliam pinguiorem præbēdam postea eligatur, propter quam tenui prius renunciauerat.c.ult.in fine.de renunciat.in 6. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd quamuis postea rursus eligatur uel recipiatur, ex prima tamen receptione nihil iuris posśit uindicare. c.ex insinuatione.26. de Simonia. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi non sponte renunciauerit. c.super hoc.5.de renunciatione. Clement.multorum.2.§.sanè resignatio-

nes.

nes.de pœnis. Tertia exceptio uidetur: Nisi cum ob aduersam ualetudinem renũciasset, postea conualuerit. Sed reprobatur c.ex transmissa.3.de renunciatione.7.q.2.in prin. Quarta exceptio est: Nisi dolo persuasus renunciauit. c.sanè.7.& c.lectæ.14.de renunciat. Quinta exceptio est: Nisi renunciatio fuerit inutilis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.eod.tt. Huius replicatio est: Nisi renũciatio fuerit in manus laici facta. c.quod in dubijs.8.eod.tt. Sexta exceptio uidetur: Nisi licentia tantùm renunciandi impetrata, renunciatio non fuerit secuta. Sed reprobatur c.quidam.11. eod.tt. Septima exceptio uidetur: Nisi renunciationis, antequam collatio alteri facta sit, renunciantem pœniteat. Reprobatur sub conditione Clement.unica, eod.tt.

CIII. Regula: Si alij ordinato uel electo in suũ locum reuerẽtiam exhibuit: per hoc electioni suæ uidetur renunciasse, suamq; dignitatem amisisse. c.ex ore.3. §.quia uerò. uers.per hoc quod. de ijs quæ fiunt à maiore parte.

CIIII. Regula: Si aduersus apostolicam sedem contumax existens suspensus fuerit, & per annum in suspensione permanserit: beneficio priuatur. c.cum bonæ.8. de ætate & qualitate præficiendor. Hactenus causas beneficij amittendi enumerauimus, quarum tamen plures licet colligere ex ijs

quæ

quæ s̄.cap.5.de officijs clericorum proposuimus.

QVIBVS AVFERENDI IVS competat?

CV.Regula: Laicis non competit ius auferendi. c.in Lateranensi.31.§.nos autem. uers.restitutos uerò.de præbendis. Concordant ea quæ habentur s̄.reg.17.

CVI.Regula: Non nisi episcopo ius deponendi competit. c.unico,in fin.de capellis monachor. in 6.18.q.2 c.nullam. Huius exceptio est: Nisi episcopus scienter uxorato beneficiũ contulerit: tunc enim superiori eius auferendi ius competit. c.diuersis.5.§.fin.de clericis coniugatis.

CVII. Regula: Hæreticis & excommunicatis ius deponendi non competit.24.q.1.c.ait Cœlestinus.& c.aperto.

QVID QVANTVMQVE amittatur?

CVIII.Regula: Si habens præbẽdam adeptus fuerit aliam: priorem amittit, non posteriorem. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur s̄.reg.76.ubi in fine adijcitur, quòd iure antiquo fuerit in arbitrio accipientis, utram ex ijs retinere uoluerit.

CIX. Regula: Si habens plures quàm duas præbẽdas, aliam etiam fuerit adeptus: omnes prio-

res

dem quoq;.de supplenda neglig.prælatorum.

CXV.Regula: De non diuidendis præbendis & ecclesijs seu ecclesiasticis dignitatibus cauetur c.maioribus.8. c. tuæ fraternitatis. 20. c.uacante. 26.de præbendis.7.q.1.c.in apibus.Concordant etiam ea quæ habentur s̃.cap.1.reg.3. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi utriq; parti suppetant facultates.d.c.26.uers.nisi rationabili causa. Altera exceptio est: Nisi duobus ad eandem dignitatem electis, iudex compromissarius unum confirmauerit,ita ut alteri pro bono pacis de prouentibus prouisionem faceret. c.nisi essent. 21. eod.tt. Tertia exceptio uidetur:Nisi apostolica authoritas interuenerit. Sed reprobatur c.dilecto.25.eod. tt. Quarta exceptio est: Nisi cum in locum episcopi hæretici alius esset substitutus,hæreticus postea sit conuersus: tunc enim inter eum & substitutum diuiditur dignitas episcopalis. c.1.de parochijs.Quinta exceptio uidetur:Nisi pro integratione præbendæ deminutæ alia diuidatur. Sed reprobatur c.cum causam.36.de præbendis. Sexta exceptio uidetur: Nisi propter diuersitatem linguarum populi qui est instituendus,ecclesia diuidatur. Sed reprobatur c.quoniam.14. de officio ordinarij.

CXVI. Regula: De non alienandis nec permutandis præbendis & dignitatibus cauetur c.

maioribus.8. in fine. de præbendis. c.quæsitum.5. c.cum olim.7. & c.cum uniuersorum.8.uers.licet ipsi per se.de rerum permutat. 12.q.2.c.alienationes.§.fin.

CXVII. Regula: De reseruatione fructuum beneficiorum uacantium ab apostolica sede facta cauetur extrauag.com.postulasti.10. cum duabus sequentibus.de præbendis.

CXVIII.Regula: De possessione præbendæ uacantis propria authoritate non occupanda cauetur c.pastoralis.19.de priuilegijs. Hactenus de præbendis & dignitatibus, adeoq; de personis ecclesiasticis in genere sit dictum. Sequitur nunc personarum ecclesiasticarũ tractatus specialis, & primùm de episcopis alijsq; prælatis ecclesiasticis.

DE EPISCOPIS ALIISQVE prælatis. Cap. VIII.

QVod de episcopis in sequentibus dicetur, de alijs quoq; prælatis superioribus accipi debet. distinct.21. c.1. §.ordo uerò.& §.omnes autem. item c.1.in fine.de clerico ægrotante,in 6.

I. ETYMOLOGIA episcopi proponitur distin.21. c.1.§.episcopus. & 8.q.1. c.qui episcopatũ.

II. ORIGO episcoporum exponitur distinct 21.c.in nouo.

III. DIVISIO *episcoporum & species haben tur distinct.21.c.1.§.ordo uerò.*

IIII. DIFFERENTIA *episcoporum & corepiscoporum habetur distin.68.c.quamuis.*

V. DE DIGNITATE Episcoporum.

Sunt loco apostolorum, quorum uicem in ecclesia gerunt. distinct.21. c.in nouo.§.cæteri.uers. ipsis quoq;.distinct.68.c.ult.

VI. DE GRADIBVS DIGNItatis episcopalis.

I.Regula:*Primum locũ obtinet episcopus Romanus, secundum Constantinopolitanus, tertium Alexandrinus,quartũ Antiochenus, quintum Hierosolymitanus.Quæ regula cum proprijs istarum sedium approbatur c.antiqua.23.de priuilegijs.distinct.22.in prin.c.sacrosancta.§.prima ergo,cum sequentibus. distin.65.c.mos antiquus. c.quoniam. extrauag.com.sancta.3.de electione. Nouell.131.§. ac propterea.*

II.Regula: *Quòd sedes Romana super omnes alias ordinariæ potestatis principatum obtinere iam dictum est, ei concordat c.fundamenta.17.§. isti sunt per quos.uers.isti sunt qui.de electione,in 6.distin.21.c.quamuis. distin.22.c.1.c. sacrosancta. 24.q.1.c.rogamus. c.cum beatissimus. distin.96.c. Constantinus.§.& sicut,Nouell.10.in prin.*

III. Regula: Prærogatiua dignitatis ex subscri ptione & uoti ordine colligitur. distinct. 17. c. penult. §. fin. cum c. sequente.

IIII. Regula: Prærogatiua dignitatis ex tempore ordinationis sumitur. distinct. 17. c. ult. & distinct. 18. c. 1.

V. Regula: Compositionem de iure primatiæ unus solus, cuius interest, potest impedire. c. ult. de maioritate & obedientia.

VII. DE LOCO EPIscopatus.

I. Regula: Maiores tantùm ciuitates priuilegio episcopatus sunt honorandæ. c. 1. de priuilegijs. distinct. 80. in prin. cum sequentibus, usq; ad c. ult. 23. q. 4. c. sicut excellentiam. §. concilium. uers. ipse uerò primas. 16. q. 1. c. præcipimus, in prin. usq; ad §. sunt. & distin. 68. c. ecclesijs. §. inter episcopos.

II. Regula: Quæ ciuitates antea non habuerunt episcopos, in ijs nec postea constituendi. 16. q. 1. c. fœlix.

III. Regula: Propter hostium impetum, & crudelitatem subditorum episcopos suos trucidantiũ, sedes episcopalis in aliam ciuitatem transfertur. 7. q. 1. c. temporis. 25. q. 2. c. ult.

IIII. Regula: Episcopales sedes non longo interuallo à se debent disiungi. distinct. 80. c. ult.

VIII. DE

VIII. DE OFFICIIS EPIscoporum.

I. Regula: De populo docendo, regendo & amando cauetur 7.q.1.c.sicut uir.§.episcopum. distinct.36.c.ult.& distinct.86.in prin.

II. Regula: In docẽdo sacrã scripturã, nõ grammaticam, episcopus exponere debet.d.distin.86.c. cũ multa. Plura de docendo uide ꝭ.lib.prox.cap.1.

III. Regula: De corrigendo populo cauetur c. irrefragabili.13.in prin.de officio ordinarij.distin. 86.c.1.c.odio.c.facientis.23.q.4.c.duo ista. Modus corrigendi præscribitur ꝭ.reg.57. cum sequentib. Sed plura de regula proposita uide ꝭ.lib.proxim. cap.6.quæst.8.reg.1.cum sequentibus.

IIII. Regula: Si in corripiendo modum excesserit, à domino, non à subditis ueniam petere debet.distinct.86.c.quando.

V. Regula: Crimen non probatum non nominatim redarguet, sed in genere. c.si sacerdos.2.de officio ordinarij. Concordant ea quæ habentur d. reg.1.except.5.

VI. Regula: De criminibus inquirere eaq; punire possunt, & si opus fuerit, brachium seculare implorabunt.c.1.d.tt.

VII. Regula: Ne in puniendis delictis ad quæstum magis quàm ad leges respiciant, cauetur c. irrefragabili.13. §.fin.eod.tt.

VIII. Regula: Ne subditos grauent sump... & exactionib. cauetur c. cũ apostolus. 6. §. prohibemus. de censibus. c. 1. de exceßib. prælatorũ. 10. q. 3. c. quia cognouimus. c. cauendũ. c. inter cætera. c. relatũ. c. ult. & 16. q. 1. c. constitutũ. c. nulli. c. prædicator. item extrauag. com. unica. §. secũdo uerò. de poenis. Huius regulæ exceptio est in charitatiuo subsidio. quæ exceptio approbatur in iam allegatis. de qua uide item j. eod. cap. q. 10. reg. 3. & M. I. R. lib. 3. cap. 4. reg. 10. cum tribus sequentibus.

IX. Regula: Nouum censum ecclesijs imponere non debent, nec ueterem augere. c. scientes. 3. c. probibemus. 7. & c. prætcrea. 8. de censibus.

X. Regula: De clericis coercendis cauetur Clement. 1. de officio ordinarij. 8. q. 1. c. quid autem.

XI. Regula: Episcopi & clerici ut honorem sibi inuicem exhibeant, & sacerdotes, non dominos episcopi se esse meminerint, cauetur distinct. 95. c. esto. 10. q. 3. c. 1. in fine.

XII. Regula: Episcopus presbyteris honorem exhibeat, cauetur d. distinct. 95. c. episcopus, cum c. sequente.

XIII. Regula: Episcopus presbyteros exactionibus grauare nõ debet, neq; sine ordine iudiciario eos condemnare. c. 1. de exceßib. prælatorum.

XIIII. Regula: Vt sine consensu capituli nihil administret, cauetur d. c. 1. uers. aut sine iudicio. item

ten. .1.& c.nouit.4. item c.quanto.5. de his quæ fiũt à prælatis. Concordãt item ea quæ habẽtur ĩ. cap.12.reg.11.repl.gener.1. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi cõsuetudo loci in contrariũ extet.c. non est.3.de consuetud.in 6. Altera exceptio est: Nisi abbas sine consilio cõuentus consensum præbeat monacho ad aliã ecclesiã ordinato transeundi.c.si religiosus.17.§.quia uerò. de electione,in 6.

XV. Regula: Non potest episcopus ecclesiam alteri subiectam ab eius subiectione & obsequio liberare.c.ad hæc.2.de exceßib.prælatorum.

CIRCA MONASTERIA ET monachos officia episcoporum.

XVI. Regula: Officia & iura, quæ in monasterijs & eorum personis episcopi habent, definiuntur c.conquerente.16.de officio ordinarij.18. q.2.c.uisitandi.c.Eleutherius.& c.ult.

XVII.Regula: Ne monasteria sumptibus & exactionibus, alijsq; oneribus grauent, cauetur d. c.16. uers.tu autem his iuribus. & d. c.uisitandi. uers.ut grauamen aliquod. item Clement.ad nostram.2.de censibus. item c.in singulis.7.§.porrò, de statu monachor. Clement.1.de exceß.prælator, 17.q.4. c.hanc ergo,in prin. 18.q.2.c.quam sit. §. hanc ergo.c.luminoso.§.fin, & c.ult.§.canonica,

XVIII.Regula: Non debet molestare mona-

ſteria, præterquam cauſa correctionis: nec eis oblata ſibi debet uindicare. c. 1. de ſtatu monachor.

XIX. Regula: De iniuria monaſterijs illata uindicanda cauetur c. in ſingulis. 7. §. fin. d. tt.

XX. Regula: Ne in ſpiritualibus ſit impedimento monachis, cauetur c. nimis iniqua. 16. & c. nimis prona. 17. de exceß. prælator. Plura huiuſmodi officia epiſcopalia circa monachos & monaſteria uide ȷ. cap. prox. item ȷ. lib. prox. cap. de uiſitationibus.

XXI. Regula: De magiſtris & doctoribus artium conſtituendis cauetur diſtinct. 37. c. de quibuſdam.

XXII. Regula: De ſubſtituẽdis uiris idoneis, qui populum doceant, confeßiones audiant, & cætera quæ ad ſalutem animarum pertinent peragant, cauetur c. quoniam, 14. & c. inter cætera. 15. de officio ordinarij.

XXIII. Regula: Oeconomum habere debet ſeu uicedominum. diſtinct. 89. c. uolumus. c. diaconum. c. quia in quibuſdam. item 16. q. 7. c. quoniam in quibuſdam.

XXIIII. Regula: Fidelibus & diſcretis uiris officia eccleſiæ committat. c. cum ad. 6. §. tales autem. de ſtatu monachor.

XXV. Regula: Propinquis uel amicis ſuis eccleſiaſtica negocia committere nõ debet. diſtinct.

89. c.

89.c.decenter.12.q.1.c.episcopus. Apost.canon.37.

XXVI. Regula: Laicis ecclesiastica negocia committere non debet. distin.89.c.indicatum. 12.q.2. c.sancimus,in princ. c.diaconi.§.fin. 16.q.7.c.in nona.

XXVII.Regula:Ne uni duo ecclesiastica officia committat,cauetur distin.89.in prin.§.in dispositione,cum c.sequente.item c.ult.

XXVIII.Regula; Domui suæ oportet episcopum bene esse præpositum.distin.89.in prin.

XXIX.Regula:Nullius rei familiaris curam ad se reuocet.distinct.88.c.episcopus.

XXX. Regula: Domesticorum immoderatam familiaritatem uitare debet. distinct.34.c.1.

XXXI.Regula: Ne liberos suos in secularibus literis instituat, cauetur distinct.37. c.legant. Concordãt ea quæ proposita sunt s̃.cap.5.reg.38.

XXXII.Regula: A' paruulis & minimis discere non erubescat.distinct.38.c.ult.

XXXIII.Regula: Papæ obediens ac fidelis esse debet, c.ult.de excess.prælatorum. extrauag. comm.1.de pœnis.

XXXIIII.Regula: Singulis annis Apostolorum liminibus se repræsentabit.dist.93.c.iuxta.

XXXV.Regula: Viduis & orphanis ecclesiæ præsidium implorãtibus episcopus debet subuenire. distin.87.in prin.cum sequentibus, usq; ad

c.irreligio.Restringitur.tamen hæc regula distin. 88.c.episcopus gubernationem.

XXXVI.Regula: Libertos in libertate sua episcopus tueri debet. distinct.87.c.libertos.& c. liberti.

XXXVII.Regula: Vt pauperibus & infirmis subueniat, cauetur distin.82.in prin.cum c.sequente. distin.84.in prin. cum duob.cc.sequentib. item 8.q.1.c.Clemens.Apost.canon.37.& 58.

XXXVIII. Regula: Vt sit liberalis, cauetur distinct.86.c.fratrem.

XXXIX.Regula: Ne aliena rapiat, nec res ecclesiæ in suos usus conuertat, cauetur distin.93. c.diaconi sunt quos.§.nunc autem ex quo.10.q.2. c.episcopus.§.si autem.12.q.1.c.episcopus.§.si autem & aliter.c.nulli. q.2.c.monemus.& c.non habenti.Apostol.canon.37.

XL. Regula: Prouidere debet, ne adolescentiores fœminæ in famulatu sint clericorum.distin. 81.c.penult.

XLI.Regula: Clericos uel monachos debet habere cubicularios. 2.q.7. c.cum pastoris. c.nullus monachus.§.fin.Imò ubiq; clericos secum habere, nec solus uiuere debet. d.q.7.c.ult.in prin.de consecrat.distinct.1.c.iubemus.

XLII. Regula: Prauos in sua familiaritate non habebit episcopus, sed uiros probatæ uitæ. d.quæst.

d.quæst.7.c.peruenit.& c.ultim.

XLIII. Regula: Ne unus episcopus alterius plebem usurpet, nec alterius parochiæ terminos aut ius inuadat, cauetur 7.q.1. c.placuit.c.episcopus.c.sicut,in prin. 9.q.2. c.1.c.nullus primas.c.episcopum.c.episcopi.c.non inuitati. 13.q.1.in prin. cum c.sequente. 25.q.1.c.quæ ad perpetuam.q.2.c. in Galliarum. item distinct.92. c.si qui episcopi.c. penult.item De parochijs c.nullus.3. Apostol.canon.15. Concordant item ea quæ habentur j.cap. prox.reg.3.Huius regulæ exceptio est:Nisi triginta annorum præscriptione episcopus defendatur. 13.q.2.c.1.in prin. Contradicit d.c.1.§.at illi.Hanc obiectionem soluit Gratianus 16.q.3. de qua dicetur j.cap.prox.reg.2. ubi de exceptione proposita dicentur plura.Sed & plura de regula proposita uide d.cap.prox.reg.3.

XLIIII.Regula:Episcopi sibi inuicem consilium & auxilium ferre debent,3.q,1. c.nulli.& c.ult.item distinct.90.c.penult.

XLV.Regula: Absq; apostolica licentia Dalmaticis uti non debet,distinct.23.c.communis.

XLVI.Regula: De rebus ecclesiæ ab eo administrandis cauetur 10.q. 2. in prim. c.episcopus. 12.q.1.c.episcopus,in prin. c.res ecclesiæ. 16.q.2.c. præcipimus.uers. & ut in dispositione. q.3.c.præsulum. q.7. in princ. uers.generaliter enim. c.1.§.

has

bus uerò.c.omnes.c.nullus.uers.imò sicut.Apostol. canon.37.& 40.

XLVII. Regula: Modus administrandi & distribuendi in quatuor portiones res ecclesiæ, præterquàm quòd ex iam propositis constat, definitur etiam 12.q.2. c.uobis. c.Vulteranæ. c. concesso. c.quatuor. c.de reditibus. c.cognouimus. c. mos.c.sancimus.16.q.1. c.ad hoc. Apost.canon.40. Sanè pro quarta parte tertia episcopo attribuitur.d.q.1.c.constitutũ. Hoc autem pro diuersitate locorum uariari, testatur Gratianus d.q.1.c.nulli. 25.q.1.in prin. Sed de hac portione,quæ debetur episcopo, inferius etiam quæst.10.reg.2.plura dicentur.

XLVIII. Regula: Si de rebus ecclesiæ aliquid comparant,instrumentis nomen ecclesiæ inserere debent,12.q.4.c.ult.

XLIX.Regula: Ne ab ecclesia sua discedat, néue eam deserat,cauetur c.ex gestis,2.& c.qualiter.9.de clericis nõ residentib. 7.q.1.c.peruenit.c. placuit.c.propter.Concordant item ea quæ habentur M.I.C.lib.1.cap.4.de officijs episcoporũ,reg.1. Propositæ regulæ exceptio prima uidetur:Nisi ob uim maiorẽ eam deserat. Sed reprobatur 7.q.1.c. suggestũ. c.sciscitaris. c.aduersitas,in prin.usq; ad §.est & aliud. Planè admittitur exceptio proposita, si specialiter prælatus quæratur, & sine eo æquè

æquè salua ecclesia esse poßit. d.c. aduersitas. §. cũ uerò specialiter. Huius distinctionis replicatio est: Nisi uis postea cessauerit: tunc enim ad ecclesiam redire debet, per ea quæ proponentur J. except. 3. replic. 1. duplic. 1. triplic. 1. Altera exceptio est: Nisi à uitijs subditorum prælatus affligatur, ut sua præsentia nihil proficiat. d.c. aduersitas. §. est & aliud, cum sequentib. usq; ad quæst. 2. item 11. q. 3. c. quando. item De renunciatione c. nisi cum. 10. §. propter malitiam. Huius replicatio est: Nisi inter malos subditos nonnulli sint boni, in quibus spes sit profectus: tunc enim boni propter malos non sunt deserendi. d. §. est & aliud. uers. cum autem à uitijs. & d. q. 1. c. ult. in prin. Concordant ea quæ proposita sunt S. lib. 1. cap. 8. quæst. 2. reg. 3. in prin. Tertia exceptio est: Nisi ad aliam ecclesiam episcopus transferatur. 7. q. 1. c. mutationes. c. scias. c. omnis. §. fin. c. episcopus. Huius replicatio prima est: Nisi propria authoritate, non legitimè uocatus transierit. d. q. 1. c. sicut. §. si autem utilitatis. c. sicut uir, in prin. c. quia frater. §. illud uerò. c. non oportet. c. episcopum. c. propter. c. remoto. item De consecrat. distinct. 4. c. non licet, in fine. item Apostol. canon. 13. Concordant item ea quæ proposita sunt S. cap. 5. reg. 68. Huius replicationis duplicatio est: Nisi propria sede depulsus, aut necessitate coactus, ad aliam ecclesiam transierit. 7.

q. 1. c.

q.1.c.mutationes. uers.non enim transit. c.scias. c. omnis.c.sicut.§.si autem persecutus.Huius triplicatio est: Nisi causa necessitatis cesset: tunc enim ad priorem ecclesiam redire debet. d.q.1.c.pastoralis.c.sciscitaris.uers.& cum tranquillitas. Altera propositæ exceptionis replicatio est:Nisi apostolica authoritate non interueniente ad aliam ecclesiam sit translatus. 7.q.1.c.mutationes.§.fin. item De translatione episcopi c.1. cum tribus sequētibus. item De electione,in 6.c.si abbatem.36. in prin.& Apostol.canon.13. Concordant item ea quæ proposita sunt s̃.ead.except.in prin. Quarta propositæ regulæ exceptio est:Nisi dignitati episcopali renunciauerit. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit: uerùm eius replicatio prima est: Nisi sine licentia superioris renunciauerit. c. admonet.4.& c.ult.de renunciat. Concordant ea quæ habentur s̃.except.prox.replic.2. Huius duplicatio est:Nisi Papa renūciauerit:hic enim, quia superiorem non habet,sine licentia superioris renunciare potest.c.1.eod.tt.in 6. Altera replicatio est: Nisi necessarius sit ecclesiæ suæ. c.1.de renunciatione. Tertia replicatio est:Nisi nulla iusta causa subsit renunciandi. 7.q.1.c.Pontifices.§.episcopos.c.sicut uir,in prin. & c.quia frater.§.illud uerò Euaristi. Hæc replicatio declaratur enumeratione causarum, ex quibus renunciare licet, c.nisi

cum.

cum.10.de renunciatione. Quod autem ibi dicitur, Debilitas corporis: ei concordat d.c.sicut uir. §.ecce his.& d.q.1.c.qualiter. Concordant item ea quæ habentur j.cap.10.quæst.4.reg.1.excep.3. Quod item d.c.10.dicitur, Malitia plebis: ei concordare uidetur c.ad supplicationem.9.eod.tt. de renunciatione. Causis d.c.10. enumeratis additur humilitas, si episcopus monachus fieri desideret, 7.q.1.c.temporis.§.item cum aliquis. 16.q.7.c.ult. uers.episcopus enim.18.q.2.c.abbas,in prin. Planè ita ex hac causa cedendi licentia conceditur, si ad pœnitentiam agendam, non ob labores uitandos monastica uita expetatur. d.q.1. c.suggestum.& c.sciscitaris. Hæc de quadragesimanona regula: de qua tamen uide plura s̃.cap.5.reg.67.& 68.

L. Regula: Episcopus die Dominico ecclesiæ, cui proximus est, deesse non debet. De consecrat. distinct.3.c.episcopus.

LI.Regula: Habitationem suam non longè ab ecclesia debet habere. dist.41.c.episcopus,in fine.

LII.Regula: Habitationem in ciuitate, non in uilla habere debet. 23.q.4. c.si cui. §.concilium. uers.ipse uerò Primas.

LIII.Regula: De supellectile, mensa & uictu episcopi, cauetur d.c.episcopus. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.5.reg.97.

LIIII.Regula: Ne uenationibus operam det,

cauetur

cauetur distin.34.c.1.Concordat d.cap.5.reg.87.

LV. Regula: Episcopus lectioni & orationi debet uacare.2.q.7.c.ult.in prin.

LVI. Regula: Alia officia ecclesiastica episcopo præscribuntur distin.25.c.1.§.ad episcopum.

LVII. Regula: Ne mutato habitu peregrinetur, néue ad curiam Romanam ueniens inde discedat sine licentia Papæ. extrauag.com.ut prælatorum.2.de maioritate.

LVIII. Regula: Ne sit cupidus uindictæ, uel ad uindictam facilis, cauetur distinct.86. c.si quid uerò.c.tanta.

LIX. Regula: Ne sit percussor, neq; impatiēs, sed mansuetus, neq; aliquem proprijs uerberet manibus, cauetur distinct.45. c.1.cum c.sequente. & c.episcopum.c.cum beatus.item distinct.86.c.non liceat.1.q.7.c.si quis omnem.§.penult.item De clerico percussore c.1. Apostol.canon.26. Nouell.123. §.ac neq; proprijs. Contradicit d.c.cum beatus.§. Salomon, cum sequentibus. De qua re uide j.reg. proxim.

LX. Regula: Non seueritate, sed blandimentis ad fidem homines prouocet, uel subditos corrigat, cauetur distinct.45.c.licet.c.qui syncera.c.de Iudæis.c.licet.c. cum beatus, in prin. Contradicit d.c.cum beatus. §.Salomon, cum sequentibus, usq; ad c.tria sunt. Cui obiectioni respondet Gratianus

d.distinct.

d.distinct.45. c.duæ sunt. §.ex his omnib.cum.sequentibus, usq; ad c.ult.

LXI. Regula: Ne sermone incauto infirmorum conscientiam uulneret, cauetur dist.45.c.ult.

LXII. Regula: Ne sit litigiosus uel arrogans aut tumidus, cauetur distinct.46.c.1. distinct. 90. in prin.item 8.q.1.c.illud inserendum.

LXIII. Regula: Ne aliquem crudeliter fustigari faciat.c.præterea.2.de clerico percussore.

LXIIII. Regula: Episcopum decet esse ornatum uirtutibus. distinct.40.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.si Papa. item c.sicut uiri. c.illud. c. quælibet.& c.Adam.

LXV. Regula: Episcopum decet esse hospitalem.distinct.40.in prin. Concordant ea quæ proposita sunt s.cap.5.reg.44.

LXVI. Regula: Episcopi officium difficile, laboriosum & periculosum dicitur distinct.40.c. ante omnia.

LXVII. Regula: Negligens in suo officio esse non debet.distinct.83.c.ult.§.sicut autem.distin. 84. in prin.cum c.sequente. c.nunciatum. 8.q.1.c. olim.Apostol.canon.57.

LXVIII. Regula: De discordantibus ad concordiam reuocandis cauetur distinct.90.in prin. uers.quia qui sua.& c.1.c.studendum. c.placuit.c. si quis.& c.ult.

LXIX. Regula: Ne peregrinantes in ulteriorem familiaritatem admittant. Apostol.canon. 32.§.& quidem.

LXX. Regula: Ne cum hæreticis preces coniungat, uel clericos eos esse permittat, aut eorum baptisma ac sacrificium suscipiat. Apostol.canon. 44.cum sequente.

LXXI. Regula: Si episcopus in parochia sua non recipiatur, quid ei faciendum sit, definitur distinct.92. c.si quis ordinatus. c.si quis episcopus.c. si qui episcopi. Apostol. canon.35. §.si uero non. Hactenus officia episcoporũ enumerauimus: quibus tamen plura addi possunt ex ijs quæ s.cap.5. inter officia clericorum sunt enumerata. Præter ista etiam plura colligi possunt ex ijs quæ j.cap. 10.quæst.1.proponentur. Sed & officia episcoporum in uisitationibus, concilijs & similibus actib. spiritualibus & temporalibus j.lib.prox.sub singulis istis actibus enumerabuntur.

IX. DE SVPPLENDA NEgligentia prælatorum.

Porrò si prælatus uel ob negligentiam, uel ob infirmitatem non fecerit ea quæ sunt sui officij, uarijs modis id quod ei deest suppletur: de qua re hoc loco agendum.

I. Regula: Si prælatus nõ fecerit suum officium, interdum pro facto habetur quod fieri oportuit, exemplo

exemplo c.1. de supplenda neglig. prælatorum.

II. Regula: Cessante aliquo in iure suo exercendo, ius istud ad alium, præsertim superiorem, deuoluitur, qui supplet. c.sicut.2. c.licet.3. eod. tit. c.significauit.6. & c.quanto.7. in fine. c.irrefragabili.13.in prin. uers.excessus tamen. de officio ordinarij. c.quanquam.18. de electione, in 6. distinct.89. c.uolumus. uers.si uerò negligentem. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.2.reg.2. & s̃.cap.prox.reg.26.cum sequente. item j.cap. 10.quæst.2.reg.1.

III. Regula: Si propter infirmitatem prælatus suum officium facere non potest: datur illi adiutor, exemplo c.grandi.2.de supplenda neglig.prælator.in.6.c.unicum, de clerico ægrotante, in 6. 7. q.1.c.1.c.petijsti.c.quia frater. Hæc de officijs episcoporum, eorumq; negligentia & infirmitate, quibus istiusmodi officia impediuntur, sint dicta. Nunc de potestate & priuilegijs episcoporum est dicendum.

X. DE POTESTATE, REBVS & priuilegijs episcoporum, & aliorum prælatorum.

I. Regula: Ecclesia cum suis rebus ad ordinationẽ episcopi spectat. 10.q.1.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.antiquos.c.ult.§.fin.12.q.1.c.uidentes. §.ipsæ uerò res, cum sequentibus. c.episcopus.

c.præcipimus.q.2.c.uobis. 16.q.7.c.omnes.Apost. canon.37.& 40. Concordant item ea quæ proposita sunt s̄.quæst.8.reg.46.Sed & plura de regula proposita uide j̄.cap.proxim.reg.4.item j̄. cap.12.reg.7.

II. Regula: Episcopo ex reditibus & oblationibus ecclesiæ debetur tertia pars. c.requisisti.15. in prin.uers.& quidem regulariter.de testamentis. 10.q.1.c.de his,in fine.c.decreuimus.uers.ab episcopis.16.q.1.c.constitutum. Sanè ex consuetudine uariatur portio ista, quæ episcopo debetur. Sic quarta solùm dicitur cōpetere d.uers.& quidem regulariter. aliâs dimidia, 10.q.1.c.antiquos. Propositæ regulæ exceptio prima uidetur: Nisi ab eo qui ecclesiæ aliquid offert, episcopo etiam tertia portio sit relicta: hoc enim casu nihil ei ex eo quod ecclesiæ relictum est, uidetur deberi. Sed reprobatur hæc exceptio sub conditione c.officij. 14.de testamentis. Altera exceptio uidetur: Nisi is qui offert ecclesiæ, nihil ex eo ad episcopum uoluerit pertinere. Sed reprobatur d.c.requisisti.15. §.si ab extraneo.uers.secus autem si exprimat. de testamentis. Tertia exceptio est: Nisi in ornamenta, uel pro cereis seu fabrica, luminaribus, anniuersario, septimo, uicesimo, tricesimo die, siue alijs ad perpetuum cultum diuinum spectantibus, sint legata relicta: ex his enim canonica portio

episcopo

episcopo non debetur. Quæ exceptio approbatur sub conditione c.ult.de testamentis.c.ex parte.31. de uerb.signif. Quarta exceptio est: Nisi episcopus ex canonica portione ecclesias reficere seu reparare nolit. 10.q.3.c.1. uers.neq; tertiam. c.unio. & c.priscis.

III. Regula: Præter canonicam portionem episcopo etiam pro honore cathedræ ex singulis ecclesijs sibi subiectis duo solidi annui debentur. d.q.3. in prin.cum c.sequente. c.illud.c.nec numerus. §.cathedraticum. c.inter cætera. §.ne ergo. uers.non amplius quàm duos. & c.ult.uers.ultra duos solidos.

IIII. Regula: Episcopis reuerentia & obsequium debetur tam à laicis quàm à clericis.c.omnes.4.c.solitæ.6.c.quod super.9.c.his quæ.11.& c. dilecta.12. de maioritate & obed. distinct.21.c.in nouo.§.cæteri uerò. distinct.93.c.ille procul. 11.q. 3.c.si autem. c.quicunque. c.si quis uerò.c.absit.c. nemo.Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.5. reg.40.& s̃.libro 1.cap.5.quæst.5.reg.2.in quibus locis aliquot exceptiones enumerantur.

V. Regula: Ne prælatus sine admonitione præmissa in ius uocetur, cauetur per ea quæ proposita sunt s̃.lib.1.cap.6.quæst.8.reg.1.

VI. Regula: Apud comprouinciales suos episcopus est conueniendus.3.q.6.c.si quis.6.q.4.c.si

quis episcopus. Apostol. canon. 73.

VII. Regula: Non apud unum, sed apud duodecim, quos elegerit, episcopus est conueniendus. 5.q.8. in princ. cum c. sequente. c. ult. 5.q.4.c. duodecim.

VIII. Regula: Non nisi in legitima synodo episcopus est conueniendus. d.q.4. in prin. cum c. sequente. 11.q.1.c. si clericus. §. etsi clericus. Huius regulæ exceptio est: Nisi à Papa damnetur. d.q.4. c. duodecim. §. quod uerò. & §. saluo.

IX. Regula: Apud ciuilem aut militarem iudicem episcopus non conueniendus. 11.q.1.c. nullus episcopus. Concordant ea quæ habentur s̃. cap. 6. reg. 10. Hisce quodammodo contradicere uidetur d.q.1.c. peruenit. §. si quis uerò.

X. Regula: Episcopus inconsulto Papa non est damnandus. 3.q.6. c. discutere. c. accusatus uel iudicatus, in fine. c. quamuis. c. multũ. c. dudum, cum sequentibus, usq; ad c. peregrina. q.8.c.1. §. iudices. uers. finis uerò. 9.q.3.c. antiquis. 2.q.4. c. ult. uers. etsi inter eos.

XI. Regula: De pœna eius qui episcopũ suum iniustè accusauerit, cauetur 3.q.4.c. hi qui.

XII. Regula: De pœna eius qui episcopũ persequitur, uel uim ei intulerit, cauetur 3.q.5.c. accusatorib. §. secretas. uers. & hi qui. 17.q.4. c. si quis deinceps. 24.q.3. c. quisquis per dolum. Concordant

dant ea quæ proposita sunt s.lib.1.cap.7.de personis eorum in quos,&c.

XIII.Regula: De præmio detegentis Insidias episcopo factas cauetur d.§.secretas.

XIIII.Regula: Eadem pœna punitur qui res episcopi inuadit, qua punitur is qui res ecclesiæ inuadit.16.q.1.c.similiter.

XV. Regula: Ex rebus ecclesiæ episcopus, si indiget, sibi suisq; necessaria sumere potest.12.q.1. c.ex his autem. c.episcopus. §.participet autem. Apostol.canon.40.

XVI.Regula: Res episcopi ab ecclesiæ rebus debent esse separatæ. d.q.1.c.manifesta.c.sint manifestæ.Apostol.canon.39.

XVII. Regula: Res in episcopatu adquisitas alienare non potest.12.q.2.c.res.c.episcopus.Plura de regula proposita uide s.cap.6.reg.5.except.1.

XVIII. Regula: De hæreditate episcopi defuncti non expilanda,& de expilatorum pœna cauetur 12.q.2.c.hæc huius.c.non liceat.c.de laicis.c. illud quod.q.5.c.sicubi,in fine.

XIX. Regula: De inuentario rerum episcopi defuncti conscribendo cauetur d.c.sicubi.

XX. Regula, De domo episcopi. Ne ad eam confugiens ui auferatur, cauetur 17.q.4.c.id constituimus. uers.uel domo episcopi. Hæc de potestate, rebus ac priuilegijs episcoporum sint dicta:

de quibus uide item M.I.C.lib.3.cap.4.in fine.

DE IVRISDICTIONE prælatorum. Cap. IX.

PLanè ad ius & potestatē episcopalem pertinet etiam Iurisdictio ecclesiastica: de qua in hoc capite peculiariter tractabitur, primùm quidem de ea adquirenda, hinc de ea defendenda, postremò de ea amittenda.

I. DE ADQVIRENDA IVrisdictione ecclesiastica.

EX QVIBVS CAVSIS adquiritur.

I. Regula: Adquiritur electione: de qua ȷ̃.cap. prox.agetur. Adquiritur item, si proprijs episcopis negligentibus possessor ecclesias ab hæresi liberauerit.16.q.ȷ̃.c.placuit.

II. Regula: Adquiritur item præscriptione triginta annorum. 16.q.3. c.1.c.præsulum.§.fin. c.sicut. c.quicunq;. c.inter memoratos. §.quod si limes. c.dilectio. uers. alioquin si nihil. c.placuit.c. post quingentos.item 13.q.2.c.1. Propositæ regulæ exceptio prima est: Nisi in alia prouincia ecclesiam poßideat extra prouinciam suæ diœcesis.d. c.quicunq;.uers.sed hoc intra unam. & 16.q.5 in prin. Altera exceptio est: Nisi diœceses certis limi-

tibus

tibus sint distinctæ: tunc enim unus alterius diœcesis ecclesiam præscribere non potest. 16.q.3. c. licet, cum duob. cc. sequentibus. item c. super eo. 4. de parochijs. Tertia exceptio est: Nisi ecclesia ui uel sine titulo sit occupata. d.q.3. c. dilectio. §. potest etiam aliter. Quarta exceptio est: Nisi hostilitatis metus interuenit. d.q.3.c. prima. c. porrò. c. si sacerdotes, in fine. Quinta exceptio est: Nisi pro beneficio, uel precarij nomine ecclesia fuerit possessa. d.c. si sacerdotes, in fine. uers. quæ in beneficijs poßidentur. & d.q.3. c. clerici. c. si episcopus. Sexta exceptio est: Nisi cum possessio ex iniusta sententia processisset, iudex qui sententiam tulit, nondum fuerit mortuus, uel ab ipsius morte nondum triginta anni excesserint. d. q.3. c. post quingētos. §. item si de rebus, cum c. sequente. Septima exceptio est: Nisi res ab alio quàm qui eam præscripsit, petatur: huic enim possessio alterius, à quo titulum non habet, ad præscriptionem non prodest. d.q.3. c. placuit ut. §. si uerò ad alium. l. 8. §. si uerò nullum. C. de præscriptione triginta annorum. Plures propositæ regulæ exceptiones uide s̃. cap. 1. reg. 19. Hæc de causis adquirendæ iurisdictionis sint dicta: quarum tamen plures uide s̃. cap. 7. reg. 1. cum duabus sequentibus.

QVARVM PERSONARVM, RERVM & causarum iurisdictio adquisita censeatur, seu competat?

III. *Regula: Vnius episcopi subditi, alterius episcopi iurisdictioni non sunt subiecti, per ea quæ proposita sunt s.cap.prox.quæst.8.reg.43. Cuius exceptio prima est: Nisi per præscriptionem sibi iurisdictionem subditorum alterius episcopi adquisierit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s.reg.prox. & d.reg.43. except.1. Altera exceptio uidetur: Nisi episcopus in alterius diœcesi ecclesiam sibi ædificauerit: hoc enim casu eius ecclesiæ subditi, quamuis in aliena diœcesi uiuentes, eius iurisdictioni uidentur esse subiecti. Sed hæc exceptio reprobatur 16.q.2.in fine, cum q.5.sequente. item q. 3.c.sicut. Tertia exceptio uidetur in subditis episcopi suffraganei. hi enim archiepiscopi iurisdictioni cum suo episcopo uidentur esse subiecti.9. q.3.in prin.cum c.sequente. Sed hisce non obstantibus, exceptio proposita reprobatur c.pastoralis.11.in prin.de officio ordinarij.item c.1.eod.tt.in 6. c.1.de foro competenti, in 6.c.Romana.3.§.cum uerò is.de appellationib.in 6. d.q.3.c.conquestus. Concordant item ea quæ habentur j.cap.11.de archiepiscopo, reg.7. Planè admittitur exceptio*

pro-

proposita primùm quidem, si aliud consuetudine fuerit receptum. d.c.1.uers.nisi aliud in his tribus. de foro competenti, in 6. & d.c.1. uers.nisi aliud Remensis. de officio ordinarij,in 6. Deinde admittitur,si subditi aduersus suffraganeum sint contumaces:hoc enim casu eos ad querelam suffraganei archiepiscopus coercere potest.c.irrefragabili.13.§.cæterùm. de officio ordinarij. Tertiò admittitur exceptio proposita ex mandato Pontificis.Sed hæc distinctio recipit replicationem hanc: Nisi mandatum sit generale de subditis suæ diœcesis,non speciale de subditis sui suffraganei.c.graue.19.eod.tt. Quartò admittitur exceptio proposita,si archiepiscopus à subditis sui suffraganei impediatur in iurisdictione sua exercenda per diœcesin:tunc enim eos punire potest.c.1.de pœnis,in 6. Cuius replicatio est: Nisi quæstores fabricæ ipsius archiepiscopi à subditis suffraganei impediantur.c.1.de pœnitent.in 6. Quintò admittitur exceptio proposita,si manifesta & notoria offensa archiepiscopo uel suis, dum iurisdictionẽ suam exercet, à subditis suffraganei sui sit illata. d.c.1. uers.sibi etiam & metropolitanis alijs. de pœnis, in 6. Sextò admitti uidetur exceptio proposita,si suffraganeus sit excommunicatus.Sed hæc distinctio reprobatur c.1. de supplenda neglig.prælator.in 6. Septimò admittitur exceptio proposita,

si per

*si per appellationem causa ad archiepiscopũ fuerit deuoluta.c.1.in prin.uers.nec pro eo.de officio ordinarij,in 6. c.*Romana*.3.§.debet autem.de appellationib.in 6. 9.q.3.c.conquestus. uers.nisi fortè pro causis. Plures distinctiones, quibus exceptio proposita admittitur,uide* ꝫ*.cap.11.de archiepiscopis,reg.7.except.1.cum sequentibus.item in glossa c.pastoralis.11.in princ.in uerbo* Exceptis. *de officio ordinarij. Hæc de tertia regula eiusq; exceptionibus sint dicta.*

IIII. R*egula: Iurisdictioni episcopi regulariter omnes ecclesiæ atq; personæ eius diœcesis sunt subiectæ. c.de xenodochijs.3.c.cum uenerabilis.7. & c.cum dilectus.8.de religiosis domibus. c.cum olim.19.de censibus.16.q.1.c.qui uerè.18.q.2.c.monasteria.c.cognouimus.* Concordant item *ea quæ habentur* s̄*.cap.prox.quæst.10.reg.1. Huius regulæ exceptio prima est in ecclesijs & personis specialiter exemptis seu priuilegiatis,d.c.cum uenerabilis.7.uers.illis tantùm exceptis. & d.c.cum dilectus.8.§.fin.& c.cõstitutus.6.eod.tt.18.q.2.c. luminoso.& ibi glossa. Huius exceptionis replicatio uidetur:* N*isi episcopus in remittenda iurisdictione censum annuum sibi retinuerit:hoc enim* Simoniacum *esse, & ob id nihil actum esse uidetur. Sed hæc replicatio reprobatur d.c.constitutus.6.*Altera *exceptio est:*N*isi libertas sit præscri-*

pta.

pta. d.c.cum dilectus.8. uers.nec legitima se poterit præscriptione tueri. & uers.uel legitima præscriptione.c.cum olim.14.§.quia uerò.de priuilegijs.c.cum personæ.7.§.quod si tales.uers.& si tale.eod.tt.in 6. Huius replicatio est: Nisi quædam tantùm doceantur præscripta: hoc enim casu in alijs, quæ præscripta non docētur, exceptioni propositæ locus non est, exemplo c.dilectus.2. de capellis monachor. Tertia exceptio est in temporalibus monasteriorum: hæc enim ratione loci iurisdictioni episcopi non censentur esse subiecta.c. cum uenerabilis.7.in fine. de religiosis domibus. c.1.de statu monachor. 16.q.1. c.cum pro, in fine. 18.q.2.c.1.c.non semel.§.pro talibus. Quarta propositæ regulæ exceptio est in ecclesijs summo Pontifici speciali priuilegio immediatè subiectis. Quæ exceptio approbatur simul & declaratur c.si Papa.10. de priuilegijs, in 6. c.recepimus.8. §.inspicienda.de priuilegijs. Huius exemplum habetur c.cum olim.12.§.nos uerò.uers.quod uidelicet. item c.cum olim.14. §.quia uerò. eod.tt. Quinta exceptio uidetur in ecclesijs cēsum Romano Pontifici persoluentib. Sed reprobatur c.recepimus. 8. de priuilegijs. c. si Papa. 10. §.si uerò dicatur. eod.tt.in.6. Sexta exceptio uidetur in receptis sub protectione uel in filios Papæ. Sed reprobatur c. ex parte.18. de priuilegijs. & d.c.si Papa.10.uers.

non

non sic si in proprios. item c.1.in prin.de uerb.signif.in 6. Septima exceptio uidetur in hominibus censualibus exemptorum. Sed reprobatur c. authoritate.4.§.fin.de priuilegijs. Octaua exceptio est in laicis. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit:uerùm eius replicatio prima est: Nisi laici in ecclesiam uel eius personas delinquant. c.sicut.2. de priuilegijs. c.olim.7. de iniurijs. Altera replicatio est: Nisi causa laicorum ad ecclesiasticũ forum pertineat.c.super.26.§.fin.de uerb.significat.Concordãt ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox. quæst.10.reg.4. Sanè causæ ad ecclesiasticũ forũ pertinentes ex parte enumerantur c.accedentib. 12.de exceß.prælator. Plures propositæ regulæ exceptiones uide j̃.reg.7.cum sequentibus.

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Per exceptiones hactenus propositas patet,qui à iurisdictione episcopi diœcesani exempti sint: quarum tamen exceptionum replicationes nonnullæ supersunt generales. harum prima est: Nisi exempti ad ecclesias uel prioratus ordinarijs subiectos fuerint deputati: hoc enim casu priuilegio exemptionis non fruuntur. c.cum capella.16. de priuilegijs.c.1.§.in eos.eod.tt.in 6. Altera replicatio est:Nisi non in totum ad exempta loca se transtulerint. c.cum & plantare.3. §.de confratribus. c.tuarum

c.tuarum.11. §.fin. & c.quidam.32. de priuilegijs. Tertia replicatio est: Nisi clerici sint in monasterijs exemptis. 18. q.2. c.quidam. & c. per exemptionem.9. de priuileg.in 6. Quarta replicatio est in procuranda clausura exemptorum monasteriorum, c.unico. §.fin. de statu regular. in 6. Quinta replicatio est: Nisi causam exemptionis non probauerint. c.cum personæ.7. de priuilegijs, in 6. Sexta replicatio est in monachis & clericis in ecclesijs suis non permanentibus, c.quoniam.21. de priuilegijs. Septima replicatio est: Nisi cum exēptæ essent monasterio utroq; iure subiectæ, aliqua ecclesia in temporalibus uel spiritualibus ei non sit subiecta: hæc enim exempta non censetur. d.c.21.& ibi glossa. Octaua replicatio sumitur ex forma exemptionis, c.per exemptionem.9. de priuileg.in 6. Nona replicatio est in cellis alicuius monasterij exemptis: qui hoc casu censeantur exempti uel non exempti, definitur c.priuilegium. 4.de uerb.signific.in 6. Decimæ replicationis loco notandum, quòd in locis exemptis episcopi nihilominus faciant crucem ante se deferri: item ipsi ibi benedicant, diuina audiant & celebrent. Clement.ult. de priuilegijs.

V. Regula, De iure dispensandi: quatenus hoc episcopo competat, uide s.lib.1, cap.7.quæst.2.reg. 2.except.1.

II. DE

II. DE DEFENDENDA IVrisdictione ecclesiastica.

V. Regula: *Si quis impedierit iurisdictionem ecclesiasticam, excommunicatur. c. quoniam. 4. de immunitat. eccles. in 6.*

VI. Regula: *Si quis non præstiterit debitam obedientiam, deponitur, per ea quæ habentur s. cap. 5. reg. 40.*

III. DE AMITTENDA IVrisdictione ecclesiastica.

EX QVIBVS CAVSIS amittatur.

VII. Regula: *Si ecclesia sita in alicuius archidiaconatu erigatur in cathedralem: à iurisdictione archidiaconi eximitur. c. cum inferior. 16. de maiorit. & obed.*

VIII. Regula: *Si unio fiat ecclesiarum, iurisdictio unitæ ecclesiæ amittitur, & transit ad eum, cuius ecclesiæ est unita. 16. q. 1. c. præcipimus. §. sicut duo. uers. quod cum factum.* Huius exceptio est: *Nisi specialiter iurisdictio sit reseruata in unione: tunc enim non transit, exemplo c. quia monasterium. 2. de religiosis domib. c. uenerabili. 22. de uerb. signif.*

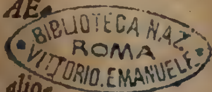
IX. Regula: *Si diuisio ecclesiarũ sit facta, per eam iurisdictio non amittitur. extrauag.* Ioann. XXII. *ad apostolatus. 2. de conceß. præbendæ.*

X. Regula:

X. Regula: Si parochianus domicilium transfert: prior episcopus in eum nihil iuris retinet, nisi quoad res soli, quas sub eo retinet. c. ult. de parochijs. 13. q. 1. item q. 2. c. ubicunq;. §. item si quis.

XI. Regula: Si subditus pro suis negocijs Romam proficiscatur, interim in eum suspenditur iurisdictio ordinarij, donec domum fuerit reuersus. extrauag. comm. diuinæ 3. de priuilegijs. Concordant ea quæ habentur s̃. lib. prox. cap. 19. except. 6. repl. 1. dupl. 6. & except. 27. Hæc de iurisdictione prælatorum: de qua tamen uide plura in generali tractatu iurisdictionis s̃. lib. 1. cap. 5.

DE ELECTIONE PRAElatorum. Cap. X.

SVperest ut de electione episcoporum, aliorumq; prælatorum dicamus. de qua secũdum ordinem institutum inprimis quidem fuisset dicendum: uerùm quia peculiare caput hic tractatus requirit, uoluimus eum ad hoc caput reseruare. Primùm autem dicemus, qui & quales eligendi? Deinde, à quibus? Tertiò, per quos? Quartò, quando? Quintò, ubi? Sextò antecedentia electionis enumerabimus. Septimò modum & adiuncta exponemus. Octauò euentus & consequentia. Postremò adfinia electionis remedia.

I. QVI ET QVALES eligendi?

I. *Regula:* *Vt iura loquentia de qualitate personarum in eligendo præcipuè obseruentur, caue- tur Clement.1.de ætate & qualitate præficiendor. distinct.61.c.in sacerdotib.c.obitum,in prin.*

II. *Regula:* *Vt eligendus cæteris sit præstantior, doctior, sanctior, & omni uirtute eminentior, cauetur 1.q.1.c.hi quoscunq;,in fine.c.uilißimus.8. q.1.c.oportet. c.qui nos, cum c.sequente. & c.ult. 23.q.4.c.sicut.§.concilium.*

III. *Regula:* De eo qui *ecclesiasticis disciplinis imbutus non est, nec scientiam dignitati ecclesiasticæ conuenientem habet, non eligendo cauetur distinct.36.in prin.cum c.sequente. & c.qui ecclesiasticis.* item De electione *c.cum in cunctis. 7. in prin.uers.& literarum sciẽtia. c.qualiter.17.uers. præcipuè quia nec donum.c.cum nobis.19.uers.illius quoq; literaturæ.* Concordant item *ea quæ habentur s.cap.4. quæst.2. reg.10. & reg.26.* Sanè *quæ episcopum ordinandum inprimis scire oporteat, definitur distinct.38.c.omnes.*Scientia *sanè artis grammaticæ exacta non requiritur in episcopo.d.distinct.38.c.sedulò.*

IIII. *Regula:* De *simplici & imperito secularium negociorum non eligendo cauetur distinct. 39.in prin.cum c.sequente.*

V.

V. Regula: De eo qui domui suæ præesse nescit, non eligendo cauetur distin. 47. c. sicut. §. necesse est, cum sequentibus.

VI. Regula: De eo qui malis moribus præditus est, non eligendo cauetur c. cum in cunctis. 7. in prin. uers. grauitas morum. & §. inferiora. uers. & moribus commendandus. de electione. c. indecorum. 3. uers. & morum. item c. eam te decet. 4. uers. moribus. de ætate & qualitate præficiendor. Clement. 1. in prin. uers. moribus. eod. tt. distin. 49. in prin. cum sequentibus.

VII. Regula: De eo qui male sibi conscius est, non eligēdo cauetur c. ad aures. 7. de ætate & qualitate presbyt.

VIII. Regula: De auaro & non hospitali non eligendo cauetur distin. 85. in prin. cum c. sequēte.

IX. Regula: De eo qui malorum laudibus delectatur, non eligendo cauetur dist. 83. c. nihil illo.

X. Regula: De schismatico non eligendo cauetur 24. q. 1. c. pudenda. Huius regulæ exceptio uidetur: Nisi sit conuersus. Sed reprobatur, nisi per dispensationem, c. quia diligentia. 5. de electione.

XI. Regula: De Simoniaco nō eligēdo cauetur c. super eo. 12. in fin. et c. si alicuius. 59. de electione.

XII. Regula: De excommunicato non eligendo cauetur c. ult. uers. si tamen scienter. de clerico excommunicato.

XIII. Regula: De suspensis non eligendis cauetur c.per inquisitionem.26.& ibi glossa.de electione.

XIIII. Regula: De eo qui sententiæ interdicti uel suspensionis non paruerit, non eligendo cauetur c.1.de postulat.prælator. c.is qui.18. §.is uerò. & c.is cui.20.in prin.de sententia excom.in 6.

XV. Regula, De eo qui in ecclesia polluta, uel præsente excommunicato diuina celebrauit. Hic eligi non prohibetur.d.c.is qui.18.in prin.

XVI. Regula: De eo qui antea frustra fuit electus, uel contra leges se eligi passus est, non eligendo cauetur extrauag. com.unica. §.postulatos uerò.de postulãdo. c.cum singula.32. §.fin.in fine. de præbendis, in 6. Huius regulæ species est j.reg. prox. Eius autem exceptio est: Nisi prior electio non uitio personæ, sed modi electionis fuerit cassata.c.super eo.12.de electione.

XVII. Regula: De eo qui antea à laico se eligi passus est, non eligendo, c.quisquis.43.eod.tt.

XVIII. Regula: De minoribus triginta annis non eligendis cauetur c.cum in cunctis.7. in prin. & c.cum nobis.19.uers.de legitima tamen. de electione. c.ex ratione.2.c.indecorum.3.& c.eam te. 4. uers.& ætate. de ætate & qualitate præficiendor. distinct.51.c.ult.§.qui nondum. distin.77.c.episcopus. §.fin. cum c.sequente, extrauag. comm.

unic.

unica, de postulat. prælator. Concordant item ea quæ habētur s̃. cap. 4. quæst. 2. reg. 36. in prin. item except. 1. repl. 5. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi cum minore dispensetur. Quæ exceptio approbatur exēplo extrauag. com. nuper. 8. de præbendis. & c. ex ratione. 2. de ætate & qualitate præficiendor. Altera exceptio est: Nisi prior fiat in monasterio: in hoc enim sufficiunt anni uiginti aut uiginti quinq;. Clement. 1. §. cæterùm. de statu monachorum. Tertia exceptio est: Nisi talis sit dignitas, cui cura animarum non imminet. c. unico, de ætate & qualitate præficiendorum, in 6. Plures huiusmodi exceptiones uide d. reg. 36.

XIX. Regula: De illegitimè nato non eligendo, c. cum in cunctis. 7. in prin. uers. & de legitimo matrimonio. de electione. item c. 1. de filijs presbyteror. Concordant item ea quæ habentur s̃. cap. 4. quæst. 2. reg. 31.

XX. Regula: De uxorato & qui filios habet non eligendo cauetur distinct. 28. c. priusquam. & distin. 61. c. Catinensis. Concordant ea quæ habentur s̃. d. quæst. 2. reg. 23.

XXI. Regula, De eo qui sine beneficio ex proprio patrimonio uiuit. Hic eligi potest. c. tuis quæstionibus. 23. de præbendis.

XXII. Regula: De habente plures dignitates uel plura beneficia curata non eligendo cauetur

c.dudum.54.de electione. Concordant ea quæ habentur s.cap.7.reg.8.ubi propositæ regulæ exceptiones sunt annotatæ.

XXIII. Regula: De eo qui est alterius fidei uel ordinis non eligendo cauetur Clement 1. de electione. extrauag. com.unica. uers.nec non professorem.de postulat.prælatorum. Huius exceptio prima est: Nisi is qui est alterius ordinis, in episcopum eligatur. d.Clement.1.uers.per hoc autem quin religiosus.item c.per tuas.10.§.fin.de uoto.c. si abbatem.36.in prin.de electione,in 6. Altera exceptio est: Nisi canonicus factus monachus ad canoniam fuerit reuersus: hic enim abbas fieri potest.c.intelleximus.12.de ætate præficiend.

XXIIII. Regula: De eo qui est alterius ecclesiæ non eligendo,c.cum singula.32.§.prohibemus,de præbendis,in 6. distin.61.c.nec emeritus.c. nullus.c.obitum.§.commonemus etiam. Concordant item ea quæ habentur j. cap. prox.de abbate,reg.1. Huius regulæ exceptio prima est:Nisi in ecclesia uacãte idoneus reperiri nequeat.d.§.commonemus.uers.nisi fortè inter clericos.& d.c.nullus.uers.tunc autem alter de altera.item c.cum monasterium.13.de electione. 18.q.2. c.quàm sit.§.defuncto.c.abbas. Altera exceptio est: Nisi consuetudo loci extet in contrarium. c. cum dilectus. 8. de consuetudine. Planè propositæ regulæ contra-

di-

dicere uidetur c.cum inter.21.de electione. de qua antinomia glossa ibidem in uerbo Aliam uariat.

XXV. Regula: De religioso mendicante in episcopum non eligendo, Clement.in plerisq;.5.de electione.Cuius exceptio uidetur:Nisi ad nō mendicantium ordinem transierit.Sed reprobatur Clement.1.de regularib.

XXVI. Regula:De eo qui non gradatim inferiores ordines per interstitia temporum impleuit,non eligendo, c.1. de ætate & qualitate præficiend.distin.36.c.qui ecclesiasticis.distinct.51.c.ult. uers. qui neophyti. & uers.qui per gradus. distin. 59. in princ. cum c.sequente. c.si officia. c.hoc ad nos.c.ult. dist.61.c.episcopum. distin.77.c.1.distin. 28.c.de Syracusanæ. §.eligi autem.dist.48.in prin. cum sequentib. usq; ad distin.49. Apostol. canon. 79. Concordant item ea quæ habentur in regulis proximè sequentibus: item s̄. cap.4. quæst.2. reg. 42. Huius regulæ exceptio prima est:Nisi per dispensationem electio non gradatim fiat. Quæ exceptio approbatur exemplo c. tuam. 10. de ætate & qualitate præficiendor. 16. q. 1. c.in parochia. Plures exceptiones uide d.reg.42.item j̄.in regulis sequentibus.

XXVII. Regula:Deeo co qui in sacris ordinibus non est constitutus,in prælatum non eligendo, distin.60. c.innouamus, cum c.sequente, distinct.

61.c.Osius.§.sed aliud.uers.sed non eligitur. Declaratur regula proposita, definitione sacrorum ordinum d.dist.60.c.ult.§.sacros autem. ubi à sacris ordinibus excluditur subdiaconus: quod tamen mutatur c. à multis.9.de ætate & qualitate præficiendorum. Huius regulæ exceptio est: Nisi ad rectoratum parochialis ecclesiæ quis sit ordinandus: huic enim non obstat, quamuis in sacris ordinibus constitutus non sit. c.ultim. de institutionibus, in 6.

XXVIII. Regula: De laico in prælatum nõ eligendo cauetur dist.61. in prin. cum c.sequente. c.non negamus. c.miserum. c.quid proderit. c.statuimus. dist.51.c.ult.uers.qui neophyti. Contradicunt ea quæ tradit Gratianus d.c.statuimus. §. his omnibus. Apostol.canon.79. Planè huius regulæ exceptio prima est: Nisi causa propter quam laici eligi prohibētur, cesset: tunc enim prohibitio quoque cessabit. d.c.statuimus.§.sed sciendum, cum c. sequente. Altera exceptio est: Nisi laicus in episcopum sit postulatus.d.distin.61.c.Osius. Tertia exceptio est in dispensatione Papæ. Quæ approbatur exemplo 1.q.7.c.exigunt, cum c.sequente.

XXIX. Regula: De non professo non eligendo, c.cum causam.27.c.cum ad nostram.37. c.cum in magistrum.49.de electione. c.nullus.28. eod.tit. in 6.Clement.1.§.cæterùm.uers.sanè prioratus. de

statu

statu monachorum. Huius regulae exceptio prima est: Nisi non professus in episcopum, non abbatem uel priorem eligatur. d.c. nullus. uers. ad dignitatem uerò episcopalem. Altera exceptio est: Nisi ex causa postuletur non professus. c. cum monasterium. 13. de electione.

XXX. Regula: De non instructo in regula monachali in abbatem non eligendo cauetur c. officij. 38. d. tt. de electione.

XXXI. Regula: De accusato seu denunciato non eligendo cauetur c. omnipotens. 4. de accusationibus.

XXXII. Regula: De reprehensibili & qui crimine non caret non eligendo cauetur distin. 25. c. unum. §. nunc autem. uers. ac primum. c. ult. distinct. 61. c. bene nouit. distinct. 81. in prin. cum sequentib. usq; ad c. Maximianus. item dist. 83. c. nemo. 8. q. 1. c. oportet. uers. irreprehensibilis.

XXXIII. Regula: De eo qui crimini alterius consensit, uel cum posset non uindicauit, non eligendo, dist. 83. in prin. usq; ad c. ult. Concordant ea quae habentur s. lib. 1. cap. 6. quaest. 5. except. 5.

XXXIIII. Regula: De eo qui affectat eligi non eligendo, sed reluctante, cauetur 8. q. 1. c. in scripturis. c. sciendum. c. qui episcopatum. c. sunt in ecclesia. l. 29. §. tantum ab ambitu. C. de episcopis & clericis.

XXXV. *Regula: De duobus non eligendis, 7.q.1.c.in apibus.distinct.80.c.in illis.§.in singulis. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.15. Hactenus, qui & quales eligendi sint, est ostensum. Plures huiusmodi regulas uide s̃. cap. 4. quæst. 1. ubi de clericis ordinandis actum est. Qui enim clerici ordinari non possunt, multò minus in prælatos possunt eligi. c.cum in cunctis. 7. in prin. de electione.*

II. A' QVIBVS ELIGENDI, seu quibus eligendi ius competat?

Huius loci transitio est distinct.62.in prin.

I. Regula: *Clericorum & monachorum est electio. d.dist.62.in prin.uers.electio clericorum. c.1. de electione. distin.51. c.ult.§.sed nec ille. d.distin. 62.c.1.distin.63.c.sacrorum.§.cum ergo.Huius regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *alterius ecclesiæ clericus uel monachus sit, quàm cui prælatus est eligendus.c.constitutis.47.de electione. Huius replicatio prima est:* Nisi *clerici & monachi sint aliarum ecclesiarum, quæ tamen in eadem sunt ciuitate, cui prælatus est eligendus. d. §. cum ergo, cum c.sequente. Sed contradicere uidetur c.cum ecclesia. 3. §. uerùm quoniam. uers. & secundum statuta. de causa possessionis & proprietatis. Altera replicatio est:* Nisi *archiepiscopus sit eligen-*

dus

dus: hoc enim casu ius eligēdi ad suffraganeos quoque episcopos uidetur pertinere. c.si archiepiscopus.6.de tempor.ordinat. Sed glossa hoc capitulum interpretatur de consecratione, non electione: de qua re dicetur j.quæst.8.reg.34. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi absentes adesse nolint, uel moram in ueniendo faciant: hi enim expectandi non sunt. c.cum inter.18.c.cum nobis.19. §.item cum post appellat. c.quod sicut.28.§.si autem.de electione. Huius replicatio prima est: Nisi absentes uocati non sint. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur d.§.si autem.uers. quod si eos uocatos. Concordant ea quæ habentur j.quæst.6.reg.1. Altera replicatio uidetur: Nisi absentes per nuncium uel per epistolam uota sua transmittant. Sed reprobatur c.quia propter.42. §.illud autem. de electione. c. si quis iusto. 46. §. fin.eod.tit.in 6. Planè admittitur replicatio proposita, si per eum qui est de eodem collegio, uotum suum dederit. Quæ distinctio approbatur sub conditione d.§.illud autem.uers.nisi sit absens. Cuius duplicatio prima est: Nisi sit absens eo loco, quo non debuit uocari, uel nullo iusto impedimento detentus uenire noluit. d.uers.nisi sit absens. Altera duplicatio uidetur: Nisi non unum, sed plures de eodem collegio procuratores dederit. Sed reprobatur certis conditionibus d. c. si quis iusto,

46.in prin.Tertia duplicatio eſt:Niſi procurator abſentis de eodem collegio datus,alium ſuo,alium abſentis nomine elegerit. Quæ duplicatio approbatur ſub conditione d. c. ſi quis iuſto. 46. §.porrò.Hæc de ſecunda exceptione. Tertia propoſitæ regulæ exceptio eſt:Niſi clericus ſit impubes.c.ex eo.32.de electione,in 6. Quarta exceptio eſt:Niſi monachus non ſit profeſſus, uel ſit conuerſus laicus.d.c.32.§.fin. Quinta exceptio eſt: Niſi in ſacris non ſint conſtituti. Clement. ut ij qui.2. de ætate & qualitate præficiend. Sexta exceptio eſt: Niſi à mendicantiũ ordine ad non mendicantium ordinem tranſierint. Clement. 1. de regularibus. Septima exceptio eſt:Niſi ſint excommunicati uel ſuſpenſi.c.cum inter.16.§.fin. de electione. Concordant ea quæ habentur s̃. capite 4. quæſt.3. except.gener.1. Huius replicatio eſt:Niſi minori excommunicatione fuerint excommunicati. c. illa quotidiana.39.eod.tt. c.ult.in prin.uerſ.nec eligere. de clerico excommun. Octaua exceptio eſt: Niſi in loco interdicto diuina celebrauerint. c. is qui.18.§.fin.in fine.de ſentent.excom.in 6. Nona exceptio eſt: Niſi antea non canonicè elegerint, uel indignum elegerint. c.cum in cunctis.7.§.clerici ſanè. c.innotuit. 20. §.habito ergo. uerſ. parcentes non modicum.c.bonæ memoriæ.23.in prin. uerſ.unde nec ab eis. & §.nos igitur. uerſ. quine-

tiam

tiam.c.scriptum.40.§.fin. c.ne pro.41. uers.intra quos.c.quia propter.42. §.qui uerò contra.c.quisquis.43. §.fin.in fine. c. Cumana.50. §.fin.in fine. de electione. item extrauag.com. unica. §. & qui scienter. de postulat. prælator. distin.36. c.qui ecclesiasticis, in princ. uers. uerùm etiam ordinatores.distinct.81.c.tantis.uers.facilius enim. 1.q.1. c.si qui episcopi.25.q.2.c.denunciamus.c.si qui episcopi. Concordant item ea quæ habentur s̃. cap. 4. quæst.3.except.gener.5.& quæst.ult. reg.5. Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi electio non fuerit secuta:hoc enim casu ex solo suffragio ius eligendi non amisit. c.perpetuò.7. de electione,in 6. Altera replicatio est:Nisi per ignorantiam indignum elegerit. Quæ replicatio constat ex præcedentibus: eiusq; exemplum habetur c.innotuit.20.de electione. Tertiæ replicationis loco notandum, quòd eligentes indignum, prima tantùm postea occurrente,non omni electione priuentur. c.cum Vinton.25.& c.ne pro.41.§.statuimus.uers.ea uice.eod.tt. Decima exceptio est:Nisi postulationem ratione personæ cassatam renouarunt.c.gratum.2.de postulat.prælatorum. Vndecima exceptio est: Nisi hæretici sint. 9.q.1.c.ultim. Concordant ea quæ habentur s̃. capite 4. quæst.3.except.gener.4. Sed & de hac exceptione uide J.quæst.8.reg.32, except.1. Hæc de prima

regula

regula eiusq; exceptionibus sint dicta.

II. *Regula: Si ij quorum est electio, eo iure ex causis iam enumeratis omnes fuerint priuati: ad proximum superiorem ius eligendi deuoluitur. c. quanquam.18.de electione, in 6. c.cum singula.32. §.qui uerò. de præbendis,in 6.* Concordant item *ea quæ habentur s̃.cap.7. reg.27. & cap.8. quæst. 9.reg.2.* Huius *regulæ exceptio prima est:* Nisi *in cathedrali ecclesia aliter quàm propter negligentiam, eligendi iure fuerint priuati: hoc enim casu ad* Papam *ius eligendi deuoluitur. d.c.quanquam.* Altera *exceptio est:* Nisi *cum ij quibus ius eligendi competit, in aliquem compromisissent, is ius eligendi amiserit: hoc enim casu ad compromittentes ius eligendi reuertitur.* Quæ *exceptio approbatur simul & distinguitur c.si compromissarius.37. in prim.de electione,in 6.*

III. Regula, *De eo in quem compromiserunt ij, quibus est ius eligendi.* Ab *hoc electio facta rata est habenda. c.causam. 8. & c.cum dilectus.32. de electione.* Cuius *regulæ exceptio prima est:* Nisi *contra formam compromißi electio ab eo sit facta.d.c.32.uers.si uerò per eorum depositiones.* Altera *exceptio est:* Nisi *à maiore parte electione iam facta compromissum sit. c.cum inter. 21. d. tt.* Tertia *exceptio est:* Nisi *compromissum fuerit reuocatum.* Cuius *replicatio est:* Nisi *re non integra*

cor

compromiſſum fuerit reuocatum. c. in cauſis. 30. eod.tt. Quarta exceptio uidetur: Niſi cum in ſeptem compromiſſum eſſet, tres unũ ex ſe, alij tres alium elegerint. Sed reprobatur c.cum in iure.33. eod.tt. Quinta exceptio uidetur: Niſi cùm diuiſis ſuffragijs duo electi eſſent, poſteaq; compromiſſum factum de uno ex iſtis duobus eligendo, unus ex ijs pendente compromiſſo deceſſerit. Sed reprobatur c.ex parte.10.de arbitris.

IIII. Regula, De deceſſore. Hic non habet ius eligendi ſibi ſucceſſorem. 8.q.1. c.epiſcopo, cum c. ſequente.c. pleriq;.c. Moyſes. diſt.51.c.ult.uerſ.qui à deceſſoribus. Ratio propoſitæ regulæ habetur d.q.1.c.apoſtolica. §.illud. uerſ.uerùm. & c.ſi ergo.§.nulla hic.Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.1. de ſucceſſione ex teſtamento. Contradicit d.q.1. in prin. cum ſequentibus, uſq; ad d. c.epiſcopo.Cui obiectioni reſpondet Gratianus d. c.apoſtolica.§.his omnibus.Ex qua ſolutione colligitur prima propoſitæ regulæ exceptio hæc: Niſi deliberatione cum ijs, ad quos ius eligendi pertinet, habita, deceſſor ſibi ſucceſſorem conſtituerit.Cui concordat d.q.1.c.epiſcopo.§.ſeruetur autem.& c.epiſcopo.§.non ergo. Altera exceptio eſt: Niſi Papa cum deceſſore diſpenſauerit.7.q.1.c. petiiſti.

V. Regula, De laicis. His ius eligendi prælati non

non competit. c.quiſquis. 43. & c.Maſſana.56. de electione. c.dudum. 31. §. cæterùm ex parte. uerſ. cum ſacrilegij. de decimis. 1. q.7.c.ſi quis omnem. §.fin.16.q.7.in prin. diſtin.63.in prin.cum c.ſequẽtibus,uſq; ad c.non licet. Concordant item ea quæ habentur ſ̃.cap.7.reg.17.item cap.4.quæſt.3.reg. 10. Contradicit diſtin.63.c.quia igitur,cum ſequentibus,uſq; ad c.cum longè. §.ſed quod populus. ubi Gratianus obiectioni reſpondet uſq; ad c. quia ſancta. Planè propoſitæ regulæ exceptio uidetur: Niſi per pactum eccleſiaſtici in laicum ius eligendi tranſtulerint. Sed reprobatur c.ſacroſancta.51. de electione.

VI. Regula,De populo. *Huic ius eligendi non competit,ratiõe regulæ præcedentis.Cui concordat d.diſtinct.63.c.non licet. & diſtin.62.c.docendus.item* De electione *c.Oſius.2.* Contradicere *uidetur diſtin.51.c.ult.§.ſed nec ille. & diſtin.63.c.ſacrorum,in prin.*

VII. Regula:*Prælatus à paucioribus quàm tribus epiſcopis eligi non debet. diſtin.66. c.ult. diſt. 68.c.corepiſcopi. diſtin.80.c.epiſcopi.§.epiſcopus uerò.* Huius exceptio eſt:*Niſi preſbyter aut corepiſcopus, aut alius ſacerdos ſit eligendus.hic enim uel ab uno epiſcopo ordinari poteſt. diſtin.67.c.1.* Concordant *ea quæ habentur ſ̃.capite 4.quæſt.3. reg.2,* Planè *propoſita regula magis uidetur pertiner*

tinere ad consecrationem, quàm electionem: de qua re 3.quæst.8.in consecratione dicetur.

VIII.Regula:In ecclesia cathedrali clerico carenti & populo nulli ius eligendi competit sine speciali authoritate Papæ. Clement. in plerisq;.5. de electione.extrauag.com.sancta.3.eod.tt.

IX.Regula: De eo qui est in quasi possessione iuris eligendi, cauetur c.querelam.24. de electione. Contradicere uidetur c.Cumana.50.uers.nam etsi capellani.eod.tt. Hactenus quibus eligendi ius competat, est ostensum.

III. PER QVOS ELECTIO fieri possit?

Per procuratorem electionis negocium expediri non potest. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s. quæst. prox.reg.1.except.2.repl.2.

IIII. QVANDO ELECTIO facienda?

I.Regula:Non nisi episcopo defuncto,& ita ecclesia uacante,episcopus alius eligendus est. 7.q.1. in prin. c.factus. c.Nouatianus. c.scire.c.deniq;.c. non furem. c.sicut uir.§.& sicut uxori. c.petijsti. §.de eo autem. c.quia frater.§.illud uerò. c.sicut alterius,in prin.Concordant item ea quæ proposita sunt s.cap.7.reg.28.in prin.Huius regulæ exceptio prima est: Nisi ob culpam prior episcopus

fuerit remotus. 7.q.1.in prin. uerſ.ni forte in eius locum. Altera exceptio eſt: *Niſi prior epiſcopus renunciauerit.* Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit:uerùm eius replicatio eſt: *Niſi renunciatio ſit inutilis.* Quæ replicatio approbatur exemplo c.ult.de renunciatione. Species inutilis renunciationis & plures propoſitæ exceptionis replicationes uide ſ.cap.7.reg.102. & cap.8. quæſt.8. reg.49.except.4.repl.1.cum ſequentibus. Tertia exceptio uidetur: *Niſi prior epiſcopus ualetudinarius ſit.* Sed reprobatur per ea quæ propoſita ſunt ſ.cap.7.reg.75. Admittitur tamen, ſi ualetudinarius aliũ ſibi ſubſtitui petat. 7.q.1.c.ſicut uir. §.ecce his authoritatibus, cum ſequentibus, uſque ad c.illud diuini. item d.q.1.c.nihil.§.ecce. Huius diſtinctionis replicatio eſt: *Niſi ob ſenectutem alium ſibi ſubſtitui petat.* d.q.1.c.petiiſti. Quarta exceptio eſt: *Niſi prior epiſcopus communi conſenſu ad aliam eccleſiam tranſierit.* 7.q.1. c.mutationes.c.epiſcopus de loco. Quinta exceptio eſt: *Niſi cum quis propria authoritate ad aliam eccleſiam tranſiiſſet, interim alius in locum eius ſubſtituatur.* d.q.1.c.eos ſacerdotes. Sexta exceptio eſt: *Niſi prior epiſcopus monachus ſit factus.* d.q.1.c. temporis.§.item cum aliquis, cum c.ſequente. Hæc de prima regula.

II. Regula: *Non niſi ſepulto prius deceſſore de*

electione

electione tractandum est. c.bonæ memoriæ.36. de electione.

III.Regula:*Non nisi post diem tertium depositionis alterius de successore tractandum. distin. 79.c.nullus.*

IIII. Regula: *Sede uacante intra tres menses electio facienda: aliâs ius eligendi amittitur,& ad superiorem deuoluitur. c.ne pro defectu.41.de electione.distin.50.c.postquam. Cuius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi prioribus,quibus ius eligendi competit,cessantibus,eligendi ius ad alium fuerit deuolutum: huic enim alij tres menses adduntur. d.c.41.uers.is uerò ad quem fuerit deuoluta.Altera exceptio est:Nisi per superiorem,sine cuius licentia eligere nequeunt,steterit quo minus intra statutum tempus elegerint.Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit: uerùm eius replicatio est: Nisi ij quibus ius eligendi competit,licentiam illam eligēdi à superiore non postulauerint. c.ult. de electione. Tertia exceptio est: Nisi per electum steterit,quo minus electio intra tres menses perficeretur: uel propter occultum aliquod uicium, quod eligentes ignorauerunt,electio fuerit cassata. c.si electio. 26. & c.si compromissarius.37. in prin. uers. idem fit cum elegit. de electione, in 6. Quarta exceptio uidetur: Nisi per eum,in quem compromissum est,steterit,quo minus intra tem-*

pus statutum electio facta sit. Sed reprobatur d.c. 37.in princ. Hæc de quarta regula, cuius similem regulam uide s̃.cap.7.reg.26.& 27.

V.Regula: Appellatione contra electionẽ pendente, alia electio est inhibenda: quæ interim facta cassatur.c.consideravimus.10.de electione. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi non contra formam appellationis electio sit facta. c.cum nobis. 19.in prin.eod.tt. Altera exceptio est: Nisi ij quoque qui ex regula proposita excipiunt, contra appellationem aduersæ partis in electione processerint. c.bonæ memoriæ.23. §.dein inquireret. eod. tt. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.lib.prox. cap.18. quæst.2. except.30. Tertia exceptio est: Nisi appellatio à laico, cuius nihil interest, fuerit interposita. c.quod sicut.28. in prin. uers.nec appellatio.d.tt. Quarta exceptio uidetur: Nisi appellatione inter duos pendente, alter ex ijs mortuus sit, uel iuri suo renunciauerit, aut alio modo sit exclusus. Sed reprobatur c.1.cum c.sequente.ut lite pendẽte nihil innouetur, in 6.c.ex parte.10.de arbitris. Hæc de quinta regula: de qua tamen uide plura s̃.lib.prox.cap.18.quæst.7.reg.13.

VI.Regula: Electio post collationem in continenti facienda, non ex interuallo. c.cum post.46. & c.ecclesia.48.uers.consideravimus.de electione.

V. VBI

V. VBI ELECTIO FAcienda?

In ecclesia cathedrali electio fieri debet.c.quod sicut.28.in prin.uers. cum iuxta.d.tt.c.qua fronte.25.in prin.de appellationibus.

VI. ANTECEDENTIA ELEctionem.

I.Regula: *De omnibus ijs, ad quos ius eligendi pertinet, prius conuocandis cauetur c.quod sicut.28.§.si autem.uers.quod si eos.c.uenerabilem.34.§.obiectionibus ergo. uers. & ex eo quod fautores ducis.c.coram.35.uers.fratribus omnibus.& c.bonæ memoriæ.36. §.electionem autem. uers.tum quia.de electione. Huius regulæ exceptiones enumeratæ sunt ̄s. quæst.2. reg.1.except. 1. cum sequentibus.*

II.Regula: *De authoritate Papæ prius requirenda in patriarcha eligendo cauetur extrauag.com.sancta.3.de electione.*

VII. MODVS ET ADIVNcta electionis.

I.Regula: *De triplici modo electionis cauetur c.quia propter.42.in prim. usq; ad §.illud autem.de electione. ubi hisce uerbis, Assumantur tres de collegio, &c. primus modus confirmatur, quem Scrutinium appellant. insuper hisce uerbis, Vel saltem eligendi potestas aliquibus uiris idoneis*

committatur, &c. confirmatur secundus modus, qui compromissi speciem habet. deniq; hisce uerbis, Nisi forte communiter esset ab omnibus quasi per inspirationẽ absq; uitio celebrata: tertius modus per inspirationem dictus approbatur, qui est, quando concorditer eligunt aliquem, nullo habito inter se tractatu. Quod autem ad secundum modum attinet, uidetur caueri compromissum absolutum esse debere. at c.cum dilectus.32. eod.tt. de compromisso limitato dictum erat: quod per d.c. 42.correctum uideri poterat. Sed hãc correctionem factam esse negat Bonifacius octauus c.cum expediat.29.eod.tt.in 6. Postremò de modo electionis etiã cauetur c.cum terra.14.de electione.

II.Regula: Ne clàm fiat electio, sed communiter, cauetur d.c.42. §.fin. & c.in Genesi.55.uers. nec etiam electio.eod.tt.

III.Regula: Ne sorte fiat electio, cauetur c.ecclesia.3.de sortilegijs.

IIII.Regula: De collatione post publicationem scrutinij facienda cauetur d.c.42. §.statuimus.uers.ut is collatione. c.Cumana.50.§.fin. c.in Genesi.55.in prin.& c.publicato.58.de electione.

V.Regula: Si in electione dissentiant, statur sententiæ maioris partis.c.cum inter.21.§.discretioni uestræ.c.cum in iure.33.c.uenerabilem.34.§.obiectionibus. uers.quamuis plures. c.coram.35. & c. scriptum.

ſcriptum. 40. §.per apoſtolica ſcripta. uerſ. etſi partes. d.tt. c.quorundam.24. §. circa religioſos. eod.tt.in 6. c.nec epiſcopi.7.in fine. de temporib. ordinat. c.1.de ijs quæ fiunt à maiore parte.diſtin. 63.c.ultim.diſtin.65.in prin.cum c.ſequente. c.non debet.§.fin.c.epiſcopus.§.ſi uerò.diſt.79.c.ſi tranſitus. Concordant item ea quæ habentur s̃.libro prox.cap.19.except. 4.repl.1.Huius regulæ exceptio prima eſt : Niſi maior pars non fuerit ſanior. Approbatur exemplo c.eccleſia.57. de electione. diſtin.61.c.in ordinatione.uerſ.ſiue etiam. Huius replicatio eſt : Niſi minor & ſanior pars religioſum elegerit. c.quorundam.24. §.circa religioſos. de electione,in 6. Clement. quod circa.6. eod.tt. Altera exceptio eſt:Niſi maior pars mendicãtem elegerit ad adminiſtrationem non ſui ordinis. d.c. quorundam.24. Declaratur exceptio propoſita d.Clement.6. Tertia exceptio eſt:Niſi maior pars indignum elegerit, uel ineligibilem. c.dudum.22. c.ſcriptum.40. §.per apoſtolica. uerſ.niſi probatum fuerit.& §.ſi uerò numerus.c.congregato.53. de electione. diſtin.61.c.in ordinatione. Quarta exceptio eſt : Niſi maior pars elegerit poſtulandum,minor non poſtulandum. Quæ exceptio ipſo quidem iure ſubſiſtit : uerùm eius replicatio eſt : Niſi pars poſtulandum eligens duplo fuerit maior,c.ſcriptum.40.de electione.& c.bonæ me-

moriæ.3.§.attendentes. de postulat.prælatorum. Quinta exceptio est: Nisi maior utilitas publica stet pro minore parte.d.c.bonæ memoriæ.3. Sexta exceptio est: Nisi maior pars sit non capituli, sed respectu dissentientium. c.ecclesia.48. c.Cumana. 50.& c.in Genesi.55. de electione. Huius replicatio uidetur: Nisi in aliquem ita compromissum sit, ut collectis uotis eum eligeret, in quem non maior pars capituli, sed comparatione aliorũ dissentientium facta consentiret. Sed reprobatur c.si cui.23. de electione, in 6. Septima exceptio est: Nisi in Papa eligendo minus quàm duæ partes consentiant. c.licet.6. de electione. c.ut periculum.3. in prin.eod.tt.in 6. Octaua exceptio: Nisi ex interuallo alijs accedentibus minor pars facta sit maior.c.auditis.29.de electione. Nona exceptio est: Nisi maior pars contempta seu non uocata minore parte aliquem elegerit. c.bonæ memoriæ.36. eod.tt. Decima exceptio est: Nisi maior pars post & contra appellationem interpositam elegerit.c. bonæ memoriæ.23.eod.tt. Vndecima exceptio est: Nisi antea in negocio electionis in alios fuerit cõpromissum.c.in causis.30.eod.tt.

Replicatio propositarum exceptionum generalis.

Hactenus propositæ regulæ exceptiones enumerauimus: quarum replicatio generalis hæc est:

Nisi

Nisi pars duplo sit maior. Quae replicatio approbatur simul & distinguitur c. si quando. 9. de electione, in 6.

VI. Regula: Si consilio quorundam electio facienda est, hi in tractatu electionis adhibēdi sunt, eorumq; responsum requirendum, non post electionem peractam consulendi. c. cum in ueteri, 52. de electione. c. cum olim. 7. de arbitris.

VII. Regula: Ne quid gratiae detur in electionibus, uel acclamationi populi, cauetur 8. q. 1. c. qui uos, cum c. sequente. c. si ergo. c. nec nouum. c. audacter. q. 2. in prin. cum c. sequente.

VIII. Regula: Vt in electionibus communi utilitati prospiciatur, cauetur d. q. 2. c. ult.

IX. Regula: De cautione nulli ab eligendo de indemnitate praestanda cauetur 8. q. 3. c. 1.

X. Regula: Ne quid pro electione detur, & euentus si quid datum sit, cauetur c. penult. de electione. Concordant ea quae habentur s̃. lib. 1. cap. 16. quaest. 1. causa 2.

XI. Regula: Ne uota eligentium sint incerta, conditionalia uel alternatiua, cauetur c. in electionib. 2. de electione, in 6. c. unico, de postulat. praelatorum, in 6.

XII. Regula: Praelatus alterius ecclesiae, item illegitimè natus uel aliâs ineligibilis postulandus, non eligendus est, c. ult. de postulat. praelatorum. c.

innotuit.20.§.habito ergo.de electione.Huius exceptio est in abbate alterius ecclesiæ,qui eligi potest.c.si abbatem.36.in prin.de electione,in 6.

XIII.Regula: Per unum electio est pronuncianda,non per plures. c.sicut.21.eod.tt.c.cum ab uno.4.in fine.de re iudicata,in 6.

XIIII.Regula: De publicanda electione cauetur c.quia propter.42.§.fin.& c.cum post.46. de electione.

VIII. EVENTVS ET CONsequentia electionem.

I.Regula: De electione electo præsentanda,& consensu eius requirendo cauetur c.quam sit.6.in prin.c.cupientes.16. §.cæterùm. de electione,in 6.

II.Regula: De cõsensu electi intra mensem declarando cauetur d.c.6.uers.electus uerò illum.& d.c.16.in prin. Per sex menses expectari iubetur, si longè absit electus, c.quoniam.5. §.porrò. uers. quod si forsan.ut lite non contestata.

III. Regula: Religioso electo,consensus superioris intra certum tempus pro præsentia uel absentia eius moderandum requirendus. extrauag. com.si religiosus.2.de electione.

IIII.Regula: De electo inuito cogendo cauetur c.quæris.6.de ætate & qualitate præficiend.

De appellatione contra electionem.

V.Regula: Qui putauerit electionem non rectè factam,contra eam appellare potest,Cuius regulæ

gulæ exceptio est: Nisi electio fuerit cõfirmata.c. constitutis.46.de appellationib.

VI.Regula: Qui elegit,uel electioni consensit, appellare contra eam non potest:nisi ex causa postea emergente.c.nulli.8.de electione,in 6.

VII.Regula: Qui electus ius suum resignauit, alio electo appellare non potest. c.cum inter.16. de electione.

VIII. Regula: Papa hoc casu regulariter est appellandus. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.quamuis.10.de electione,in 6.

IX.Regula:Intra decem dies ex quo sciuit,appellare debet. c.concertationi.8. de appellat.in 6.

X.Regula:De appellatione appellato intimanda,uel publicè proponenda,cauetur Clement.causam.3.de electione.

XI. Regula: De appellationis causa prius ab inferiore iudice cognoscenda, & termino statuendo,cauetur d.c.quamuis.10.in fine. & c.prouida. 44.in prin.eod.tt.

XII. Regula: De itinere intra mensem ab utraq; parte ad Papam arripiendo cauetur c.1.in prin.eod.tt.

XIII. Regula: Si post aduentum unius partis altera pars intra uiginti dies non uenerit: nihilominus in causa procedendum. d.c.1.in prin.uers. sed si pars alia non uenerit.

XIIII.Re-

XIIII. Regula: De appellationis instrumento conficiendo, omnibusq; causis in eo exprimendis, nec alijs postea proponendis: deq; iuramento ab appellante præstando, quòd ea quæ in instrumento continentur, poßit probare, cauetur c. ut circa. 4. c. is qui. 19. de electione, in 6. Propositæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi ante electionẽ appelletur ne fiat. Sed reprobatur c. qui contra. 10. eod. tt. Altera exceptio est: Nisi iudicialis, non extraiudicialis sit appellatio. c. constitutio. 41. eod. tt. Tertia exceptio est: Nisi id quod cõtra electionem obijcitur, directò respiciat ius ecclesiæ, uel eius qui appellauit. Clement. constitutionem. 4. in princ. eod. tt. Quarta exceptio est, quòd quamuis omißio formæ appellationis suprascriptæ appellantem repellat à probatione facienda, factam tamen probationem non infirmet. d. Clement. 4. §. fin. Quinta exceptio uidetur: Nisi appellans postea per uiam simplicis querelæ, uel per exceptionem obiecta in appellatione uelit probare. Sed reprobatur d. Clement. 4. §. insuper. Sexta exceptio uidetur: Nisi alius postea probare uoluerit. Sed & hæc reprobatur, certo tamen modo, d. Clement. 4. §. sanè si quis. Postremò, quòd in d. c. ut circa, dicitur de antiquis, quæ in opponentium noticiam primùm peruenerint, distinguitur in circumstantijs criminis uel defectus

obiecti antea non expreßis, d. Clement. 4. §.cæterùm.

XV.Regula: De procuratore eiusq; mandato in huiusmodi appellationibus cauetur c.procurator.38.de electionibus,in 6.

XVI.Regula: De pœna appellantis non obtinentis nec probantis cauetur c.1.§.adijcientes.c. ut circa.4.§.fin.c.si fortè.11.§.fin. de electione,in 6. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi ab appellatione destiterit.c.quamuis.10. §.cæterùm in præmißis.eod.tt. Huius replicatio est:Nisi appellans opposuerit euidentem defectum scientiæ uel personæ contra promouendum:hoc enim casu desistere non licet.c.ab eo.31.eod.tt. Altera exceptio est in alijs beneficijs,quàm quæ in illa ecclesia,contra cuius electionem appellauit,obtinet:hæc enim beneficia non probans non amittit.c.si compromissarius.37.§.fin.eod.tt.

XVII.Regula: Nõ solùm per appellationem, sed etiam per exceptionem & alia iuris remedia uitium electionis potest deferri.c.concertationi.8. in fine.de appellat.in 6. extrauag.comm.unica,in fine.de authoritate pallij.

XVIII. Regula: Si eligendo contradicatur, prius personæ contradicentes,deinde obiecta sunt ponderanda.dist.23.c.illud statuendum.

XIX.Regula: De pœna impedientis electionem

nem cauetur 1.quæst.1.c.sunt quidam.

XX. Regula: *De pœna eius qui aliquem eligendum inuitis obtrusit, cauetur c.sciant.12. de electione, in 6.*

De confirmatione electionis.

XXI. Regula: *De tempore petendæ confirmationis electionis cauetur c. quam sit.6. §.fin. eod.tt. Cuius regulæ exceptio in confirmatione ab apostolica sede petenda proponitur c.cupientes.16.in prin. & c.si postquam.33.§.fin.eod.tt.*

XXII. Regula: *De re quæ confirmanda peti potest, cauetur c.ut quis.25.eod.tt.*

XXIII. Regula: *Confirmatio electionis per singulas prouincias ad metropolitanum pertinet. distin.64.c.1.in fine.c.extra.c.penult.in fine, cum c.sequente. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi prouincia primatem habeat: tunc enim ad primatem confirmatio spectat.dist.65.c.de persona, cum c.sequente. Altera exceptio est: Nisi ecclesia immediatè ad Papam spectet, uel per appellationem causa electionis ad eum fuerit deuoluta.c.nihil est. 44.§.cæterùm.de electione.c.cupiëtes.16.in prin. uers.quo ad illas quæ petuntur. & ibi glossa. eod. tt.in 6. Tertia exceptio est in legato de latere: qui etiam sine speciali mandato electiones potest confirmare.c.si abbatem.36.§.fin.eod.tt.in 6.*

XXIIII. Regula: *De uocandis ante confirmationem ijs qui electioni se uolunt opponere,*

cauetur

cauetur c.ultim.de electione,in 6.

XXV. Regula: De inquirēdis & examinandis prius uita & moribus confirmandi cauetur c. postquam.3. c.cum nobis. 19. §. his igitur. de electione. distin.23.c.qui episcopus. dist.24.c.episcopi. Item de obiecto, quod euidentem defectū scientiæ & personæ electi obtinet, prius examinando cauetur c.si fortè.11.de electione,in 6. Declaratur hæc regula c.2.de uerb signific.in 6. Reliqua ad examen ordinandi uel confirmandi pertinentia uide s̃.cap.4.quæst.6.reg.3.

XXVI. Regula: Si à Papa confirmatio facienda est, mittendæ sunt personæ, ex quibus plenè instrui poßit: & de expensis confirmationis gratia faciendis cauetur c.nihil est.44.§.cæterùm.de electione. item c.cupientes. 16. §. ad hæc. §.cæterùm. uers. uel si personas. c.si postquam.33. §.fin. eod.tt.in 6.

XXVII. Regula: Vt electus, qui confirmationem à sede apostolica petit, ante finitum negocium non recedat, cauetur d.c.si postquam.33. §. si uerò.

XXVIII. Regula: Ne pendente contra electionem appellatione confirmatio fiat, cauetur d. c.33.in prin.& c.prouida.44.eod.tt.

XXIX. Regula: Electus ante confirmationē administrare non potest: quòd si administrauerit, electio

electio infirmatur. c.nosti.9.c.qualiter.17.c.bonæ memoriæ.23. in princ. de electione. c.auaritiæ.5. eod.tt.in 6. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi electus in concordia & nimium remotus à Papa sit confirmandus. c.nihil est.44.§.cæterùm. uers. ita quod interim. de electione. Altera exceptio est: Nisi Papa ante coronationem administrauerit.extrauag.com.ult.de sentent.excom.

XXX. Regula: De pœna eius qui dolo uel culpa indignum electum confirmat, cauetur d.c. nihil est.44.in prin.

De postulatione prælatorum.

XXXI. Regula: Suprà quæst.prox.reg.11.dictum est, prælatum alterius ecclesiæ illegitimè natum & aliâs ineligibilem postulari posse & debere, ut gratia facta eum eligere liceat. Ideo postulationis iura hic subijcienda. De postulatione igitur faciēda, deq; personis eius gratia ad Papam mittendis, & de expensis cauetur c.cupientes.16. §.deniq;.de electione, in 6.

XXXII. Regula: Postulatione facta, ad quā nondum est respōsum, postulato ius quæsitum non est. c.postulationem.5.de postulatione prælator.

XXXIII. Regula: Postulatione Papæ præsentata, postulantes ab ea recedere amplius non possunt.c.bonæ memoriæ.4.d.tt.

De exceptionibus aduersus electio

XXXIIII. Regula: Quia in appellationibus aduersus electionem & postulationem exce-

ptione

ptiones solent opponi, item ante confirmationem: de istiusmodi exceptionibus, antequam ad consecrationem ueniamus, hic obiter est annotandum. Quamuis autem electio regulariter iusta esse, & ex ea electo ius competere præsumatur; tamen regula hæc plures recipit exceptiones, quarum eas quidem quæ sumuntur ex persona electi, licet uidere s̃.quæst.1. eas uerò quæ sumuntur ex persona eligentis, colligere licet ex ijs quæ proposita sunt s̃.quæst.2. Quæ uerò sumuntur ex electionis tempore, propositæ sunt s̃.quæst.4. Ex loco electionis exceptio sumpta exposita est s̃.quæst.5. Ex antecedentibus exceptiones desumptas licet colligere ex ijs quæ proposita sunt s̃.quæst.6. Similiter ex modo & adiunctis electionis desumptæ exceptiones colligi possunt ex ijs quæ annotauimus s̃. quæst.7. Præter istas autem supersunt nonnullæ aliæ exceptiones, quas hoc loco subijciemus. Harum prima est: Nisi contra inhibitionem Papæ facta sit electio. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.si eo tempore.45. de electione, in 6. Altera exceptio est: Nisi contra canones uel consuetudinem loci electio sit facta. distin.51.c.ult. §.fin.24.q.1.c.pudenda.§.uideamus tamen. Tertia exceptio est: Nisi per ambitum quis sit electus. 1.q.1.c.nullus itaq;. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.lib.1.cap.16.quæst.1.causa 9. Quarta ex-

nem & postulationem opponendis.

P ceptio

ceptio eſt: Niſi pendente appellatione facta ſit electio. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur per ea quæ propoſita ſunt ſ. quæſt. 4. reg. 5. Quinta exceptio eſt: Niſi poſt compromiſſum in alium factum electio facta ſit. c. ex parte. 10. de arbitris. Sexta exceptio uidetur: Niſi eligentes ſententiam mutauerint, & ab electione reſilierint. Sed reprobatur c. cum inter. 21. & c. publicato. 58. de electione. c. bonæ memoriæ. 4. de poſtulat. prælatorum. Septima exceptio eſt: Niſi electus poſtea capitale crimen commiſerit. diſt. 50. c. ſi epiſcopus. Octaua exceptio eſt: Niſi poſt ſacramentum præſtitum electus contraria poſuerit, uel reſponderit. c. ult. de iureiurando, in 6. Nona exceptio eſt: Niſi confirmatio electionis ſit caſſata: per hoc enim ipſa quoq; electio cenſetur caſſata. Verùm huius exceptionis replicatio eſt: Niſi ob defectum ſolennitatis uel perſonam cõfirmantis confirmatio fuerit caſſata: per hoc enim non infirmatur electio. c. ſi confirmationem. 39. de electione, in 6. Decima exceptio eſt: Niſi monachus ſine conſenſu abbatis ſit electus. c. ſi religioſus. 27. eod. tt. Concordant ea quæ habentur ſ. cap. 4. quæſt. 6. reg. 7. Vndecima exceptio uidetur: Niſi monachus ſine cõſenſu conuẽtus ſit electus. Sed reprobatur d. c. 27. §. quia uerò. Plures huiuſmodi exceptiones colligi poſſũt ex iis quæ propoſita ſunt ſ. cap. 7. reg. 71. cũ ſequẽtib.

XXXV. Re-

XXXV. Regula: Electus consecrandus est. c.nihil est.44.§.fin.de electione.c.1.de Sacramentis non iterandis. Cuius exceptio prima est: Nisi non canonicè fuerit electus.distin.62.c.ult. Altera exceptio est: Nisi fuerit schismaticus.24.q.1.c.pudenda. Tertia exceptio est:Nisi semel sit consecratus.Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur J.lib.proxim.cap.4. reg.3.except.1. De consecratione electi.

XXXVI.Regula: A' quibus & quot episcopis consecratio facienda, definitur c. si archiepiscopus.6. de temp.ordinat. ubi glossa Ordinationis uocabulum interpretatur pro consecratione, quemadmodum etiam in ijs quæ sequuntur. Concordat c.nec episcopi.7.eod.tt.distin.51.c.ultim.§. quicunq; igitur.uers.ab uniuersis.dist.61.c.episcopum.dist.62.c.1.uers.nec à comprouincialibus.distin.64.c.1.cum sequentibus,usq; ad distin.65.item distin.65.c.ult.dist.66.per totam. Apost.canon.1. Ad minus autem à tribus episcopis consecratio facienda.dist.68.c.corepiscopi.§.quod autem.

XXXVII.Regula:Munus consecrandi electum delegari potest. c.quod sedem.10. de officio ordinar.

XXXVIII.Regula:Sine consensu primatis metropolitanus consecrare non debet.distin.65.c. de persona,cum c.sequente.

XXXIX. Regula: Quibus præsentibus & consentientibus consecratio facienda, definitur distin.23.c.qui episcopus.§.fin.dist.51.c.ult.§.sed nec ille.dist.61.c.nullus inuitis,in prin.distin.63.c.quia igitur.& c.ult.in fine.distin.65.c.non debet.c.episcopus.Cōcordant item ea quæ habentur s̄.quæst.2.reg.5.Sanè si non omnes consentiāt,obtinet consensus plurium. d.distin.65.in prin.cum c.sequente.c.non debet.§.fin.c.episcopus.§.si uerò.

XL.Regula: Vbi consecratio facienda sit,definitur dist.51.c.ult.§.episcopus autem.

XLI.Regula: Quando consecratio facienda? Die Dominico hora tertia consecratio facienda. d.c.ult.§.quicunq; igitur.uers.die Dominico.dist.75.in prin.cum c.sequente. Sabbathum magnum consecrationi præfinitur dist.76.c.ult.

XLII.Regula: Vltra tres menses consecratio non differenda. dist.75.c.quoniam quidam. distin.100.c.1.§.si uerò.

XLIII. Regula: Modus consecrandi definitur dist.23.c.episcopus. dist.75.c.1. item De sacramentis non iterandis c.presbyter.3. De unctione adhibēda in consecratione cauetur c.1.in prin. usq; ad §.quia uerò Christus.de sacra unctione.

XLIIII.Regula: De decretis conciliorū consecrando inculcandis cauetur dist.38.c.placuit.

XLV.Regula: De iuramento ab electo præ-

stando

stando cauetur distin. 23. c.quanquam. extrauag. com.1. §.similiter. Concordant *ea quæ habentur* s̃.*cap.4.quæst.7.reg.5.*Forma *huius iuramenti habetur c.ego N.4.de iureiurãdo. Ne autem forma canonica in præstando iureiurando excedatur, cauetur c.dilecti.13.de maioritate & obedientia.*

XLVI.Regula: *Ordinatus à comprouincialibus intra duos menses metropolitano se debet repræsentare.dist.65.c.si quis in.*

XLVII. Regula: *Ante consecrationem electus & cõfirmatus, quæ sunt iurisdictionis habet: quæ autem sunt ordinis episcopalis, non habet. c. transmissum.15.c.quod sicut.28.§.super eo.de electione.* Similem *regulam uide* s̃.*reg.19.*

XLVIII. Regula: *De pœna consecrationis non legitimè factæ cauetur dist.62.c.ult.1.q.1.c.si qui episcopi.* Concordant *ea quæ habentur* s̃. *quæst.2.reg.1.except.9.*

XLIX.Regula: *Consecratus intra tres menses palliũ postulare debet.* Interim *ordinare alios non potest. distin.100.in prin.cum c.sequente. de electione. c.quod sicut. 28. §.super eo. uers.præterea.de electione.* Potest *tamen alij mandare ordinationem seu consecrationem. c.suffraganeis.11. eod.tt.* De pallio assumendo.

L.Regula: *Criminis obiectio non impedit pallij assumptionem.* Quæ *regula approbatur simul*

& distinguitur c.1.de authoritate pallij.

LI.Regula: Honor pallij non datur, nisi meritis exigentibus & fortiter postulanti. distin.100. c.prisca.c.nouit.§.causarum.

LII.Regula: De cautione & professione fidei ab eo qui pallium petit, præstanda cauetur d.§. causarum. & d.dist.100.c.optatum. c.in ea synodo.item De electione c.significasti.4.

LIII. Regula: Pro pallio nihil dandum est.d. distin.100.c.nouit.

LIIII.Regula: Cum pallio semper priuilegia aut noua dantur, aut uetera confirmantur.d.dist. 100.c.rationis,cum duob.cc.sequentibus.

LV.Regula: Per pallium confertur plenitudo pontificalis officij, & nomen archiepiscopale. c. nisi speciale.3. c.ad honorem.4.in prin.uers.quoniam assumptus.c.cum sis.6.uers.per quod.de authoritate pallij.

LVI. Regula: Non nisi ad missarum solennia pallio utendum est.dist.100.c.pallium.c.non multum.c.contra.item De authoritate pallij c.ad honorem.4.uers.nec ubiq;.& c.cum sis.6.

LVII. Regula: Non omnibus diebus pallio utendum, sed certis diebus solennibus.d.c.cum sis.6. uers. diebus solennibus. & d.c.4. uers. certis debent uti diebus.

LVIII.Regula: Intra quaslibet ecclesiam suæ prouinciæ

prouinciæ archiepiscopus pallio uti potest: extra non potest.d.c.4. Huius regulæ exceptio prima est in Romano pontifice, qui pallio utitur etiam extra suam prouinciã.d.c.4. Altera exceptio est: Nisi ex indulgentia Papæ extra utatur. c.ex tuarum.5.eod.tt. Tertia exceptio uidetur: Nisi consuetudo loci aliud induxerit. Sed reprobatur d.c.5.uers.licet autem talis consuetudo.

LIX.Regula: Alter alteri pallium commodare non potest. c.ad hoc.2. de authoritate pallij. Hæc de pallio: sequuntur nunc reliqui electionis effectus & consequentia.

LX.Regula: De expensis in electionem factis ex bonis ecclesiæ recuperandis cauetur c.ut præteritæ.45.de electione.

LXI.Regula: Minori dispensatiuè electo, administratio interim clericis, non laicis committenda. c.ex ratione. 2. de ætate & qualitate præficiendorum.

LXII.Regula: Episcopus ordinatus ecclesiam sibi commissam adire tenetur: quod si neglexerit, punitur. distinct. 92. c.si quis episcopus. Apostol. canon.35.

LXIII.Regula: Si ad ecclesiam sibi commissam accedere fuerit prohibitus, quid iuris sit, uide §.cap.8.quæst.8.reg.70.

LXIIII.Regula: Vt habeat suæ electionis,

electionis effectus

confirmationis & consecrationis literas, cauetur extrauag.com.1.de electione.

Euentus uitiosæ electionis.

LXV. Regula: Si uiciosa sit electio, eligens ius eligendi amittit. Quæ regula approbatur simul & distinguitur s̃.quæst.2.reg.1.except.9.

LXVI. Regula: Qui in deiecti locum se eligi passus est, fit infamis, & ab honoribus ecclesiasticis arcetur. 3.q.2. c.audiuimus. 7.q.1. c.eum qui. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi non per ambitum uel Simoniam alteri fuerit suffectus. d.q.1.c. præsentium. §.illud autem. Altera exceptio est: Nisi alter, in cuius locum fuit suffectus, iusta ex causa fuerit remotus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃.quæst.4.reg.1.

LXVII. Regula: Qui ratione ætatis inutiliter electus est, in proximum inferiorem ordinem deijcitur. c.cum in cunctis.7.§.inferiora.uers.cum autem assumptus.& uers.hoc sanè.de electione. c.1.de ætate & qualitate præficiendor. Hactenus euentus & consequentia electionis enumerauimus. Supersunt adfinia remedia.

IX. ADFINIA ELECTIONIS remedia.

Adfinia electionis remedia sunt collatio & prouisio. Quæ remedia in prælatis collegiatarum ecclesiarum ordinandis prohibentur c.1. de electione. Exemplum prouisionis habetur extrauag. comm.

comm.nuper.8.cum c.sequent. de præbēdis. Hæc de electione prælatorum.sint dicta: de qua uide item M.I.C.lib.3.cap.4.

DE PRAELATIS ALIISQVE personis Ecclesiasticis in specie. Cap. XI.

HActenus de prælatis in genere dictum est: nunc de ijsdem alijsq; personis ecclesiasticis dicetur in specie: & primùm de Christo, qui Ecclesiæ caput est.

DE CHRISTO.

I. Regula, De nomine Christi, habetur c.1. §. quia uerò.uers.Christus enim.de sacra unctione.

II. Regula: Christus fundamentum est: quo deficiente, deficit id quod est superædificatum.1.q.1. c.cum Paulus.

III. Regula: Christus uerus Deus & uerus homo est. c.in quadam.8.de celebrat.missarum. Clement.1.in princ. de summa trinitate. c.cum Christus.7.de hæreticis.

IIII. Regula: Christus panis est uiuus. de consecrat.dist.2.c.Christus.

V. Regula: Christus quotidie immolatur, cum corpus & sanguis eius sumitur. d.distin.2. c.semel immolatus. de pœnitent. distinct.1. c.potest fieri. §.sicut.

VI. Regula: Signũ Deitatis in Christo est, quòd super eum descẽderit & mãserit spiritus sanctus. de pœnitent. dist. 2. c. quærendum.

VII. Regula: Semel mortuus, non amplius morietur. de consecrat. dist. 2. c. semel Christus.

VIII. Regula: Christus proprium habuit, per ea quæ proposita sunt s̃. lib. 1. cap. 17. q. 3. causa 7.

IX. Regula: Christus pingendus est specie hominis, non agni. de consecrat. dist. 3. c. sextam.

X. Regula, De gratia Christi, habetur de consecrat. dist. 4. c. gratia. c. antepenult. cum duobus sequentibus.

DE SPIRITV SANCTO.

I. Regula: Spiritus sanctus procedit à patre & filio. c. unico, de summa trinitat. in 6. de consecrat. dist. 5. c. de spiritu. & c. ult.

II. Regula: An & quatenus permaneat uel recedat spiritus sanctus, definitur De pœnitent. dist. 2. c. quærendum. c. potest discursus.

DE DISCIPVLIS CHRISTI.

I. Regula: Discipuli Christi creduntur esse baptizati. de consecrat. dist. 4. c. quando ab. c. si eos.

II. Regula: Discipuli Christi proprium habuerunt, per ea quæ proposita sunt s̃. lib. 1. capite 17. quæst. 3. causa 7.

DE PETRO ET PAVLO.

I. Regula: Petrus & Paulus apostolorum præcipui

cipui sunt, qui sub uno persecutore, eodem die & loco Romam suo martyrio Christo consecrarunt, ut esset caput ecclesiæ, c.fundamenta. 17. §.huius autem. de electione, in 6. distinct. 21. c.in nouo. c. quamuis.

II. Regula: Petrus & Paulus pares sunt meritis. 2.q.7.c.beati. Concordat s.reg.prox.

III. Regula: Petrus Paulum superauit gradu dignitatis. d.q.7.c. Paulus Petrum. c.puto. 24 q.1. c.audiuimus. §.unde cum omnibus.

IIII. Regula, De naui Petri turbata, habetur 24.q.1.c.non turbatur.

V. Regula. De genere piscandi quo usus est Petrus, habetur d q.1 c.est aliud.

VI. Regula, De eo quòd Petrus percußit aurem, habetur d.q.1.c.si Petrus.

DE PAPA.

I. Regula, De nomine, habetur distinct. 21.c.1. §.Pontifex.

II. Regula: Papa summus est pontifex, per ea quæ proposita sunt s.cap.8, quæst.6.reg.2. Non tamen ob id uniuersalis est nominandus. distinct. 99. c.ultim.

III. Regula: Dignior est Imperatore, à quo ei debetur obedientia. c.solitæ benignitatis. 6. de maioritate. Clement.1. de iureiurãdo. Excommunicat Imperatorem. c.ad apostolicæ.2. de re iudicata, in

6. ex-

6.extrauag.com.c.ad certitudinem.3.eod.tt.

IIII.Regula: Potestas legem condendi & mutandi est penes Papã.c.translato.3. de cõstitution.

V.Regula: De iudicio Papæ disputari nõ oportet.17.q.4.c.nemini. extrauag.Ioann.XXII.quia quorundam.5.de uerb.signif.

VI.Regula: Ex ore Papæ debet exire rectißima sententia, quæ sine respectu ius suum cuiq; tribuat.c.ex ore.17.in prin.de priuilegijs.

VII.Regula: Imp.Constãtinus urbem Romam eiusq; imperium Papæ donauit. c.fundamenta.17.§.ne autem ipsa.de electione,in 6. dist.96. c.Constantinus, cum c.sequente.12.q.1.c.futuram.§.deniq; idem. Confirmatur eadem donatio per Ludouicum Imp.dist.63.c.ego Ludouicus. item per Othonem Imp.dist.63.c.tibi domino.

VIII.Regula: Vacante Imperio, iurisdictio eius ad Papam pertinet. extrauag.Ioann.XXII.c.unico, ne sede uacante.

IX.Regula: Papæ omnes subsunt, isq; utrunq; gladium habet, omnesq; iudicat, & à nemine iudicatur. extrauag.com.1.de maioritate. dist.40.c.si Papa. 9.q.3.c.patet.c.nemo.c.aliorum.c.facta.c.ipsi sunt.c.cuncta, cum c.sequente.23.q.4.c.displicet tibi.§.repetis.uers.& adorabunt. Planè à regula proposita excipitur rex Frãcorum cum suis subditis, extrauag.com.meruit.2.de priuilegijs.

X.Re-

X. Regula: Inimicus Papæ ab omnibus est uitandus. dist.93.in prin. cum duob.sequentibus. 11. q.3.c.si inimicus.

XI.Regula: Ad Papam omnes aliæ ecclesiæ respicere debent, & quod ille credit, credere debēt, eiusq; uestigia sequi. c.ult. §.uolentes igitur. uers. conformantes se. de baptismo. de consecrat.dist.3. c.nosse, in fine. c.celebritatem. uers.quia non. 24. q.1.c.hæc est. c.rogamus.c.quoniam uetus. 27.q.2. c.lex diuinæ, in prin. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.8. quæst.6. reg.2. & lib.1.capite 17. quæst.3.causa 1.

XII. Regula: Papa seu Romana ecclesia non errat. 24.q.1.c.in sede. c.à recta. uers.hæc sancta. c.hæc est, in fine.

XIII.Regula: Papa zelum religionis præ cæteris habet.d.q.1.c.officij.

XIIII.Regula: Papa hæreses destruit, non souet.d.q.1.c.memor.

XV. Regula: Papam uigilantem esse oportet. 25.q.1.c.diuinis.

XVI.Regula: Quæstio fidei ad Papam pertinet.24.q.1.c.quoties.

XVII.Regula: Papa non est alligatus concilijs. c.significasti.4.§.aiūt in cōcilijs. de electione.

XVIII.Regula: Papa non est alligatus decretis prædecessorum suorum.c.innotuit.20.§.quam-

uis

uis autem.d.tt. & extrauag.XXII.quia quorundam 5.§.ad impugnandas.de uerb.significat.

XIX.Regula: Papa contra ius dispensandi potestatem habet. c.proposuit.4.§.licet autem.uers. qui secundum plenitudinem. de concessione praebendae. Plura de hac regula uide s.libro 1.cap.2. except.10.

De Papa eligendo.

XX.Regula, Quibus ius eligendi Papam competat? Non nisi cardinalibus competit.distin.79.in prin.cum c.sequente. dist.23.c.1.§.quapropter.& §.quod si prauorum.

XXI.Regula: Cardinalibus etiam excommunicatis, suspensis uel interdictis ius est eligendi Papã.Clemẽt.ne Romani.2.§.caeterùm. de electione.

XXII. Regula: imperatoris consensus in eligendo Papa requiritur. distinct.63.c.Agatho, cum duob.cc.sequentibus.& c.quia sancta. Contradicit d.c.quia sancta. §.uerùm quia, cum sequentibus, usq; ad c.tibi domino. Item contradicit d.dist. 63.c.sacrorum.

XXIII. Regula: Quis eligendus Papa, definitur dist.23. c.1.§.eligatur autem. & distin.79.c. oportebat.c.nullus.c.si quis ex.

XXIIII.Regula: Modus eligendi, tempus item, locus & alia definiuntur d.c.1. & c.ubi periculosum.3.de electione, in 6. Clement.ne Romani. 2.§.sanè cum.eod.tt.

XXV.Re-

XXV. Regula: Si eligentes dissentiant, non ualet electio, nisi duæ partes consentiant, per ea quæ habentur s̄.cap.proxim.quæst.7.reg.4. except.7.

XXVI. Regula: Si duo concertantium temeritate fuerint electi, neuter Papa erit, sed noua electione opus est. dist.79.c.si duo.

XXVII. Regula: Si electioni resistatur, quid iuris sit, definitur dist.79. c.si quis ex. & c.ultim. Hæc de Papa.

DE LEGATO PAPAE.

I. Regula: Legatus de latere maius post Papam imperium habet. c.si abbatem.36.§.huiusmodi. de electione, in 6.

II. Regula: Quæ in signum priuilegij singularis summo pontifici sunt reseruata, ea legatus usurpare non potest sine speciali cōcessione: ut est, episcopos transferre, ecclesiam cathedralem alteri subijcere, ius primatiæ alteri concedere, duos episcopatus unire, uel unum diuidere. c.nisi specialis.3. & c.quod translationem.4. de officio legati.

III. Regula: Legatus Papæ excōmunicatos pro iniectione manuum in clericos absoluere non potest. d.c.4. uers.ut illorum absolutio. & c.excommunicatis.9. eod.tit. Plura de hac regula uide s̄. lib.1.cap.13.quæst.3.reg.1.except.7.repl.21.

IIII. Regula: Legatus Papæ non solùm per appella-

pellationem, sed etiam per simplicẽ querelam adiri potest. c.1. de officio legati.

V. Regula: Legatus confert beneficium uacãs, licet illud spectet ad præsentationem alicuius clerici, per ea quæ habentur s̃. cap.7. reg.22.

VI. Regula: Etiam in alio loco legatus constitutus, in alio iurisdictionem suam exercere potest. c. nouit.7. d. tt.

VII. Regula: Statuta legatorum uim obtinent, quamuis legati prouinciam excesserint, eorumq; officium sit finitum. c. ult. de officio legati.

VIII. Regula: Minor legatus cedit maiori, ita ut hoc præsente illius officium cesset, per ea quæ habentur s̃. lib.1. cap.5. quæst.3. reg.4.

IX. Regula: Generalis legatus cedit speciali. c. studuisti.2. de officio legati.

X. Regula: Relatione causæ Papæ facta, legatus iudex esse desinit. c. licet.5. d. tt.

XI. Regula: Etiam subdiaconus legatus Papæ esse potest. dist.94. c.1.

XII. Regula: Ne legato sine literis consignatis fides habeatur, cauetur dist.97. c. ult.

XIII. Regula: De non impediendo Papæ legato cauetur distin.64. c. si quis autem. & extrauag. com. unica, de consuetudine.

De exhibẽdis seu alẽdis legatis Papæ.

XIIII. Regula: Omnes ecclesiæ eius diœcesis, in qua legatus Papæ est, sumptus ad eum alendum conferre

conferre tenentur. c.cum instantia. 17. in prin. de censibus.c.accedentes.11.de præscriptionibus.Plura de regula proposita uide ℑ.lib.prox.cap.de uisitationibus.

XV. Regula:Quicunq; à legato fuerit requisitus,expensas ei præstare tenetur. d.c.cum instantia.uers.nuncijs tamen nostris in necessarijs.

XVI. Regula: De modo expensarum legato præstandarum adhibendo cauetur d.c.cum instantia.uers.sanè in his exigendis. c.procurationes.23. uers.hoc adhibito.eod.tt.

XVII. Regula: De cogendis contumacibus, qui sumptus legatis conferre nolunt, cauetur d.c. cum instantia. uers. qui cõtumaciter eis duxerint. & c.quia pontificali.2.de officio legati,in 6. Plura de legatis Papæ uide s̄. in generali tractatu lib. 1.cap.5.quæst.4.

DE CARDINALIBVS.

I. Regula:Cardinales Papæ in executione officij sacerdotalis coadiutores adsistũt. c.fundamẽta. 17.uers.decet nãq; ipsi Romano.de electione,in 6.

II. Regula:De nomine & officio cardinalium differit glossa in c.ministerium. 2. in prin. de officio archipresbyteri.

DE PATRIARCHIS SEV primatibus?

I. Regula:De nomine & speciebus patriarcha

rum differitur diſtin.21. c.1. §. patriarcha Græcs. & §.patriarcha patrum princeps.

II. Regula: Patriarcha & primas nomine tantùm, non re differunt. diſtin.99.in prin.§.primates. & c.1.uerſ.noſtros patriarchas.

III. Regula, Definitionem realem continens, habetur d.diſt.99.c.nulli.

IIII. Regula: De loco & origine patriarcharum cauetur d.diſtin.99. c.1. & diſtin.80. c.1.cum c.ſequente.

V. Regula: Archiepiſcopi primatibus obedientiam debent; & ab illis ad hos prouocatur,non contrà. diſtin.99. in prin.§. ab archiepiſcopis. & c.1.uerſ.ad quos epiſcopi.

VI. Regula:Primas non appellandus eſt princeps ſacerdotum uel ſummus.d.diſt.99.c.primæ.

VII. Regula:Primas non appellandus eſt uniuerſalis. diſt.99.c.nullus.

DE ARCHIEPISCOPIS ET metropolitanis.

I. Regula, De definitione archiepiſcopi & metropolitani, habetur diſt.21.c.1. §.archiepiſcopus. §.patriarcha patrū. & §.fin. item c.nulli, in fine.

II. Regula: Ne in una prouincia duo metropolitani conſtituantur, cauetur diſt.101.c.1.

III. Regula: Non niſi preſbyter uel diaconus in archiepiſcopum eligendus. diſt.60.c. nullus.

IIII. Re-

IIII. Regula: Archiepiscopus ab omnibus suis suffraganeis ordinandus. dist.66.c.1. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.prox.quæst.8.reg.36.

V. Regula: Metropolitanus dignitatis sibi traditæ antiquitùs ius intemeratum obtineat. 25. q. 2. c.igitur.& c.seruatis.

VI. Regula: Sine archiepiscopi cõsensu & consilio suffraganei nihil agere debent. 3. q. 6. c. hæc quippe,in princ. 9.q.3.c.1. c.per singulas.c.nullus. §.fin. c.archiepiscopus. uers.nec illi. Apostol. canon.33.in prin. Huius regulæ exceptio est:Nisi in sua ecclesia aliquid agant suffraganei , non extra. d.c.per singulas. uers.nisi hoc tantùm. & d.c.nullus.§.fin. item d.c.archiepiscopus. uers.nisi quantum ad suas.d.c.33.§.illa autem.

VII. Regula : Sine suffraganeis suis archiepiscopus nihil agere debet. d.c.1.in fine. d.c.per singulas.§.fin.& d.q.3.c.saluo. c.archiepiscopus. c.si autem.c.nullus.c.episcopo. item 3.q.6.c.discutere, in prin.Apostol.canon.33.§.sed neq; illa. Concordant item ea quæ habẽtur s̃. cap.9. reg.3. except. 3. Huius regulæ exceptio prima est:Nisi Papa sine suffraganeis suis agat.d.c.saluo.Concordãt ea quæ habentur s̃.de Papa,reg.9. Altera exceptio uidetur : Nisi patriarcha seu primas sine suffraganeis suis agat.Sed reprobatur d.q.3.c.conquestus.Tertia exceptio est : Nisi suffraganeus in suo officio

negligens sit, & subditis conniueat. d. q. 3. c.cum simus.& c.ult. Quarta exceptio:Nisi à suffraganeo ad archiepiscopum sit prouocatum. d. c. conquestus.uers.nisi fortè pro causis. Concordant ea quæ habentur s̃.d.excep.3. dist.7. Quinta exceptio est: Nisi suffraganeus decesserit.d.c.conquestus.uers.uel si episcopus suus. Sexta exceptio est: Nisi archiepiscopus ad hoc specialiter sit priuilegiatus, ut sine consensu suffraganeorum agere ei liceat. d. c.conquestus, in fine. Septima exceptio est: Nisi ad propriam ipsius archiepiscopi parochiam negocium pertineat. d.q.3. c.si autem. uers. nisi eas tantùm. c.nullus. uers. nisi quod ad suam. Plures huiusmodi exceptiones uide d.except.3.distin.1.cum distinctionibus sequentibus.

VIII. Regula: Archiepiscopus in subditos sui suffraganei iurisdictionem non habet. Quæ regula approbatur simul & distinguitur d.except.3.

DE COREPISCOPIS.

I. Regula:De differentia episcoporum & corepiscoporum cauetur dist.68.c.quamuis.

II. Regula: Vsus corepiscoporum prohibetur d.dist.68.c.corepiscopi.

DE ARCHIDIACONIS.

I. Regula: Archidiaconus uicem gerit episcopi in omnibus, & maior est post episcopum.c.1. & c.

ad

ad hæc. 7. §.archidiaconus. uerſ. ſecundum uerò. de officio archidiaconi.

II. Regula: Archidiaconus oculus epiſcopi appellatur d.c.7.§.item in epiſtola.

III. Regula: Archidiaconi iuriſdictioni ſubiecti ſunt diaconi & leuitæ. d.c.7. §.archidiaconus. diſtinct.25.c.1. §. hi ſunt ordines. uerſ.archidiaconus. Archipreſbyteri quoq; eius iuriſdictioni ſunt ſubiecti, ut ex iam propoſitis cõſtat: de quo etiam dicetur ȷ.de archipreſbyteris,reg.3.

IIII. Regula: Decani rurales per epiſcopum & archidiaconum communiter ordinandi ac remouendi ſunt.d.c.7.§.fin.

V. Regula: Omnis ſollicitudo & cura cleri & eccleſiarũ eius ad archidiaconũ pertinet.c.1.uerſ. & omnẽ curam.c.ad hæc.7.§.archidiaconus.uerſ. parochiarum. & uerſ.omnem ſollicitudinẽ.de officio archidiaconi. diſtin.25. c.1. §.hi ſunt ordines.

VI. Regula:Clericorũ uitam inquirere debet, & corrigenda epiſcopo nunciare.diſtinct.94.c.ſi quis.§.archidiaconus.

VII. Regula:Dominari clericis,& cenſum ab eis exigere prohibetur d.§.archidiaconus, cum c. ſequente.

VIII. Regula: Quolibet triennio per diœceſin tenetur uiſitare parochias. c.1.§.fin. de officio archidiaconi.

DE ARCHIPRESBYTERIS & decanis.

I. Regula: Archipresbyteri à multis decani appellantur.c.ad hæc.7.§.archidiaconus.uers.archipresbyteri.de officio archidiaconi.

II. Regula: Non nisi presbyter aut diaconus in archipresbyterum uel decanum est ordinandus.distinct. 60. c.1.c.nullus in præpositū.c.innouamus, in prin.

III. Regula: Archipresbyter subest archidiacono. d.uers.archipresbyteri. & c.1. de officio archipresbyteri.dist.25.c.1.§.archipresbyter.

IIII. Regula: Archipresbyter uicem absentis episcopi gerit in prouidendo, ut sacerdotes suum faciant officium, & in alijs.c.1.uers.& in episcopi sui absentia. c.ministerium.2.§.si episcopus.c.officium.3.in prin.de officio archipresbyteri. & dist. 25.c.1.§.archipresbyter.uers.& quando.

V. Regula: Archipresbyter præest presbyteris & presbyteralibus officijs. d.c.1.uers.& quod specialiter.item d.§.archipresbyter.uers.& quod specialiter.

VI. Regula: Aßiduè in ecclesia stare debet, collectam dicere, aut alij iniungere. d.c.1.uers.& assiduè in ecclesia. & d. §. archipresbyter. uers.& aßiduè.

VII. Regula: Prouidere debet, ut officium sacerdotum

cerdotum cardinalium in communicatione corporis & sanguinis Christi & alijs similibus ritè expediatur.c.ministerium.2.in prin.d.tt.

VIII. Regula: Prouidere debet, ut uita sacerdotum cardinalium sit honesta & decẽs. d. c. 2. uers.prouideat etiam.

IX. Regula: In præcipuis festiuitatibus aut ipse missam celebrabit, aut alij celebrandam committet.d.c.2.§.fin.& c.officium.3.in prin.eod.tt.

X. Regula: Episcopo mißificante, curare debet,ut sacerdotes ad missam solenniter procedant. d.c.3.§.quando uerò.

XI. Regula: Officia archipresbyteri circa infirmos, pœnitentes, conuertendos & infantes exponuntur d.c.3.§.debet etiam.

XII. Regula: Archipresbyter ruralis presbyterorum & laicorum plebaniæ suæ curam gerit: contra decretum tamen episcopi nihil ordinare potest.c.ult.d.tt.

DE PRESBYTERIS.

I. Regula, De nomine & proprio presbyterorum,habetur distin.21.c.1.§.presbyter.& distinct. 84.c.ult.

II. Regula:De origine presbyterorum disseritur d.c.ult. uers. Moysi præcipitur. & distin.21.c. in nouo.§.fin.

III. Regula:Presbyteri exæquantur episcopis.

6.extrauag.com.c.ad certitudinem.3.eod.tt.

IIII.Regula: Potestas legem condendi & mutandi est penes Papã.c.translato.3. de cõstitution.

V.Regula: De iudicio Papæ disputari nõ oportet. 17.q.4.c.nemini. extrauag.Ioann.XXII.quia quorundam.5.de uerb.signif.

VI.Regula: Ex ore Papæ debet exire rectißima sententia, quæ sine respectu ius suum cuiq; tribuat.c.ex ore.17.in prin.de priuilegijs.

VII.Regula: Imp.Constãtinus urbem Romam eiusq; imperium Papæ donauit.c.fundamenta.17.§.ne autem ipsa.de electione, in 6. dist.96. c.Constantinus, cum c.sequente. 12.q.1.c.futuram.§. deniq; idem. Confirmatur eadem donatio per Ludouicum Imp.dist.63.c.ego Ludouicus. item per Othonem Imp.dist.63.c.tibi domino.

VIII.Regula: Vacante Imperio, iurisdictio eius ad Papam pertinet. extrauag.Ioann.XXII.c.unico, ne sede uacante.

IX.Regula: Papæ omnes subsunt, isq; utrunq; gladium habet, omnesq; iudicat, & à nemine iudicatur. extrauag.com.1.de maioritate. dist.40.c.si Papa. 9.q.3.c.patet.c.nemo.c.aliorum.c.facta.c.ipsi sunt.c.cuncta, cum c.sequente.23.q.4.c.displicet tibi.§.repetis.uers.& adorabunt. Planè à regula proposita excipitur rex Frãcorum cum suis subditis, extrauag.com.meruit.2.de priuilegijs.

X.Re-

X. Regula: Inimicus Papæ ab omnibus est uitandus. dist.93.in prin. cum duob.sequentibus. 11.q.3.c.si inimicus.

XI. Regula: Ad Papam omnes aliæ ecclesiæ respicere debent, & quod ille credit, credere debẽt, eiusq; uestigia sequi. c.ult.§.uolentes igitur. uers. conformantes se. de baptismo. de consecrat.dist.3. c.nosse, in fine. c.celebritatem. uers.quia non. 24.q.1.c.hæc est. c.rogamus.c.quoniam uetus. 27.q.2. c.lex diuinæ, in prin. Concordant item ea quæ habentur s̃.cap.8. quæst.6. reg.2. & lib.1.capite 17. quæst.3.causa 1.

XII. Regula: Papa seu Romana ecclesia non errat. 24.q.1.c.in sede. c.à recta. uers.hæc sancta. c.hæc est, in fine.

XIII. Regula: Papa zelum religionis præ cæteris habet.d.q.1.c.officij.

XIIII. Regula: Papa hæreses destruit, non fouet.d.q.1.c.memor.

XV. Regula: Papam uigilantem esse oportet. 25.q.1.c.diuinis.

XVI. Regula: Quæstio fidei ad Papam pertinet.24.q.1.c.quoties.

XVII. Regula: Papa non est alligatus concilijs. c.significasti.4.§.aiũt in cõcilijs. de electione.

XVIII. Regula: Papa non est alligatus decretis prædecessorum suorum.c.innotuit.20.§.quamuis

us autem.d.tt. & extrauag.x x i i.quia quorundam s.§.ad impugnandas.de uerb.significat.

X I X.Regula: *Papa contra ius dispensandi potestatem habet. c.proposuit.4.§.licet autem.uers. qui secundum plenitudinem. de concessione praebendae. Plura de hac regula uide s.libro 2.cap.2. except.10.*

De Papa eligendo.

X X.Regula, *Quibus ius eligendi Papam competat? Non nisi cardinalibus competit.distin.79.in prin.cum c.sequente. dist.23.c.1.§.quapropter.& §.quod si prauorum.*

X X I.Regula: *Cardinalibus etiam excommunicatis, suspensis uel interdictis ius est eligendi Papã.Clemẽt.ne Romani.2.§.caeterùm. de electione.*

X X I I. Regula: *imperatoris consensus in eligendo Papa requiritur. distinct.63.c.Agatho, cum duob.cc.sequentibus.& c.quia sancta. Contradicit d.c.quia sancta. §.uerùm quia, cum sequentibus, usq; ad c.tibi domino. Item contradicit d.dist. 63.c.sacrorum.*

X X I I I. Regula: *Quis eligendus Papa, definitur dist.23. c.1.§.eligatur autem. & distin.79.c. oportebat.c.nullus.c.si quis ex.*

X X I I I I.Regula: *Modus eligendi, tempus item, locus & alia definiuntur d.c.1. & c.ubi periculosum.3.de electione, in 6. Clement.ne Romani. 2.§.sanè cum.eod.tt.*

X X V.Re-

XXV. Regula: Si eligentes dissentiant, non ualet electio, nisi duæ partes consentiant, per ea quæ habentur s̃.cap.proxim.quæst.7.reg.4. except.7.

XXVI.Regula: Si duo concertantium temeritate fuerint electi, neuter Papa erit, sed noua electione opus est.dist.79.c.si duo.

XXVII.Regula: Si electioni resistatur, quid iuris sit, definitur dist.79. c.si quis ex.& c.ultim. Hæc de Papa.

DE LEGATO PAPAE.

I.Regula: Legatus de latere maius post Papam imperium habet.c.si abbatem.36.§.huiusmodi. de electione, in 6.

II.Regula: Quæ in signum priuilegij singularis summo pontifici sunt reseruata, ea legatus usurpare non potest sine speciali cõceßione: ut est, episcopos transferre, ecclesiam cathedralem alteri subijcere, ius primatiæ alteri concedere, duos episcopatus unire, uel unum diuidere.c.nisi specialis.3.& c.quod translationem.4.de officio legati.

III.Regula: Legatus Papæ excõmunicatos pro iniectione manuum in clericos absoluere non potest.d.c.4.uers.ut illorum absolutio. & c.excommunicatis.9.eod.tt. Plura de hac regula uide s̃. lib.1.cap.13.quæst.3.reg.1.except.7.repl.21.

IIII.Regula: Legatus Papæ non solùm per appella-

pellationem, sed etiam per simplicē querelam adiri potest. c.1. de officio legati.

V. Regula: Legatus confert beneficium uacās, licet illud spectet ad præsentationem alicuius clerici, per ea quæ habentur s̃. cap. 7. reg. 22.

VI. Regula: Etiam in alio loco legatus constitutus, in alio iurisdictionem suam exercere potest. c. nouit. 7. d. tt.

VII. Regula: Statuta legatorum uim obtinent, quamuis legati prouinciam excesserint, eorumq; officium sit finitum. c. ult. de officio legati.

VIII. Regula: Minor legatus cedit maiori, ita ut hoc præsente illius officium cesset, per ea quæ habentur s̃. lib. 1. cap. 5. quæst. 3. reg. 4.

IX. Regula: Generalis legatus cedit speciali. c. studuisti. 2. de officio legati.

X. Regula: Relatione causæ Papæ facta, legatus iudex esse desinit. c. licet. 5. d. tt.

XI. Regula: Etiam subdiaconus legatus Papæ esse potest. dist. 94. c. 1.

XII. Regula: Ne legato sine literis consignatis fides habeatur, cauetur dist. 97. c. ult.

XIII. Regula: De non impediendo Papæ legato cauetur distin. 64. c. si quis autem. & extrauag. com. unica, de consuetudine.

De exhibēdis seu alēdis legatis Papæ.

XIIII. Regula: Omnes ecclesiæ eius diœcesis, in qua legatus Papæ est, sumptus ad eum alendum conferre

conferre tenentur. c.cum instantia. 17. in prin. de censibus.c.accedentes.11.de præscriptionibus.Plura de regula proposita uide j.lib.prox.cap.de uisitationibus.

XV. Regula:Quicunq; à legato fuerit requisitus,expensas ei præstare tenetur. d.c.cum instantia.uers.nuncijs tamen nostris in necessarijs.

XVI. Regula: De modo expensarum legato præstandarum adhibendo cauetur d.c.cum instantia.uers.sanè in his exigendis. c.procurationes.23. uers.hoc adhibito.eod.tt.

XVII. Regula: De cogendis contumacibus, qui sumptus legatis conferre nolunt, cauetur d.c. cum instantia. uers. qui cõtumaciter eis duxerint. & c.quia pontificali.2.de officio legati,in 6. Plura de legatis Papæ uide s. in generali tractatu lib. 1.cap.5.quæst.4.

DE CARDINALIBVS.

I. Regula:Cardinales Papæ in executione officij sacerdotalis coadiutores adsistũt. c.fundamẽta. 17.uers.decet nãq; ipsi Romano.de electione,in 6.

II. Regula:De nomine & officio cardinalium differit glossa in c.ministerium. 2. in prin. de officio archipresbyteri.

DE PATRIARCHIS SEV primatibus?

I. Regula:De nomine & speciebus patriarcharum

rum differitur distin.21. c.1. §. patriarcha Græcè. & §.patriarcha patrum princeps.

II. Regula: *Patriarcha & primas nomine tantùm, non re differunt. distin.99.in prin.§.primates. & c.1.uers.nostros patriarchas.*

III. Regula, *Definitionem realem continens, habetur d.dist.99.c.nulli.*

IIII. Regula: *De loco & origine patriarcharum cauetur d.distin.99. c.1. & distin.80. c.1.cum c.sequente.*

V. Regula: *Archiepiscopi primatibus obedientiam debent, & ab illis ad hos prouocatur,non contrà. distin.99. in prim.§. ab archiepiscopis. & c. 1.uers.ad quos episcopi.*

VI. Regula:*Primas non appellandus est princeps sacerdotum uel summus.d.dist.99.c.primæ.*

VII. Regula:*Primas non appellandus est uniuersalis. dist.99.c.nullus.*

DE ARCHIEPISCOPIS ET metropolitanis.

I. Regula, *De definitione archiepiscopi & metropolitani, habetur dist.21.c.1. §.archiepiscopus. §.patriarcha patrũ. & §.fin. item c.nulli, in fine.*

II. Regula: *Ne in una prouincia duo metropolitani constituantur, cauetur dist.101.c.1.*

III. Regula: *Non nisi presbyter uel diaconus in archiepiscopum eligendus. dist.60.c. nullus.*

IIII. Regula: *Archiepiscopus ab omnibus suis suffraganeis ordinandus. dist.66.c.1.* Concordant *ea quae habentur s.cap.prox.quaest.8.reg.36.*

V. Regula: *Metropolitanus dignitatis sibi traditae antiquitus ius intemeratum obtineat. 25. q. 2. c.igitur. & c.seruatis.*

VI. Regula: *Sine archiepiscopi cōsensu & consilio suffraganei nihil agere debent. 3. q. 6. c. haec quippe, in princ. 9.q.3.c.1. c.per singulas.c.nullus. §. fin. c.archiepiscopus. uers.nec illi.* Apostol. canon.33.in prin. *Huius regulae exceptio est:*Nisi in *sua ecclesia aliquid agant suffraganei, non extra. d.c.per singulas. uers.nisi hoc tantum. & d.c.nullus.§.fin. item d.c.archiepiscopus. uers.nisi quantum ad suas.d.c.33.§.illa autem.*

VII. Regula: *Sine suffraganeis suis archiepiscopus nihil agere debet. d.c.1.in fine. d.c.per singulas.§.fin.& d.q.3.c.saluo. c.archiepiscopus. c.si autem.c.nullus.c.episcopo. item 3.q.6.c.discutere, in prin.*Apostol.canon.33.*§.sed neq; illa.* Concordant *item ea quae habētur s. cap.9. reg.3. except. 3. Huius regulae exceptio prima est:*Nisi Papa *sine suffraganeis suis agat.d.c.saluo.*Concordāt *ea quae habentur s.de* Papa,*reg.9. Altera exceptio uidetur:* Nisi *patriarcha seu primas sine suffraganeis suis agat.*Sed *reprobatur d.q.3.c.conquestus.Tertia exceptio est:* Nisi *suffraganeus in suo officio*

negligens sit, & subditis conniueat. d. q. 3. c. cum simus. & c. ult. Quarta exceptio: Nisi à suffraganeo ad archiepiscopum sit prouocatum. d. c. conquestus. uers. nisi fortè pro causis. Concordant ea quæ habentur ĩ. d. excep. 3. dist. 7. Quinta exceptio est: Nisi suffraganeus decesserit. d. c. conquestus. uers. uel si episcopus suus. Sexta exceptio est: Nisi archiepiscopus ad hoc specialiter sit priuilegiatus, ut sine consensu suffraganeorum agere ei liceat. d. c. conquestus, in fine. Septima exceptio est: Nisi ad propriam ipsius archiepiscopi parochiam negocium pertineat. d. q. 3. c. si autem. uers. nisi eas tantùm. c. nullus. uers. nisi quod ad suam. Plures huiusmodi exceptiones uide d. except. 3. distin. 1. cum distinctionibus sequentibus.

VIII. *Regula: Archiepiscopus in subditos sui suffraganei iurisdictionem non habet. Quæ regula approbatur simul & distinguitur d. except. 3.*

DE COREPISCOPIS.

I. *Regula: De differentia episcoporum & corepiscoporum cauetur dist. 68. c. quamuis.*

II. *Regula: Vsus corepiscoporum prohibetur d. dist. 68. c. corepiscopi.*

DE ARCHIDIACONIS.

I. *Regula: Archidiaconus uicem gerit episcopi in omnibus, & maior est post episcopum. c. 1. & c.*

ad

ad hæc. 7. §.archidiaconus. uerſ. ſecundum uerò. de officio archidiaconi.

II. Regula: Archidiaconus oculus epiſcopi appellatur d.c.7.§.item in epiſtola.

III. Regula: Archidiaconi iuriſdictioni ſubiecti ſunt diaconi & leuitæ. d.c.7. §.archidiaconus. diſtinct.25.c.1. §. hi ſunt ordines. uerſ.archidiaconus. Archipreſbyteri quoq; eius iuriſdictioni ſunt ſubiecti, ut ex iam propoſitis cõſtat: de quo etiam dicetur j.de archipreſbyteris,reg.3.

IIII. Regula: Decani rurales per epiſcopum & archidiaconum communiter ordinandi ac remouendi ſunt.d.c.7.§.fin.

V. Regula: Omnis ſollicitudo & cura cleri & eccleſiarũ eius ad archidiaconũ pertinet. c.1.uerſ. & omnẽ curam.c.ad hæc.7.§.archidiaconus.uerſ. parochiarum. & uerſ.omnem ſollicitudinẽ.de officio archidiaconi. diſtin.25. c.1. §.hi ſunt ordines.

VI. Regula:Clericorũ uitam inquirere debet, & corrigenda epiſcopo nunciare.diſtinct.94.c.ſi quis.§.archidiaconus.

VII. Regula:Dominari clericis,& cenſum ab eis exigere prohibetur d.§.archidiaconus, cum c. ſequente.

VIII. Regula: Quolibet triennio per diœceſin tenetur uiſitare parochias. c.1.§.fin. de officio archidiaconi.

IX. Regula: Quæ corrigẽda in diœcesi uidet, corrigere ac emendare potest ac debet. d. §. fin. & c. ad hæc. 7. §. item in epistola. eod. tt. Vbi excipiuntur ardua negotia.

X. Regula: Non nisi semel in anno ad ecclesias uisitandas accedere debet. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c. mandamus. 6. de officio archidiaconi.

XI. Regula: Officiũ archidiaconi circa Euangelium legendum & missam celebrandam exponitur c. officium. 2. d. tt. & distin. 25. c. 1. §. hi sunt ordines. uers. quis leuitarum.

XII. Regula: Omne officium ecclesiasticum prouidendo lectiones aut responsoria in matrice ecclesia dare debet ac auscultare. d. c. officium. 2. §. omne. & d. uers. quis leuitarum.

XIII. Regula: Acolytos ordinare debet. d. c. 2. §. fin.

XIIII. Regula: Custodia uasorum ecclesiæ ad archidiaconum pertinet. c. ea quæ. 3. d. tt.

XV. Regula: Curam animarum sine licentia episcopi nemini cõmittere debet. c. cũ satis. 4. d. tt.

XVI. Regula: Ius excommunicandi sine authoritate episcopi non habet. c. archidiaconis. 5. de officio archidiaconi.

XVII. Regula: Iurgia singulorũ audire debet. c. ad hæc. 7. §. archidiaconus. uers. & audire. d. tt.

XVIII. Re-

XVIII. Regula: Instructio corporalis tam super beneficijs quàm etiam dignitatibus ad archidiaconum pertinet. d.c.7.§.in quadã uerò nostra.

XIX. Regula: Examen clericorum ordinandorum ad archidiaconum pertinet. d. §. in quadam. & c.ut nostrum. 9. uers.& illos examinare. eod.tt.

XX. Regula: Archidiaconus repræsentat ordinandos episcopo.d.c.9.& d. §.in quadam.

XXI. Regula: Archidiaconus ponit abbates & abbatissas in sede.d.c.9.in fine.

XXII. Regula: Archidiaconus in monasterijs iurisdictionem non habet, nisi quantum tribuit ei generalis uel specialis consuetudo,c.ult.de officio archidiaconi.

XXIII. Regula: Archidiaconus non dat commendaticias ad ordines.c.significasti.8.eod.tt.

XXIIII. Regula: Non nisi diaconus in archidiaconum ordinandus, per ea quæ habentur s. de archipresbyteris,reg.2.

XXV. Regula: Archidiaconus,si episcopus negligens fuerit, à clero eligi potest. distinct. 89. c.uolumus. §.hinc colligi. Hæc de archidiaconis, quorum tamen plura officia enumerantur distinct.25. c.1.§.hi sunt ordines, usque ad §.archipresbyter.

DE ARCHIPRESBYTERIS & decanis.

I. Regula: *Archipresbyteri à multis decani appellantur.c.ad hæc.7.§.archidiaconus.uers.archipresbyteri.de officio archidiaconi.*

II. Regula: *Non nisi presbyter aut diaconus in archipresbyterum uel decanum est ordinandus.distinct. 60. c.1.c.nullus in præpositū.c.innouamus, in prin.*

III. Regula: *Archipresbyter subest archidiacono. d.uers.archipresbyteri. & c.1. de officio archipresbyteri.dist.25.c.1.§.archipresbyter.*

IIII. Regula: *Archipresbyter uicem absentis episcopi gerit in prouidendo, ut sacerdotes suum faciant officium, & in alijs.c.1.uers.& in episcopi sui absentia. c.ministerium.2.§.si episcopus.c.officium.3.in prin.de officio archipresbyteri. & dist. 25.c.1.§.archipresbyter.uers.& quando.*

V. Regula: *Archipresbyter præest presbyteris & presbyteralibus officijs. d.c.1.uers.& quod specialiter.item d.§.archipresbyter.uers.& quod specialiter.*

VI. Regula: *Aßiduè in ecclesia stare debet, collectam dicere, aut alij iniungere. d.c.1.uers.& assiduè in ecclesia. & d. §. archipresbyter. uers.& aßiduè.*

VII. Regula: *Prouidere debet, ut officium sacerdotum*

cerdotum cardinalium in communicatione corporis & sanguinis Christi & alijs similibus ritè expediatur. c. ministerium. 2. in prin. d. tt.

VIII. Regula: Prouidere debet, ut uita sacerdotum cardinalium sit honesta & decẽns. d. c. 2. uers. prouideat etiam.

IX. Regula: In præcipuis festiuitatibus aut ipse missam celebrabit, aut alij celebrandam committet. d. c. 2. §. fin. & c. officium. 3. in prin. eod. tt.

X. Regula: Episcopo mißificante, curare debet, ut sacerdotes ad missam solenniter procedant. d. c. 3. §. quando uerò.

XI. Regula: Officia archipresbyteri circa infirmos, pœnitentes, conuertendos & infantes exponuntur d. c. 3. §. debet etiam.

XII. Regula: Archipresbyter ruralis presbyterorum & laicorum plebaniæ suæ curam gerit: contra decretum tamen episcopi nihil ordinare potest. c. ult. d. tt.

DE PRESBYTERIS.

I. Regula, De nomine & proprio presbyterorum, habetur distin. 21. c. 1. §. presbyter. & distinct. 84. c. ult.

II. Regula: De origine presbyterorum differitur d. c. ult. uers. Moysi præcipitur. & distin. 21. c. in nouo. §. fin.

III. Regula: Presbyteri exæquantur episcopis.

d.§.presbyter.uers.unde & apud ueteres.item distin.93.c.legimus.dist.95.c.olim.c.ecce.§.presbyteri.uers.quoniam ipsi presbyteri.& c.episcopus.

IIII. Regula: Presbyter episcopo debet obsequi. dist.80.c.non debere. uers.similiter. distin.93. c.à subdiacono. uers.porrò pontifici. distinct.95.c. non oportet. Et sine ipso nihil peraget.Apostol.canon.38. Quomodo autem episcopo subesse & obsequium ei præstare teneatur, definitur d. dist.95. in prin.& c.olim.uers.sicut ergo presbyteri.

V. Regula: Presbyteri repræsentant senatum ecclesiæ.16.q.1.c.ecclesia.

VI. Regula: Presbyter uirgines consecrare inconsulto episcopo & chrisma conficere prohibetur 26.q.6.c.1.et c.presbyter. Concordat j.reg.16.

VII. Regula: Pœnitentes presbyter absoluere non potest.d.c.1.

VIII. Regula: Presbyter non potest consecrare altare, nec benedicere plebi aut pœnitenti.d.q. 6.c.ministrare.

IX. Regula: Presbyteri indocti nō contemnendi. c.cum ex iniuncto.12.§.licet autē. de hæreticis.

X. Regula: Presbyter habens populum, debet habere clericum, qui secum cantet, ac in alijs eum adiuuet.c.ut quisq;.3.de uita & honestate cleric.

XI. Regula: De parochiano alieno, qui proprio sacerdote contempto diuina audire uult, non admit-

admittẽdo cauetur c.ut dominicis.2. de parochijs. 13.q.1.c.1.

XII. Regula: Presbyteri officium exponitur dist.25.c.1.§.ad presbyterum.

XIII. Regula: Monita uita à presbyteris inquirenda.d.dist.25.c.audire.uers.monita autem.

XIIII. Regula: Castitas à presbytero uouenda.dist.28.c.quando.

XV. Regula: De pœna presbyteri castitatem non seruantis cauetur distin. 28. c.presbyter. & c. presbyter. De qua re uide plura s̃.cap.5.reg.61.& j.de decanis,reg.14.

XVI. Regula: Chrisma presbyter ab episcopo petere debet.distinct.95.c.presbyteri. Concordat s̃.reg.6.

XVII. Regula: Præsente episcopo presbyter concionari potest. dist.95.c.ecce ego. c.esto subiectus.§.peßimæ.

XVIII. Regula: Præsente episcopo presbyteri infantes signare non debent. d.dist.95.c.penult.

XIX. Regula: Præsente episcopo presbyteri offerre non possunt, nec panem sacrificatum dare, calicémue porrigere.d.dist.95.c.ult.

XX. Regula: Ne presbyteri incedant nisi stola aut orario induti, cauetur 17. q. 4. c. ut presbyteri.

XXI. Regula: Presbyteri secundis nuptijs interesse

tereſſe prohibētur 31.q.1.c.ſi qua fuerit.§.fin.cum c.ſequente.

XXII. Regula: Presbyter hoſtiam pro infirmis ſemper debet habere paratam. de conſecrat. diſt.2.c.presbyter.

De ordinandis presbyteris.

XXIII. Regula: Non baptizatus in presbyterum non eſt ordinandus. 1.q.1.c.ſi presbyter. item De presbytero non baptizato c.1.& c.ult.

XXIIII. Regula: Diaconus, non ſubdiaconus in presbyterum ordinandus. c.1.de clerico per ſaltum promoto.

XXV. Regula: Presbyteros inſtituendi ac deſtituendi ius ad epiſcopū pertinet. c.cum & plantare.3.§.in eccleſijs uerò.de priuilegijs.

XXVI. Regula: Per caſtella & modicas ciuitates atq; uillas presbyteri ſunt conſtituendi. diſt. 80.c.epiſcopi.uerſ.ſed presbyteri.& §.fin. item c. illud.uerſ.cum ubi.

XXVII. Regula: De modo presbyterum ordinandi, & ut orario tempore conſecrationis utatur, cauetur diſtin.23.c.presbyter, cum c.ſequente. & c.præterea.

XXVIII. Regula: Ne in ordinando presbytero epiſcopus manum tantùm imponat, alio orationem dicente, cauetur d.diſtin.23. c.ex epiſtola, cum c.ſequente.

XXIX. Regula: De libello officiali presbytero

tero dando in ordinatione cauetur distinct. 38. c. quando.

DE PAROCHIS.

I. Regula: Non nisi in sacris constitutus, qui ad minus sit subdiaconus, in parochum est ordinandus. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c. præterea. 5. de ætate & qualitate.

II. Regula: Non nisi idoneus moribus, scientia, & qui uicesimumquintum annum ingressus est, in parochum est ordinandus. c. licet canon. 14. de electione, in 6.

III. Regula: Parochus ordinatus residere personaliter tenetur. d. c. licet canon. 14. §. is etiam.

IIII. Regula: Parochus ordinatus intra annum sacerdos fieri debet sub pœna priuationis. d. §. is etiam. uers. & intra annum. Concordant ea quæ habentur s̄. cap. 7. reg. 59. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi ecclesia sit collegiata. c. statutum. 22. eod. tt. Altera exceptio est: Nisi episcopus loci cum parocho studiorum causa dispēsauerit. Quæ exceptio approbatur certo modo c. cum ex eo. 34. eod. tt. Tertia exceptio est: Nisi annus nōdum sit completus. c. commissa. 35. in prin. eod. tt. Quarta exceptio est: Nisi ex iusta causa fuerit impeditus, quo minus intra annum parochus sit factus. d. c. 35. §. annus autem. Quinta exceptio uidetur: Nisi anno elapso eadem ecclesia eidem rursus conferatur.

feratur. Sed reprobatur d.c.35.§.porrò. Postremò, si intra annum sacerdos factus non sit, præter priuationem fructus quoque perceptos restituere tenetur, & ordinator ecclesiam debet præstare indemnem. d.c.35.§.cæterùm.

V. Regula: *Ne parochialē ecclesiam parochus alicui non constituto in legitima ætate & sacerdotio, neque ultra sex menses commendet, cauetur c. nemo.15. de electione, in 6.*

DE DIACONIS SEV leuitis.

I. Regula: *De nomine horum disseritur distin. 21.c.1.§.leuitæ.*

II. Regula: *De origine diaconorum legitur distinct.21.in prin.§.leuitas.*

III. Regula: *De modo ordinandi diaconum cauetur distinct.23.c.diaconus.*

IIII. Regula: *In ijs ordinandis manus eorum chrismate perungi non debent. distinct.23. c.præterea.*

V. Regula: *Septem ordinandi. dist.93.c.diaconi qui. & c.diaconi septem.*

VI. Regula: *Diaconi subesse debent presbyteris, non se illis præferre. dist.93.c.à subdiacono. §. porrò. c.diaconi septem.§.ut igitur. c.peruenit. c. non oportet. c.diaconi. c.diaconus. c.nonnulli. c. legimus. c.dominus. Huius regulæ exceptio est: Nisi*

diaconus locum metropolitani sui obtineat. d. distinct.93.c.ult.

VII. Regula, De officio diaconi circa albam, habetur d.dist.93.c.diaconus,in fine.

VIII. Regula: Compagis diaconus uti non debet.dist.93.c.peruenit.

IX. Regula:Diaconi nihil eorum quæ decreta sunt primis ordinibus, sibi debent uindicare,ut baptisma,eucharistiam, &c. distin.93. c.diaconos. c. peruenit.c.non oportet.Cuius exceptio est in tempore necessitatis,d.dist.93.c.præsente.

X. Regula: De inquirendis à diacono ijs quæ ad cultum ecclesiæ & disciplinam eius pertinent, cauetur dist.93.c.diaconi ecclesiæ.

XI. Regula: De episcopo à diaconis custodiendo cauetur dist.93.c.diaconi qui.

XII. Regula:Sicut in ministerio,ita in dispensatione sine diacono episcopus uiuere non debet. d.dist.93.c.diaconi sunt.

XIII. Regula: Diaconi ministrant sacerdotibus.dist.25.c.1.§.ad diaconum.

XIIII. Regula: Diaconus sinistrum tantùm humerum orario ambit.distin.25.c.audire,in fine, cum c.sequente.

XV. Regula: De cœlibatu diaconorum cauetur dist.28. c.quando. c.præterea,cum c.sequente. dist.32, c.eos qui. Contradicit d.dist,28.c.presbyter,c.

ter,c.

ter.c.diaconi, in prin. Huic obiectioni respondet Gratianus d.c.diaconi.uers.sed quod de electione.

DE SVBDIACONIS.

I. Regula, De nomine horum, habetur dist.21. c.1.§.hypodiacones.

II. Regula: Subdiaconi oblationes à fidelibus suscipiunt, & diaconis superponendas altaribus deferunt. d.§.hypodiacones.uers.oblationes enim in templo.

III. Regula: Calicem & patenam ad altare deferunt, diaconis tradunt, urceolũ quoq; et aquam, manile & manutergium tenent, &c. dist.25.c.1.§. ad subdiaconum, dist.33.c.1.§.deseruientes.

IIII. Regula: Ne sacrarium ingrediantur, cauetur dist.23.c.non oportet.

V. Regula: Orarijs uti non debent, nec hostias derelinquere.dist.23.c.ministrum.

VI. Regula: Rem cõsecratam alij ne porrigat. distinct.24.c.1.

VII. Regula: Modus ordinandi subdiaconum exponitur dist.23.c.subdiaconus.

VIII. Regula: De castitate à subdiacono uouenda & seruanda cauetur distin.28.in prin. cum c.sequente. & c.decernimus.c.de his. item dist.31. c.1.c.ult.in fine. & dist.32.c.1.cum c.sequente.c.de illo.c.subdiaconibus.c.seriatim.uers.uel si quis ex.

IX. Regula: Sacer est ordo subdiaconorum: et

quod

quod de diaconis statutum est, idem de subdiaconis quoq; est intelligendum. c.miramur.7. de seruis non ordinandis.

X. Regula: Subdiaconus non debet esse minor uiginti annis.dist.77.c.subdiaconus. Plura de hac regula uide 5.cap.4.quæst.2.reg.36.

DE ACOLYTHIS.

I. Regula: De nomine, usu & officio acolythorum differitur dist.21. c.1.§.acolythi. dist.25. c.1.§. ad acolythum.dist.33.c.1.§.deseruientes.

II. Regula: De modo ordinandi acolythum cauetur dist.23.c.acolythus.

III. Regula: Acolythus rem à presbytero consecratam alij ne porrigat.dist.24.c.1.

DE EXORCISTIS.

I. Regula: De nomine & officio horum differitur dist.21.c.1.§.exorcistæ.

II. Regula, itidem de horum officio, habetur dist.25.c.1.§.ad exorcistam.

III. Regula: De modo ordinandi exorcistam cauetur dist.23.c.exorcista.

IIII. Regula: Exorcizare non licet, nisi ijs qui ab episcopo ad id sunt promoti.distin.69.c.ult.& de consecrat.dist.1.c.1.§.si autem ut legitur.

V. Regula: Exorcismi usus est in baptismo. de quo uide 1.lib.prox.cap.de Sacramentis. Item si

parietes ecclesiæ sint mutati. d. dist. 1. c. si motum. uers. si parietes.

VI. Regula: Exorcismus dæmonia eijcit. de cõsecrat. dist. 4. c. sacerdotes.

DE LECTORIBVS.

I. Regula: De nomine & officio lectorum disseritur distin. 21. c. 1. §. lectores. distinct. 25. c. 1. §. ad lectorem.

II. Regula: De modo ordinandi lectorem cauetur dist. 23. c. lector.

III. Regula: Lector orario uti non debet. dist. 23. c. non oportet.

IIII. Regula: Lector debet esse uigintiquinq; annorum. 20. q. 1. c. placuit, in fine.

DE PSALMISTIS SEV cantoribus.

I. Regula, De definitione ac diuisione cantorum, habetur dist. 21. c. 1. §. cantor. §. lectores.

II. Regula: De horum officio cauetur distinct. 25. c. 1. §. ad psalmistam.

III. Regula: Psalmista orario uti non debet. distinct. 23. c. non oportet.

IIII. Regula: De modo ordinandi cantorem cauetur dist. 23. c. psalmista.

V. Regula: An & quid quoquo tempore in ecclesia cantandum, uide j. lib. prox. cap. 2.

DE

DE PRIMICERIO.

I. Regula, De officio primicerij circa acolythos, exorcistas, cantores atq; lectores & alia, habetur dist.25.c.1.§.ad primicerium.

II. Regula, itidem de officio primicerij, habetur c.unico, de officio primicerij.

DE THESAVRARIO.

De officio thesaurarij habetur dist.25.c.1. §.ad thesaurarium.

DE SACRISTA.

De huius officio habetur c.unico, de officio sacristæ.

DE CVSTODE.

De huius officio cauetur c.1. cum c. sequente. de officio custodis.

DE OSTIARIO.

I. Regula, De nomine & officio ostiariorum, habetur distin. 21.c.1.§.fin. distinct.25. c.1. §.ad ostiarium. Nouell.133.§. & primùm quidem. & §. quod si illi.

II. Regula: Ne ostiarius orario utatur, cauetur dist.23.c.non oportet.

DE VICARIO ET OFFICIALI.

I. Regula: Vicario regulariter quidem uti licet, per ea quæ proposita sunt s.lib.prox. cap. 4. quæst.1, except.16, replic.1. Verùm huius regulæ

exceptio prima est: Nisi quis plures habens dignitates ecclesiasticas, unam uel plures ex ijs per uicarios administrare uelit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.8. Altera exceptio est: Nisi quis sine rationabili causa residere nolens, uicarium substituat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃. cap.5.reg.67. in prin. Tertia exceptio est: Nisi in presbyterij officio uicarius substituatur. 21.q.2.c.ult. Huius replicatio est: Nisi ordinarius presbyter studiorum causa absit: hoc enim casu per septennium uicario uti potest. c. cum ex eo.34. §. porrò septennio. de electione, in 6.

II. Regula: Vicarius non potest substituere alium uicarium, nisi ex speciali permissu. c. clericos.4. de officio uicarij. c.ult. §. fin. de officio delegati. Concordant ea quæ habentur s̃. lib.1. cap.5. de iurisdictione, in prin.

III. Regula: Plures uicarios unus habere non potest. c. prouideas.2. de officio uicarij.

IIII. Regula: Vicarius qui beneficiũ curatum, uel aliam uicariam fuerit adeptus, uicaria priore priuatur. c.1. eod. tt. Clement.1. eod. tt.

V. Regula: Vicarius institutus, per successorem instituentis remoueri, uel portione sua fraudari non debet. c. ad hæc.3. de officio uicarij.

VI. Regula: Compelluntur uicarij ordinarij

ecclesijs

ecclesijs deseruire per subtractionem prouẽtuum & uicariarum.c.ult.eod.tt.

VII. Regula: *Vicarius Papæ in urbe, non extra iurisdictionem habet.c.tua nobis.5.eod.tt.*

VIII. Regula: *Ex generali commißione non potest officialis inquirere, corrigere, deponere et punire subditorum excessus.c.licet.2.de officio uicarij, in 6.*

IX. Regula: *Ex generali commißione officialis beneficia conferre non potest.c.ult.eod.tt.*

X. Regula: *Vicarius excommunicati excommunicatus non est.c.1.d.tt. Gesta tamen ab eo rata non sunt.d.c.1.§.fin.*

XI. Regula: *Vicarius personatũ ecclesiæ sibi usurpare nõ potest.c.illud.6.de exceß.prælatorũ.*

DE OECONOMO ET uicedomino.

Laici non sunt constituendi œconomi, sed clerici.16.q.7.c.in noua. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.8.quæst.8.reg.27. Sed & plura de œconomis & uicedominis uide d.quæst.8. reg.23.cum sequentibus.

DE ABBATE.

I. Regula, *Quis ordinandus sit abbas? Alterius monasterij monachus non est ordinandus, nisi in monasterio uacante idoneus non existat, uel consuetudo loci in contrarium extet. de qua re uide*

§.cap.prox.quæst.1.reg.24. Sed nec clerici in abbates ordinãdi.18.q.2.c.peruenit,cum c.sequente.

II. Regula: Qualis ordinandus abbas, definitur 18.q.2.c.abbatem.& c.abbatem,in fine.

III. Regula, A' quibus abbas eligẽdus? A' conuentu est eligendus, non ab alijs. 18.q.2.c.abbas.c. abbatem.c.abbatem. c.quam sit.§.defuncto. uers. quem sibi propria. c.abbas. uers.tamen eligant. item 16.q.7.c.ult. Contradicit d.q.2.c.1. Cui obiectioni respondet Gratianus d.c.abbas.§.ecce. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi monachi sint indomitæ ceruicis, & effrenatæ superbiæ.d.§.ecce.& d.q.2.c.nullam. Altera exceptio est:Nisi religiosis fœminis abbas sit præficiendus.d.q.2.c.qui religiosis.

IIII. Regula:De causis ex quibus abbas est remouendus,cauetur 18.q.2.c.si quis abbas.

V. Regula: Abbas non à monachis, sed ab episcopo & uicinis abbatibus est loco remouendus. d.c.si quis abbas. uers.ab episcopo in cuius territorio.& d.c.nullam.

VI.Regula: Abbas est in potestate episcopi.18. q.2.c.abbates,in prin.c.monasteria. c.abbatibus.

VII. Regula: Ne monachos uagari permittat, cauetur d.q.2.c.abbates. §.monachi. uers.aut per loca aliqua.

VIII. Regula:Ne alienum monachum admittat,

tat, cauetur d. §. monachi. uers. uel qui monachū. item 19. q. 3. c. statuimus. uers. discedentem uerò. 20. q. 4. c. ult. in prin. Apostol. canon. 15.

IX. Regula: Abbati à monachis obedientia debetur. d. §. monachi. & c. cum ad. 6. §. abbas uerò. de statu monachorum.

X. Regula: Vt abbates quolibet anno conueniant, cauetur d. c. abbates. in prin. uers. qui semel in anno.

XI. Regula: Ne abbas diuersas cellulas, diuersaúe monasteria habeat, cauetur 20. quæst. 4. c. ult. §. abbati.

XII. Regula: Cum fratribus in conuentu manere debet, atq; in officio suo sollicitus esse. c. cum ad. 6. §. abbas uerò. de statu monachor.

XIII. Regula: De puniendis seu corrigendis abbatibus cauetur c. ult. §. si uerò abbates. eod. tt. Hæc de abbate, de quo ordinando uide item Nouell. 5. §. ordinatione. & Nouell. 123. §. iubemus.

DE PRAEPOSITO.

In præpositum non est ordinandus, nisi presbyter uel diaconus. dist. 60. c. nullus.

DE PRIORE.

De officio prioris cauetur c. cum ad. 6. §. prior autem. de statu monachorum.

DE VARIIS ORDINIBVS MOnachorum, & primùm de mendicantibus.

I. Regula, De mendicantibus, habetur c. unico, de religiosis domibus, in 6.

II. Regula de ijsdem habetur c. unico, de excess. prælator. in 6.

III. Regula de ijsdem habetur Clement. 1. de regularibus.

IIII. Regula de ijsdem habetur Clement. cupientes. 3. de pœnis.

V. Regula de ijsdem habetur extrauag. com. unica, de officio custodis.

VI. Regula de ijsdem habetur extrauag. com. uices. 2. de treuga & pace.

VII. Regula de ijsdē habetur extrauag. com. 1. de regularibus.

DE PRAEDICATORIBVS ET minoribus.

I. Regula: Hi possunt ubiq; uel sine licētia prælati prædicare. c. in ijs. 30. de priuilegijs.

II. Regula de ijsdem habetur Clement. dudum. 2. de sepulturis.

III. Regula habetur extrauag. com. unica, de iudicijs.

IIII. Regula habetur extrauag. com. super cathedram. 2. de sepulturis.

V. Regula

V. Regula habetur extrauag. com.1. de priuilegijs.

VI. Regula cauetur c. quia ex eo. 3. de pactis, in 6.

VII. Regula cauetur c.exijt.3. de uerb.significat.in 6.

VIII. Regula habetur Clement.1.eod.tt.

IX. Regula habetur extrauag.Ioan. XXII. 1.de uerb.signif.

X. Regula habetur extrauag.Ioann. XXII. quia nonnunquam.2.eod.tt.

XI. Regula habetur extrauag. Ioann. XXII. ad conditorem.3.& ult.eod.tt.

DE NIGRIS MONACHIS.

De hisce cauetur Clemẽt.1.de statu monachor.

DE TEMPLARIIS ET hospitalarijs.

I. Regula: Hi semel in anno in locis interdictis diuina officia possunt celebrare. Quæ regula approbatur simul & distinguitur s̃. lib.1. capite 9. quæst.4.reg.1.except.2.

II. Regula: Hi fratrum suorum defunctorum corpora in locis interdictis possunt sepelire, per ea quæ habentur d.except.2.repl.3.dupl.1.

III. Regula de ijsdem cauetur c. porrò. 7. de priuilegijs.

IIII. Regula de ijsdẽ habetur c.tuarũ. 11. d.tt.

DE EREMITIS.

I. *Regula de eremitis habetur c.unico.§.fin.de excessib.prælator.in 6.*

II. *Regula de ijsdem habetur 19. q.3. c.perlatū. §.econtrà.*

DE XENODOCHIIS, LEPROsarijs, orphanotrophijs & similibus collegijs.

De his cauetur Clement.quia cōtingit.2.de religiosis domibus.& M.I.C.lib.3.cap.ult.

DE MVLIERIBVS ECCLEsiasticis & sanctimonialibus.

I. *Regula: De monasterio fœminarum longius à uirorum monasterio ædificando cauetur 18. q.2. c.monasteria.*

II. *Regula:Puellarū monasteria monachorum præsidio & ministerio regātur.d.q.2.c.in decima.*

III. *Regula:De colloquio monialium cum monachis interdicendo cauetur d. c. in decima. uers. sed neq; abbatem.& d.q.2.c.diffinimus.§.fin.*

IIII. *Regula:Ne cum uiris concumbant, cauetur 27.q.1.c.nec aliqua,cum c.sequente.*

V. *Regula: Ne simul cum canonicis & monachis conueniant in clero,cauetur 18. q.2. c.perniciosam.§.simili modo.*

VI. *Regula: Ne uir monasterium monialium ingre-*

ingrediatur, cauetur c. monasteria. 8. de uita & honestate clericor. c.unico,in prin.uers.nulliq; aliquatenus. de statu regularium,in 6. Concordat *item* M.I.C.*lib.3.cap.2.reg.9.*

VII. *Regula:*Ne *moniales monasterium egrediantur,cauetur d.c.unico,in prin.*Concordat M.I.C.*d.reg.9.*Huius *regulæ exceptio est:*Nisi *abbatissa præstandi iuramenti fidelitatis causa monasterium egrediatur.d.c.unico.§.uerum.*

VIII. *Regula:* Ne *sanctimoniales propria receptacula habeant, cauetur 18.q.2.c.perniciosam, in prin.*

IX. *Regula:*De *pœna corrumpentis uirginem sanctimonialẽ cauetur 27. q. 1. c.si quis episcopus. c.impudicas. c.si qua monacharum.c.sciendum.c. si quis rapuerit.*Nouell.*123.§.si quis ascetriam.*

X. *Regula:*De *consecrandis & uelandis sanctimonialibus cauetur 20.q.1. c.deuotis,cum sequentibus,usq; ad c.ult.*

XI. *Regula :* Abbatissa *uel alia sanctimonialis sanctimonialem uelare prohibetur. 20. q. 2. c.statuimus.*

XII. *Regula,*De *professione facienda & ueste professarum, habetur 20. q.1.c.ultim. 27.q.1.c. omnes.*

XIII. *Regula, itidem de uestitu monialium, habetur dist.23.c.sanctimonialis.*

XIIII. Re-

XIIII. Regula, De uisitandis monialibus & earum officio, habetur Clement. ult. de statu monachorum.

XV. Regula: Eadem in monialibus, quæ in monachis, iura sunt obseruanda. c. ult. §. fin. de statu monachor. Concordat M.I.C. lib. 3. cap. 5. de mulieribus, reg. 1.

XVI. Regula: Vestimenta altaris & uasa sacra mulieres ecclesiasticæ contingere, & incensum circa altaria deferre prohibentur distinct. 23. c. sacrata.

XVII. Regula: Sanctimonialis uiros in conuentu docere non debet. dist. 23. c. mulier.

XVIII. Regula: Sanctimonialis nuptias contrahere prohibetur per ea quæ habentur J. libro prox. cap. de exceptionibus aduersus nuptias & personis contrah. except. 30.

XIX. Regula: De orationibus & meritis mulierum ecclesiasticarum cauetur dist. 81. c. ult.

DE ABBATISSA ET priorissa.

I. Regula: Abbatissa moniales benedicere, confessiones audire, & publicè prædicare non potest. c. noua quædam. 10. de pœnitentijs.

II. Regula: De electione abbatissæ & priorissæ cauetur c. indemnitatibus. 43. de electione, in 6.

DE DIACONISSA.

Diaconissa non nisi quadraginta annorum, et cum diligenti probatione est ordinanda. 27. q.1.c. diaconissam. Concordant ea quae habentur M.I.C. lib. 3. cap.5. de diaconissis. ubi plures de ea regulae proponuntur. Sed & plura de ecclesiasticis tum uiris tum mulieribus uide d.cap.5.

DE REBVS ECCLESIAE in genere. Cap. XII.

HActenus de personis ecclesiasticis tam in genere quàm in specie actum est. Nunc de rebus ecclesiasticis similiter agẽdum primùm quidem in genere, hinc in specie.

I. Regula: Res ecclesiae in nullius bonis sunt, nec quisquam eas tanquam proprias sibi potest uindicare. c. ratio. 3. de praebendis. 16.q.7.c.1.§. has uerò decimas. uers. sed sint omnia communia. 23.q.7.c. quod autem. §. si autem priuatim. Concordant ea quae habentur M.I.C. lib.8.cap.12. diuis.3.§. rerum quae nullius.

II. Regula: In res ecclesiae non succeditur iure consanguinitatis. c.1. de praebendis. c. consuluit. 15. de iure patronatus. 16.q.1.c. in canonibus. §. generaliter. uers. similiter & ij.

III. Regula: Res ecclesiasticas laicus possidere non

re non poteſt. 16.q.7.in prin.§.laici autem. c.1.in prin.c.nullus laicorum.

IIII. Regula: Eccleſiaſtica laicis non conferenda, nec committenda.d.§.laici autem. & c.quamuis.17.de decimis.item diſt.89.c.indicatum.

V. Regula: De rebus eccleſiaſticis laici diſponere uel ſtatuere non poſſunt.diſt.96.in prin.cum ſequentibus.16.q.7.c.nullus laicorum.c.non placuit. c.laicis. c.ſi quis principum. c.quicunq;.§.ſi ergo. Vbi Gratianus diſtinctionem adijcit, de qua dicetur J.cap.14. Concordant item ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.1.reg.17.

VI. Regula: Eccleſiaſtica laicus conferre non poteſt.c.dudum.31.§.cæterùm.uerſ.cum ſacrilegij. de decimis.c.nullus.17.de iure patronatus. Concordat s̃.reg.prox. Sed & plura de regula propoſita uide s̃.cap.7.reg.17.& cap.10.quæſt.2.reg.5.

VII. Regula: Eccleſiaſticæ res non niſi ab epiſcopo, eiusúe conſenſu conferendæ ac poßidendæ ſunt.16.q.7.c.congregato.c.& hoc.§.fin. Concordant ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.8.q.10.reg.1.

VIII. Regula: De rebus eccleſiæ adminiſtrandis ac diſtribuendis cauetur d. reg. 1. cum duabus ſequentibus: item d.capite 8.quæſt.8.reg.46. cum ſequente.

IX. Regula: De rebus eccleſiæ uindicandis cauetur 16. q.3.c.1.in fine. c.inter memoratos. §.fin.

item

item De rebus ecclesiæ alienādis c.si quis.6. §.fin.

X.Regula:Res sterilis uel onerosa ecclesiæ redhiberi debet.10.q.2.c.hoc ius. §.sicut. Nouell.7.§. sicut autem.

XI.Regula:Alienatio rerum ecclesiasticarum regulariter prohibetur.c.nulli liceat.5.c.si quis.6. de rebus ecclesiæ alienandis.extrauag.com.unica, eod.tt.c.fraternitatem.2.de donationib. c.ut commutationes.2.de rerum permutat. c.1.c.cum nos.3. & c.tua nuper.8.de his quæ fiunt à prælato.c.hoc consultissimo. 2. de rebus ecclesiæ non alienandis, in 6. 10.q.2.in prin.cum c.sequente.12.q.2.in prin. c.apostolicos. c.quisquis.c.non liceat. c.indignè.c. Vulteranæ.c.statuimus.c.episcopus.uers.si quid de ecclesia.c.diaconi.c.quidquid. c.alienationes.c.abbatibus.c.si qua de.c.precariæ.c.sicut.§.his omnibus.c.placuit.c.sine exceptione,in prin. & §.episcopus. 16.q.1.c.quia iuxta. c.possessiones. 17.q.4. c.1.c.ratio. 18.q.2.c.quum sit,in princ. 10.q.2.c.ea enim.l.14.uers.ea enim.C.de sacrosanctis ecclesijs. Concordat item M. I. C. lib.3. cap. 6. de non alienandis rebus ecclesiæ,in prin. Huius regulæ exceptio prima est : Nisi emphyteutico iure res ecclesiastica fuerit alienata. Quæ exceptio approbatur certo modo 10.q.2.c.hoc ius. §.perpetua. Nouell.7.§.emphyteusin autem. & Nouell.120.§.emphyteuses.Contradicit c.nulli liceat.5.§.alienationis, De alienatione rerum ecclesiasticarū.

nis. uers. & emphyteuticum perpetuum. c. ad audientiam. 9. de rebus ecclesiæ alienandis. c. hoc consultissimo. 2. §. non concedendo. eod. tt. in 6. extrauag. com. unica, in prin. uers. nec non infeudationem. eod. tt. Contradicit item 10. q. 2. c. de precarijs. Ex quibus patet, exceptionem propositam iure pontificio reprobari. Planè admittitur in terra non fertili & de syluis extirpata, c. ad aures. 7. d. tt. Item admittitur in rebus solitis in emphyteusin concedi, d. uers. nec non infeudationem. Huius exceptionis in casibus iam propositis approbatæ replicatio prima est: Nisi emphyteuta biennio continuo non soluerit canonem: hoc enim casu emphyteusis potest reuocari. d. §. perpetua. uers. qui rem. Nouell. 7. §. scire autem. Altera replicatio est: Nisi emphyteuta rem fecerit deteriorē. d. §. perpetua. uers. qui rem fecerit. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. d. cap. 6. de non alienandis reb. except. 2. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi res ecclesiastica fuerit ad tempus locata. c. uestra. 2. de locato & conducto. Nouell. 120. §. locationes. Cuius replicatio prima est: Nisi ultra triginta annos locatio sit facta. d. §. locationes. Quæ replicatio mutatur & coarctatur in triennium, extrauag. com. unica, in prin. uers. locationem & conductionem. de rebus ecclesiæ non alienandis. Altera replicatio est: Nisi ecclesiæ laicis locentur.

c. secun-

c.secundum.6.in fine.ne clerici uel monachi secularibus negocijs. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi res ecclesiastica pignori sit obligata. Nouell.120.§.quod si usuueniat. Contradicit d.extrauag.unica,in prin.uers.hypothecam. Huius exceptionis iure ciuili approbatæ replicatio prima est: Nisi sacra uasa, uestes aut alia donaria ad religionem necessaria pignori data sint.c.1.de pignoribus.l.17.C.de sacrosanctis eccles. Cuius duplicatio prima hæc est:Nisi necessitas urserit.d.c.1.uers.nisi iustissima necessitate. Altera duplicatio est:Nisi pro redemptione captiuorum obligentur. d. l.17.uers.excepta uidelicet. Altera replicatio est:Nisi pro alieno debito res ecclesiastica pignori sit obligata.c.si quorundam.2.de solutionib. Quarta exceptio est:Nisi feudum,de quo antea quis inuestitus est,ei redintegretur.c.per tuas.5.de donationib.Quinta exceptio est:Nisi feudum apertum alij rursus in feudum concedatur. c.ex parte.2. de feudis. Sexta exceptio est:Nisi per transactionem res ecclesiastica sit alienata. c.statuimus.2.c.contingit.3.de transactionibus. Cuius replicatio prima est: Nisi sine consensu prælati uel superioris facta sit transactio. d.c.2.uers.de assensu episcopi. c.ueniens.8.eod.tt. Cuius duplicatio est, quòd ipse transigens dum uiuit, nihilominus obligetur. d. c.8,uers.ne pacta inter alios. c. de cætero. 5. eod. tt.

Altera replicatio est: Nisi clerici de beneficio inter se transegerint: hoc enim non licet. c. constitutus. 4. d. tt. c. cum pridem. 4. de pactis. c. non sine. 2. de arbitris. Cuius duplicatio prima est, quòd mediatori transactio ista noceat. c. ex literis. 6. de transactionibus. Altera duplicatio est: Nisi gratis, nullo dato uel promisso, transactio de beneficio facta sit. c. super eo. 7. eod. tt. Hæc de secunda replicatione. Tertia propositæ exceptionis replicatio est: Nisi de iure patronatus aliquo accepto sit transactum. c. præterea. 9. d. tt. Quarta replicatio est: Nisi de subiectione spirituali sit transactum. c. præterea. 10. eod. tt. Hæc de sexta exceptione. Septima exceptio est: Nisi ob æs alienum urgens res ecclesiastica sit alienata. Quæ exceptio approbatur certo modo 10. q. 2. c. hoc ius, in prin. 17. q. 4. c. nullus res. Nouell. 120. §. sed & hoc. Plura de hac exceptione uide M. I. C. lib. 3. cap. 6. de rebus ecclesiasticis non alienandis, except. 7. Octaua exceptio est: Nisi propter redemptionem captiuorum res ecclesiæ alienentur. 10. q. 2. c. 1. in fine. 12. q. 2. c. apostolicos, in princ. uers. excepta causa. c. & sacrorum. c. sacrorum. c. sicut omnino. c. aurum. L. 17. uers. excepta uidelicet. C. de sacrosanctis ecclesijs. Concordant item ea quæ habentur M. I. C. d. cap. 8. except. 12. Nona exceptio est: Nisi propter redemptionem terræ sanctæ alienatio sit facta. c. ult. §. fin.

§.fin.de uoto. Decima exceptio est: Nisi in alimoniam pauperum alienatio sit facta.12.q.2.c.gloria. c.aurum. Distinguitur Apostol.canon.37.in fine. Vndecima exceptio est: Nisi religionis intuitu res ecclesiastica monasterio alienetur. 12. q.2. c.si episcopus.c.ult. & q.5. c.quia Ioannes. 16. q.1. c.possessiones. uers.aut monasterijs. Huius replicatio est: Nisi id quod religionis intuitu alienatur, quinquagesimam uel centesimam partem rerum ecclesiæ excesserit.12.q.2.c.penult. Duodecima exceptio est: Nisi clericis in stipendium datum sit.12.q. 2.c.sæpe fit. Decimatertia exceptio est: Nisi pro remuneratione obsequij datum sit. d.q.2.c.quicunque. c.ecclesiasticis. 16.q.1.c.possessiones.uers.nisi fortè. Cuius replicatio est: Nisi in perpetuum pro remuneratione res immobilis data sit. d. c. possessiones. uers.sic tamen ut hæc. & d.q.1. c.prædicator. §. illud autem. Decimaquarta exceptio est: Nisi miserationis intuitu serui ecclesiæ manumittantur. 12.q.2.c.cum redemptor. Decimaquinta exceptio est: Nisi episcopus seruo ecclesiæ à se manumisso quid donauerit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur d.q.2. c.si quos de seruis. Decimasexta exceptio est: Nisi peregrinis necessitate exigente largitio sit facta. 16.q.1.c.possessiones. & c.ult.in princ. Decimaseptima exceptio est: Nisi in fabricam ecclesiæ donatio sit facta.

Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur 17.q.4.c.questi sunt. Decimaoctaua exceptio est: *Nisi oblata ei quem professionis pœnituit, seu aliâs beneficio priuatur, restituantur. d.q.4. c.hanc ergo.§.sed notandum. & c.quod ad te.3. §.fin. de clericis coniugatis.* Decimanona exceptio est: *Nisi oblata ei qui postea filios est sortitus, restituantur. d.q.4. c.ult.§.quam laudabile.* Vicesima exceptio *uidetur:* Nisi Papa *alienauerit.Sed reprobatur 12. q.2. c.non liceat* Papæ. Vicesimaprima *exceptio est:* Nisi Imperio *uel* Imperatori *res ecclesiastica sit permutata. c.1. de rerum permutat. 10. q. 2. c. hoc ius. §.sed & permutare.*Nouel.*7.§.ut autem. uers.finimus ergo.* Plura *de exceptione proposita uide* M.I.C.d.*cap.6. de rebus ecclesiæ nō alienandis,except.1.* Vicesimasecunda *exceptio est:* Nisi *alij ecclesiæ res ecclesiastica sit permutata, non alio modo alienata.c.1.de rebus ecclesiæ alienandis. c.ad quæstiones. 6. de rerum permutat. 10. q. 2. c. hoc ius.§.sibi inuicem.* Concordat M.I.C.d.*cap.6. except.9.* Huius replicatio *est:*Nisi *præbendæ uel dignitates inuicem permutentur.* Quæ *replicatio approbatur per ea quæ habētur s.cap.7. reg.116.* Vicesimatertia *exceptio est:*Nisi *ædes ruinosæ aut destructæ alienentur.* Quæ *exceptio approbatur certo modo 10.q.2.c.hoc ius.§.si quas uerò.* Concordat M.I.C.d.*cap.6.except.3.* Vicesimaquarta exceptio

exceptio est: Nisi usus fructus tantùm rei ecclesiasticæ sit alienatus. 10.q.2.c.si œconomus, cum c.sequente.l.14.§.sanè ne omnis.C.de sacrosanctis ecclesijs. Concordat M.I.C.d.cap.6.except.4. Cuius replicatio habetur Clement.1. de reb.ecclesiæ non alienandis. Vicesimaquinta exceptio est: Nisi res mobilis, non soli sit alienata. Quæ exceptio constat ex prædictis canonibus, quibus tantùm immobilium rerum alienatio prohibetur. Cuius replicatio prima est: Nisi mancipia uel coloni adscripticij alienentur. Nam horum alienatio specialiter prohibetur, certo tamen modo, c.mancipia.3. & c.iniustum.4.de rerum permutat.10.q.2.c.1.12.q.2.c.iniustum. Altera replicatio est: Nisi uasa sacra, uestes, aut alia donaria ad religionem necessaria fuerint alienata.d.c.1.uers.uel uasa.item 12.q.2.c.Augustino.c.Apostolicos. item extrauag.com.unica, in prin.uers.& preciosa mobilia. de rebus ecclesiæ non alienandis. Concordat item M.I.C. d. cap.6.except.5.repl.3. Huius replicationis duplicationes uide s̃.except.3.repl.1. Tertia replicatio est: Nisi cum quis iuramentum præstitisset de non alienandis rebus ad mensam suam pertinentibus, nonnullas res mobiles ad mensam pertinentes, uel de quibus dubitatur an ad mensam pertineant, alienauerit. c.ut super.8.de rebus ecclesiæ alienandis. Vicesimasexta exceptio est: Nisi res alienata

inutilis sit, & multis præstationibus onerata. d.c. ut super.8.§.fin.10.q.2.c.hoc ius.§.prædium.c.huiusmodi. §.fin. 12. q.2. c.non liceat Papæ. uers.nisi tãtummodo.c.sine exceptione.§.fin.c.terrulas, cũ c.sequẽte.c.iniustũ.uers.cum canonica.Nouell.120. §.porrò si qua.Vicesimaseptima exceptio est:Nisi res nimium remota fuerit alienata. d.c.terrulas. uers.aut longè positas.Nouell.131.§.si legatũ. Vicesimaoctaua exceptio uidetur:Nisi res ad mẽsam prælati uel capituli pertinẽs fuerit alienata. Sed reprobatur c. ut super. 8. & c.possessiones. 10. in prin.de rebus ecclesiæ alienãdis.Vicesimanona exceptio est:Nisi modica res sit alienata.c.cæterum. 3.de donationibus. Tricesima exceptio est:Nisi cõsuetudo uel statutum loci alienationem permittat. Quæ exceptio approbatur certo modo d.c.3.uers. & illius terræ consuetudo.Cuius replicatio est:Nisi cõstitutio loci laicorũ sit. c.ult.de rebus ecclesiæ alienãdis.Cõtradicit c.sine exceptione.12.q.2.Tricesimaprima exceptio uidetur: Nisi episcopus alienationi consenserit.Sed reprobatur 17.q.4.c.in uenditionibus.§.etiamsi. Tricesimasecunda exceptio uidetur:Nisi Imperator iusserit alienari. Sed & hæc reprobatur 23.q.8.c.conuenior. Nouell.7. §.quia uerò. Tricesimatertia exceptio est:Nisi Papa permiserit & confirmauerit alienationem. 12. q.5.c.quia Ioannes.Tricesimaquarta exceptio est:
Nisi

Nisi ecclesiæ conditio per alienationem melior sit facta. 12.q.2. c.sicut ecclesia.§.fin.c.sine exceptione. Tricesimaquinta exceptio est: Nisi prælatus alienans de suis rebus tantum det ecclesiæ, quantum est in re alienata. d.q.2. c.si quis qualibet. & 12.q.5.c.si episcopus. Tricesimasexta exceptio est: Nisi cum consensu capituli & solenni decreto interueniente facta sit alienatio.c.pastoralis.7.§.fin. de donationib. 10. q. 2. c.huiusmodi.§.quod si necessitas.17.q.4.c.nullus res. Nouell.46.67.§.quoniam uerò. & 120. §.uerùm enimuerò. item §.& quidem si. Tricesimaseptima exceptio: Nisi capitulum sciens alienationi non contradixerit,c.continebatur.2.de ijs quæ fiunt à prælatis. Tricesimaoctaua exceptio: Nisi capitulum alienationem postea ratam habuerit. c.cum nos.3.in fine. eod.tt. Tricesimanona exceptio est: Nisi laicus decimas, quas ab una ecclesia habet, alij ecclesiæ donauerit. c.cum apostolica.7.eod.tt. Quadragesima exceptio est: Nisi laicus ius suum patronatus, quod in ecclesia habet, eidem uel alij ecclesiæ contulerit.c. 1.in prin. de iure patronatus,in 6. Quadragesimaprima exceptio est, quòd quamuis alienatio facta non ualeat, tamē alienans eam retractare non poßit. c.inter dilectos.8.de donationibus. Quadragesimasecunda exceptio uidetur. Nisi alienatio iuramento sit firmata. Sed reprobatur c.hoc

consultißimo. 2. §.contractus autem. de rebus ecclesiæ non alienandis,in 6. Quadragesimatertia exceptio uidetur: Nisi lõgi temporis præscriptione alienatio sit firmata. Sed & hæc reprobatur d. §.contractus autem. uers.nec præscribendi etiam.

Replicationes præcedentium exceptionum generales.

Hactenus exceptiones aduersus prohibitionem alienationis rerum ecclesiasticarum exposuimus, quarum tamen nonnullæ supersunt replicationes generales siue communes, quæ plerisq; istis exceptionibus obijci possunt. Harum prima est:Nisi sine consensu capituli & solẽni decreto non interueniente facta sit alienatio. d.c.hoc consultißimo. 2.in prin.uers.& casibus à iure permißis. Contra dicit tamen glossa ibidem in uerbo Non concedendo. Ideoq; replicatio proposita magis uidetur reprobanda, quàm approbanda. Altera replicatio est:Nisi sine consensu prælati alienatio sit facta. c. præterea.8.& c.cum clerici.11. de censibus. 17. q. 4.c.in uenditionibus,in prin.Huius duplicatio est in c.1.in prin.de iure patronatus,in 6. De quo dictum s̃.except.40.Tertia replicatio generalis est: Nisi sede uacante nullo defensore constituto alienatio facta sit. c.1.de rebus ecclesiæ non alienand. in 6. Quarta replicatio est:Nisi princeps aliquis secularis res ecclesiæ alienauerit . c. qui res. 2. de

rebus

rebus ecclesiæ alienandis.12.q.2.c.de rebus. Quinta replicatio est: Nisi spirituale cum temporali sit permutatum.c.ult.de rerum permutat. Sexta replicatio est: Nisi dispensatoribus ecclesiarum liberisue eorum, cognatis uel adfinibus alienatio sit facta.c.cum clerici.11.de censib. 10.q.2.c.huiusmodi. §.quibuscunq;. 16. q.1. c.in canonibus.§.generaliter. Apostol.canon.75. Concordat item M.I.C.lib. 3.cap.6. replicat. general.2. Septima replicatio est: Nisi ipsa ecclesia seu monasterium alienetur. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur 16.q.7.c.nemini. Concordant ea quæ habentur s.cap.1.reg.10. Sed & concordat M.I.C.d.cap.6. replic.general.3. Octaua replicatio est: Nisi res alienata ab Imperatore ad ecclesiam fuerit profecta.10.q.2.c.hoc ius, in prin. Nouell.120.§.quæ uerò. Hæc de undecima regula, eiusq; exceptionibus ac replicationibus sint dicta. Sequuntur nunc euentus ac pœnæ prohibitæ alienationis.

XII. Regula: Euentus ac pœna prohibitæ alienationis definitur pro uarietate specierum alienationis d.c. hoc ius. §. qui uerò. & Nouell. 7. §. quia uerò.

XIII. Regula: De pœna suspensionis & excommunicationis, & ut de suo ecclesiam indemnem præstet, cauetur c.qui res.2. c.si quis presbyterum. 6. de rebus ecclesiæ alienandis. c.hoc con-

ſultiſsimo.2.§.& nihilominus,uſque ad §.ex contractibus.eod.tt.in 6. item extrauag.comm.unica §.ſi quis autem.eod.tt.10.q.2.c.ult.12.q.2.c.apoſtolicos.§.quiſquis autem. c.de rebus,in fine.c.ſtatuimus, in fine. c.epiſcopus, in fine. c. diaconi. uerſ. quod ſi fecerint.16.q.1.c.in canonibus.§.generaliter.17.q.4.c.omnes.c.nullus res,in fine.

XIIII.Regula,De re alienata uindicanda ſeu reſtituenda,10.q.2.c.ult.12.q.2.c.monemus,in fine. c.quiſquis.§.fin. Quilibet ex clero rem repetere poteſt. d.c.ſi quis preſbyterum.6.§.fin. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ.reg.9.

XV. Regula: De euictione præſtanda ei, cui res alienata fuerit euicta, cauetur c.ad audiẽtiam. 9.§.fin. de rebus eccleſiæ alienandis. 10. q.2.c.hoc ius.§.qui uerò.uerſ.ſed aduerſus eum.12.q.2.c.Vulteranæ.§.ſit emptoribus.

XVI. Regula: Si res eccleſiaſtica licitè alienata eſt, is cui eà eſt alienata, eam ultra debitum & naturam contractus uſurpare non debet.c.hoc conſultiſsimo.2. §.ex contractibus. de rebus eccleſiæ non alienandis,in 6.

XVII. Regula, De precarijs eccleſiaſticis: qualiter fieri debeant,definitur 10.q.2.c.precariæ à nemine.

XVIII. Regula:De precarijs quolibet quinquennio renouandis cauetur d.q. 2. c.precario de

quin-

quinquennio. & c.1.de precarijs. Huius exceptio uidetur: Nisi ita factum sit precarium, ne unquam reuocari poßit. Sed reprobatur c.de precarijs.2. d.tit. & d.q.2.c.de precarijs. Plura de precarijs ui de j.lib.5.cap.3.reg.24.cum duab.sequentib.

DE DECIMIS, PRIMITIIS, & oblationibus. Cap. XIII.

HActenus de rebus ecclesiasticis in genere actum est: sequitur de ijsdem in specie. Sũt autẽ res ecclesiasticæ perinde ac aliæ partim corporales, partim incorporales. Incorporales sunt, ueluti decimæ, primitiæ & oblationes, quæ in solis ecclesiarum bonis præcipuè numerantur c.causa.13.in prim.de uerb.signif.de quibus in hoc capite agetur: & primùm de decimis.

I. Regula: De iure quo decimæ introductæ sunt, cauetur De consecrat.distin.5. c.quadragesima.§. fin.16.q.1.c.decimas, in prin.q.3.c.iubemus.§.decimæ.q.7.c.1.§.oportet autem.c.decimas.

II. Regula, De definitione seu potius descriptione decimarum, habetur c.tua nobis.26. §.uerùm si ad.uers.quæ tributa.de decimis.16.q.1.c.decimæ, in prin.

III. Regula: De quatuor generibus decimarũ iuris ueteris cauetur c.1.in prin.d.tit.

IIII. Regula: Quòd decimæ exigi poßint, ac soluendæ De exigẽdis & soluendis decimis.

ſoluendæ ſint, cauetur c.parochianos.14. c.tua nobis. 26. §.uerùm ſi ad. c.in quibuſdam.32.§.fin. de decimis.16.q.1.c.reuertimini, cum c.ſequente.q.2. c.admonemus.c.præcipimus.c.nam qui. q.7.c.1.§. oportet autem.c.quicunq;.c.omnes.item diſt.32.c. præter hoc.§.deinde. Huius regulæ exceptiones *uide in regulis proximè ſequentibus.*

Quibus decimæ perſoluendæ?

V. *Regula: Sacerdotibus decimæ perſoluendæ. Quæ regula ex præcedentibus patet. Cuius exceptio hæc uidetur:* Niſi *ſacerdotes mali ſint. Sed reprobetur c.tua nobis.26.§.penult.de decimis.*

V I. *Regula:* Eius *eccleſiæ ſacerdotibus, in qua infantes grauati baptizantur, & ſacramenta grauatus percipit, decimæ ſunt perſoluendæ.16.q.1.c. de decimis.c.queſti ſunt. c.ſtatuimus.c.in ſacris. item de* Decimis *c.cum contingat.29.§.unde inquiſitioni.c.cum in tua.30.§.fin.* Huius *regulæ exceptio prima eſt:* Niſi *conſentiente epiſcopo alij eccleſiæ ſoluantur. d.c.ſtatuimus. §.fin. & d.c.in ſacris.* Altera *exceptio eſt:* Niſi *conſuetudo loci aliud introduxerit.* Quæ *exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. cum ſint. 18. c. ad apoſtolicæ.20.de decimis.* Tertia *exceptio eſt:* Niſi *in alio loco prædia, ex quibus decimæ præſtantur, ſita ſint: tūc enim illi eccleſiæ, in cuius territorio prædia ſita ſunt, decimæ perſoluendæ. c.ult. de parochijs.* Quanquam *contradicere uidetur 13.q.1.per*

totam.

totam. Quarta exceptio est: Nisi alius decimas præscripserit,uel iusto titulo adquisierit. c.cum in tua.30.de decimis.

VII. Regula: Non alij quàm cui debentur,decimæ sunt persoluendæ.16.q.2.c.nullus.

VIII. Regula: Ab omnibus regulariter decimæ sunt persoluendæ.c.à nobis.24.de decimis. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi clerici uel alij sint religiosi: hi enim à decimis persoluendis sunt immunes.c.nouum.2.eod.tt.16.q.1.c.de decimis.§. fin.c.questi. c.decimas. §.cæterùm. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi prædia sua non proprijs laboribus uel sumptibus, sed per colonos colant: hoc enim casu à decimis immunes nõ sunt. d.c.questi,in fine.& d.q.1.c.ult.in fine. Altera replicatio est: Nisi clerici sint coniugati,qui ab alijs clericis spiritualia recipiunt. d.c.nouum.2.uers.illi profectò clerici.& ibi glossa. Tertia replicatio uidetur: Nisi monachi sint,quibus populus ad regendum non committitur. Sed reprobatur 16.q.1. c.cunctis.§.de his uerò. Quarta replicatio est in prædijs,quæ clerici & monachi à laicis comparauerunt, d.c.cunctis.§.fin. cum c.sequente. item c. commissum.4.c.nuper.34. de decimis. c.statuto.2. §.cæterùm. eod.tt.in 6. c.quanto.18.§.fin. de usuris. Quinta replicatio est in prædijs conductis,c. dilecti.8.de decimis. Sexta replicatio est in prædijs

A quibus decimæ persoluendæ?

dijs ueteribus, non de nouo cultis. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c. ex parte. 10. eod.tt. Declaratur c.quid per.21.de uerb.signific. Huius duplicatio prima est: Nisi de nutrimentis animalium & hortis suis: de his enim quamuis ueteribus non præstantur decimæ. d.c.10.uers.& de nutrimentis animalium. Altera duplicatio est: Nisi monachi sint Cistercienses, templarij uel hospitalarij. d. c. 10. uers.sed prædecessor noster. & c.ad audientiam.12.eod.tt. Huius duplicationis triplicatio est: Nisi clericis sui ordinis: his enim decimas debent.c.1.§.cæterùm dicti.de uerb.signif.in 6.& ibi glossa. Plures huiusmodi triplicationes uide in replicationibus præcedentibus & sequentibus: utputa s̃. replic.4. ubi de Cisterciensis ordinis monachis habetur c.nuper.34.de decimis. item j.except.prox.repl.3. Tertia duplicatio est: Nisi nouale uetus factum sit.c.ult.de priuilegijs. Hæc de prima exceptione. Secunda propositæ regulæ exceptio est: Nisi specialiter priuilegiati sint de decimis non soluendis. c.à nobis.24. uers.nisi à præstatione ipsarum.de decimis. Cuius exemplum est s̃.except.prox.repl.6.dupl.2. Eius autem replicatio prima est: Nisi cum priuilegium esset impetratum de immunitate noualium, agatur de decimis noualium tempore impetrati priuilegij possessis. c.dudum.31. de priuilegijs. c.statuto.2. in prin. de

decimis.

decimis,in 6. Altera replicatio est: Nisi agatur de decimis ante priuilegium impetratum promißis. c.ex multiplici.3.de decimis. Tertia replicatio est: Nisi priuilegiati per triginta uel quadraginta annos decimas soluerint. c.si de terra. 6. de priuilegijs. Concordat s̃.lib.1.cap.3.de priuilegijs,reg.3, except.6. Quarta replicatio est: Nisi in certis rebus priuilegiati de alijs rebus conueniantur. d. c. statuto.2.§.diœcesani. Cuius exemplum habetur c.ex parte.10.§.fin.c.licet.11.de decimis. Cui concordant ea quæ proposita sunt s̃. except.1. repl.1. Quinta replicatio est in prædijs conductis, c. in quibusdam.32.de decimis.25.q.2.c.ult.§.fin. Sexta replicatio uidetur in prædijs postea adquisitis & noualibus. Sed reprobatur c.quia circa.22.de priuilegijs.c.ex parte.27.de decimis. Septima replicatio est: Nisi princeps aliquis laicus priuilegium immunitatis concesserit. c.tua. 25. in prin. eod. tt. Octaua replicatio est: Nisi priuilegiatorum bona nimium creuerint.c.suggestum.9.eod.tt. Hæc de secunda exceptione. Tertia exceptio uidetur in Iudæis,qui ministerio ecclesiastico Christianorum non utuntur. Sed reprobatur c.de terris.16.de decimis.c.quanto.18.§.fin.de usuris. Quarta exceptio est in leprosis, c.cum dicat. 2. §.fin. de ecclesijs ædificandis. Hæc de octaua regula.

IX. Regula: Vtrum dominus an colonus deci-

mas soluere teneatur, definitur c.tua nobis. 26. §. & cum de cunctis.de decimis.

De quibus rebus decimæ persoluendæ?

X.Regula:*De omni fructu tam mobiliū quàm immobilium rerum decimæ sunt persoluēdæ. d. §. & cum de cunctis. & c.peruenit.5. item c.nūcios. 6.c.ex parte.21.c.non est.22.& c.ex transmissa.23. eod.tt. item 16.q.7. c.quicunq;. c.omnes, in princ. Huius regulæ exceptio prima uidetur in fructu prædiorum,quæ quis ita comparauit,ne ex ijs solueret decimas.Sed reprobatur 16.q.1.c.si quis laicus.c.de decimis. §.sed & illa. Altera exceptio uidetur in fructibus,quorum decimæ per multos annos non sunt solutæ.Sed & hæc reprobatur c.cum in tua.30. de decimis. Tertia exceptio uidetur in fructib.noualium. Sed & hæc reprobatur c.quoniam.13. & c.ex parte.27.eod.tt. Quarta exceptio uidetur in fructibus seu lucris artificiorum, negociationis,uel militiæ. Sed & hæc reprobatur c.pastoralis. 28. §. ad quod respondemus. uers.& de residuo. eod. tt. 16. q.1. c.decimæ. §.de militia. Quinta exceptio uidetur in censibus ac tributis. Sed & hæc reprobatur c.cum nō sit. 33.§.fin.uers. uel saltem hi.de decimis.*

Quātum decimarum nomine soluendum.

XI. Regula: *Decima pars omnium frugum debetur.c.1.in prin.& c.cum homines.7.de decimis.*

XII. Regula: *Non deductis expensis decimæ persoluendæ, d.c.7.& c.non est.22.§.fin. uers.antequam*

tequam ullas. c.tua nobis.26. c.pastoralis.28. eod. tt. Huius regulæ exceptio est: Nisi ex lucro pecuniæ negociationis decimæ sint persoluendæ. d.c. 28.uers.licet circa res adquisitas.

XIII. Regula: Decima beneficiorum alicui concessa, ei debetur secundum taxationem eius loci consuetam, & monetam currentem. Clement.si beneficiorū.2.in prin. de decimis. extrauag.com. unica, eod.tt.

XIIII. Regula: Statim collectis fructibus decimæ soluendæ.c.cum homines.7.d.tt. Quando decimæ persoluendæ.

XV. Regula: Ante solutionem tributorum ac censuum decimæ soluendæ.c.cum non sit.33.d.tt.

XVI. Regula: De nihil dando pro decimis cauetur 16.q.7.c.decimas. Euentus solutionis decimarum.

XVII. Regula: Vt captis pignoribus decimæ exigantur. Hæc regula recipit exceptionem in calicibus, libris & ornamentis ad diuinum cultum deputatis, Clement.si beneficiorum.2. §.nec per. de decimis.

XVIII. Regula: De pœna excommuuicationis non soluentium decimas cauetur 16.q.7.c.omnes.§.fin. Cōcordant ea quæ habentur s̄.reg.4.

XIX. Regula: Cum decimæ non soluūtur, annonæ caritas & indictio fisci euenit. 16.q.1.c.reuertimini.§.quia mihi.q.7.c.maiores.

XX. Regula: De pœna fraudis, quæ fit ab ex-

emptis circa decimas, cauetur Clement.1. de decimis. Hæc de soluendis decimis sint dicta.

De distribuendis decimis.

XXI. Regula: De persona distribuentis decimas & modo cauetur 16.q.7.c.1.§.has uerò decimas.dist.32.c.præter hoc.§.deinde.uers.& ut ipse. Plura de distribuendis decimis uide s̃.cap.8.q.8. reg.46.cum reg.sequente. item quæst 10. reg.1. cum sequentib.

De conferendis decimis.

XXII. Regula: Laicis decimæ non sunt conferẽdæ. c.ad hæc.15.c.quamuis.17.& c.prohibemus. 19.de decimis. 1.q.3.c.peruenit.16.q.1.c.ult.§.quod autem. q.3.c.iubemus.§.item decimæ. q.7.in prin. §.laici autem.c.1.in prin. Huius regulæ exceptio est: Nisi episcopus loci consenserit. d.§.quod autem.uers.episcopo tamen loci. Contradicit tamen d.q.7.c.peruenit.

XXIII. Regula: Monachis decimæ concedi possunt.16.q.1.c.ult.in prin.

XXIIII. Regula: Laici decimas alijs conferre non possunt.c.dudum.31.& c.ult.de decimis.

Quid quantumq; censeatur esse collatum?

XXV. Regula: Decimis collatis, noualium decimæ non debentur. c.tua.25.§.fin. c.cum contingat.29.de decimis.et c.statuto.2.§.fin.d.tt.in 6.

XXVI. Regula: Priuilegium decimas noualium concedens pro ea portione, qua ueteres contingunt priuilegiatos, quid quantumq; contineat, definitur d.c.statuto.2.in prin.

XXVII. Re-

XXVII. Regula: Priuilegiati ſuper decimis recipiendis, eccleſijs parochialibus gratis aßignare debent portionem pro debitis oneribus ſupportandis. d. c. ſtatuto. 2. §. ubi autem. Hæc de decimis. Sequitur de primitijs & oblationibus.

DE PRIMITIIS.

XXVIII. Regula: Origo primitiarum exponitur c. 1. §. at uerò. de decimis.

XXIX. Regula: Primitiæ perinde ac decimæ ſacerdotibus ſunt ſoluendæ. diſt. 32. c. præter hoc. §. deinde. Quantum autem primitiarum nomine ſoluendum, definitur d. §. at uerò. uerſ. traditionem quoq;.

XXX. Regula: Primitiæ perinde ac decimæ ſunt in diſpoſitione epiſcopi. d. §. deinde. uerſ. & ut ipſæ.

XXXI. Regula: Pomorum primitiæ epiſcopo & preſbyteris domum mittuntur, non ſuper altare. Apoſt. canon. omnium. 4.

XXXII. Regula: Primitiæ inter diaconos & alios clericos diuidendæ. d. c. omnium. 4. §. manifeſtum.

DE OBLATIONIBVS.

XXXIII. Regula: Definiuntur oblationes c. cauſa. 13. §. oblationes. & c. cũ inter. 29. de uerb. ſignif. 12. q. 1. c. uidentes. uerſ. ipſe enim.

XXXIIII. Regula: Solius eccleſiæ bona

ſunt primitiæ, decimæ et oblationes. d.c.13. in prin.

XXXV. Regula: Ad miſſarum ſolennia omnes aliquid Deo debent offerre. De conſecrat. diſtin.1.c. omnis Chriſtianus. Concordat 16.q.1.c. reuertimini. Item pro eo qui pœnitens morte præuentus eſt, antequam ſacerdotem habere potuit à quo abſolueretur, oblationes ſunt faciendæ, per ea quæ habentur j. reg. 41. except. 1.

XXXVI. Regula: Semel oblatum Deo non eſt reuocandum nec retinẽdum. 17.q.4.c. ſunt qui opes, cum c. ſequente Sacrilegium. 13.q.2.c. clerici.

XXXVII. Regula: Excommunicantur, qui defunctorum oblationes retinent, nec ſoluunt. 13. q.2.c. qui oblationes. c. qui oblationes. c. clerici.

XXXVIII. Regula: Oblationes diſſidentiũ fratrum non accipiendæ. diſtinct. 90. c. oblationes. c. neq;.

XXXIX. Regula: Oblationes eorum qui pauperes opprimunt, non accipiendæ. d.c. oblationes. & c. eorum. ead. diſt. 90.

XL. Regula: Oblationes ex reb. turpiter quæſitis non accipiendæ. 14.q.5.c. immolantis. Vide item j. de eleemoſynis. Cõtradicit d.q.5.c. ſcriptum. §. econtrà. Soluitur hæc obiectio ibidem c. ſequente Dixit.

XLI. Regula: Oblationes iniuſtorum non accipiendæ. d.c. ſcriptum.

XLII. Re-

XLII. Regula: Oblationes eius qui filiũ suum exhæredauerit, non accipiendæ. 17.q.4. c.ultim. in prin.

XLIII. Regula: Oblationes excommunicati uel pro excommunicato factæ non sunt recipiendæ. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s.lib.1.cap,8.quæst. 10.reg.18. Sed & huius regulæ exceptio est: Nisi excommunicatus pœnitens, antequam absolueretur, morte fuerit præuentus, dum sacerdotem inuenire non potuit. 26.q.6.c.si aliquis, in prin. & q.7. c.sacerdos.§.pœnitentes uerò. Vide insuper plures exceptiones j. lib,prox. cap.7. de eleemosynis, reg.7.

XLIIII. Regula; Religiosis seu monachis oblatum episcopus usurpare non debet, c.nimis.16. de exceßib.prælator.

XLV. Regula; Oblationes ad dispositionem episcopi pertinent, sine cuius consensu ab alijs nõ sunt usurpandæ.16,q.1.c.in canonib, c.quia iuxta. §.cum ergo.

XLVI. Regula: Oblationes laicis non concedendæ. c.causa.13.§.quicũq; igitur. de uerb.signif. 10.q.1.c.quia sacerdotes.c.sanctorum.c.hanc consuetudinem. Concordant item ea quæ habentur s. reg.22.

DE IVRE PATRONAtus. Cap. XIIII.

HActenus de decimis, primitijs & oblationibus actum est. Nunc de iure patronatus *dicemus.*

I. CAVSAE EX QVIBVS ius patronatus competit.

I.*Causa:* Ex *constructione ecclesiæ consensu episcopi facta competit ius patronatus. c.nobis.25. in prin.de iure patronatus.*

II.*Causa: Succeßione quoque adquiritur hoc ius.de qua re* ℥.*quæst.*prox.*reg.1.dicetur.*

III.*Causa:* Ex *ceßione hoc ius nō competit.de qua re ibidem reg.2.dicetur.*

II. QVIBVS COMPETIT ius patronatus?

I.Regula, De *successore uniuersali, ut uasallo. Ad hunc ius patronatus transit cum uniuersitate. c.ex literis.7.de iure patronatus.* Idem *est de liberis & propinquis patrono succedentibus.16.q.7. c.filijs.*

II.Regula, De *eo cui patronus ius suum ceßit uel alienauit.* Huic *non competit.c.quod autem.5.* §.*fin. &* c.*quia clerici.6.* c.*illud.8.in prin.* c.*cum pastoralis.11.c.de iure.16. c.præterea.23. de iure patronatus.16.q.7.c.quicunq;.§.hic autem distinguendum.*

guendum. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi loco religioso cesserit. d.c. illud. 8. uers. licet religioso. item c. unico, in prin. de iure patronatus, in 6. Huius exceptionis replicatio est: Nisi sine consensu episcopi loco religioso ius patronatus sit concessum. c. quod autem. 5. §. fin. c. cura pastoralis. 11. & c. nullus laicus. 17. de iure patronatus. Contradicit d.c. unicum, in prin. eod. tt. in 6. Planè propositæ replicationis duplicatio est: Nisi episcopus postea ratū habuerit quod gestum est, uel locus cui concessum est, præscripserit. Quæ duplex duplicatio approbatur d.c. cum pastoralis. 11. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi frater fratri cohæredi ius suum cesserit. c. ex insinuatione. 14. d. tt. de iure patronatus.

III. QVAE SINT IVRA patronatus?

I. Regula, De iure præsentandi. V[illegible] nte ecclesia, non nisi ad præsentationem patron[illegible] quis est instituendus uel ordinandus. 16. q. 5. c. 1. §. ædificatori uerò. q. 7. c. quicunque. §. fin. c. decernimus. c. monasterium. uers. liceatq́; item c. illud. 8. §. fin. & c. ex insinuatione, 14. c. nobis. 25. §. cæterùm. uers. secus tamen. de iure patronatus. Concordant item ea quæ habentur s̄. cap. 4. quæst. 6. reg. 8. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi conuentualis ecclesia sit quæ uacat. Quæ exceptio approbatur

d.§.cæterùm. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.cap.10.quæst.2.reg.5. Altera exceptio est: Nisi patronus aliquem antea præsentauerit, uel ecclesiam ei cõcesserit. Hæc exceptio approbatur quidem ipso iure:uerùm eius replicatio prima est: Nisi ecclesia nondum uacante aliquem præsentauerit,uel ecclesiam alicui concesserit: hoc enim casu uacante postea ecclesia non prohibetur aliũ præsentare.c.illud.8.in prin.de iure patronatus. Altera replicatio est:Nisi antea ignorante uel non consentiente episcopo ecclesiam alicui concesserit. Quæ replicatio approbatur c,cum laici.10.c.suggestum.20.& c.ultim.d.tt. Hæc de secunda exceptione, eiusq; replicationibus sint dicta. Tertia propositæ regulæ exceptio uidetur: Nisi episcopus loci alium antea ad titulum fecerit ordinari. Hæc exceptio reprobatur c.postulasti.30. d.tt.de iure patronatus. Quarta exceptio est: Nisi cum patronus clericus esset, legatus Pontificis præsentationem sibi reseruauerit. c.dilectus.6. de officio legati.de qua re uide plura s̃.cap.7.reg.22.Quinta exceptio est:Nisi intra tempus constitutũ,postquam ecclesia uacare cœpit, neminem præsentauerit.Hæc exceptio approbatur c.sicut.2.§.fin.de supplenda negl.prælator. Tempus autem præsentandi laicis quidem patronis constitutum est quatuor mensium, ecclesiasticis uerò sex mensium.c.

unico.

unico.§.uerum licet.de iure patronatus,in 6. Sexta exceptio est: Nisi controuersia sit de iure patronatus, quæ intra tempus præsentationi constitutum,non fuerit finita. Hæc exceptio approbatur c.quoniam.3.§.fin. c.si uerò.12.c.eam te.22.& c.cum propter.27.de iure patronatus.

II.Regula: Ex pluribus patronis singuli alternis uicibus præsentare possunt. Clement.plures.2. §.& ut facilius,de iure patronatus.

III.Regula: Plures possunt præsentari, ut ex ijs episcopus unũ eligat.d.Clement.plures.2.§.fin.

IIII.Regula: Qui & quales præsentandi,uide s̃.cap.4.quæst.2.& cap.7.reg.4.cum sequentib.

V.Regula: Seipsum uel liberos suos patronus præsentare non potest. c.consuluit.15.& c.per nostras.26.de iure patronatus. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.7.reg.12.

VI.Regula: Patronus à præsentato nihil potest exigere temporale,nisi quod in ipsa fundatione constat impositum. c.præterea.23. de iure patronatus. c.sicut.2.de supplenda negl.prælator.

VII.Regula: Si in præsentando patroni discordent:præfertur sententia maioris partis.c.quoniã. 3.de iure patronatus. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi sine scandalo maioris partis sententia præferri nõ poßit:tunc enim episcopus pro suo arbitrio ordinare aliquem potest.d.c.quoniã.

3.§.si autem hoc. Altera exceptio est: Nisi ex pluribus patronis unus decesserit pluribus hæredibus relictus: tunc enim isti hæredes omnes unius duntaxat uocem habent. Clement.plures.2.in princ. eod.tt.

VIII. Regula: Si propter discordiam patronorum ecclesia caret administratore: cessatur in ecclesia à diuinis, tolluntur reliquiæ, & ostia clauduntur, si aliter sine scandalo ecclesiæ prouideri non potest. c.1.cum c.sequente, de iure patronatus.16.q.7.c.si plures.

IX. Regula: Præsentatus à patrono, si est idoneus, ab episcopo est recipiendus. c.significasti.18. de iure patronatus. Hæc de præsentationis iure, quod patrono competit.

X. Regula: Ius instituendi ac destituendi patronus in ecclesia non habet. c.præterea.4.c.quod autem.5.§.fin.c.querimoniā.9.c.cum laici.10.c.consuluit,15.& c.suggestum.20.de iure patronatus.

XI. Regula: Bona ecclesiæ ratione iuris patronatus administrare non potest. d.c.præterea. 4.uers.possessionem quoq;. 10.q.1. c.sic quidam.c. nouerint.

XII. Regula: Cedere alteri ius suum uel ecclesiam patronus non potest, per ea quæ proposita sunt s.quæst.prox.reg.2.

XIII. Regula; Patrono debetur processionis honor.

honor.c.nobis.25.§.fin.de iure patronatus.16.q.7. c.piæ mentis,in fine.& c.Frigentius,in fine.

XIIII. Regula: Si patronus eiusúe liberi ad inopiam uergant, ab ecclesia illis est succurrendum.d.c.nobis.25. §.fin.& d.q.7.c.quicunq;.

XV. Regula: Patronus nihil proprij iuris in ecclesia habet, nec potest eius reditus in suos usus conuertere.d.c.piæ mentis,in fine.& d.c.Frigentius,in fine. & d.c.quicunq;.§.fin.item d.q.7.c.filijs.§.ipsis tamen hæredibus.item c.sicut.2.de supplenda neglig.prælatorum.

XVI. Regula: Prouidentia & admonitione episcopi à patrono ecclesiæ honorari debent. 16. q.7.c.considerandum.

XVII.Regula:Sine consensu patroni ecclesia uel eius dispositio non potest mutari.d.q.7.c.monasterium.& c.rationis.

XVIII.Regula:Patronus habet ius prouidendi,& sollicitudinem pro ecclesia. d.q.7.c.quicunque.§.fin.c.filijs.c.decernimus.

XIX.Regula:Ecclesia inter hæredes patroni non est diuidenda. c.1.in prin.de iure patronatus.

XX.Regula:Alienato iure patronatus,non minuitur in ista ecclesia ius episcopale.c.cum seculum.13.d.tt.Hæc de iure patronatus.

DE

DE REBVS ECCLESIAsticis corporalibus in specie. Cap. XV.

HActenus de rebus ecclesiasticis incorporalibus in specie actum est: quanquam inter eas etiam referri poterant priuilegia ecclesiarum. Sed de ijs actum est s̄.cap.1. Nunc eodem modo de corporalib. rebus agemus, quæ partim mobiles sunt, partim soli seu immobiles. De hisce primũ, postea de illis in hoc capite tractabitur.

DE ECCLESIIS AEDIficandis.

I. Regula: Non propter quæstum, sed propter sanctorum patrocinium ecclesiæ sunt ædificandæ. de consecrat. dist. 1. c. si quis basilicam.

II. Regula: Si populus ecclesia indigeat, potest ædificari, iuramento de rebus ecclesiæ non alienandis non obstante. c. ult. de ecclesijs ædificandis.

III. Regula: Leprosi peculiarem sibi ecclesiam possunt ædificare. c. cum dicat. 2. d. tt.

IIII. Regula: Si pagus à sua parochia longius distet, potest sibi peculiare oratorium ædificare. c. ad audientiam. 3. d. tt.

V. Regula: Ne sine consensu episcopi noua ecclesia ædificetur. c. cum olim. 14. §. insuper ecclesias, de priuilegijs, c. authoritate. 4. in prin. eod. tt. in 6.

in 6.18.q.2.c.quidam monachorum. c.qui religiosis,in fine.c.de monachis.c.cellulas. c.nullus. item De consecrat. distin.1.c.omnes basilicæ.§.ubi autem plures.c.nemo ecclesiã.Nouell.67.§.deinde.

VI. Regula, De sumptibus & reditibus prius decernendis,quibus ecclesia eiusq; ministerium sustentari queat, d.c.nemo ecclesiam. uers. & antè præfiniat. c.1.in prin. de censibus. 1.q.2.c.1.§.hoc tamen.16.q.7.c.piæ mentis.uers.collata prius.

VII. Regula, De sumptibus ex reditibus ecclesiæ ad nouum opus conferendis,c.de his.4.de ecclesijs ædificandis. Ne autem ultra quinquagesimam uel centesimam partem ex reditibus ecclesiæ ad nouum opus conferatur, cauetur c.apostolicæ.9.de donationib.16.q.1.c.ecclesiæ.c.quicunq;. c.de decimis. §.1. c.decimas.§.quod autem.c.plures.§.fin.cum c.sequente.

VIII.Regula:De area,in qua ædificãdum est, prius consecranda cauetur De consecrat. dist.1.c. nemo ecclesiam, in prim.M.I.C.lib.3.cap.6.de monasterio ædificando, quæst.1.reg.1. Vtri hoc casu ius consecrandi competat,definitur c.1.de religiosis domibus.

IX. Regula : Absq; præcepto sedis apostolicæ non dedicandum,per ea quæ ĩ.lib.proxim.cap.4. reg.21.dicentur.

X.Regula: Ne aliquid pro dedicatione exigatur.

tur.1.quæst.2.c.1.in prin.

X I. Regula, De loco in quo ædificanda ecclesia. In loco congruo & utili. de consecrat. distin.1. c.ecclesias per congrua. item 16.q.7. c. ecclesias per congrua.

X I I. Regula: Maior ecclesia per circuitum quadraginta passus habere debet, minor triginta. 17.q.4.c.sicut antiquitus, in prin.

X I I I. Regula: Claustra iuxta ecclesiam constituenda. 12.q.1.c.necessaria, in prin.

X I I I I. Regula: In atrio ecclesiæ non nisi clericorum ædificia ponenda. 12.q.1.c.nulla.

X V. Regula, De monasterio fœminarum longius à uirorum monasterio ædificando, 18. q.2. c. monasteria.

X V I. Regula: Priuilegia nouæ ecclesiæ impetrari non possunt, antequam clerici uel monachi in eo existant. c.ad audientiam.5.§.fin.de ecclesijs ædificandis.

X V I I. Regula: Ne per nouam ecclesiam ueteri parochiali præiudicetur, neq; ea dehonestetur. c.cum dicat.2. §.caueant. c.ad audientiam.3. uers.prouidens tamen.d.tt.

X V I I I. Regula: Nouum opus cum sua dote ad ordinationẽ episcopi pertinet, per ea quæ proposita sunt s.cap.8.quæst.10.reg.1.

X I X. Regula, De ecclesia ædificata dedicãda

&

& consecranda,16.q.7.c.piæ mentis.c.Frigentius.

XX. Regula, De refectione ecclesiarum. Omnium sumptibus, qui in ijs beneficia obtinent, reficiendæ.c.1.de eccles.ædificandis.

XXI. Regula, De ecclesijs superfluis destruendis, de consecrat.dist.1.c.omnes.§.ubi autem plures.c.ecclesiæ, in fine.

XXII. Regula: In domibus ecclesiarum non debet iudex laicus iudicare, nec hospitium uindicare. c.1.de immunitate ecclesiar. c.decet.2.§.cessent in ecclesijs.eod.tt.in 6.

XXIII. Regula: In templis, cœmeterijs & alijs locis ecclesiæ causæ sanguinis agi non debent. c.cum ecclesia.5. de immunitate eccles. & d.c.decet.2.§.cessent in ecclesijs.

XXIIII. Regula: De portis monasteriorum cldudendis cauetur c.1. §.& quoniam parum. de statu regularium, in 6. Concordat M.I.C.libro 3. cap.2.reg.10. De templis claudēdis cauetur L.1.in prin.C.de sacrif.paganor.

XXV. Regula: Supellex in tēplis reponi non debet, nisi necesßitate cogente. c.relinqui.2.de custodia eucharistiæ.

XXVI. Regula: Mulier quæ menstrua patitur, templum intrare prohibebatur distinct.5.in prin.§.item mulier. Quod tamen mutatur d.dist.5.c.ult.§.quæ tamen mulier.

XXVII. Re-

XXVII. *Regula: Mulieres post partum intra certos dies templum ingredi prohibebantur d.dist.5.in prin. §.in lege namq;. & c.cum enixa. Tollitur hæc regula d.§.in lege namq;. uers.nunc autem statim. & d.distin.5.c.si mulier. c.unico,de purificatione post partum.*

XXVIII. *Regula: Qui per somnum uisus est sibi coire, usq; ad uesperam ecclesiã ingredi prohibetur c.1.in prin.dist.6.*

XXIX. *Regula: Baptisterium in monasterio non permittitur fieri.18.q.2.c.pridem.*

XXX. *Regula: Ne in templis aliud agatur, quàm quod diuinis ministerijs conuenit.distin.42.c.non oportet.c.nulli.c.oratorium.c.ult.*

XXXI. *Regula: Quæ in ecclesijs agenda uel non agenda, definiuntur per iam proposita: sed & definiuntur c.decet.2. de immunitate ecclesiarum,in 6.*

DE ORATORIIS PRIuatis.

XXXII. *Regula: Oratoria priuata permittuntur certo modo De consecrat.dist.1.c.unicuiq;.*

XXXIII. *Regula: In oratorijs priuatis campanæ publicæ haberi non debent.c.patentibus.10. de priuilegijs.*

DE ALTARIBVS.

XXXIIII. *Regula, De altaribus sine permissu*

missu episcopi non erigendis, de consecrat. distin. 1. c. nullus presbyter.

XXXV. Regula, De altaribus superfluis destruendis, d. dist. 1. c. ecclesiæ, in fine.

XXXVI. Regula, De altaribus sine sanctorum reliquijs institutis, rursus destruendis, d. dist. 1. c. placuit.

DE SACRARIO.

XXXVII. Regula: Sacrarium ingredi prohibentur subdiaconi & ministri non sacrati, dist. 23. c. non oportet subdiaconos. & c. nõ oportet insacratos. Hæc de rebus ecclesiasticis immobilibus sint dicta: nunc de mobilibus dicendum.

DE CAMPANIS.

XXXVIII. Regula: Religiosi mendicantes plures campanas habere prohibentur, exceptis certis casibus, c. unico, de officio custodis, in extrauag. com.

DE IMAGINIBVS SANctorum.

XXXIX. Regula, De imaginibus sanctorũ non uiolandis, de consecrat. dist. 3. c. perlatum.

XL. Regula: Imagines sanctorũ memoria sunt & recordatio præteritorum. d. distinct. 3. c. uenerabiles.

DE SACRAMENTIS.

XLI. Regula, Eucharistia & chrisma debent

fideliter sub clauibus custodiri.c.1.de custodia eucharistiæ. Pœna non bene custodientis proponitur De consecrat.dist.2.c.qui bene.

XLII. Regula: Eucharistia in loco singulari mundo & signato semper honorificè debet conseruari.c.sanè.10.in prin.de celebrat.missar.

XLIII. Regula, De uasculis eucharistiæ, ne sint lignea, sed aurea, uel argentea, aut saltem stannea, de consecrat.distin.1.c.uasa.c.ut calix. item c. ult.de celebrat.missarum. Plura de sacramentis uide 3.lib.prox.cap.3.

DE AQVA LVSTRALI.

XLIIII.Regula, De ratione & usu aquæ lustralis, habetur De consecrat. distinct.3. c.aquam. & distinct.4. c.nec quenquam. Ante sacramentum, non post, aqua ista est sumenda. d.distinct.4. c.in sabbatho.

DE RELIQVIIS SANctorum.

XLV.Regula: Publicè uenerari reliquias nemo debet, nisi prius authoritate Papæ fuerint approbatæ. c.1. & c.ultim.§.inuentas autem. de reliquijs.

XLVI.Regula: De reliquijs extra capsam nõ ostendendis, nec uenalibus exponendis, cauetur d. c.ult.in prin.l.3.C.de sacrosanctis ecclesijs.

XLVII.Regula: Ne occasione reliquiarum homi-

homines uarijs figmentis, aut falsis documẽtis decipiantur.d.c.ult.§.fin.

XLVIII.Regula,De reliquijs transferendis. Ex quibus causis transferendæ? de consecrat.distin.1.c.tribus ex causis.

XLIX.Regula: Ne sine authoritate principis,episcoporum, uel synodi transferãtur,cauetur d.dist.1.c.corpora.

L.Regula: Ne ad loca prophana transferãtur. l.26.C.de episcopis & clericis.

DE VASIS ET VESTIMENTIS ECCLESIÆ.

LI.Regula:Vasa & uestimẽta ecclesiæ debent munda reponi. c. ult.§.sunt & alij.& §.præcipimus.de custodia eucharistiæ.

LII. Regula, De uestimentis sacris lauandis, de consecrat.distinct.1. c.nemo per.§.pallas uerò. item distin.4.c.omnis presbyter,in fine.

LIII. Regula: De ijs custodiendis cauetur d. §.pallas uerò.uers.idcirco intra.

LIIII.Regula, De non tergendis manibus ad uela uel uestimenta sacra.d.c.nemo.§.fin.

LV.Regula, De uasis & uestimẽtis sacris non nisi à sacratis hominibus contrectandis,d.distinct. 1.c.in sancta.c.uestimenta. item distin.23. c.non oportet subdiaconos. c.non oportet insacratos,cum duobus sequentibus. Nec à sacratis mulieribus

contrectanda.d.distinct.23.c.sacratas.

LVI. Regula, De ijs ad alios usus, quàm quibus dedicata sunt, non transferendis, d.c.uestimenta. & d.distin.1.c.ad nuptiarum. Huc pertinet de mortuis non obuoluendis uestimentis altaris.d.distin.1.c.nemo per, in prin.

LVII. Regula, De uestimentis nouis comparandis, d.dist.1.c.nemo per. §.pallas uerò. uers.sed peluis noua.

LVIII. Regula: De materia panni altaris cauetur d.dist.1.c.consulto.

LIX. Regula, De uestimentis & uasis sacris uetustate consumptis incendendis, d.distinct.1. c. altaris.

DE LIGNIS ECCLESIAE destructæ, uel ecclesiæ dedicatis.

LX. Regula: De lignis ecclesiæ destructæ uel ecclesiæ dedicatis ad laicorum usus non transferendis cauetur d.distinct.1.c.ligna. Hæc de rebus ecclesiasticis corporalibus sint dicta. De quibus uide plura M.I.C.lib.3. cap.6.

LIBRI TERTII FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER IIII.

DE ACTIBVS ECCLESIAsticis.

Actenus de personis & rebus ecclesiasticis tam in genere, quàm in specie actum est. Superest ut de actibus ecclesiasticis agamus.

DE FIDE ET DOCTRIna Christiana, necnon de concionibus & orationibus.

Cap. I.

I. QVID CREDENDVM AC docendum sit?

PRima regula: *De libris qui sequendi sunt, ut de 5.quæst.3.reg.5.*

II. Regula: *De canonibus apostolorum cauetur dist.16.c.sexaginta.c.*Clementis*.c.placuit. c.Isidorus. c.sextam.c.habeo.c.quoniã. Contradicit d.distinct.16.in prin.cum c.sequente: item d.c. Clementis.*

III. Regula: *De decretis quatuor conciliorum cauetur dist.15.c.1.c.sicut.c.sancta. item dist.16.c.*

ſancta.c.ſexta.c.ſeptuaginta.c.uiginti.item M.I.C. lib.3.cap.7.de fide,reg.3.

IIII.Regula: *De aliorum præter iſta quatuor conciliorũ decretis cauetur diſt.15.c.ſicut.§.quintũ uerò.c.ſancta.§.ſed etſi qua.itẽ diſt.16.c.ſancta. c.ſexta.c.prima.c.ult. Vide itẽ J.cap.de concilijs.*

V.Regula: *De ſexta ſynodo cauetur diſtin. 16. c.ſextam.c.habeo.c.quoniam.*

VI.Regula: *De decretis ac reſcriptis* Pontificũ *uide* S.*lib.1.cap.3. de canonib.reg.4.item cap.4.*

VII.Regula: *De trinitate quid ſit credendum, definitur c.1.in prin. uſq; ad § una uerò eſt. item c.damnamus.2. de ſumma trinitate. item* De *conſecrat. diſt.3.c.ult.* Vide *item* S.*lib.prox.cap.11.de Chriſto & de ſpiritu ſancto. item* M.I.C.*libro 3. cap.7.de fide,reg.2.*

VIII.Regula: *De ſancta* Maria, *quòd in peccata mortali non ſit concepta, & de feſto conceptionis habetur c.grauem. 2. de reliquijs ſanctorum,in extrauag.com.*

IX.Regula, *De anima,*Clement.*1.§.porrò doctrinam. de ſumma trinitate. 32.q.2. c.quod uerò §.hic de anima.c.*Moyſes*. de pœnitent.diſt.1.c.reſuſcitatus.diſt.2.c.illa anima.*

X.Regula: *De prædeſtinatione quid ſit credendum uel ſentiendum, diſſeritur 23.q.4. c.cum quiſq;. §.eſt & alia. c.ſicut non. c.obtineri. c.*Nabucho-

buchodonosor.c.uasis. item De pœnitēt.distin.2.c. firmum. c.nullus. c.talibus. c.si enim.§.fin.c.Apostolus. c.mirandum. c.multi.c.citius. c.ult.in prin. usq; ad §.charitas.item De pœnitent. distin.4. c.si ex bono. c.benedictus. c.nouit Deus. c.in domo.c. hanc societatem.

DE IVSTIFICATIONE ET peccatorum remißione.

Causæ ex quibus quis iustificatur & peccatorum remissionem consequitur.

XI.Regula, De pœnitentia & fide iustificante, c.1.§.fin. de summa trinitate. 15.q.1. c.firmißimè,in prin. de pœnitent.dist.1. c.uide.uers.quia si teipsum. c.secunda. c.quia diuinitatis. c.ne forsitan.de consecrat.distin.2.c.ut quid.c.credere.item De consecrat.distin.4.c.filius Dei. Huius regulæ exceptio est: Nisi pœnitentia sit simulata,& fides sine operibus. de pœnitent. dist.4. c.peccatum.§. fin. item c.1.§.quia uerò Christus. uers.inter scapulas. de sacra unctione. de pœnitentia dist.3.c.in tantum.§.fin. cum sequentibus, usq; ad c.sceleratior.uers.in quo illorum etiam. Declaratur exceptio hæc definitione fictæ uel falsæ pœnitentiæ,de pœnitent. dist.5.c.falsas.& c.ult. Plura de regula proposita uide j.cap.5.reg.45.

XII. Regula: Gratia Christi nos iustificat.de

consecrat.distin.4.c.gratia. c.placuit ut quicunq;. c.penult.& ult.

XIII. Regula: Ecclesiæ charitas peccata dimittit ac tenet.d.dist.4.c.ecclesiæ.

XIIII.Regula:Continentia & uirginitas saluos facit.33.q.5.c.qui sitit. Exceptio est: Nisi alia desint opera.d.q.5.c.hoc solum.c.qui sitit.§.fin.

XV.Regula,De operibus. Et hæc iustificant, si bona sint. de pœnitent. distinct.3.c.pium est.c.si quando.c.cauendum.c.quid ergo.c.ultim.in prin. Exceptio prima est: Nisi uirginitatem seu continentiam non seruauerit.d.c.hoc solum. Altera exceptio est: Nisi mens ab iniquitate, & ab obtrectationibus lingua non cohibeatur. de consecrat. dist.5.c.nihil enim,cum duob.cc.sequentib.

XVI. Regula, De eleemosyna iustificante,13. q.2. c.animæ,in prin. §.ubi illud etiam. c.tempus. §.neq; negandum. de pœnitent. distin.1.c.medicina.c.medicamentum. Vide item J.cap.7. de eleemosynis.

XVII. Regula: Si malè quæsitis bene utatur, per hoc non iustificatur. 14.q.5. c.neque enim. c. deniq;.

XVIII. Regula: Si oret Pater noster, iustificatur.de pœnitent.dist.3.c.de quotidianis.

XIX.Regula:Si offerat se pro populo,remissionē peccatorū consequitur. d.dist.3.c.illud uerò.

XX.Re-

XX. Regula: *Si moriatur in bello contra hæreticos ac infideles, iustificatur. 23.q.5.c.omnium. q.8.c.omni timore.*

XXI. Regula: *Si in hac uita pœnam sustinuerit, iustificatus per hoc est in altera uita. Quæ causa seu regula approbatur simul & distinguitur d. q.5.c.quid ergo. de pœnitent. dist.3.c.sunt plures. §.authoritas illa.c.ignis succensus.c.quærat.*

XXII. Regula, *De igne purgatorio, habetur c.unum.§.unde Augustinus, usq; ad fin. c.qualis.c. qui in aliud, dist.25. item c.ult.§.non promittimus tamen, cum sequentib. de pœnitent. dist.7.*

XXIII. Regula: *Curatio funeris non præstat remißionem peccatorũ.13.q.2.c.animæ.§.curatio.*

XXIIII. Regula: *Cõditio sepulturæ, & pompa exequiarum non remittit peccata.d.§.curatio. & §.si aliquid.*

XXV. Regula: *Si corpori defuncti aliquid impendatur, per hoc non iustificatur.13.q.2.c.non æstimemus.§.corpori.*

XXVI. Regula: *Si in loco sacro defunctus sepeliatur, hoc ei non prodest ad remißionem peccatorum.d.q.2.c.quibus peccata.c.animæ.§.curatio.uers.conditio. Admittitur tamen hæc causa in leuibus peccatis, d.q.2.c.cum grauia.*

XXVII. Regula: *Si apud ecclesiam martyrum sepeliatur, quodammodo adiuuatur.d.quæst.*

2.c.non æstimemus.§.fin.

XXVIII.Regula:Si sacrificium uel eleemosyna fiat pro defuncto, per hoc iuuatur. d.c.non æstimemus, in prin. & d.q.2.c.tempus. §.neq; negandum.De diebus huiusmodi sacrificij disseritur d.c.tempus.§.fin.cum c.sequente,quia alij.

XXIX. Regula: Si oblatio fiat pro uiuo uel defuncto,iuuatur. d.q.2. c.pro obeuntibus. c.animæ,in prin.Exceptio est:Nisi iniustus offerat.14.q.5.c.scriptum.

XXX.Regula:Si cognati pro defuncto ieiunauerint,iuuatur.d.c.animæ,in prin.

XXXI.Regula: Si oratio fiat pro defuncto, iuuatur. d.c.non æstimemus,in prin.& §.diligentius. item d.q.2.c.in præsenti. c.pro obeuntibus.c.animæ,in prin.

XXXII.Regula: Si genuit filios in uirginitate permansuros, prodest defuncto ad iustificationem.33.q.5.c.tunc saluabitur.c.qui sitit.§.fin.

XXXIII.Regula:Verbum Dei remittit peccata.de pœnitent.dist.1.c.uerbum,in prin.

XXXIIII. Regula: De eucharistia & baptismo,quatenus iustificent, infrà peculiariter tractabitur.

XXXV.Regula,De indulgentijs prælati uel pontificis.Hæ quoq; præstant remißionem peccatorum.Quia prælatis ius ligandi & soluendi com petit,

petit, per ea quæ proposita sunt s̃.lib.1.cap.13.q.3. reg.2. Exemplum indulgentiarum proponitur c. unico.§.fin.de celebrat.missarũ,in extrauag.com. Aliud exemplum habetur c.1.de reliquijs & uenerat.sanctor.in extrauag.com.Aliud exemplum indulgentiarum,quæ conceduntur ijs qui centesimo quoq; anno,quem iubilæũ appellãt,basilicas Petri & Pauli apostolorum uisitant, habetur c.1.de pœnitent.in extrauag.com.Harum indulgentiarũ annus centesimus mutatur in quinquagesimũ c.unigenitus.2.eod.tt. Tandẽ mutatur in annum uicesimumquintum c.quemadmodum.4.eod.tt. Propositæ regulæ exceptio prima est; Nisi indulgentiæ postea sint reuocatæ. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult.d.tt. de pœnitent.in extrauag.com. Altera exceptio est:Nisi à non competente iudice indulgentiæ sint concessæ. Quæ exceptio approbatur c.quod autem.4.de pœnitentijs. Iudex autem competens indulgentiarum concedendarum est archiepiscopus & episcopus intra suam prouinciam.c.nostro.15.d.tt.Abbas autem iudex competens non est.c.accedentibus.12.de excessib.prælatorum. Tertia exceptio est in peccatis,quorum absolutio Papæ specialiter est reseruata. Quæ exceptio approbatur simul & declaratur c.etsi dominici.3.& c.ult.de pœnitent.in extrauag.comm. Quarta exceptio est:Nisi indulgẽtia modum excedat.

cedat. Hæc exceptio declaratur definitione modi ſeu quantitatis indulgentiarum, c.cum ex eo.14. §.ad hæc quia,uſq; ad fin. de pœnitentijs. c.1.in fine,eod.tt.in 6. c.licet.4.§.nec illa prædeceſſor.de translatione epiſcopi. Hæc de indulgentijs.De officio uerò quæſtoris indulgentiarum dicetur j.ubi de eleemoſynis agetur.

De exceptionibus præcedentium regularum ſeu cauſarum iuſtificationis generalibus.

Hactenus cauſas enumerauimus,ex quibus homines iuſtificari ſeu remiſsionem peccatorum conſequi ſecundum ius Pontificium credendum eſt: quarum tamen cauſarum aliquot ſuperſunt exceptiones generales hic ordine ſubijciendæ. Harum prima hæc eſt : Niſi peccatum ſit in ſpiritum ſanctum:hoc enim eſt irremiſsibile. de pœnitent.diſt. 1.c.ſi ſacerdos. §.poteſt etiam ſecundum.uerſ.ego autem dico. Hæc exceptio declaratur definitione huiuſmodi peccati 1.q.1. c.ita fit uerbum. Altera exceptio eſt: Niſi pœnitentiam non egerit peccator. de pœnitent.diſt.1.c.neminem. c.non ſufficit. Tertia exceptio : Niſi non fuerit confeſſus peccatum. d.diſtin.1.c.non poteſt. c.ecce.§.his uerbis.c. non poteſt. c.non ſufficit. Quarta exceptio eſt: Niſi non reſtituerit ablatum. 14.q.5. c.nemo, in prin. q.6.c.1. de pœnitent.diſtin.5.c.falſas.§.bonæ

qui-

quidem. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi non habeat unde reddat. d.c.nemo. & d.c. 1.§.1. Huius replicationis duplicatio est: Nisi non sit uerberatus. d.c.1.§.uerùm quidem. Altera replicatio est: Nisi res sit consecrata. Huius duplicatio est: Nisi æstimatio eius ab episcopo reddatur. d.q.6.c.cõperimus. Tertia replicatio est: Nisi eos quibus reddat, inuenire non poßit. 14.q.5.c.nemo. Hæc de quarta exceptione. Quinta exceptio est: Nisi nõ fuerit precatus remißionem peccatorum. de pœnitẽt. dist.1.c.uide.§.fin.c.prædixerat. Sexta exceptio est: Nisi pœnã non soluerit. d.dist.1.c.nullus. Septima exceptio est: Nisi eleemosynas & ieiunia omiserit peccator. d.dist.1.c.non sufficit. Octaua exceptio est: Nisi charitatem non habeat peccator. de pœnitent. dist.2.c.1.§.fin.c.quia radix. Vide item ĵ.reg.48. item ĵ. de pœnitent. exceptiones. Nona exceptio est: Nisi non fuerit baptizatus peccator. Vide ĵ. de baptismo, effectus. Decima exceptio est: Nisi corporis & sanguinis Christi non fuerit particeps factus. Huius replicatio est: Nisi fuerit baptizatus. de consecrat. dist.4.c.in ecclesia.c.nulli est. Vndecima exceptio est: Nisi defunctus, pro quo intercesßio facta est, remißionem peccatorum suis operibus non promeruerit in uita. 13.q.2.c.non æstimemus, in prin. c.tempus.§.sed hæc eis, usq; ad §.fin. de pœnitent. distin.1.c.multiplex.

plex.§.si autem aliquis. Duodecima exceptio est: Nisi iustus non perseuerauerit usque ad finem. de pœnitent. distinct.2.c.si enim.§.fin. c.apostolus.c. mirandum.c.multi,in prin. item De pœnitent.distinct.4.c.si ex bono. c.in domo. Vide insuper 5. reg.10.de prædestinatione. Planè huius exceptionis replicatio uidetur in peccato remisso: hoc enim amplius imputari non uidetur, quamuis postea rursus peccauerit. Quæ tamen replicatio est controuersa. Primùm enim reprobatur d.distin. 4.in prin. cum c.1.sequente. item c.constat, cum sequentib. usq; ad §.eorum uerò. item d.distin.4. c.quid est quod dicitur. c.qui recedit. §.finis huius.§.fin. cum sequentibus, usq; ad c.intermittentes. item d.c.intermittentes.§.fin.cum c.uæ eis,sequente. c.ult.§.sicut ergo, usq; ad fin. Deinde in contrarium approbatur replicatio proposita d. distinct.4.c.quid est quod dicitur.c.qui recedit,in prin. c.uæ eis.§.fin.cum sequentibus,usq; ad c.ult. item d.c.ult.in prin.item De consecrat.distin.4.c. quomodo. §.nam redire dimissa. Hæc antinomia soluitur per distinctionem remißionis quæ fit secundum iustitiam, & eam quæ fit secundum præscientiam,de pœnitent.distin.4.c.peccatum.§.eorum uerò.c.si ex bono.§.finis ergo.c.in domo patris.§.sic itaq;. c.hanc societatem.§.qui ergo peccata. Sed & alia solutio adfertur à Gratiano d.

distinct.

distinct.4.c.ultim.§.sed his authoritatibus.

Quibus remittendi ius competit?

Hactenus de causis iustificationis,harumq; exceptionibus actum est. Nunc,quibus remittēdi ius competat,uidendum.

XXXVI.Regula: Solus Christus & spiritus sanctus peccata dimittit.de consecrat.distinct.4.c. nemo tollit.item 1.q.1.c.ut euidenter.

XXXVII.Regula: Hæretici peccata dimittere non possunt.24.q.1.c.didicimus.§.fin. Plures huiusmodi regulas uide j. de pœnitentium absolutione:item s̃.lib.1.cap.11.quæst.3.

Euentus remißionis.

XXXVIII.Regula: Etiam remissa peccata puniuntur. de pœnitent.distin.1. c.si peccatum. c. sicut primi.

XXXIX.Regula: Quãuis bona opera non proficiãt ad remißionem peccatorum,non tamen debent omitti. 13. q.2. c.animæ. uers. non ideo tamen.Hæc de iustificationis articulo sint dicta.

De charitate quid credendum sit, & docendum?

XL. Regula: Definitio seu potius descriptio charitatis habetur De pœnitent. dist.2. c.charitas est,in prin.usq; ad §.ergo si charitatem.

XLI.Re-

XLI. Regula: *Charitas appellatur unctio inuisibilis d.dist.2.c.unctio.*

XLII. Regula: *Charitas dicitur aqua d.dist.2. c.charitas est aqua.*

XLIII. Regula: *Diuisio charitatis in perfectam & imperfectam, d.distin.2.c.charitas in quibusdam.*

Species charitatis.

XLIIII. Regula: *Dilectio Dei quid sit, definitur d.distin.2. c.charitas est. §.& quid est Deum. Qualis dilectio Dei esse debeat, definitur d.c.charitas est. §.ergo si charitatem.uers.si tamē Deum. & §.illi uerò plus quàm se.*

XLV. Regula: *Dilectio proximi specialiter describitur d.c.charitas est. §.proximos, usq; ad d. §.illi uerò plus quàm se.item 23.q.4.c.debet.*

XLVI. Regula: *De charitate sui ipsius seu philautia, quatenus concessa, d. c.charitas est. §. corpus nostrum.*

XLVII. Regula: *Ordo charitatis peruersus quis sit, definitur d.c.charitas est. §.ordinem dilectionis.*

Propria charitatis, & effectus.

XLVIII. Regula: *Sine charitate non remittitur peccatum. de pœnitent. dist.2.c.1. §.fin.c.charitas est aqua. §.sine charitate. §.Amen, Amen.c. ego sum.ibid.dist.7.c.nullus.§.scriptum est.*

XLIX. Regula: Charitatem habens non peccat.d.dist.2.c.1.§.fin.c.ficta charitas.§.fin.

L. Regula: Charitas liberat à mundanis cupiditatibus.d.dist.2.c.ualida. c.charitas est, in prin. uers. mors criminum. §.ergo si charitatem. uers. seculi blandimenta.

LI. Regula: Charitas facilè peccato resistit.d. §.ergo si charitatem. §.quoniam si ex toto corde.

LII. Regula: Charitas omnia difficilia perficit.d.§.ergo si charitatem.uers.& omnia.

LIII. Regula: Charitas est excellentior uia ad Deum.d.c.charitas est.§.hæc est charitas.

LIIII. Regula: Charitas omnia tolerat.de pœnitent.dist.3.c.ult.§.hæc propter.

LV. Regula: Omnium bonorum radix est charitas.de pœnitent.dist.2.c.quia radix.

LVI. Regula: Qui charitatem habet, non sitiet in æternum. d.distinct.2. c.charitas est aqua, in prin.

LVII. Regula: Bona opera sine charitate non prosunt. declaratur de pœnitent. distinct.3. c.ult. in prin.

LVIII. Regula: Charitas non excidit, uel deseri nequit. de pœnitent.distin.2.c.charitas quæ.c. radicata. c.charitas est, in prin. uers. corruptionis nescia. c.charitas nunquam. c.unctio.c.ficta.c.firmum. Contradicit d.dist.2.c.ut cognouerunt.c.si

enim.c.ult.§.charitati,usq; ad fin. Vide item ꝭ.de pœnitent.inter exceptiones. Distinguitur regula proposita in charitate imperfecta,d.dist.2.c.charitas est aqua.§.fin.c.super tribus.

LIX.Regula: Subiectum charitatis. An charitas sit in reprobis, & ijs qui aliquando peccaturi sunt criminaliter, disseritur d.dist.2.c.1.§.fin.c. si enim.§.fin. c.apostolus.c mirandum.c.multi bene.§.1. An charitas fuerit in Adamo, antequam peccaret,uide ꝭ.reg.81.

LX.Regula: Cōtrarium charitatis est odium. de pœnitent.distinct.2.c.tolle charitatem. Hæc de charitate.

LXI.REGVLA. De obedientia disseritur 8.q.1. c.sciendum. 11.q.3.c.non semper.c.si dominus.c.quid ergo. Vide item s̄.lib.proxim.cap.5. reg.40.

LXII.Regula:De studio pietatis disseritur distinct.47.c.comes.

LXIII.Regula: De iustitia disseritur 24.q.1. c.ubi sana.

LXIIII.Regula: De liberalitate,quis eius sit modus, definitur distin.86. c.donare, cum duobus sequentib. c.non satis,cum sequentib.usq; ad c.qui dementiam. Plura de liberalitate uide s̄.lib.prox. cap.8.quæst.8.reg.37.& cap.5.reg.44.

LXV. Regula, De conscientia, 11,q.3. c.quid

obest.

obest.c.senti.c.in cunctis.c.custodi. c.inter uerba. c.non sunt.12.q.1.c.nolo.

LXVI. Regula, De timore Dei, 11.q.3. c.qui omnipotentem.

LXVII. Regula, De ira Dei, de pœnitent.distin.3.c.productior.§.fin.

LXVIII. Regula, De misericordia, 23.q.4.c. est iniusta.c.ne amisso.c.duo ista. item distin.86.c. qui clementiam.

LXIX. Regula, De sapientia, de pœnitent.distin.2.c.sapiens.

LXX. Regula, De persecutione, 23.q.4.c.qui secundum. c.ille gladium.§.porrò. c.nimium.§.item si semper, cum sequentibus. item 23.q.5.c.non nos.24.quæst.1.c.à recta. Vide item s̃.lib.1.cap.17. quæst.1.

LXXI. Regula, De martyrio, de pœnitent. dist.1.c.potest fieri, in prin.

LXXII. Regula, De continentia, 33.q.5.c. secundum.

LXXIII. Regula, De uirtutibus & uitijs in genere, c.sæpe.dist.41.de pœnitent.dist.2.c.charitas est aqua.§.fin.cum sequentib.usque ad c.sciendum.item d.dist.2.c.super tribus.

LXXIIII. Regula, De præmijs uirtutum & bonorum operum, item de pœnis uitiorum, de pœnitent.dist.1.c.nunquid, c.si cui. §.sicut. de pœnitent.

tent. dist.3.c.pium est. c.si quando. c.cauendum.c. quid ergo.c.ult.in prin. de pœnitent.distin.4.c.si euerterit.c.hoc nobis. c.de pertuso. c.intermittentes, in prin. usque ad §.porrò. c.ult.§.sic & bona. de pœnitent.dist.5.c.1.§.pium.

LXXV. Regula, De malis, quæ sint, 15.q.1.c. illa cauenda.§.fin.

LXXVI. Regula, De delitijs, distinct.41.c. delitiæ.

LXXVII. Regula, De negligentia, dist.83.c. ult.§.sicut autem.

LXXVIII. Regula, De caritate annonæ, 16. q.1.c.reuertimini.§.si quando.q.7.c.maiores.

LXXIX. Regula, De creatione hominis: quare non simul, sed alter ex altero sit creatus, differitur 33.q.5.c.ult.in prin. Quid sit quòd ad similitudinem Dei dicitur homo creatus, de pœnitent.dist.1.c.similem.

LXXX. Regula, De Adamo. Hic natus est immortalis.de consecrat.dist.4.c.placuit igitur.

LXXXI. Regula: In Adamo charitas fuit, antequam peccaret. de pœnitent.distinct.2.c.tolle.c. quomodo. c.princeps. c.quando Adam. c.primus homo. c.illa anima. c.similem. c.sapiens. c.sed nec Adam.c.ut cognouerunt, in prin.& §.1.

LXXXII. Regula, De diabolo. Hic affligens homines ipse plus affligitur. de pœnitent. distinct.

distinct.1.c.potest fieri.§.ægritudo.& ibi glossa.

LXXXIII.Regula, De Lucifero,*de pœnitent.distin.2.c.penult.§.hinc etiam diabolus.c.ult. in prin.usq; ad §.charitas.*

LXXXIIII. Regula,De *iactantia & confidentia, 6.q.1.c.imitare. 16.q.1.c.reuertimini.§.si quis doctus.32.q.5.c.si Paulus.*

LXXXV. Regula, De *conuersione hominis,32.q.2.c.ancillam.§.fin.de pœnitent.distin.1.c. conuertimini,in prin.de pœnitent.dist.7.c.1.c.ult. §.quod quamuis.*

LXXXVI.Regula, De *inconstantia dictorum factorumq;,22.q.4. c.unusquisq;.§.fin. c.incommutabilis. c.non semper. c.magnæ. de pœnitent.dist.1.c.si agamus.c.quamobrem.* Vide item *J.de pœnitentia,usum eius.*

LXXXVII. Regula, De *lege &* Euangelio, *23.q.4. c.hæc autem. §.ex his omnibus,usque ad fin.c.cum in lege.*

LXXXVIII. Regula, De *ueteris & noui testamenti differentia, 31.q.1.c.si quis fuerit. §.sed in ueteri.*

LXXXIX.Regula,De *Augustino &* Hieronymo,*2.q.7.c.quanquam.*

XC.Regula, De *ueneratione sanctorum*. Sine Papæ licentia *non licet aliquem pro sancto uenerari,c.1.de reliquijs.*

XCI. Regula: De nuptijs, carnibus & uino nō abominandis cauetur Apostol. canon. 50. & 52. Vide item s̄. lib. 1. cap. 17. quæst. 3. causa 15. cum sequente. Hactenus, quid credendum uel docēdum sit, est ostensum. Sed & plures huiusmodi regulas uide paßim sub suis speciebus. ut de unitate ecclesiæ s̄. lib. prox. cap. 1. reg. 2. ubi de ecclesia tractatur. Sic etiam de eucharistia, de baptismo, & alijs huiusmodi locis quid credendum uel docendum sit, sub singulis istis locis exponetur. Quid non sit credendum, uide s̄. lib. 1. cap. 17. de hæresi. Hæc de prima fidei quæstione sint dicta.

II. DE VI ET EFFECTV fidei.

I. Regula: Fides iustificat. Quæ regula approbatur per ea quæ proposita sunt s̄. quæst. proxim. reg. 11.

II. Regula: Fides operatur per dilectionem. de pœnitentia dist. 2. c. circumcisio.

III. Regula: Fides non deficit. d. distin. 2. c. firmum. Cōcordant ea quæ habentur s̄. quæst. prox. reg. 58.

IIII. Regula: Quod ex fide non est, peccatum est. 28. q. 1. c. omnes. §. illud uerò. de pœnitent. dist. 3. c. quærat. §. etsi fides desit.

V. Regula: Sine recta fide non ualent bona opera. 24. q. 1. c. odi. c. ubi sana.

III. AC-

III. ACCIDENTIA FIDEI AC doctrinæ Christianæ.

I. *Regula: De symbolo prædicando cauetur de consecrat.dist.4.c.symbolum.*

II. *Regula: Laici de fide disputare non debent. c.quicunq;.2.§.inhibemus.de hæreticis,in 6. l.3.C. de summa trinitate.*

III. *Regula: Sine authoritate Papæ nec noua religio constituenda, nec ordo nouus introducendus. c.ultim.de religiosis domibus.c.1.in prin.eod. ti.in 6.*

IIII. *Regula: Ad fidem quatenus quis sit cogendus, disseritur 23.q.5.c.ad fidem.*

DE SACRORVM LIBRORVM lectione.

V. *Regula: Ratio huius lectionis & usus habetur dist.38. c.sicut. c.iuxta. c.qui ea.M.I.C.libro 3. cap.2.reg.2.*

VI. *Regula: Qui libri sint legendi, uel non? definitur dist.15. c.sancta. §.iam nunc subijciendum, usq; ad §.cæterùm.Apostol.canon.84.*

VII. *Regula: Quo tempore singuli libri legendi, definitur d.§.cæterùm,usq; ad fin.*

VIII. *Regula: Veterum librorum fides ex Hebræis, nouorum ex Græcis uoluminibus petenda. dist.9.c.ut ueterum.Nouell.146.*

IX. *Regula: Si quid parum rationabile in libris*

bris canonicis inuenitur: quid de eo cẽsendum sit, definitur d.dist.9.c.ego solis.& c.si ad scripturas.

IIII. DE CONCIONIBVS, ET primùm de personis concionatorum.

I.*Regula:* De *non ordinatis ad concionandum non admittendis cauetur c.excommunicamus.13. §.quia uerò.de hæreticis.*

II.*Regula:* De *muliere ad concionandum non admittenda cauetur dist.23.c.mulier. item* De *consecrat.distin.4.c.mulier. item c.noua quædam.10. de pœnitent.*

III.*Regula:* De *laicis ad concionandum non admittendis cauetur d.distinct.23. c.mulier.§.laicis. item* De *hæreticis c.cum ex iniuncto.12. & c. sicut.14.*

IIII.*Regula:* De *monachis ad concionandum nõ admittendis cauetur c.1.de capellis monachor. item 16.q.1. c.de monachis.§.fin.c.monachus non. c.adijcimus.c.hinc est.§.item illud.item c.unico.§. personis quoq;.de religiosis domibus,in 6.* Huius *regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *monachus in clericum fuerit ordinatus. 16.q.1. c.sunt nonnulli. §.fin. cum duob.cc.sequentibus, usq; ad §.non est humilitatis.* Altera *exceptio est:*Nisi *monachus sit canonicus regularis. c.quod* Dei *timorem.5.de statu monachorum.* Tertia *exceptio est:*Nisi *diuina*

gratia

gratia intus commoniti monachi concionentur. 16.q.1.c.placet rationabilis.§.ostēdit ergo. Quarta exceptio est: Nisi monachi consulantur ab alijs habitum monachalem suscepturis. d.q.1. c.iuxta Calcedonensis.uers.& à populorum.

V. Regula: De concionatoribus à solo episcopo ordinandis cauetur c.1.de capellis monachor.

VI. Regula: Qualis debeat esse concionator, definitur 8.q.1.c.oportet.

VII. Regula: Omnes ad audiendam cōcionem admittēdi. de consecrat.dist.1.c.episcopus nullum.

VIII. Regula: Vt diligenter concionibus auscultetur, 1.q.1.c.interrogo.

IX. Regula: Vt stantes Euangelium audiant, de consecrat.dist.1.c.apostolica.

X. Regula: Ne ante finitam concionem, & missarum solennia peracta exeant, cauetur d.distin.1. c.omnes fideles, cum duobus cc.sequentibus. Apostol.canon.9.

XI. Regula, De admonendo in concionibus populo, ut decimas & alia ecclesiæ fideliter soluant, c.1.de decimis, in 6. Clement.cupientes.3. §. illos etiam, usq; ad finem.de pœnis.

XII. Regula: De admonendo in concionibus populo, ut operas sibi inuicem exhibeant, cauetur 11.q.1. c.te quidem. §. fin. cum c.sequente Sicut. Hæc de concionibus: de quibus tamen uide plura

5.lib.prox.cap.11.de presbyteris & de parochis.

V. DE ORATIONIBVS.

I.Regula: Vt oratio Dominica matutinis & uespertinis subiungatur, cauetur de consecrat. dist. 5.c.id semper.

II. Regula: Vt præmittatur præfatio Sursum corda, de consecrat. dist.1.c.quando.

III. Regula: Non uerbis tantùm, sed & corde orandum. de consecrat. dist.5.c.non mediocriter. & d.c.quando.

IIII.Regula: In oratione genua flectenda, uel prostrato corpore orandum. Quæ regula ipso quidem iure subsistit. Cui concordat 26.q.7.c.sacerdos.§.diebus etiam remißionis.uerùm eius exceptio prima hæc est: Nisi in die Dominico, & per omnes dies Paschæ usq; ad Pentecostem. dist. 30.c.ult.§.similiter. dist.76. c.scire debet, in prin. uers.neq; ad exorandum. item De consecrat. dist. 3.c.quoniam sunt.

V. Regula, De oratione pro seculari potestate habenda, de consecrat.dist.1.c.de hymnis. §.componuntur.

VI. Regula, De orando pro mortuis, d.dist.1. c.uisum.Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi pro crimine ultimo supplicio sint affecti. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit, uerùm eius replicatio est: Nisi pœnitentiam in uita egerint.13.q.

2.c.quæsitum.Altera exceptio est: Nisi in furto uel latrocinio deprehensi occisi sunt. d.q.2. c.penult. & c.fures.2.de furtis. Tertia exceptio est: Nisi seipsos occiderint.23.q.5.c.placuit. Quarta exceptio est: Nisi clerici in bello, rixa, aut gentilium ludis decesserint. 23.q.8. c.quicunq;. Quinta exceptio est: Nisi excommunicati ante absolutionem fuerint mortui. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ annotata sunt s̃.lib.1. cap.8.quæst.10.reg.18.Sexta exceptio est: Nisi non fuerint baptizati. Hæc exceptio distinguitur in eo qui in confeßione nominis Christiani mortuus est, c.apostolicam.2.de presbytero non baptizato.

VII.Regula: Oratio Dominica delet leuia peccata. de pœnitent. distin.3.c.de cotidianis. Nisi à peccato non desistatur. d.dist.3.c.nihil prodest, in prin.24.q.1.c.odi. Plura de hac exceptione uide s̃.quæst.1.reg.35.except.generali 12.

VIII.Regula: Coniunx sine consensu coniugis orationi uacare non potest, 33.q.4.c.nec uxorem. §.hæc autem, c.apostolus. Plura de hac regula uide ĩ.de debito coniugali, in prin.

IX.Regula: Ne cum excommunicato uel clerico deposito preces coniungantur, cauetur Apostol.canon.10.cum sequẽte. Nec cum hæretico. Apostol.canon.44.& 63.

X.Regula, De oratione quæ dicitur in secreta

in festo

plex. §. si autem aliquis. Duodecima exceptio est: Nisi iustus non perseuerauerit usque ad finem. de pœnitent. distinct. 2. c. si enim. §. fin. c. apostolus. c. mirandum. c. multi, in prin. item De pœnitent. distinct. 4. c. si ex bono. c. in domo. Vide insuper s. reg. 10. de prædestinatione. Planè huius exceptionis replicatio uidetur in peccato remisso: hoc enim amplius imputari non uidetur, quamuis postea rursus peccauerit. Quæ tamen replicatio est controuersa. Primùm enim reprobatur d. distin. 4. in prin. cum c. 1. sequente. item c. constat, cum sequentib. usq; ad §. eorum uerò. item d. distin. 4. c. quid est quod dicitur. c. qui recedit. §. finis huius. §. fin. cum sequentibus, usq; ad c. intermittentes. item d. c. intermittentes. §. fin. cum c. uæ eis, sequente. c. ult. §. sicut ergo, usq; ad fin. Deinde in contrarium approbatur replicatio proposita d. distinct. 4. c. quid est quod dicitur. c. qui recedit, in prin. c. uæ eis. §. fin. cum sequentibus, usq; ad c. ult. item d. c. ult. in prin. item De consecrat. distin. 4. c. quomodo. §. nam redire dimissa. Hæc antinomia soluitur per distinctionem remißionis quæ fit secundum iustitiam, & eam quæ fit secundum præscientiam, de pœnitent. distin. 4. c. peccatum. §. eorum uerò. c. si ex bono. §. finis ergo. c. in domo patris. §. sic itaq;. c. hanc societatem. §. qui ergo peccata. Sed & alia solutio adfertur à Gratiano d.

distinct.

distinct.4.c.ultim.§.sed his authoritatibus.

Quibus remittendi ius competit?

Hactenus de causis iustificationis, harumq; exceptionibus actum est. Nunc, quibus remittēdi ius competat, uidendum.

XXXVI. Regula: *Solus Christus & spiritus sanctus peccata dimittit. de consecrat. distinct.4.c. nemo tollit. item 1.q.1.c.ut euidenter.*

XXXVII. Regula: *Hæretici peccata dimittere non possunt. 24.q.1.c.didicimus.§.fin. Plures huiusmodi regulas uide ℈. de pœnitentium absolutione: item s̃.lib.1.cap.11.quæst.3.*

Euentus remißionis.

XXXVIII. Regula: *Etiam remissa peccata puniuntur. de pœnitent. distin.1. c.si peccatum. c. sicut primi.*

XXXIX. Regula: *Quãuis bona opera non proficiãt ad remißionem peccatorum, non tamen debent omitti. 13. q.2. c.animæ. uers. non ideo tamen. Hæc de iustificationis articulo sint dicta.*

De charitate quid credendum sit, & docendum?

XL. Regula: *Definitio seu potius descriptio charitatis habetur De pœnitent. dist.2. c.charitas est, in prin. usq; ad §.ergo si charitatem.*

XLI. Re-

XLI. Regula: *Charitas appellatur unctio inuisibilis d.dist.2.c.unctio.*

XLII. Regula: *Charitas dicitur aqua d.dist.2.c.charitas est aqua.*

XLIII. Regula: *Diuisio charitatis in perfectam & imperfectam, d.distin.2.c.charitas in quibusdam.*

Species charitatis.

XLIIII. Regula: Dilectio Dei quid sit, definitur d.distin.2. c.charitas est. §.& quid est Deum. Qualis dilectio Dei esse debeat, definitur d.c.charitas est.§.ergo si charitatem.uers.si tamē Deum. & §.illi uerò plus quàm se.

XLV. Regula: Dilectio proximi specialiter describitur d.c.charitas est.§.proximos, usq; ad d.§.illi uerò plus quàm se.item 23.q.4.c.debet.

XLVI. Regula: De charitate sui ipsius seu philautia, quatenus concessa, d. c.charitas est.§.corpus nostrum.

XLVII. Regula: Ordo charitatis peruersus quis sit, definitur d.c.charitas est.§.ordinem dilectionis.

Propria charitatis, & effectus.

XLVIII. Regula: *Sine charitate non remittitur peccatum.de pœnitent.dist.2.c.1.§.fin.c.charitas est aqua. §.sine charitate. §.Amen, Amen.c.ego sum.ibid.dist.7.c.nullus.§.scriptum est.*

XLIX. Re-

XLIX. Regula: Charitatem habens non peccat. d. dist. 2. c. 1. §. fin. c. ficta charitas. §. fin.

L. Regula: Charitas liberat sà mundanis cupiditatibus. d. dist. 2. c. ualida. c. charitas est, in prin. uers. mors criminum. §. ergo si charitatem. uers. seculi blandimenta.

LI. Regula: Charitas facilè peccato resistit. d. §. ergo si charitatem. §. quoniam si ex toto corde.

LII. Regula: Charitas omnia difficilia perficit. d. §. ergo si charitatem. uers. & omnia.

LIII. Regula: Charitas est excellentior uia ad Deum. d. c. charitas est. §. hæc est charitas.

LIIII. Regula: Charitas omnia tolerat. de pœnitent. dist. 3. c. ult. §. hæc propter.

LV. Regula: Omnium bonorum radix est charitas. de pœnitent. dist. 2. c. quia radix.

LVI. Regula: Qui charitatem habet, non sitiet in æternum. d. distinct. 2. c. charitas est aqua, in prin.

LVII. Regula: Bona opera sine charitate non prosunt. declaratur de pœnitent. distinct. 3. c. ult. in prin.

LVIII. Regula: Charitas non excidit, uel deseri nequit. de pœnitent. distin. 2. c. charitas quæ. c. radicata. c. charitas est, in prin. uers. corruptionis nescia. c. charitas nunquam. c. unctio. c. ficta. c. firmum. Contradicit d. dist. 2. c. ut cognouerunt. c. si

enim.c.ult.§.charitati,usq; ad fin. Vide item ĩ.de pœnitent.inter exceptiones. Distinguitur regula proposita in charitate imperfecta,d.dist.2.c.charitas est aqua.§.fin.c.super tribus.

LIX.Regula: Subiectum charitatis. An charitas sit in reprobis, & ijs qui aliquando peccaturi sunt criminaliter, disseritur d.dist.2.c.1.§.fin.c. si enim.§.fin. c.apostolus.c mirandum.c.multi bene.§.1. An charitas fuerit in Adamo, antequam peccaret,uide ĩ.reg.81.

LX.Regula: Cõtrarium charitatis est odium. de pœnitent.distinct.2.c.tolle charitatem. Hæc de charitate.

LXI. REGVLA. De obedientia disseritur 8.q.1. c.sciendum. 11.q.3.c.non semper.c.si dominus.c.quid ergo. Vide item s̃.lib.proxim.cap.5. reg.40.

LXII.Regula:De studio pietatis disseritur distinct.47.c.comes.

LXIII.Regula: De iustitia disseritur 24.q.1. c.ubi sana.

LXIIII.Regula: De liberalitate,quis eius sit modus, definitur distin.86. c.donare, cum duobus sequentib. c.non satis,cum sequentib.usq; ad c.qui dementiam. Plura de liberalitate uide s̃.lib.prox. cap.8.quæst.8.reg.37.& cap.5.reg.44.

LXV. Regula, De conscientia, 11.q.3. c.quid

obest.

obest. c. senti. c. in cunctis. c. custodi. c. inter uerba. c. non sunt. 12. q. 1. c. nolo.

LXVI. Regula, De timore Dei, 11. q. 3. c. qui omnipotentem.

LXVII. Regula, De ira Dei, de pœnitent. distin. 3. c. productior. § fin.

LXVIII. Regula, De misericordia, 23. q. 4. c. est iniusta. c. ne amisso. c. duo ista. item distin. 86. c. qui clementiam.

LXIX. Regula, De sapientia, de pœnitent. distin. 2. c. sapiens.

LXX. Regula, De persecutione, 23. q. 4. c. qui secundum. c. ille gladium. §. porrò. c. nimium. §. item si semper, cum sequentibus. item 23. q. 5. c. non nos. 24. quæst. 1. c. à recta. Vide item s̃. lib. 1. cap. 17. quæst. 1.

LXXI. Regula, De martyrio, de pœnitent. dist. 1. c. potest fieri, in prin.

LXXII. Regula, De continentia, 33. q. 5. c. secundum.

LXXIII. Regula, De uirtutibus & uitijs in genere, c. sæpe. dist. 41. de pœnitent. dist. 2. c. charitas est aqua. §. fin. cum sequentib. usque ad c. sciendum. item d. dist. 2. c. super tribus.

LXXIIII. Regula, De præmijs uirtutum & bonorum operum, item de pœnis uitiorum, de pœnitent. dist. 1. c. nunquid, c. si cui. §. sicut, de pœni-

tent. dist.3.c.pium est. c.si quando. c.cauendum.c. quid ergo.c.ult.in prin. de pœnitent.distin.4.c.si euerterit.c.hoc nobis. c.de pertuso. c.intermittentes, in prin.usque ad §.porrò. c.ult.§.sic & bona. de pœnitent.dist.5.c.1.§.pium.

LXXV. Regula, De malis, quæ sint, 15.q.1.c. illa cauenda.§.fin.

LXXVI. Regula, De delitijs, distinct.41.c. delitiæ.

LXXVII. Regula, De negligentia, dist.83.c. ult.§.sicut autem.

LXXVIII. Regula, De caritate annonæ, 16. q.1.c.reuertimini.§.si quando.q.7.c.maiores.

LXXIX. Regula, De creatione hominis: quare non simul, sed alter ex altero sit creatus, disseritur 33.q.5.c.ult.in prin. Quid sit quòd ad similitudinem Dei dicitur homo creatus, de pœnitent.dist.1.c.similem.

LXXX. Regula, De Adamo. Hic natus est immortalis.de consecrat.dist.4.c.placuit igitur.

LXXXI. Regula: In Adamo charitas fuit, antequam peccaret. de pœnitent.distinct.2.c.tolle.c. quomodo. c.princeps. c.quando Adam. c.primus homo. c.illa anima. c.similem. c.sapiens. c.sed nec Adam.c.ut cognouerunt, in prim.& §.1.

LXXXII. Regula, De diabolo. Hic affligens homines ipse plus affligitur, de pœnitent. distinct.

distinct.1.c.potest fieri.§.ægritudo.& ibi glossa.

LXXXIII. Regula, De Lucifero, *de pœnitent.distin.2.c.penult.§.hinc etiam diabolus.c.ult. in prin. usq; ad §.charitas.*

LXXXIIII. Regula, De *iactantia & confidentia, 6.q.1.c.imitare. 16.q.1.c.reuertimini.§.si quis doctus.32.q.5.c.si* Paulus.

LXXXV. Regula, De *conuersione hominis, 32.q.2.c.ancillam.§.fin.de pœnitent.distin.1.c. conuertimini, in prin. de pœnitent.dist.7.c.1.c.ult. §.quod quamuis.*

LXXXVI. Regula, De *inconstantia dictorum factorumq;, 22.q.4. c.unusquisq;.§.fin. c.incommutabilis. c.non semper. c.magnæ. de pœnitent. dist.1.c.si agamus.c.quamobrem.* Vide item *J.de pœnitentia, usum eius.*

LXXXVII. Regula, De *lege &* Euangelio, *23.q.4. c.hæc autem. §.ex his omnibus, usque ad fin.c.cum in lege.*

LXXXVIII. Regula, De *ueteris & noui testamenti differentia, 31.q.1.c.si quia fuerit. §.sed in ueteri.*

LXXXIX. Regula, De Augustino & Hieronymo, *2.q.7.c.quanquam.*

XC. Regula, De *ueneratione sanctorum.* Sine Papæ *licentia non licet aliquem pro sancto uenerari, c.1.de reliquijs.*

XCI. Regula: De nuptijs, carnibus & uino nõ abominandis cauetur Apostol. canon. 50. & 52. Vide item s̃. lib. 1. cap. 17. quæst. 3. causa 15. cum sequente. Hactenus, quid credendum uel docẽdum sit, est ostensum. Sed & plures huiusmodi regulas uide paßim sub suis speciebus. ut de unitate ecclesiæ s̃. lib. prox. cap. 1. reg. 2. ubi de ecclesia tractatur. Sic etiam de eucharistia, de baptismo, & alijs huiusmodi locis quid credendum uel docendum sit, sub singulis istis locis exponetur. Quid non sit credendum, uide s̃. lib. 1. cap. 17. de hæresi. Hæc de prima fidei quæstione sint dicta.

II. DE VI ET EFFECTV fidei.

I. Regula: Fides iustificat. Quæ regula approbatur per ea quæ proposita sunt s̃. quæst. proxim. reg. 11.

II. Regula: Fides operatur per dilectionem. de pœnitentia dist. 2. c. circumcisio.

III. Regula: Fides non deficit. d. distin. 2. c. firmum. Cõcordant ea quæ habentur s̃. quæst. prox. reg. 58.

IIII. Regula: Quod ex fide non est, peccatum est. 28. q. 1. c. omnes. §. illud uerò. de pœnitent. dist. 3. c. quærat. §. etsi fides desit.

V. Regula: Sine recta fide non ualent bona opera. 24. q. 1. c. odi. c. ubi sana.

III. ACCIDENTIA FIDEI AC doctrinæ Christianæ.

I. Regula: *De symbolo prædicando cauetur de consecrat.dist.4.c.symbolum.*

II. Regula: *Laici de fide disputare non debent. c.quicunq;.2.§.inhibemus.de hæreticis,in 6.l.3.C. de summa trinitate.*

III. Regula: *Sine authoritate Papæ nec noua religio constituenda, nec ordo nouus introducendus. c.ultim.de religiosis domibus.c.1.in prin.eod. tt.in 6.*

IIII. Regula: *Ad fidem quatenus quis sit cogendus,disseritur 23.q.5.c.ad fidem.*

DE SACRORVM LIBRORVM lectione.

V. Regula: *Ratio huius lectionis & usus habetur dist.38. c.sicut. c.iuxta. c.qui ea.M.I.C.libro 3. cap.2.reg.2.*

VI. Regula: *Qui libri sint legendi,uel non? definitur dist.15. c.sancta. §.iam nunc subijciendum, usq; ad §.cæterùm.Apostol.canon.84.*

VII. Regula: *Quo tempore singuli libri legendi,definitur d.§.cæterùm,usq; ad fin.*

VIII. Regula: *Veterum librorum fides ex Hebræis, nouorum ex Græcis uoluminibus petenda. dist.9.c.ut ueterum.Nouell.146.*

IX. Regula: *Si quid parum rationabile in li-*

bris canonicis inuenitur: quid de eo cēsendum sit, definitur d.dist.9.c.ego solis.& c.si ad scripturas.

IIII. DE CONCIONIBVS, ET primùm de personis concionatorum.

I.*Regula*: De *non ordinatis ad concionandum non admittendis cauetur c.excommunicamus.13. §.quia uerò.de hæreticis.*

I I.*Regula*: De *muliere ad concionandum non admittenda cauetur dist.23.c.mulier. item* De *consecrat.distin.4.c.mulier. item c.noua quædam.10. de pœnitent.*

I I I. *Regula*: De *laicis ad concionandum non admittendis cauetur d.distinct.23. c.mulier.§.laicis. item* De *hæreticis c.cum ex iniuncto.12. & c. sicut.14.*

I I I I.*Regula*: De *monachis ad concionandum nō admittendis cauetur c.1.de capellis monachor. item 16.q.1. c.de monachis.§.fin.c.monachus non. c.adijcimus.c.hinc est.§.item illud.item c.unico.§. personis quoq;.de religiosis domibus,in 6.* Huius *regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *monachus in clericum fuerit ordinatus. 16.q.1. c.sunt nonnulli. §.fin. cum duob.cc.sequentibus, usq; ad §.non est humilitatis.* Altera *exceptio est:*Nisi *monachus sit canonicus regularis. c.quod* Dei *timorem.5.de statu monachorum.* Tertia *exceptio est:*Nisi *diuina*

gratia

gratia intus commoniti monachi concionentur. 16.q.1.c.placet rationabilis.§.ostẽdit ergo.Quarta exceptio est: Nisi monachi consulantur ab alijs habitum monachalem suscepturis. d.q.1. c.iuxta Calcedonensis.uers.& à populorum.

V.Regula: De concionatoribus à solo episcopo ordinandis cauetur c.1.de capellis monachor.

VI. Regula: Qualis debeat esse concionator, definitur 8.q.1.c.oportet.

VII.Regula: Omnes ad audiendam cõcionem admittẽdi. de consecrat.dist.1.c.episcopus nullum.

VIII. Regula: Vt diligenter concionibus auscultetur,1.q.1.c.interrogo.

IX. Regula: Vt stantes Euangelium audiant, de consecrat.dist.1.c.apostolica.

X.Regula: Ne ante finitam concionem,& missarum solennia peracta exeant,cauetur d.distin.1. c.omnes fideles,cum duobus cc.sequentibus.Apostol.canon.9.

XI. Regula, De admonendo in concionibus populo,ut decimas & alia ecclesiæ fideliter soluant, c.1.de decimis,in 6. Clement.cupientes.3. §. illos etiam,usq; ad finem.de pœnis.

XII. Regula: De admonendo in concionibus populo,ut operas sibi inuicem exhibeant,cauetur 11.q.1. c.te quidem. §. fin. cum c.sequente Sicut. Hæc de concionibus: de quibus tamen uide plura

2.c.quæsitum.Altera exceptio est: Nisi in furto uel latrocinio deprehensi occisi sunt. d.q.2. c.penult. & c.fures.2.de furtis. Tertia exceptio est: Nisi seipsos occiderint.23.q.5.c.placuit. Quarta exceptio est: Nisi clerici in bello, rixa, aut gentilium ludis decesserint. 23.q.8. c.quicunq;. Quinta exceptio est: Nisi excommunicati ante absolutionem fuerint mortui. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ annotata sunt s̃.lib.1. cap.8.quæst.10.reg.18.Sexta exceptio est: Nisi non fuerint baptizati. Hæc exceptio distinguitur in eo qui in confeßione nominis Christiani mortuus est, c.apostolicam.2.de presbytero non baptizato.

VII.Regula: Oratio Dominica delet leuia peccata. de pœnitent. distin.3.c.de cotidianis. Nisi à peccato non desistatur. d.dist.3.c.nihil prodest, in prin.24.q.1.c.odi. Plura de hac exceptione uide s̃.quæst.1.reg.35.except.generali 12.

VIII. Regula: Coniunx sine consensu coniugis orationi uacare non potest,33.q.4.c.nec uxorem. §.hæc autem.c.apostolus. Plura de hac regula uide ĩ.de debito coniugali, in prin.

IX.Regula: Ne cum excommunicato uel clerico deposito preces coniungantur, cauetur Apostol.canon.10.cum sequẽte. Nec cum hæretico.Apostol.canon.44.& 63.

X.Regula, De oratione quæ dicitur in secreta

in festo

in festo S.Leonis immutata, c.cum Marthæ.6. §. tertio loco.de celebrat.missar. Hæc de orationib.

DE DIVINIS OFFIcijs & sacris mysterijs. Cap. II.

I. A' QVIBVS DIVINA OFficia & sacra mysteria peragenda?

PRima regula: *De non ordinato cauetur c.1. de clerico non ordinato.item 16.q.1.c.generaliter. §.fin. & c.cunctis,in prin. item* De *consecrat.distin.1.c.1.§.si autem,ut legitur. c.sicut non,in prin.c.hic ergo.uers.aut ab episcopo.*

II.Regula:De *suspenso uel deposito cauetur c. 1.cum quinq; cc.sequentibus.item c.penult.& ult. de clerico excommunicato.*

III. Regula: De *concubinario uel fornicario cauetur c.uestra.7.& c.ult.de cohabitat.clericor.*

IIII.Regula: De *eo cui manus mutilata est,cauetur c.presbyterum.2.de clerico ægrotante.*

V.Regula:De *leproso cauetur c.de rectoribus. 3.& c.tua nos.4.eod.tt.*

VI. Regula, De *eo qui cum muliere rem habuit præcedente nocte,à sacris mysterijs arcendo, 33.q.4.in prin.cum duob.cc.sequentib.*

VII.Regula: De *eo qui per somnum sibi uisus est*

est coire, differitur distinct.6.per totam.

VIII. *Regula: De eo qui in crimen lapsus est, cauetur c.ult.de tempor.ordinat. dist.50.c.si post, in prin.c.qui sa... c.presbyteros.*

IX. *Regula: De Simoniacis & alijs hæreticis cauetur 1.q.1. c.fertur. c.sicut. c.si presbyter. §. quod autem, cum sequentibus, usq; ad c.intra catholicam. Obijcitur d.q.1.c.si iustus, cum sequentibus, usq; ad c.remißionem. §.sed notandum. Solutio per distinctionem subijcitur d. §.sed notandum, cum sequentib.usq; ad c.hi quoscunq;.Sed & concordat huic solutioni d.q.1. c.uilißimas. §.patet.item c.per Esaiam. §.sed obijcitur.*

X. *Regula, De ualetudinario, 7.q.1.c.illud. §. fin.q.2.in prin.cum sequentib.usq; ad q.8.*

XI. *Regula: De non ieiuno cauetur 7.q.1.c.nihil. §.nullus.*

XII. *Regula, De eo qui idolis sacrificauit, distin.50.c.presbyteros.*

XIII. *Regula: De monachis cauetur Clemēt. 1.de priuilegijs. item 16.q.1.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.monachus. item d.q.1. c.alia causa.c. placuit, cum sequentibus, usq; ad c.qui uerò. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi monachus factus sit clericus. d.q.1. c.si quis monachus. Vide item s.cap.prox. de concionibus, reg.4. except.1. Altera exceptio est: Nisi monachus presbyter sit*

factus.

factus.d.q.1.c.adijcimus.§.monachi autem.item c. doctus, cum sequentib. usq; ad c.sic uiue. item c.si quis monachus. c.in parochia.c.placet rationabilis.§.ecce sufficienter,usq; ad fin. Tertia exceptio est: Nisi sibi inuicem monachi ministrent.16.q.1.c. 1.§.quamobrem. uers.nisi sibi inuicem. Quarta exceptio est: Nisi in monasterio diuina celebrent. d.q.1.c. Agapitus.c.ubicunq;.

XIIII. Regula: De ijs qui malis moribus præditi sunt. Hi diuina officia celebrare non prohibentur, nec inde offendiculum est sumendum. 1.q. 1. c.significastis,cum sequentibus, usq; ad c.sacerdotes. Contradicit d.q.1.c.sacerdotes,cum sequentib.usq; ad c.interrogo.item c.neq; potest,in prin. Soluit Gratianus hanc contrarietatem d.c.neque potest.§.cum uita,usq; ad c.baptizandis. Plura de hac regula uide j.cap.prox.de sacramentis in genere ex persona ministrantis.

XV. Regula: Sacra ministeria à quo cœpta sunt, perfici debent.7.q.1.c.nihil contra.§.non tamen quod naturæ.§.nullus post.item De cõsecrat. dist.1.c.nullus episcopus.§.cum uerò ingressus.

II. QVI AD SACRA MYsteria admittendi?

I. Regula: De excommunicatis & interdictis ad diuina non admittendis cauetur c.in Lateranensi.31.in prin.uers.nec excõmunicatos. de præbendis.

bendis. c.cum & plantare.3. §.excommunicatos. de priuilegijs. c.is qui.18. in prin. de sentent. excom. in 6. Concordant item ea quæ habentur s. lib.1.cap.8.quæst.10.reg.22.& cap.9.q.4.reg.1.

III. VBI DIVINA OFFICIA celebranda?

I. Regula: *In oratorijs uel ædificijs priuatis orare quidem licet, alia autem officia diuina peragere non licet. de consecrat. distin.1.c.1. §.si enim Iudæi.uers.& non in alijs. & §.fin.c.sicut non alij.c.hic ergo. c.unicuiq;, cum c.sequente Clericos.* M.I.C.*lib.3.cap.7.de sacrificijs, reg.2.* Excipiuntur *hospitalia propter consuetudinem, Clement. quia contingit.2.§.fin.de religiosis domibus.* Excipitur *item causa necesitatis d.c.1. §.si enim Iudæi. uers.& hæc si summa. & d.c.sicut non alij. uers.nisi summa coegerit.& uers.nisi pro summa.*

II. Regula: *In ecclesia polluta diuina officia nō celebranda. c.is qui.18. in princ. de sententia excom.in.6.*

III. Regula: *In locis interdictis diuina officia non celebranda, per ea quæ proposita sunt s.lib.1. cap.9.quæst.4.reg.1.*

IIII. QVANDO ET QVO ordine diuina officia celebranda?

I. Regula: *De horis canonicis, quæ sint, & quæ illarum*

illarum sit ratio, explicatur c.1.in prin.item uers. propheta dicente,usq; ad fin.de celebrat.missar.

II.Regula: Vt horæ canonicæ studiosè ac deuotè obseruentur, cauetur d.c.1.in prin.& c.delentes.9.eod.tt.item Clement.1.eod.tt.

III.Regula: Vt ordo in diuinis officijs celebrãdis æqualiter ab omnibus obseruetur, cauetur ac declaratur de consecrat.distin.5.c.conuenit. Concordat J.quæst.prox.reg.2.

IIII.Regula: Ordinem, quem metropolitani tenent, comprouinciales eorum obseruare debẽt. de consecrat.dist.1.c.altaria.§.ad celebranda.

V.Regula: Clerici commensales domestici cardinalium & episcoporum possunt se illis in diuinis officijs celebrãdis coaptare. Clement.dignum.2.de celebrat.missarum.

V. MODVS ET ADIVNCTA diuinorum officiorum celebrandorum.

I. Regula, An cantando diuina celebrari possint? Deciditur quòd sic,de consecrat.dist.1.c.de hymnis,cum c.sequente Hi duo.

II. Regula, De lasciua melodia in cantando uitanda, c.1.de uita & honestate clericor.in extrauag.comm.

III.Regula: Vt omnes unum & eundem modum ac ordinem in psallendo seruent, cauetur distinct.

ſtinct.12. c.penult. & ultim. Concordat *s.quæſt. prox.reg.3.*

IIII. Regula: *In cœna* Domini Gloria *in excelſis* Deo *cantanda. de conſecrat.diſtinct.1.c.porrò* Gloria.

V. Regula: *Surſum corda in præfatione dicendum.d.diſt.1.c.quando autem.*

VI. Regula: De *nouem præfationibus miſſarũ cauetur d.diſt.1.c.inuenimus.*Additur *decima diſt. 70.c.ult.§.fin.*

VII. Regula: *In die reſurrectionis,*Pentecoſtes, *& alijs diebus quid quantumq́; canendum uel legendum ſit, definitur* De *conſecrat.diſt.5. c.in die reſurrectionis.*

VIII. Regula: *Vt celebrans diuina officia ſemper habeat alium adiunctum,qui eo deficiente uices eius ſuppleat, de conſecrat. diſt.1.c.ut illud. c. epiſcopus. c.iubemus.c.hoc quoq;. item 7.q.1.c.illud diuini,cum c.ſequente* Nihil *contra.*

IX. Regula: *Vt laici à clericis loco ſint ſeparati,& ne laici ad altare accedant,uel preſbyterium ingrediantur, c.1.de uita & honeſtate clericor.c. 1.§.fin.de cohabitat.clericor. item* De *conſecrat. diſt.2.c.ſacerdotum.*

X. Regula: Ne *ſine igne & aqua ſacrificetur. c.ult.de celebrat miſſar.*

XI. Regula: De *ſale cœleſti in ſacrificijs offe-*

rendo cauetur De *consecrat. dist. 4. c. sal cœlestis.*

VI. EVENTVS DIVINOrum officiorum.

I Regula: De *effectu sacrificiorum disseritur 13. q. 2. c. tempus. §. cum sacrificia, usq; ad §. de obseruatione.*

II. Regula: *Ne aliquid pro diuinis officijs detur uel exigatur, cauetur 1. q. 1. c. baptizandis, cum sequentibus, usq; ad c. statuimus decretum.*

III. Regula: *Diuinis peractis ægroti uisitandi, postea excūdum ad opus rurale. c. 1. §. deinde peractis. de celebrat. missarum.*

VII. DE MISSA SEQVVNtur specialia.

I. Regula, De *origine missæ, habetur* De *consecrat. dist. 1. c. Iacobus.*

II. Regula, De *causa missæ & usu, habetur c. cum creatura. 11. de celebrat. missar.*

A' QVIBVS MISSA SIT celebranda?

III. Regula: *Ab episcopis, non corepiscopis, nec alijs non sacratis missa celebranda. de consecrat. dist. 1. c. 1. §. si enim Iudæi. uers. ab episcopis. c. sicut non alij, in prin. c. hic ergo.*

IIII. Regula: A' *diacono missa non celebranda. c. ex literis. 2. de clerico non ordin.*

V. Regula: A' *concubinario missa non celebranda.*

da.c.nullus,cum c.ſequente Præter,in prin.uſq; ad §.præcipientes.diſtin.32.Obijcitur ſimul & obiectio ſoluitur d.c.præter.§.uerùm principia.

VI. Regula:Ab eo qui in mortali crimine conſtitutus eſt,miſſa non celebranda. c.de homine.7. de celebrat.miſſar.

VII. Regula : A' ieiuno miſſa eſt celebranda, non ab ebrio,qui nondum crapulam concoxit. de conſecrat. diſt.1.c.ſacramenta. item c.ſi conſtiterit.12.de accuſationibus.

VIII.Regula:A' Simoniaco miſſa celebranda non eſt.c.tanta.7.§.item omnis.de Simonia.

VBI MISSA SIT CElebranda?

IX.Regula: Non niſi in ſacratis locis miſſa eſt celebranda. de conſecrat.diſt.1.in prin.& c.1.§.ſi enim Iudæi.uerſ.& non in alijs. c.ſicut non alij.c. miſſarum.c.hic ergo.c.nullus preſbyter.Huius regulæ exceptio prima hæc eſt : Niſi neceſſitas exigat alio loco miſſam celebrari. d.diſtin.1.in prin. uerſ.abſq; magna neceſſitate. & d.uerſ. & non in alijs. ibi: & hæc ſi ſumma. item d.c.ſicut non alij. uerſ.niſi ſumma.& uerſ.niſi pro ſumma. Huius exemplum proponitur d.diſtinct.1.c.concedimus. Altera exceptio eſt:Niſi epiſcopus in altari uiatico miſſam celebret, uel celebrari ſibi faciat. c.ult. de priuileg.in 6. Tertia exceptio eſt:Niſi in ora-

torijs priuatis. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur De cõsecrat.dist.1.c.si quis etiam. Distinctioni concordat d.distinct.1. c.unicuique, in fine.

X. Regula: In monasterio missa celebrãda non est.18.q.2.c.abbas in monasterio.uers.neq; ab episcopo.c.abbatem cuilibet,in fine.c.luminoso.Contradicit d.q.2. c.dudum.uers.aut si fortè ad peragenda.item c.penult.§.fin.

XI. Regula: Non in eodem altari presbyter missam celebrare debet,in quo episcopus eo die celebrauit.de consecrat.dist.2.c.ult.

XII. Regula: Vbi paganus sepultus est,missam celebrare non licet. de consecrat.dist.1.c.ecclesiã.

XIII. Regula: Non super monumentis mortuorum missa est celebranda. d. distinc.1. c.non oportet.

XIIII. Regula: Missæ priuatæ in loco publico non sunt celebrandæ. d.distin.1.c.& hoc attendendum.

XV. Regula: Tam in metropolitana,quàm in alijs ecclesijs missa est celebranda. de consecrat.distinct.2.c.institutio.

XVI. Regula: Vbi episcopus tenetur chrisma conficere,ibi missam quoque eo die celebrare debet, non alibi. c.te referente. 12. de celebratione missarum.

QVAN-

QVANDO MISSA CELEbranda?

XVII. Regula: *Ante horam diei tertiam missa non est celebranda. Quæ regula approbatur simul & distinguitur* De *consecrat. distin. 1. c. nocte sancta. c. & hoc attendendum. uers. quæ hora tertia.* Contradicit *d. dist. 1. c. necesse est. uers. nisi prima diei parte.*

QVOTIES MISSA CELEbranda?

XVIII. Regula: Non *nisi una missa singulis diebus ab uno sacerdote est celebranda. de consecrat. dist. 1. c. sufficit. item* De *consecrat. missarum c. consuluisti. 3. & c. te referente. 12. in prin.* Huius *regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *in die natiuitatis. Quæ exceptio approbatur d. c. consuluisti. 3. uers. excepto die natiuitatis.* Cui *concordat d. c. nocte sancta. Altera exceptio est:* Nisi *necessitas aliud suadeat.* Quæ *exceptio approbatur d. c. 3. uers. nisi causa necessitatis.*

QVOMODO MISSA CElebranda?

XIX. Regula: *Ad modum metropolitanæ ecclesiæ in alijs quoq; ecclesijs missa est celebranda. de consecrat. dist. 2. c. institutio.*

ANTECEDENTIA.

XX. Regula, De *alterius parochiano prius*

ab ecclesia eijciendo, 9.q.2. c.in dominicis, cum c. sequente Nullus.

ADIVNCTA MISSAE.

XXI. Regula: De *habitu missificantis cauetur dist.23.c.ecclesiastica.* Etiam *sine pallio & sandalis missa celebrari potest. c.ultim.de authoritate pallij.*

XXII. Regula: De *uerbis canonis missae, quae ab* Euangelistis *dicta non fuerunt. c. cum* Marthae.*6.in prim.usq; ad §.quaesiuisti.de celebratione missarum.*

XXIII. Regula, De *ijs quae in missa sunt decantanda, habetur c.consiliũ.4.d.tt.item* De *consecrat.dist.1.c.porrò gloria.*

XXIIII. Regula: De *nouem praefationibus missae cum adiecta decima uide s̄.quaest.5.reg.6.*

XXV. Regula, De *precibus tempore missae perorandis, habetur c.unico, de celebrat.missar.in extrauag.com.*

XXVI. Regula: Vt *pro defunctis oratio habeatur, de consecrat.dist.1.c.uisum.* Huius *regulae exceptiones uide s̄.cap.prox.quaest.5.reg.5.*

XXVII. Regula: De *non recitandis nominibus eorum, pro quibus oratio fit, cauetur d.c.uisum.§.fin.cum c.sequente.*

XXVIII. Regula: De *denunciandis festiuitatibus cauetur* De *consecrat.dist.3.in prin.*

XXIX. Re-

XXIX. Regula: De missa singulis diebus audienda cauetur c. quidam. 2. de celebrat. missarum.

XXX. Regula: Vt auditores semper aliquid offerant, cauetur De consecrat. distinct. 1. c. omnis Christianus.

XXXI. Regula: Clericus baculo aut capite uelato ad celebrandum missarum solennia ne ingrediatur, cauetur d. distin. 1. c. nullus episcopus, in princ. Hæc de missa: de qua tamen uide plura in præcedentibus de diuinis officijs, & s. cap. prox. de concionib. & de orationibus.

DE SACRAMENTIS. Cap. III.

I. DE SACRAMENTIS IN genere.

PRima regula, De definitione sacramenti, habetur 1. q. 1. c. multi secularium. §. sacramentum. de consecrat. distin. 2. c. sacrificium. Declaratur d. dist. 2. c. signum.

II. Regula, De ratione nominis, habetur d. c. multi. §. sunt autem sacramenta. uers. quæ ob id sacramenta, usq; ad uers. quæ ideo fructuosa. item d. distinct. 2. c. qui manducant. §. ista ideo dicuntur sacramenta.

III. Regula, De diuisione sacramentorum in sacramenta necessitatis & dignitatis, habetur 1. q.

1.c.remißionem.§.sed notandum est.

IIII.Regula: Species sacramentorum enumerantur d.q.1.c.multi secularium.§.sunt autem sacramenta.

V.Regula: Omnia sacramenta crucis signaculo perficiuntur. de consecrat.dist.5.c.nũquid non.

VI.Regula, De sacramentis non iterandis, c.1. & c.presbyter.3. de sacramentis non iterandis. item dist.68.in prin.cum duob.cc.sequentibus.1.q.7.c.etsi illa.§.breuiter, cum duob.cc.sequentibus. Huius regulæ exceptio est: Nisi sacramentum ab eo sit administratum, qui eius administrandi ius non habet. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ iam proposita sunt. Vide item de regula proposita infrà in sacramento baptismatis reg.60.

VII.Regula, De effectu sacramentorum. Spiritus sanctus sacramentorum effectum latenter operatur.1.q.1.c.multi secularium.§.sunt autem sacramenta.uers.quæ ideo fructuosè. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi is qui sacramẽta administrat, malus sit, uel non idoneus, aut ius administrandi ea non habeat. Hæc exceptio reprobatur 1.q.1. c.si iustus, cum sequentibus, usq; ad c. remißionem. §.sed notandum. item d.q.1. c.intra catholicam, cum sequentibus, usq; ad c.ita fit uerbum.item d.q.1.c.cum scriptura, cum sequentibus,

usq;

usq; ad c.sacerdotes. Contradicit *d.q.1.c.sacerdotes,cum sequentib.usq; ad c.neq; potest.§.cum uita.* Soluitur hæc obiectio *d.§.sed notandum,cum sequentib. usq; ad c.hi quoscunq;.* item soluitur *d.q.1.c.uilißimus.§.patet ergo. & d.§.cum uita,cũ tribus cc.sequentibus.* Concordat item huic solutioni *dist.32.c.præter.§.uerùm principia.* item *15.q.8.c.1.& c.penult.* Planè admittitur exceptio proposita in Simoniacis & alijs hæreticis,*d.q.1.c.fertur. c.sicut.c.si presbyter.§.quod autem, usque ad c.maledicam.§.hoc ergo.* item *24.q.1.c.subdiaconus.§.fin.* Huius replicatio prima est: Nisi in extremis positus ab hæretico pœnitentiam acceperit.*d.24.q.1.c.si quem.*Altera replicatio est:Nisi baptisma ab hæretico acceperit. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur J.de sacramento baptismatis, *reg.60. except.1.cum sequentibus.*Hæc de prima exceptione. Altera exceptio est:Nisi laicus sacramenta administret. Quæ exceptio approbatur *d.c.subdiaconus.§.fin.* Tertia exceptio est:Nisi indignus sit is qui sacramentum accipit. Quæ exceptio approbatur *1.q.1.c.quod quidam.§.ex his,usq; ad fin.c.per* Esaiam.

VIII.Regula:Ne pro sacramentis aliquid exigatur, cauetur per ea quæ proposita sunt s̄.*cap. prox.quæst.6.reg.2.*

IX.Regula:De iniuria sacramentis illata uin-

dicanda cauetur 21.quæst.5.c.si propterea.

II. DE EVCHARISTIA.

Hæc de sacramentis in genere dicta sunt: nunc de iisdem in specie dicetur, & primùm de sacramento eucharistiæ.

I. Regula: *Inter omnes oblationes hoc sacramentum præcellit, & ab omnibus uenerandū est. de consecrat.distin.2.c.nihil in sacrificijs.c.utrum. §.intra sanctam.*

II.Regula, *De nomine & nominis ratione, habetur 1.q.1.c.multi.§.sunt autem sacramenta.uers. cuius panis.*

III. Regula: *Ratio & usus eucharistiæ proponitur c.1.§.una uerò est.uers.cuius corpus & sanguis.de summa trinitate. item Clement.1.§.transiturus.de reliquijs sanctorum. item De consecrat. dist.2. c.quia corpus. c.quia passus. c.cum frangitur.c.quia morte. c.semel immolatus.c.in Christo. c.corpus. c.iteratur. c. quid sit sanguis. §.prouidens enim.*

IIII.Regula: *Simile huius sacramenti est Manna & aqua in deserto. de consecrat.distin.2.c.inquit Apostolus. Aliud simile habetur d.distin.2.c. accipite.*

V.Regula: *Proprium. Christus ipse comedens comeditur.d.dist.2.c.nec Moses.c.sacerdos.*

VI. Regula: *Partes huius sacramenti sunt uisibile*

bile & inuisibile.d.distin.2.c.hoc est quod.

VII. Regula, De conficiendo sacramento eucharistiæ. *Non nisi à sacerdote ordinato conficiendum. c.1.§.una uerò.uers.& hoc utiq;. de summa trinitate. Et plus uini quàm aquæ sumendum.c. perniciosus.13.de celebrat.missarum.Plura de hoc sacramento conficiendo uide j. reg. 14. cum sequentibus.*

VIII. Regula: A' *quibus sunt contrectanda ac custodienda sacramenta Dominica, cauetur* De *consecrat.dist.2.c.tribus gradibus,in prin.*

DE SACRAMENTO EVCHA-
ristiæ offerendo ac sumendo.

A' quibus offerendum?

IX. Regula: *Vt per se,non per alium sacerdos euchariſtiam offerat,cauetur* De *consecrat.dist.2. c.peruenit.*

X. Regula: *Vt ieiunus offerat,cauetur* De *consecrat.dist.1.c.sacramenta altaris.*

XI. Regula: *De malis, an etiam ij cum effectu poßint offerre eucharistiã, dictum est s̃.eod.cap. quæst.1.reg.7.except.1.*

XII. Regula, *De hæreticis.Ab his non sumendum.24.q.1.c.penult.in prin.& c.ult.*

Quibus offerendum,& à quibus sumendum est?

XIII, Regula: *Omnibus regulariter offerendum,*

dum, & ab omnibus sumendum est. de consecrat. distin.2.c.peracta.c.si non sunt. c.& dixit. Huius *regulæ exceptio prima hæc est:* Nisi *excommunicatis, interdictis uel dignis excommunicatione.* Quæ *exceptio approbatur d.c.si non sunt.& d. dist.2. c.in cœna.uers.exceptis ijs. c.episcoporum. 8. uers.aut excommunicatos publicè. de priuilegijs,in 6.* Altera *exceptio est:*Nisi *magis,histrionibus & similibus non pœnitentibus.* Hæc *exceptio approbatur d.distin.2.c.pro dilectione.* Vide *insuper J.reg.29.* Tertia *exceptio est:*Nisi *exteris.d.distinct.2.c.tribus gradibus.§.præcipimus etiam.* Quarta *exceptio uidetur in malis.Sed hæc exceptic reprobatur d.dist.2. c.non prohibeat.c. penult.item dist.4.c.est unitas.* Quinta *exceptio est :* Nisi *ei qui proxima nocte cum uxore concubuit.33.q.4.c.1.* Concordat *J.reg.28.* Cuius *replicatio est:*Nisi *procreandæ sobolis causa concubuit. d.q.4.c.uir cum.§.si quis uerò.Sexta exceptio uidetur:*Nisi *ei qui proxima nocte uisus sibi est coire.*Hæc *exceptio reprobatur distin.6.in prin.cum sequentibus.* Septima *exceptio est :* Nisi *mulieri menstruo laboranti.* Hæc *exceptio iure antiquo approbata, iure nouo reprobatur dist.5.in prin: §.item mulier quæ.& c.ult.§.sanctæ quoq;.*Octaua *exceptio est :* Nisi *non ieiunis.de consecrat.distinct.1.c.sacramenta altaris.& distin.2.c.liquidò.*

Nona

Nona exceptio est: Nisi hæreticis. 24. q. 1. c. penult. in prin. & c. ult.

Quid & quantum offerendum ac sumendum est?

XIIII. Regula: Panis & uinum aqua permistum offerendum. de consecrat. dist. 2. in prin. cum sequētibus, usq; ad c. didicimus. item c. cum omne. §. sed si necesse sit, usq; ad finem. c. in calicem. Aqua tamen uinum superare non debet. c. perniciosus. 13. de celebrat. missarum.

XV. Regula: Præter ista tria nihil offerēdum. d. dist. 2. c. non oportet. c. in sacramento. Apostol. canon. 3. Distinguitur d. c. 3. uers. excepto nouo.

XVI. Regula: Non panis fermentatus, sed hostia debet offerri. c. ult. de celebrat. missar.

XVII. Regula: Vuæ non offerendæ uel immiscendæ. d. distin. 2. c. didicimus. c. cum omne. §. nam quod de expresso. Distinguitur Apostol. canon. 3. uers. excepto.

XVIII. Regula: Ne lac pro uino offeratur, neq; eucharistia intincta uel quid simile, cauetur d. c. cum omne, in prin. usque ad §. sed si necesse. d. c. 3.

XIX. Regula: Ne panis sine uino & aqua offeratur. d. dist. 2. c. comperimus.

XX. Regula: Non plures, sed una hostia offerenda, in quibus singulis totus ac integer est Christus.

ſtus.d.diſt.2.c.in Chriſto. c.quid ſit ſanguis.§.tanta eſt eccleſiæ.c.ſinguli.c.ubi pars.

XXI.Regula: *Tantum offerendum, quantum populo ſufficere poteſt. de conſecrat. diſt.2.c.tribus.§.tanta.*

Explicatio euchariſtiæ & uerborum eius.

XXII. Regula: *Quid ſit Chriſtum manducare & ſanguinẽ eius bibere, declaratur De conſecrat. diſt.2.c.quid eſt Chriſtum. c.ut quid paras. c.qui manducant.*

XXIII.Regula: *Aqua cum uino tranſſubſtantiatur in ſanguinem. c.cum Marthæ.6.§.quæſiuiſti etiam.de celebrat.miſſar. Non in pituitam.c.in quadam.8.eod.tt.*

XXIIII. Regula: *Species, non ſubſtantia panis & uini offertur. de conſecrat. diſt.2. c.ſpecies. c.quia corpus.c.panis & calix. c.ante benedictionem.c.panis.c.omnia.c.corpus.c.in Chriſto.§.fin.*

XXV.Regula: *Verum corpus & uerus ſanguis Chriſti offertur.d.diſtin.2.c.in quibus, cum ſequentibus, uſque ad c.prima quidem. item c.panis eſt.c.corpus.c.non omnis.c.ſicut Iudas.c.reuera.c. utrum ſub figura.c.quid ſit ſanguis.c.omnia.c.corpus. c.neceſſariè.c.in Chriſto.§.de naturali enim. §.fin. c.ſicut eſt. c.tunc eis. c.corporeum.c.acceſſerunt.*

XXVI.Re-

XXVI. *Regula: Non carnaliter, sed spiritualiter offertur corpus & sanguis Christi. d. dist. 2. c. prima quidem. c. non hoc corpus. c. quid est Christum. c. hoc est quod. c. dupliciter. c. qui manducãt. c. de hac quidem. c. in illo sacramento. c. si credis. Quomodo autem spiritualiter corpus Christi sit accipiendum, declaratur d. distinct. 2. c. credere. c. panem.*

XXVII. *Regula: Quare tres partes fiant ex corpore Christi, explicatur d. distin. 2. c. triforme. Plures huiusmodi explicationes uide j. reg. 48. cũ sequentibus.*

Quomodo eucharistia offerenda & sumenda sit: item antecedentia & adiuncta.

XXVIII. *Regula: Ab uxore abstinendum tribus, quatuor aut octo dieb. antè ab eo qui communicaturus est. d. dist. 2. c. omnis homo. c. tribus. §. fin. Vide item s̃. reg. 13. except. 5.*

XXIX. *Regula: Probet se prius quàm sumat. d. dist. 2. c. qui scelerate. c. timorem decet.*

XXX. *Regula: Prius dimittendum debitoribus. d. dist. 2. c. panem.*

XXXI. *Regula: Pura conscientia eucharistia offerenda, & pura mente sumenda, deposita uoluntate peccandi. d. dist. 2. c. nihil in sacrificijs. c. cotidie. c. qui scelerate.*

XXXII. Re-

XXXII. Regula: *Vt in eleuatione hostiæ, uel cum eam presbyter ad infirmum desert, populus se reuerenter inclinet, c. sanè cum. 10. §. sacerdos uerò quilibet. de celebrat. missar.*

XXXIII. Regula: *Cùm eucharistia defertur ad infirmum, deferri debet in decenti habitu, & cum lumine. d. c. sanè cum. 10. §. quã in decenti.*

XXXIIII. Regula: *De instrumento seu poculo in quo est offerenda, dictum ẽ lib. prox. cap. ult. reg. 43.*

XXXV. Regula: *Vt nihil ad altare præter oleum in candelabro & incensum oblationis tempore admoueatur, Apostol. canon. 3. in fine.*

Quando & quoties eucharistia offerenda ac sumenda sit?

XXXVI. Regula: *In pascha, pentecoste & natali Domini præcipuè offerenda ac sumẽda est. de consecrat. dist. 2. c. etsi non frequentius. c. seculares. c. omnis homo. item De pœnitent. c. omnis utriusq;. 12. uers. ad minus in pascha.*

XXXVII. Regula: *Biduo ante pascha non offertur. de consecrat. distin. 3. c. sabbatho. §. quod utiq;.*

XXXVIII. Regula: *Etiam in cœna Domini eucharistia sumi potest. de consecrat. distinct. 2. c. in cœna.*

XXXIX. Re-

XXXIX. Regula: Quotidie potest accipi. d.dist.2.c.quotidie.c.si quotiescunq;.

XL. Regula: Omnibus diebus Dominicis sumi potest.d.c.quotidie, in prin.

XLI. Regula: Ter ad minus singulis annis cõmunicandum.d.distin.2.c.etsi non frequẽtius. aut ad minimum semel. c.omnis utriusque.12. de pœnitent.

XLII. Regula: Quisq; sacerdos, quoties missam celebrat, toties eucharistiam sumat. de consecrat.dist.2.c.peracta.c.relatum.

Euentus & consequentia.

XLIII. Regula, De eo quod superest consumendo, & ab eo qui detulit communicando, d.distin.2.c.tribus.§.quod si remanserint.item De celebrat.missæ c.ex parte.5. & ibi glossa. Apostol. canon.8.

XLIIII. Regula: De oratione quæ post oblationem fit, differitur De consecrat.dist.2.c.species.

XLV. Regula: Pax non ante, sed post dicenda.d.dist.2.c.pacem igitur.

XLVI. Regula, De ieiunãdo à ministris post sumptam reliquam eucharistiam, d.dist.2.c.tribus. §.qui autem residua.

XLVII. Regula: Si de sanguine Christi aliquid stillat per negligentiam, pœna & euentus, d. dist.2.c.si per negligentiam.

XLVIII. Regula: Si quis eucharistiam euomuerit, d.dist.2.c.si quis per ebrietatem.

XLIX. Regula: Eucharistia sumpta non incorporatur sicut reliquus cibus & potus.d.dist.2. c.non iste.

L. Regula: Quamuis per partes Christus manducetur, integer tamen manet. d.distinct.2. c.inuitat. c.quid sit sanguis. §.fin. c.qui manducat. c. singuli.

LI. Regula: Non est reiteratio paßionis Christi, sed commemoratio. d.dist.2.c.cum frangitur.c. iteratur.c.utrum sub figura. §.iteratur autem.

LII. Regula: Significat immolationem corporis Dominici in cruce, & sanguinis de latere effusionem.d.c.cum frangitur. Vide s̃.reg.3.

LIII. Regula: Operatur remißionem peccatorum.d.dist.2.c.ante benedictionem, in fine.c.corpus.c.quid sit sanguis.§.item mysterium.uers.prouidens enim. Huius exceptio est: Nisi quis indignè sumpserit. Quæ exceptio approbatur d.dist.2.c. qui scelerate. c.timorem.c.quid est Christũ.c.credere.c.qui discordet.c.et sancta.c.sicut Iudas.item De consecrat.dist.4.c.qui in maternis.§.fin.

LIIII. Regula: Aßumens unitur Christo, & consequitur uitam æternam. d.distin.2. c.quid est Christum.c.Christus panis.c.qui manducant.c.credere.c.commendauit. c.hoc sacramentum.c.reuera.§.

ra. §.ista autem esca. c.omnia.uers.& cum dignè, c.in Christo.

L V. Regula: Per eucharistiam benedicimur, asscribimur in cœlo, de uisceribus Christi esse censemur, à bestiali sensu exuimur, &c. d.distinct.2.c. utrum.§.hanc igitur.

L V I. Regula, De pœna non communicãtium, habetur d.distin.2.c.si quis intrat. c.seculares. c.hi qui intrant.c.omnis homo. Hæc de eucharistia.

III. DE BAPTISMATE.

I. Regula: Ratio & usus baptismatis proponitur De consecrat.distinct.4. c.1. c.si baptizata. c. quisquis.

II. Regula: Efficit baptismus, ne peccatum baptizato obsit, sed proficit ei ad salutem. d.dist.4. c.2. c.quod autem. c.ex quo instituta. c.filius Dei, in prin. c.ut ostenderet.c.à paruulo. c.quisquis.c. non ex quo.§.itẽ meminisse.item c.1.§.sacramentum.de summa trinitate.Clement.1.§.ad hoc.uers. quod celebratum. eod.tt. & c.maiores.3. in prin. uers.sed per sacramentum baptismi. de baptismo. item dist.26.c.deinde.§.sed obijcitur.& c.una tantùm.uers.sed intelligere. Planè propositæ regulæ exceptio prima est: Nisi baptismo Ioannis sit baptizatus.de consecrat.dist.4.c.non regenerabuntur. Altera exceptio uidetur in actuali, non originali peccato. Sed reprobatur d.dist.4.c.regene-

rante. Planè admittitur exceptio proposita in non consentiente baptizari: in hoc enim actuale peccatum nõ remittitur. d.c.maiores.3.§.uerùm quidam. Tertia exceptio est in non consentiente: huic enim nec originale peccatum per baptisma remittitur, exceptis paruulis: d.c.3.§.sed adhuc quæritur. Quarta exceptio est: Nisi baptizatus postea non crediderit uel peccauerit. Quæ exceptio approbatur d.dist.4.c.paruuli, in fine. & c.non dubito. Cuius replicatio est: Nisi postea pœnitentiam egerit. c.1.§.sacramentum. uers.etsi post. de summa trinitate. Quinta exceptio est: Nisi malus baptizauerit. 1.q.1. c.etiam corde, cum sequentibus, usq; ad c.si quis confugerit. Huius replicatio est: Nisi malus baptizauerit in forma ecclesiæ.d.q.1.c. sicut urgeri. §.fin.& c.hi qui baptisma.§.sed notandum. Concordant ea quæ habentur J.reg.60. except.1.cum sequentibus. Sexta exceptio est: Nisi uerbum non accesserit. d.q.1. c.detrahe uerbum. Septima exceptio est: Nisi extra ecclesiam sit baptizatus.d. q.1.c.firmißimè tene, cum c.sequente. Octaua exceptio: Nisi baptizatum non pœniteat ueteris uitæ. de consecrat.dist.4.c.omnis qui. Cui contradicere uidetur d.dist.4. c.sine pœnitentia. de qua re uide J.reg.30. Nona exceptio est: Nisi baptizatus fidem & charitatem non habeat.d.distinct.4. c.solet.§.quanquam ad salutem. c.uerus.

Huius

Huius replicatio est: Nisi per necessitatem desit: ut in paruulis. d.dist.4.c.baptismi.§.sicut autem. & §.fin.c.paruuli.c.nihil est.c.quæris.§.1.& §.fin.c. in ecclesia.c.paruuli.c.mater.c.quis autem. Plures huiusmodi exceptiones colligi possunt ex regulis sequentibus, præsertim j.reg.60.

III. Regula: *Per aquam baptismi terrenus fit cœlestis. de consecrat. dist.4.c.per aquam.*

IIII. Regula: *Baptizati Christo incorporantur, & eius membra fiunt. d.distinct.4. c.ad hoc baptismus.*

V. Regula: *Per baptisma confertur gratia tam paruulis quàm adultis. Clement.1.§.ad hoc.uers. uerùm quia quantum. de summa trinitate. Quæ gratia postea augetur uel minuitur. de consecrat. distin.4. c.nec quenquam. §.planè eadem gratia. Non tamen amittitur per malitiam parentum baptizati. d.distin.4.c.quæris à me, in prin. usq; ad §.difficillimum.*

VI. Regula: *Diabolus nequitiæ uires amittit in baptismo.d.c.nec quenquam.§.quod si aliquis.*

VII. Regula: *Vetus infirmitas per baptismum non prorsus absumitur, sed uires amittit. d.distin. 4.c.non ex quo.*

VIII. Regula: *Baptisma non recipit maius & minus.d.dist.4.c.cum tantum.*

IX. Regula: *Sine baptismate originale pecca-*

tum non soluitur, nec gratiam uitæ cœlestis quis consequitur. de consecrat. dist.4.c.firmißime tene.c.non potest. c.filius Dei.*§.fin. c.nulla prœter.* Huius *regulæ exceptio prima est:* Nisi *fide suppleatur baptismus, qui capi non potest.d.distin.4. c.baptismi uicem.& c.sicut in sacramentis.* Altera *exceptio est:* Nisi Deus *non baptizato sua benignitate succurrat. d.c.baptismi uicem. §.& sicut in illo.* Tertia *exceptio uidetur:* Nisi *non baptizatus rectè uixerit. Sed reprobatur d.dist.4. c.catechuminum, in prin.* Quarta *exceptio est:* Nisi *martyrio defunctus sit. d. c.catechuminum.* Quinta *exceptio est:* Nisi *non contemptu baptismi, sed alio impedimento non fuerit baptizatus.d. dist.4.c.non dubito.*

X.Regula: Baptismus *constat aqua & spiritu. de consecrat.dist.4.c.1.*

XI.Regula: Baptismus *constat uerbo & aqua: quorum altero deficiente, non perficitur.c.1.§.sacramentum. de summa trinitate. c.penult. de baptismo.*

XII. Regula: De *pœna presbyteri baptizare nolentis cauetur* De *consecrat.distinct.4. c.quicunq;.*

XIII.Regula: De *uase ex quo baptizandum, cauetur* De *consecrat. distinct.4. c.omnis presbyter.*

QVI BAPTIZANDI?

XIIII. Regula: De paruulis baptizandis cauetur c.maiores.3.in prin. usq; ad §.uerũ quidam. de baptismo.dist.5.c.1.§.fin.& c.baptizari.de consecrat. distin.4.c.illud perscrutari.c.filius Dei.§. paruuli etiam. c.si qui apud.§.fin.c.paruuli alio. c.nihil est aliud.c.minor.c.placuit ut qui.

XV. Regula: De adultis baptizandis cauetur d.dist.5.c.1.§.fin. & c.baptizari. item c.1.§.sacramentum.de summa trinitate.

XVI.Regula: De infirmis baptizandis cauetur d.dist.4.c.paruuli.c.ægrotantes.

XVII. Regula: De furiosis,dormientibus ac inuitis baptizandis cauetur c.maiores.3. §.item quæritur.de baptismo.

XVIII. Regula: De malis baptizandis cauetur d.dist.4.c.est unitas.

A QVIBVS BAPTIZANDI?

XIX.Regula: Non nisi à sacerdotibus baptizandum.de consecrat.dist.4.c.constat. Huius regulæ exceptio est: Nisi periculũ mortis immineat absente sacerdote: hoc enim casu etiam laicus baptizare potest. d.c.constat,in fine.& d.distin.4.c. mulier. c.in necessitate. c.sanctum est. item distin. 93.c.diacones.§.absq;,in fine.

XX.Regula:Diaconus non nisi consensu episcopi uel presbyteri baptizare debet.Quæ regula

approbatur simul & distinguitur d.c.constat. & d.§.absq;. Nec item presbyter sine consensu episcopi, nisi sub eadem conditione.d.distin.4.c.omni tempore.§.presbyter uerò.& dist.95.c.penult.

XXI.Regula: De hæreticis & alijs proponetur j.reg.60.except.1.cum sequentib.

VBI BAPTIZANDVM?

XXII. Regula : In priuatis domibus non est baptizandum. Quæ regula approbatur simul & distinguitur Clement.1.de baptismo.

XXIII.Regula: Quisq; in sua ecclesia est baptizandus, per ea quæ proposita sunt s.capite 8. quæst.8.reg.43. Cuius exceptio est: Nisi baptizandus peregrinetur, uel certum domicilium non habeat: hoc enim casu in ea ecclesia, quam elegerit, baptizari potest. 10.q.3. c.nec numerus, in prin. uers.aut in electa.& ibi glossa.

XXIIII.Regula : In monasterio baptizandum non est.18.q.2.c.pridem.

QVANDO BAPTIZANDVM?

XXV. Regula: Generale baptisma non nisi sabbatho sancto paschæ & pentecostes celebrandum. de consecrat.distinct.3.c.celebritatem.§.eodem quoq;.& dist.4.c.non ratione.c.duo tempora. c.propriè.c. de catechumenis. c.uenerabilis.c. baptizandi. Huius regulæ exceptio est : Nisi baptizandus sit infirmus, uel aliâs in periculo uitæ consti-

constitutus. hic enim cæteris solennitatibus quandocunq; baptizari potest. d.c.de catechumenis, in fine, cum c.sequente. d.c.uenerabilis, in fine. & d. c.baptizandi.uers.excepto.

XXVI.Regula: In die epiphaniæ baptizandum non est.d.dist.4.c.si quis autem.

XXVII. Regula: Non in diem mortis instantis baptismus debet differri. d.distinct.4. c.quando quis.

ANTECEDENTIA BAptismum.

XXVIII.Regula: Baptizandus prius in fide instituendus est atq; examinandus.d.dist.4.c.ante baptismum, cum sequentibus, usq; ad c.postquam se.item c.Iudæi.

XXIX.Regula: Ante tres septimanas paschæ baptizandi suscipiendi sunt. d.distinct.4.c.non liceat, in prin.

XXX.Regula: De pœnitentia prius à baptizando agenda cauetur d.distinct.4. c.agunt.c.ne quod absit.Huius regulæ exceptio est in exteriori satisfactione, & afflictioné, quæ solet in pœnitentia exigi, d.distinct.4.c.sine pœnitentia. & ibi glossa.

XXXI.Regula: Baptizādi à uino & esu carnium aliquamdiu debent abstinere.d.dist. 4.c.baptizandi.& c.ne quod absit.

MODVS ET ADIVNCTA baptiſmatis.

XXXII. Regula, De offerendo baptizando. A'quo poßit offerri? Non plures, ſed unus debet offerre. d. diſt. 4. c. non plures. item c. quamuis. 3. in prin. de cognatione ſpirituali, in 6.

XXXIII. Regula: Maritus & uxor eundem offerre non debent. 30. q. 4. c. penultim. §. fin. & c. ult.

XXXIIII. Regula: Idem poteſt eſſe compater in catechiſmo, baptiſmo, & in confirmatione. de conſecrat. diſt. 4. c. in catechiſmo.

XXXV. Regula: Qui ipſe baptizatus non eſt, nec confirmatus, offerre non poteſt. d. diſt. 4. c. in baptiſmate.

XXXVI. Regula: Abbas uel monachus offerre non poteſt. d. diſt. 4. c. non licet. c. monachi.

XXXVII. Regula: Compater fideiuſſor apud Deum pro ſuſcepto exiſtit. d. diſtinct. 4. c. uos ante.

XXXVIII. Regula, De oblatione in baptiſmate uiua uoce facienda, Nouell. 123. §. ad hæc iubemus.

XXXIX. Regula, De promiſsione in baptiſmo præſtita ſeruanda, de conſecrat. diſtin. 3. c. celebritatem. §. ipſis etiam.

XL. Regula: De nomine à baptizandis dando

caueтur

cauetur De *consecrat.distinct.4.c.baptizandi.*

XLI. Regula: De *aqua consecranda cauetur d.dist.4. c.deinde à sacerdote.§.fin.cum duob.cc. sequentibus.*Vide *item* j.*reg.60.except.9.*

XLII. Regula: De *exorcismis & exsufflationibus præmittendis cauetur d.dist.4. c.siue paruuli.c.ante uiginti.c.postquam.c.sicut nostis.c.dehinc iterum.*

XLIII. Regula: De *renunciando diabolo & eius operib.cauetur d.dist.4.c.prima.c.primum.*

XLIIII. Regula: Vt *uices baptizandi,qui loqui non potest, alius suppleat, cauetur d.dist.4.c. paruuli.c.ægrotantes.c.cum pro paruulis.*

XLV. Regula: *Si loqui potest baptizandus, ne per alium respondeat, cauetur d.c.cum pro paruulis.*

XLVI. Regula: De *orationibus super baptizando habendis cauetur d.distin.4.c.exhinc iam. c.emersisti.*

XLVII. Regula: De *trina mersione cauetur d.dist.4. c.postquam uos. c.si quis presbyter. c.de trina. c.eodem modo. c.multi sunt. c.in synodo. c. propter uitandum.*Apostol.*canon.49.*

XLVIII. Regula: Vt *in nomine trinitatis baptizetur,cauetur d.c.si quis presbyter.& d.c.multi sunt.& d.c.in synodo. item* De *summa trinitate c.1.§.sacramentum.*Apostol.*canon.48.*

XLIX. Re-

XLIX.Regula: De sale benedicto in os baptizandi dando cauetur d.dist.4.c.exhinc iam.c. sal cœlestis.

L.Regula: De naribus & auribus baptizandi saliua tangendis cauetur d.dist.4.c.postea tanguntur,cum c.sequente.

LI.Regula:De adspergendo baptizando aqua benedicta cauetur d.distin.4.c.in sabbatho. c.nec quenquam.

LII.Regula,De baptizando signando in corde & fronte,d.dist.4.c.postea signatur.

LIII.Regula: De inungendo baptizato cauetur d.dist.4.c.deinde à sacerdote.c.uenisti.c.postquam ascendit. c.emersisti. c.accepisti.c.presbyteris.c.presbyteri.c.si quis uoluerit.c.si quis de alio. c.nullus ministrorum.

LIIII.Regula: Ratio mysteriorum quæ fiunt in baptismate, exponitur d.dist.4.c.prima igitur.

CONSEQVENTIA BAptismi.

LV.Regula:De candida ueste baptizato danda cauetur De consecrat.distinct.4.c.post baptismum.c.accepisti.

LVI.Regula, A' quibus nuper baptizati abstinere debeant,definitur De consecrat.distinct.5. c.neophyti.

LVII. Regula: Post baptismum confirmationis

nis sacramentum præstandum. d.dist.5.c.1.de quo uide j.eod.cap.membr.4.

LVIII. Regula: Non omne quod in homine est, censetur baptizatum. de consecrat.distin.4.c. si quidquid.

LIX. Regula: Baptizati prioris sectæ uel fidei ritus dimittere debent.c.quidam.4.de apostatis.

LX. Regula: De non reiterando baptismate cauetur c.ult.de baptismo. & Apostol.canon.46. dist.68.c.1.c.presbyteri.§.fin.item 1.q.1.c.hanc regulam. item De consecrat.distin.4. c.non licet. c. rebaptizare.c de Arrianis. c.cum itaque.§.scimus quidem.c.quibus.c.eos quos.Concordat item M.I. C.lib.3.cap.7.de baptismate,reg.2. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi baptizans prior ius baptizandi non habuerit,uel non fuerit idoneus. Sed reprobatur 1.q.1.c.remißionem. §.sed notandum.c.si quis.§.cætera.c.dedit.c.sicut urgeri.c.hi qui. c.hanc regulam.§.nemo. c.spiritus sanctus.c. si quis per. Concordant item ea quæ habentur s̃. reg.2.except.5.repl.1.item j.in sequentibus exceptionib. ubi nonnullæ distinctiones, quibus exceptio proposita admittitur,adijcientur. Altera excepto uidetur: Nisi paganus,aut hæreticus,aut aliâs malus prius baptizauerit. Sed & hæc exceptio reprobatur De consecrat.dist.4.c.Romanus. c.à quodã. c.si inter.c.baptismus.c.cum baptizat.

c.si

c.ſi qui apud.c.quamuis,in prin.c.oſtenditur. c.hi de quibus. c.aliud eſt. c.nullus autem. c.quomodo excudit.c.non in uobis.c.ab antiqua. c.eccleſia.c. nunc autem. c.cum tantum. c.non eſt aqua. c.ſiue hæreticus. item 1.q.1.c.quod quidam. item 24.q.1. c.miramur. §. obijcitur tamen. c.ſubdiaconus. §. poteſt tamen. c.ſi quem. Planè admittitur exceptio propoſita,ſi hæreticus non in forma eccleſiæ baptizauerit. 1.q.1.c.hi qui. §.ſed notandum,cum ſequẽtibus,uſq; ad c.teneamus. item De conſecrat. diſt.4.c.ſi reuera.c.quos à paganis.c.hi uerò.c.de Arrianis. Apoſtol.canon.46. uerſ. aut pollutum. Tertia exceptio: Niſi non baptizatus baptizauerit. Approbatur 1.q.1.c.ſi preſbyter.uerſ.& omnes.Sed reprobatur d.diſt.4.c.ſolet etiam. Quarta exceptio eſt: Niſi quis ſeipſum baptizauerit.c. debitum.4.de baptiſmo.Quinta exceptio eſt:Niſi non ſecundum formã eccleſiæ ſit baptizatus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ propoſita ſunt paulo ſuperius except.2.in fine. Sextà exceptio eſt:Niſi trina merſione non ſit baptizatus.de conſecrat.diſt.4.c.eodem modo,in fine. Concordant ea quæ propoſita ſunt ſ̃.reg.47. Septima exceptio eſt:Niſi uerba hæc,Ego te baptizo:fuerint in baptizando omiſſa.c.1.de baptiſmo.Octaua exceptio uidetur:Niſi error interuenerit. Sed reprobatur De conſecrat.diſt.4. c.ſatis oſtendimus. c.ſi non

non sanctificatur.c.retulerunt.Nona exceptio est: Nisi aqua non fuerit consecrata.d.dist.4.c.per aquam.§.non omnis.§.quare autem.c.nunquam.c. uenit sacerdos,cum c.sequente. Decima exceptio est: Nisi ficto animo, uel mimicè & iopculariter quis sit baptizatus. d.dist.4. c.solet etiam. c.quomodo.§.his qui ficto corde. Huius replicatio est: Nisi postea baptizatus ratum habuerit baptisma uero corde.d.dist.4.c.tunc ualere. Vndecima exceptio uidetur:Nisi non ea intentione paruuli baptizandi fuerint oblati, ut ueros baptismi effectus consequantur. Sed reprobatur d.dist.4.c.non illud.c.satis ostendimus. Duodecima exceptio est: Nisi dubitetur an sit baptizatus. c.de quibus.2.de baptismo. & d.dist.4.c.paruulos.c.placuit de infantibus.c.cum itaq;.c.si nulla. Decimatertia exceptio est: Nisi matre baptizata,infans in utero adhuc extiterit. hic.n.baptismus infanti nō prodest: ideoq; rebaptizari potest.d.dist.4.c.si quidquid.c. si ad matris.c.qui in maternis.c.si qua mulier.Decimaquarta exceptio uidetur:Nisi primò baptizatus fidē & charitatē nō habuerit.Sed reprobatur d.dist.4.c.sicut in.§.non interest,usq; ad finē.Decimaquinta exceptio uidetur:Nisi baptizatus postea factus sit apostata.Sed reprobatur d.dist.4.c. ostenditur.§.sicut.n. c.sanctū est.uers.cum in naui quadā.c.nullus autem.item 1.q.1.c.quod quidam.

LXI.Re-

LXI. Regula: *Pœna reiterantis baptiſma cauetur c.2.de apoſtatis.*

ADFINE BAPTISMATIS remedium.

LXII. Regula: *Adfine baptiſmatis remedium eſt, circumciſio. de conſecrat.diſtin.4.c.quod autem, cum c.ſequente.Hæc de baptiſmate.*

IIII. DE CONFIRMATIONE, ſeu manuum impoſitione.

I. Regula: *Poſt baptiſmum confirmatio præſtanda.de conſecrat.diſt.5.c.1.c.de his uerò,in fine.*

II. Regula: Ratio *& uſus confirmationis habetur d.diſt.5.c.nouiſſimè.c.ut ieiuni.§.fin.*

III. Regula: *Confirmatio eſt ſacramentum.d.c. de his uerò.* Item *eſt chriſmatio frontis.c.unico.§. per frontis.de ſacra unctione.*

IIII. Regula: *Comparatio confirmationis & baptiſmi habetur d.diſt.5.c.2.& ſequente.*

V. Regula: Non *niſi ieiuni confirmandi.d.diſt. 5.c.ut ieiuni.*

VI. Regula: Non *niſi ſemel confirmãdi.d.diſt. 5.c.dictum eſt.c.de homine.*

VII. Regula: Non *niſi à pontifice confirmandum. d.diſtin.5.c.de his uerò. §.& ſicut unum. c. manus quoq;. item* De *conſuetudine c.quanto.4. &* De *ſacra unctione c.unico.§.per frontis.* Con*tradicit diſt.95.in prin.cum c.ſequente.* Cui *obiectioni*

ctioni respondetur d.distinct.95.c.presbyteros.

VIII. *Regula*: *Non nisi à ieiuno confirmandum.d.dist.5.c.ut episcopi.*

IX.*Regula*: *Non nisi ab uno debet offerri confirmandus. c.ult. §.de confirmatione. de cognat. spirituali,in 6. de consecrat. distin.4.c.nõ plures, in fine.*

X. *Regula*: *Etiam ab eodem qui in baptismo obtulit,offerri potest.d.dist.4.c.in catechismo.*

V. DE CHRISMATE SEV sacra unctione.

I.*Regula*: *Chrisma est sacramentum.dist.95.c. illud superfluum.uers.quia genus.de consecrat.distinct.3.c.literis.uers.quia nouum.*

II.*Regula*,De *eo conficiendo. Quando conficiendum sit,definitur d.c.literis.* & De *consecrat. dist.4.c.omni tempore.*

III. *Regula*, De *eo conferendo.Solus sacerdos potest infirmum ungere.c.quæsiuit.14.in prin.de uerb.signif.*

IIII. *Regula*: *Presbyter illud conferre potest. dist.95.c.presbyteros.§.oleo uerò sanctificato.*

V.*Regula*: Episcopus quoq; *illud conferre potest.d.c.presbyteros.§.fin.cum c.sequente.*

VI.*Regula*: *Quibus conferendum,quando & quoties,necnon locus inunctionis definitur c.uni-*

co.§.quia uerò Christus,usq; ad §.per frontis. de sacra unctione.

VII. Regula: De episcopo ungendo in consecratione cauetur d.c.unico,in prin. de quo uide item s.lib.prox.cap.10.quæst.8.reg.43.

VIII.Regula: De unctione altari consecrando conferenda cauetur d.c.unico.§.ungitur.

IX.Regula,De chrismate petendo. A' quo & per quem petendum sit, definitur De consecrat. dist.4.c.presbyteri qui.c.omni tempore.

X. Regula: De aqua chrismate consecrata ad aspersionem non utenda cauetur distin.4. c.in sabbatho. Hæc de sacramento eucharistiæ,baptismatis, confirmationis & chrismatis sint dicta. De ordine dictum est s.lib.prox.ubi de personis ecclesiasticis actum est. De pœnitentia dicetur j. cap.5. De matrimonio j.cap.11.cum sequentibus. Nunc de consecrationibus & benedictionibus agetur.

DE CONSECRATIONIBUS & benedictionibus. Cap. IIII.

PRima regula, De consecrationis definitione,habetur 24.q.1. c.pudenda. uers. consecrare enim.

QVAE

QVAE CONSECRANDA?

II. Regula: *Prælatus electus consecrandus est. Quæ regula approbatur simul & distinguitur* 5. *lib. prox. cap.* 10. *quæst.* 8. *reg.* 35. *Sed & plura de consecratione electi uide d. quæst.* 8. *reg.* 36. *cum octo sequentibus.*

III. Regula: *Templa & aliæ ædes sacræ cum altaribus, uasis, uestibus ad diuinum cultum pertinentibus consecranda. de consecrat. distinct.* 1. *in prin. cum c. sequente.* Huius regulæ exceptio *prima est:* Nisi *consecratio semel sit facta. d. dist.* 1. *c. ecclesijs. item dist.* 68. *c.* 1. *c. presbyteri.* §. *quod ergo. c. ecclesijs, in prin. & uers. quia sicut.* Huius *exceptionis replicatio prima hæc est:* Nisi *is consecrauerit, qui ius consecrãdi non habuit. d.* §. *quod ergo.* Altera *replicatio est:* Nisi *non constet episcopum fuisse qui consecrauit. d. distin.* 68. *in prin. & c. presbyteri, in prin. &* §. *fin.* Tertia *replicatio est:* Nisi *locus consecratus effusione sanguinis aut seminis sit pollutus. d. c. ecclesijs, in prin. & c. proposuisti.* 4. *de consecratione. c. unico, in prin. eod. tit. in* 6. *item* De *consecrat. dist.* 1. *c. si motum. uers. si homicidia.* Quarta *replicatio est:* Nisi *ecclesia cõsecrata fuerit exusta. d. c. ecclesijs, in prin.* Quinta *replicatio est:* Nisi *altare motum uel lapis continens sigillum cõfractus fuerit. c.* 1. *& c. quod in dubijs.* 3. *de consecratione ecclesiæ. item* De *con-*

secrat.dist.1.c.si motum. Huius duplicatio est: Nisi non enormis sit læsio.c.ligneis.6.eod.tit. Sexta replicatio uidetur: Nisi tectum corruerit, uel lignea ædificia. Quæ replicatio reprobatur d.c.ligneis.6. Septima replicatio uidetur: Nisi parietes sint mutati. Sed reprobatur d.c.si motum.uers.si parietes. Octaua replicatio est: Nisi ecclesia consecrata sit diruta, & rursus ædificata. Hæc replicatio reprobatur certo modo De consecrat. dist.1.c. de fabrica. Nona replicatio est: Nisi infidelis in loco consecrato sit sepultus. Quæ replicatio reprobatur certo modo d.dist.1.c.ecclesiam, in fine. Decima replicatio est: Nisi excommunicatus in loco consecrato fuerit sepultus. c.consuluisti.7.de consecratione ecclesiæ. Vndecima replicatio est: Nisi fidem sanctæ Trinitatis nõ tenuerit, qui prius ecclesiam consecrauit. de consecrat.dist.1.c. ecclesijs, in fine, cum tribus cc.sequentibus. Duodecima replicatio est: Nisi de hoc ipso dubitetur, an locus sit consecratus. de consecrat.dist.1. c.solennitates. §.de ecclesiarum.c.ecclesiæ. item dist.4.c.placuit de infantibus, in fine.

Duplicatio præcedentium replicationum generalis.

Planè replicationum hactenus enumeratarum duplicatio generalis hæc uidetur: Nisi ecclesia polluta, uel simili uitio laborans, antea non fuerit consecrata.

ſecrata. Sed reprobatur c.ſi eccleſia.10.de conſecratione eccleſiæ. Hæc de prima propoſitæ regulæ exceptione ſint dicta.

Altera exceptio eſt: Niſi infidelis in loco ſacro ſit ſepultus. de conſecrat. diſtinct.1. c.eccleſiam, cum c.ſequente. Tertia exceptio eſt: Niſi non ſtudio religionis, ſed cupiditate queſtus eccleſia ſit ædificata.de conſecrat.diſtin.1.c.ſi quis baſilicam. Hæc de tertia regula.

IIII.Regula: Propter altare motum uel lapidem fractum non tota eccleſia conſecranda, ſed altare tantùm uel lapis.c.1.de conſecratione.

V.Regula: Polluta eccleſia, pollutum quoque cenſetur cemeterium contiguum, non autem remotum: ſed contrà, polluto cemeterio, non cenſetur polluta eccleſia. item, uno cemeterio polluto, non ob id cenſetur pollutum aliud, quamuis contiguum.c.unico.§.fin.de conſecrat.in 6.

VI. Regula: Plures pluráue ſimul conſecrari poſſunt.d.c.unico.

QVIBVS CONSECRANDI ius competit?

VII. Regula: Epiſcopo, qui eo loco epiſcopalia iura exercet, competit, c.1.de religioſis domib. item diſt.68.c.eccleſijs.§.fin.

VIII.Regula: Epiſcopo alterius diœceſis non competit, quamuis in alia diœceſi eccleſiam ædificauerit.

approbatur ſimul & diſtinguitur d.c.conſtat. & d.§.abſq;. Nec item presbyter ſine conſenſu epiſcopi, niſi ſub eadem conditione.d.diſtin.4.c.omni tempore.§.presbyter uerò.& diſt.95.c.penult.

XXI.Regula: De hæreticis & alijs proponetur ĩ.reg.60.except.1.cum ſequentib.

VBI BAPTIZANDVM?

XXII. Regula: In priuatis domibus non eſt baptizandum. Quæ regula approbatur ſimul & diſtinguitur Clement.1.de baptiſmo.

XXIII.Regula: Quiſq; in ſua eccleſia eſt baptizandus, per ea quæ propoſita ſunt ſ.capite 8. quæſt.8.reg.43. Cuius exceptio eſt: Niſi baptizandus peregrinetur, uel certum domicilium non habeat: hoc enim caſu in ea eccleſia, quam elegerit, baptizari poteſt. 10.q.3. c.nec numerus, in prin. uerſ.aut in electa.& ibi gloſſa.

XXIIII.Regula: In monaſterio baptizandum non eſt.18.q.2.c.pridem.

QVANDO BAPTIZANDVM?

XXV. Regula: Generale baptiſma non niſi ſabbatho ſancto paſchæ & pentecoſtes celebrandum. de conſecrat.diſtinct.3.c.celebritatem.§.eodem quoq;.& diſt.4.c.non ratione.c.duo tempora. c.propriè.c. de catechumenis. c.uenerabilis.c. baptizandi. Huius regulæ exceptio eſt: Niſi baptizandus ſit infirmus, uel aliâs in periculo uitæ conſti-

constitutus. hic enim cæteris solennitatibus quandocunq; baptizari potest. d.c.de catechumenis,in fine,cum c.sequente. d.c.uenerabilis,in fine.& d. c.baptizandi.uers.excepto.

XXVI.Regula: *In die epiphaniæ baptizandum non est.d.dist.4.c.si quis autem.*

XXVII. Regula:Non *in diem mortis instantis baptismus debet differri. d.distinct.4. c.quando quis.*

ANTECEDENTIA BAptismum.

XXVIII.Regula:Baptizandus *prius in fide instituendus est atq; examinandus.d.dist.4.c.ante baptismum, cum sequentibus, usq; ad c.postquam se.item c.*Iud*æi.*

XXIX.Regula:Ante *tres septimanas paschæ baptizandi suscipiendi sunt. d.distinct.4.c.non liceat,in prin.*

XXX.Regula:De *pœnitentia prius à baptizando agenda cauetur d.distinct.4. c.agunt.c.ne quod absit.*Huius *regulæ exceptio est in exteriori satisfactione, & afflictioné, quæ solet in pœnitentia exigi, d.distinct.4.c.sine pœnitentia. & ibi glossa.*

XXXI.Regula: Baptiz*ãdi à uino & esu carnium aliquamdiu debent abstinere.d.dist. 4.c.baptizandi.& c.ne quod absit.*

MODVS ET ADIVNCTA baptiſmatis.

XXXII. Regula, De offerendo baptizando. A'quo poßit offerri? Non plures, ſed unus debet offerre. d. diſt. 4. c. non plures. item c. quamuis. ſ. in prin. de cognatione ſpirituali, in 6.

XXXIII. Regula: Maritus & uxor eundem offerre non debent. 30. q. 4. c. penultim. §. fin. & c. ult.

XXXIIII. Regula: Idem poteſt eſſe compater in catechiſmo, baptiſmo, & in confirmatione. de conſecrat. diſt. 4. c. in catechiſmo.

XXXV. Regula: Qui ipſe baptizatus non eſt, nec confirmatus, offerre non poteſt. d. diſt. 4. c. in baptiſmate.

XXXVI. Regula: Abbas uel monachus offerre non poteſt. d. diſt. 4. c. non licet. c. monachi.

XXXVII. Regula: Compater fideiuſſor apud Deum pro ſuſcepto exiſtit. d. diſtinct. 4. c. uos ante.

XXXVIII. Regula, De oblatione in baptiſmate uiua uoce facienda, Nouell. 123. §. ad hæc iubemus.

XXXIX. Regula, De promißione in baptiſmo præſtita ſeruanda, de conſecrat. diſtin. 3. c. celebritatem. §. ipſis etiam.

XL. Regula: De nomine à baptizandis dando

cauetur

cauetur De consecrat.distinct.4.c.baptizandi.

XLI. Regula: De aqua consecranda cauetur d.dist.4. c.deinde à sacerdote.§.fin.cum duob.cc. sequentibus. Vide item j.reg.60.except.9.

XLII. Regula: De exorcismis & exsufflationibus præmittendis cauetur d.dist.4. c.siue paruuli.c.ante uiginti.c.postquam.c.sicut nostis.c.dehinc iterum.

XLIII. Regula: De renunciando diabolo & eius operib.cauetur d.dist.4.c.prima.c.primum.

XLIIII. Regula: Vt uices baptizandi, qui loqui non potest, alius suppleat, cauetur d.dist.4.c. paruuli.c.ægrotantes.c.cum pro paruulis.

XLV. Regula: Si loqui potest baptizandus, ne per alium respondeat, cauetur d.c.cum pro paruulis.

XLVI. Regula: De orationibus super baptizando habendis cauetur d.distin.4.c.exhinc iam. c.emersisti.

XLVII. Regula: De trina mersione cauetur d.dist.4. c.postquam uos. c.si quis presbyter. c.de trina. c.eodem modo. c.multi sunt. c.in synodo. c. propter uitandum. Apostol.canon.49.

XLVIII. Regula: Vt in nomine trinitatis baptizetur, cauetur d.c.si quis presbyter.& d.c.multi sunt.& d.c.in synodo. item De summa trinitate c.1.§.sacramentum. Apostol. canon.48.

XLIX. Re-

XLIX. Regula: De sale benedicto in os baptizandi dando cauetur d.dist.4.c.exhinc iam.c. sal cœlestis.

L. Regula: De naribus & auribus baptizandi saliua tangendis cauetur d.dist.4.c.postea tanguntur, cum c.sequente.

LI. Regula: De adspergendo baptizando aqua benedicta cauetur d.distin.4.c.in sabbatho. c.nec quenquam.

LII. Regula, De baptizando signando in corde & fronte, d.dist.4.c.postea signatur.

LIII. Regula: De inungendo baptizato cauetur d.dist.4.c.deinde à sacerdote.c.uenisti.c.postquam ascendit. c.emersisti. c.accepisti.c.presbyteris.c.presbyteri.c.si quis uoluerit.c.si quis de alio. c.nullus ministrorum.

LIIII. Regula: Ratio mysteriorum quæ fiunt in baptismate, exponitur d.dist.4.c.prima igitur.

CONSEQVENTIA BAPTISMI.

LV. Regula: De candida ueste baptizato danda cauetur De consecrat.distinct.4.c.post baptismum.c.accepisti.

LVI. Regula, A' quibus nuper baptizati abstinere debeant, definitur De consecrat.distinct.5. c.neophyti.

LVII. Regula: Post baptismum confirmatio-

nis

nis ſacramentum præſtandum. d.diſt.5.c.1,de quo uide ȷ.*eod.cap.membr.4.*

LVIII. Regula: Non *omne quod in homine eſt,cenſetur baptizatum. de conſecrat.diſtin.4.c. ſi quidquid.*

LIX. Regula: *Baptizati prioris ſectæ uel fidei ritus dimittere debent.c.quidam.4.de apoſtatis.*

LX. Regula: De *non reiterando baptiſmate cauetur c.ult.de baptiſmo. & Apoſtol. canon.46. diſt.68.c.1.c.preſbyteri.§.fin.item 1.q.1.c.hanc regulam. item* De *conſecrat.diſtin.4. c.non licet. c. rebaptizare.c de* Arrianis. *c.cum itaque.§.ſcimus quidem.c.quibus.c.eos quos.*Concordat *item* M.I. C.*lib.3.cap.7.de baptiſmate,reg.2.* Huius *regulæ exceptio prima uidetur:* Niſi *baptizans prior ius baptizandi non habuerit,uel non fuerit idoneus.* Sed *reprobatur 1.q.1.c.remißionem. §.ſed notandum.c.ſi quis.§.cætera.c.dedit.c.ſicut urgeri.c.hi qui. c.hanc regulam.§.nemo. c.ſpiritus ſanctus.c. ſi quis per.* Concordant *item ea quæ habentur* ſ. *reg.2.except.5.repl.1.item* ȷ.*in ſequentibus exceptionib. ubi nonnullæ diſtinctiones, quibus exceptio propoſita admittitur,adijcientur.* Altera *excepto uidetur:* Niſi *paganus,aut hæreticus,aut aliâs malus prius baptizauerit.* Sed *& hæc exceptio reprobatur* De *conſecrat.diſt.4.c.*Romanus. *c.à quodã. c.ſi inter.c.baptiſmus.c.cum baptizat.*

c.ſi

c.si qui apud.c.quamuis,in prin.c.ostenditur. c.hi de quibus. c.aliud est. c.nullus autem. c.quomodo excudit.c.non in uobis.c.ab antiqua. c.ecclesia.c. nunc autem. c.cum tantum. c.non est aqua. c.siue hæreticus. item 1.q.1.c.quod quidam. item 24.q.1. c.miramur. §. obijcitur tamen. c.subdiaconus. §. potest tamen. c.si quem. Planè admittitur exceptio proposita, si hæreticus non in forma ecclesiæ baptizauerit. 1.q.1.c.hi qui. §.sed notandum, cum sequẽtibus, usq; ad c.teneamus. item De consecrat. dist.4.c.si reuera.c.quos à paganis.c.hi uerò.c.de Arrianis. Apostol. canon.46. uers. aut pollutum. Tertia exceptio: Nisi non baptizatus baptizauerit. Approbatur 1.q.1.c.si presbyter.uers.& omnes. Sed reprobatur d.dist.4.c.solet etiam. Quarta exceptio est: Nisi quis seipsum baptizauerit.c. debitum.4.de baptismo. Quinta exceptio est: Nisi non secundum formã ecclesiæ sit baptizatus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt paulo superius except.2.in fine. Sextà exceptio est: Nisi trina mersione non sit baptizatus.de consecrat.dist.4.c.eodem modo, in fine. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.reg.47. Septima exceptio est: Nisi uerba hæc, Ego te baptizo: fuerint in baptizando omissa.c.1.de baptismo. Octaua exceptio uidetur: Nisi error interuenerit. Sed reprobatur De consecrat.dist.4. c.satis ostendimus. c.si

non

non sanctificatur.c.retulerunt.Nona exceptio est: Nisi aqua non fuerit consecrata.d.dist.4.c.per aquam.§.non omnis. §.quare autem.c.nunquam.c. uenit sacerdos,cum c.sequente. Decima exceptio est: Nisi ficto animo, uel mimicè & iculariter quis sit baptizatus. d.dist.4. c.solet etiam. c.quomodo.§.his qui ficto corde. Huius replicatio est: Nisi postea baptizatus ratum habuerit baptisma uero corde.d.dist.4.c.tunc ualere. Vndecima exceptio uidetur:Nisi non ea intentione paruuli baptizandi fuerint oblati, ut ueros baptismi effectus consequantur. Sed reprobatur d.dist.4.c.non illud.c.satis ostendimus. Duodecima exceptio est: Nisi dubitetur an sit baptizatus. c.de quibus.2.de baptismo. & d.dist.4.c.paruulos.c.placuit de infantibus.c.cum itaq;.c.si nulla. Decimatertia exceptio est: Nisi matre baptizata,infans in utero adhuc extiterit. hic.n.baptismus infanti nõ prodest: ideoq; rebaptizari potest.d.dist.4.c.si quidquid.c. si ad matris.c.qui in maternis.c.si qua mulier.Decimaquarta exceptio uidetur:Nisi primò baptizatus fidẽ & charitatẽ nõ habuerit.Sed reprobatur d.dist.4.c.sicut in.§.non interest,usq; ad finẽ.Decimaquinta exceptio uidetur:Nisi baptizatus postea factus sit apostata.Sed reprobatur d.dist.4.c. ostenditur.§.sicut.n. c.sanctũ est.uers.cum in naui quadã.c.nullus autem.item 1.q.1.c.quod quidam.

LXI. Regula: *Pœna reiterantis baptiſma cauetur c.2.de apoſtatis.*

ADFINE BAPTISMATIS remedium.

LXII.Regula: *Adfine baptiſmatis remedium eſt, circumciſio. de conſecrat.diſtin.4.c.quod autem, cum c.ſequente.*Hæc *de baptiſmate.*

IIII. DE CONFIRMATIONE, ſeu manuum impoſitione.

I. Regula:*Poſt baptiſmum confirmatio præſtanda.de conſecrat.diſt.5.c.1.c.de his uerò,in fine.*

II.Regula:Ratio *& uſus confirmationis habetur d.diſt.5.c.nouiſsimè.c.ut ieiuni.§.fin.*

III.Regula:*Confirmatio eſt ſacramentum.d.c. de his uerò. Item eſt chriſmatio frontis.c.unico.§. per frontis.de ſacra unctione.*

IIII.Regula: *Comparatio confirmationis & baptiſmi habetur d.diſt.5.c.2.& ſequente.*

V.Regula: *Non niſi ieiuni confirmandi.d.diſt. 5.c.ut ieiuni.*

VI.Regula: *Non niſi ſemel confirmãdi.d.diſt. 5.c.dictum eſt.c.de homine.*

VII.Regula: *Non niſi à pontifice confirmandum. d.diſtin.5.c.de his uerò. §.& ſicut unum.c. manus quoq;. item* De *conſuetudine c.quanto.4. &* De *ſacra unctione c.unico.§.per frontis.* Con*tradicit diſt.95.in prin.cum c.ſequente.* Cui *obie-*

ctioni

ctioni respondetur d. distinct. 95. c. presbyteros.

VIII. *Regula: Non nisi à ieiuno confirmandum. d. dist. 5. c. ut episcopi.*

IX. *Regula: Non nisi ab uno debet offerri confirmandus. c. ult. §. de confirmatione. de cognat. spirituali, in 6. de consecrat. distin. 4. c. nō plures, in fine.*

X. *Regula: Etiam ab eodem qui in baptismo obtulit, offerri potest. d. dist. 4. c. in catechismo.*

V. DE CHRISMATE SEV sacra unctione.

I. *Regula: Chrisma est sacramentum. dist. 95. c. illud superfluum. uers. quia genus. de consecrat. distinct. 3. c. literis. uers. quia nouum.*

II. *Regula, De eo conficiendo. Quando conficiendum sit, definitur d. c. literis. & De consecrat. dist. 4. c. omni tempore.*

III. *Regula, De eo conferendo. Solus sacerdos potest infirmum ungere. c. quæsiuit. 14. in prin. de uerb. signif.*

IIII. *Regula: Presbyter illud conferre potest. dist. 95. c. presbyteros. §. oleo uerò sanctificato.*

V. *Regula: Episcopus quoq; illud conferre potest. d. c. presbyteros. §. fin. cum c. sequente.*

VI. *Regula: Quibus conferendum, quando & quoties, necnon locus inunctionis definitur c. uni-*

co.§.quia uerò Christus,usq; ad §.per frontis. de sacra unctione.

VII. Regula: De episcopo ungendo in consecratione cauetur d.c.unico,in prin. de quo uide item s.lib.prox.cap.10.quæst.8.reg.43.

VIII.Regula: De unctione altari consecrando conferenda cauetur d.c.unico.§.ungitur.

IX.Regula,De chrismate petendo. A quo & per quem petendum sit, definitur De consecrat. dist.4.c.presbyteri qui.c.omni tempore.

X. Regula: De aqua chrismate consecrata ad aspersionem non utenda cauetur distin.4. c.in sabbatho. Hæc de sacramento eucharistiæ,baptismatis, confirmationis & chrismatis sint dicta. De ordine dictum est s.lib.prox.ubi de personis ecclesiasticis actum est. De pœnitentia dicetur j. cap.5. De matrimonio j.cap.11.cum sequentibus. Nunc de consecrationibus & benedictionibus agetur.

DE CONSECRATIOnibus & benedictionibus.

Cap. IIII.

PRima regula, De consecrationis definitione,habetur 24.q.1. c.pudenda. uers. consecrare enim.

QVAE

QVAE CONSECRANDA?

II. Regula: Prælatus electus consecrandus est. Quæ regula approbatur simul & distinguitur s. lib. prox. cap. 10. quæst. 8. reg. 35. Sed & plura de consecratione electi uide d. quæst. 8. reg. 36. cum octo sequentibus.

III. Regula: Templa & aliæ ædes sacræ cum altaribus, uasis, uestibus ad diuinum cultum pertinentibus consecranda. de consecrat. distinct. 1. in prin. cum c. sequente. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi consecratio semel sit facta. d. dist. 1. c. ecclesijs. item dist. 68. c. 1. c. presbyteri. §. quod ergo. c. ecclesijs, in prin. & uers. quia sicut. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi is consecrauerit, qui ius consecrãdi non habuit. d. §. quod ergo. Altera replicatio est: Nisi non constet episcopum fuisse qui consecrauit. d. distin. 68. in prin. & c. presbyteri, in prin. & §. fin. Tertia replicatio est: Nisi locus consecratus effusione sanguinis aut seminis sit pollutus. d. c. ecclesijs, in prin. & c. proposuisti. 4. de consecratione. c. unico, in prin. eod. tt. in 6. item De consecrat. dist. 1. c. si motum. uers. si homicidia. Quarta replicatio est: Nisi ecclesia cõsecrata fuerit exusta. d. c. ecclesijs, in prin. Quinta replicatio est: Nisi altare motum uel lapis continens sigillum cõfractus fuerit. c. 1. & c. quod in dubijs. 3. de consecratione ecclesiæ. item De con

secrat.dist.1.c.si motum. Huius duplicatio est: Nisi non enormis sit læsio.c.ligneis.6.eod.tt. Sexta replicatio uidetur: Nisi tectum corruerit, uel lignea ædificia. Quæ replicatio reprobatur d.c.ligneis. 6. Septima replicatio uidetur: Nisi parietes sint mutati. Sed reprobatur d.c.si motum.uers.si parietes. Octaua replicatio est: Nisi ecclesia consecrata sit diruta, & rursus ædificata. Hæc replicatio reprobatur certo modo De consecrat. dist.1.c. de fabrica. Nona replicatio est: Nisi infidelis in loco consecrato sit sepultus. Quæ replicatio reprobatur certo modo d.dist.1.c.ecclesiam, in fine. Decima replicatio est: Nisi excommunicatus in loco consecrato fuerit sepultus. c.consuluisti.7.de consecratione ecclesiæ. Vndecima replicatio est: Nisi fidem sanctæ Trinitatis nõ tenuerit, qui prius ecclesiam consecrauit. de consecrat.dist.1.c.ecclesiis, in fine, cum tribus cc.sequentibus. Duodecima replicatio est: Nisi de hoc ipso dubitetur, an locus sit consecratus. de consecrat.dist.1. c.solennitates. §.de ecclesiarum.c.ecclesiæ. item dist.4.c.placuit de infantibus, in fine.

Duplicatio præcedentium replicationum generalis.

Planè replicationum hactenus enumeratarum duplicatio generalis hæc uidetur: Nisi ecclesia polluta, uel simili uitio laborans, antea non fuerit consecrata.

secrata. Sed reprobatur c.si ecclesia.10.de consecratione ecclesiæ. Hæc de prima propositæ regulæ exceptione sint dicta.

Altera exceptio est: Nisi infidelis in loco sacro sit sepultus. de consecrat. distinct.1. c.ecclesiam, cum c.sequente. Tertia exceptio est: Nisi non studio religionis, sed cupiditate questus ecclesia sit ædificata. de consecrat. distin.1.c.si quis basilicam. Hæc de tertia regula.

IIII. Regula: Propter altare motum uel lapidem fractum non tota ecclesia consecranda, sed altare tantùm uel lapis. c.1.de consecratione.

V. Regula: Polluta ecclesia, pollutum quoque censetur cemeterium contiguum, non autem remotum: sed contrà, polluto cemeterio, non censetur polluta ecclesia. item, uno cemeterio polluto, non ob id censetur pollutum aliud, quamuis contiguum. c.unico.§.fin.de consecrat.in 6.

VI. Regula: Plures pluráue simul consecrari possunt. d.c.unico.

QVIBVS CONSECRANDI ius competit?

VII. Regula: Episcopo, qui eo loco episcopalia iura exercet, competit, c.1.de religiosis domib. item dist.68.c.ecclesijs.§.fin.

VIII. Regula: Episcopo alterius diœcesis non competit, quamuis in alia diœcesi ecclesiam ædificauerit.

ficauerit.

ficauerit.16.quæst.5.c.1.& c.ultim.in prim.

IX.Regula:Corepiscopis & alijs sacerdotibus ius consecrandi non competit. d.c.ecclesijs. §.fin. & d.distin.68.c.quamuis. item De consecratione ecclesiæ c.aquã.9.

X. Regula: De presbytero cauetur 26.q.6.c.1. §.fin.cum c.sequẽte.& c.ministrare,in prim. item dist.23.c.ex epistola,cum c.sequente.

XI. Regula: De schismatico cauetur 24.q.1.c. pudenda.

QVA RE CONSECRANDUM?

XII.Regula: Aqua cum uino & cinere benedicta consecrandum. c.proposuisti.4. & c.consuluisti.7.de consecrat.ecclesiæ.

XIII.Regula:Oleum non consecratum consecrato misceri potest.c.quod in dubijs.3.§.fin.d.tt.

VBI CONSECRATIO facienda?

XIIII. Regula: Non nisi in sacratis locis. de consecrat.dist.1.in prin. Plura de hac regula uide §.cap.2.reg.9.

QVANDO CONSECRATIO facienda?

XV.Regula: Singulis annis facienda. d.dist.1. c.solennitates,in prin.& c.solennitates.

XVI. Regula: Tam diebus Dominicis, quàm alijs

aliis consecrandum. c.tua.2. de consecratione ecclesiæ. & dist.75.in prin.

XVII. Regula: A ieiunis hora tertia consecratio facienda.d.dist.75.in prin.

XVIII. Regula: Octo diebus consecratio facienda.d.c.solennitates.§.fin.

QVOMODO CONSECRATIO facienda?

XIX. Regula: Non solùm precibus, sed etiam sancti olei unctione consecratio facienda. de consecrat.dist.1.c.1.in prin.uers.& non solùm.c.altaria placuit. Huius exceptio est: Nisi altaria lapidea sint consecranda.d.dist.1.c.altaria.

XX. Regula: Sine missa fieri consecratio non debet.d.dist.1.c.omnes,in prin.

ANTECEDENTIA.

XXI. Regula: De præcepto sedis apostolicæ in dedicandis ecclesijs prius expectando, cauetur d.dist.1.c.de locorum,cùm quatuor cc.sequentib.

EVENTVS ET CONSEquentia.

XXII. Regula: Post consecrationem non substantia, sed species remanet. de consecrat.dist.2.c. species.c.quia corpus.c.panis.c.reuera.

XXIII. Regula: Ne pro consecratione aliquid exigatur, cauetur 1.q.2.c.placuit,in prin.& c.sicut,in prin.

XXIIII. Regula: Qui ecclesiam fecit consecrari, ad eam dotandam tenetur. c. cum sicut. 8. de consecrat. ecclesiæ. & d. c. placuit. §. hoc tamen quisq;.

AD FINE REMEDIVM, SEV de benedictionibus.

XXV. Regula: Hæc de consecratione sint dicta, de qua tamen uide plura (ut dixi) s̃. lib. prox. cap. 10. quæst. 8. reg. 35. cum nouem sequentib. item cap. 15. reg. 8. cum sequentib. Consecrationis autem adfine remedium uidetur benedictio, quæ denegatur abbatissæ. c. noua. 10. de pœnitentijs.

XXVI. Regula: Abbatibus quoq; denegatur, nisi ad hoc sint priuilegiati. quod priuilegiũ quousque se extendat, definitur c. abbates. 3. de priuilegijs, in 6.

XXVII. Regula: Inferior superiorem benedicere potest. dist. 21. c. deniq;.

XXVIII. Regula: Secũdæ nuptiæ nõ sunt benedicendæ. c. 1. & c. uir autẽ. 3. de secundis nuptijs.

XXIX. Regula: Omni tempore benedictio fieri potest, dũmodo à ieiunis & hora tertia fiat. dist. 75. in prin. cum c. sequente. De benedicendis nuptijs uide J. cap. 12. quæst. 6. reg. 5. Sed & quibus benedicendi ius competat uel non, uide paulo superius reg. 7. cum sequentibus. Sequitur de pœnitentia.

DE POENITENTIA.
Cap. V.

PRima regula, De definitione pœnitentiæ, habetur De pœnitent. dist. 1. c. ecce nunc. §. penult. & ult. c. tres sunt. §. est enim pœnitentia. c. quis aliquando. §. illud autem. uers. est enim pœnitentia. & dist. 3. c. 1. c. pœnitentia. c. pœnitentiam. §. fin.

II. Regula, De diuisione pœnitentiæ trimembri, habetur De pœnitentia dist. 1. c. tres sunt.

III. Regula, itidem de diuisione pœnitentiæ bimembri in ueram & falsam, habetur De pœnitent. dist. 3. c. in tantum. §. fin. & c. scelerατior. §. 1. Definitionem falsæ pœnitentiæ eiusq; effectum uide s. cap. 1. reg. 11. except. 1.

IIII. Regula, itidem de diuisione pœnitentiæ bimembri in interiorem & exteriorem, habetur De pœnitent. distin. 1. c. quis aliquando. §. econtrà. uers. est enim pœnitentia.

V. Regula, continens exempla pœnitentiæ, habetur De pœnitent. dist. 1. c. conuertimini. §. unde post trinam. dist. 3. c. totam. c. Achab.

VI. Regula: Quo iure sit introducta pœnitentia, definitur 33. quæst. 2. c. audiuimus. §. quia pro omnibus.

VII. Regula: Ad quem causæ pœnitẽtiales per-

XLIX.Regula : De ſale benedicto in os baptizandi dando cauetur d.diſt.4.c.exhinc iam.c.ſal cœleſtis.

L.Regula: De naribus & auribus baptizandi ſaliua tangendis cauetur d.diſt.4.c.poſtea tanguntur,cum c.ſequente.

LI.Regula:De adſpergendo baptizando aqua benedicta cauetur d.diſtin.4.c.in ſabbatho. c.nec quenquam.

LII.Regula,De baptizando ſignando in corde & fronte,d.diſt.4.c.poſtea ſignatur.

LIII.Regula: De inungendo baptizato cauetur d.diſt.4.c.deinde à ſacerdote.c.ueniſti.c.poſtquam aſcendit. c.emerſiſti. c.accepiſti.c.preſbyteris.c.preſbyteri.c.ſi quis uoluerit.c.ſi quis de alio. c.nullus miniſtrorum.

LIIII.Regula: Ratio myſteriorum quæ fiunt in baptiſmate, exponitur d.diſt.4.c.prima igitur.

CONSEQVENTIA BAptiſmi.

LV.Regula:De candida ueſte baptizato danda cauetur De conſecrat.diſtinct.4.c.poſt baptiſmum.c.accepiſti.

LVI.Regula, A' quibus nuper baptizati abſtinere debeant,definitur De conſecrat.diſtinct.5. c.neophyti.

LVII.Regula : Poſt baptiſmum confirmationis

nis sacramentum præstandum. d.dist.5.c.1.de quo uide ſ.eod.cap.membr.4.

LVIII. Regula: Non omne quod in homine est, censetur baptizatum. de consecrat.distin.4.c. si quidquid.

LIX. Regula: Baptizati prioris sectæ uel fidei ritus dimittere debent.c.quidam.4.de apostatis.

LX. Regula: De non reiterando baptismate cauetur c.ult.de baptismo. & Apostol. canon.46. dist.68.c.1.c.presbyteri.§.fin.item 1.q.1.c.hanc regulam. item De consecrat.distin.4. c.non licet. c. rebaptizare.c de Arrianis. c.cum itaque.§.scimus quidem.c.quibus.c.eos quos.Concordat item M.I. C.lib.3.cap.7.de baptismate,reg.2. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi baptizans prior ius baptizandi non habuerit,uel non fuerit idoneus. Sed reprobatur 1.q.1.c.remißionem. §.sed notandum.c.si quis.§.cætera.c.dedit.c.sicut urgeri.c.hi qui. c.hanc regulam.§.nemo. c.spiritus sanctus.c. si quis per. Concordant item ea quæ habentur s. reg.2.except.5.repl.1.item ſ.in sequentibus exceptionib. ubi nonnullæ distinctiones, quibus exceptio proposita admittitur,adijcientur. Altera excepto uidetur: Nisi paganus,aut hæreticus,aut aliâs malus prius baptizauerit. Sed & hæc exceptio reprobatur De consecrat.dist.4.c.Romanus. c.à quodã. c.si inter.c.baptismus.c.cum baptizat.

c.si

c.si qui apud.c.quamuis,in prim.c.ostenditur. c.hi de quibus. c.aliud est. c.nullus autem. c.quomodo excudit.c.non in uobis.c.ab antiqua. c.ecclesia.c. nunc autem. c.cum tantum. c.non est aqua. c.siue hæreticus. item 1.q.1.c.quod quidam. item 24.q.1. c.miramur. §. obijcitur tamen. c.subdiaconus. §. potest tamen. c.si quem. Planè admittitur exceptio proposita,si hæreticus non in forma ecclesiæ baptizauerit. 1.q.1.c.hi qui. §.sed notandum,cum sequētibus,usq; ad c.teneamus. item De consecrat. dist.4.c.si reuera.c.quos à paganis.c.hi uerò.c.de Arrianis. Apostol. canon.46. uers. aut pollutum. Tertia exceptio: Nisi non baptizatus baptizauerit. Approbatur 1.q.1.c.si presbyter.uers.& omnes.Sed reprobatur d.dist.4.c.solet etiam. Quarta exceptio est: Nisi quis seipsum baptizauerit.c. debitum.4.de baptismo.Quinta exceptio est:Nisi non secundum formā ecclesiæ sit baptizatus. Hæc exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt paulo superius except.2.in fine. Sexta exceptio est:Nisi trina mersione non sit baptizatus.de consecrat.dist.4.c.eodem modo,in fine. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.reg.47. Septima exceptio est:Nisi uerba hæc,Ego te baptizo:fuerint in baptizando omissa.c.1.de baptismo.Octaua exceptio uidetur:Nisi error interuenerit. Sed reprobatur De consecrat.dist.4. c.satis ostendimus. c.si

non

non sanctificatur.c.retulerunt.Nona exceptio est: Nisi aqua non fuerit consecrata.d.dist.4.c.per aquam.§.non omnis.§.quare autem.c.nunquam.c.uenit sacerdos,cum c.sequente. Decima exceptio est: Nisi ficto animo, uel mimicè & iocularitet quis sit baptizatus. d.dist.4. c.solet etiam. c.quomodo.§.his qui ficto corde. Huius replicatio est: Nisi postea baptizatus ratum habuerit baptisma uero corde.d.dist.4.c.tunc ualere. Vndecima exceptio uidetur:Nisi non ea intentione paruuli baptizandi fuerint oblati, ut ueros baptismi effectus consequantur. Sed reprobatur d.dist.4.c.non illud.c.satis ostendimus. Duodecima exceptio est: Nisi dubitetur an sit baptizatus. c.de quibus.2.de baptismo. & d.dist.4.c.paruulos.c.placuit de infantibus.c.cum itaq;.c.si nulla. Decimatertia exceptio est: Nisi matre baptizata,infans in utero adhuc extiterit. hic.n.baptismus infanti nõ prodest: ideoq; rebaptizari potest.d.dist.4.c.si quidquid.c.si ad matris.c.qui in maternis.c.si qua mulier.Decimaquarta exceptio uidetur:Nisi primò baptizatus fidẽ & charitatẽ nõ habuerit.Sed reprobatur d.dist.4.c.sicut in.§.non interest,usq; ad finẽ.Decimaquinta exceptio uidetur:Nisi baptizatus postea factus sit apostata.Sed reprobatur d.dist.4.c.ostenditur.§.sicut.n. c.sanctũ est.uers.cum in naui quadã.c.nullus autem.item 1.q.1.c.quod quidam.

LXI.Re-

LXI. Regula: *Pœna reiterantis baptiſma cauetur c.2.de apoſtatis.*

ADFINE BAPTISMATIS remedium.

LXII.Regula: *Adfine baptiſmatis remedium eſt, circumciſio. de conſecrat.diſtin.4.c.quod autem, cum c.ſequente.*Hæc *de baptiſmate.*

IIII. DE CONFIRMATIONE, ſeu manuum impoſitione.

I. Regula:*Poſt baptiſmum confirmatio præſtanda.de conſecrat.diſt.5.c.1.c.de his uerò, in fine.*

II.Regula:Ratio *& uſus confirmationis habetur d.diſt.5.c.nouiſſimè.c.ut ieiuni.§.fin.*

III.Regula:*Confirmatio eſt ſacramentum.d.c. de his uerò.* Item *eſt chriſmatio frontis.c.unico.§. per frontis.de ſacra unctione.*

IIII.Regula: *Comparatio confirmationis & baptiſmi habetur d.diſt.5.c.2.& ſequente.*

V.Regula: Non *niſi ieiuni confirmandi.d.diſt. 5.c.ut ieiuni.*

VI.Regula: Non *niſi ſemel confirmãdi.d.diſt. 5.c.dictum eſt.c.de homine.*

VII.Regula: Non *niſi à pontifice confirmandum. d.diſtin.5.c.de his uerò. §.& ſicut unum. c. manus quoq;. item* De *conſuetudine c.quanto.4. &* De *ſacra unctione c.unico.§.per frontis.* Con*tradicit diſt.95.in prin.cum c.ſequente.* Cui *obie*-

ctioni

ctioni respondetur d.distinct.95.c.presbyteros.

VIII. Regula: *Non nisi à ieiuno confirmandum.d.dist.5.c.ut episcopi.*

IX.Regula: *Non nisi ab uno debet offerri confirmandus. c.ult. §.de confirmatione. de cognat. spirituali,in 6. de consecrat. distin.4.c.nõ plures, in fine.*

X. Regula: *Etiam ab eodem qui in baptismo obtulit,offerri potest.d.dist.4.c.in catechismo.*

V. DE CHRISMATE SEV sacra unctione.

I.Regula: *Chrisma est sacramentum.dist.95.c. illud superfluum.uers.quia genus.de consecrat.distinct.3.c.literis.uers.quia nouum.*

II.Regula, De eo conficiendo. *Quando conficiendum sit,definitur d.c.literis.& De consecrat. dist.4.c.omni tempore.*

III. Regula, De eo conferendo. *Solus sacerdos potest infirmum ungere.c.quæsiuit.14.in prin.de uerb.signif.*

IIII. Regula: *Presbyter illud conferre potest. dist.95.c.presbyteros.§.oleo uerò sanctificato.*

V.Regula: *Episcopus quoq; illud conferre potest.d.c.presbyteros.§.fin.cum c.sequente.*

VI.Regula: *Quibus conferendum,quando & quoties,necnon locus inunctionis definitur c.uni-*

co.§.quia uerò Christus,usq; ad §.per frontis. de sacra unctione.

VII. Regula: De episcopo ungendo in consecratione cauetur d.c.unico,in prin. de quo uide item s.lib.prox.cap.10.quæst.8.reg.43.

VIII. Regula: De unctione altari consecrando conferenda cauetur d.c.unico.§.ungitur.

IX. Regula, De chrismate petendo. A' quo & per quem petendum sit, definitur De consecrat. dist.4.c.presbyteri qui.c.omni tempore.

X. Regula: De aqua chrismate consecrata ad aspersionem non utenda cauetur distin.4. c.in sabbatho. Hæc de sacramento eucharistiæ, baptismatis, confirmationis & chrismatis sint dicta. De ordine dictum est s.lib.prox.ubi de personis ecclesiasticis actum est. De pœnitentia dicetur j. cap.5. De matrimonio j.cap.11.cum sequentibus. Nunc de consecrationibus & benedictionibus agetur.

DE CONSECRATIOnibus & benedictionibus. Cap. IIII.

PRima regula, De consecrationis definitione,habetur 24.q.1. c.pudenda. uers. consecrare enim.

QVAE

QVAE CONSECRANDA?

II. Regula: *Prælatus electus consecrandus est.* *Quæ regula approbatur simul & distinguitur ṡ. lib.prox.cap.10.quæst.8.reg.35. Sed & plura de consecratione electi uide d.quæst.8.reg.36.cum octo sequentibus.*

III. Regula: Templa & *aliæ ædes sacræ cum altaribus, uasis, uestibus ad diuinum cultum pertinentibus consecranda. de consecrat. distinct.1.in prin.cum c.sequente.* Huius *regulæ exceptio prima est:* Nisi *consecratio semel sit facta. d.dist.1.c. ecclesijs. item dist.68.c.1. c.presbyteri.§.quod ergo.c.ecclesijs,in prin.& uers.quia sicut.Huius exceptionis replicatio prima hæc est:* Nisi *is consecrauerit,qui ius consecrãdi non habuit. d.§.quod ergo. Altera replicatio est:*Nisi *non constet episcopum fuisse qui consecrauit.d.distin.68.in prin. & c.presbyteri,in prin.& §.fin. Tertia replicatio est:* Nisi *locus consecratus effusione sanguinis aut seminis sit pollutus. d.c ecclesijs,in prin.& c. proposuisti.4. de consecratione. c.unico, in prin. eod.tt.in 6. item* De *consecrat. dist.1. c.si motum. uers.si homicidia. Quarta replicatio est:*Nisi *ecclesia cõsecrata fuerit exusta.d.c.ecclesijs,in prin. Quinta replicatio est:*Nisi *altare motum uel lapis continens sigillum cõfractus fuerit. c.1.& c.quod in dubijs.3.de consecratione ecclesiæ.item* De *con*

secrata. Sed reprobatur c.si ecclesia.10.de consecratione ecclesiæ. Hæc de prima propositæ regulæ exceptione sint dicta.

Altera exceptio est: Nisi infidelis in loco sacro sit sepultus. de consecrat. distinct.1. c.ecclesiam, cum c.sequente. Tertia exceptio est:Nisi non studio religionis, sed cupiditate questus ecclesia sit ædificata.de consecrat.distin.1.c.si quis basilicam. Hæc de tertia regula.

IIII.Regula: Propter altare motum uel lapidem fractum non tota ecclesia consecranda, sed altare tantùm uel lapis.c.1.de consecratione.

V.Regula: Polluta ecclesia, pollutum quoque censetur cemeterium contiguum, non autem remotum: sed contrà,polluto cemeterio, non censetur polluta ecclesia. item, uno cemeterio polluto, non ob id censetur pollutum aliud, quamuis contiguum.c.unico.§.fin.de consecrat.in 6.

VI. Regula: Plures pluráue simul consecrari possunt.d.c.unico.

QVIBVS CONSECRANDI ius competit?

VII. Regula: Episcopo,qui eo loco episcopalia iura exercet,competit, c.1.de religiosis domib. item dist.68.c.ecclesijs.§.fin.

VIII.Regula:Episcopo alterius diœcesis non competit, quamuis in alia diœcesi ecclesiam ædificauerit.

ficauerit.16.quæst.5.c.1.& c.ultim.in prim.

IX. Regula: *Corepiscopis & alijs sacerdotibus ius consecrandi non competit. d.c.ecclesijs. §.fin. & d.distin.68.c.quamuis.* item De consecratione *ecclesiæ c.aquã.9.*

X. Regula: *De presbytero cauetur 26.q.6.c.1. §.fin.cum c.sequẽte.& c.ministrare,in prin. item dist.23.c.ex epistola,cum c.sequente.*

XI. Regula: *De schismatico cauetur 24.q.1.c. pudenda.*

QVA RE CONSECRANDUM?

XII. Regula: *Aqua cum uino & cinere benedicta consecrandum. c.proposuisti.4. & c.consuluisti.7.de consecrat.ecclesiæ.*

XIII. Regula: *Oleum non consecratum consecrato misceri potest.c.quod in dubijs.3.§.fin.d.tit.*

VBI CONSECRATIO facienda?

XIIII. Regula: *Non nisi in sacratis locis. de consecrat.dist.1.in prin.* Plura de hac regula uide *§.cap.2.reg.9.*

QVANDO CONSECRATIO facienda?

XV. Regula: *Singulis annis facienda. d.dist.1. c.solennitates,in prin.& c.solennitates.*

XVI. Regula: Tam diebus Dominicis, quàm alijs

aliys consecrandum. c.tua.2. de consecratione ecclesiæ. & dist.75.in prin.

XVII. Regula: A' ieiunis hora tertia consecratio facienda.d.dist.75.in prin.

XVIII. Regula: Octo diebus consecratio facienda.d.c.solennitates.§.fin.

QVOMODO CONSECRATIO facienda?

XIX. Regula: Non solùm precibus, sed etiam sancti olei unctione consecratio facienda. de consecrat.dist.1.c.1.in prin.uers.& non solùm.c.altaria placuit. Huius exceptio est: Nisi altaria lapidea sint consecranda.d.dist.1.c.altaria.

XX. Regula: Sine missa fieri consecratio non debet.d.dist.1.c.omnes,in prin.

ANTECEDENTIA.

XXI. Regula: De præcepto sedis apostolicæ in dedicandis ecclesijs prius expectando, cauetur d.dist.1.c.de locorum,cùm quatuor cc.sequentib.

EVENTVS ET CONSEquentia.

XXII. Regula: Post consecrationem non substantia, sed species remanet. de consecrat.dist.2.c. species.c.quia corpus.c.panis,c.reuera.

XXIII. Regula: Ne pro consecratione aliquid exigatur, cauetur 1.q.2.c.placuit,in prin.& c.sicut,in prin.

XXIIII. Regula: Qui ecclesiam fecit consecrari, ad eam dotandam tenetur. c.cum sicut.8. de consecrat. ecclesiæ. & d.c.placuit. §. hoc tamen quisq;.

ADFINE REMEDIVM, SEV de benedictionibus.

XXV. Regula: Hæc de consecratione sint dicta, de qua tamen uide plura (ut dixi) s̃.lib.prox. cap.10.quæst.8.reg.35.cum nouem sequentib.item cap.15.reg.8.cum sequentib. Consecrationis autem adfine remedium uidetur benedictio, quæ denegatur abbatissæ.c.noua.10.de pœnitentijs.

XXVI. Regula: Abbatibus quoq; denegatur, nisi ad hoc sint priuilegiati. quod priuilegiũ quousque se extendat, definitur c.abbates.3. de priuilegijs, in 6.

XXVII. Regula: Inferior superiorem benedicere potest. dist.21.c.deniq;.

XXVIII. Regula: Secũdæ nuptiæ nõ sunt benedicendæ.c.1.& c.uir autẽ.3.de secundis nuptijs.

XXIX. Regula: Omni tempore benedictio fieri potest, dũmodo à ieiunis & hora tertia fiat. dist.75.in prin.cum c.sequente. De benedicendis nuptijs uide ĩ.cap.12.quæst.6.reg.5. Sed & quibus benedicendi ius competat uel non, uide paulo superius reg.7.cum sequentibus. Sequitur de pœnitentia.

DE

DE POENITENTIA.
Cap. V.

PRima regula, De definitione pœnitentiæ, habetur De pœnitent. dist. 1. c. ecce nunc. §. penult. & ult. c. tres sunt. §. est enim pœnitentia. c. quis aliquando. §. illud autem. uers. est enim pœnitentia. & dist. 3. c. 1. c. pœnitentia. c. pœnitentiam. §. fin.

II. Regula, De diuisione pœnitentiæ trimembri, habetur De pœnitentia dist. 1. c. tres sunt.

III. Regula, itidem de diuisione pœnitentiæ bimembri in ueram & falsam, habetur De pœnitent. dist. 3. c. in tantum. §. fin. & c. sceleratior. §. 1. Definitionem falsæ pœnitentiæ eiusq; effectum ui de s. cap. 1. reg. 11. except. 1.

IIII. Regula, itidem de diuisione pœnitentiæ bimembri in interiorem & exteriorem, habetur De pœnitent. distin. 1. c. quis aliquando. §. econtrà. uers. est enim pœnitentia.

V. Regula, continens exempla pœnitentiæ, habetur De pœnitent. dist. 1. c. conuertimini. §. unde post trinam. dist. 3. c. totam. c. Achab.

VI. Regula: Quo iure sit introducta pœnitentia, definitur 33. quæst. 2. c. audiuimus. §. quia pro omnibus.

VII. Regula: Ad quem causæ pœnitẽtiales per-

tineant, definitur c.accedentibus.12. de excessibus prælator.item 9.q.2.c.placuit ut deinceps.

DE POENITENTIA agenda.

VIII.Regula,continens adhortationẽ ad pœnitentiam agendam, habetur De pœnitent.dist.1. c.qui sanctus. c.ecclesia. c.secunda. c.iudicet. item De pœnitent.dist.6.c.1.§.laboret itaq;.

Ex quibus causis agẽda pœnitentia.

IX. Regula: Pro omnibus illicitis agenda pœnitentia. 33.q.2. c.audiuimus.§.quia pro omnibus. c.talis.c.sicut Achab.item De pœnitent.distin.4.c. intermittentes.§.porrò.

X. Regula: Si multis nuptijs fuerit copulatus, pœnitentiam agere debet.32.q.7.c.si quis fuerit.

XI.Regula:Si conscius sit alterius periurij.22. q.5.c.si quis peierauerit,in fine.

XII. Regula: Si uxorem suam uel seniorem interfecit, pœniteat. 33.q.2. c.quicunque. c.admonere te.

XIII. Regula: Si allexit aliquem turpis lucri gratia, ut fieret clericus uel monachus. 16.q.7. c. penult. & 20.q.3.c.ult. Plures huiusmodi causas speciales uide J.cap.prox.de peccatis.

Quando agenda pœnitentia.

XIIII. Regula: Statim postquam peccatum est,pœnitere debet.de pœnitent.distin.1. c.Adam. Contrà faciunt clerici, qui non statim agunt pœnitentiam.d.dist.1,c.quis aliquando,in prin.

XV.Re-

XV. Regula: *Videtur non nisi semel ad pœnitentiam agendam aliquem admittendum esse, nec pœnitentiam esse iterandam. dist. 50. c. si quis post. §. potest & aliter. item De pœnitentia dist. 1. c. nemo. c. quantuslibet. item distin. 2. in prin. & c. 1. §. fin. item dist. 3. in prin. cum cc. sequentibus, usq; ad c. pœnitentia est quædam. Cōcordant item ea quæ habentur J. reg. 45. except. 6. Contradicit tamen d. dist. 3. c. quamuis. c. septies. c. ille rex. c. Naum. §. fin. c. adhuc instant. c. in tantum. item distin. 50. c. quamuis. Item contradicit c. omnis utriusq;. 12. in prin. de pœnitentijs. Vbi quilibet uel semel in anno confiteri ac pœnitere iubetur. Cui concordat extrauagans com. 2. de hæreticis. item concordat J. d. except. 6. in fine.* Quoties agenda pœnitentia.

XVI. Regula: *Ab episcopo locus pœnitentiæ deputandus. dist. 81. c. sacerdos.* Vbi pœnitentia agenda.

XVII. Regula: *Mutandus est locus in quo peccatum est. d. dist. 81. c. ualet interdum.*

XVIII. Regula: *Interdum in monasterium detruditur pœnitens. d. distin. 81. c. dictum. c. si quis clericus. c. Romanus.*

XIX. Regula: *Episcopus, presbyter aut diaconus propter fornicationem inter laicos pœnitere debet. d. dist. 81. c. si quis episcopus.*

XX. Regula: *In conspectu ecclesiæ, non clam pœnitentia agenda. de pœnitent. distin. 1. c. agite. c.*

&

& uenit. c.fleat. c.iudicet,in fine. c.quis aliquando. §.hæc ergo secreta. c.quem pœnitet. §.si peccatum,usq; ad finem. c.quamuis. item De pœnitentijs c.1.

Quomodo agenda pœnitentia?

XXI. Regula: *Agenda pœnitentia est cordis contritione,oris confeßione,& operis satisfactione.de pœnitent. dist.1.c.perfecta. distin.3.c.perfecta.Declaratur hæc regula definitione satisfactionis d.dist.3.c.satisfactio.*

XXII.Regula: *Sola cordis cõtritione potest fieri pœnitentia sine oris confeßione & satisfactione. de pœnitent. dist.1.in prin. cum sequentibus,usq; ad c.si quis non. item c.si cui.§.fin.c.facilius. §.hoc idem. c.scindite. c.conuertimini. c.qui natus.§.fin.c.omnis qui.c.quis aliquando.§.econtrà,usq; ad §.econtrà. Contradicit d.c.omnis qui. §.fin.cum sequentibus,usq; ad c.nullus.* Item contradicit *d.distinct.1.c.agite.c.lis potestatis.§.fin.c. sunt qui.c.uoluissent.§.ex his itaq;, usq; ad finem. c.sufficit. c.quis aliquando. §.his authoritatibus. & §.econtrà ea quæ,usq; ad finem.*Huic obiectioni respondet Gratianus *d.§.his authoritatibus,usque ad §.econtrà.* Concludendo tamen relinquit quæstionem hanc arbitrio lectoris, *d.dist.1. c.penult.§.fin.cum c.sequente.*

Adiuncta pœnitentiæ & officia pœnitentis.

XXIII.Regula:*Officium pœnitentis definitur distin.50.c.pœnitentes,cum c.sequente.26.q.7.*

c.affe-

c.affectum. 27.q.1.c.deuotam.§.prius autem. item De pœnitent.dist.1. c sunt qui. c.qui sanctus.c.iudicet. item De pœnitent.dist.5.c.1.§.in his omnib. & §.paueat præterea,usq; ad finem. Vide item s. reg.prox.item j.regulas sequentes.

XXIIII. Regula: Tempore ieiunij genua à pœnitentibus flectenda, mortui adferendi & sepeliendi.26.q.7.c.sacerdos.§.diebus etiam.

XXV.Regula: Omni tempore ieiunij manus à sacerdote pœnitentibus imponenda. d.c.sacerdos.§.omni autem.

XXVI. Regula:Semper pœnitenti dolendũ. de pœnitent.dist.3. c.pœnitentia. c.si apostolus.c. pœnitentiam.c.productior.

XXVII.Regula: Quæ à pœnitente consideranda & dolenda sint, definitur De pœnitent.distin.5.in prin.cum c.sequente.

XXVIII. Regula: Pro pœnitente orandum. dist.50.c.in capite. de pœnitent. distin.1.c.sufficit, in fine.c.fleat.

XXIX.Regula:A' coitu pœnitens abstinere debet.33.q.4.c.qui in castigatione.

XXX. Regula: Quoniam pœnitentis est delicta sua confiteri, ut s.reg.21.& 23.est ostensum: de confeßione hoc loco peculiariter tractabitur. Eius autem usus exponitur De pœnitent.distin.1. c.ecce nunc. De confeßionibus.

XXXI.Re-

XXXI. Regula: Deo primùm, hinc sacerdoti confitendum. d. dist. 1. c. sufficit. c. quamuis. c. ult.

XXXII. Regula: Pœnitens eligere sibi sacerdotem potest cui confiteatur. d. dist. 1. c. quem pœnitet. §. quare qui confiteri. item dist. 6. in prin. & c. 1. in prin. & §. qui ergo confitetur. c. sacerdos. §. quod autem. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi extra unitatem ecclesiæ constitutum sacerdotem eligat. d. distin. 6. c. 1. §. laboret itaq;. uers. ideo non petat, usq; ad §. sacerdos itaq;. Altera exceptio est: Nisi is sacerdos, cuius est parochianus, satis sit idoneus ad confeßionem audiendam. d. §. quod autem, cum c. sequente. item 16. q. 1. c. adijcimus. §. ecce in hoc. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi superioris sui licentia alium sibi eligat. Quæ replicatio elicitur ex d. distin. 6. c. ult. uers. sine eius consensu. Concordat c. omnis. 2. §. si quis autem. de pœnitentijs. Altera replicatio uidetur: Nisi consuetudo loci extet in contrarium. Sed reprobatur c. si episcopus. 2. §. fin. de pœnitent. in 6. Tertia replicatio est: Nisi episcopus uel alius superior, item inferior prælatus exemptus sibi alium eligat. c. ult. de pœnitent.

XXXIII. Regula: Confeßio non diuidenda, ut diuersa diuersis sacerdotibus uelit confiteri. de pœnitent. dist. 5. c. 1. § cautus sit.

XXXIIII. Regula: Sacerdos cui confiten-

dum

dum est, debet esse irreprehensibilis. de pœnitent. dist. 6. c. 1. §. sacerdos itaq;.

XXXV. Regula: Si desit sacerdos, proximo confiteri potest. de pœnitent. dist. 1. c. quem pœnitet. §. tanta itaq; uis. & d. dist. 6. c. 1. §. 1.

XXXVI. Regula: Mulieri non confitendum. c. noua. 10. de pœnitentijs.

XXXVII. Regula: Per se coràm, non per nuncium uel epistolam confiteri debet. d. c. quem pœnitet, in prin.

XXXVIII. Regula: Factum cum suis circumstantijs & qualitatibus confitendum. de pœnitent. distin. 5. c. 1. & distin. 6. c. 1. §. diligens igitur inquisitor.

XXXIX. Regula: Si peccatum occultum est, sufficit id sacerdoti tantùm confiteri. de pœnitent. distinct. 6. c. 1. §. qui ergo confitetur. uers. etsi peccatum.

XL. Regula: Officium sacerdotis, cui fit confeßio, exponitur d. §. diligens igitur inquisitor, usque ad fin. item c. omnis utriusq;. 12. §. sacerdos autem. de pœnitentijs.

XLI. Regula: De non reuelādis peccatis, quæ quis confessus est, cauetur d. dist. 6. c. 1. §. fin. cum c. sequente, usq; ad §. quod autem. item c. omnis utriusq;. 12. §. fin. de pœnitentijs. c. dilectus. 13. de exceßib. prælatorum.

XLII. Re-

XLII. Regula: *Qui semel confessus est, alij postea, quamuis proprio sacerdoti, iterum idem confiteri non tenetur. extrauag. comm.2. de hæreticis.*

XLIII. Regula: *Papa potest dare alicui generalem potestatem audiendi confeßionem.d.extrauag.2.*

XLIIII. Regula, *De absoluendo confesso, distinguitur primùm quidem, Si cõfessus se non corrigat, ac fateatur se abstinere non posse, c.peccati. 5.de reg.iuris, in 6. Hoc tamen casu confesso crebris & salubribus monitis pœnitentia indicenda. c.quod quidam.5.de pœnitentijs. Deinde distinguitur, Si ablatum non restituatur. c.peccatum.4. de reg.iuris, in 6. Plura de regula proposita eiusq; exceptionibus uide s̃.lib.1. capite 13. & j. reg.50. Hæc de confeßionibus obiter sint dicta. Qui autem ad confeßionem sint admittendi uel non, uide j.reg.50.*

Euentus pœnitentiæ.

XLV. Regula: *Si quis pœnitentiam agere nolit, punitur. dist.81.c.dictum. 22.q.1.c.ult.26.q.7.c. erga eum. 27.q.1.c.quod si pœnitentiam. §.fin.de pœnitent.dist.1. c.tres sunt.§.neq; ea dimitti.dist. 3.c.Achab. dist.6.c.1.§.laboret itaq;. distin.7.c.idcirco fratres.c.ult.§.fin.*

XLVI. Regula: *Pœnitentia mitigat iram Dei, & operatur remißionem peccatorum seu iustificationem.*

cationem. de pœnitent.distin.1.c.porrò illi.c.facilius.c.sed & continuò.c.serpens.c.libenter.c.multiplex,in prin.c.potest fieri.§.fin. c.importuna.c. nouit.c.si agamus. c.quamobrem. c.quia diuinitatis.c.ne forsitan. item De pœnitent.dist.3.c.quamuis.§.fin.cum sequentibus,usq; ad c.sicut Achab.item De pœnitent.distinct.6.c.1.§.laboret itaq;. & dist.7.c.qui egerit. & c.si quis autem. item 32.q.1. c.quod autem. c.non erit.c.cum renunciatur. c.apud misericordem, in prin. Concordant item ea quæ habentur s.cap.1.reg.11. Contradicere quodammodo uidetur De pœnitent. dist. 1. c.si peccatum. c.sicut. ubi dicitur pœnitentem nihilominus puniri. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi falsa sit pœnitentia. Quæ exceptio approbatur simul & declaratur per ea quæ proposita sunt s.d.reg.11. Altera exceptio est: Nisi pœnitens non speret indulgētiam seu remißionem peccatorum. de pœnitent. dist.1. c.nemo potest,in prin. & c.importuna. Tertia exceptio est: Nisi pœnitens non credat ecclesiam ius ligandi & soluendi habere. d.dist.1.c.potest fieri.§.dicis Petro. & ibi glossa. Quarta exceptio est: Nisi in spiritum sanctum peccauerit pœnitens. d.distin. 1. c.ijs potestatis. c.importuna.§.fin.c.si sacerdos. §.ego autem dico. Declaratur exceptio hæc De pœnitent.dist.3.c.inter hæc.§.fin.Quinta exceptio est:

Nisi ore non sit confessus peccatum pœnitens. de pœnitent. dist.1. c.uoluissent. §.deniq;, usq; ad fin. Sed de hac re uide s.reg.21. Sexta exceptio: Nisi pœnitens præuaricatus sit, à charitate recesserit, & rursus peccauerit. Quæ exceptio approbatur De pœnitent. dist.2.c.1.§.fin. c.pennata. c.non reuertebantur. c.ficta. §.ex præmissis.c.quia radix. item De pœnitent. dist.3. c.ille pœnitentiam, cum sequentibus, usq; ad c. qui uult. item c. nihil prodest, in prin.c.sicut ait.c.Naum. Sed contradicit De pœnitent.dist.1.c.nemo potest. item distin.2.c. charitas est. §.fin. cum sequentibus, usq; ad c.sicut tribus.item c.super tribus, cum tribus cc.sequentibus. item c.non est tam. c.ut cognouerunt. §.item opponitur, usq; ad finem, cum c.sequente. item c. ult. §.charitas, usq; ad finem. Item contradicit De pœnitent.dist.3. c.illud uerò. §.ecce.c.sicut Achab. §.fin. dist.4.c.peccatum.§.fin. & c.si ex bono. §. finis ergo. Vide insuper de exceptione proposita s.reg.14. Septima exceptio uidetur: Nisi nimis magnum sit peccatum quod admisit pœnitens. Sed reprobatur d.distin.1.c.potest fieri. §.fin.c.quantuslibet. c.importuna. Contradicere uidetur d.c. importuna. §.fin. Cui obiectioni respondetur d. dist.1.c.si sacerdos.& c.Deus. & dist.3.c.talis. Octaua exceptio est: Nisi pœnitēs peccato resistere non possit.d.dist.3.c.in salicib. Hæc de 46.regula.

XLVII. Re-

XLVII. Regula: *Pœnitentia cogit omnia libenter sufferre. de pœnitent. distin. 1. c. perfecta. & dist. 3. c. perfecta.*

XLVIII. Regula: *Pœnitens post septem annos in pristinum statum restituitur. dist. 82. c. ult. §. fin. 33. q. 2. c. placuit. §. fin. c. hoc ipsum, in prin. et §. hoc autem.*

XLIX. Regula: *Pœnitens matrimonio alteri copulari non potest. Quæ regula approbatur simul & distinguitur J. cap. 13. except. 34.*

L. Regula: *Pœnitens ad secularia redire non debet. de pœnitent. distin. 5. c. 1. §. in his omnibus. c. qualitas lucri. c. contrarium. c. si qui uerò. c. de his qui. c. falsas. c. negocium. c. ult.* Huius regulæ exceptio est: *Nisi sine peccato peragi posit. d. c. negocium.*

DE POENITENTIA NEMINI deneganda, & ea indicenda.

LI. Regula: *Pœnitentia nulli petenti deneganda. 26. q. 6. c. si aliquis. §. fin. c. si presbyter. c. pen. item q. 7. c. sacerdos, in prin. c. hoc sit positum. §. fin. c. pœnitentem. item* De *pœnitentia distin. 1. c. multiplex. §. his autem. §. ita ergo. c. miror. c. pœnitentia.* Apostol. *canon. 51.* Huius regulæ exceptiones plures sunt, *quarum prima est:* Nisi *raptor uel ecclesiarum uiolator manifestus ad pœniten-*

tiam admitti petat. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur c.super eo.2. de raptoribus. Altera exceptio uidetur: Nisi fur uel latro in furto uel latrocinio deprehensus ac uulneratus ad pœnitentiam admitti petat. Hæc exceptio reprobatur 13.q.2.c.penult.in fine. Tertia exceptio uidetur: Nisi in torneamentis uulneratus ad pœnitentiam admitti petat. Sed & hæc exceptio reprobatur c.1.in fine.de torneamentis. Quarta exceptio est: Nisi manifestus usurarius ad pœnitentiam admitti petat. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.ult.§.fin.de usuris,in 6. Quinta exceptio uidetur: Nisi ad mortem condemnatus ad pœnitentiã admitti petat. Sed reprobatur Clement.1.de pœnitentijs. Sexta exceptio est: Nisi in loco interdicto cõstitutus ad pœnitentiam admitti petat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.libro 1. cap.9.quæst.4.reg.1.in prin. Cuius replicatio prima est: Nisi moriturus petat. c.quod in te.11.in prin.de pœnitentijs. Altera replicatio est: Nisi recipiens signum crucis petat.d. c.11.§.fin. Plures replicationes uide d.reg.1. Septima exceptio: Nisi peccati sibi non sit conscius qui ad pœnitentiam admitti petit.de pœnitent.distin.3.c.quærat.§.etsi fides desit. Octaua exceptio est: Nisi pœnitens charitatem non habeat.d.dist.3. c.ult.§.hæc propter charitatem. Vide insuper s̃. reg.45.

reg.45.except.6. Nona exceptio uidetur:Nisi pœnitens in peccato perseuerauerit. Sed reprobatur d.c.ult.§.pœnitentia ergo. item c.quod quidam.5. de pœnitentijs.Contradicit c.peccati.5.de reg.iur. in 6. De qua re dixi etiam s̃.reg.43.in prin. Sed & de hac exceptione uide d. except. 6. Decima exceptio est: Nisi pœnitentiam semel usurpatam non rectè celebrauerit pœnitens. Quæ exceptio approbatur certo modo d.c.ult.§.fin.de qua uide item d.except.6. Vndecima exceptio est:Nisi de pluribus criminibus reus, non de omnibus pœnitentiam agat.c.defleat.9.de reg.iuris.de pœnitent. dist.3.c.sceleratior.§.his authoritatib. uers.in quo illorum etiam.c.prima.§.fin.cum c.sequente Sunt plures.& dist.5.c.ult. Contradicit d.c.sceleratior. §.fin.cum duob.cc.sequentibus.Cui obiectioni respondet Gratianus d.c.sunt plures.§.authoritas illa.c.quærat. §.illud autem, usq; ad fin. & c.ult.§. pœnitentia ergo. Duodecima exceptio est: Nisi pœnitens ablatum non restituat, uel moriturus de eo restituendo caueat. c.peccatum.4.de reg.iuris, in 6.c.ult. §.fin. de usuris,in 6. c.super eo.2.de raptoribus. Decimatertia exceptio est:Nisi pœnitens comam non deposuerit, aut uestimenta non mutauerit, aut non dignè pœnituerit. distin.50. c. pœnitentes.§.si autem comas. Decimaquarta exceptio: Nisi iuuenis ad pœnitẽtiam admitti petat.

Hæc exceptio approbatur certo modo d. c.pœnitentes.§.fin.Decimaquinta exceptio uidetur:Nisi in mortis articulo constitutus ad pœnitentiam admitti petat.Sed reprobatur De pœnitent.dist.7.in prin.cum duobus cc.sequentibus. item c.si quis autem, cum c.sequente.& c.ult. Decimasexta exceptio est:Nisi coniunx pœnitentis non consenserit. 33.q.4.c.ult.Decimaseptima exceptio uidetur:Nisi mulier subiectum partum confessa, id marito indicare nolit. Sed reprobatur c.officij.9.de pœnitentijs. Decimaoctaua exceptio est: Nisi clericus ad pœnitentiam admitti petat. distin.50. c.confirmãdum,cum duob.cc.sequentib.item c.quæsitum. 7. de pœnitentijs. Plures huiusmodi exceptiones colligi possunt ex superiore reg.46.

Quæ, qualis & quãta pœnitentia indicenda.

LII.Regula:Pro qualitate peccati & indicentis arbitrio pœnitentia indicenda est.26.q.7.c.1.§. fin.cum sequentibus,usq; ad c.sacerdos.item c.pro qualitate,cum c.sequente. item 32.q.7.c.si quis fuerit,in fine.& De pœnitent. distin.1.c.in actione.c. mensuram.

LIII. Regula: Quo maius est peccatum, eo maior debet esse pœnitentia. de pœnitentia dist. 1. c.Deus.

LIIII. Regula: Quanto tempore peccatum est,tanto etiam est pœnitendum.d.dist.1.c.uide.

LV. Regula: Secundum contritionem pœnitentis

tentis pœnitentia moderanda. c.Deus.8.de pœnitentijs.de pœnitent.dist.1.c.in actione.c.mēsuram.

L V I. Regula:*Deficiente eo quod in pœnitentia indicenda est iniunctum,aliud loco eius subrogatur.c.licet.6.d.tt.de pœnitentijs.*

L V I I. Regula:*Minus est in pœnitentia iniungenda peccare in defectu,quàm in excessu.26.q.7. c.alligant.*

L V I I I. Regula: *Negligentiores pœnitentes tardius reconciliandi. 26.q.7. c.sacerdos. uers.negligentiores uerò.*

L I X. Regula:*Si peierauit,quanta pœnitentia illi iniungenda sit, definitur 6.q.1. c.quicunq;. 22. q.1.c.penult.§.fin.cum c.sequēte. item q.5.c.1.cum sequentib.usq; ad c.ille qui.*

L X. Regula:*Si malè iurauit,uel illicitum præstitit iusiurandum. 22. q.4.c.qui iuramento. c.necesse est.*

L X I. Regula: *Si aliquem coegit contra iusiurandum facere, uel ad periuriū alteri occasionem dedit: quanta pœnitentia illi iniungenda, 22.q.5.c. 1.§.si quis conuictus.*

L X I I. Regula: *Si furtū commisit: quanta pœnitentia illi iniungenda sit,definitur c.si quis propter.3.de furtis.17.q.4.c.pecunia,in fine, cum c.sequente.*

L X I I I. Regula: *Si sacrilegium commisit.12.*

quæst.2.c.ſicut.§.quæ uerò,cum c.ſequente.

LXIIII. Regula: Si homicidium fecit, quæ pœnitentia iniungenda, definitur diſt.50. c.ſi quis homicidium,cum tribus cc.ſequentibus.

LXV. Regula: Si clericum occiderit,quæ pœnitentia illi indicenda ſit, cauetur per ea quæ propoſita ſunt ſ.lib.1.capite 15. de homicidio,quæſt.3. reg.7.

LXVI. Regula:Si preſbyterum occidit.c.qui preſbyterum.2.de pœnitentijs.

LXVII. Regula: Si matrem occidit.33.q.2.c. latorem.

LXVIII. Regula: Si filium oppreſſit.c.quæſitum.7.de pœnitentijs.

LXIX. Regula: Si uxorem occidit.23.q.2.c. quicunq;.c.admonere.33.q.2.c.admonere te.

LXX. Regula: Si inſaniens quem occidit.15. q.1.c.penult.in prin.

LXXI. Regula: Si furem uel raptorem,cum poſſet euadere,occidit.13.q.2.c.ult.

LXXII. Regula: Si modum excedens in defendendo aliquem occidit. c.ſignificauit.3. de pœnitentijs.

LXXIII. Regula: Si Iudæum uel paganum occidit.diſt.50.c.qui uerò.

LXXIIII. Regula: Si fornicatus fuerit preſbyter.diſt.82.c.preſbyter.

LXXV. Regula: Si monialis cum uiro concubuerit.27.q.1.c.quod si pœnitentiam.§.si autem de eis.c.hi ergo. c.si quis sacro.§.fin. c.uirgines.c. omnes.§.fin.

LXXVI.Regula:Si monachus uel monacha nuptias contraxerit, quæ pœnitentia ei sit iniungenda, definitur per ea quæ habentur J.capite 13. except.30.

LXXVII. Regula: Si cum pœnitentiali sua rem habuerit, quæ pœnitentia illi sit iniungenda, definitur 30. q. 1.c.omnes.c.penult.& ult.in prin.

LXXVIII. Regula:Si quis uxorem adulteram dimittere noluerit,sed ei debitum reddiderit: quanta pœnitentia ei iniungenda, definitur 32. q. 1.c.si quis uxorem.& c.si quis uxorem.2.

LXXIX. Regula:Si eucharistiam euomuerit.de consecrat.dist.2.c.si quis per ebrietatem.

LXXX. Regula: Si eucharistiam non bene custodiuit.d.dist.2.c.qui bene.

LXXXI. Regula: Si de manu hæretici eucharistiam accepit.24.q.1.c.penult.in prin.

LXXXII. Regula:Si post pœnitentiam ad militiam secularem rediit. de pœnitent. distin.5. c. si qui uerò.

LXXXIII. Regula: Si sit rebaptizatus.de cōsecrat.dist.4.c.qui bis ignorāter. & c.eos quos.

LXXXIIII. Regula:Si diuinatores consu-

luit. 26. q. 5. c. qui diuinationes. & c. non liceat. §. si quis autem.

LXXXV. Regula: Si presbyter excommunicatus sacra ministeria peragit. 11. q. 3. c. cũ aliquis. §. fin. c. de illis.

LXXXVI. Regula: Si permiserit hæreticum missam suam celebrare. 24. q. 1. c. penult. §. si quis permiserit.

LXXXVII. Regula: Si hæresis pœnitet. d. c. penult. §. fin.

LXXXVIII. Regula: Si excommunicato communicauit. 11. q. 3. c. de illis.

Exceptio præcedentium regularum generalis.

Hactenus regulas enumerauimus, per quas definitur, quæ pœnitentia singulis peccatis sit iniungenda: quarum tamen plures colligi possunt. Harum autem exceptio generalis est: Nisi morituro pœnitentia sit iniungenda. 26. q. 7. in prin. cum c. sequente. Plures huiusmodi exceptiones generales colligi possunt ex superiori regula 52. & aliquot sequentibus.

DE PECCATIS. Cap. VI.

ANtequam locum de pœnitentia concludamus, subijcienda uidentur, quæ de peccatis passim

paßim in iure pontificio habentur. Siquidem de peccatis agenda pœnitentia, ut diximus.

I. DEFINITIO peccati habetur 15.q.1.c.1.§. fin. Sed & distinctio significatorum habetur in glossa De pœnitent. dist.5.c.ille rex.in uerbo Operatrix culpæ.

II. DIVISIONES PECCATI.

I. Regula: Diuiduntur peccata in mortalia & uenialia, dist.25.c.unum orarium.§.unde Hieronymus, cum sequentibus, usq; ad c.qui in aliud.

II. Regula, De quatuor generibus peccatorũ, habetur De pœnitent.dist.1.c.super tribus.

III. Regula, De tribus generibus peccatorũ, habetur De pœnitent. distin.2. c.sicut tribus, cum sequentib.usq; ad c.super tribus.

IIII. Regula: Diuiditur item peccatum in originale & actuale, de consecrat. distin. 4. c.regenerante.

V. Regula: Alia dicuntur uoluntatis, alia infirmitatis, 15.q.1.in prin.c.illa cauenda.

III. COMPARATIONES PECcatorum, utrum altero maius sit.

I. Regula: Maius & minus peccatũ reputatur tum ex ipso genere peccati, tum ex persona peccantis.dist.40.c.homo.

II. Regula: Post hæresin fornicatio maximum peccatum.

peccatum. 32.q.7. c.non solum. §.inter cætera. & c.quid in omnibus, in prin. Ipsius quoq; fornicationis gradus sunt: de qua re uide s̄.lib.1.cap.15. de adulterijs & stupro, quæst.1.causa 11. item quæst.3. reg.2.

III. Regula: Vtrum maius peccatū sit, per creaturas, an per creatorem iurare, definitur 22.q.1.c. considera.c.penult.§.sed quæritur.

IIII. Regula: Vtrum maius peccatum sit, per Euangelia, an per Deum iurare, definitur d.q.1.c. si quis per.§.fin.c.si aliqua.

IIII. CAVSAE PECCATI efficientes.

Harum tres enumerantur, uidelicet suggestio, delectatio & consensus, dist. 6. c. sed pensandum. uers.tribus enim.item De pœnitent.distin.2.c.sicut tribus.

V. SVBIECTVM PECCATI.

Nati ex Deo non peccant. de pœnitent. distin. 1.c.qui natus. & distin.2.c.ut cognouerunt. §.fin. & c.si enim.

VI. EFFECTVS PECCATI.

I. Regula: Peccator non est in ecclesia.d.distin. 1.c.ecclesia.

II. Regula: Peccanti bona opera, quæ antea præstitit, pereūt, per ea quæ proposita sunt s̄.cap. 1.post reg.35.except.general.12.

III. Re-

III. Regula: Peccatum filios diaboli facit. de pœnitent.dist.1.c.qui natus.

VII. SPECIES PECCATI.

I. Regula: Omne quod nõ est ex fide, peccatum est. 28.q.1.c.omnes.§ illud uerò apostoli, usq; ad §. item cum dicitur.

II. Regula: Iurare, per se peccatum non est. 22. q.1.c.non est.c.ut noueritis. c.tu malum.c.& iurabunt.c.non est.c.si peccatum. Sed de hac re uide S.quoq; lib.2.cap.16.in prin.

III. Regula: Per falsos deos iurare peccatum est.22.q.1.c.penult.in prin.

IIII. Regula: Iurare per creaturas peccatum est.d.c.penult.§.alia quæstio.uers.sic etiam & de, usq; ad §.sed quæritur.

V. Regula: Mentiri peccatum est. Quæ regula approbatur simul & distinguitur 22.q.2. c.animaduertendum.§.cum ergo, usque ad fin.item c.is autem. c.beatus. c.in quibus. c. in ipsarum. c. primum.c.cum humilitatis. c.incauti.c.non ita.c.mihi autem.c.nec artificioso.c.ne quis.c.omne genus.c. quod autem.§.fin. cum duob.cc.sequentibus. item c.utilem, in prim. c. quæritur. §.item opponitur, usq; ad §.episcopus. item q.5. c.iuramenti. c.cauete. Declaratur regula proposita definitione mendacij d.c.beatus.§.ille ergo.uers.est enim. Item diuisione mendacij declaratur d. q.2. c.primum est.

Sed

Sed & species mẽdacij proponitur d.q.5. c.si quis laicus.§.fin.cum c.sequente. Planè propositæ regulæ exceptio prima est: Nisi sine dolo malo mentitus fuerit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃.lib.2.cap.16. reg.9.except.8. Altera exceptio est: Nisi ioco dixerit.22.q.2.c.ne quis.§. duo uerò sunt.c.quod autem. Tertia exceptio uidetur: Nisi pro utilitate uel uita alicuius mentiatur. Hæc exceptio reprobatur d.§.duo uerò. uers. secundum autem. c.faciat, cum duob.sequentibus. Contradicit d.q.2. c.utilem.§.fin. Cui obiectioni respondetur d.§.fin.cum c.sequente. Quarta exceptio est: Nisi in baptismo interrogatus, an paruulus quem suscipit, credat in Deum, & diabolo eiusq; operibus renunciet, id affirmet. de cõsecrat. distin.4.c.quæris.§.difficillimam. Quinta exceptio uidetur: Nisi iuramentum non fuerit adhibitum. Sed reprobatur 22.q.5. c.iuramenti. c.si quis laicus.§.ut itaq;. Plura de regula proposita uide s̃.de periurio, d.reg.9.

VI. Regula: Si sacramentum illicitum seruat, non peccat.22.q.4.c.inter cætera.§.sed cum his omnibus.c.innocens.

VII. Regula: Negociari peccatum est.dist.88. c.eijciens, cum duob.c.sequentibus.

VIII. Regula: Militare non est peccatum.23.q. 1.in prim.cum sequentibus, usq; ad quæst.2. Huius regulæ

regulæ exceptio est: Nisi bellum sit iniustum. Quæ exceptio declaratur definitione iusti belli 23. q. 2. in prin. & c. 1. in prin. item c. Dominus. c. ult. & q. 3. in prin. cum sequentib. usq; ad quæst. 4. item d. q. 4. c. sicut excellentiam, in prin. c. si non ex. & q. 5. c. si non licet. §. & ideo nequaquam. c. quis enim. Iniustum bellum est, quod uindictæ causa suscipitur. Mali enim sunt tolerandi. 23. q. 4. in prin. cum sequentibus. De quibus uide s̃. lib. 2. capite 8. quæst. 2. reg. 3.

IX. Regula: Dolo bellum gerere, peccatum non est. 23. q. 2. c. Dominus. §. cum autem.

X. Regula: Si quis importunè loquatur, peccat. 22. q. 5. c. quoties.

XI. Regula: Si quis alicui maledixerit, peccatum est. 24. q. 3. c. qui negligit. c. certum. §. sed adhuc. c. si igitur. c. cum ergo, in prin. c. Deus. Huius exceptio est: Nisi non ex liuore uindictæ, sed amore iustitiæ maledixerit. d. c. cum ergo. §. sed qui pro, usq; ad finem. & d. q. 3. c. cum sancti. c. apostolica. c. Deus.

XII. Regula: Error & ignorantia non est peccatum. Quæ regula approbatur sub conditione 22. q. 2. c. beatus. §. fin. cum c. sequente.

XIII. Regula: Si sortilegus sit, peccat. 26. q. 2. c. 1. §. his ita. Contradicit d. quæst. 2. in prin. & c. 1. in prin. Sed de hac re dictum quoque s̃. lib. 1.

cap. 15.

cap.15. VIII. quæst.1.causa 9.

XIIII. *Regula: Si elementa colit, lunæ & stellarum cursus in suis operibus obseruat, peccat. 26. q.5.c.non liceat.*

XV. *Regula: Si calendaria obseruat, ocio uacet, domum ornet lauro aut uiriditate arborum, peccatum est. 26.q.7.c.non licet.c.si quis calendas.*

XVI. *Regula: Si dies certos, menses & annos obseruet, ac comessationibus celebret, &c. peccatum est. d.c.si quis calendas. & d.q.7.c.non obseruetis.c.quis existimaret.*

XVII. *Regula: Si somnia attendit, peccat. d. q.7.c.non obseruetis.uers.siue qui attendit som.*

XVIII. *Regula: Si noui aliquid facit propter nouum annum, &c.peccat.d.c.si quis calendas. & c.non obseruetis.*

XIX. *Regula: Si ius potestatis exercet aliquē accusando uel puniendo, non est peccatum. 23. q. 4.c.quæsitum.c.illud.*

XX. *Regula: Pœna ultimi supplicij per se peccatum non est, per ea quæ proposita sunt s̄. lib. 1. cap.7.in prin.*

XXI. *Regula: Si quis casu occasionem mortis præbuit, non est peccatum. 23.q.5.c.de occidendis. §.qui uerò repelluntur, usq; ad §.fin.*

XXII. *Regula: Si quis seipsum interfecerit, peccat. d.c.de occidendis. §.fin. c.si non licet. c.tu dixisti.*

dixisti.c.non est.c.placuit.

XXIII. Regula: Seipsum defendere, uel aliũ repellere, ne ab eo iniuriam patiatur. d.c.de occidendis.§.qui uerò. Hæc de speciebus peccatorum: quarum tamen plures colligi possunt ex aliis locis: ut s̃.lib.2.cap.16.reg.10.cum sequentib.

VIII. DE CORRIGENDIS peccatis.

I. Regula: Peccata sunt corrigenda ac punienda. Quæ regula controuertitur per ea quæ proposita sunt s̃. lib. 1.cap.8. quæst.2.reg.3. Vbi tandem concluditur, ab ordinario loci priuata corrigi ac puniri posse & debere. Cui concordant ea quæ habentur s̃.lib. proxim.cap.8. quæst.8. reg.3. cum sequentibus. Planè propositæ regulæ exceptio prima est: Nisi salua pace ecclesiæ peccata corrigi non poßint. Quæ exceptio approbatur d. quæst.2.reg.3. Altera exceptio est: Nisi peccantes non sint nostræ iurisdictionis. 23. q.4. c.cum in lege. §.his itaq;. §.fin. c.si quis potestatem, in prin. Tertia exceptio est: Nisi in ipsum ordinarium, cui ius puniendi competit, peccatum sit, non in Deum uel proximum. d.q.4. c.quid faciet. §.fin. c.quod Christus. c.inter querelas. c.si is qui. uers.ea namque.c.ea uindicta. item 23.q.5. c.de occidendis, in prin. uers.ut non pro se. item 24.q.3.c.Deus. Contradicit d.q.4. c.si illic.§.sed obijcitur. c.Guilisarius,

rius,in prin.usque ad §.quod autem. Hisce obiectionibus occurrit Gratianus locis iam allegatis. Sed & respondet ijs d.q.4.c.non potest.§.praecepta uerò. Quarta exceptio est:Nisi peccatum fuerit dimissum. 23.q.4.c.si is qui.§.fin.cum c.sequente. Quinta exceptio est:Nisi peccatũ non sit probatum.d.q.4.c.cum in lege. §.his itaq;. c.Guilisarius.§.fin. c.si quis potestatem. item c.si sacerdos. 2.de officio ordinarij. Sexta exceptio est: Nisi accusator desit. d.q.4. c.si quis potestatẽ. uers.& iudicis.Septima exceptio est:Nisi peccans sociam habeat multitudinẽ. d. c.si quis potestatem. §. fin. & c.non potest,in prin. Octaua exceptio: Nisi per ignorantiam uel infirmitatem peccauerit. 15. q.1. c.1. §.porrò infirmitas,usq; ad §.fin. c.meritò. §.fin. Nona exceptio est:Nisi peccans sit corrigibilis ac pœnitens. 23.q.4. c.nõ potest.§.praecepta. Decima exceptio est: Nisi metus causa peccauerit.d.c.meritò.Plures huiusmodi exceptiones uide S.lib.1.cap.6.quaest.3.except.1.cum sequentibus.

II. Regula: In paucis punienda peccata ad exemplũ aliorũ. 23.q.4.c.quid faciet. §.ecce quod. uers.in quo tamen.c.Guilisarius.§.quod autem.

III. Regula:Per contraria atq; diuersa peccata curanda. de pœnitent. distinct.2. c.1. §.oportet ergo.

IIII. Regula: Delinquentium multitudo diu

per

per patientiam ad pœnitentiam est expectanda, priusquam cura adhibeatur. d. §. ecce quod.

V. Regula: De tentanda prius reconciliatione cauetur 23. q. 4. c. si illic. uers. sin uerò nihil.

VI. Regula: De implorando brachio seculari, si necesßitas urgeat, cauetur 23. q. 5. c. principes. c. incestuosi. c. sunt quædam.

VII. Regula: Peccata puniuntur etiam per populum iussu diuino excitatum. 23. q. 5. c. ult.

VIII. Regula: Per dæmones etiam & irã Dei peccata puniuntur. d. q. 5. c. non solùm. Hæc de peccatis: de quibus tamẽ plura uide s. lib. 1. cap. 6. cum sequentibus.

DE ELEEMOSYNIS ET ieiunio. Cap. VII.

INter actus ecclesiasticos numerantur eleemosynæ, ieiunia & martyria: de quibus hoc loco dicendum.

I. DE ELEEMOSYNIS.

I. Regula, De diuisione eleemosynarũ trimembri, habetur dist. 45. c. & qui emendat. §. fin. cum c. sequẽte. item c. duæ sunt, in prin. usq; ad §. ex his.

II. Regula: Species eleemosynæ est, remittere debitũ. de pœnitent. dist. 3. c. de quotidianis. §. fin.

III. Regula, De ratione dandarum eleemosynarum, habetur 12. q. 2, c. aurum, cum c. sequente.

IIII. Regula: Viduis etiam dandæ eleemosynæ. Quæ regula approbatur simul & distinguitur 31.q.1.c.quomodo. §.& ideo apostolus.

V. Regula: Eleemosyna iniustorum non iustificat.14.q.5.c.scriptum.

VI. Regula: Eleemosyna raptoris & manifesti uiolatoris ecclesiarum à clericis non accipienda. c.super eo.2. §.qui autem. uers.nec eius eleemosynam.de raptoribus.

VII. Regula: Ab excommunicato eleemosynæ non sunt accipiendæ, per ea quæ proposita sunt s̄. lib.1.cap.8. quæst.10.reg.18. & s̄.lib.prox.cap.13. reg.41. Ab hac regula excipiuntur primùm prædicatores, præsertim qui aliâs sustentari non possunt. hi enim ab excommunicatis eleemosynas accipere possunt.c.cum uoluntate.54.§.1.de sentent. excom. Deinde excipiuntur ij qui non nominatim sunt excommunicati.nam & ab his eleemosynas accipere licet.24.q.2.c.sanè. Plures exceptiones uide d.reg.18.& reg.41.

VIII. Regula: Ex rebus turpiter quæsitis eleemosynæ non sunt dandæ. 1.q.1.c.non est. 14. q.5.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.nemo.item c. eleemosyna.c.neq; enim.c.deniq;.c.scriptum est.c.pœnale.§.fin. Contradicit d.q.5.c.qui habetis.& c. ultim.

IX. Regula: De agenda prius pœnitētia quàm

dentur

dentur eleemosynæ, cauetur De pœnitent. distin. 3. c. qui uult.

X. Regula: Vt libenter quisq; det eleemosynas, non inuitus, nec ob pudorem, 23. q. 6. c. iam uerò. §. unde apostolus.

XI. Regula: De officio quæstorum indulgentiarum, qui colligunt eleemosynas, cauetur c. cum ex eo. 14. in prin. usq; ad §. ad hæc. de pœnitentijs. Clement. 2. eod. tt.

XII. Regula: De effectu & usu eleemosynarum cauetur 13. q. 2. c. anima, in prin. et §. ubi illud etiam. c. tempus. §. cum sacrificia. Vide insuper s̃. cap. 1. quæst. 1. reg. 16.

II. DE IEIVNIO.

I. Regula, De ratione & origine ieiunij, habetur dist. 35. c. sexto die.

II. Regula: Ieiunādum quidem regulariter est, nec sine causa ieiunium soluendum. de consecrat. dist. 3. c. 1. §. fin. c. ieiunia. & distin. 5. c. quadragesima. c. ieiunia. Huius regulæ exceptio est: Nisi infirmitas uel alia neceßitas obstet, Quæ exceptio ex iam dictis patet. Concordat c. consiliū, 2. §. cum aūt quæsieris, usq; ad fin. de obseruat. ieiuniorum. & d. dist. 5. c. sint tibi. §. apostolus inquit.

III. Regula: Quando ieiunandum? De quadragesima cauetur dist. 4. c. statuimus, cum duob. cc. sequentib. Quæ tamen dicuntur mutata d. dist.

4.c.in istis.§.fin. Concordat De consecrat.dist.3.c. sacerdotibus, cum tribus cc. sequentibus. item distin.5.c.quadragesima.c.ieiunium.

IIII. Regula: Ante missarum solennia circa horam nonam decantata in quadragesima comedere non licet.de consecrat.dist.1.c.solent.

V. Regula: Die sabbathi ieiunandum.de consecrat.dist.3.c.sabbatho.& dist.5.c.quia dies.Contra dicere uidetur Apostol.canon.65.

VI. Regula: Die Dominico ieiunandum non est. de consecrat.dist.3. c.ieiunium.c.ne quis. item dist.30.c.si quis tanquam.& c.ult.in prin.dist.76. c.utinam. & 26.q.7.c.sacerdos.uers.die autem.Apostol.canon.65.

VII. Regula: De ieiunio quatuor temporum anni,uidelicet in Martio hebdomada prima, in Iunio secunda, in Septembri tertia, & in Decembri quarta,cauetur dist.76.in prin. cum sequentibus, usq; ad c.scire debet.

VIII. Regula: Ante diem Pentecostes ieiunia non celebranda. d.distin.76.c.ieiunium.§.fin.cum c.sequente. Quod tamen uoluntatis,non necessitatis est. d.c.scire debet.§.fin.cum tribus cc.sequentibus.

IX. Regula: In quarta & sexta feria ab initio noctis praecedentis usq; in sequentem diem,scilicet quartam & sextam feriam,ieiunandum.de consecrat.

crat.distin.3.c.de esu carnium.c.ieiunia.

X. Regula: Vigilia occurrens in Dominica ieiunari debet in sabbatho, & ieiunanda est uigilia Matthiæ.c.1.de obseruat.ieiunior.

XI.Regula:De uigilijs apostolorum,Aduentu Domini,&c. cauetur c.consilium.2.in prin.usque ad §.cum autem quæsieris.eod.tt.

XII. Regula:Si festum natiuitatis occurrit sexta feria, licitum est omnibus carnes comedere, exceptis professis & uouentibus.c.ult.d.tt.

XIII. Regula: Quinta feria ieiunandum non est.d.dist.3.c.ieiunium.

XIIII. Regula, De adiunctis ieiunij. Cibis aridioribus tempore ieiunij uescendum. de consecrat.dist.3.c.non oportet.

XV. Regula: A carnibus & uino abstinendũ. distin.35.c.ab exordio. Non tamen execrandi animo.dist.30.c.ult.§.fin.Apostol.canon.50.52.

XVI. Regula:Tēpore quadragesimæ in templum eundum.de consecrat.dist.3.c.ne quis.

XVII.Regula: Ne diebus ieiunij natalitia uel aliæ festiuitates celebrentur,cauetur 33. q.4. c.uir cum.§.fin.cum duobus cc.sequentib.item c.nec uxorem,in prin.

XVIII. Regula,De euentis & consequentibus ieiunij. Ieiunium curat uulnera delinquentis, curatosq; sanctificat. de consecrat,distinct.5.c.sint

tibi, in fine. Huius exceptio est: Nisi mēs ab iniqui tate, & lingua ab obtrectationibus non cohibeatur, d. dist. 5. c. nihil enim.

XIX. Regula: Ieiunium tollit morbum articularem & podagram, d. dist. 5. c. legimus.

XX. Regula: De pœna contemnentis ieiunia cauetur dist. 30. c. si quis eorum. Apost. canon. 68.

XXI. Regula: De pœna contemnentis non ieiunantes cauetur dist. 30. c. si quis carnem.

XXII. Regula: Species ieiunij est, abstinere ab iniquitate & uoluptate illicita. de consecrat. distinct. 5. c. ieiunium.

XXIII. Regula: Quæ ieiunia potiora, definitur d. distinct. 5. c. non dico, cum duobus cc. sequentibus.

XXIIII. Regula: Cōtraria ieiunio sunt, præcepta medicorum, d. dist. 5. c. contraria diuinæ.

XXV. Regula: De gulæ uitio cauetur d. dist. 5. c. quinq; modis, c. ne tales. c. legimus. uers. caruerunt enim. Hæc de ieiunio: de quo tamen uide plura §. lib. prox. cap. 5. reg. 93. cum aliquot sequentibus.

DE FERIIS ET FESTIVITATIBUS. Cap. VIII.

PRima regula: Dies festus incipit à uespera ad uesperam. c. 1. de ferijs. de consecrat. dist. 3. in

3.in prin. Hoc tamen uariatur ſecundum quantitatem dierum & regionum cõſuetudinem.c.quoniam.2.in prin.de ferijs.

II. Regula: A' quibus actionibus ceſſandum in ferijs,definitur c.1.de ferijs.Sed & genua non flectenda diebus feſtiuis.d.c.2.§.1.

III. Regula: Diuinis officijs,non ſaltationibus uel cantilenis uacandum. de conſecrat. diſtinct. 3. c.irreligioſa.

IIII. Regula: In diebus feſtiuis non ieiunandum,per ea quæ propoſita ſunt s̃.cap.prox. de ieiunio,reg.6.

V. Regula: Lauari quis poteſt die Dominico. d.diſt.3.c.peruenit.§.aliud quoq;.

VI. Regula: Vbi celebrandæ feſtiuitates,Paſcha,natalis Domini,& quadrageſimæ ſolennitas. A' ciuibus in uilla non celebranda, ſed in ciuitate. d.diſtinct.3.c.nulli ciuium.

VII. Regula:Die ſabbathi feriandum non eſt. d.diſt.3.c.peruenit,in prin. Quib.diebus feriandum.

VIII. Regula: De omni die Dominico cauetur c.1.de ferijs.

IX. Regula, De feſto ſanctæ trinitatis, habetur c.quoniam.2.§.fin.de ferijs.

X. Regula; De alijs diebus, quibus feriandum eſt,cauetur c.conqueſtus.5.de ferijs.

XI. Regula; De feſto S. Matthiæ cauetur c.

quæsiuit.14.§.festum uerò.de uerb.significat.

XII. Regula: De festis duodecim apostolorũ, quatuor euangelistarum, item Gregorij, Augustini, Ambrosij & Hieronymi, cauetur c.unico, de reliquijs & uenerat.sanct.in 6.

XIII. Regula: De festo corporis Christi cauetur Clement.unica.d.tt.

XIIII. Regula: De festo conceptionis Mariæ cauetur extrauag.com.1.cum sequente, eod.tt.

XV. Regula: De die crucis cauetur De consecrat.dist.3.c.crucis.

XVI. Regula: De festo Paschatis, quando celebrandum sit, definitur d.dist.3.c.nosse uos. c.celebritatem, in prin.c.Paschæ.c.de obseruatione.item Apostol.canon.si quis.7.

XVII. Regula: Antecedentia festum Paschatis exponuntur d.distin.3.c.sacerdotibus.c.placuit. c.ut uenerabilis. c.placuit ut postquam.c.de obseruatione, in fine.& dist.4.c.symbolum.

XVIII. Regula: De festo ascensionis Domini cauetur d.dist.3.c.rogationes.

XIX. Regula: Pœna, si non sit feriatum diebus constitutis, habetur M. I. C. lib.3. cap.33.de ferijs, reg.18. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi res tempore sit peritura. c.ult. uers.nisi necessitas urgeat.de ferijs. Concordat M.I.C.d.reg.18.excep.2. Eius exemplum proponitur in captura aleciæ, c.

licet.

licet.3.d.tt. Altera exceptio uidetur: Nisi contractus tantùm celebretur uel mercatura. Sed reprobatur c.1.d.tt. Tertia exceptio uidetur: Nisi iuretur die festo. Sed & hæc exceptio reprobatur d. c.1.in fine. Quarta exceptio est: Nisi tempore uindemiarum executio rei iudicatæ fiat. c. significauerunt.21.§.uerùm pars.de iudicijs. Accedit glossa ibidem. Hæc de ferijs & festiuitatibus: de quibus tamen uide plura s̄.lib.2.cap.1. quæst.3. item M. I. C.d.cap.33. Sequitur de sepultura.

DE SEPVLTVRA.
Cap. IX.

I. QVI SEPELIRE DEbent?

Monachi sepelire non debent. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s̄.cap.2.quæst.1.reg.13.

II. VBI SEPELIENDVM?

I. Regula: Potest quis sepulturam eligere.c.1.§. 1.c.cum liberum.6.c.in nostra.10.§.talem.uers.nisi apud eos. de sepulturis. 13. q.2. c.unaquæq;.§.exemplo igitur. §.fin.c.illud.§.fin.c.ult.in prin.16. q.1.c.ubicunq;. Contradicit d.q.2.c.placuit. uers. uel ut quidam. Planè huius regulæ exceptio prima est: Nisi impubes sibi elegerit sepulturam.c.in nostra,

nostra.10.§.fin.de sepulturis. Altera exceptio est: Nisi pater filio eligat sepulturam. c.licet pater.4. in prin.eod.tt.in 6. Cuius replicatio est:Nisi consuetudo loci extet in contrarium. Quæ replicatio approbatur d.c.4.in prin.Item concordat c.de uxore.7.§.fin.eod.tt.in antiquis. Tertia exceptio uidetur:Nisi uxor sibi eligat sepulturam. Sed reprobatur d.c.de uxore.7.in prin. Quarta exceptio est:Nisi dolo inductus alibi sepeliri uoluerit. c.in nostra.10. §.talem. uers.nisi dolo. de sepulturis. Quinta exceptio uidetur:Nisi contra pactum alibi sepulturam sibi elegerit. Sed reprobatur c.1. de pactis,in 6.c.1.de sepulturis,in 6.item Clement. ult.§.fin.de pœnis. Sexta exceptio uidetur: Nisi locum minus religiosum elegerit. Sed reprobatur c.cum quis.2.§.fin.de sepulturis,in 6.Septima exceptio est:Nisi temeritate quadam parentum suorum sepultura relicta,alium locum minus religiosum elegerit.c.fraternitatem.3.de sepulturis. 13.q. 2.c.placuit,in prin.uers.uel ut quidam. Octaua exceptio est:Nisi religiosus sibi elegerit sepulturam. c.religiosi.5.de sepulturis,in 6.Nona exceptio est: Nisi per pactum sibi locum sepulturæ elegerit. c. 1.de sepulturis,in 6.

II. Regula: *Cessante electione,quisq; in parochiali sua ecclesia,uel ubi decimas soluit,non in alia sepeliri debet. c. ex parte. 5. c.cum liberum.6.*

& c.

& c.in nostra. 10. de sepulturis. item 13. q.2.c.ubicunq;. §.si autem & hoc.§.quia ergo.§.fin.

III. Regula: Si quis domicilium transfert, in loco ad quem transfert sepeliendus est.13.q.2.c.ubicunq;. §.fin. Cuius exceptio est: Nisi ad tempus transtulerit.c.is qui habet.3.de sepulturis,in 6.

IIII. Regula: Ne in ecclesia,sed in atrio uel porticu aut exhedris ecclesiæ sepeliatur, cauetur 13.q.2.c.præcipiendum. §.prohibendum. c.quibus peccata.c.nullus,in prin. Huius exceptio est: Nisi episcopus, abbas, dignus presbyter aut fidelis laicus in ecclesia sepeliatur.d.c.nullus,in prin.

V. Regula: Qui seipsum interfecit,in cœmeterio sepeliri non debet.23.q.5.c.placuit. Cuius exceptio est: Nisi casu seipsum occiderit. c.ex parte. 11.de sepulturis.

VI. Regula: Excommunicati in cœmiterio sepeliri non debent. c.sacris. 12. de sepulturis. c. ad hæc.5.de priuilegijs.Clement.1.de sepulturis. Huius regulæ exceptio est: Nisi excommunicati sint absoluti. Quæ exceptio approbatur c.ult.de sepulturis.c.in literis.5.de raptoribus.

VII. Regula: De interdictis in cœmiterio non sepeliendis cauetur Clement.1.de sepulturis.c.cum & plantare. 3. §.quod si templarij. uers. nec tunc ibi sepeliantur.de priuilegijs. Huius exceptio est in clericis defunctis. Quæ exceptio approbatur

ſub conditione & modo c.quod in te.11.§.1. de pœnitentijs.

VIII. Regula: *De ſuſpenſis ab ingreſſu eccleſiæ in cœmeterio non ſepeliendis cauetur c.is cui.20.§.talis quoq;.de ſentent.excom.in 6.*

IX. Regula: *De uſurarijs manifeſtis in cœmeterio non ſepeliendis cauetur Clement.1.de ſepulturis.*

X. Regula: *Monachus qui aliquid proprium habuit, in cœmeterio non eſt ſepeliendus.c.monachi.2.§.qui uerò.c.ſuper quodam.4. & c.cum ad.6.§.quòd ſi proprietas.de ſtatu monachorum.*

XI. Regula: *Vltimo ſupplicio adfecti non prohibentur in cœmeterio ſepeliri.13.q.2.c.fatendum.§.fin.c.quæſitum.*

XII. Regula: *Coniuges in uno ſepulchro ſepeliendi.13.q.2.c.1.§.fin.cum c.ſequente. item c.unaquæq;,in prin.§.beatus.*

XIII. Regula: *Si una pluribus nupta fuerit ſucceßiuè, in ſepulchro ultimi uiri eſt ſepelienda.c.is qui habet.3.§.fin.de ſepulturis,in 6.*

XIIII. Regula: *Fratres & ſorores in eodem ſepulchro ſepeliendi.13.q.2.c.unaquæq;.§.1.*

XV. Regula: *Parentes & liberi in eodem ſepulchro ſepeliendi. d.c.unaquæq;. §.Ioſeph. §.dictum.§.de nonnullis.§.in nouo.§.beatus. §.his omnibus. item De ſepulturis c.1.in prin. Contradicit d.c.*

cit d.c.unaqueq;. §.econtrà,usque ad §. item quæ legibus.

XVI. Regula: Apud maiorem ecclesiam, ubi sedes est episcopi, sepulturæ sunt celebrandæ. 13.q. 2.c.ubicunq;, in prin.

XVII. Regula: In loco, ubi hæreticus sepultus est, alius sepeliri debet. c.quicunq;. 2. in prin. uers. & locus ille. de hæreticis, in 6.

III. MODVS ET ADIVNcta sepulturæ.

I. Regula: Ne mortuos lugeamus, cauetur 13.q. 2.c.quia alij. §.fin. cum sequentibus, usq; ad c.fatendum.

II. Regula: De cantionibus in sepultura cauetur d.q.2.c.qui diuina, in prin.

III. Regula: Adhibentur insuper aliæ ceremoniæ in sepultura, quæ ecclesiastica uocatur: qua regulariter defuncti sunt sepeliendi. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi excommunicati sint. c. quicunq;.2. in prin. de hæreticis, in 6. c.episcoporum. 8. uers. aut excommunicatos. de priuilegijs, in 6. Altera exceptio est: Nisi interdicti sint. d.c. 8. uers. uel interdictos. & c. quod in te. 11. §. 1. de pœnitentijs. Tertia exceptio est: Nisi usurarij sint manifesti. c. 2. in prin. usq; ad §. nullus manifest. de usuris, in 6. Quarta exceptio est: Nisi in torneamentis decesserint. c. 1. in fine. de torneamentis.

tis. Huius replicatio est: Nisi non pugnandi, sed alio animo accesserint. c. 2. eod. tt. Quinta exceptio est: Nisi raptores sint, & manifesti ecclesiarum uiolatores. c. 2. de raptoribus. Sexta exceptio est: Nisi defuncti sint exenterati. extrauag. com. unica. §. & nihilominus ille. de sepulturis. Septima exceptio est: Nisi defunctus sibi ipsi mortem consciuerit. 23. q. 5. c. placuit. Octaua exceptio est: Nisi defunctus ultimo supplicio sit affectus impœnitēs. d. c. placuit, in fine. Nona exceptio uidetur: Nisi clericus in bello, rixa aut ludo fuerit interfectus. Sed reprobatur 23. q. 8. c. quicunq;, in fine.

IIII. ANTECEDENTIA SEpulturam, & consequentia.

I. Regula: Ne prius exenterētur cadauera, neq; à carnibus ossa separentur, cauetur d. extrauag. com. unica, de sepulturis.

II. Regula: Ne quicquam pro sepultura exigatur, cauetur c. abolendæ. 13. de sepulturis. Concordat s̄. lib. 1. cap. 16. quæst. 1. causa 4.

III. Regula: Si defunctus alibi quàm ubi debet sepultus sit: exhumandus, & ecclesiæ suæ cum omnibus bonis restituendus est. c. fraternitatem. 3. c. ex parte. 5. cum c. sequente. d. tt.

IIII. Regula: Si quis in alia quàm parochiali sua ecclesia sepeliri desideret, parochiali ecclesia

ab eo

ab eo debetur canonica portio. c.relatum.2. c.de his quæ.4. c.cum super.8. c.in nostra.10. uers.& tunc parochialis.de sepulturis. Definitur canonica portio ex loci consuetudine c.certificari.9.eod. tt. Cui autem ecclesiæ debeatur, differitur c.cum quis.2.de sepulturis,in 6.

V.Regula: De impensis quæ fiunt corpori, cauetur 13.q.2.c.non æstimemus.§.corpori.

VI.Regula: De corporibus uel ossibus sepultis non transferendis cauetur l.nemo.14. C.de religiosis. Huius regulæ exceptio prima est:Nisi quis alibi quàm oportuit fuerit sepultus. Quæ exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt paulò superius reg.3. Altera exceptio est: Nisi non perpetuæ sepulturæ corpus traditum sit, sed temporali.extrauag.comm.unica.§.sed ut defunctorum. de sepulturis. l.3.§.non perpetuæ. ff.de sepulchro uiolato.l.10.C.de religiosis. Tertia exceptio est: Nisi in itinere defunctus sit: hoc enim casu transferri potest.d.§.sed ut defunctorum. & d.l.3.§.diuus tamen. Quarta exceptio est:Nisi paganus uel infidelis in ecclesia sit sepultus.de consecrat.dist.1. c.ecclesiam,in fine,cum c.sequente. item c.quicunque.2.in prin. uers.nec absolutionis. de hæreticis, in 6. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C. lib.3.cap.7.quæst.4.reg.3.

VII. Regula: Ne super monumentis mortuo-

rum missa celebretur, cauetur De consecrat.dist. 1.c.non oportet.

VIII.Regula: Ne prandia ad sepulturas deferantur, cauetur d.c.non oportet.§.fin.

IX. Regula: Mortui non redeunt ad uiuos.13.q.2.c.fatendum.§.multi quoq;.

X. Regula: Mortui nesciunt quæ à uiuis geruntur. d.q.2. c.qui diuina. §.fin. cum d.c.fatendum, sequente.

XI.Regula: De loco & conditione animarum defunctorum usq; ad extremum iudicium disseritur d.q.2. c.tempus, in prin. Vide item s̃.cap.1. quæst.1.reg.22. Hæc de sepultura. De qua uide item M.I.C.lib.3.cap.7.

DE VOTO ET IVREiurando. Cap. X.

DE VOTO.

PRima regula: Ex uoto nascitur obligatio, & uouens ad id quod uouit præstandum tenetur.c.licet.6.in prin.c.magnæ deuotionis.7.§.& quidem tria.uers.sanè.de uoto, item 17.q.1.in prin.cum quatuor cc.sequentibus.l.2.in prin.ff.de pollicitationib. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi impubes uouerit. Quæ exceptio approbatur certo modo c.uenientis.2.de uoto. & d.l.2.§.uoto autem. Altera exceptio est: Nisi filiusfamiliâs uel

seruus

seruus uouerit.d.§.uoto autem. Tertia exceptio est: Nisi filia sine patris consensu uouerit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur 32.q. 2.c.mulier.c.merito. Quarta exceptio est: Nisi uxor sine uiri consensu uouerit.33.quæst.5.c.noluit. Quinta exceptio: Nisi coniunx sine consensu coniugis continentiam uouerit. d.q.5.in prin.cum sequentibus, usq; ad c.secundum. item c.una sola. c. manifestum,in prin.& §.ex præmissis. c.noluit.c. ult.§.fin. Concordant item ea quæ habentur 3. cap.16.reg.7. & cap.18.causa 6.except.2. Huius exceptionis replicatio est: Nisi coniunx uoto consenserit. d.q.5.c.quod Deo,in prin.c.manifestum. §.fin.& c.ult.§.fin. Huius replicatio est: Nisi consentiens postea mutauerit uoluntatem. d.c.quod Deo,in prin.c.manifestum.uers.non tamen mulieri.§.fin.& c.ult.§.fin. Plures replicationes uide d.except.2. Sexta exceptio uidetur: Nisi uir sine consensu uxoris peregrinationem ultramarinam uouerit. Sed reprobatur c.ex multa.9.§.in tanta. de uoto. Septima exceptio est: Nisi episcopus uel clericus sine licentia superioris peregrinationem uouerit.c.magnæ deuotionis.7.§.ipsum etiam uotum.de uoto. Octaua exceptio uidetur: Nisi prælatus professus peregrinationem uouerit. Sed reprobatur c.ult.eod.tt. Nona exceptio est: Nisi monachus sine consensu abbatis uouerit.20.q.4.c.

*monacho.& c.ult.§.fin.*Decima *exceptio est:*Nisi *ex alieno uouit.33.q.5.c.una sola.§.fin.* Vndecima *exceptio:*Nisi *uotum sit illegitimum.* Quae *exceptio approbatur per ea quae proposita sunt* s̃.*lib.2.cap.16.reg.9.except.1.*Duodecima *exceptio est:* Nisi *uouens ad id quod uouit, inutilis sit. c.quod super.8. & c.ex multa.9. §.secundo. & §.fin. de uoto.* Decimatertia *exceptio est:*Nisi *simpliciter proposuit, non solenniter uouit. c.literaturam.3. eod.tt.17.q.1.c.ult.§.fin.& q.2.in prin.* Contradi*cere uidetur d.c.ult.* Sed *huic obiectioni respõdet* Gratianus *d.§.fin.* Decimaquarta *exceptio est:* Nisi *causa uoti cesset.c.magnae deuotionis.7.§.fin. de uoto.* Decimaquinta *exceptio est:*Nisi *uouens religionem ingressus sit.c.scripturae.4.d.tt.* Deci*masexta exceptio:*Nisi *continentiam uouens uxorem duxerit.17.q.2.c.1.* Decimaseptima *exceptio uidetur:* Nisi *continentiam uouens aliquam ducendo poßit ad fidem Christianam conuertere.* Sed *reprobatur 32.q.8.in princ. cum c.sequente.* Decimaoctaua *exceptio est:*Nisi *post simplex uotum aliud solenne secutum sit: hoc enim illi derogat.c.qui post.5.de regularibus,in 6.* Declaratur *haec exceptio definitione uoti solennis c.1.de uoto,in 6.* Decimanona *exceptio uidetur:*Nisi *religionem uouens postea factus sit episcopus.* Sed *reprobatur c.per tuas.10.de uoto.* Vicesima *ex-*

ceptio:

ceptio: Nisi ex iusta causa uotum impediatur. c. quod super.8.& c.ex multa.9.§.secundo.de uoto. Vicesimaprima exceptio: Nisi authoritate Pontificis uotum implere differat. c.non est.5. eod.tt. Vicesimasecunda exceptio est: Nisi uotum authoritate superioris alia re sit redemptum, uel in aliud commutatum. c.1. c.magnæ deuotionis.7. c. quod super.8.c.ex multa.9.in prin. & §.secundo. eod.tt. Vicesimatertia exceptio est: Nisi præstitum sit id, quod in uotum deductum est.l.2.§.res enim. ff.de pollicitationibus. Huius replicatio desumpta ex mensura, ad quam uotum soluendum est, tractatur c.ex parte.18.de censibus.

II. Regula: Hæredes quoq; uouentis ex uoto defuncti tenentur.c.licet,6.de uoto.& l.2.§.fin.ff. de pollicitationibus.

III. Regula: Res in uotum deducta non prius in bonis uouentis esse desinit, quàm fuerit soluta uel separata.d.l.2.§.quæ res.& §.si decimam.

IIII. Regula: Grauius est, uotum non seruare, quàm non uouere,12.q.1.c.sciendum,§.fin.

V. Regula: Vxores maritos ex uoto peregrinantes sequi possunt, sed non tenentur. c.ex multa.9.§.quod autem.de uoto.

VI. Regula: Pœna impedientis uotum habetur 32.q.2.c.ult.

DE IVREIVRANDO.

I.Regula: Si iusiurandum est illicitum uel per metum extortum: ad id relaxandum actio competit, exemplo c.1.c.peruenit.2. c.si uerò aliquis.8.c. uerum.15. in prin. c.sicut. 29.in prin. uers.cum à præstito.de iureiurando. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi iusiurandum seruari poßit sine interitu salutis æternæ. Quæ exceptio approbari uidetur d.c.8. §.duximus tibi. Sed de hac re uide glossam in d.c.8.in uerbo Proprium. Plures huiusmodi exceptiones uide s̃.lib.2.cap.16.reg.9.except.1.replic.1.cum sequentib. item j̃.lib.proxim. cap.7.reg.1.

II.Regula: De modo relaxandi iurisiurandi cauetur c.uerum in ea.15.§.cæterùm. de iureiurando. Plura de iureiurando uide d.cap.16.

DE SPONSALIBVS. Cap. XI.

INter actus ecclesiasticos, seu causas quæ ad forum ecclesiasticum pertinent, numerantur etiam causæ matrimoniales. Ideoq; de ijs hoc loco tractabitur: & primùm quidem de matrimonio contrahendo, hinc de contracto, tertiò de matrimonio dissoluendo, quartò de dissoluto, quintò de secundis nuptijs specialiter agetur, postremò de concubinatu. Matrimonij contrahẽdi sunt iura spon-

sponsaliorum & nuptiarum contrahendarum.

I. DEFINITIO *sponsaliorum habetur 30.q.5.c.nostrates, in prin.l.1.cum duab.ll.sequentibus. ff.de sponsalibus.*

II. DIVISIO SPONSA-liorum.

Diuiduntur in sponsalia de præsenti & de futuro, c.si inter uirum.31.de sponsalibus. Sponsalia de præsenti nihil aliud sunt, quàm quod leges nuptias uocant, quibus iam dicta definitio non competit. Sponsalia de futuro propriè sunt sponsalia iuris ciuilis.

III. GENVS SPONSA-liorum.

Quia promiscuè utuntur canones uocabulo Sponsaliorum & Nuptiarum, ideo 27.q.2. Gratianus differit, an spõsalia coniugij appellatione contineantur, seu an sponsus & sponsa coniuges rectè dicantur? cuius quæstionis partem quidem affirmatiuam primùm probat argumentis & authoritatibus, d.q.2.in prin. c.sufficiat.§.cum ergo.c.beata.§.fin. c.coniuges.c.coniunx.c.omne itaq;.c.qui desponsatam, in prin, & §.1, item c.si quis desponsauerit.§.fin. Deinde partem negatiuam defendit, sponsalia uidelicet coniugij appellatione non contineri, & sponsum sponsamq; coniuges non rectè dici, d.§.fin.cum sequentibus. & d.q.2.c.decreta.

§.1.c.quod autem.§.unde apparet. §.item si sponsa.c.si quis sponsam.§.1.c.statutum.§.apparet.Postremò Gratianus hanc canonum contrarietatem conciliare conatur distinctione facta inter coniugium initiatum & ratum: initiatum appellans, cui carnalis copula non interuenerit; ratum appellans, cui copula ista interuenerit. d.c.statutum.§.quomodo.& d.q.2.c.cum initiatur.De qua re uide item j.cap.14.except.8. Ex quibus patet, coniugium initiatum nihil aliud esse, quàm sponsalia de præsenti, quæ iure ciuili sponsalia non dicuntur, sed nuptiæ, ut s̃.quoq; dictum. Ideoq; ita desponsati coniuges rectè appellantur, quamuis coniunctio carnalis secuta non sit. Siquidem coniugium siue nuptias consensus facit, non concubitus, ut d.except.8.demonstrabitur. Sponsalia uerò de futuro coniugium rectè dici non possunt.

IIII. CAVSA SPONSALIORVM, eiusq; exceptiones.

Porrò sponsalia perinde ac nuptiæ cõsensu contrahuntur.l.11.ff.de sponsalibus. Non tamen quilibet consensus ad contrahenda sponsalia sufficit. Habet enim causa hæc suas etiã exceptiones, quas ordine proponemus.

I. Exceptio est; Nisi sponsalia inter eos eásue, qui quæue nuptias contrahere prohibentur, sint contracta. l.15.cum l.sequente.ff.eod.tt. & l.61.§. quamuis.

quamuis.ff.de ritu nuptiarum. Cuius replicatio est: Nisi inter impuberes sponsalia contrahantur: inter hos enim quamuis nuptiæ contrahi non possint, sponsalia tamen possunt. c.1.§.potest autem. de desponsat.impuber.31.q.2.c.tua sanctitas.l.9.& l.14. de sponsalib. Sanè inter impuberes, in quibus malitia ætatē supplet, iure pontificio non sponsalia solùm, sed & nuptiæ contrahi possunt, ut infrà suo loco docebitur. Planè propositæ replicationis duplicatio hæc est: Nisi impuberes sint minores septem annis: nam inter hos sponsalia neutro iure subsistunt. 30.q.2.in prin. cum c.sequente.item De desponsat.impuber.c.ubi non.2.c.literas.4. c.accesit.5. uers.quia desponsationes. c.ad dissoluendum.13. Item concordat c.1.in prin.eod. tt.in 6. & l.14.uers.si non sint minores.ff.de sponsalibus. Planè propositæ duplicationis triplicatio prima est: Nisi urgentißima necesßitas uel publica utilitas subsit.d.c.ubi non.2.uers.nisi fortè aliqua. Altera triplicatio est: Nisi desponsati completo septennio sponsalibus consenserint, uel cohabitauerint. c.literas.4.§.fin. c.accesßit.5. uers. si consensus. c.duo pueri.12. de desponsat.impuber. & d.c. 1.in prim.de desponsat.impuber.in 6.& 30.q.2.c.1. uers.nisi uterq; puerorum. Huius quadruplicatio est: Nisi alteruter postea spōsalia de præsenti cum alio contraxerit. d.c.12. de qua re dicentur plura

J.except.6. Tertia triplicatio est: Nisi desponsati minores copulam carnalem tentauerint. c.iuuenis.3.de sponsalibus. c.fraternitati.7. de eo qui cognouit consang.

II. Exceptio: Nisi nõ consentiant ij qui desponsentur, c.unico.§.fin.in fine. de desponsat.impub. in 6.30.q.2.in prin.cum c.sequente. Huius replicatio prima est: Nisi non euidenter dissenserint desponsati: ueluti si præsentes non contradixerint. d. c.unico.§.porrò. Altera replicatio est: Nisi desponsati sponsalia rata habuerint. d.§.porrò.uers. idem est. Plura de exceptione proposita uide M. I.C.lib.4.cap.1.quæst.3.except.6. Sed & de eadem uide J.cap.14.except.3.

III. Exceptio: Nisi sponsalibus sub conditione contractis, conditio nõ extiterit. c.1.§.fin.de sponsalib.in 6. Huius exemplum habetur c.de illis.3.c. super eo.5.de conditionibus adpositis. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi sponsalia sint de præsenti, non de futuro: in his enim conditio pro non adiecta habetur. d.c.3.uers.nisi consensus de præsenti. & d.c.5.uers.si consensus de præsenti intercedat. Altera replicatio est: Nisi pendente cõditione carnalis copula interuenerit. d.c.3.uers. aut carnalis sit. & c.per tuas.6.eod.tt. Tertia replicatio est: Nisi conditio turpis sit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.ultim. de condi-

condition.adpositis. Quarta replicatio est: Nisi conditio sit impoßibilis.d.c.ult.§.fin.Hæc de propositæ exceptionis replicationibus sint dicta.Planè huic exceptioni contradicere uidetur c.1.d.tt. & 27.q.2.c.quod conditio,cũ c.sequente. nisi fortè hoc intelligatur de sponsalibus de præsenti secũdum supradictam primam replicationem.Quæ solutio potest admitti.

IIII. Exceptio: Nisi sponsalia sub conditione, quæ naturæ matrimonij contraria est,sint contracta.c.ult.de condition.adpositis.

V.Exceptio:Nisi sponsalibus postea sit renunciatum. c.2.& c.requisiuit.17. item c.gemma.29. uers.cum itaq;.de sponsalibus.l.2.§.in sponsalibus. ff.de diuortijs.l.1.C.de sponsalibus.l.2.in fine.C.de repudijs. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi impubes sponsalibus renunciauerit. c.de illis. 7.in prin.c.à nobis.8.de desponsat.impub. Planè iure ciuili impubes,præsertim tutoris authoritate interueniente, sponsalibus renunciare non prohibetur.l.6.uers.nisi fortè.ff.de sponsalibus. Altera replicatio est: Nisi sponsalia fuerint de præsenti; his enim renunciari non potest.c.ex parte.9.& c. si inter uirum.31.de sponsalibus. Planè huius replicationis duplicatio est: Nisi impubes sponsalia de præsenti contraxerit. c.ultim.de desponsat.impub. Concordant ea quæ habentur J.cap.13. excepti,

cept.27. ubi de proposita duplicatione dicentur plura. Tertia propositæ exceptionis replicatio est: Nisi carnalis copula interuenerit.c.à nobis.8. §.fin.de desponsat.impub.Concordant ea quæ habentur J.except.prox.repl.5. Quarta replicatio est:Nisi iusiurandum interuenerit. c.ex literis.10. c.sicut ex literis.22. §.quod si fortè. de sponsalib. Contradicit c.requisiuit.17. c.si inter.31. §.uerùm si inter. uers.etiamsi inter ipsam.eod.tt. Planè ex causa,quamuis iusiurandum interuenerit,sponsalibus renunciare licet: utputa si sponsus aliò se transferat.c.de illis.5.de sponsalibus.item si sponsa fiat leprosa,cæca,&c. c.quemadmodũ.25. §.quod si post. de iureiurando. Hæc de quinta exceptione: de qua uide item M.I.C.lib.4.cap.1.quæst.3. except.7.

VI.Exceptio:Nisi sponsus postea cum alia,uel sponsa cum alio sponsalia uel nuptias contraxerit. c.2.de matrimonio contracto contra interd.ecclesiæ.c.1.de sponsa duorum. c.ueniens.15.§.fin.in fine.de sponsalibus. Huius exceptionis replicatio prima est:Nisi priora sponsalia fuerint de præsenti. d.c.1. & 27.q.2.c.additur.uers.nec despõsatam. item c.desponsatam.& c.ult. item c.2.& c.licet.3. de sponsa duorum. item 31.q.3.in prin. cum c.sequẽte.Huius replicationis duplicatio prima uidetur:Nisi posteriora sponsalia copula carnalis fuerit

rit secuta. Sed reprobatur d.c.licet.3.§.fin.& c. ult.de sponsa duorum. c.si inter.31.de sponsalibus. Altera duplicatio uidetur: Nisi cum consanguinea prioris sponsæ postea contraxerit sponsalia. Sed & hæc duplicatio reprobatur c.1.§.quare ille. de sponsalibus, in 6. Altera propositæ exceptionis replicatio est; Nisi sponsa uelata & benedicta postea alij nupserit. 27.q.2. c.lex illa.§. fin.cum c.sequente. Tertia replicatio est: Nisi priora sponsalia iuramento fuerint firmata. c.ex literis.10. & c.sicut ex literis.22.§.quod si fortè.de sponsalibus. Contradicunt ea quæ habentur s̃.except.proxim. repl.4. Planè propositæ replicationis duplicatio est: Nisi posteriora sponsalia fuerint de præsenti: tunc enim per ea soluuntur priora, quamuis iurata.d.c.22.in prim.& c.si inter.31.§.uerùm si inter. eod.tt. Quarta replicatio est: Nisi sponsa ab alio postea fuerit rapta.27.q.2.c.desponsatas.c.Atho.c. lex illa.§.quod autem. Quinta replicatio est: Nisi copula carnalis prioribus sponsalibus superuenerit. c.ueniens.15.c.is qui.30.de sponsalibus. Cuius duplicatio est: Nisi conatus non habuerit effectũ. c.ult.eod.tt. Sexta replicatio est: Nisi metu coactus cum alia contraxerit.d.c.ueniens.15.§.fin. Septima replicatio uidetur: Nisi posteriora sponsalia contra interdictum ecclesiæ fuerint contracta. Sed reprobatur c.2.de matrimonio contra-

cto contra interd. Hæc de ſexta exceptione.

VII. Exceptio eſt: Niſi ſponſa fuerit fornicata. Quæ exceptio approbatur ſimul & diſtinguitur c. quemadmodum. 25. in prin. de iureiurando.

VIII. Exceptio: Niſi ſponſus poſtea cum cognata ſponſæ, uel contrà ſponſa cum cognato ſponſi rem habuerit. c. 2. de conſanguinitate & adfinitate. c. 2. & c. diſcretionem. 6. §. nos igitur. c. ex literis. 8. c. ueniens. 9. de eo qui cognouit conſanguineam. c. præterea. 12. de ſponſalibus. c. duo pueri. 12. de deſponſat. impuberum. Huius exceptionis replicatio prima eſt: Niſi iuramentum ſponſalibus interuenerit, ac de ſecuta fornicatione nondum plenè conſtet. d. c. præterea. 12. uerſ. niſi iuramentum interueniſſet. Altera replicatio eſt: Niſi cum ſponſus cum conſanguinea ſponſæ rem habuiſſet, ſponſa prius ab eo fuerit cognita, eáq; ſe continere non poſsit. c. ult. de eo qui cognouit conſang.

IX. Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia ſponſus aliò ſe tranſtulerit. c. de illis. 5. de ſponſalibus. Cuius replicatio eſt: Niſi ſponſalia fuerint de præſenti. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur J. cap. 18. cauſa 12. Sed & de exceptione propoſita uide M. I. C. libro 4. cap. 1. quæſt. 3. except. 9.

X. Exceptio: Niſi poſt contracta ſponſalia lepra uel ſimilis morbus incurabilis interuenerit. c. ult. de

ult. de coniugio leprosor. c. quemadmodum. 25. §. quod si post. de iureiurando. Huius exceptionis eadem est replicatio, quæ superioris proximæ, ut j. cap. 18. causa 15. docebitur. Sed & replicationis loco notandum, quòd furor superueniens sponsalia iure ciuili non dissoluat. l. 8. ff. de sponsalibus.

XI. Exceptio: Nisi post contracta sponsalia sponsus sponsaúe religionis habitum adsumpserit. 27. q. 2. c. scripsit. §. sponsi uerò. c. desponsatam. c. decreta, in prin. item c. unico. §. fin. de uoto, in 6. extrauag. Ioann. XXII. unica, in prin. eod. tit. l. cognitum. 42. in prin. C. de episcopis & clericis. Nouell. 123. §. porrò legitimis. Planè si iuramento interueniente quis sponsalia contraxerit, potius matrimonium contrahere, quàm religionem ingredi debet, ut religio iurisiurandi seruetur. c. commissum. 16. de sponsalibus. Hæc de exceptionibus aduersus sponsalia: quarum tamen plures uide j. cap. 13. cum sequentibus. Quæ enim exceptiones nuptijs obstant, eædem plerunq; sponsalibus quoque sunt impedimento: ut s. except. 1. ostensum.

V. EVENTVS SPONSALIORUM.

I. Regula: De actione qua sponsus sponsam, uel contrà hæc illum petere potest, proponetur j. cap. 17.

II. Regula: Pœna parentum fidem sponsalibus

non

non seruantium est triennalis excommunicatio. Quæ regula approbatur simul & distinguitur 31. q.3.c.1. Plures huiusmodi regulas uide J.*cap.proxim.quæst.6.& M.I.C.lib.4.cap.1.quæst.4.*

DE NVPTIIS.
Cap. XII.

I. DEFINITIO NVPTIARVM & matrimonij.

HActenus de sponsalibus sit dictum. De nuptijs nunc agendum est, quarum definitio habetur 27.q.2.in prin.§.sunt enim. 29.q.1.in prin.Instit.de patria potestate.§.1. Declaratur hæc definitio d.q.2.c.beata.§.indiuidua. De quo postremo dicetur J.cap.16.reg.16.

II. RATIO NOMINIS.

Nuptiæ ab obnubendo dictæ sunt. 30.q.5. c.nec illud,in prin.

Matrimoniũ dictum, quòd in liberis procreandis & educãdis potiores partes sint matris quàm patris.c.2.§.ad quod illa.de conuersione infideliũ.

III. DIVISIO CONiugij.

I.Diuisio est,quòd aliud sit initiatum,aliud ratum.27.q.2.c.statutum.§.fin.

II.Diuisio est, quòd aliud sit legitimum & nõ ratum, aliud ratum & non legitimum, aliud deniq;

niq; legitimum & ratum. 28.q.1.c.ult.§.coniugiū.

IIII. FINIS ET VSVS, NEC-non dignitas coniugij.

I. Regula: *Finis matrimonij est, procreatio liberorum, & per eam propagatio generis humani.31.q.1.c.Deus.32.q.2.in prin.*

II. Regula: *Matrimonium bonus est usus concupiscentiæ.32.q.1.c.non enim.*

III. Regula: *Comparatio coniugij cum uirginitate habetur 32.q.1.c.nuptiæ,in prin.*

IIII. Regula: *De coniugio non contemnendo cauetur dist.30. c.si quis propter. c.si quis uel. c.si quis nuptias. item distinct.31.c.si quis uituperat.c. quicunq; uirginitatem. Apostol.canon.50.*

V. CONTRARIVM CONiugij.

Contrarium coniugij est uirginitas, de qua disseritur 32. q. 1. c. integritas, in prin. q.4. c.quis ignoret.

VI. EVENTVS ET CONSEquentia contractus nuptialis.

De solennitate nuptiali & traditione sponsæ.

I. Regula: *Non statim post sponsalia spōso tradenda sponsa.27.q.2.c.si quis desponsata.§.quare, cum c.sequente,in prin.* Quando solēnitas nuptialis celebranda, & sponsa sponso tradenda?

II. Regula: *In diebus quadragesimæ & alijs*

 ieiunij

ieiunij diebus nuptiæ celebrandæ non sunt. 33. q. 4. c. uir cum. §. fin. cum sequentibus, usq; ad c. apostolus.

III. Regula: Ne tribus septimanis ante festum natiuitatis Ioannis celebrentur. Hæc regula declaratur c. capellanus. 4. de ferijs.

Antecedētia solennitatem nuptialem.

IIII. Regula: De indicendis nuptijs cauetur c. 3. §. 1. de clandestina desponsat.

V. Regula: De impedimentis aduersus nuptias proponendis cauetur d. §. 1. uers. ut infra illum qui uoluerit, & d. c. 3. §. fin.

VI. Regula: De nuptijs à sacerdote benedicendis cauetur 30. q. 5. c. nullus. c. nostrates. §. & primum in ecclesiam. c. sponsus. item 35. q. 2. c. nulli. item dist. 23. c. ult. Huius regulæ exceptio est in secundis nuptijs: de qua re uide ꝫ. cap. 21. in prin.

VII. Regula: De modo festiuitatis nuptialis cauetur d. c. nostrates. & 27. q. 2. c. priusquam. §. 1. item l. 5. ff. de ritu nuptiarum.

VIII. Regula: De ratione & usu cæremoniarum & solennitatum nuptialium cauetur 30. q. 5. c. nullum. §. fin. cum c. sequente. Hæc de solennitate nuptiali. Sequuntur nunc reliqui euentus matrimonij, & pœnæ iniustarum nuptiarum.

IX. Regula: Qui publicum scortum duxerit, proficit hoc ei ad remißionem peccatorum. c. inter opera. 20. de sponsalibus.

X. Re-

X. Regula: Liberi ex iniustis nuptijs procreati spurijs similes sunt. c.3. §. si quis uerò. de clandest. desponsat. c. referente. 10. qui filij sint legitimi. 35. q.7. in prin. cum c. sequēte. Instit. de nuptijs. §. si aduersus ea. l.11. ff. de statu hominum. l.6. C. de incestis nuptijs. Planè du[.] exceptiones uidentur propositæ regulæ obstare. una, si per ignorantiam iniustæ nuptiæ sint contractæ: altera, si in conspectu ecclesiæ sint benedictæ. Sed utraq; reprobatur d. §. si quis uerò. & d.c.10. De qua re uide j. cap. 15. repl.1. & 2.

XI. Regula: De pœna excommunicationis iniustis nuptijs contractis cauetur Clement. unica, de consanguinitate. 35. q.2. c. de his qui. q.8. c. ult.

XII. Regula: De pœna infamiæ cauetur 35. q. 2. c. coniunctiones. 3.

XIII. Regula: De pœna sacerdotum iniustas nuptias non prohibentium cauetur c. 3. §. sanè si parochialis. de clandestina desponsat.

XIIII. Regula, De dotis petitione. Hæc actio secutis nuptijs regulariter marito datur. de qua re uide M.I.C. lib.4. cap.11. Cuius regulæ exceptio uidetur: Nisi maritus ad inopiam uergat. Sed reprobatur certo modo c. per uestras. 7. de donat. inter uir. & uxor. Contradicit M.I.C. lib.4. cap.14. quæst.3. reg.1. except.1. Plura de dote & antenuptiali donatione uide j. cap.20. reg.7. cū sequētib.

Hactenus de effectibus nuptiarum sit dictum: quorum tamen plures uide J. cap.16.& 17. item M. I. C.lib.4.cap.2.quæst.3.

DE EXCEPTIONIBVS ADuersus nuptias, desumptis ex personis nuptias contrahentium. Cap. XIII.

SEquitur de causa nuptiarum, eiusq; exceptionibus: ex quibus patet, quæ iniustæ dicantur nuptiæ. Consensu autem nuptias contrahi dicitur 29.q.1.in prin.§.1. Concordant ea quæ habentur J.cap.14.except.8. Hæc autem causa quamuis regulariter uera sit, plures tamen recipit exceptiones, partim ex personis contrahentium nuptias, quæ hoc capite, partim ex alijs huiusmodi circumstantijs desumptas, quæ J.cap.prox.enumerabuntur. Quod igitur ad primum genus attinet, eius exceptiones hæ sunt.

I. Exceptio: Nisi inter cognatos nuptiæ sint contractæ.35.q.1.c.1.§.fin.q.2.in prin. cum duobus cc.sequentibus. item c.nullum. c.de incestis. c. nec eam quam. §.incestuosos. c.progeniem. c.de consanguinitate. c.nulli. item q.8. c.hæc salubriter.c. ultim.§.fin. Hisce contradicere uidetur 35.q.1.in prin.usq; ad §.his ita.ubi Gratianus obiectioni respondet. Sed & respondet d.q.1.c.1.§.hac itaque con-

consuetudine, cum sequentib. Ratio propositæ exceptionis habetur d. c. 1. in prin. usq; ad finem. Declaratur exceptio proposita 35. q. 2. c. coniunctiones. §. fin. Leges concordantes uide M.I.C. lib. 4. cap. 3. except. 1. & 2. ubi etiam replicationes iuris ciuilis annotauimus, inter quas primo loco posita & reprobata est hæc replicatio: Nisi per adoptionem sint cognati. Cui replicationi reprobatæ concordat c. unicum, de cognatione legali. 30. q. 3. c. 1. §. quandoquidem nec inter eos. Planè admittitur replicatio proposita, si uel adoptiuus uel naturalis rursus fuerit emancipatus: ut d. except. 2. repl. 1. dist. 3. & 4. est ostensum. Cui distinctioni concordat 30. q. 3. c. per adoptionem. ubi uerba l. 17. ff. de ritu nuptiarum, referuntur. Plures distinctiones, quibus proposita replicatio admittitur, uide d. repl. 1. Altera propositæ exceptionis replicatio uidetur: Nisi duorum fratrum uel sororum liberi nuptias inuicem contraxerint. Quæ tamen replicatio reprobatur 35. q. 2. c. quædam, in prin. & q. 5. c. ad sedem. §. hanc computationem. Contradicit M.I.C. d. except. 2. replic. 4. Tertia replicatio est: Nisi ultra quartum gradum sibi inuicem sint cognati qui nuptias contrahunt. c. penult. §. prohibitio. & c. ult. de consang. & adfinitate. Ratio huius replicationis habetur d. §. prohibitio. uers. quia quatuor sunt humores. Alia ratio habetur 35.

q.4.in prin.cum c.sequente.Ex his patet,antiquis canonibus,quibus usq; ad septimum gradum inter cognatos matrimonia prohibebantur,quos s̄.ead. except. in prin. proposuimus, iure nouo derogatum esse: quemadmodum derogatur etiam canoni qui habetur 35. q.2. c.in copulatione. & c.penult. in prin. Pro declaratione propositæ replicationis sciendum, gradus cognationis ab alijs aliter computari: cuius meminit Gratianus d.c.penult.§.hac authoritate. Aliter autem iure pontificio quàm ciuili huiusmodi gradus numerantur: de qua re disseritur 35.q.5. in prin. cum cc.sequentibus, usq; ad c.porrò de adfinitate. & d. q. 5. c. parentelæ gradus. Planè quo ad ascendentes & descendentes, nulla est differentia iuris ciuilis & pontificij in gradibus numerandis: in transuersalibus uerò magna est differentia: de qua duæ regulæ tradi solent. una in linea æquali: in qua iure quidem pōtificio quoto gradu quis distat à communi stipite, toto gradu (stipite dempto) distat ab eo, de cuius cognatione quæritur. c.quod dilectio.3.§.quod uidetur. de consang.& adfinitate. Iure autem ciuili toto duplicato distat. Stipes communis appellatur parēs, qui utriq; de quorū cognatione quæritur, est communis. In linea uerò æquali constituti dicūtur duo fratres, quorum communis stipes est pater uel mater: item duorum fratrum filij, quorum communis

stipes

stipes est auus paternus uel maternus: item duorum fratrum nepotes, quorum communis stipes est proauus: & sic deinceps. Secundum regulam igitur propositam duo fratres iure quidem pontificio primo gradu inuicem distant: quoniam quilibet primo gradu distat à patre tanquam stipite communi. Iure autem ciuili secundo gradu inuicem distant, duplicato uidelicet gradu, quo à communi stipite uterq; distat. Duorum fratrum filij iure quidem pontificio secundo, iure autem ciuili quarto gradu inuicem distant. Duorum fratrum nepotes iure pontificio tertio, iure ciuili sexto gradu inuicem distant. Et hæc de linea æquali. Altera regula est in linea inæquali: in qua quot sunt personæ stipite dempto, tot sunt iure ciuili gradus. Iure autem pontificio, quoto gradu remotior distat à communi stipite, toto distat ab eo, de cuius cognatione quæritur. c. ult. de consang. & adfinitate. In linea inæquali constituti dicuntur frater & alterius fratris filius filiáue, nepos neptisúe: item unius fratris filius, & alterius fratris nepos uel pronepos. Nam frater primo, fratris filius secundo, fratris nepos tertio, fratris pronepos quarto gradu à communi stipite distat. Toto igitur gradu iure pontificio à patruo uel patrui filio distabit. Enumerantur huiusmodi gradus 35. q. 5. c. ult. item M.I.C. lib. 10. cap. 7. Illud hoc loco notan-

dum, supputationem graduum iuris pontificij in causis tantùm matrimonialibus attendi, nec in successionibus iuri ciuili quidquã derogare. Sed nunc ad propositum redeamus. Quarta propositæ exceptionis replicatio est: Nisi indulgentia Papæ speciali cognatorum matrimonia concedantur. Quæ replicatio approbatur exemplo c. gaudemus. 8. in prin. de diuortijs. Huiusmodi indulgentia quomodo intelligenda sit, declaratur c. quod dilectio. 3. de consang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur 35. q. 2. c. quædam lex. §. sed idem. q. 5. c. ad sedem. §. hanc computationem. Hæc de prima exceptione aduersus nuptias: de qua uide item M. I. C. lib. 4. cap. 3. except. 1. & 2.

II. Exceptio: Nisi inter adfines nuptiæ sint cõtractæ, 27. q. 2. c. qui desponsatam. §. fin. 35. q. 2. c. nullum, in prin. & §. præterea. c. nec eam. c. & hoc quoque. c. sanè. c. progeniem. & c. penult. §. item illud. item 35. q. 8. c. 1. §. hi uerò. & c. 1. de consang. & adfinitate. Aliud exemplum habetur c. duo pueri. 12. §. quia igitur. uers. & licet idem. de desponsat. impub. & c. 1. de eo qui cognouit consang. Concordat deniq; Inst. de nuptijs. §. adfinitatis quoq;. Ratio propositæ exceptionis ex præcedentibus patet: uidelicet unitas carnalis mariti & uxoris. Cui concordat 35. q. 5. c. porrò. Pro declaratione propositæ exceptionis notanda est definitio

tio adfinium ex l.4.§.adfines.ff.de gradibus & ad finibus. itẽ nomina adfinium,35.q.5.c.quod autem. Cui concordant ea quæ habẽtur M.I.C.lib.10.cap. 7.quæst.6. Diuisio quoq; adfinium habetur c.non debet. 8. §.1. & ibi glossa. de consang. & adfinit. ubi tria genera adfinitatis exponuntur. Primum genus est inter coniugem & alterius coniugis cognatos. Alterum est inter coniugem & alterius coniugis adfines:puta inter duos cõiuges duorum cognatorum : ueluti inter uiduum sororis,& fratris defuncti uiduam : item uidua ducta,inter maritum eius et prioris mariti cognatos cognatásue, qui quæúe uxori fuerunt adfines.Inter hos secundi generis adfines nuptiæ prohibentur 35.q.3. c.de propinquis.c.penult.§.item illud Fabiani. Tertium genus est inter coniugem & alterius coniugis adfinis coniugem.puta duos cognatos decessisse relictis uxoribus, quarum una alicui nupserit, posteaq; decesserit : non poterat maritus eius superstes alteram alterius cognati relictam ducere, adfinitate obstante.d.c.penult.§.fin.cum c.sequente, usq; ad §. illud autem Gregorij. Quod igitur ad exceptionem propositam attinet,sciendum est, eam in primo tantùm genere adfinitatis obtinere,in secundo & tertio genere non item:quod primæ replicationis loco notandum. Quamuis enim iure antiquo in secundo quoque & tertio genere

adfinitatis nuptiæ fuerint prohibitæ, ut ex iam propositis constat:tamen ius istud mutatum est ac sublatum d.c.non debet. 8. §.1. & c.quod super.5. de consang.& adfinit.Altera propositæ exceptionis replicatio est:Nisi ultra quartum gradum sint adfines qui nuptias inuicem contrahunt. d. c. non debet. 8. §. prohibitio quoque. quo derogatur 35. q.2.c.nullum,& similibus. de qua re dictum s̄.except.prox.repl.3. Declaratur replicatio proposita definitione graduum adfinitatis 35.q.5. c.porrò. Ex quo patet,toto gradu quenque alteri coniugi adfinem esse, quoto gradu alteri coniugi est cognatus.Cui concordat 35.q.3.c.de propinquis.§. fin.c.æqualiter. Tertia replicatio uidetur: Nisi per sponsalia tantùm adfinitas fuerit contracta, nuptijs non secutis. Sed reprobatur 27.q.2. c.si quis uxorem.c.si quis desponsauerit. c.qui desponsatam, in prin. item De sponsalibus c.iuuenis.3. c. ad audientiam.4.c.sponsam.8. item De desponsat. impub.c.continebatur.6.§.fin. Contradicit 27.q. 2.c.lex diuinæ. de qua re uide ∫.except.5. distin.1. Quarta replicatio uidetur: Nisi priora sponsalia uel nuptiæ,quibus adfinitas contracta dicitur,fuerint nullæ. Sed reprobatur c.1.in prin.de sponsalib.in 6. Planè admittitur in tribus casibus. Primò quidem, si ob defectum consensus nuptiæ non subsistant. d.c.1.in princ. uers. dummodo non sint

nulla

nulla ex defectu consensus. item c.1.§.fin. in fine. de desponsat.impuber.in 6. Huius distinctionis duplicatio est: Nisi cum impubes maior septem annis desponsata esset, pubes facta non consenserit.hoc enim casu nihilominus exceptio proposita obstat. c.accessit. 5. §. fin. de desponsat. impuber. Deinde admittitur replicatio proposita, si cum sub conditione sponsalia essent contracta,nondum existente conditione cum cognata prioris sponsa contraxerit.d.c.1.§.fin.de sponsalib.in 6. Postremò admittitur replicatio proposita, si ob defectũ ætatis sponsalia non subsistant.c.literas.4.c.accessit.5. de despõsat. impub. c.1.in prin. uers.& ideo cum sint nulla.eod.tt.in 6. Huius distinctionis duplicatio est: Si sponsalia inter puberem & impuberem,uel utrunque impuberem,maiorem tamen septem annis,sint contracta.d.c.literas.4.§.fin.& d.c.accessit.5.§.fin. item c.duo pueri.12.eod.tt. & d.c.1. §.idem quoq;, in fine. Plures huius distinctionis duplicationes uide s̃. cap. 11. quæst. 4. except.1. repl.1. dupl.1. in prin. item j. except.5. replic.1. Quinta propositæ exceptionis replicatio uidetur: Nisi non per nuptias, sed per adulterium uel stuprum adfinitas sit contracta. Sed reprobatur 35.q.3.c.nec eam,in prin. Admittitur tamen,si non naturaliter, sed contra naturam pollutio sit facta. d.c.nec eam. §.fin.cum c.sequente. Sed & admit-

admittitur, si iam contractis nuptijs suspicio sit, ne tale quid fingatur ad dissoluẽdum matrimonium. c. de illo. 3. & c. super eo. 5. de eo qui cognouit consang. uxoris. Haec de adfinitatis exceptione in genere sint dicta. Sequuntur eius aliquot species.

III. Exceptio: Nisi inter socerum & nurũ nuptiae sint contractae. 35. q. 2. c. si uir. Inst. de nuptijs. §. adfinitatis. Huius replicatio prima uidetur: Nisi non filij, sed nepotis uel pronepotis uxor fuerit. Sed reprobatur 27. q. 2. c. qui desponsatam. item l. 14. §. nurus. ff. de ritu nuptiar. Altera replicatio uidetur: Nisi non uxor, sed sponsa filij fuerit. Sed & haec replicatio reprobatur d. c. qui desponsatam. Concordant ea quae habentur s̃. except. proxim. repl. 3. item Inst. de nuptijs. §. si uxor, in fine. & l. 12. §. sed & per. ff. de ritu nuptiar. Plures replicationes, sed reprobatas, uide M.I.C. lib. 4. cap. 3. excep. 5.

IIII. Exceptio: Nisi quis fratris uxorem duxerit. 35. q. 2. c. de incestis. item l. 5. & l. ult. C. de incestis nuptijs. Contradicit 35. q. 1. in prin. §. item si aliquis. Cui obiectioni respondetur ibidem §. his ita respondetur, cum c. sequente. De qua re dictum quoq; s̃. except. 1. in prin. Planè propositae exceptionis replicatio prima est: Nisi Pontifex de huiusmodi coniugio dispensauerit. Quae replicatio approbatur exemplo c. ult. de diuortijs. Altera replicatio

plicatio uidetur: Nisi fratri antea inutiliter fuerit nupta. Sed reprobatur 27.q.2.c.quidam.item l.8. C.de incestis nuptijs.Plura de hac replicatione uide s̃.except.2.repl.4. Tertia replicatio uidetur: Nisi sponsa tantùm,non uxor fratris fuerit.Sed & hæc reprobatur d.q.2.c.si quis desponsauerit.item c.ad audientiam.4.de sponsalibus. Concordant item ea quæ habentur s̃.except.2.repl.3.

V. Exceptio: Nisi quis uxoris defunctæ sororem duxerit, uel aliqua sororis uiro nupta fuerit. l.5.C.de nuptijs.Cuius replicatio hæc uidetur:Nisi prior soror ei tantùm fuerit desponsata. Sed reprobatur per ea quæ proposita sunt d.repl.3. Admittitur tamen primùm quidem,si nōdum septem annorum puella ei fuerit desponsata. Quæ distinctio approbatur per ea quæ habentur d. replic. 3. dist.3. Cuius tamen duplicatio hæc est:Nisi copula carnalis interuenerit.c.fraternitati.7.de eo qui cognouit consang. & c.iuuenis. 3. de sponsalibus. Deinde admittitur replicatio proposita, si nuda pollicitatio sit facta de futuris nuptijs, sponsalibus nondum perfectis.27.q.2.c.lex diuinæ.& ibi glossa. Sed hæc uidentur ijs quæ s̃.except.2.replic.3. proposita sunt, ex diametro repugnare: nisi quis proposita distinctione utatur. Quæ tamen distinctio uix uidetur quadrare: cum ratio adiecta sit generalis & communis omnium sponsaliorum.

VI. Ex-

VI. Exceptio: *Nisi quis eam uxorem duxerit, cum qua cognatus suus antea rem habuit.* Quae exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quae proposita sunt s. except. 2. repl. 5.

VII. Exceptio: *Nisi inter superstitis coniugis liberos ex posteriore matrimonio natos, & defuncti coniugis cognatos nuptiae sint contractae.* 35. q. 10. in prin. usq; ad 36. causam. Planè exceptio proposita iure nouo mutatur ac reprobatur c. nō debet. 8. §. 1. de consang. & adfinit. Hactenus de exceptione adfinitatis tam in genere quàm in specie actum est: de qua uide item M. I. C. lib. 4. cap. 3. except. 3. cum octo sequentibus.

VIII. Exceptio: *Nisi inter liberos & seruos matrimonium sit contractum.* c. proposuit. 2. & c. ult. de coniug. seruor. 29. q. 2. c. si quis ingenuus. c. cuius rei. §. cum dicitur. l. 3. C. de incestis nuptijs. l. 3. C. soluto matrimonio. Nouell. 22. §. si uerò cum quis. Huius exceptionis replicatio prima haec est: *Nisi liber homo sciens cum seruo nuptias contraxerit.* d. c. ult. uers. propter conditionis errorem. & d. c. si quis ingenuus. uers. si autem ancillam. item 29. q. 2. in prin. cum c. sequente. c. si quis liber. c. si quis ancillam. §. his ita respondetur. c. si foemina. Huius duplicatio est: *Nisi decurio sciens ancillam duxerit.* d. l. 3. C. de incestis nuptijs. Altera propositae exceptionis replicatio est: Nisi is qui

cum

eum ancilla nuptias contraxit, certior de eius con ditione factus, in matrimonium consensit. d.c.ult. uers.ita quod postquam intellex. Tertia replicatio est: Nisi certior de conditione coniugis factus, eam carnaliter cognouit. c.proposuit.2.de coniugio seruor. Quarta replicatio est: Nisi cum coniunx cõiugem seruum à domino redimere posset, id facere nolit. Quæ replicatio uidetur approbari 29.q.2. c.si quis ingenuus. uers.si eam à seruitute. Sed glossa hanc distinctionem nõ admittit. Hæc de octaua exceptione: de qua uide item M.I.C.lib. 4.cap.3.except.35.

IX. Exceptio: Nisi inter patronum & libertam nuptiæ sint contractæ. Hæc exceptio reprobatur 29.q.2.c.si quis ancillam.l.15.C.de nuptijs. Planè inter patronam eiúsue liberos, patroníue coniugem & libertum nuptiæ iure ciuili prohibentur, M.I.C.d.cap.3.except.38.

X. Exceptio: Nisi inter infideles nuptiæ sint contractæ. 28.q.1.in prin. usque ad §.sed econtrà. Sed reprobatur exceptio hæc d.§.sed econtrà. & d.q.1.c.nunquid. c.omnes.§.ex his. c.si quis Iudaicæ.§.item illud Augustini.

XI. Exceptio: Nisi inter fidelem & infidelem nuptiæ sint contractæ. d.c.omnes.§.ex his.uers.illa itaq; authoritate. & d.q.1.c.sic enim.§.tu uerò. c.caue.c.non oportet.item 31.q.2.in prin.uers.uiro

sua

suæ religionis nubat. Huius exemplum est, *si inter* Christianum *&* Iudæum *nuptiæ sint contractæ.* 28.q.1.c.*si quis* Iudaicæ,*in prin. &* c.*caue. item* c. Iudæi. *item* l.5.C.de Iudæis.

XII. Exceptio: Nisi *inter adulterum & adulteram nuptiæ sint contractæ.* 31.q.1.*in prin.cum* c. *sequente.*c.*illud uerò.item* De eo *qui duxit in matrimonium,quam polluit per adulter.*c.*super hoc.* 3.*&* c.1.*de eo qui cognouit consanguin.* 27. q.2.c. *qui dormierit.* 32.q.7.c.*qui dormierit.& l.13.ff.de his quibus ut indignis.* Contradicit propositæ exceptioni 31.q.1.c.deniq;,*in prin.* Cui obiectioni respondetur *d.c.deniq;. §.hæc ultima authoritas.* Item contradicit d.q.1.c.*si qua fuerit.* §.1. Cui respondetur *ibidem,uers.sed in ueteri.* Planè propositæ *exceptionis replicatio prima* est: Nisi *quis cũ repudiata commiserit adulterium: hanc enim ducere non prohibetur.d.c.deniq;. &* 33.q.2.*in prin.* Altera *replicatio* est: Nisi *quis habens uxorem, aliam eius insciam duxerit, & mortua priore à secunda separari petat:hoc enim casu proposita exceptione non iuuatur.* c.1.*&* c.*ueniẽs.*7. *de eo qui duxit in matrimonium.* Tertia *replicatio* est:Nisi *prior non fuerit legitima uxor.* c.*significauit.*2.*d.tt.* Quarta *replicatio* est:Nisi *solutus cum solutarem habens,eam postea in uxorem duxerit.*31.q.1. c.*denique.* §.*posse sanè. &* §.*hæc ultima. item* l.5.

C.de naturalib.liberis. Quinta replicatio est:Nisi de commisso adulterio pœnitentiam egerint. 31.q.1.c.illud uerò.§.hic subaudiendum.c.si quis uiuente.c.si qua fuerit. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi in mortem defuncti coniugis aliquid fuerint machinati.d.§.hic subaudiendum.& d.c.si quis uiuente, in fine. Altera duplicatio est: Nisi uiuente priore coniuge de futuro matrimonio tractauerint.d.§.hic subaudiendum. & d.q.1.c.relatum. Sexta replicatio est:Nisi prius matrimonium fuerit separatum, postquam adulterium est commissum.De hac replicatione uide j.excep.17.repl.2. Septima replicatio est: Nisi in mortem defuncti nihil fuerint machinati adulter & adultera:neq; de futuro matrimonio tractauerint.c.significasti.6.de eo qui duxit in matrimonium. Octaua replicatio est: Nisi uiuente priori coniuge alteri fides tantùm futuri matrimonij facta sit, copula carnali non interueniente. c.ult.d.tt. Nona replicatio uidetur: Nisi multo tempore matrimonium inter adulterum & adulteram durauerit,liberiq; exinde nati sint. Sed reprobatur c.cum haberet.5.eod.tt. De qua re uide j.cap.15.repl.1.Hæc de duodecima exceptione: de qua uide item M. L C.lib.4.cap.3.except.40.

XIII. Exceptio:Nisi rapta raptori suo nupserit. 27.q.2. c.statutum. §.quod si posthac. c.Atho.

34.q.1.c.non satis. 36.q.2.in prin. cum c.sequente. c.raptores. c. de puellis. c.si quis uirginem. c.nullus.§.his authoritatibus. c.penult.§.fin. cum c.sequente. item l.unica.§.& siue non nuptæ.C.de raptu uirginum. Nouel.143.§.illo quoq;.& Nouell. 150.Declaratur exceptio proposita definitione raptus 27.q.2.c.raptus. Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi ante raptum de nuptijs fuerit actum. 27. q.2. c.lex illa,in princ. & c.cum eam.6.de raptoribus. Altera replicatio est: Nisi pœnitentiam de raptu raptor egerit.36.q.2.c.nullus.§.fin.cum c.sequente.c.si autem. Quanquam Gratianus aliter interpretetur d.c.si autem.§.hac authoritate. Item concordat d.q.2.c.ult.§.legitimè igitur.

Mutatio iuris.

Planè exceptio proposita iure nouo mutatur ac reprobatur c.ult.de raptorib.36.q.2. c.tria. & c.deniq;.Apostol.canon.66.

XIIII. Exceptio:*Nisi quis concubinam suam in uxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur per ea quæ habentur* s̃.*except.12,repl.4.*

XV. Exceptio: *Nisi mulier ei nupserit,à quo prior eius maritus est occisus. Quæ tamen exceptio reprobatur sub conditione c.1.de conuersione infidelium.*

XVI. Exceptio: *Nisi quis meretricem duxerit.*

rit. 32. q.1.in princ. c.apud misericordem.§.fin. c. non enim.c.integritas.§.1. Huius exceptionis replicatio est: Nisi spes sit, meretricē ad pudicitiam posse conuerti. d.c.integritas. §. sed obijcitur. & d.q.1.c.ult.item c.inter opera.20.de sponsalibus.

XVII. Exceptio: Nisi habens uxorem aliam duxerit,uel habens maritum alij nupserit.dist.34. c.Christiano.24.q.3.c.an non. 27.q.2.c.additur.§. uiro igitur. 30. q.5.c.qualis.§.fin.34.q.1.c.1.c.cum in captiuitate.c.non satis.item De diuortijs c.gaudemus.8.§.quia uerò pagani.item De sponsalibus c.is qui fidem.30.& c.si inter uirum.31.item l.2.C. de incestis nuptijs. Instit.de nuptijs. §.adfinitatis. & §.socrum. Exemplum huius exceptionis habetur 31.q.2.c.Lotharius.Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi prius matrimonium ipso iure nō subsistat. c.ueniens.13.c.cum in apostolica.18.& c.ult.de sponsalibus. Huius replicationis exemplum seu species est ĩ.replic.4.5.& 6. Altera replicatio est: Nisi prius matrimonium sit solutum.d.c.ueniens.13. Concordant ea quæ habentur ĩ.cap.21.quæst.2. in prin. Huius replicationis duplicatio est:Nisi prius matrimonium non morte,sed diuortio fuerit solutum. Quæ duplicatio approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur d.quæst.2.except.2. Tertia propositæ exceptionis replicatio uidetur: Nisi prior cōiunx

continentiam uouerit. Sed reprobatur c.constitutus.15.de conuers.coniugator. Quarta replicatio est: Nisi concubinam habens, uxorem duxerit.32. q.2.c.ancillam.c.non omnis. Quinta replicatio est: Nisi prior non uxor, sed sponsa sit. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s. cap.11.quæst.4.except.6. Sexta replicatio est: Nisi is quem maritum suum esse mulier iurauerat, ab eius petitione fuerit absolutus: tunc enim alij nubere non prohibetur. c. mulieri. 34.de iureiurando. Septima replicatio est: Nisi consuetudo regionis plures coniuges habere permittat.32.q.4.c.obijciuntur. Hæc de decimaseptima exceptione sint dicta: de qua tamen uide plura M.I.C.lib.1.cap.20.causa 15.& d.lib.1.ca.28.quæst. 2.causa 18.

XVIII. Exceptio: *Nisi quis eam quam è sacro suscepit baptismate, in uxorem duxerit. 30. q. 1.c.de eo.c.ad limina.§.fin. item c.1.in prin.de cognat.spirituali, in 6.& l.26.in fine.C.de nuptijs.*

XIX. Exceptio: *Nisi inter baptizatum & suscipiẽtis filios filiásue aut uxorem nuptiæ sint contractæ. d.c.1.in prin. & c.super eo.3.in prin. c.tua nos.7. & ibi glossa. de cognat. spirituali. item 30. q.3.in prin.cum c.sequente. c.Pyctacium. c.non oportet.*

XX. Exceptio: *Nisi duorum compatrum uel*

comma-

commatrum liberi matrimonio iungantur. 30.q.3. *c.post susceptum.&* d.c.*tua nos*.7. *Quanquã glossa repugnat.de qua re uide* s̃.*except.prox.* Planè *iure nouo exceptio proposita reprobatur* d.q.3.c. *non oportet*.§.*fin.cum c.sequente.item* c.1.c.*super eo*.3.*de cognat.spirituali.* Planè *admittitur exceptio proposita, primùm quidẽ in eo propter quẽ compaternitas nata est: de quo* s̃.*except.prox.est dictum.* Deinde *admittitur ex consuetudine loci, ut patet ex* d.c.1.*&* d.c.*super eo*.3.

XXI. Exceptio:*Nisi quis eam uxorem duxerit, cui filium è sacro suscepit baptismate uel catechismo: aut aliqua ei nupserit, cuius filiam suscepit.* 30.q.1.*in prin*.c.1.§.*fin.c.de eo quod. item* De *cognat.spirituali c.* Martinus.4. *& c.ueniens*.6. *item c.1.in prin.uers.imò etiam.eod.tt.in* 6. Huius *exceptionis replicatio est:* Ni*si cognatione spirituali per catechismum, non per baptismum contracta, matrimonium fuerit consummatũ: tunc enim ratione istius spiritualis cognationis non dirimitur.c.contracto*.5.*de cognat.spirituali.c.per catechismum*.2.*eod.tt.in* 6.

Replicationes exceptionum de cognatione spirituali generales.

Planè *quæ hactenus de cognatione spirituali nuptias impediente dicta sunt, & in sequentibus*

dicentur, ad alia sacramēta quàm baptismum non extenduntur: quod primæ replicationis loco notandum. Quæ replicatio approbatur c.ult.in fine. de cognat.spirituali, in 6. Excipitur tamen à replicatione proposita catechismus, secundum ea quæ iam dicta sunt. item excipitur confirmatio frontis seu chrisma, c.1.§.fin.d.tt. Altera replicatio generalis uidetur: Nisi non unus, sed plures susceptores interuenerint. Verùm replicatio hæc reprobatur d.c.ult.in prin.

XXII. Exceptio: Nisi inter baptizatum & filiam baptizantis nuptiæ sint contractæ. c.ult.de cognat.spirituali. c.1.in prin. uers.& eadem. eod. tt.in 6.30.q.1.c.ad limina.§.fin.

XXIII. Exceptio: Nisi quis eam quæ ei peccata sua confessa est, duxerit. d.§.fin. cum c.sequente.

XXIIII. Exceptio: Nisi quis compatris uel commatris filiam duxerit. Hæc exceptio reprobatur 30. q.3. c. per adoptionem. §. fin. cum c.sequente.

XXV. Exceptio: Nisi quis compatris sui uxorem duxerit. Hæc exceptio reprobatur 30.q.4.c. qui spiritualem.& c.ult.§.fin. Prohibitio, cuius d. §.fin. mentio fit, habetur d.c.ult.§.quia uerò.

XXVI. Exceptio: Nisi quis uxoris defunctæ commatrem duxerit. d.§. quia uerò. & d.q.4. in prin.

prin.cum c.sequente.c.si pater. Contradicit tamē propositæ exceptioni d.q.4.c.post uxoris,in prim. Cui obiectioni respondetur d.c.post uxoris.§.notandum uerò. Huius exceptionis replicatio uidetur:Nisi non uxor defuncta, sed maritus superstes susceperit filium eius quam nunc est ducturus. Sed reprobatur d.q.4.c.si quis ex uno. Hactenus de cognatione & adfinitate spirituali nuptias impediente sit dictum.

XXVII. Exceptio: Nisi cum impubere matrimonium sit contractum. c. attestationes. 10. & c.ult.de desponsat.impub.c.1.§.idem quoque.eod. tt.in 6.36, q.2.c.ult.§.fin. Declaratur exceptio proposita definitione pubertatis c. puberes. 3. de desponsat.impuber.Cui definitioni contradicit Inst. quib.mod.tutela finitur.§.1. Propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi cum pubertati proximo, in quo malitia supplet ætatem, nuptiæ sint contractæ. c.de illis qui.9. de desponsat. impuber. Secunda replicatio est:Nisi copula carnalis interuenerit,d.§.idem quoq;.uers.nisi per carnis copulam. & c.continebatur.6.§.si autem fuerit.c.à nobis.8. in fine. de desponsat.impuber. c.insuper. 4. qui matrimon. accusare poss. c.iuuenis.3. de sponsalibus.Huius replicationis duplicatio est:Nisi conatus non habuerit effectum. d.c.attestationes.10. uers.licet nisus fuisset. Planè hoc casu nihilominus

adfinitas contracta censetur, quæ nuptijs impedimento esse solet. de qua re s̃. cap. 11. quæst. 4. except. 1. in fine dictum est. Tertia replicatio est: Nisi iuramentũ interuenerit. c. ex literis. 10. de sponsalib. De qua re uide item d. quæst. 4. except. 5. replic. 4. Quarta replicatio est, Quòd quamuis impubes nuptijs renunciare poßit, si ad pubertatem peruenerit: pubes tamen, qui cum eo contraxit, illo inuito ratione propositæ exceptionis nuptijs renunciare non potest. c. de illis. 7. §. fin. de desponsat. impub. Huius replicationis duplicatio est: Nisi pubes inuitus contraxerit. c. ex literis. 11. eod. tit. Quinta replicatio est: Nisi impubes pubes factus nuptias cõtractas ratas habuerit. d. §. idem quoque. uers. uel aliquem modum alium. c. à nobis. 8. uers. & tunc aut. de desponsat. impuber. c. insuper. 4. qui matrimon. accusare poss. l. 4. ff. de ritu nuptiarum. Similem replicationem in sponsalibus uide s̃. cap. 11. quæst. 4. except. 1. replic. 1. duplic. 1. triplic. 2.

XXVIII. Exceptio: Nisi furiosus uel furiosa nuptias contraxerit. 32. q. 7. c. neque furiosus in prin. c. dilectus. 24. de sponsalibus. l. 16. §. fin. ff. de ritu nuptiar. & l. 8. uers. nam furiosus. ff. de his qui sui uel alieni iuris.

XXIX. Exceptio: Nisi mutus uel surdus nuptias cõtraxerit. Hæc exceptio reprobatur c. cum ad

ad sedem. 23. & c. tuae fraternitati. 25. in fine. de sponsalibus.

XXX. Exceptio: *Nisi is eáue, qui quaeúe religionem ingressus ingressaúe est, & continentiam uouit, nuptias contraxerit. 27.q.1.in prin.cum c.sequēte.c.uiduas.c.neq; uiduas.c.de uiduis.c.uirginem.c.hi ergo.c.uirginib.c.peruenit.c.uiduas.c. si quis sacro. c.nubendi. c.meliore. c.si qua uirgo. c.diaconissam.c.quotquot. c.de filia.c.monacho.c. uiduae. c.uidua. c.uiduitatis. c.& quia. c.ut lex.c. nuptiarum. item dist.27. c.uouentibus. c.si nupserit.c.presbyteris.& c.... item c.1.cum duob.cc.sequentib.& c.ult.qui clerici uel uouentes. item distin.32.in prin.cum c.sequente.* Concordant item *ea quae habentur s.lib.prox.cap.5.reg.61. &* M.I. C.*lib.3. cap.2.reg.8.* Contradicit autem *27.q.1. c. nuptiarum. §.proinde qui dicunt. & c.de uiduis.* Item contradicit *dist.27.c.1.§.fin.cum duob.cc.sequentibus. & distin.28.c.si quis docuerit.c.si quis discernit.* Hanc contrarietatem soluit Gratianus *d.dist.27.c.presbyteris. & 27.q.1.c.ultim.§.1.* Ex *qua solutione prima propositae exceptionis replicatio elicitur talis:*Nisi *simplex fuerit continentiae uotum, cui benedictio consecrationis non accesserit.*Cui concordat *c.meminimus.3.§.uerum si nec. c.ueniens.5.& c.rursus.6.qui clerici uel uouentes.* Declaratur *replicatio proposita, definitione uoti*

 solen-

*ſolennizati c.unico,de uoto,in 6. Altera replicatio eſt: Niſi habitus ſine profeßione ſuſceptus ſit, uel à non habente poteſtatem ſit ſuſceptus. c.conſuluit.4.d.tt.qui clerici uel uouentes. Tertia replicatio uidetur: Niſi mulier quæ continentiam uouit,non fuerit uelata. Sed reprobatur 27.q.1.c. uiduas.§.de uirginibus.c.hæ uerò. Quarta replicatio uidetur: Niſi eo animo mulier uelamen ſibi impoſuerit,ut poſſet illud rurſus deponere. Sed et hæc replicatio reprobatur d.q.1. c.uiduas, in fine. & diſtin.27. c.quod interrogaſti, cum c.ſequente. Quinta replicatio uidetur:*Niſi *uouens continentiam non in monaſterio, ſed in propria domo uiuat.Sed & hæc reprobatur d.q.1.c.mulieres. Sexta replicatio eſt:*Niſi *inuitus inuitáue ad religionem protractus protractáue fuerit.d.q.1.c.uiduas, in prin. Septima replicatio eſt:* Niſi *extra ſacros ordines clerici conſtituti uxores ducant. diſtin.32. c.ſi qui uerò.c.ſi quis eorum.c.placuit. c.ſeriatim: item 12.q.1. c.quia tua. §.ſi qui uerò.* Nouell.5.§.*ſi quis autem. uerſ.quippe tali gradu. &* Nouell.22. *§.ſed & ſi quis.*Huius *replicationis duplicationes uide* M. I. C. *lib.3.cap.2.reg.8. except.2. item d.c. ſeriatim. Planè hoc caſu ordinem amittit retenta uxore,per ea quæ habentur ſ.lib.prox.cap.5 reg. 61. except.1. Octaua replicatio eſt in clericis orientalis eccleſiæ, quibus uxores ducere permiſſum.*

sum.distin.31.c.quoniam in Romani.& c.ultim.in prin. Hæc de trigesima exceptione:de qua tamen uide plura j.cap.21.quæst.2.except.3. item M.I.C. d.reg.8.

XXXI. Exceptio: Nisi is caue, qui quæue incestum commisit, nuptias contraxerit. c.1.in fine. c.ueniens.2.in fine.c.transmissæ.4. c.ex literis. 8.in fine.c.ueniens.9. & c.ult.de eo qui cognouit consang.27.q.2.c.qui dormierit,in fine. 32.q.7.c.si quis uiduam. c.si quis cum,in prin. c.concubuisti. 35.q.2. c.qui propinquam. c.si quis cum. q.8.c.ult. §.etsi alter. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi per nuptias,non per fornicationem incestum commiserint. 32.q.7.c.si quis cum.§.quamuis illud.35.q.2.c.de incestis.§.fin. q.6.c.si duo utri. §. si se iudicio.q.8.c.hæc salubriter.§.fin. Huius replicationis duplicatio est: Nisi in incestis nuptijs usq; ad mortem alterutrius contumaciter perseuerauerint. d.c.hæc salubriter. §.fin. uers.nisi in eodem crimine. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi per errorem & ignorantiam incestum commiserint. 34.q.1. c.si uirgo. §.fin.cum c. sequente.c.ego dixi.§.fin.cum tribus sequentibus. 35.q.2.c.qui propinquam.uers.nisi ignorantia excusentur.c.si quis cum.c.si homo. Tertia replicatio est: Nisi cum sponsa tantùm, non uxore consanguinei fuerit fornicatus. 27. q. 2. c.quidam. c.si quis

quis sponsam.§.si illa quam uir. Huius duplicatio est: Nisi pater cum sponsa filij fuerit fornicatus.d.c.si quis sponsam,in prin. Quarta replicatio est: Nisi matrimonium ab incestuoso sit contractum: tunc enim ratione propositæ exceptionis non dirimitur: hæc enim impedit matrimonium contrahendum,non dirimit contractum.c.transmissæ.4.& c.ult.de eo qui cognouit consang. Quinta replicatio est: Nisi incestuosus peracta pœnitentia se non ualeat continere.33.q.2.c.si quis cum.

XXXII. Exceptio:Nisi quis alij desponsatã duxerit. Hæc exceptio approbatur s̃.capite 11. quæst.4.except.6.repl.1.cum sequentibus.

XXXIII. Exceptio: Nisi quis ab alio repudiatam duxerit. 27.q.2.c.additur. Apostol.canon. 47. Concordant ea quæ habentur j̃.cap.21.quæst. 2.except.2. Sed & plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.1.cap.28.quæst.2.causa 15.

XXXIIII. Exceptio:Nisi pœnitens nuptias contraxerit. 33.q.2. c.hoc ipsum.§.fin. cum c.sequente.Cuius replicatio est:Nisi peracta pœnitentia se continere non poßit. ibidẽ uers.sed quia propter lapsum. & d. q. 2. c.in adolescentia. c.si quis cum.& c.ult.

XXXV. Exceptio:Nisi is qui raptum commisit, nuptias contraxerit. 27. q. 2. c.statutum, in prin.Apostol.canon.66. Cuius replicatio est:Nisi

pœni-

pœnitentiam egerit, seq; continere non poßit. 36. q.2.c.si autem.

XXXVI. Exceptio: Nisi impotens uxorem duxerit.c.quod sedem.2.& c.laudabilem.5.§.si autem ille aliam. de frigidis. 27. q.2.c.decreta. §.fin. 33.q.1.c.1.in fine.

XXXVII. Exceptio: Nisi inter seruos matrimonium sit contractum. Hæc exceptio reprobatur 29.q.2. c.penult. §.fin.cum c.sequente. & c.1. de coniug.seruor.

DE RELIQVIS EXCEPTIONIBUS aduersus nuptias. Cap. XIIII.

HActenus exceptiones aduersus nuptias, ex personis contrahentium desumptas, enumerauimus. Sequuntur nunc reliquæ exceptiones ex alijs circumstantijs desumptæ.

I. Exceptio: Nisi clandestinæ sint nuptiæ.30.q. 5.in prin. cum c.sequente. item c.nullus. c.nostrates.c.nullum. item De clandestina desponsat.c.2.c. cum inhibitio.3.in prin. Contradicit exceptioni propositæ d. q. 5. c. nec illud. §. sed obijcitur. c.si quis diuinis,in prin. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi utriusq; confeßione de matrimonio constet.d.c.si quis diuinis.§.his ita respondetur,cum sequentibus.& d.q.5.c.ultim.§. fin.

fin.item d.c.2.in fine.Altera replicatio est: Nisi nuptiæ ab ecclesia fuerint comprobatæ. c. quod nobis.9.qui filij sint legitimi.

II. Exceptio: Nisi sine consensu parentum nuptiæ sint contractæ. 27.q.1.c.uiduæ,in fine. 30.q.5. c.1.& c.nostrates, in princ. 32.q.2.c.non omnis. §. paterno.c.honorantur. c.ult.uers.nec extra uoluntatem. 36.q.2.c.nullus,in prin.c.ult.§.nec filium. l. 2.ff.de ritu nuptiar. l.11. ff.de statu hominum. l.12. & l.20.C.de nuptijs. Instit.eod.tt.in prin. Huius exceptionis plures replicationes habentur M.I.C. lib.4.cap.4. except.1. Inter quas numeratur & hæc: Nisi pater sciens nuptijs non contradixerit. Cui concordat 32.q.2.c.mulier. Item numeratur & hæc: Nisi auus consenserit:hoc enim casu uidetur patris consensus non necessarius. Quæ tamen replicatio reprobatur regulariter.Admittitur autem in certis casibus,quos uide M.I.C. d.except.1. repl.3. Inter hos casus referri etiam potest 32.q.3. in prin.cum c.sequente.

III. Exceptio: Nisi desponsati in nuptias non consenserint.c.1.in prin.de desponsat.impub.c.ueniens. 13. cum c.sequente. de sponsalibus. 27.q.1.c. uiduæ.30.q.2.c.1. 31.q.2.in prin.cum c.sequente. c. tua sanctitas,in prin.c.de neptis.c.ult.§.fin.32.q.2. c.ult.in prin. 36.q.2. c.ultim.§.consistere non possunt.l.2.ff.de ritu nuptiarum. Sed & plures leges

concor-

concordantes uide M.I.C. lib.4. cap.4. except.6. in prin. Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi filius impubes à patre desponsatus pubes factus dissenserit. 31.q.2.c.tua sanctitas.& c. 1.§.potestatem.de desponsat.impuber. Sed contradicere uidetur 30.q.2.c.1. Altera replicatio uidetur: Nisi filius desponsatus sit in potestate despondentis. Sed reprobatur 36.q.2.c.ult.§.nec filium quidem.l.12.C.de nuptijs. Tertia replicatio uidetur: Nisi quis uerbis fraudem adhibuerit qua si cõsentiret,ut puella frueretur. Sed reprobatur c.tua nos.26.de sponsalib. l.30.ff.de ritu nuptiar.l. 13.in prin.C.de nuptijs.Quarta replicatio est:Nisi postea consenserint, uel aliquamdiu cohabitauerint. c.de muliere.6.& c.ad id quod.21.de sponsalibus.l.22.& l.24.ff.de ritu nuptiar. Quinta replicatio uidetur: Nisi carnalis copula interuenerit. Sed reprobatur 27. q. 2. c. sufficiat, in princ.c.sic quippe.§.illud autem.32.q.1.c.non enim,in prin.l. 15.in fine.ff.de condit.& demonstrat.l.32.§.si mulier.ff.de donat.inter uir.& uxor. Sexta replicatio est: Nisi benedictionem acceperit,qui negat se consensisse: hoc enim casu metu non probato exceptioni propositæ locus non est. c. consultationi. 28.de sponsalibus. Septima replicatio uidetur:Nisi pubes cum impubere inuitus contraxerit: hoc enim casu uidetur expectanda pubertas eius, cum

quo

quo contractum est, ut poßit nuptijs renunciare, secundum ea quæ proposita sunt s̃. cap. 11. quæst. 4. except. 5. repl. 1. Sed hæc replicatio reprobatur c. ex literis. 11. de desponsat. impub: Hæc de tertia exceptione: de qua tamen uide plura M.I.C. lib. 4. cap. 4. except. 6. Sed & similem exceptionem uide s̃. d. quæst. 4. except. 2.

IIII. Exceptio: Nisi metus causa matrimoniũ sit contractum. c. ueniens. 15. §. fin. & c. consultationi. 28. §. fin. de sponsalib. c. de illis. 9. in fine. de desponsat. impub. Huius replicatio est: Nisi postea cõsensus non coactus superuenerit, uel desponsati aliquamdiu cohabitauerint. d. c. de illis. 9. in fine. & c. ad id quod. 21. de sponsalibus.

V. Exceptio: Nisi error interuenerit. 29. q. 1. in prin. §. his ita respondetur, cum sequentibus, usq; ad §. ad hæc nõ omnis. item q. 2. c. si quis ancillam. §. his ita respondetur. Concordant item ea quæ habentur s̃. cap. prox. except. 8. in prin. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi error sit fortunæ uel qualitatis, non personæ uel conditionis. Quæ replicatio approbatur simul & exemplis declaratur d. §. ad hæc non omnis. Altera replicatio est: Nisi alter contrahentium uerba alterius se non satis intellexisse dixerit. c. ex literis. 7. de sponsalibus.

VI. Exceptio: Nisi non liberorum, sed libidinis

causa

causa uxor ducatur. 32.q.2.in prin.cum c.sequente.c.sicut non omnis. Sed hisce non obstantibus, exceptio proposita reprobatur d.c.sicut non omnis.§.his ita respondetur. & d.q.2. c.quidquid. c. connubia.§.fin.c.concubinæ,cum c.sequente.item c.ult.§.fin. Planè admittitur exceptio proposita, si studio id agant,ne ex cōcubitu liberi procreentur.d.q.2.c.solet.c.aliquando.

VII.Exceptio:*Nisi ad tempus nuptiæ sint contractæ.d.c.solet.uers.cæterùm si uel utrunq;. & d. q.2.c.sicut.§.fin.*

VIII.Exceptio: *Nisi concubitus non intercesserit. Hæc exceptio reprobatur 27.q.2.in prin.§. fin.cum c.sequēte,usq; ad §.cum ergo aliam. item c.sufficiat,in prim. & §.sed quæritur.c.beata Maria.§.consensus ergo. c.omnis. c.cum initiatur. c. coniuges.c.coniunx.c.omne.c.cum initiatur. item l.15.in fine. ff. de condit. & demonstrat. l.32. §.si mulier.ff.de donat. inter uir. & uxor. l.6. cum l. sequente.ff.de ritu nuptiar. Contradicere tamen his uidentur 27.q.2.c.non est dubium.c.cum societas.c.quod autem.§.ecce.c.in omni.c.quapropter. c.si quis desponsata. c.institutum.§.potest & aliter, cum cc.sequentibus, usq; ad c.sic quippe. §.item Syricius.Hanc contrarietatem Gratianus soluit distinguēdo inter matrimonium initiatum & perfectum,d.c.institutum.§.iuxta hanc. Quæ di-*

stinctio habetur etiam d.q.2.c.statutum.§.quomodo ergo. Sed & aliter soluit d.§.potest & aliter. de qua solutione actum s.cap.11.quæst.3. Videtur autem Gratianus eò inclinare, ut putet, sine concubitu matrimonium perfectum non esse. Quod iuri ciuili repugnat.

IX.Exceptio:*Nisi solennitas nuptialis non interuenerit.Hæc exceptio reprobatur 30.q.5.c.nostrates.§.fin.c.si quis diuinis,in prin. l.22.C.de nuptijs.Nouell.74.§.quoniam autem. Cuius exemplum habetur c.1.de sponsalibus. Planè sunt nonnullæ solennitates, quibus omissis uitiatur matrimonium, quas licet colligere ex ijs quæ proposita sunt s.except.1.& cap.12.quæst.6.*

X.Exceptio: *Nisi nulla scriptura interueniente contractum sit matrimonium.Hæc exceptio reprobatur 30.q.5. c.si quis diuinis,in prin. Plura de hac exceptione uide* M.I.C.*lib.4.cap.4. except.13.*

XI.Exceptio:*Nisi nulla dos interuenerit. Sed & hæc exceptio reprobatur d. c. si quis diuinis. uers.quamuis nulla dos. Concordat* M.I.C.*d.cap.4.except.12. Planè istis uidetur contradicere,& exceptio proposita approbari 30.q.5. c.1.uers.& legibus docetur.c.qualis.c.nullum,in prin.*

XII. Exceptio: *Nisi stipulatio non interuenerit. Hæc exceptio approbatur simul & distinguitur*

guitur c.tuæ fraternitati.25.de sponsalibus.

XIII. Exceptio: Nisi contra interdictum ecclesiæ uel magistratus ecclesiastici matrimonium sit contractum.c.tua fraternitas.4.de sponsa duorum.c.ad dissoluendum.13.§.fin. de desponsat.impub.35.q.6.c.uidetur,in prin. 36.q.2.c.ult.§.iustas autem. Huius replicatio est: Nisi causa interdicti non fuerit perpetua,sed temporalis:tunc enim pœnitentia indicitur, matrimonium non dirimitur. c.1.c.ex literis.2.& c.ult. de matrimon.contracto contra interd.ecclesiæ.

XIIII. Exceptio, sumpta ex persona procuratoris, per quem contrahitur matrimonium, habetur c.ult.de procuratorib.in 6.

DE REPLICATIONIBUS præcedentium exceptionum generalibus. Cap. XV.

HActenus exceptiones aduersus nuptias enumerauimus: quarum tamen plures uide j. cap.21.quæst.2. item M.I.C.libro 4.cap.3. cum sequente. Sed & plures desumptas ex consequentibus contractum nuptialem licet colligere ex ijs quæ j.cap.18.proponentur. Nunc aliquot istarum exceptionum replicationes generales siue communes enumerabimus.

I. Replicatio: Nisi per errorem & ignorãtiam

iniustis nuptijs contractis longo tempore matrimonium durauerit, liberiq; exinde sint nati. Haec replicatio reprobatur c.non debet.8.§.fin. de con sang. & adfinit. c.cum haberet.5.de eo qui duxit. Concordat item ea quae habentur s̃.cap.12.quaest. 6.reg.10. in fine. Planè ex indulgentia superioris speciali hoc casu potest dispensari. 35.q.8. in prin. cum c.sequente.l.58.ff.de ritu nuptiar.Nouell.139.

II.Replicatio: *Nisi publicè in facie ecclesiae matrimonium sine contradictione sit contractum.c. cum inter.2.c.peruenit.11. c.ex tenore.14.qui filij sint legitimi. c.cum inhibitio.3.§. si quis uero. ibi: pari modo.de clandest.desponsat. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi ambo cõiuges sciuerint matrimonium esse iniustum. c.cum inhibitio.3.§.si quis uerò.uers.pari modo.de clandestina desponsat. Alterius duplicationis loco notandum, quòd in casu proposito quoad liberos tantùm nuptiae pro iustis habeantur. De qua tamen re uide s̃.cap.12.reg.10.in fine. & M.I.R.lib.3.cap.8.reg. 7.except.2.& cap.11.reg.18.except.1. Quod uerò ad separandum matrimonium attinet, replicatio proposita non obstat: quemadmodum patet ex d.c. cum inter.2. uers.diuortij sententia canonicè.*

III.Replicatio: *Nisi denunciatione publicè facta, nihil sit oppositum. Quae replicatio approba-*

tur

tur simul & distinguitur c.ultim. qui matrimon. accusare poss.

IIII.Replicatio: Nisi nemo matrimonium accusauerit. Hæc replicatio reprobatur c.cum inhibitio.3.in prin. uers.& ipsi presbyteri. de clandestina desponsat. item c.porrò.3.§.præterea.de diuortijs.

V.Replicatio: Nisi antequam ad fidem conuersi essent coniuges,iniustas nuptias contraxerint.c. de infidelibus. 4. de consang. & adfinit. c.ultim. qui filij sint legitimi. c.gaudemus.8. in princ. & c.ultim. de diuortijs. Huius duplicatio est: Nisi quis plures uxores simul habeat. d.c.8.§.quia uerò pagani.

VI.Replicatio:Nisi consuetudo loci in contrarium extet.Hæc replicatio reprobatur c.quod super.5.§.fin.de consang.& adfinit. Admitti tamen uidetur in casu, de quo s̄.cap.13.except.17.repl.7. dictum est.

VII.Replicatio: Nisi Papa dispensauerit. c. quia circa.6.d.tt.Concordant ea quæ habentur s̄. repl.1.in fine.& s̄.cap.13.except.1.replic.4. Hactenus de sponsalibus & nuptijs contrahendis, earumq; exceptionibus, & harum replicationibus est dictum. Nunc de iure contractarum nuptiarum,quod est inter maritum & uxorem constante matrimonio,dicendum.

DE IVRE CONTRACTI MAtrimonij, quod est inter uirum & uxorem constante matrimonio. Cap. XVI.

PRima regula: Matrimonij usus consistit in fide thori coniugalis, in cura ordinatè filios procreandi, & bono usu concupiscentiæ. 32. q. 1. c. non enim. de qua re dictum quoq; s. cap. 12. quæst. 4.

II. Regula: Vir caput est uxoris, eaq; ei seruit. 33. q. 5. c. est ordo. c. manifestum, in prin. & §. fin. c. hæc imago. c. satis. c. cum caput. c. noluit. c. mulierem. c. Adam.

III. Regula: Maritus uxoris incommoda & aduersam ualetudinem eius sustinere debet. 32. q. 5. c. si uxorem. item q. 7. c. si quis cum. §. fin. c. dominus. item l. 22. §. si maritus, uers. quid enim. ff. soluto matrimonio. Sed & concordant ea quæ habentur J, cap. 18. causa 14. & 15.

IIII. Regula: De coercenda uxore cauetur 33. q. 2. c. si quod uerius. §. fin. cum c. sequente.

V. Regula, De debito coniugali. Hoc alter alteri exigenti tenetur præstare. 30. q. 1. c. nosse. 32. q. 2. c. sicut. §. unde Apostolus. 33. q. 5. c. 1. c. secundum uerba, in prin. Huius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi non procreandorum liberorum, sed libidinis

libidinis causa debitum exigatur. Sed reprobatur 32.q.2.c.quidquid. Concordant ea quæ habentur s.cap.14.except.6. Contradicere uidetur 33.q.4. c.uir cum.§.oportet itaq;.Sed de hac contrarietate dictum est d.except.6. Altera exceptio est: Nisi matrimonium sit iniustum. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.inquisitioni.44.de sentent.excom. c.literas.13. §.horum autem. uers. qui consanguinitatis.de restitut.spoliator. Tertia exceptio est: Nisi dubitans de prioris cõiugis morte debitum exigat.c.2.de secundis nuptijs. Quarta exceptio est: Nisi maritus sit episcopus,presbyter aut altaris minister. dist.31. c.lex continentiæ. c.omnino. c.Nicena. & dist.32.c.multorum. c.eos qui.c.seriatim.§.fin.c.penult. Concordant item ea quæ habentur s.lib.prox.cap.5.reg.62.ubi tamen antinomia subijcitur. Huius exceptionis replicatio est: Nisi extra tempus oblationis sacerdos debitum exigat,uel ab eo exigatur. d.dist.31. c.quoniam. Quinta exceptio est: Nisi alter coniugum adulterium commiserit. 32.q.1. c.in coniugio. c.si quis uxorem. Sexta exceptio: Nisi coniunx incestum cõmiserit,uel cum adfinib.cõcubuerit. Quæ exceptio approbatur exemplo c.1.c.trãsmissæ.4. de eo qui cognouit consang. 27.q.2.c.qui dormierit. 32.q.7. c.qui dormierit.c.concubuisti. Huius replicatio prima est: Nisi alter coniunx,qui nihil

commisit, ab eo qui deliquit, debitum exigat: tunc enim reddere tenetur. d.c.transmissæ. uers.nisi ab ea fuerit requisitus.item c.penult.& ultim.eod.tt. Altera replicatio est: Nisi ignorans quis incestum commiserit.34.q.2.c.si uirgo.§.fin.cum c.sequente. Concordant ea quæ habentur s.cap.13.except. 31.repl.2. Tertia replicatio est: Nisi culpa coniugis alter coniunx incestum commiserit. c.discretionem.6. §.sed nec adfinitas. de eo qui cognouit consang. Septima exceptio est: Nisi inter maritum & uxorem cognatio spiritualis interuenerit. Approbatur exẽplo 30.q.1.in prin.cum c.sequente.& c.de eo.§.si autem coniuges.Contradicit tamen d.q.1.c.ult.§.fin. item c.2.de cognatione spirituali. Aliud exemplum habetur 30.q.1.c.si quis filiastram. Contradicit in hoc exemplo d.q.1.c.de his. Aliud exemplũ habetur d.q.1.c.de eo, in prin. Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi fraude alterius coniugum factum sit, ut cognatio spiritualis intercederet.d.q.1.c.dictum. Altera replicatio est: Nisi necessitate exigente cognatio spiritualis intercesserit. d.q.1.c.ad limina. Octaua exceptio est: Nisi mulier sit in puerperio, uel infantem nondum ablactauerit. distinct.5.c.ad eius.item 33.q.4.c.si causa, in fine. Nona exceptio est: Nisi mulier menstruo laboret, uel conceperit. d.c.ad eius. uers.quippe & sine partus causa. &

d.c.si causa. Decima exceptio est: Nisi tempore ieiunij debitum exigatur. 33.q.4.c.fratres.c.Christiano.c.qui in castigatione. Vndecima exceptio est: Nisi tempore orationis debitum exigatur. d.q.4.in prin.cum c.sequente. Huius replicatio est: Nisi uxor tempore orationis debitum exigat: hoc enim casu maritus omissa oratione exigenti debitum præstare tenetur. d.q.4. c.nec uxorem, in fine, cum c.sequente. Concordant ea quæ habentur 1.reg.10. Duodecima exceptio est: Nisi tempore pœnitentiæ, & quo quis communicaturus est, debitum exigatur. 33.q.4.c.1. Huius replicatio est: Nisi non libidinis, sed procreandæ sobolis gratia debitum exigatur. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur d.q.4. c.uir cum. §.si quis uerò. Decimatertia exceptio est: Nisi diebus festis debitum exigatur. d.q.4.c.quotiescunque. & c.si causa. Decimaquarta exceptio est: Nisi die processionis debitum exigatur. d. c.si causa. uers. & dies processionis. & d.q.4.c.Christiano. Decimaquinta exceptio est: Nisi die benedictionis debitum exigatur. dist.23.c.ult.30.q.5.c.spõsus, in fine. Hæc de debito coniugali exigenti præstando sint dicta. De quo tamen alia restant, de quib. sequitur.

VI. Regula: Debitum coniugale æquiparatur continentiæ, si quis illud reddidit, non exegit. 33.q.5.c.secundum.

VII. Regula: Tempore, quo debitum coniugale redditur, non datur præsentia spiritus sancti. 32. q. 2. c. quidquid. §. fin. cum c. sequente.

VIII. Regula: Ab eo qui reddidit debitũ coniugale, non communicandum, neq; ecclesia ingredienda, nisi prius fuerit lotus. 33. q. 4. c. uir cum, in prin. & §. tunc autem uir.

IX. Regula: Tempore quo debitum uxori soluitur, à carnibus agni abstinendum. d. q. 4. c. 1.

X. Regula: Alter coniugum sine alterius consensu non potest orationi uacare. 27. q. 2. c. beata. §. penult. c. lex diuinæ. §. penult. 33. q. 4. c. nec uxorem. §. fin. cum c. sequente.

XI. Regula: Alter coniugum sine alterius consensu continentiam uouere & religionem ingredi non potest. d. c. lex diuinæ. §. fin. cum c. sequente. c. beata. §. penult. Vide item s. cap. 10. reg. 1. except. 5. item j. cap. 18. causa 6. except. 2.

XII. Regula: Quod iuris est in marito, idem etiam in uxore: & uice uersa. 32. q. 5. c. præcepit. c. apud nos. c. penult. §. sed quæritur, cum c. sequente, item q. 6. c. si ducturi. c. indignantur.

XIII. Regula: Vir debet uirtute uincere, & exemplo uxorem regere. d. c. indignantur. & d. q. 6. c. ult.

DE ACTIONE, QVA VXOR uirum, & contrà uir uxorem petit. Cap. XVII.

EX contractu matrimoniali nascitur actio, qua alter coniugum ab altero ius suum petere ac persequi potest: de qua in hoc capite dicendum.

I. CAVSA HVIVS ACTIONIS cum suis exceptionibus.

Si uir uxorem deserit, uel contrà uxor uirum: ex contractu nuptiali datur actio, qua desertus desertáue ad deserentem recuperandum experitur: c.ex transmissa.8. de restitut. spoliator. c.ex parte.9.de sponsalib. 31.q.2.c.ult.in prin. 32.q.5.c. puto.§.cum enim Iudæi.c.horrēdus.c.præcepit.c. quidquid, in prin. q.7.c.apostolus,in prin. 33.q.2. in prin.§.fin.cum c.sequente. c.an quod. c.historia. c.siue de coniugij. Propositæ causæ exceptio prima est: Nisi sponsalia tantùm, non nuptiæ præcesserint. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur s̄.cap.11.quæst.4. except.5. & 6. Altera exceptio est: Nisi puella nondum septem annorum in domum uiri traducta sit, nullis uel inualidis sponsalibus præcedentibus.c.ex parte,14.de restitut.spoliatorum. Tertia exceptio uidetur: Nisi matrimonium sit iniustum.

Sed

Sed reprobatur sub certis conditionibus J.cap.19. quæst.1.except.2. Planè admittitur, si petitorio, non possessorio iudicio agatur. c.1.de ordine cognit. c.literas.13.§.secunda uerò. & §.nos autem. uers.quamuis.de restitut.spoliator. Quarta exceptio uidetur: Nisi actio de dissoluendo matrimonio in iudicium fuerit deducta. Sed reprobatur c. ex conquestione.10.de restitut.spoliator. Quinta exceptio est: Nisi notoria fuerit fornicatio actricis desertæ. c.significasti.4.de diuortijs.34.q.1.c.non satis.§.rem nouam. Plura de hac exceptione uide J.cap.prox. causa 3. & cap.19. quæst.1. except.2. repl.2. Sexta exceptio est: Nisi actor reæ non caueat de securitate. c.ex transmissa.8. uers.recepta tamen sufficienti cautione. de restitut. spoliator. Septima exceptio est: Nisi magna sit actoris sæuitia, cui nulla sufficiat cautio.d.c.8.§.si autem capitali.& c.literas.13.§.fin.eod.tt. Plures huiusmodi exceptiones uide d.cap.19.quæst.1.except.2.repl. 1.cum sequentibus.

II. APVD QVEM ACTIO proposita competat?

Apud episcopum loci, non abbatem.c.accedentibus.12.de exceßib.prælator.

III. ADIVNCTA HVIVS actionis.

I.Regula, De probatione: utri incumbat, definitur

nitur c.1.de clandestina desponsat.

II. *Regula: Per quæ matrimonium probetur, definitur c.illud quoq;.11. de præsumptionibus.35. q.6.c.uidetur.§.quod autem. Concordant eá quæ habentur ĵ.cap.19.quæst.4.reg.3. Quod autem ibi dicitur de parentum testimonio,id distinguitur in matre c.super eo.22.in prin.de testibus.*

III. *Regula: Ne pendente lite aliud contrahatur matrimoniū,cauesur c.tua scilicet.4. de sponsa duorum.Concordat s̄.cap.14.except.13.*

IIII.*Regula: De iuramento præstando ab eo qui dimissam recipit,cauetur 35.q.6.c.ult.*

IIII. ADFINIA REMEDIA.

I.*Regula,De exceptione spolij,si de dissoluendo matrimonio agatur, proponetur ĵ. capite 19. quæst.1.except.2.*

II.*Regula: De interdicto de uxore exhibenda & ducenda cauetur c.non est.11.de sponsalib. l.8. ff.de diuortijs.l.2.ff.de liberis exhib.l.3. C.eod.tt. l.11.C.de nuptijs.*

DE SOLVTIONE MATRIMONIJ. Cap. XVIII.

HActenus de matrimonio tam contrahendo quàm contracto dictum est. Nunc de eo dissoluendo & dissoluto dicetur. Causæ

autem,

autem, ex quibus matrimonium soluitur, & coniuges separantur, hæ sunt.

I. Causa est, Nullitas matrimonij, cum scilicet ab initio inutiliter matrimonium est contractum: cuius species ex ijs quæ s.cap.13. & 14. proposita sunt, constant. Nam quæ ibi exceptionum loco posita sunt, hic causarum loco repeti possunt.

II. Causa est, Mors coniugis. c. penult. & ult. de secundis nuptijs. l.1. ff. de diuortijs. Nouell.22. §. quod autem super. uers. nuptiarum finem.

III. Causa est, Fornicatio coniugis. c. significasti. 4. de diuortijs. c. discretionem. 6. §. nam etsi. de eo qui cognouit consang. 32. q.1. c. dixit. q.7. c. apostolus. c. fieri potest, in princ. 34. q.1. c. non satis. §. rem nouam. Concordat item M.I.C. lib.4. cap.8. except.6. Huius causæ exceptio prima est: Nisi culpa uiri uxor fuerit fornicata. d.c. discretionem. 6. & c. gaudemus. 8. §. fin. de diuortijs. Huius exceptionis species & exempla uideri poterant exceptiones duæ proximè sequentes: sed reprobantur. Ideoq; replicationum loco hic notari possent. Altera exceptio uidetur: Nisi uxor adultera fuerit antea à uiro dimissa. Sed reprobatur d.c. significasti. 4. de diuortijs. Tertia exceptio uidetur: Nisi uir uxori adulteræ in necessarijs non prouiderit. Sed reprobatur c. ex literis. 5. eod. tt. Quarta exceptio est: Nisi maritus quoq; fuerit adulteratus.

tus.d.c.significasti.4.in fine.& d.c.5.itèm c.intellreximus.6.& c.ult. de adulterijs.32.q.6.in prin.c. nihil iniquius.c.iniquum.c.indignantur. Quinta exceptio est: Nisi per raptum mulier sit adulterata.32.q.5.in prin.cum c.sequente.c.reuera.c.itâne. c.proposito. c. illæ autem. §.cum ergo. c.puto. §. cum ergo. Sexta exceptio uidetur: Nisi non uxor, sed maritus fuerit fornicatus. Sed reprobatur per ea quæ habentur s̃.cap.16.reg.12. Septima exceptio est: Nisi propria authoritate maritus uxorem adulteram abiecerit, causa nondum iudicialiter acta. Quæ exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.prox.in prin. Cuius replicatio est: Nisi notaria fuerit fornicatio. Quæ replicatio approbatur d.cap.prox.quæst.1.except.5. Octaua exceptio est: Nisi ante contractum matrimonium uxor fuerit fornicata. c.quemadmodum.25. in prin.de iureiurando. Hæc de tertia causa.

IIII. Causa est, Hæresis coniugis.c.quæsiuit.2. de diuortijs.28.q.1.c.simili modo.c.uxor legitima. c.si infidelis.c.iam nunc.c.sic enim. c.Iudæi.c.non solum. Huius causæ exceptio prima est: Nisi ab hæresi rursus fuerit conuersus coniunx. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c.de illa.6. §.quanto.7.§.fin. & c.gaudemus.8. §.qui autem. uers.quod si conuersum.de diuortijs. Alterius exceptionis loco notandum, quòd separari quidem ob

ob hæresin coniuges poßint: non tamen ad alias nuptias altero uiuo transire. d.c.quæsiuit.2. uers. ita quod ei nubere alij.& d.c.quanto.7. Concordant ea quæ habentur J.*cap.21.quæst.2.except.2. ubi de proposita exceptione uide plura.*

V.Causa uidetur, Furtum, homicidium, uel aliud crimen cōiugis. Sed hæc causa reprobatur d. c.quæsiuit.2.item 32.q.1.c.in cōiugio.Cuius exemplum habetur in parricidio c.2.de his qui filios occiderunt. Planè iure ciuili nonnulla alia crimina præter adulterium & hæresin iustam diuertendi causam præbent: de qua re uide M.I.C.lib. 4.cap.8.except.6.

VI.Causa est, Votum cōtinentiæ ac religionis. c.unico,de uoto,in 6. Cuius exceptio prima est: Nisi uotum fuerit simplex ac minus solenne. d.c. unico.uers.reliqua uerò uota etsi quandoq;. Declaratur exceptio proposita, definitione uoti solennis d.c.unico. Similem exceptionem uide S. *cap.13.except.30.repl.1. Altera exceptio est: Nisi sine alterius coniugis consensu alter continentiam uouerit. c.quidam.3. & c.sanè si coniugati. 6. de conuers.coniugat. c.cum causa.6. §.præterea. de raptoribus. c.lege Imperatorum.2. §.beatus Gregorius. dist.10. 27.q.2.c.Agathosa. c.si quis coniugatus. c.si tu abstines. c.scripsit nobis. item 33.q.5. c.mulier.c.quod Deo.c.manifestum,in prin.Concordant*

cordant item ea quæ habentur s.capite 16.reg.11. Contradicit propositæ exceptioni ius ciuile, nimirum l.ult.uers.nam & maritus.C.de episcopis & clericis. Nouell.22.§.dissoluuntur. Nouell.117.§.prædictis.Nouell.123.§.quod si constante. Quibus constitutionibus per dictos canones derogatur. Planè propositæ exceptionis replicatio prima est: Nisi carnalis copula nondum superuenerit. c.2.c. ex publico.7. & c.ex parte.14. de conuersione coniugator. Contradicit extrauag.Ioann.XXII. unica, de uoto. Altera replicatio est: Nisi coniuges se inuicem abiurauerint. c.ueniens.19.§.fin.de regularibus & transeuntibus. Tertia replicatio est: Nisi uxor uouentis adulterium commiserit.c.constitutus.15. & c.ueniens.16.de conuers.cõiugator. Quarta replicatio est: Nisi ob hæresin alterius diuortium sit factum.c.ult.eod.tt. Quinta replicatio uidetur: Nisi coniũx dissentiens decesserit. Sed reprobatur c.quidam.3.& c.placet.12.eod.tt. Sexta replicatio est: Nisi coniunx sciens dißimulauit.c.consuluit.10.& ibi glossa.eod.tt. Hæc de secunda exceptione. Tertia propositæ causæ exceptio est: Nisi uno coniugum continentiam uouente, alter continentiam non uoueat, nec seruet. c.1. c.cum sis præditus.4.c.coniugatus.5.c.sanè si coniugati.6. c.uxoratus.8. c.charißimus.11. c.ad apostolicam.13. & c.significauit.18. de conuersione

coniugator. 27.q.2.c.quia Agatho. 33.q.5. c.qui uxorem. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi copula carnalis inter coniuges non superuenerit. c.2.in fine.de conuersione coniugator. Altera replicatio est: Nisi alter cõsentiens coniugem continentiam uouere, promiserit & se continentiam seruaturum: tunc enim, quamuis postea non seruet, uel se seruare non posse profiteatur: nihilominus manet matrimonium diremptũ. c.dudum. 20.eod.tt. Quarta exceptio est: Nisi sine authoritate episcopi ob religionem diuerterint. 27.q.2. c.si uir. Quinta exceptio est: Nisi continentiam uouens in propria domo uelit morari, nec uoto se adstringat ad obseruantiam regularem. c.ex parte.14.§.fin.de couuers.coniug. Sexta exceptio est: Nisi uouens religionem ad secularem uitam fuerit reuersus.c.accedens.17.eod.tt. Hæc de sexta causa soluendi matrimonij: de qua tamen uide plura s̃. lib.prox.cap.4.quæst.2.reg.23.except.1.

VII. Causa est, Diuortium. Quæ generalis causa regulariter quidẽ reprobatur per ea quæ proposita sunt s̃.cap.proxim.in prin. item s̃. cap.11. quæst.4.except.5.replic.2. Admittitur tamen ex certis causis, quarum nonnullas hactenus enumerauimus, reliquæ in sequentibus proponentur. Diuortium autem propriè est inter coniuges, non inter sponsum & sponsam. 27.q.2. c.quod autem.

§.item

§.item si coniuges. l.101. §.diuortium. & l.191.ff. de uerb.significat. Quòd uerò discessio sponsæ à sponso coniugalis separatio dicitur, id interpretatur Gratianus d.q.2 c.sic quippe.§.item Syricius.

VIII. Causa uidetur, Abiuratio matrimonij. Sed reprobatur c.ueniens.19.de regularibus.

IX. Causa: Si coniunx status controuersiam patiatur. Sed hæc causa reprobatur 29.quæst.2. c. cuius rei.

X. Causa est, Seruitus alterutri coniugum contingens. l.1.ff.de diuortijs. Nouell.22.§.quod si iudicis. Cuius exceptio est: Nisi ultrò se in seruitutem redigi patiatur, ut matrimonium soluatur. d. c. cuius rei.§.fin.cum c.sequente.

XI. Causa est, Deportatio coniugis. 33.q.2.c.si quis cum.§.fin.cum c.sequente. Contradicit l.5.ff. de bonis damnatorum. l.1.C.de repudijs. Nouell. 22.§.deportatio.& §.illud etiam.

XII. Causa uidetur, Diutina cõiugis absentia. Sed reprobatur 34.q.1.c.non satis.§.fin.cum c.sequente. item c.in præsentia.19.de sponsalibus.c.2. de secundis nuptijs.c.quoniam.5.§.si autem de carnali.ut lite non contestata. Nouell.117.§.cæterùm & id. Aliud obseruatum fuit iure ciuili antiquo, de quo uide M.I.C.lib.4.cap.8.except.5. Planè si ob diutinam mariti absentiam uxor iudicio ecclesiæ ab eo fuit separata, alijq; nupsit: liberi poste-

rioris matrimonij legitimi censentur. c.perlatum. 8.qui filij sunt legitimi.

XIII. *Causa est,* Impotentia, *frigiditas & sterilitas coniugis. c.1.c.quod sedem.2.c.ex literis.3.c. fraternitatis.6.in prin. & §.per hæc autem. item c.ult.de frigidis & maleficiatis. 27.q.2. c.decreta. §.de his autem. c.quod autem, in princ. 32.q.7.c. quod proposuisti, in prin. 33.q.1. c.quod autem. c. requisisti.item l.uitricus.60.in fine, cum ll.sequentibus. ff.de donat.inter uir. & uxorem. l.10.C.de repudijs.* Nouell.22.*§.per causam. &* Nouell.117. *§.prædictis.* Huius *causæ exceptio prima est:* Nisi *copula carnalis interuenerit. 27.q.2. c.quod autē. §.ecce impoßibilitas. 32.q.5. c.si uxorem. q.7.c.si quis cum.§.fin.c.tantum.33.q.1.in prin.* Altera *exceptio uidetur:* Nisi *impotentia non sit naturalis, sed maleficijs contracta.* Hæc *exceptio reprobatur 33.q.1. c.si quis acceperit.§.ecce quod, cum c. sequente.* Tertia *exceptio est:* Nisi *coniunx, ob cuius impotentiam matrimonium solutum est, postea nuptias iterauerit. 33.q.1. c.requisisti.§.si igitur uir. & §.quod si & ille. item c.1. §.ea tamen ratione. c.laudabilem.5.§.fin.de frigidis & maleficiatis.* Contradicit *33.q.1. c.ult.§.quod si fortè. uers.sed postquam alias.* Quarta *exceptio est:* Nisi *quis sciens cum impotente nuptias contraxerit. d. c.laudabilem.5. §.quod si ambo.& c.consultatio-*

ni.4.eod.tt. Quinta exceptio est: Nisi per triennium non cohabitauerint, qui ob impotentiam separari petunt. d.c.laudabilem.5.& c.ultim.eod.tt. Cuius exceptionis replicatio est: Nisi de impotentia aliunde constet. d.c.5.uers.si frigiditas prius.& c.1.eod.tt.

XIIII. Causa uidetur, Furor coniugis. Sed reprobatur 32.q.7.c.hi qui matrimonium.c.neq; furiosus, in prin.item l.8.§.nam furiosus.ff.de his qui sui uel alieni. l.16.§.fin.ff.de ritu nuptiar. l.22.§.si maritus.ff.soluto matrimonio.l.4.in fine.ff.de diuortijs.Nouell.117.§.omnes igitur.

XV. Causa uidetur, Aduersa coniugis ualetudo perpetua: ut mutilatio alicuius membri, cæcitas, senectus, lepra, &c. Sed reprobatur c.1.cum c. sequente.de coniugio leprosorum.27.q.2.c.decreta.§.Nicolaus.q.7.c.hi qui matrimonium. Concordant ea quæ habentur s.cap.16.reg.3.

XVI. Causa est, Sententia iudicis pronunciantis diuortium.35.q.9.in prin.cum c.sequente. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi nulla lege sententia iudicis nitatur. 33. q.2. c.si quis cum.§.fin.cum c.sequente. Altera exceptio est: Nisi cum ob impotentiam alterius sententia diuortij lata esset, impotens postea cum alio aliáue nuptias contraxerit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ proposita sunt s.causa 13. except.1. Tertia exceptio

est: Nisi postea error in sententia ferenda commissus appareat. c.lator.7.c.consanguinei.11. de re iudicata. c.fraternitatis.6. de frigidis & maleficiatis. c.sicut.9.de testibus. 35.q.9.c.loci nostri.§.fin. cum cc.sequentibus.

XVII. Causa est, Si coniunx coniugem ad peccandum incitet.28.q.1.c.uxor.c.idololatria.

XVIII. Causa: Si in eũ casum matrimonium deuenerit, quo ab initio utiliter contrahi non potuit. Hæc causa approbatur exemplo cognationis spiritualis postea superuenientis, c.1.in prin. uers. & dirimit post contractum. item §.fin.uers.& dirimens. de cognat.spirituali,in 6. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.16.reg.5.except.7. Huius causæ in exemplo proposito exceptio prima est: Nisi per catechismum cognatio spiritualis sit contracta. Quæ exceptio approbatur s̃.cap.13. except. 21.replic.1. Altera exceptio est: Nisi uir uel uxor suum filium de sacro fonte susceperit. c.2. de cognat.spirituali. 30.q.1.c.ult.§.fin. Concordant ea quæ habentur d.except.7.in prin. Aliud propositæ causæ exemplum est, Si cum cognata uxoris maritus, uel cum mariti cognato uxor rem habuerit, & ita adfinitas, quæ matrimonium impedire solet, intercesserit. de quo exemplo uide s̃.cap.16. reg.5.except.6. Tertium exemplum uidetur in eo qui incestum commisit: nam hic ab initio matri-

monium contrahere non potest, per ea quæ proposita sunt s.cap.13.except.31. Verùm in hac specie causa proposita exceptionem recipit, ut ostensum d.except.31.repl.4. Cui concordat 33.q.2.c.si quis cum.uers.legitimam tamen.

XIX. Causa uidetur, Pœnitentia alterutrius coniugis. Sed reprobatur d.q.2.c.audiuimus.c.de his uerò.§.fin.& c.ult.

XX. Causa est: Si coniunx coniugem absentem decessisse putans nuptias iterauerit, posteaq; absens fuerit reuersus: tunc enim posterius matrimonium dissoluitur. 34.q.1.c.cum per bellicam.c.cum in captiuitate. item c.2.§.fin. de secundis nuptijs.

XXI. Causa est: Si cum ob impotentiam diuortium intercessisset, impotens nuptias iterauerit: hoc enim casu posterius matrimonium dirimitur, per ea quæ proposita sunt s.causa 13.excep.31.

XXII. Causa est: Si alter coniugum alterius uitæ sit insidiatus.31.q.1.c.si qua mulier.

XXIII. Causa uidetur: Si maritus aliam uxorem ducendo, eam ad fidem Christianam conuertere posit. Hæc causa reprobatur 32.q.8.c.1.

DE ACTIONE AD DISSOLuendum matrimonium, & matrimonij accusatione.
Cap. XIX.

HActenus causas dissoluendi matrimonij enumerauimus: quarum pleræq; tales sunt, ut nõ ipso iure matrimonium dissoluant, sed indigeant iudicis authoritate, exemplo 35.q.6. c.ab isto.§.fin.cum c.sequente. item c.de comite.3. in prim.de diuortijs. Quibus concordant ea quæ habentur s̃.cap.17.in prin. Quia ergo propria authoritate, quãuis iusta subsit causa, diuertere non licet: constituta est actio, qua ad dissoluendum matrimonium agatur.

I. CAVSAE EX QVIBVS actio proposita competit?

Huiusmodi causas s̃.cap.prox.enumerauimus: quibus (ut antea quoq; monui) connumerari possunt, quæ s̃.cap.13. & 14.exceptionum loco sunt proposita. Præter exceptiones autem, quæ sub singulis istis causis exposuimus, supersunt adhuc aliquot generales, siue istis causis communes, quas hoc loco subijciemus. Harum prima est: Nisi matrimonium nondum fuerit perfectum. tunc enim ad illud dissoluendum denunciatio, non accusatio com-

competit.c.ad dissoluendum.13.de desponsat.impuber. Secunda exceptio: Nisi reus reáue spoliatus spoliatáue non restituatur. Hæc exceptio dilatoria est, & approbatur c.ex conquestione.10.c.literas.13.de restitut.spoliator.33.q.2.c.historia. Concordant ea quæ proposita sunt s̃.cap.17.in prin. Huius exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi probationes sint paratæ, & actor de calumnia iurare sit paratus. Quæ replicatio approbatur certo modo d.c.13.uers.propterea melius uidetur. Altera replicatio uidetur: Nisi causa accusationis sit publica & notoria. Sed reprobatur c.porrò.3.in prin.de diuortijs. Admittitur tamen in causa fornicationis, c.significasti.4.eod.tt. Tertia replicatio est: Nisi uxor infidelis post conuersionem mariti cum eo habitare nolit, nec ad fidem uelit conuerti, uel maritum ad mortale peccatum pertrahere conetur. c.gaudemus.8.§.qui autem.eod.tt. Plures huiusmodi replicationes uide s̃.capite 17. quæst.1. Quæ enim ibi exceptionum loco posita sunt, hic replicationum loco repeti possunt. Tertia exceptio est: Nisi reus sit absens. Hæc exceptio dilatoria est, & approbatur c.quoniam frequenter.5.§.si autem de carnali. ut lite non contestata. Huius replicatio est: Nisi reus contumaciter absit, uel ob crimen aliquod aufugit. d. §.si autem. uers.quia cum sine culpa sit absens. & c.1.qui matrimo-

trimonium accusare possunt.

II. QVIBVS ACCVSATIO matrimonij competit?

Consanguineis potius quàm extraneis competit, per ea quæ habentur j.quæst.4.reg.3.

III. APVD QVEM COMpetit?

I.Regula: *Non apud quemlibet, sed apud peritum canonum competit. c.1.§.fin. de consang. & adfinitate.*

II.Regula: *Apud episcopum loci, non abbatem competit. c.accedentibus.12. de excessibus prælatorum.*

IIII. ADIVNCTA HVIVS actionis, & de probationibus.

I.Regula: *Ne lite pendente aliquid innouetur, cauetur c.tua scilicet.4. de sponsa duorum. c.ad dissoluendum.13.§.fin.de desponsat. impuber.* Concordant item *ea quæ habentur s.cap.14.excep.11.*

II.Regula, De probatione. Vtri ea *incumbat, si dubitetur utrum constante matrimonio copula carnalis interuenerit, definitur c.1. §.illa autem. de frigidis & maleficiatis. c.continebatur.6.uers. quod si uir.de desponsat.impuber. 33.q.1. c.requisiuisti.§.fin.cum c.sequente.*

III. Regula: Si de *consanguinitate coniugum dubi-*

dubitetur: ea per consanguineos, non per extraneos testes est probanda. c.quoties.5. in princ. de testibus. c.uidetur.3. qui matrimon. accusare possunt. 35.q.6. in prin. cum c.sequente.c.uidetur. §. quod autem parentes. Huius regulæ exceptio est: *Nisi nulli consanguinei supersint: tunc enim extranei & ueraciores testes admittendi. d. c.quoties.5.in prin.uers.uel totidem senioribus. & d.q. 6.c.1.in fine.*

IIII.Regula:*Si consanguinei,aut istis deficientibus extranei testes consanguinitatem affirmauerint: illorum testimonio regulariter standum est. 35.q.6. c.notificamus. c.si duo,in prin.* Huius exceptio prima est: Nisi *testes iuramētum non præstiterint. d.c.notificamus.uers.quod si propinqui.* Altera exceptio est:Nisi *unicus tantùm sit testis.c. quoties.5.in prin. de testib.& d.c.si duo,in prin. 35.q.6.c.ult.§.quod autem.* Huius exceptionis replicatio est:Nisi *matrimonium tantùm per sponsalia sit initiatum,non firmatum: tunc enim unius testis fide digni dictum matrimonium impedit. c. super eo.22.§.super illa uerò.de testibus.c.cum in tua.27.de sponsalibus.*Tertia exceptio est:Nisi *testes uarient,ac contraria deponant.35.q.6.c.de parentela.* Quarta exceptio est: Nisi *de auditu testes deponant.* Quæ exceptio approbatur *certo modo c.licet.47.de testibus.c.tua nos.7.in fine.de*

con-

consang.& adfinitate. Quinta exceptio est: Nisi dicti ratio non sit sufficiens. Quæ exceptio approbatur simul & declaratur definitione rationis sufficientis d.c.tua nos.& d.c.licet.

V. Regula: De forma iurisiurandi à testibus præstandi cauetur d.c.licet. §.testes autem. & c. quoties.5. §.probatio.eod.tt. item 35.q.6. c.si duo. §.fin.cum c.sequente. c.illud. c.de parẽtela.§.quæ etiam iusiurandum.

VI.Regula,De impotentia probanda. Si ambo coniuges impotentiam affirment,cum septima manu propinquorum iurare debent,se commisceri carnaliter nequiuisse. c.1. in prin. uers.per uerum iudicium. c.laudabilem.5. §.si autem quod nunquam. c.literæ uestræ.7. §.fin. de frigidis & maleficiatis. 27.q.2.c.decreta.§.de his autem.33.q. 1. c.quod autem. uers.per iustum iudicium. c.requisisti. §.quia si mulier.

VII.Regula: Si de consanguinitate constare non poßit: quid tunc faciendum sit,definitur 35.q. 6.c.si duo.

VIII.Regula: De iuramento à separatis præstando cauetur 35.q.6.c.de parentela.§.fin.cum c. sequente.

IX.Regula: Iudex qui diuortij sentẽtiam fert, simul etiam de dote restituenda potest pronunciare.c.de prudentia.3.de donat.inter uir.& uxor.

V. AD-

V. ADFINE remedium propositæ accusationis est, denunciatio. de quo uide s̄.quæst.1.excep.1.

DE IVRE MATRIMONII soluti. Cap. XX.

PRima regula: Sine causa & sine iudicis authoritate diuertens, per actionem ad matrimonium colendum compellitur: de qua dictum s̄.cap.17.

*II. Regula: Sine causa diuertens excommunicatur. dist.30.c.si qua mulier.32.q.5.c.præceptum. Concordant item ea quæ habentur s̄.d.cap.17.in prin. Huius regulæ exceptio est: Nisi per iracundiam diuerterit mulier mox reuersa. de pœnitentia dist.1.c.diuortium. l.33.ff.de ritu nuptiarum.l.3.ff.de diuortijs.l.48.ff.de reg.iuris.*Nouell.134.*§.certè si qui.*

*III.Regula:Liberi ante diuortium nati habentur legitimi, & parentibus succedunt. c.2.qui filij sint legitimi.*Nouell.117.*§.sed & illud.*

*IIII.Regula:*De *sentētia diuortij errore comperto retractanda dictum s̄.cap.18.causa 16.*

V. Regula: De nuptijs soluto matrimonio iterandis uide ĩ.cap.prox.

VI. Regula: De bonis constante matrimonio adquisitis diuidendis cauetur c.2. de donat. inter uir.& uxor. Cuius exceptio est: Nisi culpa eius

qui

qui quæue bona diuidi petit, matrimonium sit solutum. c. penult. de consuetud.

DE REPETITIONE dotis.

VII. Regula: Dos soluto matrimonio mulieri est restituenda. c.1. cum duobus cc. sequentibus. de donat. inter uir. & uxor. c.2. §. fin. de coniug. seruor. l. ult. C. soluto matrimonio. l. unica. §. illo proculdubio. C. de rei uxoriæ actione. Huius regulæ exceptio prima hæc est: Nisi culpa uxoris matrimonium sit solutum. c. plerunq;. 4. de donat. inter uir. & uxor. l.11. §. fin. ff. ad l. Iul. de adulterijs. l.8. §. uirum. C. de repudijs. Altera exceptio est: Nisi pactum de lucranda dote intercesserit. c. ult. in fine. d. tt. de donat. inter uir. & uxor. Huius replicatio prima hæc est: Nisi matrimonium ab initio inutiliter fuerit contractum. c. etsi necesse. 5. eod. tt. Instit. de nuptijs. §. si aduersus ea. l.52. ff. de ritu nuptiarum. Altera replicatio est: Nisi non æquè de ante nuptias donatione ab uxore lucrãda pactum factum sit. d. c. ult. in fine. De qua re uide M.I.C. lib.4. cap.17. reg.24. Sed & plura de exceptione proposita uide d. lib.4. cap.15. except.26. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi consuetudo loci in contrarium extet. d. c. ult. in fine. Plures exceptiones uide M.I.C. d. cap.15.

VIII. Regula: Aduersus possessorem etiam rerum

rum mariti dotis repetitio datur. c.ex literis.5. de pignoribus. Plura de regula proposita uide M.I.C.lib.4.cap.14.quæst.5.reg.2. Sed & similes regulas uide d.cap.14.quæst.2.

IX. Regula: Apud iudicem etiam ecclesiasticum de causa diuortij cognoscentem dotis repetitio incidenter potest tractari. c.de prudentia.3.de donat.inter uir.& uxorem.

X. Regula: Etiam constante matrimonio dos repeti potest, si maritus ad inopiam uergat. l.24. in prin.ff.soluto matrimonio. Cui tamen repugnare uidetur c.per uestras.7. de donat. inter uirum & uxorem.

XI.Regula: Mariti bona mulieri tacitè pro dote sunt obligata.c.ex literis.5.in fine.de pignorib. De qua re uide plura M.I.C.lib.4.cap.14.quæst.5.reg.2.

XII.Regula: Alienatio fundi dotalis à marito facta non ualet, sed mulieri uindicatio eius salua est, per ea quæ habẽtur M.I.C.lib.4.cap.18.quæst.5.in prin. Cuius tamen exceptio est: Nisi mulier præstito iureiurãdo alienationi consenserit.c.cum contingat.28.de iureiurando.c.licet.2.eod.tit.in 6. Plura de regula proposita uide d.quæst.5.

DE DONATIONE ANTE uel propter nuptias.

XIII. Regula: Quemadmodum mulier doten,

tem, ita quoq; maritus rem ante nuptias donatam soluto matrimonio potest repetere. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.ult. §.fin. de donat.inter uir.& uxor. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi pactum de lucranda re donata intercesserit. Quæ exceptio approbatur d.§.fin. de qua uide item s̃.reg.7.except.2. Altera exceptio est: Nisi morte uel culpa uiri matrimonium sit solutum. de qua uide j.reg.prox. Plura de regula proposita uide M.I.C.lib.4.cap.20.reg.7.cum sequentib. Hic autem obiter notanda est differentia inter dotem & antenuptialem donationẽ, quæ habetur c.nuper.6.§.fin.de donat.inter uir.et uxor.

XIIII. Regula: Si morte uel culpa uiri solutum sit matrimonium: uxori petitio & retentio rei ante nuptias donatæ competit, per ea quæ habentur M.I.C. d.cap.20. quæst.4. reg.1. cum sequentibus. Cuius exceptio prima est: Nisi maritus non suam, sed alienam rem, uel cuius usumfructum tantùm habuit, donauerit. d.c.nuper.6. Altera exceptio est: Nisi res consensu mulieris à marito fuerit alienata. Quæ approbatur certis conditionibus c.peruenit.4. de empt. & uendit. Sanè si iureiurando præstito mulier alienationi consensit, haud dubiè exceptione proposita repellitur. c.licet.2.de iureiurando, in 6. De exceptione proposita uide item M.I.C.d.quæst.4.reg.1.except.1.

DE

DE SECVNDIS NVptijs. Cap. XXI.

HActenus de nuptijs in genere actum est: nũc specialiter de secũdis nuptijs agetur.

I. PROPRIVM SECVNDArum nuptiarum.

Secundæ nuptiæ non sunt benedicendæ. c. 1. & c. uir autem. 3. de secundis nuptijs.

II. AN NVPTIAE SINT iterandæ?

Regulariter quidem secundæ nuptiæ permittuntur, nec censentur iniustæ. c. ult. dist. 26. 27. q. 2. c. additur. 31. q. 1. c. penult. 32. q. 4. c. 1. Ratio huius regulæ habetur 31. q. 1. c. quomodo, in prin. Contradicere tamen uidetur d. q. 1. c. si qua fuerit. §. fin. cum c. sequente. c. hac ratione. c. quomodo. Cui obiectioni respondetur d. c. quomodo. §. fin. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi quis sæpius quàm semel nuptias iterauerit. Sed reprobatur 31. q. 1. c. aperiant. & c. ult.

II. Exceptio est: Nisi diuortio matrimonium sit solutum: tunc enim neutri uiuente altero nuptias iterare permittitur. 27. q. 2. c. si quis spõsum. §. fin. 32. q. 1. c. dixit, in prin. 32. q. 7. in prin. cum c. sequente. c. licitè. c. apostolus, in prin. c. fieri. c. placuit. c. dominus, in fine. c. omnes. c. fidelis. c. quemadmo-

dum.c.quid in omnibus.§.his authoritatibus. c.uxor.c.hi uerò.c.neq; furiosus.§.fin.c.ult. item De diuortijs c.gaudemus.8. §.qui autem. item De eo qui duxit in matrimonium,c.ex literarum.4.Ratio propositæ exceptionis habetur 32.q.1. c.dixit. §.fin.Apostol.canon.47.Hæc autem exceptio non solùm obtinet,si ex causa fornicationis diuortium factum sit,sed etsi ob aliam causam:utputa ob hæresin, uel infidelitatem. 28.q.2.in princ.cum c.sequente.Concordant ea quæ habentur s̃.cap.8.causa 4.except.2. Planè propositæ exceptionis replicatio prima hæc est: Nisi ob id coniuges fuerint separati, quòd matrimonium inutiliter ab initio fuerit cōtractum: tunc enim nuptias iterare licet, per ea quæ s̃.cap.13.& 14.sunt proposita. Altera replicatio est:Nisi sponsa,non uxor fuerit dimissa. 27.q.2.c.si quis sponsam,in fine,cum c.sequente.c. statutum,in prin.uers.& ipsa. Tertia replicatio est: Nisi ex causa iusta repudians nuptias iterare uelit,non repudiatus repudiatáue. Quæ replicatio quamuis per ea quæ s̃.ead.except.in prin.proposita sunt, expreßè reprobetur: approbari tamen uidetur 32.q.7.c.uxor,in fine. Cui obiectioni respondet Gratianus d.q.7.c.quod proposuisti.§. sed illud. Quarta replicatio est: Nisi ob incestus crimen diuortium factum sit. d. §.sed illud. uers. quidam uerò, & d.q.7.c.quædam. c.concubuisti.

c.si

c.si quis cum,in prin. Quinta replicatio est: Nisi ob frigiditatem uiri uel sterilitatem uxoris diuortium sit factum: hoc enim casu repudianti nuptias iterare permittitur. 32.q.7.c.quod proposuisti. c. si quis cum. §.fin. 33.q.1.c.1. c.requisisti.§.quia si mulier. Sexta replicatio est: Nisi ob insidias à coniuge coniugi factas diuortium sit factum. 31.q.1.c. si qua mulier. & c.1.de diuortijs. Septima replicatio est: Nisi ob diutinam coniugis absentiam diuortium sit factum. Quæ replicatio uidetur approbari c.perlatum.8.qui filij sint legitimi. Octaua replicatio est: Nisi cum ob infidelitatem coniuges separati essent, repudiatus repudiatáue repudiãtem sequi nolit, sed ultrò ab eo discedat.c.quanto.7.c.gaudemus.8.§.qui autem.de diuortijs.28.q.2.c.si infidelis. Huius duplicatio est: Nisi non ex duobus infidelibus alter de nouo sit conuersus: sed ex duobus fidelibus alter in hæresin lapsus sit, ideoq; diuortium factum. tunc enim nuptias iterare non licet. d.c.7. & d.c.si infidelis.§.hic distinguendum, in fine. Nona replicatio est: Nisi cum ob infidelitatem diuortium factum esset, repudiatus repudiatáue repudiantem quidem sequi uolens, nolit conuerti, uel repudiantem ad mortale peccatum pertrahere conetur. d.§.qui autem. Decima replicatio est: Nisi periculum sit, ne maritus uxorem adulteram occidat; hoc enim casu permitten

dum illi est nuptias iterare.33.q.2.c.si quod uerius. Vndecima replicatio est: Nisi post diuortiũ mors alterutrius superuenerit: hoc enim casu superstiti nuptias iterare licet. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur 32.q.7.c.hi uerò.c.quod pro posuisti.§.fin. Cuius duplicatio est: Nisi is eáue, cuius culpa diuortium factum est, superstes sit.d.c. hi uerò.& d.§.fin. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.13.except.33.Hæc de secunda exceptione.

III.Exceptio: Nisi is eáue, qui quæue religionem uouit, nuptias iterare uelit. c.consuluit.10.de conuers.coniugat. dist.28. c.de Syracusanæ.§.fin. Concordant ea quæ habentur s̃.cap.13.except.30. in prin.Huius exceptionis replicatio prima uidetur: Nisi inuita uxore uouerit religionem. Sed reprobatur c.quidam.3. de conuers.coniugatorum. Altera replicatio uidetur: Nisi uouens religionem monasterium non fuerit ingressus, nec uxor eius fuerit uelata. Sed reprobatur c.ex parte.9.eod.tt. Tertia replicatio uidetur: Nisi uouens contrahendo nuptias infidelem ad fidem Christianam conuertere poßit. Sed & hæc reprobatur 32. q.8.in prin.cum c.sequente. Hæc de tertia exceptione: de qua tamen uide plura d.except.30.

IIII.Exceptio est: Nisi clerici uxor eo mortuo nuptias iterauerit. dist.28.c.quia sunt. c.si se cuiquam.c.si qua.c.de Syracusanæ, item distinct.32.c.

seriatim.

feriatim.§.fin. Huius replicatio est: Nisi clericus in uita maluerit clericatus officio carere, quàm ab uxore abstinere. 27.q.2.c.multorum.

V. Exceptio: Nisi is eáue, qui quæúe coniugem occidit, uel uitæ eius insidiatus insidiatáue est, nuptias iterare uelit. c.1.de diuortijs. 31.q.1. c.si qua mulier. 33.q.2.c.interfectores, in prin.c.quicunq;.c. adinonere. §. sin autem publicam. uers. uxorem nunquam ducere.c.si quod uerius.§.in præmissis. uers.si autem illas. Huius exceptionis replicatio est: Nisi lapsus iuuenilis incontinentiæ sit metuendus: tunc enim secundæ nuptiæ indulgeri possunt. d.c.interfectores, in prin.uers.exceptis adolescentibus. & d. uers.si autem illas. ibi: nisi fortè propter lapsum.

VI. Exceptio est: Nisi rapta raptori suo nupserit.hoc enim casu alterutro mortuo, superstiti nuptias iterare non permittitur. 36.q.2.c.si autem.§. sed si unus. Plures propositæ regulæ exceptiones uide s.cap.13.cum sequente.

III. QVANDO NVPTIAE iterandæ?

I. Regula: Soluto matrimonio, mulier nuptias intra annum iterare nō poterat iure ciuili. Quòd si intra annū nupsisset, infamis efficiebatur, aliasq; pœnas sustinebat. M.I.C.lib.1.cap.20.quæst.1.causa 13.& libro 4.cap.5. quæst.2.reg.1. Sed hoc ius

corrigitur ac mutatur c.penult.& ult.de secundis nuptijs.

II.Regula: Si culpa mulieris diuortium intercesserat:iure ciuili intra quinquennium nuptias iterare non poterat,per ea quæ habentur M.I.C.d. quæst.2.reg.2. Sed iure pontificio in perpetuum nubere prohibetur, per ea quæ proposita sunt s̃. cap.13.except.31.& 33. De qua re dictum quoq; s̃. quæst.prox.except.2.repl.11.dupl.1. Quinimò licet culpa careat, uiuo tamen marito,à quo diuertit,nuptias iterare non potest; per ea quæ habentur d.except.2.in prin.Hæc de secundis nuptijs:de quibus tamen uide plura M.I.C. d.cap.5.cum cap. sequente 6.

DE CONCVBINIS. Cap. XXII.

SVperest ut de iure concubinatus agamus.Est autem concubinatus regulariter licitus.dist. 34.c.is qui.c.Christiano,in fine.l.3.in fine.ff. de concubinis.Declaratur regula proposita,definitione concubinæ d.distin.34.c.omnibus. Planè contradicit regulæ propositæ d.dist.34. c.audite. 32.q.2.c.concubinæ,in prin.q.4.c.nemo.c.dicat aliquis. Sed hisce obiectionibus sepositis,uideamus quæ sint propositæ regulæ exceptiones. Harum prima est:Nisi uxorem simul & concubinam quis habeat.

habeat. Quæ exceptio elicitur ex d.c.is qui non. & d.c.Christiano.uers.si coniunx deest. Accedit 35.q.2.c.de consanguinitate,in fine. Altera exceptio est: Nisi clericus concubinam habeat. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur s̃.lib. prox.cap.5.reg.60. Plures propositæ regulæ exceptiones, sed & plura de iure concubinatus uide M.I.C.lib.4. cap.9. Hactenus de causis matrimonialibus sit dictum.

DE CONCILIIS. Cap. XXIII.

HActenus iura personarũ, rerum & actionum ecclesiasticarum exposuimus, quæ per concilia & uisitationes conseruantur ac ritè administrantur. Ideoq; superest ut de concilijs & uisitationibus subijciamus. Ideoq; de concilijs in hoc, de uisitationibus in sequenti capite dicetur.

I. DE nomine & nominis ratione cauetur dist. 15.c.1.§.synodus autem,usq; ad finem.

II. QVANDO ET QVOTIES habenda concilia?

I.Regula: Singulis annis habenda concilia prouincialia. c.sicut olim.25.in prin. de accusationib. dist.18.c.quoniam quidem,in prin.

II.Regula: Singulis annis bis habenda concilia

prouincialia. dist.18. c.de concilijs,in prin.c.propter ecclesiasticas,in prin. c.peruenit.c.quoniam, in prin. c.propter ecclesiasticas,in prin. Apostol. canon.36.

III.Regula: Regulares quolibet triennio concilia celebrabunt. c.in singulis.7. in prin. de statu monachorum.

IIII. Regula: Aliquot certis diebus continuè habendum.d.c.7.§.huiusmodi uerò.

V.Regula: Primum concilium ante dies quadragesimæ,alterum circa tempus autumni habendum.dist.18.c.habeatur.Apostol.canon.36.in fine. Mutatur tamen tempus prioris concilij,ut habeatur tertia hebdomada paschalis solennitatis, posterius idibus Octobris, d.dist.18. c.propter ecclesiasticas. uers.semel quidem post. & §.secundum uerò. Vt habeatur undecima calend.Nouembris, cauetur De consecrat.distin.3. c.placuit. uers.dies uerò concilij.

III. A' QVIBVS HABENDA concilia?

Regulares quoq; canonici,abbates atq; priores possunt ac debent habere peculiare concilium. c. in singulis.7.in prin. & §.hoc ipsum. de statu monachorum.

IIII. QV

IIII. QVI AD CONCILIA conuocandi?

I. Regula: *Vniuersi sacerdotes conuocandi. c. cum super. 9. de maioritate & obedientia. & d. c. 7. in prin.*

II. Regula: *De suffraganeis episcopis conuocandis cauetur c. sicut olim. 25. in prin. de accusationib. item dist. 18. c. propter ecclesiasticas. §. admoneant autem.*

III. Regula: *Capitula cathedraliũ ecclesiarum ad concilia prouincialia uocanda & admittenda. c. ult. de his quæ fiunt à prælato.*

IIII. Regula: *De religiosis populum non habentibus ad synodum non cogendis cauetur c. nimis praua. 17. & ibi glossa. de excessibus prælatorum.*

V. Regula: *De abbatibus ad synodum non cogendis cauetur dist. 18. c. episcopus. item 18. q. 2. c. ult. uers. non enim.* Huius regulæ exceptio prima hæc est: *Nisi rationabilis causa subsit. d. uers. non enim. & d. c. episcopus.* Altera exceptio est: *Nisi abbas primus post alios episcopos resideat. l. ex ore. 17. §. porrò in priuilegio. uers. quare tenetur. item §. fin. uers. propter quod. de priuilegijs.* Tertia exceptio est: *Nisi abbates populum habeant. c. quod super. 9. & ibi glossa. de maioritate & obedientia.* Quarta exceptio est: *Nisi concilium sit*

abbatum ac religiosorum peculiare. c.in singulis. 7.in princ.de statu monachorum.

VI.Regula: De hæreticis ad synodum non con uocandis cauetur 24.q.3.c.cum quibus.

VII.Regula: Imperatores synodis interesse nõ debent.dist.96.c.ubinam. Cuius regulæ exceptio est: Nisi uniuersalis sit synodus, in qua de fide agitur. d.c.ubinam.uers.nisi fortè. & d.dist.96.c.nos ad fidem.

VIII.Regula: Presbyteri, diacones, & omnes quotquot se læsos existimant, præsentes esse oportet. distin.18.c.propter ecclesiasticas.§.in ipsis autem.c.antepenult.uers.ita ut ad concilium.

V. ANTECEDENTIA.

I.Regula: De inquirendis prius ijs quæ correctione indigent, cauetur c.sicut olim.25. §.ut autem id ualeat.de accusationibus.

II.Regula: Absq; apostolicæ sedis authoritate synodum particularem uel concilium uniuersale congregare non licet. distin.17.in prin.cum cc.sequentibus, usq; ad c.ult.item 3.q.6.c.dudum. Huius regulæ exceptio est: Nisi non ad generaliter aliquid definiendum, sed ad corrigendum & indicendum id quod est statutum, concilia celebrẽtur. dist.18.in prin.

III.Regula: Absq; metropolitani & episcoporum authoritate & consensu nemini licet congregare

gregare synodum. dist.18.c.propter ecclesiasticas, in fine.& c.antepenult.

IIII. Regula: Ne quis ex uocatis ad synodum religiosorum plus quàm sex euectiones & octo personas secum adducat, cauetur c.in singulis.7.in prin.uers.hoc adhibito.de statu monachorum.

VI. ADIVNCTA CONCILIORUM.

I.Regula: De præsidentibus synodi ordinandis cauetur d.c.7.§.aduocent autem.

II. Regula: De ordine sessionum cauetur per ea quæ proposita sunt s.lib.prox. cap.8. quæst.6. reg.1.cum sequentibus.

III. Regula: De iuramento synodali cauetur 55.q.6.c.episcopus.

IIII. Regula: De inquisitis quæ correctione indigent, in concilio proponendis, cauetur c.sicut olim.25.§.ut autem.uers.& ea fideliter.de accusationibus.

V.Regula: De corrigendis excessibus, & maioribus reformandis, & querelis dijudicandis in concilio cauetur d.c.25.in prin.uers.in quibus. & d.§.ut autem.uers.ut super his.item distin.18.c.de concilijs.uers.in quibus.c.propter ecclesiasticas, in prin. & c.antepenult.in prin. item De statu monachor. c.in singulis.7.§.huiusmodi uerò. Apost. canon.36.

VI.Re-

V I. Regula: De inquirenda culpa præsidētium priorum cauetur c.ea quæ.8.§.sequētes.uers.idem etiam.d.tt.de statu monachor.

V I I. Regula: De dissidentibus episcopis reconciliandis cauetur dist.90.c.dissidentes.

V I I I. Regula: De uisitatoribus eligendis, & horum officio cauetur d.c.in singulis.7. §.ordinentur etiam.

I X. Regula: De sequentis concilij uel capituli loco definiendo cauetur d.c.7.§.prouiso.

X. Regula: De cauendo, ne ecclesiæ à laicis lædantur, cauetur d.c.7.§.fin.

X I. Regula: De uita communiter celebranda & communibus expensis cauetur d.c.7. §.& qui conuenerint.

X I I. Regula: De muneribus à subditis accipiendis uel offerendis cauetur distin.18. c.quoniam.§. fin.& c.de eulogijs.

X I I I. Regula: De meditatione & sollicitudine episcoporum congregatorum circa mandata diuina cauetur d.c.quoniam.§.dum autem.

VII. EVENTVS CONCILIORUM.

I. Regula: De contumacia uocatorum non uenientium, uel non habentium singulis annis synodum coercenda, cauetur dist.18. c.non oportet. c. peruenit, c.quoniam.§.hunc ergo. c.episcopus. c. placuit.

placuit. c. si quis autem. c. si episcopus. c. si quis episcoporum.

II. Regula: De statutis publicandis cauetur distinct. 18. c. ult.

III. Regula: De die paschatis annunciando cauetur De consecrat. dist. 3. c. placuit ut postquam.

IIII. Regula: De statutis concilij obseruandis cauetur c. in singulis. 7. §. & quod statutum. §. si uerò. uers. cæteris irrefragabiliter. de statu monachor. item c. sicut olim. 25. §. ut autem. uers. & quæ statuerint. de accusationibus.

V. Regula: De pœna transgressorum cauetur d. c. 25. §. fin.

VI. Regula: De ijs quæ in synodo expediri non possunt, ad Pontificem referendis, cauetur d. c. 7. §. si uerò. item distin. 18. c. de concilijs, in fine. Hæc de concilijs.

DE VISITATIONIBVS. Cap. XXIIII.

I. EX QVIBVS CAVSIS VIsitatio instituenda?

SI suspecta sit hæresis. c. excommunicamus. 13. §. adijcimus. de hæreticis. Huius causæ aliarumq; similium exceptio generalis uidetur: Nisi episcopi suffraganei non sint negligentes. Sed reprobatur c. ult. de censibus, in 6.

II. QVI

II. QVI VISITANDI?

I. Regula: Omnes uisitandi, nulla præscriptione obstante. c. cum ex officij. 16. §. nos igitur. uers. quemadmodum nec contra. de præscriptionib.

II. Regula: Clericos & populum uisitabit, maiores & minores. c. 1. in prin. & §. deinde. de censibus, in 6.

III. Regula: Prius propriam, deinde suffraganeorum diœceses uisitare debet. d. c. 1. in prin. & §. deinde.

III. A' QVIBVS VISITANDUM?

Ab archiepiscopo uisitandum. d. c. 1. in prin. & c. ult. in prin. eod. tt.

IIII. PER QVOS VISITANDUM?

Si ipse uisitare non poßit, per alium uisitare licet. 10. q. 1. c. episcopum.

V. QVOTIES VISITANDUM?

I. Regula: Sæpius uisitare poteſt. c. 1. §. postquam. & c. ult. de censibus, in 6. 18. q. 2. c. uisitandi, & c. non semel, in prin.

II. Regula: Singulis annis uisitandum. 10. q. 1. c. relata eſt. c. decreuimus. & c. episcopum, in prin.

VI. AN-

VI. ANTECEDENTIA VISItationem.

De consilio suffraganeorum prius requirendo, & decreto in scriptis proponendo, cauetur c.1.§. postquam autem.uers.prius tamen.de censib.in 6.

VII. ADIVNCTA, ET OFFIcia uisitatorum.

I.Regula: Curet uisitator,ut reparentur oratoria. 10.q.1.c.decreuimus. uers.& si qua fortè. c.episcopum.uers.ut exquirat.

II.Regula:Corrigere ac reformare debet,quæ corrigenda ac reformanda reperiet. c.in singulis. 7.§.ordinentur etiam.uers.corrigentes. c.ea quæ. 8.in prin. de statu monachor. c procurationes.23. §.porrò.de censibus.

III. Regula: Visitator debet à clericis exquirere, qualiter baptisma, missam & cætera officia peragant: & si defectus inueniatur, ignaros instruere debet. 10.q.1. c.episcopum.§.fin.& c.placuit,in prin. item c.1.§.sanè huiusmodi. de censib.

IIII.Regula:Ordinare debet,ut catechumini ante uiginti dies baptismi ad purgationem exorcismi ueniant, in quibus discant Credo in Deum. d.c.placuit.uers.& hoc modis omnibus.

V.Regula:Debet docere laicos,ut fugiant idololatriam & omnia mortalia crimina:& quod sibi nolunt fieri,ne alijs faciant:ut fidem rectam teneant.

neant. quo facto, ad alium locum pergere debet. d. c. placuit. §. postquam ergo. item De censibus c. procurationes. 23. §. porrò. uers. prædicationi.

VI. Regula: Non debet quærere quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi. d. §. porrò.

VII. Regula: Si rectorem loci inuenerit loco remouendum: proprio episcopo hoc denunciare debet, ut eum remoueat: quòd si eum non remouerit, papæ hoc referat. c. in singulis. 7. §. ordinentur. uers. ita quod si. de statu monachor.

VIII. Regula: Monachos delinquentes per abbatem loci corrigi faciat, eisq; pœnitentiam iniungi. c. ea quæ. 8. in prin. uers. ita tamen quod monachos. eod. tt.

IX. Regula: Monachos contumaces ac rebelles regulari censura percellere debet absq; personarum respectu. d. c. 8. §. ipsi etiam uisitatores.

X. Regula: Si commodè uel absq; difficultate ad locum aliquem accedere nequit, clericos ac laicos eius loci ad alium congruum locum conuocare debet. c. 1. in prin. uers. & si commodè. de censibus, in 6.

XI. Regula: Postquã ab una diœcesi ad aliam transierit, ad priorem reuerti non debet, priusquam omnes alias diœceses uisitauerit. Quæ regula approbatur simul & distinguitur d. c. 1. §. ex quo tamen. & §. postquam.

XII. Re-

XII. Regula: Diffamatos ordinarijs denunciare debet, ut ipsi inquirant: notoria crimina ipse puniet. d.c.1.§.sanè huiusmodi. uers. quod si de aliquibus.

XIII. Regula: Culpam priorum uisitatorum inquirere debet. c.ea quæ.8.§.sequentes. de statu monachorum.

XIIII. Regula: Visitator potest confeßiones subditorum audire, eosq; absoluere, uel pœnitentiam eis iniungere. c.ult.§.fin. de censibus, in 6.

XV. Regula: Ne subditis interdicatur ueritas in inquisitionibus indicanda, debet curare. c.quia pleriq;.4. de officio ordinarij, in 6.

XVI. Regula: Episcopus uisitans monasteriū, non tenetur accipere monachos illius monasterij pro tabellionibus: nec debet esse solus, sed duos uel tres clericos cum notario, qui etiam clericus sit, debet assumere, non seculares introducere. c.ut iuxta.17. de officio ordinarij. extrauag. comm.1. de officio ordinarij.

XVII. Regula: Ne ipse uel suorum aliquis munus accipiat, cauetur c.1.§.procurationes, usq; ad §.fin. & c.exigit.2. de censibus, in 6.

XVIII. Regula: Ne sumptibus subditos grauet, cauetur Clement.2. de censibus. 10.q.3. c.quia cognouimus. c.cauendum. c.inter cætera. §.cum uerò. c.relatum. c.ultim. 18.q.2. c.uisitandi, in fine.

Vide item 5.lib.prox.cap.8.quæst.8.reg.8. item 3. lib.prox.cap.1.reg.4. Pœna, si iniquis sumptibus ecclesias grauauerit, proponitur c.procurationes. 23.§.fin.de censibus.

XIX.Regula: Ne ultra unum diem in una basilica moretur, cauetur 10.q.3.c.inter cætera.uers. aut amplius.

XX.Regula: De numero personarum & equorum, quibus uisitantes uti debent in uisitationibus, cauetur c.cum apostolus.6. in princ. & §. fin. item c.procurationes.23.in prin. uers.& tunc euectionum.de censibus. c.cum ad quorundam.7. de excessib.prælatorum.

XXI.Regula: Ne sumptuosas epulas quærant, sed oblatis sint contenti, cauetur d.c.cum apostolus.6.in prin.uers.nec sumptuosas. Clement.ad nostrum.2.eod.tt. de censibus. 10.q.3. c.illud, in fine. & c.ult.§.fin.

XXII.Regula: Non patiatur à quoquã præsumi de rebus ecclesiæ, nisi cui fuerit iniuncta uisitatio.dist.61.c.ult.

XXIII.Regula: Ne uenationibus indulgeat uisitator, cauetur d.c.cum apostolus.6. in princ. uers.nec cum canibus.

XXIIII.Reg. In proprio gradu uisitatores suscipiãtur, & inuitẽtur ad uerbũ faciẽdũ, et oblationẽ consecrandã.7.q.1.c.episcopi uel presbyteri.

XXV.Re-

XXV. Regula: De stipendio uisitatorum cauetur 12.q.2.c.charitatem.§.fin.

XXVI. Regula: De procurationibus, seu sumptibus præstandis uisitatori, eiusq; familiæ, cauetur c.cum nuper.25.de censibus. c.si episcopus.6. de officio ordinarij, in 6. c.1.§.deinde, in fine. de censib.in 6.Clement.1.eod.tt. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi non sit manifesta & necessaria causa uisitationis per alium instituta. Quæ exceptio uidetur approbari c.procurationes.23. in prin.d.tt. de censibus. Altera exceptio est: Nisi non uisitet episcopus: tunc enim procurationes exigere non potest.c.exigit.2.uers.siue uisitationis officio.de censib.in 6.& d.c.6.§.fin.

XXVII. Regula: Omnes ecclesiæ & monasteria eius prouinciæ quæ uisitatur, ad procurationes uisitatorum conferre tenētur. c.sopitæ.14. de censibus. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi aliquæ ecclesiæ nunquam uel multis annis procurationes soluerint. Sed reprobatur c. cum ex officij.16.de præscriptionibus. c.uenerabili.24. de censibus. Altera exceptio uidetur: Nisi ecclesiæ sint de nouo conuersæ. Sed & hæc exceptio reprobatur c.super eo.22. d.tt.de censibus. Tertia exceptio uidetur: Nisi ecclesia sita sit in propria diœcesi uisitantis. Sed reprobatur d.c. 24.uers.quod eorum monasterium. & ibi glossa.

Quarta exceptio est: Nisi priuata sint oratoria. c. ult. de censibus. Quinta exceptio est: Nisi à procurationibus præstandis nonnullæ ecclesiæ immunitatem fuerint consecutæ. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit, Clement. 1. uers. nisi forsan. de censibus: uerùm eius replicatio prima est: Nisi generalis sit immunitas, non à procurationibus specialis. c. cum uenerabilis. 21. de censibus. Altera replicatio est: Nisi ecclesia post impetratam immunitatem fuerit adquisita. Clement. 1. §. fin. eod. tit.

XXVIII. Regula: Ne procuratio in pecunia, sed in speciebus seu uictualibus exigatur, cauetur c. 1. §. procurationes. c. exigit. 2. de censib. in 6. Huius exceptio est: Nisi uolens pecuniã offerat. Quæ exceptio approbatur iure nouo, c. fœlicis. 3. eod. tit.

XXIX. Regula: Singulis diebus non nisi unam procurationem accipere debet, licet plura loca uisitauerit. d. c. fœlicis. 3. §. adijcientes.

XXX. Regula, De quantitate procurationis taxatur, & pœna transgressori imponitur extrauag. com. 1. de censibus.

XXXI. Regula: De uisitandis monialibus specialiter cauetur Clement. attendentes. 2. de statu monachorum. Hæc de actibus ecclesiasticis sint dicta.

LIBRI QVARTI FINIS.

METHODI IVRIS PONTIFICII LIBER V.

DE RELIQVO IVRE pontificio.

HActenus quæ de iure & legibus, de magistratibus, de iudicijs tam publicis quàm priuatis, nec non de personis, rebus & actibus ecclesiasticis, quibus causas matrimoniales subiecimus, in iure pontificio habentur, exposita & in ordinem redacta sunt. Præter ista uerò alia nonnulla in eodem iure continentur, ad ius publicum & priuatum personarum, rerum & actionum pertinentia, quæ in hoc libro exponemus, ordine Methodi iuris ciuilis seruato.

DE IVRE PVBLICO. Cap. I.

QVanquam pleraque ex ijs quæ hucusque quatuor libris exposita sunt, ad ius publicum pertinent: tamen præter ea, nonnulla alia de publico iure restant, de quibus in hoc capite dicetur.

I. Regula: Mulcta alicui indicta iure ciuili per-

tinet ad fiſcum. l.5.C.de modo mulctarum. Secus tamen obſeruatur iure pontificio, per ea quæ habentur ş.lib.1.cap.7.quæſt.1.reg.4.

II.*Regula:* Non poteſt epiſcopus nouum uectigal imponere monaſterio. *c.ſcientes.3.& c.innouamus.10.de cenſibus.*

III. *Regula:* Non debetur cenſus, cuius cauſa ignoratur. *c.peruenit.5.eod.tt.*

IIII. *Regula;* Ne ratione cenſus uel alterius exactionis plus debito exigatur, cauetur *c.ea quæ de.12.d.tt. & c.quia pleriq;.8. de immunitate eccleſ.* Concordat M.I.C.*lib.3.cap.14.quæſt.6.reg.3. Plura de cenſu perſoluendo uide* ĵ.*cap.4.*

V. *Regula:* Pædagia & uectigalia noua ſine conſenſu principis imponere non licet. *c.innouamus.10.de cenſibus.* Concordat M.I.C.*lib.3.cap.15. quæſt.2.*

VI. *Regula,* De re militari. Militare peccatum non eſt, *per ea quæ propoſita ſunt* ş.*lib.prox.cap.6.quæſt.7.reg.8.*

VII. *Regula:* Quibus diebus à bellicis actibus feriandum, definitur *c.1.de treuga & pace.* Huius regulæ exceptio eſt; Niſi neceſsitas urgeat. *23.q.8.c.ſi nulla.*

VIII. *Regula:* Quæ tempore belli ſecuritate gaudeant, definitur *c.ult.de treuga & pace.*

IX. *Regula:* De arte baliſtariorum & ſagittariorum

viorum aduersus Christianos non exercenda cauetur c.unico, de sagittarijs.

X. Regula: De torneamentis non exercendis cauetur c.1.in prin.de torneamentis. Mutatur ac tollitur hæc regula extrauag. Ioann.XXII.unica, eod.tt.

XI. Regula: Conuenticula prohibētur De consecrat. dist.3.c.ne quis ieiunet. uers. & ad alienas. Concordat M.I.C.lib.3.cap.28.in prin.

XII. Regula: Collegium constituere sine authoritate superioris non licet. c.dilecta.14.de excessib.prælator, Concordat l.3.§.1.ff.de collegijs.

XIII. Regula: Collegium siue corpus debet habere syndicum.c.unico, de syndico. Vide item s. lib.3.cap.1.reg.13.

XIIII. Regula: Quod uniuersitati debetur, non debetur singulis ex uniuersitate, c.cum clerici.19.de uerb.signific. Vide M.I.C.libro 3.cap.28. quæst.3.reg.3.

DE STVDIIS ARTIVM liberalium.

XV. Regula: De magistris & doctoribus artium liberalium ubiq; constituendis cauetur distinc.37.c.de quibusdam.

XVI. Regula: De mercede ac salario magistris ac doctoribus artium liberalium decernendo cauetur c.1.c.quia nonnullis.4. & c.ult. §.fin. de

magiſtris. Concordat M.I.C.lib.3.cap.28. de alijs perſonarum ſpeciebus, quæſt.1.reg.4.

XVII. Regula: Ne pro licentia docendi aliquid accipiatur, cauetur d.c.1. §.pro licentia. & c.prohibeas.2.c.quanto.3.eod.tt. Excipitur certa quantitas: de qua J.reg.20.

XVIII. Regula: Vt gratis doceant magiſtri, cauetur d.§.pro licentia.

XIX. Regula: Ne alicui uolenti docere facultas negetur. d.§.pro licentia.

XX. Regula: De iuramento ab eo qui ad doctoratus uel magiſterij honorem promouetur, circa expenſas præſtando cauetur Clement. cum ſit nimis.2.de magiſtris.

XXI. Regula: Præceptores artium liberalium cauſas ſuas agere & defendere in iudicio prohibendi non ſunt.c.cum deputati.16.de iudicijs.

XXII. Regula: De profeſſoribus linguarum Hebraicæ, Arabicæ & Chaldaicæ inſtituendis cauetur Clement.1.de magiſtris.

XXIII. Regula: Medici ante omnia infirmũ ad confeßionem inducere debent, nec quidquam illi ſuadere, quod ad periculum animarum tendat. c.cum infirmitas.13.de pœnitentijs.

XXIIII. Regula: De Theologiæ ſtudioſis ad ſcholas tranſmittendis cauetur c.ult. de magiſtris.

XXV. Regula: Poetæ non legendi. diſtin.37.c.

ideo

ideo prohibetur,in prin.Hæc de ſtudijs artium liberalium:de quibus uide item M.I.C.lib.3.cap.28.

DE IVRE CIVITATVM.

XXVI.Regula: Refertur ad uniuerſos quod publicè fit per maiorem partem.l.120.§.1.ff.de regulis iuris. Cui contradicere uidetur 1.q.7.c.quoties à populis.

XXVII.Regula:De ornatu ciuiũ et fuco mulierũ cauetur De cõſecrat.diſt.5.c.fucare. Vide itẽ M.I.C.lib.3.cap.32.de reliquis reb.ciuitatũ, reg.7.

XXVIII. Regula: Ne in templis uel cœmeterijs nundinæ celebrentur, cauetur c.decet.2. §. ceſſent in eccleſijs.de immunit.eccleſiar.in 6.

XXIX. Regula: Ne conſultationes uel concilia ciuium fiant in templis, cauetur d.c.2.§.ceſſent in locis.

XXX. Regula: Ne die ſolenni, prætermiſſo eccleſiæ conuẽtu, ad ſpectacula eatur,cauetur De conſecrat.diſt.1.c.qui die ſolenni.

XXXI.Regula:A' muneribus & collectis cæcus immunis eſt.c.licet multum.4.de cenſib. Concordat in perſonalibus munerib. l.1. c. qui morbo ſe excuſant.

XXXII.Regula:Plures aliæ ſunt excuſationum cauſæ, quibus quis à muneribus excuſatur, quas enumeraui M.I.C.lib.3.cap.37. Quarum exceptio generalis eſt:Niſi ad munera nominatus nõ

appellauit. Quæ exceptio approbatur d.libro 3. cap.38.except.3. Cuius replicatio prima est: Nisi non solenniter ad munera sit nominatus. 2.q.6.c. ei qui appellat.§.est autem. & l.27.C.de appellationibus. Altera replicatio est: Nisi minor uiginti quinq; annis ad munera nominatus non appellauit.d.c.ei qui appellat.§.item si propter.& l.8.C. quādo prouocare non est.Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.cap.38.Hæc de iure publico.

DE IVRE PERSONArum. Cap. II.

INter iura personarum primum locum obtinet ius inter maritum & uxorem.Sed de eo actum s.lib.prox.cap.11.cum sequentibus. Ideoq; eo hic omisso,quid de reliquo personarum iure canonibus cautum sit,in hoc capite exponemus. Diuisio autem personarum in clericos & laicos habetur 12.q.1.c.duo sunt.

DE IVRE INTER PARENtes & liberos.

I. Regula: Liberi parentibus reuerentiam & obsequium debent. 33.q.5.c.est ordo. Cuius exceptio uidetur in cultu diuino. Sed reprobatur distin.30.c.1. Plura de regula proposita uide M.I.C. lib.4.cap.21.quæst.5.reg.2.

II. Regula: Pater filium castigare debet, quod est

est charitatis.23.quæst.5.c.non putes.

III.Regula:Pater filios alere debet.dist.30.c.si quis reliquerit. Huius regulæ exceptio est:Nisi ex iniusto matrimonio sint nati. Quæ exceptio approbatur M.I.C. d.quæst.5. reg.10.except.5. Sed contradicit c.cum haberet.5. §.fin. in fine. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Plures huiusmodi exceptiones,pluraq; de regula proposita uide d.reg.10.

IIII. Regula: Si alter coniunx ad fidem Christianam redeat,altero in hæresi manẽte: apud conuersum filij alendi & educandi sunt. c.2. de conuersione infidelium.

V.Regula:Mater infantem ipsa nutrire,non alij nutriendum tradere debet. distin.5.c.ad eius. §. praua autem.

DE NATVRALIBVS liberis.

VI.Regula:Naturales liberi dicuntur,qui non ex iustis nuptijs sunt procreati. 32.q.4.c.ultim. §. naturales. Concordat M.I.C.lib.4.cap.24.quæst. 2.reg.1.Cuius regulæ exceptio prima est:Nisi publicè in facie ecclesiæ sine contradictione matrimonium sit contractum.c.cum inter.2.c.peruenit. 11.& c.ex tenore.14.qui filij sint legitimi. De qua tamẽ exceptione uide itẽ s.lib.prox.cap.12.quæst. 6.reg.10.in fine. & M.I.R.lib.3.cap.8.reg.7.exc.

2.&

2.& cap.11.reg.18.except.1. Cuius replicatio est: Nisi uterq; parens uitium matrimonij sciuerit. c. ult.§.si quis uerò.de clandestina desponsat.Altera exceptio est:Nisi parẽtes infideles,qui iniustas nuptias contraxerunt,postea ad fidem sint conuersi. c.ult.qui filij sint legitimi. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.cap.24.in fine.

VII. Regula: Naturalis filius per subsequens matrimoniũ legitimatur.c.1.qui filij sint legitimi. Cuius exceptio est:Nisi filius sit adulterinus.c. tanta est.6.eod.tt. Plura de regula proposita eiusq; exceptionib.uide M.I.C.d.cap.24.q.3.causa 2.

VIII. Regula: Naturalis legitimatur per rescriptum Papæ.c.per uenerabilem.13. qui filij sint legitimi.Cuius exceptio est:Nisi filius sit adulterinus.d.c.13.§.fin.Plures exceptiones colligi possunt ex d.c.13.item M.I.C.d.quæst.3.causa 3.

IX.Regula:De probatione,si quæratur utrum naturalis, an legitimus sit filius? cauetur c. per tuas.12.d.tt.

X.Regula:Naturales æquè ac legitimi honesti esse possunt.32.q.4.c.sicut satius.§.undecunq;.

XI. Regula: Naturales liberi matris, non patris conditionem sequuntur.32.q.4.c.ultim. Vide item ✝ reg.19. & M.I.C. lib.4. cap.24. quæst.4. reg.7.item lib.6.cap.3.causa 1.except.1.

XII.Regula; Actio qua quæritur utrum quis

legitimè

legitimè natus sit? apud ecclesiasticū iudicem competit, non ciuilem, quamuis incidenter proponatur. c. lator. 5. & c. causam. 7. qui filij sint legitimi.

XIII. Regula: Hæretici liberos suos in potestate sua non habent. Ideoq; emancipatio ab ijs facta nihil operatur. c. quicunque. 2. §. fin. de hæreticis, in 6.

XIIII. Regula: Episcopalis dignitas filium à patris potestate liberat. dist. 54. c. si seruus sciente. §. sed & ius patriæ.

XV. Regula: Si pater filium languidum exposuit, uel alimēta ei denegauit: per hoc patriam potestatem amittit. c. unico, de infantib. & languidis expositis. Contradicit l. 16. C. de nuptijs. Hæc de iure inter parētes & liberos: de quo uide plura M. I. C. lib. 4. cap. 21. & deinceps.

DE TVTELA ET CVRA.

XVI. Regula: A' tutela & cura excusantur clerici & monachi. distin. 88. c. ult. 16. q. 1. c. generaliter. 21. q. 3. c. Cyprianus. l. 40. C. de episcopis & clericis.

XVII. Regula: Pubertate pupilli finitur tutela, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 5. cap. 8. causa 1. Cuius definitio habetur ibidem. Cui tamen contradicit c. puberes. 3. de desponsat. impub.

XVIII. Regula: Tutor tenetur defendere pupillum, & iudicium nomine eius suscipere, per ea

quæ

quæ habentur M.I.C.lib.5.cap.11.quæst.3.reg.1.in prin. Cuius exceptio est: Nisi tutor esse desierit.c. ex parte.67.de appellationib. Plura de exceptione proposita uide d.reg.1.except.1. Sed & plures exceptiones uide d.reg.1.

DE IVRE SERVORVM.

XIX. Regula: Natus ex serua seruus nascitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.6. cap.3.in princ. Cuius exceptio prima uidetur: Nisi ex patre libero conceptus sit. Sed reprobatur 32.q.4.c.ult. Concordat d.cap.3.causa 1.except.1. Admittitur tamen exceptio hæc, si consuetudine aliud sit receptum. c.licet.3. de coniugio seruorum. Altera exceptio est: Nisi postquā mater ex seruitute ad libertatem peruenit, natus est. c.unico, de natis ex libero uentre. Concordat M.I.C.d.causa 1.except.5. Tertia exceptio est: Nisi ex seruo patre, matre libera sit natus. d.c.unico, & c.ult.de seruis non ordinandis. & ibi glossa. Plures exceptiones uide d.causa 1.

XX. Regula: Si liber homo per plures annos pro seruo habitus sit: ob id tamen seruus non efficitur. 16.q.3.c.placuit.§.penult. Concordat M.I.C. d.cap.3.causa 9.

XXI. Regula: Si infans expositus tollatur & educetur, seruus educantis efficitur. Quæ regula uidetur approbari distinct.87.c.ultim. Sed contradicit c.unicum. §.fin. de infantibus expositis.

Sed

Sed & contradicit M.I.C.d.cap.3.causa 14.

XXII. Regula: Si dominus seruũ ægrum dereliquerit, uel alimenta ei denegauerit: dominium eius amittit. c. unico, de infantibus & lãguidis expositis. Concordat M.I.C.lib.6.cap.4.causa 17.

XXIII. Regula: Si seruus Iudæi Christianus fieri desideret, per hoc liber efficitur. distin.54.c. nulla.§.fin.cum cc.sequentibus, usq; ad c.si seruus absente.

XXIIII. Regula: Si seruus episcopus sit factus, per hoc liber efficitur. distinct.54, c.si seruus sciente.§.episcopalis.

XXV. Regula: Si seruus sciente domino & non contradicente clericus sit factus, liber efficitur, per ea quæ proposita sunt s̃.libro 3.capite 4. quæst.2.reg.7.except.1.

XXVI. Regula: Manumißione quoq; seruus liber efficitur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.6. cap.5.quæst.3 in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi quis non suum, sed alienum seruum manumiserit. Quæ exceptio approbatur per ea quæ habentur M.I.C.lib.6.cap.6.except.11.in prin. Cuius replicatio prima est: Nisi prælatus ecclesiæ seruum ecclesiæ manumiserit. 12.q.2. c.si quos, in prin.c.cum redemptor. Huius duplicatio prima hæc est: Nisi episcopus nihil de suo ecclesiæ contulerit.d.q.2.c.etsi illi. itẽ c.episcopi qui nihil.4. de

rebus

rebus ecclesiæ alienandis. Altera duplicatio est: Nisi abbas monasterij seruum manumiserit. dist. 54.c.abbati uel monacho. Altera propositæ exceptionis replicatio est: Nisi sacerdos, qui ecclesiæ aliquid relinquit, uel prædia ei adquisiuit, seruos ecclesiæ iuxta rei collatæ modum, quem canones decreuerunt, manumiserit. c.consensus.3. de rebus ecclesiæ alienandis. Tertia replicatio uidetur: Nisi abbas seruum monacho donatũ manumiserit. Sed reprobatur 17.q.4.c.in uenditionibus.§.1. Hæc de prima exceptione. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi non uindicta sit facta manumißio. Cuius replicatio est: Nisi in ecclesia sit facta manumißio, uel ecclesiæ per testamẽtum seruus commendatus. dist.87.c.eos qui.§.in ecclesia. Concordat M.I.C.lib.6.cap.7.except.43.replic.1. Plures replicationes uide d.except. 43. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap. 5.cum quatuor capp.sequentibus.

XXVII. Regula: Seruus ecclesiæ manumittendus tempore manumißionis cauere debet, se de familia esse ecclesiæ, & ab eius obsequio se non recessurum, eamq́; cautionem renouare tenetur. 12. q.2.c.de libertis.§.fin.cum c.sequente.

XXVIII. Regula: Manumisso regulariter debetur peculium, per ea quæ habentur M.I.C. lib.6.cap.10.quæst.13.reg.6.in prin. Cuius exceptio

ptio: Nisi cum manumitteretur, peculium illi nominatim fuerit ademptum. dist.54. c.de rebus, in prin. Concordat d.reg.6.except.1. Plures exceptiones uide d.reg.6.

XXIX. Regula: Si cum seruus certo modo manumissus esset, & nisi modũ obseruaret, in seruitutem rediret: modum istum non obseruauerit. hoc enim casu in seruitutem manumissus repeti potest, exemplo c.2.de conditionib.adpositis.

XXX. Regula: Si manumissus debitas operas non præstet, in seruitutem repeti potest. 12.q.2.c. diaconi.§.fin. & c.nullus. 4. de seruis non ordinandis.

XXXI. Regula: Si seruus ecclesiæ manumissus eam accusauerit, uel contra eam testimonium perhibuerit: in seruitutem repeti potest. d.q.2.c. episcopus. §.huiusmodi autem. & c.de famulis.3. §.quibus sicut.de seruis non ordinandis.

XXXII. Regula: Si libertus ecclesiæ à patrocinio eius recesserit, uel illud non recognouerit: in seruitutem repeti potest. d.q.2. c.insolitum. §.si uerò libertus, cum cc.sequentibus, usq; ad c.de libertis.§.ab alijs.& c.longinquitate.

XXXIII. Regula: Marito in seruitutem redacto, nihilominus uxor manet libera. 29.q.2.c. cuius rei.§.fin.cum c.sequente.

DE IVRE PATRONATVS.

XXXIIII. Regula: Si libertus clericus sit factus uel monachus, ius patronatus in eo amittitur. dist. 54. c. qui ex famulis. §. fin. cum c. sequente.

XXXV. Regula: Si libertus ita manumissus sit, ut etiam ius patronatus ei remittatur: ius patronatus in eo uindicari non potest. Quæ regula approbatur simul et distinguitur 12. q. 2. c. si quos. §. fin. cum c. sequente.

XXXVI. Regula: Ab uniuersitate manumissus uniuersitatis, non singulorum est libertus. d. q. 2. c. episcopus. §. si uerò à collegio.

XXXVII. Regula: Liberti à patrono ecclesiæ commendati, ecclesiæ fiunt liberti. d. q. 2. c. de libertis. §. ab alijs.

XXXVIII. Regula: In liberos liberti ius patronatus non competit, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 6. cap. 15. quæst. 5. reg. 1. Cuius exceptio est: Nisi ecclesiæ sint liberti: hæc enim in liberos liberti ius patronatus habet. c. consensus. 3. §. fin. de reb. ecclesiæ alienandis. 12. q. 2. c. de libertis, in prin. uers. quàm ab eis progeniti. & c. liberti ecclesiæ. uers. nec posteritas quidem.

XXXIX. Regula: Si patronus liberto non præstiterit alimenta, ius patronatus amittit. c. unico, de infantibus expositis. Concordat M. I. C. lib. 6. cap. 16. quæst. 1. causa 7.

XL. Re-

XL. Regula: Si patronus libertum infantem uel languidum exposuit, uel ab alio expositum ratum habuit, ius patronatus amittit. d.c. unico.

XLI. Regula: Si princeps libertum ingenuum fecit, ius patronatus in eo cessat. 12.q.2. c. episcopus. §. si uerò ingenuum. Concordat M.I.C.d. quæst.1.causa 15.

XLII. Regula: Libertis ecclesiarum interdicitur alienationibus. c. de famulis. 3. §. quidquid. de seruis non ordinandis.

XLIII. Regula: Ecclesia iure patronatus in omnia liberti bona succedit. d. §. quidquid. Concordat M.I.C. lib.6. cap.21. quæst.4. reg.1. ubi uide propositæ regulæ aliquot exceptiones.

XLIIII. Regula, De adscripticio. Huic agrũ cui adscriptus est, deserere non licet. c. indicatum. 3. de immunitate eccles. Hæc de iure personarum: de quo tamẽ uide plura M.I.C. lib.4. cum duobus libris sequentibus.

DE RERVM IVRE.
Cap. III.
DE DOMINIO.

PRima regula: Si quid capitur ex hostibus, eius dominiũ capienti adquiritur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.7. cap.1. causa 6. Cuius exceptio est: Nisi bellum sit iniustum. c. sicut. 29. in

prin. de iureiurando. Plures exceptiones uide d. causa 6.

II. Regula: Omnis res per quascunq; causas nascitur, per easdem dissoluitur. c. 1. de reg. iuris. Concordat M. I. C. lib. 7. cap. 4. in prin. & lib. 24. cap. 5. quæst. 3. in prin.

III. Regula: Rei uendicatio non nisi aduersus rei possessorem competit, per ea quæ habētur M. I. C. lib. 7. cap. 5. except. 13. in prin. Cuius exceptio est: Nisi dolo desierit poßidere: hic enim pro possessore habetur. c. pro possessore. 36. de reg. iuris. Concordat d. except. 13. repl. 1.

IIII. Regula: In rei uendicatione succumbit actor non probans causam ex qua petijt, licet post actionem in iudicium deductam ex alia causa dominium sit nactus. c. abbate. 3. de re iudicata, in 6.

V. Regula: Rei uēdicatio ibi, ubi res est de qua contenditur, competit. c. sanè si. 3. de foro competenti. Concordat M. I. C. lib. 7. cap. 5. quæst. 4.

VI. Regula: Rei uendicatione instituta, regulariter quidem ipsa res uenit in condemnationem. Cuius exceptio est: Nisi res sit consecrata: tunc enim æstimatio eius uenit præstanda. 14. q. 6. c. 1. §. fin. cum c. sequente Comperimus.

VII. Regula: In rei uendicatione actor rem quam petit, tenetur specificare ac designare. c. significantibus. 2. de libelli oblatione. Concordat

M. I.

M.I.C.libro 7.cap.5.quæst.6.reg.5.

VIII. Regula: In rei uendicatione actor reo sumptus, quos in rem bona fide fecit, tenetur restituere, per ea quæ habẽtur M.I.C.d.quæst.6.reg.7. A' qua regula excipitur precium, quo rem comparauit. 16.q.3.c.penult.§.uniuersas. l.2.C.ne rei dominicæ uel templorum. Concordat M.I.C.d.reg.7. except.1.

IX. Regula: Rei uendicatio longi temporis præscriptione eliditur. c.cum olim.18. de præscriptionibus. 16.q.3.c.placuit ut quicunq;.§.præscriptionum. Concordat M.I.C. lib.7.cap.8.quæst.3. effectu 1.

X. Regula: Præscriptionis istius duplex est ratio, Odium petentis, & fauor poßidẽtis. d.§.præscriptionum. & d.c.placuit.§.hæ præscriptiones.

XI. Regula: Vsucapione quoq; rerum dominia adquiruntur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.7. cap.1.in prin. & quæst.3. effectu 1.& 2. Cuius exceptio prima est: Nisi sciens rem alienam posſederit: hic enim rem non usucapit, per ea quæ habentur d.lib.7.cap.9.except.11.in prin. Cuius replicatio prima est: Nisi ab initio poſſeßionis ignorauerit rem esse alienam.d.c.placuit ut.§.si autem nullo titulo. Concordat d.except.11.repl.8. Contradicit 34.q.1. c.si uirgo. uers.sicut in iure. & c. ult.de præscript. Altera replicatio est: Nisi trigin-

ta annorum præscriptio obijciatur: hæc enim malæ fidei possessorem tuetur. d.c.placuit ut.§.quod si mala. Contradicit tamen c.uigilanti.5. c.si diligenti.17.§ si uerò dicatur. & c.ultim. de præscriptionibus. c.possessor.2.de reg.iuris,in 6. Hæc de prima exceptione: cuius tamen plures replicationes uide M.I.C.d.except.11. Altera exceptio est: Nisi res ecclesiæ poßideatur: hæc enim usucapi nõ potest. 16.q.3. c.licet. c.placuit ut.§.potest etiam. Concordat M.I.C.lib.7.cap.10.except.15. Tertia exceptio est: Nisi res fisci uel Imperatoris poßideatur. 16.q.3. c.penult. §.uniuersas.l.2. C.ne rei dominicæ uel templor. Concordat item d.cap.3. except.16. Quarta exceptio est: Nisi causa falsa uel nulla possessionis fuerit. c.1.de præscriptionib. in 6.c.1.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.lib. 7.cap.11.except.28. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi ius commune, uel præsumptio sit pro poßidente.d.c.1.de præscript.in 6. Altera replicatio est: Nisi tempus sit triginta annorum quo possedit, uel immemoriale. d.c.1.in fine.& d.c.placuit ut.§.si autem nullo titulo. Plures replicationes uide M.I.C.d.except.28. Quinta exceptio est: Nisi non suo, sed alieno nomine possederit. c.si diligenti.17.in prin.de præscriptionib. Sexta exceptio est: Nisi res non sit possessa. c.sine possesione.3.de præscript.in 6.& l.25.ff.de usucap. Septima

ma exceptio est: Nisi dominus medio tempore agere non potuerit propter possessoris absentiam, infantiam, uel aliam iustam causam. De qua re uide M.I.C.lib.15.cap.13.except.8. Octaua exceptio est: Nisi non per legitimū tempus possederit. Quæ exceptio approbatur M.I.C. lib.7.cap.12.except. 34.in prin. Cuius replicatio est: Nisi accessione utatur sui authoris.16.q.3.c.placuit ut, §.quod si ab eo. Concordat M.I.C.d.except.34.replic.2. Huius duplicatio est: Nisi ab eo causam poßidendi non habeat possessor, uel ipse mala fide poßideat. d.c. placuit ut. §.quod si mala. uers.nec sibi proderit. Concordat M.I.C.d.repl.2.dupl.4. Plures duplicationes uide d.repl.2. Sed & plures propositæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.excep.34. Nona exceptio est; Nisi posseßio fuerit interrupta, & res medio tempore non possessa. d.c.placuit ut.§.hæc de præscriptionibus decennij. Concordat M.I.C.d.cap.12.except.42. Huius replicatio est: Nisi à tempore posseßionis recuperatæ triginta anni excesserint.d.§.hæc de præscriptionib. uers.quod si per. Plures replicationes uide d.except.42. Decima exceptio est: Nisi possessor medio tempore uel post impletam usucapionem priuilegium contrarium usucapioni petierit. c.ueniens.19. de præscript. Vndecima exceptio est: Nisi is qui rem usucepit, postea eam rem poßide-

re desierit: hoc enim casu ad eam recuperandam rei uendicationem non habet. Sed reprobatur l. 8. in prin. C. de præscript. 30. uel 40. annorum. Admittitur tamen hæc exceptio, primùm quidem, si mala fide qui præscripsit possederit. d. c. placuit ut. §. quod si mala. uers. si uerò aliquo. & d. l. 8. §. quod si quis. Deinde admittitur, si prior dominus rem receperit. Aduersus hunc enim etiam bonæ fidei possessori uindicatio denegatur. d. §. quod si mala. uers. si autem res. Planè harum distinctionũ replicatio generalis hæc est: Nisi alius per uim possessionem nactus sit: hoc enim casu etiam malæ fidei possessori, qui rem præscripsit, actio deneganda non est. d. § quod si mala. uers. quod si uiolenter. & d. l. 8. §. sed hæc super illis. Plura de exceptione proposita uide M. I. C. d. cap. 12. except. 54. Duodecima exceptio est in rebus nõ possesšis, uel non præscriptis. Quæ exceptio approbatur exemplo c. cum olim. 18. in fine. de præscriptionibus. Hæc de dominio: de quo uide plura M. I. C. lib. 7.

DE POSSESSIONE.

XII. Regula: Adquiritur possessio ex consuetudine loci, qua modicum terræ loco rei tradendæ datur, uel in extremitate pallij manu apprehendentis sustinetur. c. ex literis. 2. de consuetudine.

XIII. Regula: Per solutionem pensionis res,

pro qua pensio soluitur, tradita censetur. c.cum uenisset. 9. de restitutione spoliator.

XIIII. Regula: Si uis fiat ei qui in possessionem missus est, datur eo nomine actio: de qua M.I.C.lib.7.cap.19. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi cum ob latitantem debitorem creditor in possessionem bonorum eius missus esset, debitor cautionem offerat iudicio sisti & iudicatum solui. c.1.de dolo & contumacia. Altera exceptio uidetur: Nisi misso tale crimen obijciatur, quo probato possessione esset priuandus. Sed hæc exceptio reprobatur c.accedens.23.de accusation.

XV. Regula: In interdicto Vti possidetis utroque probante, obtinet is qui antiquiorem possessionem probat titulo maximè iustificatam, uel meliores probationes respectu possessionis adduxit. c.licet causam.9 de probationibus.

XVI. Regula: Interdicto Vnde ui agitur ad possessionem ui occupatam restituendam, per ea quæ proposita sunt M.I.C.lib.7.cap.23.quæst.2.& quæst.4.in prin. Cuius exceptio prima hæc uidetur: Nisi quis suam rem uel sibi debitam ui occupauerit. Quæ tamen reprobatur c.super spoliatione.4.de ordine cognition. Concordat M.I.C.d. cap.23.quæst.8.reg.9. Planè admittitur, si actor in eam exceptionem consenserit, ita, ut si reus eam probasset, ei cederet. c.1.de restitut.spoliatorum.

Altera exceptio est: Nisi reus ab actore prior fuerit deiectus, isq; uim ui repulerit. d.c.4. Concordant ea quae habentur M.I.C. *d.quaest.4. except. 12.ubi de ea uide plura.* Tertia exceptio est: *Nisi actor antea clam possessionem reo absente occupasset. c.olim causam.12. de restitut. spoliatorum.* Quarta *exceptio uidetur:* Nisi *deiectus uitiosè possessionem fuerat nactus.* Sed *reprobatur c.in literis.5.d.tt.* Planè *admittitur exceptio proposita, si praesumptio iuris sit cōtra actorē improprietatis, quòd actor iniustè, reus iustè possederit. c. ultim.eod.tt.in 6.* Quinta *exceptio uidetur:* Nisi *proprietatis causa in iudicium deducta sit.* Sed *reprobatur c.pastoralis.5. de causa possessionis & proprietatis.l.18.§.fin.ff.de ui & ui armata.* Planè *admittitur exceptio proposita, si in causa proprietatis conclusum sit.d.c.5.* Quae *tamen distinctio recipit replicationem hanc:* Nisi *iusta subsit causa.d.c.5.uers.nisi iudex qui de causa.* Sexta *exceptio est:* Nisi *actor antea non possederit.c.olim. 17.de restitut.spoliat.* Septima *exceptio est:* Nisi *actor antea rem, de cuius possessione se deiectum dicit, spontè resignauerit.c.accepta.3.& c.audita. 4.eod.tt.* Huius *replicatio est:* Nisi *post deiectionem demum resignauerit. hoc enim casu resignatio praesumitur metus causa facta:ideoq; actori nō obest. c.sollicitè.2.eod.tt.* Octaua *exceptio uidetur:*

tur: Nisi actor crimen aliquod commisisse dicatur. Sed reprobatur c.item cum quis.6.eod.tt. Nona exceptio est: Nisi magistratus subditum deiecerit. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit: sed eius replicatio est: Nisi non seruato iuris ordine deiecerit.c.conquerente.7.de restitut.spoliat. Decima exceptio est: Nisi reus restituere propter inopiam non poßit.c.olim.16.eod.tt. Vndecima exceptio est: Nisi deiectus sit restitutus. Huius replicatio est: Nisi non plenè fuerit restitutus. c.Pisanis. 19. eod.tt. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C. d.quæst.4.

XVII. Regula: Interdictum Vnde ui non competit contra alium, quàm qui ui deiecit. c.cum ad sedem.15.de restitut.spoliator. Huius exceptio prima uidetur: Nisi alius rem poßideat. Sed reprobatur M.I.C.d.cap.23.quæst.6.except.7. Admittitur tamen, si alius sciens rem ui occupatam receperit. c.sæpe contingit.18.de restitut.spoliat. Plures exceptiones uide M.I.C.d.quæst.6.

XVIII. Regula: In interdictum Vnde ui uenit res cum fructibus, damno quod sensit deiectus, & omnis causa.c.grauis.11.de restitut.spoliat.3.q. 1.c.episcopi si à proprijs.& c.redintegranda. Plura de hac regula uide M.I.C.d.capite 23.quæst.8. reg.1.

XIX. Regula: De fructibus restituendis specialiter

cialiter etiam cauetur tum d.c.11. tum etiam M.I. C.d.quæst.8.reg.4.

XX.Regula: Cõstitutionibus principum, reus tam rem, quàm eius æstimationem restituere tenetur.1.q.4.c.ult. l.7.& l.10.C.unde ui.Instit.de interdictis.§.sed ex constitutionibus.

XXI.Regula: Adfine remedium interdicti Vnde ui est, condictio ex lege, si post appellationem quid sit innouatum.c.bonæ memoriæ.51.de appellationibus. De qua re uide s.lib.2.cap.18.quæst.7. reg.13.

XXII.Regula: Adfine item remedium est, exceptio spolij: de qua uide s.li.2.cap.9.excep.4.

XXIII. Regula: Adfine quoq; remedium est c.redintegranda.3.q.1.c.redintegranda.

XXIIII.Regula: De differentia precarij & precariarum cauetur c.ult.de precarijs. ubi dicitur, quòd precarium mutata uoluntate concedentis, uel eius cui concedens alienauit, reuocari potest: precariæ uerò non item.

XXV.Regula: Soluitur item precarium morte eius qui precario rogauit. d.c.ult. uers.soluitur quoq;.

XXVI. Regula: Solui quoq; uidetur precarium morte concedentis. Sed hæc causa reprobatur d.c.ult. uers.non etiam concedentis. Plura de precario uide s.lib.3.cap.12.reg.17.& 18. Hæc de posses-

possessione sint dicta: de qua tamen uide plura M. I.C.lib.7.

DE VSVFRVCTV.

XXVII. Regula: Vsusfructus in ijs reb. quæ usu consumuntur, constitui non potest. extrauag. Ioann. XXII. ad conditorem.3.§.quod autem quo ad res. de uerb.signif. De qua re uide plura M.I.C. lib.7.cap.26.quæst.4.except.2.

XXVIII. Regula: De cautione ab usufructuario præstanda cauetur c.ult. de pignoribus. De qua uide plura M I.C.d.lib.7.cap.31. Plura de usufructu uide M.I.C.d.lib.7.cap.26.& deinceps.

DE REBVS SACRIS, SANctis & religiosis.

XXIX. Regula: Locus ad hospitalitatis usum deputatus religiosus efficitur. c.ad hæc.4.de religiosis domibus.

XXX. Regula: Locus in quem mortuus illatus est, religiosus efficitur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.8.capite 13. de loco religioso, quæst.2.in prin. Cuius exceptio est: Nisi hæreticus eò sit illatus. c.quicunq;.2.in prin.uers.& locus ille. de hæreticis, in 6. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.quæst.2.

XXXI. Regula: Res sacra uel religiosa alienari, obligari, uel ciuilibus usibus commodari non potest. d.c.4. & 12.q.2.c.nulli.c.prædia. item De

reg.

c.constitutus.6.de religiosis domib. Tertia replicatio uidetur: Nisi episcopus ecclesiam à laicis occupatam illis eripuerit. Sed reprobatur c.ecclesijs.9.de censibus. Quarta replicatio uidetur: Nisi iusiurandum de persoluendo censu præstitum sit. Sed reprobatur c.significauit.13. & c.grauis.15. eod.tit. Quinta replicatio est: Nisi authoritas superioris intercesserit. c præterea.8.uers.si pontificis.d.tit. Huius duplicatio est: Nisi nulla iusta causa subsit.d.c.significauit.13.§.fin. Accedit glossa in c.prohibemus.7.in uerbo Census, in fine.

II.Regula: Si multis annis census sint persoluti, debentur ex præscriptione. Cuius exceptio est: Nisi clericus sine authoritate superioris ex reditibus ecclesiæ censum persoluerit.d.c.præterea.8. & c.cum clerici.11.de censibus.

II. QVID ET QVANTVM debeatur?

I.Regula: Ne ratione census plus debito exigatur, cauetur per ea quæ proposita sunt s̃.capite 1. reg.4.

II.Regula: Si cum procuratio in singulas personas annua esset imposita, personarum numerus sit auctus, ut inde grauetur ecclesia soluens: officio iudicis ei succurritur.c.quanto.16.de censibus.

III.Regula: Si ad diuersas mẽsuras soluitur census, minorem soluẽdo liberatur.c.ex parte.18.d.tit.

IIII.Re-

IIII. Regula: Soluendi sunt census in antiqua moneta, in qua sunt instituti. c. penult. de censibus. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi solutio alterius monetæ sit præscripta. c. olim. 20. d. tt. Altera exceptio est: Nisi antiqua moneta in usu esse desierit: tunc enim æstimatio eius persoluenda. d. c. penult. in fine.

III. ADIVNCTA SEV OFficium exigentis.

Petens censum causam exprimere debet, ex qua debeatur. c. peruenit. 5. de censibus. Hæc de rerum iure sint dicta: de quo tamen uide plura M.I.C. lib. 7 & 8. Sequitur nunc de actionum iure, puta testamentorum, successionum ab intestato, legatorum, donationum, contractuum, delictorum, exceptionum, liberationum, ac restitutionum.

DE CAVSIS IVRIS LVcratiuis, & conditionibus.

Cap. V.

PRima regula: Testamentum unde dictum, definitur 13. q. 2. c. placuit. §. uel ut quidam. uers. unde & testam.

II. Regula: Testamentum pupillare paterni testamenti pars est. c. 1. §. fin. in fine. de testamentis, in 6. Concordat M.I.C. lib. 9. cap. 2. quæst. 4. reg. 2.

III. Regula, De executoribus testamenti: quatenus

DE IVRE PATRONATVS.

XXXIIII. Regula: Si libertus clericus sit factus uel monachus, ius patronatus in eo amittitur. dist. 54. c. qui ex famulis. §. fin. cum c. sequente.

XXXV. Regula: Si libertus ita manumissus sit, ut etiam ius patronatus ei remittatur: ius patronatus in eo uindicari non potest. Quæ regula approbatur simul et distinguitur 12. q. 2. c. si quos. §. fin. cum c. sequente.

XXXVI. Regula: Ab uniuersitate manumissus uniuersitatis, non singulorum est libertus. d. q. 2. c. episcopus. §. si uerò à collegio.

XXXVII. Regula: Liberti à patrono ecclesiæ commendati, ecclesiæ fiunt liberti. d. q. 2. c. de libertis. §. ab alijs.

XXXVIII. Regula: In liberos liberti ius patronatus non competit, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 6. cap. 15. quæst. 5. reg. 1. Cuius exceptio est: Nisi ecclesiæ sint liberti: hæc enim in liberos liberti ius patronatus habet. c. consensus. 3. §. fin. de reb. ecclesiæ alienandis. 12. q. 2. c. de libertis, in prin. uers. quàm ab eis progeniti. & c. liberti ecclesiæ. uers. nec posteritas quidem.

XXXIX. Regula: Si patronus liberto non præstiterit alimenta, ius patronatus amittit. c. unico, de infantibus expositis. Concordat M. I. C. lib. 6. cap. 16. quæst. 1. causa 7.

XL. Re-

XL. Regula: Si patronus libertum infantem uel languidum exposuit, uel ab alio expositum ratum habuit, ius patronatus amittit. d. c. unico.

XLI. Regula: Si princeps libertum ingenuum fecit, ius patronatus in eo cessat. 12. q. 2. c. episcopus. §. si uerò ingenuum. Concordat M.I.C. d. quæst. 1. causa 15.

XLII. Regula: Libertis ecclesiarum interdicitur alienationibus. c. de famulis. 3. §. quidquid. de seruis non ordinandis.

XLIII. Regula: Ecclesia iure patronatus in omnia liberti bona succedit. d. §. quidquid. Concordat M.I.C. lib. 6. cap. 21. quæst. 4. reg. 1. ubi uide propositæ regulæ aliquot exceptiones.

XLIIII. Regula, De adscripticio. Huic agrũ cui adscriptus est, deserere non licet. c. indicatum. 3. de immunitate ecclesi. Hæc de iure personarum: de quo tamẽ uide plura M.I.C. lib. 4. cum duobus libris sequentibus.

DE RERVM IVRE. Cap. III.

DE DOMINIO.

PRima regula: Si quid capitur ex hostibus, eius dominiũ capienti adquiritur, per ea quæ habentur M.I.C. lib. 7. cap. 1. causa 6. Cuius exceptio est: Nisi bellum sit iniustum. c. sicut. 29. in

prin.de iureiurando. Plures exceptiones uide d. causa 6.

II. Regula: Omnis res per quascunq; causas nascitur, per easdem dissoluitur. c.1. de reg. iuris. Concordat M.I.C. lib.7.cap.4. in prin. & lib.24.cap. 5.quæst.3.in prin.

III. Regula: Rei uendicatio non nisi aduersus rei possessorem competit, per ea quæ habẽtur M. I.C.lib.7.cap.5.except.13.in prin. Cuius exceptio est: Nisi dolo desierit possidere: hic enim pro possessore habetur. c.pro possessore.36. de reg.iuris. Concordat d.except.13.repl.1.

IIII. Regula: In rei uendicatione succumbit actor non probans causam ex qua petijt, licet post actionem in iudicium deductam ex alia causa dominium sit nactus. c.abbate.3.de re iudicata, in 6.

V. Regula: Rei uẽdicatio ibi, ubi res est de qua contenditur, competit. c.sanè si.3. de foro competenti. Concordat M.I.C.lib.7.cap.5.quæst.4.

VI. Regula: Rei uendicatione instituta, regulariter quidem ipsa res uenit in condemnationem. Cuius exceptio est: Nisi res sit consecrata: tunc enim æstimatio eius uenit præstanda. 14.q.6.c.1.§. fin.cum c.sequente Comperimus.

VII. Regula: In rei uendicatione actor rem quam petit, tenetur specificare ac designare. c.significantibus.2. de libelli oblatione. Concordat

M.I.

M.I.C.libro 7.cap.5.quæst.6.reg.5.

VIII. Regula: In rei uendicatione actor reo sumptus, quos in rem bona fide fecit, tenetur restituere, per ea quæ habētur M.I.C.d.quæst.6.reg.7. A' qua regula excipitur precium, quo rem comparauit. 16.q.3.c.penult.§.uniuersas. l.2.C.ne rei dominicæ uel templorum. Concordat M.I.C.d.reg.7. except.1.

IX. Regula: Rei uendicatio longi temporis præscriptione eliditur. c.cum olim.18. de præscriptionibus. 16.q.3.c.placuit ut quicunq;.§.præscriptionum. Concordat M.I.C. lib.7.cap.8.quæst.3. effectu 1.

X. Regula: Præscriptionis istius duplex est ratio, Odium petentis, & fauor poßidētis. d.§.præscriptionum.& d.c.placuit.§.hæ præscriptiones.

XI. Regula: Vsucapione quoq; rerum dominia adquiruntur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.7. cap.1.in prin. & quæst.3. effectu 1.& 2. Cuius exceptio prima est: Nisi sciens rem alienam posſederit: hic enim rem non usucapit, per ea quæ habentur d.lib.7.cap.9.except.11.in prin. Cuius replicatio prima est: Nisi ab initio poſſeßionis ignorauerit rem esse alienam.d.c.placuit ut.§.si autem nullo titulo. Concordat d.except.11.repl.8. Contradicit 34.q.1. c.si uirgo. uers.sicut in iure. & c. ult.de præscript. Altera replicatio est: Nisi triginta an-

ta annorum præscriptio obijciatur: hæc enim malæ fidei possessorem tuetur. d.c.placuit ut.§.quod si mala. Contradicit tamen c.uigilanti.5. c.si diligenti.17.§ si uerò dicatur. & c.ultim. de præscriptionibus. c.possessor.2.de reg.iuris,in 6. Hæc de prima exceptione: cuius tamen plures replicationes uide M.I.C.d.except.11. Altera exceptio est: Nisi res ecclesiæ poßideatur: hæc enim usucapi nõ potest. 16.q.3. c.licet. c.placuit ut.§.potest etiam. Concordat M.I.C.lib.7.cap.10.except.15. Tertia exceptio est: Nisi res fisci uel Imperatoris poßideatur. 16.q.3. c.penult. §.uniuersas.l.2. C.ne rei dominicæ uel templor. Concordat item d.cap.3. except.16. Quarta exceptio est: Nisi causa falsa uel nulla possesionis fuerit. c.1.de præscriptionib. in 6.c.1.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.lib. 7.cap.11.except.28. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi ius commune, uel præsumptio sit pro poßidente.d.c.1.de præscript.in 6. Altera replicatio est: Nisi tempus sit triginta annorum quo possedit,uel immemoriale. d.c.1.in fine. & d.c.placuit ut.§.si autem nullo titulo. Plures replicationes uide M.I.C.d.except.28. Quinta exceptio est: Nisi non suo,sed alieno nomine possederit. c.si diligenti.17.in prin.de præscriptionib. Sexta exceptio est: Nisi res non sit possessa. c.sine possessione.3.de præscript.in 6.& l.25.ff.de usucap. Septi-

ma

xua exceptio est: Nisi dominus medio tempore agere non potuerit propter possessoris absentiam, infantiam, uel aliam iustam causam. De qua re uide M.I.C.lib.15.cap.13.except.8. Octaua exceptio est: Nisi non per legitimũ tempus possederit. Quæ exceptio approbatur M.I.C. lib.7.cap.12.except. 34.in prin. Cuius replicatio est: Nisi accessione utatur sui authoris.16.q.3.c.placuit ut,§.quod si ab eo. Concordat M.I.C.d.except.34.replic.2. Huius duplicatio est: Nisi ab eo causam poßidendi non habeat possessor, uel ipse mala fide poßideat. d.c. placuit ut. §.quod si mala. uers.nec sibi proderit. Concordat M.I.C.d.repl.2.dupl.4. Plures duplicationes uide d.repl.2. Sed & plures propositæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.excep.34. Nona exceptio est; Nisi possesio fuerit interrupta, & res medio tempore non possessa. d.c.placuit ut.§.hæc de præscriptionibus decennij. Concordat M.I.C.d.cap.12.except.42. Huius replicatio est: Nisi à tempore possesionis recuperatæ triginta anni excesserint.d.§.hæc de præscriptionib. uers.quod si per. Plures replicationes uide d.except.42. Decima exceptio est: Nisi possessor medio tempore uel post impletam usucapionem priuilegium contrarium usucapioni petierit. c.ueniens.19. de præscript. Vndecima exceptio est: Nisi is qui rem usucepit, postea eam rem poßide-

re desierit: hoc enim casu ad eam recuperandam rei uendicationem non habet. Sed reprobatur l.8. in prin.C.de præscript.30.uel 40.annorum. Admittitur tamen hæc exceptio, primùm quidem, si mala fide qui præscripsit possederit. d. c.placuit ut.§.quod si mala. uers.si uerò aliquo. & d.l.8.§. quod si quis. Deinde admittitur, si prior dominus rem receperit. Aduersus hunc enim, etiam bonæ fidei possessori uindicatio denegatur. d.§.quod si mala.uers.si autem res. Planè harum distinctionū replicatio generalis hæc est: Nisi alius per uim possessionem nactus sit: hoc enim casu etiam malæ fidei possessori, qui rem præscripsit, actio deneganda non est. d.§ quod si mala. uers.quod si uiolenter.& d.l.8.§.sed hæc super illis. Plura de exceptione proposita uide M.I.C.d.cap.12.except.14. Duodecima exceptio est in rebus nō possessis, uel non præscriptis. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum olim.18. in fine. de præscriptionibus. Hæc de dominio: de quo uide plura M.I.C.lib.7.

DE POSSESSIONE.

XII. Regula: Adquiritur possessio ex consuetudine loci, qua modicum terræ loco rei tradendæ datur, uel in extremitate pallij manu apprehendentis sustinetur. c.ex literis.2.de consuetudine.

XIII. Regula: Per solutionem pensionis res,

pro qua pensio soluitur, tradita censetur. c.cum uenisset.9.de restitutione spoliator.

XIIII. Regula: Si uis fiat ei qui in possessionem missus est, datur eo nomine actio: de qua M.I.C.lib.7.cap.19. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi cum ob latitantem debitorem creditor in possessionem bonorum eius missus esset, debitor cautionem offerat iudicio sisti & iudicatum solui. c.1.de dolo & contumacia. Altera exceptio uidetur: Nisi misso tale crimen obijciatur, quo probato possessione esset priuandus. Sed hæc exceptio reprobatur c.accedens.23.de accusation.

XV. Regula: In interdicto Vti poßidetis utroque probante, obtinet is qui antiquiorem possessionem probat titulo maximè iustificatam, uel meliores probationes respectu possessionis adduxit. c.licet causam.9.de probationibus.

XVI. Regula: Interdicto Vnde ui agitur ad possessionem ui occupatam restituendam, per ea quæ proposita sunt M.I.C.lib.7.cap.23.quæst.2.& quæst.4.in prin. Cuius exceptio prima hæc uidetur: Nisi quis suam rem uel sibi debitam ui occupauerit. Quæ tamen reprobatur c.super spoliatione.4.de ordine cognition. Concordat M.I.C.d.cap.23.quæst.8.reg.9. Planè admittitur, si actor in eam exceptionem consenserit, ita, ut si reus eam probasset, ei cederet. c.1.de restitut.spoliatorum.

Altera exceptio est: Nisi reus ab actore prior fuerit deiectus, isq; uim ui repulerit. d.c.4. Concordant ea quæ habentur M.I.C. d.quæst.4. except. 12. ubi de ea uide plura. Tertia exceptio est: Nisi actor antea clam possessionem reo absente occupasset. c.olim causam.12. de restitut. spoliatorum. Quarta exceptio uidetur: Nisi deiectus uitiosè possessionem fuerat nactus. Sed reprobatur c.in literis.5.d.tt. Planè admittitur exceptio proposita, si præsumptio iuris sit cõtra actorẽ impropriетatis, quòd actor iniustè, reus iustè possederit. c. ultim.eod.tt.in 6. Quinta exceptio uidetur: Nisi proprietatis causa in iudicium deducta sit. Sed reprobatur c.pastoralis.5. de causa possessionis & proprietatis. l.18. §.fin.ff.de ui & ui armata. Planè admittitur exceptio proposita, si in causa proprietatis conclusum sit. d.c.5. Quæ tamen distinctio recipit replicationem hanc: Nisi iusta subsit causa, d.c.5. uers. nisi iudex qui de causa. Sexta exceptio est: Nisi actor antea non possederit. c.olim. 27. de restitut. spoliat. Septima exceptio est: Nisi actor antea rem, de cuius possessione se deiectum dicit, spontè resignauerit. c.accepta.3. & c.audita. 4.eod.tt. Huius replicatio est: Nisi post deiectionem demum resignauerit. hoc enim casu resignatio præsumitur metus causa facta: ideoq; actori nõ obest. c.sollicitè.2.eod.tt. Octaua exceptio uidetur:

tur: Nisi actor crimen aliquod commisisse dicatur. Sed reprobatur c.item cum quis.6.eod.tt. Nona exceptio est: Nisi magistratus subditum deiecerit. Quæ exceptio ipso quidem iure subsistit: sed eius replicatio est: Nisi non seruato iuris ordine deiecerit.c.conquerente.7.de restitut.spoliat. Decima exceptio est: Nisi reus restituere propter inopiam non posit.c.olim.16.eod.tt. Vndecima exceptio est: Nisi deiectus sit restitutus. Huius replicatio est: Nisi non plenè fuerit restitutus. c.Pisanis. 19. eod.tt. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.quæst.4.

XVII. Regula: Interdictum Vnde ui non competit contra alium, quàm qui ui deiecit. c.cum ad sedem.15.de restitut.spoliator. Huius exceptio prima uidetur: Nisi alius rem possideat. Sed reprobatur M.I.C.d.cap.23.quæst.6.except.7. Admittitur tamen, si alius sciens rem ui occupatam receperit. c.sæpe contingit.18.de restitut.spoliat. Plures exceptiones uide M.I.C.d.quæst.6.

XVIII. Regula: In interdictum Vnde ui uenit res cum fructibus, damno quod sensit deiectus, & omnis causa.c.grauis.11.de restitut.spoliat.3.q.1.c.episcopi si à proprijs.& c.redintegranda. Plura de hac regula uide M.I.C.d.capite 23.quæst.8. reg.1.

XIX. Regula: De fructibus restituendis specialiter

cialiter etiam cauetur tum d.c.11. tum etiam M.I. C.d.quæst.8.reg.4.

XX.Regula: Cõstitutionibus principum, reus tam rem, quàm eius æstimationem restituere tenetur.1.q.4.c.ult. l.7.& l.10.C.unde ui.Instit.de interdictis.§.sed ex constitutionibus.

XXI.Regula: Ad fine remedium interdicti Vnde ui est, condictio ex lege, si post appellationem quid sit innouatum.c.bonæ memoriæ.51.de appellationibus. De qua re uide s̃.lib.2.cap.18.quæst.7. reg.13.

XXII.Regula: Ad fine item remedium est, exceptio spolij: de qua uide s̃.li.2.cap.9.excep.4.

XXIII.Regula: Ad fine quoq; remedium est c.redintegranda.3.q.1.c.redintegranda.

XXIIII.Regula: De differentia precarij & precariarum cauetur c.ult.de precarijs. ubi dicitur, quŏd precarium mutata uoluntate concedentis, uel eius cui concedens alienauit, reuocari potest: precariæ uerò non item.

XXV.Regula: Soluitur item precarium morte eius qui precario rogauit. d.c.ult. uers.soluitur quoq;.

XXVI.Regula: Solui quoq; uidetur precarium morte concedentis. Sed hæc causa reprobatur d.c.ult. uers.non etiam concedentis. Plura de precario uide s̃.lib.3.cap.12.reg.17.& 18. Hæc de posses-

possessione sint dicta: de qua tamen uide plura M. I. C. lib. 7.

DE VSVFRVCTV.

XXVII. Regula: Vsusfructus in ijs reb. quæ usu consumuntur, constitui non potest. extrauag. Ioann. XXII. ad conditorem. 3. §. quod autem quo ad res. de uerb. signif. De qua re uide plura M. I. C. lib. 7. cap. 26. quæst. 4. except. 2.

XXVIII. Regula: De cautione ab usufructuario præstanda cauetur c. ult. de pignoribus. De qua uide plura M I. C. d. lib. 7. cap. 31. Plura de usufructu uide M. I. C. d. lib. 7. cap. 26. & deinceps.

DE REBVS SACRIS, SANctis & religiosis.

XXIX. Regula: Locus ad hospitalitatis usum deputatus religiosus efficitur. c. ad hæc. 4. de religiosis domibus.

XXX. Regula: Locus in quem mortuus illatus est, religiosus efficitur, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 8. capite 13. de loco religioso, quæst. 2. in prin. Cuius exceptio est: Nisi hæreticus eò sit illatus. c. quicunq; 2. in prin. uers. & locus ille. de hæreticis, in 6. Plures huiusmodi exceptiones uide M. I. C. d. quæst. 2.

XXXI. Regula: Res sacra uel religiosa alienari, obligari, uel ciuilibus usibus commodari non potest. d. c. 4. & 12. q. 2. c. nulli. c. prædia. item De

reg.

reg. iuris, in 6. c. semel. 51. Concordat item M.I.C. lib. 8. cap. 13. de rebus sacris, quæst. 3. reg. 2. Plura de hisce rebus uide d. cap. 13.

DE REBVS CVM ALIO communibus.

XXXII. Regula: In re communi potior est conditio prohibentis. c. in re communi. 56. de reg. iuris, in 6. Plura de hac regula uide M.I.C. lib. 8. cap. 24. de rebus cum alio communibus, reg. 1.

DE NOVI OPERIS nunciatione.

XXXIII. Regula: Noui operis nunciatio remittitur, si is cui nunciatum est, cautionem præstet de opere, si non iure fuerit ædificatum, demoliendo. Quæ regula approbatur M.I.C. libro 8. cap. 26. quæst. 9. causa 7. in prin. & cap. 27. actione 2. quæst. 1. except. 2. Cuius exceptio est: Nisi in cõtinenti uel intra tres menses probari poßit, non iure ædificari. c. penult. & ult. de noui operis nũciatione. Plures exceptiones uide M.I.C. d. causa 7.

XXXIIII. Regula: Si quis contempta noui operis nũciatione, opus fecerit: illud destruere cogitur. c. 1. cum c. sequente. d. tt. & l. 20. in princ. ff. eod. tt. Huius exceptio prima uidetur: Nisi iure opus factum sit. Sed reprobatur d. c. 1. cum sequente. Concordat M.I.C. lib. 8. cap. 27. actione 2. quæst. 1. except. 3. Altera exceptio est: Nisi cautum sit

nuncianti de opere, si non iure fuerit ædificatum, demoliendo. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur s.reg.proxim. Tertiam exceptionem uide M.I.C. d.quæst.1. except.1.

DE CENSIBVS.
Cap. IIII.

INter rerum iura numerari etiam possunt census, quos quis in re aliena habet. de quo in hoc capite dicetur.

I. CAVSAE EX QVIBVS debetur census.

I.Causa: Si census in prædio alicuius constitutus sit per legatum, indictionem uel similem aliquem modum: debetur. Cuius causæ siue regulæ exceptio est: Nisi ecclesiæ census sit impositus.c.scientes.3.c.prohibemus.7.c.cum clerici.11.de censibus. c.præterea.23.de iure patronatus. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi in fundatione ecclesiæ consensu episcopi census ei sit impositus. d.c.23.uers.præter antiquos. c.significauit.13.§.quocirca.de censibus. Huius replicationis duplicatio est: Nisi uetus census postea sit auctus.d.c.prohibemus.7.uers.nec ueteres. & c.grauis.15.de censibus. Altera replicatio est: Nisi episcopus remittendo ecclesiæ iura episcopalia censum ei imposuerit.

c.con-

c.constitutus.6.de religiosis domib. Tertia replicatio uidetur: Nisi episcopus ecclesiam à laicis occupatam illis eripuerit. Sed reprobatur c.ecclesijs.9.de censibus. Quarta replicatio uidetur: Nisi iusiurandum de persoluendo censu præstitum sit. Sed reprobatur c.significauit.13. & c.grauis.15. eod.tt. Quinta replicatio est: Nisi authoritas superioris intercesserit. c præterea.8.uers.si pontificis.d.tt. Huius duplicatio est: Nisi nulla iusta causa subsit.d.c.significauit.13.§.fin. Accedit glossa in c.prohibemus.7.in uerbo Census, in fine.

II.Regula: Si multis annis census sint persoluti, debentur ex præscriptione. Cuius exceptio est: Nisi clericus sine authoritate superioris ex reditibus ecclesiæ censum persoluerit.d.c.præterea.8. & c.cum clerici.11.de censibus.

II. QVID ET QVANTVM debeatur?

I.Regula: Ne ratione census plus debito exigatur, cauetur per ea quæ proposita sunt s̃.capite 1. reg.4.

II.Regula: Si cum procuratio in singulas personas annua esset imposita, personarum numerus sit auctus, ut inde grauetur ecclesia soluens: officio iudicis ei succurritur.c.quanto.16.de censibus.

III.Regula: Si ad diuersas mẽsuras soluitur census, minorem soluẽdo liberatur.c.ex parte.18.d.tt.

IIII.Re-

IIII. Regula: Soluendi sunt census in antiqua moneta, in qua sunt instituti. c. penult. de censibus. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi solutio alterius monetæ sit præscripta. c. olim. 20. d. tt. Altera exceptio est: Nisi antiqua moneta in usu esse desierit: tunc enim æstimatio eius persoluenda. d. c. penult. in fine.

III. ADIVNCTA SEV OFficium exigentis.

Petens censum causam exprimere debet, ex qua debeatur. c. peruenit. 5. de censibus. Hæc de rerum iure sint dicta: de quo tamen uide plura M. I. C. lib. 7 & 8. Sequitur nunc de actionum iure, puta testamentorum, successionum ab intestato, legatorum, donationum, contractuum, delictorum, exceptionum, liberationum, ac restitutionum.

DE CAVSIS IVRIS LVcratiuis, & conditionibus.

Cap. V.

PRima regula: Testamentum unde dictum, definitur 13. q. 2. c. placuit. §. uel ut quidam. uers. unde & testam.

II. Regula: Testamentum pupillare paterni testamenti pars est. c. 1. §. fin. in fine. de testamentis, in 6. Concordat M. I. C. lib. 9. cap. 2. quæst. 4. reg. 2.

III. Regula, De executoribus testamenti: quatenus

tenus unus sine altero exequi poßit, definitur c. ult. §. fin. d. tt. Item, quatenus illis cessantibus episcopus loci exequi poßit, uide J. reg. 19. except. 8. in fine.

IIII. Regula: De ratione ab executoribus testamenti reddenda cauetur Clement. 1. eod. tt.

V. Regula: Regulariter quidem ex testamento hæreditas peti potest, ac legata debentur. 13. q. 2. c. ultima, in prin. c. placuit. §. uel ut quidam. Nouell. 22. §. atq; hoc primum. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi testator fuerit furiosus, uel non compos mentis. c. ult. §. quia uerò pars. de succeßionib. ab intestato. l. 2. & l. 17. qui testam. facere poß. Altera exceptio est: Nisi testator seruus fuerit. 13. q. 2. c. ultima. uers. quod de libero, cum c. sequente. Concordat M. I. C. lib. 9. cap. 5. except. 17. Tertia exceptio est: Nisi testator monachus fuerit. c. quia ingredientibus. 2. de testamentis. Concordant ea quæ proposita sunt J. lib. 3. cap. 6. reg. 5. except. 2. ubi etiam propositæ exceptionis aliquot replicationes annotantur. Quarta exceptio: Nisi testator manifestus fuerit usurarius. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur c. 2. §. penult. & ult. de usuris, in 6. Quinta exceptio est: Nisi non septem testes testamenti factioni interfuerint. Quæ exceptio approbata iure ciuili M. I. C. lib. 9. cap. 7. in prin. mutari ac reprobari uidetur c. cum esses.

10. &

10.& c.relatum.11.de testamẽtis. Vbi duo uel tres testes sufficere dicuntur. Sexta exceptio est: Nisi hermaphroditus testis in testamento sit adhibitus. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur 4.q.2. c.ult.§.hermaphroditus. l.15.ff.de testibus. Septima exceptio est: Nisi episcopus uel clericus de rebus ecclesiæ uel tempore clericatus adquisitis sit testatus. c.1.c.cum in officijs.7.& c.ad hæc. 8.in prin.de testamentis. Cuius replicatio est: Nisi non intuitu ecclesiæ, sed personæ propriæ respectu quid illi sit alienatum.c.quia nos.9.eod.tt. Plura de exceptione proposita uide s̃.lib.3. capite 6. reg.5.except.1. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.libro 9.cap.5.cum capp. sequentibus. Planè iam dictarum aliarumq; similium exceptionum replicatio generalis uidetur: Nisi in eum casum deuenerit testamentum, quo ab initio potuit subsistere. Sed reprobatur c.non firmatur.18.de reg.iuris, in 6.l.20.& l.pen.ff.eod.tt. Plures replicationes generales uide M.I.C.d. lib.9. cap.15.cum sequente.

VI. Regula: Testamento deficiente, succeditur ab intestato à liberis, parentibus & transuersalibus cognatis: ut M.I.C.lib.10.est ostensum. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi transuersales ultra sextum gradum defuncto sint cognati.35.q.5.c. ult.§.successionis. Concordat d.lib.10.cap.5.reg.1.

except.6. ubi huius exceptionis duæ annotantur replicationes. Altera exceptio est: Nisi hæres hæreditati renūciauerit. Quæ exceptio approbatur M.I.C. d.lib.10.cap.9.except.14. in prin. Cuius replicatio prima est: Nisi futuræ hæreditati nondum sibi delatæ renunciauerit. Quæ replicatio approbatur d.except.14.repl.9.in prin. & d.lib.10. cap.6.except.5. Cuius duplicatio est: Nisi præstito iureiurando futuræ hæreditati renunciauerit. c. quamuis.2.de pactis, in 6. Cuius triplicationes uide M.I.R.lib.4.cap.6.post reg.9.except.3.repl.1.duplic.2. Plures replicationes uide d.except.14.

VII. Regula: De ratione numeri graduum cognationum, quare usq; ad sextum gradum numerentur, cauetur 35.q.4.in prin.cum c.sequente. & q.5.c.ult.§.succeßionis.

VIII. Regula, De modo numerandi gradus cognationis. Hic alius est iure pontificio, alius iure ciuili. de qua re dictum s̃.lib.prox.cap.13.except. 1.repl.3. Planè numerationi graduum, quæ habetur 35.q.5.c.ult.concordant ea quæ habentur M.I. C.lib.10.cap.7.quæst.5.

IX. Regula: Iure ciuili gradus adfinitatis nulli sunt. L.4.§.gradus.ff.de gradibus & adfinibus. Secus de iure pōtificio: de qua re dictum s̃.d.cap. 13.except.1.repl.2.

X. Regula, De generibus adfinium, proposita est

est suprà d.exceptione 2.in principio.

XI.Regula:Generi & nurus,soceri & socrus appellatio ex sponsalib.adquiritur.27.q.2.c.egressus.§.fin.& c.priusquã.uers.sicut etiã eos. Cõcordat M.I.C.lib.10.cap.7.de adfinib.q.5.§.de sponsi.

XII.Regula, De fratre & sorore uxoris:quo nomine appelletur,disseritur 35.q.5.c.quod autẽ.

XIII. Regula, De uiri fratre & sorore: quo nomine appelletur,cauetur d.c.quod autem.§.mariti frater. & §.uiri soror. Concordat l.4. §.uiri frater.ff.de gradib.& adfin.

XIIII.Regula, De duorum fratrum uxoribus:quo nomine appellentur,cauetur d.c.quod autem.§.duorum autem.

XV.Regula:De sororis uiro,& fratre uxoris cauetur d.c.quod autem.§.fin.

XVI.Regula:Ecclesia clericis succedit,per ea quæ proposita sunt s̄.lib.3.cap.6.reg.6.

XVII.Regula:Filius exhæredatus uel præteritus de inofficioso querelam habet, per ea quæ habentur M.I.C.lib.11.cap.4.quæst.2.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi ex iusta causa sit exhæredatus. Quæ exceptio approbatur d.quæst.2.except.17.in princ. Cuius replicatio est; Nisi filius post perpetratum delictum, ob quod exhæredari meruit,monasticam uitam elegerit. 19.q.3.c.ult.in prin.Nouell.123.§.nullam autem. Plures replica-

tiones uide d.except.17. Altera exceptio est: Nisi in testamento pupillari uel furiosi, quod pater ei fecit, exhæredatus sit uel præteritus. c.1.§.fin. de testamentis, in 6. Concordat M.I.C.d.quæst.2.except.24. Tertia exceptio est: Nisi actori aliud competat remedium, quo portionem debitam consequi poßit. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.quæst.2.except.30. Cuius replicatio est: Nisi quartam Trebellianicam deduxerit, uel deducere poßit: hoc enim casu nihilominus legitimam deducere potest. c.Raynutius.16.§.in eo uerò & §.quia uerò pater item. c.Raynaldus.18. de testamentis. Quarta exceptio est: Nisi actor legitimam sit consecutus. Quæ exceptio approbatur M.I.C.lib.11.cap.5.in prin. Cuius replicatio prima est: Nisi in legitima sit grauatus ad eam alij restituendam. d.c.Raynutius.16. in prin. & d.§.quia uerò pater. Distinguitur M.I.C.d.cap.5.repl.5. Planè iure nouo, quidquid ad grauandum actorem in legitima adiectum est, ipso iure pro non adiecto habetur. d.§.quia uerò pater. & d.c.Raynaldus.18. Plures replicationes uide M.I.C.d.cap.5. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.q.2.

DE LEGATIS ET FIDEIcommißsis.

XVIII. Regula: Hæres uel alius rogatus rem legatam alienare prohibetur M.I.C.lib.12.cap.3.

reg.2.

reg.2.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi rogatus quartam ex lege Falcidia uel tanquam legitimam suam ex bonis retineat: pro ea enim parte ualet alienatio. c.Raynaldus.18. de testamentis. Plures exceptiones uide d.reg.2.

XIX.Regula: Legata & fideicommissa relicta regulariter debentur.16.q.1.c.admonere.c.consideratio. item c.Raynutius.16. §.in eo autem. de testamentis. Concordat s.reg.5.in prin.& M.I.C. lib.12.cap.3.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi filiusfamiliâs legauerit. c.licet.4.§.fin. de sepulturis,in 6.l.1.§.fin.ff.de leg.3. Huius replicatio prima est: Nisi consensu patris legauerit.d.§.fin. Altera replicatio est: Nisi rem castrensis, uel quasi castrensis peculij legauerit.d.§.fin. Concordat M.I. C.d.cap.3.except.3. repl.2. Aliam replicationem uide M.I.C.d.except.3.repl.1. Altera exceptio uidetur: Nisi ab ecclesia legatum sit relictum. Sed reprobatur 12.q.3. c.penult.§.fin. Tertia exceptio est: Nisi res ecclesiæ legata sit. c.filius noster.5.de testamentis. Quarta exceptio est; Nisi quis ecclesiæ plus quàm uni filiorum legauerit.13.q.2.c.placuit.§.sed non uidetur.c.si quis irascitur. Quinta exceptio uidetur: Nisi non solennibus uerbis sit legatum. Quæ tamen exceptio reprobatur c.indicante.4. de testamentis. Concordat M.I.C.lib. 12.cap.6.except.74. Sexta exceptio est: Nisi quis

legatum uel aliam dispositionem ultimam in alterius uoluntatem contulerit. Hæc exceptio reprobatur c.cum tibi.13.de testamẽtis. Approbatur M.I.C.d.cap.6.except.80. Septima exceptio est: Nisi impoßibile sit id quod legatum est.c.nemo potest.6.de reg.iur.in 6. Concordat M.I.C.d.cap.6.except.93. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.lib.12.cap.3.& deinceps. Planè istarũ exceptionũ replicatio generalis uidetur: Nisi res in eum casum reciderit, quo ab initio legatũ consistere potuit. Sed reprobatur c.nõ firmatur.18.de reg.iuris, in 6. Concordat M.I.C.d.lib.12.cap.6.in fine, repl.1. Plures eiusmodi replicationes generales uide d.cap.6. Porrò exceptiones iam enumeratæ, & si quæ sunt similes, ex ijs quæ legato insunt sumũtur. Supersunt nonnullæ exceptiones desumptæ ex consequentib.legatum: de quibus sequitur. Octaua exceptio: Nisi legatarius iussa testatoris nõ fecerit.c.si hæredes.6.de testamẽtis. Concordat M.I.C.d.lib.12.cap.8.causa 15.in prin.ubi subijciũtur huius exceptionis aliquot replicationes. Sanè si ecclesiæ legatum relictum sit, & rogatus iussa testatoris intra annum nõ exequatur: executio ad episcopum loci deuoluitur. c.nos quidem.3. c.tua nobis.17.& c.penult.de testamentis. Nona exceptio est: Nisi rogatus restituere hæreditatem, si sine liberis decesserit: in monasterium sit ingressus,

ac monachus factus. c. in præsentia. 8. de probationib. Alias huiusmodi exceptiones, ex consequentibus legatum desumptas, uide M.I.C.d.lib.12.cap.7. cum quinq; capp. sequentib. Hæc de 19. regula.

XX. Regula: Si in actione legatorum aliud actum, aliud dictum uel scriptum sit: præferenda est uoluntas scripto uel dicto. c. intelligentia. 6. c. propterea. 8. & c. in his. 15. §. considerantes. de uerb. signif. Concordat M.I.C. lib. 13. cap. 9. reg. 8.

XXI. Regula: Ex legatis & fideicommißis rogatus detrahet quartam ex lege Falcidia uel Trebellianicam. c. Raynutius. 16. §. in eo uerò. de testamentis. & M.I.C. lib. 13. cap. 15. in prin. in quam ei computantur fructus percepti. d. §. in eo uerò. Concordat M.I.C. lib. 13. cap. 16. quæst. 5. reg. 1. except. 2. Huius regulæ exceptio est: Nisi directa sit substitutio, non fideicommissaria. c. 1. de testamentis, in 6. In dubio autem substitutio præsumitur directa, non fideicommissaria. d. c. 1. uers. cum in substitutionibus. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C. d. cap. 15.

XXII. Regula: Negans ecclesiæ legatum relictum restituere excommunicatur. 13. q. 2. c. qui oblationes, cum duob. cc. sequentibus.

DE CONDITIONIBVS ET legatis conditionalibus.

XXIII. Regula: Si factum uel datum sit, aut

euenerit id quod in conditione continetur: impleta dicitur conditio, & inde oritur actio. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi cũ sub pluribus conditionibus quid legatum uel contractum, alióue modo dispositum esset, non omnes conditiones extiterint. Instit. de hæredib. instituendis. §. penult. *Cuius exemplum habetur c. olim. 25. de rescriptis. Huius replicatio prima est: Nisi non coniunctim, sed disiunctim plures conditiones sint adiectæ: hoc enim casu uel unam ex ijs extitisse sufficit.* c. inter cæteras. 4. eod. tit. c. in alternatiuis. 70. de reg. iur. in 6. *Concordat* M. I. C. lib. 14. cap. 1. quæst. 3. except. 11. repl. 1. *Altera exceptio est: Nisi alio modo, uel ex alia causa, quàm conditio concepta est, ea extiterit. Quæ exceptio approbatur exemplo* c. susceptam. 6. de rescriptis, in 6. *Concordat* M. I. C. d. quæst. 3. excep. 14. *ubi huius exceptionis aliquot subijciuntur replicationes. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide* M. I. C. d. quæst. 3.

XXIIII. *Regula: Si non euenerit quod in conditione continetur, defecisse dicitur conditio, & exinde actio denegatur.* M. I. C. lib. 14. cap. 2. in prin. *Cuius exceptio prima est: Nisi non stet per actorem, quo minus conditio impleatur.* c. imputari. 41. & c. cum non stat. 66. de reg. iur. in 6. *Plura de hac exceptione uide* M. I. C. de cap. 2. except. 80. *Sed & plures exceptiones uide* d. cap. 2.

XXV. Re-

XXV. Regula: Conditio hæc, Si facere non poßit: intelligitur tã de iure quàm de facto. c. sciscitatus. 13. de rescriptis. l. filius. 15. ff. de condit. & demonstr. Plura de conditionibus uide M. I. C. d. cap. 1. 2. & 3.

DE DONATIONIBVS.

XXVI. Regula: Ex donatione proficiscitur actio ad rem donatam tradendam, & exceptio ad eã retinẽdam. M. I. C. lib. 14. cap. 14. in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi nõ dominus rem alienam donauerit, uel prælatus rem ecclesiæ. c. fraternitatem. 2. de donationib. Concordant ea quæ proposita sunt s̃. lib. 3. cap. 12. reg. 11. Altera exceptio uidetur: Nisi traditio non sit secuta. Sed reprobatur c. 1. de donationib. & M. I. C. d. cap. 14. except. 33. §. iure autem nouo. Vbi de hac exceptione uide plura. Tertia exceptio est: Nisi conditio donationis defecerit, uel causa non sit secuta. M. I. C. d. cap. 14. except. 36. Cuius replicatio est: Nisi ecclesiæ sub conditione uel modo sit donatum. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c. uerum. 4. de conditionibus adpositis. Plures replicationes uide M. I. C. d. except. 36. Quarta exceptio est: Nisi donatarius in donatorem fuerit ingratus. c. ultim. de donationib. Concordat M. I. C. d. cap. 14. excep. 38. Cuius replicatio est: Nisi donator in uita sua actionem de reuocanda ob ingratitudinem dona-

tione

tione non mouerit: hoc enim casu ipsius hæres reuocare non potest. d.c. ult. §. fin. Concordat M.I.C. *d. except. 38. replic. 4. Sed & plures replicationes uide d. except. 38. & plures exceptiones d. cap. 14.*

XXVII. *Regula: In donationibus plenißima sit interpretatio. Ideoq; clausula onerosa post multas donationes adposita proximam tantum donationem respicit. c. cum dilecti. 6. de donationib.*

XXVIII. *Regula: In re dubia nemo plus iuris uidetur donasse quàm habet. c. pastoralis. 7. eod. tt.*

XXIX. *Regula: Si quis immodicam fecerit donationem, competit liberis donatoris actio uel exceptio ad præstandam seu deducendam uel supplendam legitimam. c. Raynutius. 16. §. dictus uerò iudex. & §. cum autem coram. de testamentis. De qua actione uide* M.I.C. *lib. 14. cap. 16.*

XXX. *Regula: Donatio inter maritum & uxorem constante matrimonio facta non ualet. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c. ult. in prin.* Concordat M.I.C. *libro 14. cap. 20. in prin. Huius exceptio prima est: Nisi donans nõ fiat pauperior, nec accipiens locupletior. d. c. ult. in prin.* Concordat M.I.C. *d. cap. 20. except. 9. ubi de hac exceptione uide plura. Altera exceptio est: Nisi donator dum uixit, donationem non reuocauerit. d. c. ult. uers. nisi donatoris obitu. Concordat*

d. cap. 20.

d.cap.20.except.39.in prin. Cuius tamen replicatio prima est: Nisi donatorē pœnituerit tacitè uel expreßè.d.c.ult.uers.quæ tamen penitus. De qua re uide plura d.except.39.repl.8. Altera replicatio est: Nisi donatarius ante donatorem decesserit.d.c.ult.uers.uel qui donatum. De qua re uide plura d.except.39.repl.14. Sed & plures replicationes uide d.except.39.& plures exceptiones d.cap.20. Hæc de causis iuris lucratiuis:de quibus tamen uide plura M.I.C.lib.9.cum quinque libris sequentibus.

DE OBLIGATIONIBVS & actionibus in genere. Cap. VI.

PRima regula:Ex contractu & quasi contractu,maleficio et quasi maleficio regulariter oritur obligatio simul & actio, per ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.1.diuis.3. Cuius regulæ exceptio prima hæc est:Nisi iussu magistratus fecerit.c.quod quis.24.de regulis iuris,in 6.l.127.§.fin.ff.eod.tt. Altera exceptio est: Nisi sciente & consentiente aduersario fecerit. c.scienti.27. d.tt. in 6. Concordat M.I.C.d.lib.15. cap.2. except.14. Tertia exceptio est:Nisi metus causa fecerit, Vide J. Plures huiusmodi exceptiones uide M. I. C. d.cap.2.

II.Re-

II. Regula: An actio iure diuino sit permissa, disseritur 14.q.1. in prin. & 23. q.4. ubi uindicta prohibetur: de qua re annotatum quoq; s. libro 1. cap.8. quæst.2. reg.3. Contrarium tamen concluditur d.q.1.c.1. §.fin. cum duob.cc. sequentibus.

III. Regula: Filiosfamiliâs regulariter non competit actio sine patris consensu, per ea quæ habentur M.I.C.d.lib.15.cap.4.reg.1. in prin. Cuius exceptio hæc est: Nisi causa sit spiritualis. c.ult. §.fin. de iudicijs, in 6. Plures huiusmodi exceptiones uide d.reg.1.

IIII. Regula: Actio litigiosa cedi ac emi prohibetur c.ult. §.cum igitur. de alienat. iudicij mutandi causa facta. Concordat M.I.C. d.cap.4. reg.6. except.2. repl.4. Vbi huius regulæ aliquot subijciuntur exceptiones.

V. Regula: Clericis & monachis uidetur actio deneganda. 14.q.1. in prin. cum c. sequēte, in prin. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi de damno uitando, non de lucro captando agant. d.q.1.c.1.§. his ita. Altera exceptio est: Nisi non suo, sed alterius uel ecclesiæ nomine agant. d.c.1. §. aliud est, usq; ad §.fin.

VI. Regula: Excommunicato non datur actio. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ proposita sunt s. lib.2. cap.9. de excommunicat. exceptione.

VII. Re-

VII.Regula: Pater pro filio non tenetur,neq; conueniri potest. c.ult.de delictis puEror. item 1. q.4.c.Iudæi,in fine. Concordat M.I.C.lib.15.cap. 5.reg.4.exemplo 8.

VIII.Regula: Nec ex facto alterius alius conueniri potest, per ea quæ habentur d.reg.4. in prin. Cuius regulæ exceptio prima est: Nisi alius factum alterius ratum habuerit. c.cum quis absq;. 23.de sentent.excomm. in 6. c.ratihabitionem.10. de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.reg.4.except.13. Cuius exceptionis replicatio est: Nisi nomine ratumhabentis non sit gestum: tunc enim ratihabitio ei non nocet. d.c.23.§.fin. & c.ratum.9. de reg.iuris,in 6. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi iure represaliarum incola pro incola conueniatur. Cuius replicatio est in personis & rebus ecclesiasticis,contra quas represaliæ concedi uel extendi non possunt. c.unico,de iniurijs, in 6. Plures exceptiones propositæ regulæ uide M.I. C.d.reg.4. Sed & exempla contraria isti regulæ uide 1.q.4.c.ecclesia quæ.

IX.Regula: Excommunicatus quamuis agere non poßit,conueniri tamen potest.c.intelleximus. 7.de iudicijs.

X.Regula: Successori ecclesiastico non præiudicat factum prædecessoris.c.2.de præscriptionib. Cuius exceptio est: Nisi in rē ecclesiæ sit uersum.

Nam

Nam successor in beneficio ecclesiastico conueniri potest ex contractu à prædecessore suo in rem ecclesiæ inito.c.1.de solutionibus.

XI. Regula: *Spoliatus conueniri non potest, antequam restituatur. Quæ regula approbatur simul & distinguitur per ea quæ habentur s̃.lib. 2.cap.9.de exceptione spolij.*

XII. Regula: *Per procuratorem quis factum in iudicio proponere prohibetur c.pastoralis.14. de iudicijs. Cõtradicit M.I.C.lib.15.cap.5.per quos competat actio,reg.1.*

XIII. Regula: *Solutio census debet fieri in antiqua moneta,nisi alia moneta sit præscripta.de qua re uide s̃.cap.4.quæst.2.reg.4.*

XIIII. Regula: *Si census annui diuersis mensuris soluti sunt,in minori mensura debentur. c.ex parte.18.de censibus.*

XV. Regula: *Si antiqua moneta,in qua annuũ solui debet, in usu esse desijt: æstimatio eius debetur.c.penult.in fine.de censibus.*

XVI. Regula: *Si quis plus petierit,punitur.c. unico,de plus petitionibus. Concordat M.I.C.lib. 15.cap.6.reg.9.*

XVII. Regula: *Si genus debeatur, uel unum ex duobus,regulariter electio est debitoris.c.in alternatiuis.70. de reg.iuris, in 6. De qua re uide plura M.I.C.lib.16.cap.6.reg.4.*

XVIII. Re-

XVIII. Regula: Vsuræ debentur ex mora. Quæ regula approbatur M.I.C. lib.15. capite 7. quæst.1.causa 2.in prin.Cuius exceptio prima est: Nisi non reus,sed alius moram fecerit:nam reo alterius mora non nocet. c.mora.25. de reg.iuris, in 6. De qua re uide plura d.causa 2.except.3. Altera exceptio est:Nisi reus interpellatus exceptione se tueri potuit.c.non est.60.eod.tt. de qua uide item d.causa 2.except.14. Plura de usuris,quatenus exigi poßint uel non,uide s̄.lib.1.cap.19. item M.I.C. d.cap.7.

XIX.Regula:Ex ui facta in litem iuratur taxatione à iudice facta.c.ult.de his quæ ui metúsue. Concordat M.I.C.lib.15.cap.9.quæst.4.

XX.Regula: Condemnationem minuit compensationis exceptio opposita,per ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.11. in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi depositi actione agatur. c.2.§.sanè depositori. de deposito. Concordat M.I.C.d. cap.11.quæst.3.except.2. Altera exceptio est:Nisi debitum quod opponitur,dubium sit,non liquidum.d.c.2.§.fin. Concordat M.I.C.d.quæst.3.except.26.

XXI.Regula:De temporis præscriptionibus: quatenus actionibus obstent, uide s̄.lib.3.capite 1. reg.19.cum sequente. item cap.9.in prin.reg.2. item M.I.C.libro 15.cap.13.ubi inter alias aduersus

præſcriptionem exceptiones numeratur & hæc: Niſi actio ſemel in iudicium deducta fuerit, uel lis mota. M.I.C.d.cap.13.except.5. Cuius replicatio prima eſt: Niſi ab ultimo die litis quadraginta anni exceſſerint. 16.q.3.c.placuit ut quicunq;.§.hæc de præſcriptionibus.uerſ.ſi per litis. Concordat d. except.5.repl.4. Altera replicatio eſt: Niſi lis non fuerit conteſtata. Quæ replicatio approbatur per ea quæ habentur M.I.C.d.except.5.repl.6.in prin. Cuius duplicatio eſt: Niſi cum reus propter abſentiam, infantiam uel aliam ſimilem cauſam conueniri non poſſet: querela ea de re præſidi uel epiſcopo ſit oblata. d.c.placuit ut. §.is autem cuius res. Concordat d.repl.6.dupl.2. Tertia replicatio eſt: Niſi in integrum reſtitutio in iudicium ſit deducta. hæc enim per hoc non continuatur, ſed continuo quadriennio expirat. Clement.1.de in integr. reſtit. l.Papinianus.21.§.fin.ff.de minor.25. annis. l.6.C.de temp.in integr.reſtit. Plures propoſitæ exceptionis replicationes uide M.I.C.d.except.5. Altera exceptio eſt: Niſi reus fuerit in mala fide. c.poſſeſſor.2.de reg.iuris, in 6. Plura de hac exceptione uide ſ.cap.3.reg.11.replic.2. Tertia exceptio eſt: Niſi titulus à præſcribente non probetur. Quæ replicatio approbatur ſimul & diſtinguitur 16.q.3.c.dilectio.§.poteſt etiam. Plures huiuſmodi exceptiones uide ſ.lib.3. cap.9. reg.2. item

M.I.C.

M.I.C.d.cap.13. Istarum exceptionum replicatio generalis iure ciuile approbata est haec: Nisi quadraginta anni excesserint: haec enim actionem omnem excludit, dictis exceptionibus non obstantib. M.I.C.d.cap.13.in fine. Cui concordat c.ad aures.6.in fine.de praescriptionib. Huius tamen replicationis generalis duplicatio prima est: Nisi procurationem legatus uel nuncius sedis apostolicae petat: huic enim praescriptio ista non obstat.c. accedentes.11.eod.tt. c.cum instantia.17.in prin.de censibus. Altera duplicatio est: Nisi uisitatio eiusq; procuratio per superiorē ab inferiore exigatur. c.cum ex officij.16.d.tt. Tertia duplicatio est: Nisi functiones publicae exigantur. 16.q.3.c.placuit ut. §.fin.cum c.sequente,in prin. Concordat M.I.C.d. cap.13.in fine,dupl.2. Quarta duplicatio est: Nisi decimae, primitiae uel aliae res sacrae petantur. d.c. placuit ut.§.quod si priuatus.§.fin. & d.q.3.c.iubemus. §.sic etiam. item c.causam.7. de praescriptionibus. Quinta duplicatio est: Nisi subditus se à iurisdictione & obediētia sui magistratus subducat. hic enim nulla praescriptione defenditur.c.cū non liceat.12. & c.cum ex officij. 16. de praescriptionibus. Sexta duplicatio est: Nisi liber homo in libertatem uindicetur. d.c.placuit ut.§.penultim. Concordat M.I.C.lib.6.cap.3.causa 9. Plures huiusmodi duplicationes uide M.I.C.d.cap.13.in fin.

Hæc de obligationib. & actionibus in genere sint dicta: de quibus uide plura M.I.C.d.lib.15.

DE CONTRACTIBVS & quasi contractibus. Cap. VII.

PRima regula: Pacta seruanda sunt. c. qualiter. 3. de pactis. Concordant ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.15.in prin. Quæ tamen regula suis exceptionib.non caret. nam Deus quoque frequenter suam mutat sententiam. 22.q.4.c. unusquisque.§.fin.cum c.sequente. & c.non semper. Est igitur propositæ regulæ exceptio prima: Nisi pactum nudum sit. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d.cap.15.except.12.in prin. Cuius replicatio est: Nisi pactum nudum bonæ fidei contractui insit. c.contractus.85.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.except.12.replic.4. Plures replicationes uide d.except.12. Planè iure pontificio exceptio proposita reprobatur c.1.de pactis. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi ui metúsue causa pactum factum sit.c.peruenit.2.de iureiurando.15.q.6.c.1.Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.15.except.16. Tertia exceptio est: Nisi aduersus leges uel contra bonos mores pactum factum sit.c.ult.de pactis.c.cum quidam.12.§.illi uerò.c.sicut ex literis.13.c.tua nos.24.de iureiurando.

do.c.in malis.69.de reg.iuris,in 6. Concordant item ea quae habentur s̃.lib.2.cap.16.reg.9.except. 1.& M.I.C.d.cap.15.except.17. Sed & exemplum eius est, si conuenerit de succedendo prælato in prælaturam.c.accepimus.5.de pactis. Item,si clerici post mortem decedentium maiores sibi pensiones paciscantur.c.cum clerici.6.eod.tt.Quarta exceptio est: Nisi pactum in damnum tertij uergat. c.pleriq;.7.eod.tt. Concordat M.I.C. lib.15. cap.17. aduersus quos ex pacto actio competat, in prin. Quinta exceptio est:Nisi pactum aduersus ecclesiasticam libertatē factum sit. c.sicut nostris. 27.& c.petitio.31.de iureiurando. Sexta exceptio est: Nisi impoßibile quid in pactum sit deductum. c.ult.in fine.de pactis. c.nemo.6.de reg.iuris,in 6. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.cap.15.except.23.Septima exceptio est:Nisi de spiritualibus uel beneficijs ecclesiasticis pactū factum sit.c.cum pridē.4.& c.ult.de pactis.c.super eo.7.de transactionib. Concordant ea quæ habentur s̃.lib.3.cap. 11.reg.115.cum sequentib. Sed & plura de hac exceptione uide M.I.C. d.cap.15.except.33. Octaua exceptio: Nisi conditio pacti uel contractus defecerit. c.peruenit.3.& c.sicut.29.in fine.de iureiurando. Vide plura de hac exceptione M.I.C. d. cap.15.except.42.Nona exceptio uidetur:Nisi instrumentū contractus sit amissum.Sed reprobatur

c.cum olim.12.de priuilegijs. Concordat M.I.C.d. cap.15.except.48. Decima exceptio uidetur: Nisi paciscētem pacti statim pœnituerit. Sed reprobatur c.quod semel.21.de reg.iuris,in 6. Vndecima exceptio est: Nisi Papa absoluerit à contractu uel iuramento. 15.q.6. c.authoritatem,cum tribus cc. sequentib. Duodecima exceptio: Nisi per promissorem nō stet,quo minus præstet quod promisit.c. imputari.41.de reg.iuris,in 6. c.significante.7.de pignoribus. Concordat M.I.C.lib.16.cap.4.exc.3. Decimatertia exceptio: Nisi aduersa quoque pars fidem non præstet promissis.c.peruenit.3.uers.nec tu.& c.sicut.29.in fine.de iureiurando.c.constitutus.7.de pœnis. Cōcordat s̄.lib.2.cap.ult.excep.4. Decimaquarta exceptio est: Nisi aliquid melius fecerit quàm promisit.d.c.peruenit.3.in prin. Decimaquinta exceptio: Nisi cum quis promisisset se facturum quod peteretur, illicitum quid petatur. c.cum iuramento.4.de homicidio.

De replicationibus præcedentium exceptionum generalibus.

Hactenus propositæ regulæ exceptiones enumerauimus: quarum tamen plures uide s̄.libro 2. cap.16.reg.9.et M.I.C.d.cap.15. Planè istarum exceptionum replicatio generalis prima hæc uidetur: Nisi iusiurandum de pacto seruando sit præstitum. Sed reprobatur c.1.de iureiurando,in 6.c.

non

non est.58.de reg.iuris,in 6. Cuius exemplum habetur c.1. cum c.sequente. c.quanto.18. c.tua nos.24.de iureiurãdo. c.2.§.contractus autem omnes. de rebus ecclesiæ non alienandis,in 6.15.q.6.c.authoritatem. Concordant item ea quæ habentur s. lib.2.cap.16.reg.9.excep.1.& M.I.C.lib.15.cap.15. in fine,repl.1. Planè admittitur replicatio proposita,si iusiurandum seruari poßit sine interitu salutis æternæ. hoc enim casu iusiurandũ est obligatoriũ:potest tamen authoritate Põtificis relaxari. c.si uerò aliquis.8.de iureiurando. De qua re uide s.lib.prox.cap.10.de iureiurando. Altera replicatio est: Nisi authoritate Papæ pactum uel contractus sit confirmatus. c.quoties.2.de pactis.c.1.uers. sed si rem,cum c.sequente. de confirmatione utili. Contradicit M.I.C.d.cap.15.replic.5. Huius replicationis duplicatio prima est: Nisi cum res litigiosa esset,Papa negociũ confirmauerit.d.c.1.in prin. Altera duplicatio est:Nisi contra confirmationem suam Papa postea rescripserit. c.de confirmationibus.2.uers.nisi nouum.de confirmat.utili. Tertia duplicatio est:Nisi per falsi suggestionem confirmatio sit impetrata. d.c.2. uers.aut certum sit. & c.bonæ memoriæ.3.eod.tt. Quarta duplicatio est: Nisi innouatum tantùm sit instrumentum contractus,non confirmatum. c.cum dilecta.4.eod.tt. c.ex parte.13.& c.quia intentionis.29. de priuile-

gijs. Quinta duplicatio est: Nisi Papa regulari confirmauerit administrationem temporalem. c. ad nostram.5.cum c.sequente Porrecta. de confirmatione utili. Sexta duplicatio est: Nisi sententia ipso iure nulla sit confirmata.c.examinata.7.eod. tt. Septima duplicatio uidetur: Nisi uerbum Confirmo, rem confirmatam præcesserit. Sed reprobatur c.uenerabilis.8. eod.tt. Octaua duplicatio uidetur: Nisi uerba hæc, Sicut sine prauitate prouidè facta est: confirmationi sint inserta. Sed reprobatur d.c.8. Hæc de secunda replicatione generali. Tertia replicatio uidetur: Nisi res in eum casum peruenerit, quo ab initio utiliter in contractum deduci potuit. Sed reprobatur c.non firmatur.18.de reg.iuris, in 6. Vide item M.I.C.d.cap.15. in fine. Sed & plures replicationes generales uide M.I.C.d.cap.15.

II. Regula: Ex pacto de non petendo competit exceptio pacti conuenti, si petatur. M.I.C.lib. 15.cap.16.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi ex noua causa agatur. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ad nostram.20.de iureiurando. Altera exceptio est: Nisi aliud petatur quàm pacto comprehensum est. Quæ exceptio approbatur exemplo, quo cum de damno non petendo conuenisset, expensæ petuntur, c.in nostra.8.de iniurijs. Concordat M.I.C.lib.15.cap.18. ubi huius exceptionis

aliquot

aliquot subijciuntur replicationes. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.16.

III.Regula: Ex pœnali stipulatione, si non fiat quod sub pœna promissum est, actio datur ad pœnam petendam, per ea quæ habentur M.I.C. lib. 16.cap.9. de pœnali stipulatione, reg.3. in princ. Cuius exceptio prima est: Nisi matrimonium sub pœna sit promissum. c.gemma.29. de sponsalibus. Altera exceptio est: Nisi pro parte præstitum sit, quod sub pœna promissum est. hoc enim casu pœnalis stipulatio non nisi pro reliqua parte, non in solidum committitur. c.suam.9. de pœnis. Contradicunt ea quæ habentur M.I.C.lib.15.cap.5.reg.5. except.7.repl.6. Plura de regula proposita eiusq; exceptionib. uide M.I.C.d.reg.3.

IIII.Regula: Si debitor pro suo debito rem alienam obligauit, ad eam redimendam ipse eiusq; hæres tenetur. c.ex præsentium.3. de pignoribus. Concordat M.I.C.lib.17.cap.4.quæst.1.causa 4.

V.Regula: Ex cōmodato commodati actio datur ad commodatum reddendum, per ea quæ habentur M.I.C.d.quæst.1.causa 5. Cuius exceptio prima est: Nisi res commodata perierit. M.I.C.d. quæst.1.except.3. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi culpa commodatarij interueniente res perierit. c.1.§.licet.uers.nisi acciderit.de commodato. Huius duplicatio uidetur: Nisi leuißima fue-

rit culpa commodatarij. Sed reprobatur d.c.1.in prin. Concordat M.I.C.d.except.3.replic.3. Plura de replicatione proposita uide d.except.3. repl.2. Altera replicatio est: Nisi conuenerit ut commodatarius omne periculum præstet. d.§.licet. uers. uel interuenerit. l.1.C.de commodato. Tertia replicatio est: Nisi post moram à commodatario factam res perierit.d.§.licet.uers.seu in mora. Concordat M.I.C.lib.24.cap.17.except.7. Plures replicationes uide d.except.3. Altera exceptio est: Nisi usus, cuius gratia res fuerat commodata, non fuerit expletus.d.c.1.§.contra eum.de commodato. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.quæst.1.

VI. Regula: Si commodator usum rei commodatæ intempestiuè auferat commodatario, contraria cōmodati actione tenetur.d.§.contra eum, in fine.l.17.§.sicut.ff.commodati. De qua actione uide plura M.I.C.lib.17.cap.5.

VII. Regula: Depositarius depositum non restituēs depositi actione tenetur. M.I.C.lib.17.cap.7.quæst.2.causa 7.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi depositū perierit.d.causa 7.except.1. Huius replicatio prima est: Nisi depositarius suis rebus saluis depositum amiserit. c.bona fides. 2. in prin.de deposito. Concordat M.I.C. d.except.1. replic.2.dist.1. Altera replicatio est: Nisi deposi-

tarius

tarius deposito se obtulit: hoc enim casu culpam præstat.d.c.2.§.1. Concordat M.I.C.d.repl.2.dist. 4. Tertia replicatio est: Nisi merces interuenit pro re deposita custodienda. nam & hoc casu culpam præstat.d.§.1.uers.uel si quid pro. Concordat M.I.C.d.repl.2.dist.3. Quarta replicatio est: Nisi pactum de culpa præstanda interuenerit.d.c.2.§.pacto uerò. Concordat M.I.C.d.except.1.replic.5. Quinta replicatio est:Nisi post moram res perierit.d.§.pacto uerò.uers.mora. Plura de hac replicatione uide M.I.C.d.except.1.repl.8. Sexta replicatio est: Nisi culpa depositarij res perierit. Quæ replicatio uidetur approbari d.§.pacto uerò.ibi:culpa. Sed contradicit M.I.C.d.replic.2.in prin. Ideoq; replicatio proposita uidetur restringenda ad casum, de quo M.I.C.d.except.1.repl.9. dictum est. Plures replicationes propositæ exceptionis uide d.except.1. Sed & plures exceptiones uide M.I.C.d.causa 7.

VIII.Regula:Vel statim depositum repeti potest.d.c.2.§.sanè depositori. Concordat M.I.C.d. cap.7. quæst.6.reg.1. ubi aliquot subijciuntur exceptiones.

IX. Regula: Ex pignoris contractu regulariter competit actio pignoraticia & hypothecaria ad persequendum pignus,per ea quæ habētur M. I.C.lib.17.cap.16.quæst.3.in prin. Cuius exceptio

prima

prima est: Nisi liber homo pignori sit obligatus. c. lator. 2. de pignoribus. Concordat M.I.C. lib. 17. cap. 11. except. 34. Altera exceptio est: Nisi extraneus possessor rem usuceperit uel præscripserit. 16. q. 3. c. placuit ut. §. præscriptionum. uers. non solum. Concordat M.I.C. lib. 17. cap. 16. quæst. 8. reg. 1. except. 1. Huius exceptionis replicatio est: Nisi alius quàm qui rem usucepit uel præscripsit, conueniatur. huic enim alterius præscriptio non prodest. d. c. placuit ut. §. si uerò ad alium. uers. nec sibi proderit. l. 8. §. sin uerò nullum. C. de præscript. 30. annor. Plures exceptiones uide d. lib. 17. cap. 11. cum duobus capp. sequentibus.

X. Regula: Pactum legis commissoriæ in pignoris contractu probibetur c. significante. 7. de pignoribus. l. 3. C. de pactis pignorum.

XI. Regula: Si eadem res duobus uel pluribus pignori obligata est: is potior est, qui prior est tempore. c. qui prior. 54. de reg. iur. in 6. Concordat M.I.C. lib. 17. cap. 17. in prin.

XII. Regula, De pignoratitia actione, quæ datur debitori ad pignus repetēdum: ex quibus caussis cōpetat, definitur M.I.C. lib. 17. cap. 20. quæst. 1. Quibus connumerari potest, Si creditor uel eius successor ex pignore tātum fructus percepit, quantum est in sorte. Quæ causa approbatur c. cum contra. 6. de pignoribus. c. 1. cum c. sequente. & c.

conque-

conquestus.8. de usuris. Concordat M.I.C.d.cap. 20.quæst.4.reg.3.ubi subijcitur propositæ regulæ exceptio. Sed & plures propositæ causæ exceptiones uide s̃.lib.1.cap.19.quæst.2.causa 6. Quibus adijci potest hæc quoq; exceptio: Nisi debitor iusiurandum præstiterit de non repetendo pignore, nisi sorte soluta.c.ad nostrã.7.de iureiurando.

XIII. Regula: Creditor fructus in sortẽ debet cõputare, ut patet ex ijs quæ s̃.reg.prox.sunt proposita: ubi etiam eius exceptiones sunt annotatæ.

XIIII. Regula: Si modico precio uenditione facta, conuenit ut intra certum tempus rem uenditori liceat oblato precio retrahere: pignus præsumitur in fraudẽ usurarum constitutũ, nõ uenditio. c.ad nostram.5.de empt.& uendit. De qua re uide item M.I.R. lib.2.cap.10. in uerbo Simulatio. Idem dicendũ, si res uendita sit, ut post tẽpus emptor eam recipiat oblato precio maiori, fructib.in sortem computatis.c.illo nos.4.de pignoribus.

XV. Regula: Si uenditor deceptus sit ultra dimidium iusti precij: ualet quidem uẽditio, sed uenditori datur actio, ut restituto precio rem recipiat.c.cum dilecti.3.& c.cum causa.6.de empt.& uendit. Concordat M.I.C.lib.18.cap.3.except.27. distinct.1. Cuius exceptio est: Nisi emptor offerat quod iusto precio deest.d.c.3.& d.c.6. & d.dist.1. repl.1. Plures exceptiones uide d.dist.1.

XVI. Re-

XVI. Regula: Venditor cogi potest, ne carius uendat merces suas transeuntibus, quàm in mercato uendere poßit. c.1. de empt. & uendit.

XVII. Regula: Venditor uitium rei in uendendo indicare tenetur: aliâs empti actione uel redhibitoria tenetur. M.I.C. lib.18. cap.12. quæst.3. in prin. item causa 6. Cuius exceptio est: Nisi emptor uicium sciuit. c. eum qui certus. 31. de reg. iuris, in 6. Concordant ea quæ habentur M.I.C. d. quæst.3. except. gener.10. ubi aliquot subijciuntur replicationes. Sed & plures exceptiones uide d. quæst.3.

XVIII. Regula: Re uendita euicta, emptor regressum habet aduersus uenditorem de præstanda euictione. M.I.C. lib.18. cap.14. quæst.1. causa 1. 7. & 9. Cuius exceptio prima est: Nisi emptor conuentus non denunciauit uenditori, ut defensioni rei adesset. c. ultim. in prin. de empt. & uendit. De qua exceptione uide plura M.I.C. d. quæst.1. except.68. Altera exceptio est: Nisi emptor contumaciter abfuit tempore sententiæ latæ. d. c. ultim. uers. uel contumaciter. Concordat d. q.1. except. 56. & except.58. Tertia exceptio est: Nisi per iniuriam iudicis emptor uictus sit. d. c. ultim. uers. seu per iniuriam. Concordat d. q.1. except.55. Plures exceptiones uide M.I.C. d. quæst.1.

XIX. Regula: Locator conductorem prohi-

bere

bere non potest, quo minus re conducta fruatur. Quod si fecerit, ex conducto tenetur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.19.capite 3.quæst.1.causa 5. in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi res locata usibus domini necessaria sit. c.propter.3. §.uerum. de locato & conducto.l.3.C.eod.tt. Altera exceptio est: Nisi dominus ædes locatas reficere uelit. d.§.uerum.& d.l.3.uers.aut corrigere. Tertia exceptio est: Nisi conductor malè in re conducta sit uersatus. d.§.uerum.uers.qui etiam inde. & d.l.3. uers.aut tu malè. Quarta exceptio est: Nisi conductor non soluerit pensionem. d.§.uerum.uers.uel cum canonem.l.54.§.inter.ff.locati. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.causa 5.

XX. Regula: Si conductor damnum in fructibus perceptis uel percipiendis passus sit, remittenda est ei pensio.d.c.propter.3.in prin. Concordat M.I.C.lib.19.cap.4.quæst.1.causa 4.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi anni præcedentis uel sequentis fructus fuerint uberiores. d.c.3.in prin. uers.nisi cum ubertate. Concordat M.I.C.d.causa 4.except.6. Altera exceptio est: Nisi culpa conductoris damnum contigerit. d.c.3.in princ.uers. sine culpa. Plures exceptiones uide d.causa 4.

XXI. Regula: Si emphyteuta ecclesiæ intra biennium, uel alius intra triennium canonem non soluerit: iure suo cadit. c.ult.§.emphyteuta quoque.

que. de locato & cōducto. 10.q.2.c.hoc ius.§.qui rem.Nouell.7.§.scire autem omnes. Cōcordat M.I.C.libro 19.cap.9.quæst.6.causa 1. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi dominus non soluat emphytheutæ meliorationes. Sed reprobatur d.§. qui rem.uers.non repetiturus. Concordat M.I.C. d.causa 1.except.4. Altera exceptio uidetur: Nisi emphyteuta non sit interpellatus ut solueret. Sed & hæc exceptio reprobatur d.c.ultim.in fine.& M.I.C.d.causa 1.except.5. Plures exceptiones uide d.causa 1.

XXII.Regula: Si emphyteuta non requisito uel nolente domino ius suum alienauerit, eo cadit. d.§.emphyteuta quoque.uers.secus præsumendo. Concordat M.I.C.d.quæst.6.causa 3.in prin.Cuius exceptio prima est: Nisi dominus requisitus ipse emere noluit.d.c.ult.in prin.Concordat d.causa 3. except.2. Cuius replicatio prima est: Nisi attestatione præmissa emphyteuta domino non indicauerit, quantum precium sibi ab alio offeratur.d.c. ult.in prin.& d.except.2.repl.1. Altera replicatio est: Nisi ab attestatione præmissa nondum duo menses præterierint. d.c.ult.in prin.uers.uel à denunciationis. & d.except.2.replic.2. Tertia replicatio est: Nisi personis uetitis alienauerit. d.c. ult. in princ. uers.qui ab emptione huiusmodi. & d.except.2. replic.3. Plures replicationes, sed & plures

plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C. d. causa 8.

XXIII. Regula; Si emphyteuta rem fecerit deteriorem, iure suo cadit. 10. quæst. 2. c. hoc ius. §. qui rem.

XXIIII. Regula: Si emphyteuta ius suum ex causis prædictis amisit, ut ad dominum res redeat: nihilominus præteriti temporis pensiones soluere, & damnum, quo res deterior facta est, præstare tenetur. d. §. qui rem. uers. ut tamen soluat.

XXV. Regula: Ex mandato mandati actio nascitur. de qua M.I.C. lib. 19. cap. 12. cum sequentib. Cuius exceptio est: Nisi consilium fuerit non fraudulentum. c. nullus. 62. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. d. cap. 12. except. 1. in prin. ubi subijciuntur aliquot replicationes. Plures exceptiones uide d. cap. 12. cum sequentibus.

XXVI. Regula: Si quis negocia ecclesiæ gerendo uel ecclesiæ rebus damnum intulerit, sibi lucrum captando: uel contrà in suis rebus damnum senserit, dũ utilitati ecclesiæ studet: hoc damnum hinc inde præstabitur. 12. q. 4. c. 1. §. fin. cum c. sequente, usq; ad §. si uerò de rebus. Concordat M.I. C. lib. 20. cap. 4. in prin. & quæst. 4. in prin. item cap. 5. quæst. 1. & cap. 6. quæst. 1. in prin.

XXVII. Regula: Si quis negocia ecclesiæ gerendo res eius consumpserit: hoc præstandum est.

12.q.5.c.obitum. Quo nomine etiam aduersus hæredem datur actio.d.c.obitum. Concordat M.I.C. d.cap.5.quæst.3.reg.1.except.1.

XXVIII. Regula: Finium regundorũ actio triginta annorum præscriptione eliditur. l.6.C.finium regundorum. Cuius exceptio est in finibus episcopatuum & parochiarum, qui nullo tempore præscribi possunt.c.super eo.4.de parochijs.

XXIX. Regula: Si quis pro alio intercesserit fideiubendo uel mandando, pro eo conueniri potest, per ea quæ habentur M.I.C.lib.21.capite 1. quæst.2.in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi clericus uel monachus intercesserit. Quæ exceptio approbatur simul & distinguitur s̃. libro 3.cap.5. reg.28. Plures exceptiones uide d.q.2.

XXX. Regula: Si quis pro alio intercesserit, contraria mandati actione consequitur, ut indemnis seruetur.c.peruenit.2.de fideiussoribus. Concordat M.I.C. lib.21. cap.3. in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi nondum soluerit actor.d.cap. 3.quæst.1.except.1. Cuius replicatio prima est: Nisi debitor diu in solutione debiti cessauerit. c. ult. d.tt. l.38. in fine.ff.mandati. Altera replicatio est: Nisi debitor dißipare bona sua incipiat. d. c.ult. uers.aut dißipare.& d.l.38.in fine. Tertia replicatio est: Nisi actor sit condemnatus. d. c. ultim. uers.seu super hoc. Concordat M.I.C.d.except.1.

repl.1.

repl.1. Quarta replicatio est: Nisi actor à creditoribus molestetur. c.constitutus.3.d.tt.de fideiussoribus. Plures replicationes uide d.except.1. Hæc de contractibus & quasi contractibus: de quibus tamen uide plura M.I.C.lib.15.cum sex libris sequentibus.

DE DELICTIS ET QVASI delictis. Cap. VIII.

PRima regula: Furtum committit, qui inuentum non reddit. 14. q. 5. c. si quid inuenisti. & c.multi. Concordat M.I.C.lib.22.cap.2.de furti actione, quæst.2.causa 19. ubi aliquot subijciuntur exceptiones.

II. Regula: Si rem domino abnegat, furtũ committit.d.c.si quid.uers.qui alienum. Concordat M.I.C.d.quæst.2.causa 16.

III. Regula: Si metu pœnæ à furto abstinet, furti tenetur, in iudicio scilicet poli. de pœnitent. dist.1.c.si propterea.

IIII. Regula: Ex furto regulariter furti actio competit, per ea quæ habentur M.I.C. d.quæst.2. causa 1. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi rem minimam abstulerit. Sed reprobatur 14.q.6.c.ult. Concordat M.I.C. lib.22.cap.8. quæst.3.except.6. Altera exceptio est: Nisi non furandi animo quis rem alienam contrectauerit. d.

c.ult.Concordat M.I.C.lib.22.cap.2.de furti actione,quæst.2.except.24. Tertia exceptio est: Nisi propter neceßitatem famis uel frigoris furtum fecerit. de consecrat. distin.5. c.discipulos. item c.si quis propter.3.de furtis. Plures huiusmodi exceptiones uide M.I.C.d.quæst.2.

V. Regula: Furti etiam tenetur,qui furem non indicat ob lucrum quod ab eo consequitur. c. qui cum fure.4.de furtis.

VI. Regula: Furti pœna quadrupli est.12.q.2. c.in antiquis.c.si seculi. Concordat M.I.C.lib.22. cap.5.in prin.

VII. Regula:Si pars ablata sit,non de toto,sed de parte tãtùm ablata furti actio est. de pœnitent. dist.1.c.uulgaris.l.21.in prin.ff.de furtis. Concordat M.I.C.d.cap.5.reg.8.ubi subijcitur exceptio.

VIII. Regula: Etiam sacci æstimatio, in quo pecunia furtiua continetur, in furti actione uenit. distin.50.c.qui saccum.l.79.ff.de furtis.

IX. Regula: Si clericus ecclesiæ furtum fecerit,qua pœna puniendus sit,definitur 13.q.2.c.clerici.§.si quis autem.

X. Regula: Furti species est rapina. 14.q.5.c. dixit.§.fin.cum c.sequente. Concordat M.I.C.lib. 22.cap.8.quæst.3.causa 1.& quæst.10.reg.2.

XI. Regula:Ex dãno dato actio aduersus dantem competit.c.ult.in prim.de iniurijs. Concordat

M.I.C.

M.I.C.lib.22.cap.9.quæst.3.causa 1. Huius causæ exceptio prima uidetur: Nisi per ignorantiã uel imperitiã damnũ dederit. Sed reprobatur d.c.ult.in prin.uers.aut hæc imperitia. Altera exceptio est: Nisi actor damnũ euitare potuit. c.damnũ.86. de reg.iuris,in 6. Cõcordat M.I.C.lib.22.cap.9.in fin. excep.24. Plures huiusmodi except.uide d.cap.9.

XII. Regula: Si quis foueam fecerit, in quam alienum pecus ceciderit: is qui foueam fecit, de damno dato tenetur. c.si quis.2.de iniurijs. Concordat M.I.C. d.quæst.3.causa 10. ubi huius regulæ aliquot subijciuntur exceptiones.

XIII. Regula: Si ignem immisit in alienam segetem, de damno dato tenetur. c.si egressus.5.d.tt. Cõcordat l.30. §.in hac actione. ff. ad l.Aquiliam. Sed & concordat M.I.C.d.quæst.3.causa 29.

XIIII. Regula: Si fructus alienos immisso pecore depauit, de damno dato tenetur. c. si læserit. 4.d.tt. Concordat M.I.C.d.quæst.3.causa 33.

XV. Regula: Si causam & occasionem damni dedit, de damno dato tenetur. Quæ regula approbatur per ea quæ proposita sunt s.lib.1. cap.15. de homicidio, quæst.1.causa 3. Concordant ea quæ habentur M. I. C. d.quæst.3.causa 53. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi quis licitum faciens alteri causam uel occasionem damni dedit. 23.q.5.c.de occidendis. §. qui uerò repelluntur, usque ad §.fin.

Concordat d.causa 3.except.1.Altera exceptio est: Nisi ne damnum accideret, nihil ex contingentibus omisit, & ita culpa caret. c.ult.§.fin. de iniurijs. l.30. §.in hac actione. uers.at si omnia.ff.ad l. Aquiliam.

XVI. Regula: Si domum uel superficiem aliam incenderit, punitur. c.si quis domum.6. de iniurijs. 23.q.8.c.si quis membrorũ, cum c.sequente. Concordat M.I.C.lib.22.cap.9.causa 24.

XVII. Regula: Si liberum hominem uulnerauit, punitur.c.1.de iniurijs. & d.c.si quis membrorum, in prin. item M.I.C.lib.22.cap.10.reg.10.

XVIII. Regula: Si matremfamiliâs, aut prætextatum prætextatámue adsectatus fuerit, siue alicuius pudicitiam attentauerit: punitur. de pœnitent. dist.1. c.si quis tam masculum, in prin. & §. attentari. l.9.§.fin.ff.de iniurijs. Vide M.I.C.lib. 22.cap.11.quæst.3.causa 4.

XIX. Regula: Si aduersus aliquem manus leuatæ sint, & sæpe territus sit quasi uapulaturus: punitur. d.distin.1.c.si quis pulsatus. l.15. §.1. ff.de iniurijs.

XX. Regula: Si libellum, carmẽ aut tale quid ad alicuius infamiam scripserit uel confinxerit: punitur.5.q.1.c.1.cum duobus cc.sequentibus. Concordat M.I.C. d.quæst.3.causa 36. ubi subijciuntur duæ exceptiones.

XXI. Re-

XXI. Regula: Si libellum famosum inuẽtum non corruperit, punitur. d. c. 1. uers. & qui eam. & d. q. 1. c. ult. §. si quis famosum. Concordat M. I. C. d. quæst. 3. causa 37.

XXII. Regula: Ex omni alia iniuria regulariter quidẽ iniuriarũ actio nascitur, per ea quæ habentur M. I. C. lib. 22. cap. 11. quæst. 3. in prin. Cuius exceptio prima est: Nisi ioco aut casu factũ sit, non iniuriæ faciendæ animo. 15. q. 1. c. illud. §. quare si quis. l. 3. §. quare si quis. ff. de iniurijs. Concordat M. I. C. lib. 22. cap. 11. quæst. 4. in prin. Altera exceptio est: Nisi nocentem infamauit. 5. q. 1. c. quidam. §. sin autem in eadem. Concordat M. I. C. d. quæst. 4. except. 12. Tertia exceptio est: Nisi quis liberum hominem pro seruo suo per errorem cæciderit. 15. q. 1. c. ult. d. §. si quis liberum. l. 3. §. fin. cum l. sequente. ff. de iniurijs. Quarta exceptio est: Nisi furiosus uel impubes iniuriam fecerit. d. c. illud, in prin. & d. l. 3. in prin. Quinta exceptio est: Nisi iniuria remissa sit. 23. q. 4. c. si illic, in prin. Concordat M. I. C. d. quæst. 4. except. 34. ubi subijcitur replicatio. Sexta exceptio est: Nisi reus errorem apertè confessus fuerit ac reuocauerit. d. §. sin autem in eadem. uers. uel fortè sciens. Plures huiusmodi exceptiones uide M. I. C. d. quæst. 4.

XXIII. Regula: Non solùm is qui fecit, sed is quoq; cuius dolo uel opera iniuriã fecit, tenetur.

de pœnitent. dist.1.c.si quis tam.§.fin. l.11.in prin. ff.de iniurijs. Concordat M.I.C.lib.22.capite 12. quæst.2.in prin.

XXIIII. Regula: Capitalis pœna est, si quis puero stuprũ persuaserit, aut mulierem puellámue interpellauerit, quidúe impudicitiæ gratia fecerit, &c, de pœnitent.dist.1.c.sollicitatores.§.qui puero.l.1.§.fin.ff.de extraordin.criminib.

XXV. Regula: In actione iniuriarum tentanda prius est reconciliatio, quàm ad sentẽtiam perueniatur.23.q.4.c.si illic ubi.uers.sin uerò nihil.

XXVI. Regula: Iniuriarum actione damnatus fit infamis, per ea quæ habentur M.I.C. lib.22. cap.13.quæst.4.reg.1. Cuius exceptio est: Nisi modica fuerit iniuria.c.cum te.23.de re iudicata.

XXVII. Regula: Si quadrupes damnum dederit: datur actio, ut uel damnũ sarciatur, uel quadrupes noxæ dedatur. c. ult. §. quod si animal. de iniurijs. Concordat M. I. C. lib.23.cap.1.quæst.2. in prin. Est igitur propositæ regulæ exceptio hæc: Nisi quadrupes pro damno dedatur. hoc enim casu ad damnum præstandum dominus non tenetur, ut ex iam propositis constat. Concordat M.I.C.d. cap.1.quæst.5.reg.1.except.1. Cuius replicatio prima est: Nisi fera bestia, uel quæ consueuit nocere, damnum dederit: hanc enim dando dominus non liberatur. d.§.quod si animal.uers.quod tamen ad

libera-

liberationem. Altera replicatio est: Nisi culpa domini quadrupes damnum dederit. d. §. quod si animal. uers. & quam debueras. item c. si bos. 3. & c. si læserit. 4. eod. tt. Plures replicationes uide M. I. C. d. except. 1.

XXVIII. Regula: Bos pro boue interempto reddi debet. d. c. si bos. 3.

XXIX. Regula: Quadrupes quæ nocuit, etiam ordinaria pœna punitur. 15. q. 1. c. firmißimè. §. unde etiã de brutis. §. fin. cum c. sequẽte Mulier.

XXX. Regula: Sacrilegium committitur, si laicus iura ecclesiastica usurpauerit. c. conquestus. 16. de foro competenti.

XXXI. Regula: Quidquid in sacratis Deo rebus & episcopis iniustè agitur, pro sacrilegio reputatur. c. quæ multotiens. 7. de reg. iuris. 12. q. 2. c. nulli. c. prædia. 13. q. 2. c. qui oblationes, in fine. 17. q. 4. c. qui rapit. c. si quis contumax. §. sacrilegium ergo. c. quisquis. §. sacrilegium, usq; ad finem. Concordat M. I. C. lib. 23. cap. 7. quæst. 6. in prim. Huius regulæ exceptio prima uidetur: Nisi rem priuatam è loco sacro quis surripuerit. Sed reprobatur d. c. si quis contumax. §. sacrilegium ergo. uers. uel non sacrum. & d. c. quisquis. §. similiter sacrilegium. & §. fin. Contradicit l. 5. ff. ad l. Iul. peculatus. Altera exceptio uidetur: Nisi sacrum è loco priuato surripuerit. Sed & hæc exceptio repro-

batur d.uers.uel non sacrum.& d.§.similiter.Contradicere uidetur 23.q.4.c.quid ergo.§.fin. Tertiam propositæ regulæ exceptionem uide M. I. C. d.quæst.6.in prin.

XXXII. Regula: Si diuinam legem non obseruat, uel in articulis fidei errat: sacrilegium committit. 17.q.4.c.si quis suadente. §.committunt etiam.l.1.C.de crimine sacrilegij.

XXXIII. Regula: Si de iudicio Imperatoris uel Papæ dubitat, sacrilegium committit. d. §. committunt etiam. uers. aut qui de principali. §. fin. cum c.sequente.

XXXIIII. Regula: Si ecclesiam non permittat ordinari uel consecrari, sacrilegium committit.1.q.1.c.nullus.§.qui autem, cũ cap.sequente.

XXXV. Regula: Si quis relicta ecclesiæ retineat, sacrilegium committit.13.q.2.c.qui oblationes, in fine.17.q.4.c.sacrilegium.

XXXVI. Regula: Si res ecclesiæ alienat, uel alienationi consentit: sacrilegium committit. 17.q.4.c.omnes ecclesiæ.

XXXVII. Regula: Si sacerdotes insequitur, sacrilegium committit. d.q.4.c.sicut qui. c.si quis contumax. §.dicitur etiam.c.quisquis.§.1.uers.seu qui iniuriam. c.si quis deinceps.c.si quis suadente, in prin.

XXXVIII. Regula: Maius est sacrilegij crimen,

crimen, quàm fornicatio. d. q. 4. c. sicut qui, in fine.

XXXIX. Regula: Sacrilegi capite puniuntur. d. q. 4. c. si fortè. item 12. q. 2. c. 1. c. qui abstulerit. l. 9. in prin. ff. ad l. Iul. peculatus.

Excommunicantur. 12. q. 2. c. nulli. §. fin. & d. q. 4. c. si quis contumax. §. fin. c. quisquis. §. si quis domum. Apostol. canon. 71. ubi ob ceram & oleum ablatum excommunicatur. Idem cauetur de uase aureo & argenteo, item de uelamine linteo, Apostol, canon, 72.

In quadruplum damnantur. d. q. 2. c. si seculi. et d. q. 4. c. pecunia.

In decuplum damnantur. d. q. 2. c. in legib. Contradicit d. q. 2. c. fraternitas.

Alijs pœnis puniuntur. d. q. 2. c. indignè. & d. q. 4. c. pecunia. c. si quis contumax. §. fin. cum c. sequente, in prin. & §. fin.

XL. Regula: Si quis alterius seruo quid persuaserit, quo deterior fieret: eo nomine tenetur actione serui corrupti, per ea quæ habentur M. I. C, lib, 23. cap. 9. quæst. 2. causa 2. Cuius exceptio uidetur: Nisi occasione religionis seruo suaserit. Sed reprobatur 17. q. 4. c. si quis seruum, cum c. sequente. Plures exceptiones uide d. quæst, 2.

XLI. Regula: Deteriores sunt qui uitam moresq; bonorum corrumpunt, his qui substantias aliorum prædiaq; diripiunt. 9. q. 3. c. facta.

XLII. Re-

XLII. Regula: De abigeis accusatio cum inscriptione & sine ea proponi potest. 4.q.4.c.nullus.§.abacti.l.unica. C.de abigeis.

XLIII. Regula: Si ex naufragio quid abstulerit, excommunicatur. c.excommunicationi.3. §. illi etiam.de raptoribus.

XLIIII. Regula: De sollicitatoribus alienarum nuptiarum, & matrimoniorum interpellatoribus extra ordinem puniendis cauetur De poenitent. dist.1. c.sollicitatores, in prin. l.1.in prin.ff. de extraord.criminibus.

XLV. Regula: De concußionis crimine cauetur 1.q.1.c.concußionis. Concordat M.I.C.lib.23. cap.19.reg.4.

XLVI. Regula: De lusu prohibito cauetur distinct.35.c.1.in fine. Concordat M.I.C. d.cap.19. reg.8.

XLVII. Regula: De blasphemijs & adiurationibus puniendis cauetur c.2.de maledicis. Concordat M.I.C.d.cap.19.reg.9.

XLVIII. Regula: De non naturalibus luxurijs puniendis cauetur c. clerici. 4. de exceßibus prælator. Concordat M.I.C.d.cap.19.reg.10.

XLIX. Regula: De ebrietate punienda cauetur dist.35.c.1.c.luxuriosa.c.ecclesiæ.c.uenter.c. uinolentum.c.luxuriam.c.sexta.

L. Regula: De infantibus & languidis expositis

tis cauetur c.unico,de infantibus & languidis expositis.l.2.C.eod.tt.

L I. Regula: *De incendijs puniendis cauetur c. si quis domum.6.de iniurijs. 23.q.8.c.si quis membrorum.c.peßimam.* Concordat M.I.C.d.cap.19. reg.12.

L II. Regula:*De his qui signa rebus alienis imponunt,coercendis cauetur 16.q.6.c.1.* Concordat M.I.C.d.cap.19.reg.14.

L III. Regula: *De eo qui rapinam emit puniendo cauetur 14.q.5.c.rapinam.*

L IIII. Regula: *Si quis hospitium ab alio conductum ante tempus istius conductionis finitum sine consensu prioris conduxerit,punitur.c.1.de locato & conducto.*

L V. Regula: *Ne uiri cum mulieribus lauacra habeant communia, cauetur dist. 81. c. non oportet.* Hæc sint dicta de delictis & quasi delictis:ad quæ alia plura connumerari possent. Nam quidquid fit contra præceptum legis,delictum dici potest,& pœnam meretur. 14.q.2. c.quisquis. l.5.in princ.ff.de re militari. Sed de istis omnibus in uno loco tractare absurdum esset. Nunc de causis iuris retinendi, & amißi recuperandi est dicendum.

DE EXCEPTIONIBVS ET liberationibus. Cap. IX.

PRima regula: Exceptionum triplices causæ sunt: aut quia factum sit quod fieri oportuit, aut quia factum sit quod fieri non oportuit, aut quia non sit factum quod fieri oportuit. l. exceptiones. 20. ff. de exceptionibus. Secundi generis exemplum habetur c. qui ex timore. 5. de regulis iuris. ubi is qui ex timore facit præceptum, perinde habetur ac is qui non fecit.

II. Regula: Exceptio æquè ac actio à iudice est attendenda. Cuius regulæ exceptio prima hæc uidetur: Nisi simpliciter iudici cognitio mãdata sit, certa forma expressa: hoc enim casu uidetur, quòd exceptiones non debeat admittere. Sed reprobatur c. ex parte. 13. de officio delegati. Altera exceptio est: Nisi ita causa sit delegata, ne iudex ullas exceptiones admittat. d. c. 13. uers. nisi exprimatur. Plures exceptiones uide M.I.C. libro 24. capite 1. quæst. 6.

III. Regula: Cui competit actio, eidem multo magis exceptio competit. c. qui ad agendum. 71. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. d. cap. 1. quæst. 7. reg. 1.

IIII. Regula: Ei denegatur exceptio, qui eodem crimine laborat quod obijcit. c. cum ecclesiasticæ.

sticæ.3.de exceptionibus. c.constitutis.23.de appel lationib.c.pro illorum.22.de præbendis. c.intelleximus.6.§.quod si prædicto. & c.ult.in fine.de adulterijs.32.q.6.c.nihil iniquius. Contradicit c.dilecti.8.de exceptionibus. De qua re uide glossam ibidem in uerbo Si res ita.

V. Regula: *Excommunicato quamuis denegetur actio, non tamen denegatur exceptio, per ea quæ habentur s̄.lib.2.cap.9.de excom.except. replic.8.& 9.*

VI. Regula: *Peremptoria exceptio ante litem contestatam frustra opponitur. Quæ regula approbatur simul & distinguitur c.1. cum c.sequente.de litis contestatione,in 6. Licet tamen eam in initio litis contestari. 3.q.3. c.ult. §.fin. & q.6.c.si quis episcoporum,in fine.l.8.uers.quam ante.C.de exceptionibus.*

VII. Regula: *Nemo pluribus exceptionibus uti prohibetur,quãuis diuersæ sint. c.nullus.20.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.cap.1.quæst.11.*

VIII. Regula: *Exceptionem obijciens non uidetur de intentione actoris confiteri. c. exceptionem.63.d.tt. & c.cum uenerabilis.6.de exceptionib.l.9.ff.eod.tt.*

IX. Regula: *Vis exceptionis est, non ut condemnetur actor in id quod in exceptione deducitur, sed ut actionem excludat. c. 2. de ordine cogni-*

gni-

gnitionum.c.1.de exceptionibus.

X. Regula: Qui exceptione usus est, eo contra quod excepit, postea uti pro se non potest. c.cum olim.19.uers.licet enim de censibus.

XI. Regula: Non est in mora, qui exceptione se potest tueri.c.non est.60.de reg.iuris, in 6. Concordat M.I.C.lib.24.cap.17.except.7.repl.8.

XII. Regula: Doli exceptione submouetur qui petit quod est restituturus.c.dolo.59.de reg.iuris, in 6. Concordat M.I.C.lib.24.capite 2.quæst. 2.causa 2.

XIII. Regula: Si quid errore uel ignorantia gestum est, exceptio ignorantiæ datur, exemplo c. apostolicæ.9.in prin.de clerico excom.Concordat M.I.C. lib.24.cap.3. quæst.1.in prin. Declaratur regula proposita, differentia inter errorem & ignorantiam, dist.38.c.quamuis. ubi errare dicitur, qui putat se scire quod nescit. Is autem qui ignorat, non putat se scire. Planè propositæ regulæ exceptio prima hæc est: Nisi iuris, non facti fuerit ignorantia: illa enim non præstat exceptionem uel excusationem. c.ignorantia.13. de reg. iuris, in 6. 1.q.4.c.turbatur.§.notandum. & §.item ignorantia. Concordat M.I.C.d.cap.3.except.1. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi non crassa aut supina, sed probabilis fuerit ignorantia iuris. c. ult.in prin.de constitut.in 6. Altera replicatio est:

Nisi agatur de damno uitando.d.§.item ignorantia.uers.iuris ciuilis.l.7.ff.de iuris et facti ignorantia. Huius replicationis duplicatio est: Nisi in delictis iuris ignorantia prætendatur: hoc enim casu ad euitandam pœnam replicatio proposita non prodest. d.§.item ignorantia. uers.non ita si delictum. Tertia replicatio est: Nisi fœmina uel miles ius ignorauerit. Quæ replicatio approbatur M.I. C.d.except.1.replic.2.& 3. Cuius duplicatio est: Nisi ius naturale mulier uel miles ignorasse dicatur.d.§.item ignorantia,in prin. Quarta replicatio est: Nisi quis in ius alterius succedens, ius eius ignoret. c.cum quis.14. de reg.iuris,in 6. l.42. ff. eod.tt. Plures replicationes uide M.I.C.d.except.1. Altera propositæ regulæ exceptio est: Nisi crassa & supina fuerit facti ignorātia,hominis nimirum securi. c.ultim.uers.dum tamen. de constitut.in 6. Concordat M.I.C.d.cap.3.except.2. Planè hoc casu dispensari potest. c.apostolicæ.9. §.cæterùm si fortè.de clerico excom. Tertia exceptio est: Nisi culpa ignorantis acciderit,quo minus sciuerit: uel nisi uoluntaria sit ignorantia.dist.37.c.ult.& dist. 38.in princ. Quarta exceptio est: Nisi tale sit factum,quod oportuit ignorantem scire.1.q.4.c.turbatur.§.notandum. Exemplum huius habetur c. quamuis.10.de regulis iuris. Huius replicatio est: Nisi minor sit ætate. d.q.4. c.ultim.§.fin. Plures

propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.ca.3.

XIIII.Regula:Eo genere quodq; dissoluitur, quo colligatum est.c.1.de reg.iuris.Concordat M.I.C.lib.24.cap.5.quæst.3.in prin.

XV.Regula: Solutio proficit debitori ad liberationem & exceptionem, per ea quæ habentur M.I.C.lib.24.cap.6.quæst.2.reg.1. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi alij quàm creditori solutum sit.c.ea te.22.de iureiurando. Plura de hac exceptione uide M.I.C.lib.24.cap.8. Altera exceptio est: Nisi aliud pro alio soluatur uel præstetur. c. cum aliquibus.6.de re iudicata. Plura de hac exceptione uide M.I.C.d.lib.24.cap.9.in prin. Tertia exceptio est:Nisi non solidum quod debetur solutum sit. Quæ exceptio approbatur M.I.C.d. cap.9.except.15. Cuius replicatio est quoad partem solutã:pro ea enim contingit liberatio,quamuis solidum solutum non sit, per ea quæ habentur d.except.15.replic.1. Cuius duplicatio uidetur in obligatione accessoria pœnali. Sed reprobatur c. suam.9.de pœnis. Contradicit M.I.C.d.repl.1.duplic.4. Plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.lib.24.cap.7.cum sequentibus.

XVI. Regula: Si causa de qua iudicatum est, & quæ per sentẽtiam est finita, rursus deducatur in iudicium: obstat rei iudicatæ exceptio, per ea quæ habentur M.I.C.lib.24.cap.14.in prin.Cuius

exceptio prima uidetur: Nisi cum antea apud ecclesiasticum iudicem actum esset, nunc apud ciuilem iudicem agatur: uel contrà. Hæc exceptio reprobatur c.ult.de except.in 6. Planè admittitur exceptio proposita, si pendente iudicio apud ciuilem iudicem episcopus adeatur. 11.q.1.c.quicunq;. Altera exceptio est: Nisi ex alia causa nunc agatur, quàm actum est antea. Quæ exceptio approbatur exemplo c.ult. de causa possessionis. c.cum olim.14.de priuilegijs. Cõcordat M.I.C.d.cap.14. except.4. Cuius replicatio prima est: Nisi in rem agatur. Quæ replicatio approbatur simul & distinguitur c.abbate.3.de re iudicata, in 6. Approbatur ibidem §.secus autem. Cui concordat M.I. C.d.except.4.repl.1.in prin. Distinctioni concordat d.repl.1.dupl.1. Plures distinctiones huius replicationis uide d.repl.1. Tertia propositæ regulæ exceptio est: Nisi causa, ob quam in priore iudicio reus fuit absolutus, in posteriore iudicio cesset. Quæ exceptio approbatur exemplo c.aduersario.13.de exceptionibus. Clement.ult. de appellation.l.18.ff.de except.rei iudicatæ. Concordat M. I.C.d.cap.14.except.7. Quarta exceptio est: Nisi contra alium in iudicio priore actũ est, quàm contra quem nunc agitur. Quæ exceptio approbatur exemplo c.cum olim.7.de causa possessionis. Concordat M.I.C.lib.24.capite 15.reg.1. Huius exce-

ptionis replicatio est: Nisi prior & posterior conuentus sint litis consortes. 2.q.6.c.ei qui appellat. §.quandoq;. Concordat M.I.C.d.reg.1.except.6. Plures replicationes uide d.reg.1.except.1.cum sequentibus. Quinta propositæ regulæ exceptio est: Nisi alius antea egerit, quàm qui nunc agit.c. cum super.17. de re iudicata. c.inter dilectos.8.§. fin. in fine. de donationibus. c.1.§.per præfatam. de iure patronatus, in 6. Concordat M.I.C.d.cap. 15.reg.2.in prin. Huius exceptionis replicatio prima est: Nisi cùm posteriori actori actio primùm cōpeteret, is alium antea agere passus sit. c.quamuis.25.de re iudicata. Concordat d.reg.2.except.3. Altera replicatio est: Nisi posterior actor sit successor eius qui antea egit.d.c.25.in fine. Concordat d.reg.2.except.4. Plures replicationes uide d.reg. 2.except.1.cum sequentibus. Sexta propositæ regulæ exceptio est: Nisi alia res petatur nūc, quàm antea est petita. Approbatur exemplo c.dilectus. 18.de officio ordinarij. c.cum olim.7.de causa possessionis. Concordat M.I.C. d.cap.15.reg.3.ubi de hac exceptione uide plura. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide M.I.C.d.cap.14.

XVII. Regula: Si res quæ petitur, interierit: reus exceptione defenditur, per ea quæ habentur M.I.C.lib.24.cap.17.in prim. Cuius exceptio prima est: Nisi interpellatus non soluerit, & ita post

moram

moram factam res interierit. Quæ exceptio approbatur d.cap.17.except.7.in prin. Cuius replicatio prima hæc est: Nisi interpellatus exceptione se tueri potuit. c.non est.60.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.d.except.7.repl.8. Altera replicatio est: Nisi alius, non reus in mora fuerit. c.mora.25. eod.tit. Concordat M.I.C.d.except.7.repl.9. Plures replicationes uide d.except.7. Sed & plures propositæ regulæ exceptiones uide d.cap.17.

XVIII. Regula: Excommunicatio debitoris exceptionem ei nõ præstat. c.si uerè.34. uers.cum ad hoc debitum.de sentent.excom.

XIX. Regula: Inopia debitoris inanẽ reddit actionem. c.olim.16. & ibi glossa. de restitut.spoliat. Concordat M.I.C.lib.24.cap.21.causa 33.ubi primæ exceptionis loco ponitur, quòd debitor, quamuis inops, ob debitũ incarcerari poßit. Quæ tamen exceptio distinguitur in clerico debitore, qui præstito iureiurando de soluendo, si quando potuerit, dimittitur. c.Odoardus.3.de solutionib.

XX. Regula: Si creditor ad extorquendum debitum uim adhibuit debitori, ius crediti amittit. 16.q.6.in prin.cum duobus cc.sequentib. & c. ultim.§.fin. Concordat M.I.C.d.cap.21.causa 35. Huius regulæ exceptio est: Nisi non creditor, sed alius ipsius nomine, non tamẽ ipsius mandato uim intulit debitori. Quæ exceptio approbatur exem

plo d.q.6. c.placuit. §.fin.cum c.sequente Si episcopum.& c.ult.§.si ergo. Concordat s̃.lib.3.cap. 1.reg.22.& M.I.C.d.causa 35.except.1.

XXI. Regula:Si pro solutione debiti pignoribus cauere debitor sit paratus, per hoc exceptione non defenditur. c.cum aliquib.6. de re iudicata. l.4.§.ait prætor.ff.eod.tt. Hæc de exceptionibus & liberationibus. de quibus uide plura M.I.C.lib.24.

DE IN INTEGRVM RE-stitutionibus. Cap. X.

PRima regula:In integrum restitutio peti potest ab ordinario administrationem habente,& ab eius delegato, si scilicet specialiter ei causa delegata sit, uel incidat alij causæ delegatæ. Ab arbitro uerò peti non potest. c.causa.9. de in integr.restitut. l.3.C.ubi & apud quem cognitio,&c.

II.Regula:Beneficio restitutionis in integrum præscribitur quadriennio continuo. c.1.in princ. cum c.sequente.de restitut.in integr.in 6.Clemẽt. unica,eod.tt. l.ult.C.de tempor.in integr.restitut. Huius exceptio prima est: Nisi ob aliquã causam, ex qua in integrum restitutio decerni solet,ea intra quadriennium non sit petita. d.c.1. uers.aut alia rationabilis, Concordat M.I.C.lib.25. cap.1.

quæst.5.except.1. Altera exceptio est: Nisi iure communi iuuetur læsus: ut quia ipso iure non ualeat quod est actum. hoc enim casu nō obstat quadriennij præscriptio. c. ultim. in fine. de restitut. in integr. in 6.

III. Regula: In integrum restitutus meliorationes aduersario restituere debet. c.1. in fine. de in integr. restitut.

IIII. Regula: Species restitutionis in integrum uidetur relaxatio iuramenti. de qua s. lib. prox. cap.10. in fine.

V. Regula: Si quid ui metúsue causa factum est, in integrum restituitur. c. abbas. 2. de his quæ ui metúsue causa. de consecrat. distinct.5. c. quidquid enim. Concordat M.I.C. lib.25. cap.2. quæst.3. causa 1. Huius exemplum est, Si metu religionem ingressus sit. c.1. d. tt. de his quæ ui metúsue. item, Si metu beneficio renunciauit. c. abbas. 2. & c. ad audientiam. 4. eod. tt. Item, Si electioni de se factæ metu renunciauit. c. ad aures. 3. eod. tt. Huius regulæ exceptio prima est: Nisi non talis fuerit metus, qui cadat in uirum constantē. c. cum dilectus. 6. eod. tt. Concordat M.I.C. d. quæst. 3. except. 1. Altera exceptio est: Nisi iusiurandum uel fides interuenerit. d. c. ad aures. 3. uers. nisi fortè iuramento. Contradicit d. c. abbas. 2. & d. c. ad audientiam. 4. item c. peruenit. 2. de iureiurando. De qua antinomia

uide glossam in d.uers.nisi fortè iuramento.Plures exceptiones uide M.I.C.d.quæst.3.

VI. Regula: In actione Quod metus causa,iuratur in litem,taxatione à iudice facta.c.ult.de his quæ ui metúsue.l.18.in prin.ff.de dolo malo.

VII.Regula:Ob dolum etiam interuenientem gestum rescinditur, per ea quæ habentur M.I.C. lib.25.cap.3.quæst.4.in prin. Cuius exceptio est: Nisi in spiritualibus dolus interuenerit. c.cum dilectus.6.uers.nec obstante.& ibi glossa.de his quæ ui metúsue.

VIII.Regula:Minor ætate contra id quòd gessit quo læsus est,in integrum restituitur. c.constitutus.8. de in integr.restitut. Concordat M.I.C lib.25.cap.4.quæst.4.in prin.Cuius exceptio prima hæc est: Nisi iusiurandum interuenerit. c.in præsentia.8.§.præterea.uers.cum infra.de probationibus. Concordat M.I.C.d.quæst.4.except.24. Altera exceptio est: Nisi minor maior factus gestum ratũ habuit.d.c.8.§.quare cum constet. Concordat M.I.C.d.quæst.4.except.27. Tertia exceptio est:Nisi in integrum restitutio semel petita sit & denegata.c.ult.de in integr.restitut. Concordat M.I.C.d.q.4.except.30.Cuius replicatio est ex causa noua d.c.ult. uers.nisi nouis. Concordat d. except.30.repl.1.Plures exceptiones uide d.q.4.

IX. Regula : Socio uel consorti minoris restitutio

tutio minori competens non datur. 2.q.6. c.ult.§. quod si ætatis auxilio.

X. Regula: Partibus præsentibus in integrum restitutio petenda ac decernenda. c.cum ex literis.5.§. tandem deliberatio. de in integr.restitut. Concordat M.I.C.d.cap.4.quæst.9.reg.1.

XI.Regula: Ecclesiæ quoq; perinde ac minori restitutio in integrum competit, per ea quæ proposita sunt s.lib.3.cap.1.reg.18.

XII.Regula: Si qua alia causa iudicem mouerit, in integrum restituere potest, per ea quæ habentur M.I.C.lib.25.cap.5.quæst.3.causa 22. Cuius exceptio prima hæc est: Nisi causa de facto nõ sit probata. c.ex literis.4. de in integr.restitut. Huius replicatio est: Nisi causa non plenè probata sit fauorabilis.d.c.4.§.licet autem. Plures exceptiones uide d.causa 22.

XIII.Regula: Non totius temporis restitutio facienda, sed eius tantùm, quanto se læsum probat. Clement.unica, in fine.de in integr.restitut. Concordat M.I.C.d.cap.5.quæst.6.reg.2.

XIIII. Regula: Datum ob causam causa non secuta repeti potest, exemplo c.dilectus.28. de Simonia. Concordat M.I.C.lib.25.cap.10.quæst.1. in prin.

XV.Regula: Datum ob turpem uel iniustam causam repeti potest, per ea quæ habentur M.I.C.

lib.25.cap.11.quæst.1.in prin. Cuius exceptio est: Nisi utriusq; sit turpitudo, tam dantis quàm accipientis.c.inter dilectos.8.de donationibus.Concordat M.I.C.d.quæst.1.except.1. Plures exceptiones uide d.quæst.1.

XVI.Regula:Si quis ut calumniæ causa negocium faceret uel non faceret,pecuniam acceperit: in quadruplum tenetur.1.q.1.c.in eum. l.1.in prin. ff.de calumniator. De qua re uide plura M.I.C. lib.25.cap.12.

XVII.Regula: Alienatione iudicij mutandi causa facta, ea rescinditur. c.1.de alienat.iud.mutandi causa.Concordat l.unica.C.eod.tt.

XVIII.Regula:Clericus qui litem alienam in se transfert,ecclesiastica censura coercetur. c.ult. d.tt. Hæc de in integrum restitutionibus:de quibus uide plura M.I.C.libro 25. Supersunt uerborum significationes & regulæ iuris Pontificij, de quibus sequitur.

DE VERBORVM SIGNIficationibus. Cap. XI.

Accusator unde dicatur,definitur c.forum. 10.§.accusator.de uerb.signif.

Acolythi unde dicantur,definitur dist.21. c.cleros.§.acolythi.

Antequam dictio non semper implicat. c.quod dicitur.

Laici

patriarcha patrum.
Pater,c.nam & rex.2.de uerb.signif.l.201.in fine. ff.eod.tt.
Peccatum,uide s.lib.prox.cap.6.in prin.
Pecunia,1.q.3.c.totum. Concordat M.I.C. lib.25. cap.18.in uerbo Pecunia.
Pedagia, quidagia, salinaria interdicta quæ, c.super quibusdam.26.§.præterea.de uerb.signif.
Pluralis locutio duorum numero contenta est. c. pluralis.40.de reg.iuris,in 6.
Pontifex,dist.21.c.cleros.§.Pontifex.
Posterorum appellatione in pœnis non continentur per fœminas descendentes. c.ubicunque.4. de pœnis,in 6.
Præcentor,d.c.cleros.§.præcentor.
Præpositus,c.quamuis.9.de uerb.signif.
Presbyteri & Presbyteræ, dist.21. c.cleros.§.presbyter.dist.32.c.ult.dist.84.c.ult.
Primogenitus,c.Ioseph.5.de uerb.signif.
Probatio,c.forum.10.§.probatio.de uerb.signif.
Processus de simplici & plano qualis sit,Clement. 2.de uerb.signif.
Psalmista,dist.21.c.cleros.§.lectores.
Quæstor,c.forum.10.§.iudicium.de uerb.signif.
Regula,dist.3. c.regula,in prin. de qua uide item j.cap.prox.in prin.
Reus,d.c.10.§.reus.

Sacer-

Sacerdos,d.c.cleros.§.sacerdos.

Sacramentum,1.q.1.c.multi.§.sacramentum.

Sacrificium,d.c.multi.§.sacrificium.

Satisfactum,c.ex parte.23.de uerb.signif.Concordat M.I.C.lib.25.cap.18.in uerbo Satisfactio.

Secundum,c.abbate.25.eod.tit.

Sortilegi,26.q.1.in prin.cum c.sequente.

Subdiaconi,dist.21.c.cleros.§.hypodiacones.

Succentor,d.c.cleros.§.succentor.

Sui clerici,c.sicut.5.de uerb.signif.in 6.

Testis,c.forum.10.§.testes.de uerb.signif.

Vates,dist.21.c.cleros.§.uates.

Vidua, distinct.34.c.uidua.c.presbyteri.§.uidua.l.242.§.uidua.ff.de uerb.signif.

Voluntas,15.q.1.in prin.§.est autem uoluntas.Hæc de uerborum significationibus sint dicta. De quibus uide plura M.I.C.lib.25.cap.18.

DE REGVLIS IVRIS. Cap. XII.

REgula definitur dist.3.c.1.cum sequente. ubi regula accipitur pro lege. Est enim omnis lex regula iustorum & iniustorum. l.2. in fine.ff.de legib. In qua tamen significatione in hoc capite non accipitur Regula: sed accipitur in ea significatione, quæ habetur l.1.ff.de reg.iuris. de qua re alibi copiosius dixi.

Abso-

Abſolutio.

I. Regula: *Peccatum non dimittitur, niſi reſtituatur ablatum.c.peccatum.4.de reg.iuris,in 6.*

II. Regula: *Peccati uenia non datur, niſi correcto.c.peccati.5.d.tt.*

Acceſſorium.

III. Regula: *Acceſſorium naturam ſequi congruit principalis.c.acceſſorium.42.d.tt.* Concordat M.I.C.*libro 25.cap.19.in uerbo* Acceſsio,*reg.1. & 2.*

Actor & reus.

IIII. Regula: *Fauorabiliores ſunt rei conuenti quàm actores.c.cum ſunt.11.& c.in pari.65.de regulis iuris, in 6.* Concordat *s̃.libro 2. capite 17. reg.15.*

V. Regula: *Non debet actori licere, quod reo non permittitur. c.non licet.32. d.tt. l.non debet. 41.ff.eod.tt.*

Actus legitimi.

VI. Regula: *Actus legitimi conditionem non recipiunt neq; diem. c.actus.50.de reg.iuris, in 6. l.actus.77.ff.eod.tt. ex qua lege d.c.actus, deſumptum eſt,ſed perperam.* Nec enim id ibi dicitur: *ſed adiectum eſt pronomen* Qui.

Afflictio.

VII. Regula: *Afflicto non eſt addenda afflictio. c.ex parte.5.de clerico ægrotante.*

Amiſsio.

Amiſsio.

VIII. Regula: *Quibus modis adquirimus, iiſdem in contrarium actis amittimus. c.1.de reg.iuris.* Concordat M.I.C.*lib.7.cap.4.in prin.& lib.24.cap.5.quæſt.3.in prin.*

Animus.

IX. Regula: Diuerſitatem *corporum diuerſitas ſequitur animorum. c.quia diuerſitatem.5.in prin.de conceßione præbendæ.*

Argumentum.

X. Regula: *Quæ à iure communi exorbitant, nequaquam ad conſequentiã ſunt trahenda.c.quæ à iure.28.de reg.iuris,in 6.* Concordat *ſ.lib.1.cap.1.quæſt.8.reg.4.except.1.*

XI. Regula: In *argumentum trahi nequeunt, quæ propter neceßitatem aliquando ſunt conceſſa.c.in argumentum.78.d.tt.* Concordat *d.reg.4.except.2.*

Beneficium.

XII. Regula: *Beneficium eccleſiaſticum nõn poteſt licitè ſine inſtitutione canonica obtineri.c.1.de reg.iuris,in 6.* Plura *de beneficio uide ſ.reg.92.cum ſequentibus.*

Boni & Bona fides.

XIII. Regula: *Bona fides non patitur, ut bis idem exigatur. c.bona fides.81.de reg.iuris,in 6. l.57.ff.eod.tt.*

XIIII. Regula: *Frustra sibi fidem præstari petit, qui eam non præstat. c. frustra. 75. d. tit.* Concordat s. cap. 7. reg. 1. except. 13.

XV. Regula: *Bonarum mentium est, ibi etiam culpam agnoscere, ubi culpa non est: quia sæpe sine culpa agitur, quod uenit ex culpa. dist. 5. c. ult. § fin. c. consilium. 2. §. cum autem, in fine. de obseruantia ieiuniorum.*

XVI. Regula: *Sãctius est, paucos bonos, quàm multos malos habere. c. cum sit ars. 14. uers. sanctius enim. de ætate & qualitate præficiendor.*

Causa.

XVII. Regula: *Cessante causa, cessat effectus. c. etsi Christus. 26. §. quemadmodum ergo Paulus, in fine. de iureiurando.*

XVIII. Regula: *Prohibita causa, prohibitus quoq; censetur effectus, per ea quæ habentur s. lib. 1. cap. 1. quæst. 8. reg. 2.*

XIX. Regula: *Prohibito effectu, omnis eius causa prohibita censetur. d. quæst. 8. reg. 3.*

Certiorare.

XX. Regula: *Eum qui certus est, certiorari ulterius non oportet. c. eum qui. 31. de reg. iuris, in 6.*

Commoda.

XXI. Regula: *Qui sentit onus, debet etiam sentire commodum: & contrà. c. qui sentire. 55. & c. rationi. 77. de regulis iuris, in 6.* Concordat M.

I. C.

I.C.lib.25.cap.19.in uerbo Commoda.

XXII.Regula: Ex eo non debet quis fructus consequi, quod nisus extitit impugnare. c.ex eo. 38.de reg.iuris,in 6. Concordant ea quæ habentur s.lib.2.cap.13.reg.1.except.9.

XXIII. Regula: Frustra leges inuocat, qui contra eas committit. c.quia frustra.14.in prin.de usuris.l.37.§.fin.ff.de minor.25.annis.

Communio.

XXIIII. Regula: In re communi potior est causa prohibentis. c.in re communi.56. de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.lib.8.cap.24.de rebus communib.reg.1.

Consensus.

XXV.Regula: Facientes & consentiẽtes par pœna constringit, per ea quæ habentur s.libro 1. cap.6.quæst.5.except.2.

XXVI. Regula: Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. c.quod omnes.29. de reg. iur.in 6. c.ad hæc.7.§.fin.de officio archidiaconi.

XXVII.Regula: Qui tacet, consentire uidetur.c.qui tacet.43.de reg.iuris,in 6.

XXVIII. Regula: Qui tacet, non utiq; fatetur, sed nec utique negare uidetur. c.is qui tacet. 44.d.tt.

XXIX. Regula: Quod semel placuit, amplius displicere non potest. c.quod semel.21.d.tt.

Consilium.

XXX. Regula: *Nullus ex consilio (dummodo fraudulentum non fuerit) obligatur. c.nullus. 62. de reg.iuris,in 6.* Concordat ſ.cap.7.reg.25. except.1.

Contractus.

XXXI. Regula: *Contractus ex conuentione legem accipere dignoſcuntur. c.contractus. 85.de reg.iuris,in 6.* Concordat M.I.C.lib.15.cap.15.except.12.repl.4.

Contraria.

XXXII. Regula: *Allegans contraria non eſt audiendus.c.cum olim.19.§.fin.de cenſibus.*

XXXIII. Regula: *Cohærere & coniungi non poſſunt, quibus ſtudia & uota ſunt diuerſa. 16.q.7.c.in nona.§.unde oportet.*

XXXIIII. Regula: *Diſtingue tempora, & concordabit ſcriptura. 2.q.1.c.ſi peccauerit.§.diſtingue.*

Culpa.

XXXV. Regula: *Culpa eſt, immiſcere ſe rei ad ſe non pertinenti.c.non eſt.19.de reg.iuris,in 6. l.36.ff.eod.tt.*

Damnum.

XXXVI. Regula: *Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi, non alijs debet imputare.c.damnum.86.de reg.iuris,in 6.*

Di-

Dignitas.

XXXVII. Regula: Infamibus portæ dignitatum non patent. c. infamib. 87. d. tt.

Disiuncta.

XXXVIII. Regula: In alternatiuis debitoris est electio, & sufficit alterum adimpleri. c. in alternatiuis. 70. de reg. iuris, in 6.

Dolus.

XXXIX. Regula: Scienti & consentienti non fit iniuria neq; dolus. c. scienti. 27. d. tt. Concordat M. I. C. lib. 15. cap. 2. except. 14.

XL. Regula: Qui iussu iudicis facit, non uidetur dolo facere. c. quod quis. 24. d. tt. Concordat ẽ. lib. 1. cap. 6. quæst. 3. except. 7.

XLI. Regula: Dolo facit, qui petit quod est restituturus, c. dolo. 59. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. lib. 24. cap. 2. quæst. 2. causa 2.

XLII. Regula: Qui contra iura mercatur, dolo agere præsumitur. c. qui contra. 82. d. tt.

Dubia.

XLIII. Regula: In re dubia humaniorem sententiã sequi debemus. c. estote. 2. de reg. iur. c. odia restringi. 15. c. in pœnis. 49. eod. tt. in 6. Concordat M. I. C. lib. 2. cap. 24. quæst. 3. reg. 24. cum sequente.

XLIIII. Regula: In obscuris quod minimum est sequimur. c. in obscuris. 30. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. d. quæst. 3. reg. 20.

XLV. Regula: In obscuris inspicimus quod uerisimilius est, aut quod plerunq; fieri solet. c. inspicimus. 45. d. tt. Concordat M. I. C. d. quæst. 3. reg. 26.

XLVI. Regula: De occultis non iudicat ecclesia. c. sicut. 33. §. fin. de Simonia.

XLVII. Regula: In re dubia contra eum qui legem apertius dicere potuit, interpretatio facienda. c. contra eum. 57. de reg. iuris, in 6. Concordat M. I. C. d. quæst. 3. reg. 19.

Euentus.

XLVIII. Regula: Non ex euentu, sed ex consilio facta æstimanda. distin. 47. c. sicut. §. fin. cum duob. cc. sequentibus. Plures de euentu regulas uide s. reg. 17. cum duabus sequentibus.

Exceptionum regulas uide s. cap. 9.

Expressa, & non expressa.

XLIX. Regula: Multa per patientiam tolerantur, quæ si deducta fuerint in iudicium, exigente iusticia non tolerarentur. c. cum iamdudum. 18. §. fin. de præbendis.

Facere & Factum.

L. Regula: Quod quis facit per alium, hoc ipse fecisse uidetur. c. qui facit. 72. de reg. iuris, in 6. l. 1. §. deiecisse. ff. de ui & ui armata.

LI. Regula: Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit. c. quod alicui. 67. d. tt. l. 1. §. 1. ff. de administrat. rer. ad ciuitates pertinentium.

LII. Regula: Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſeipſum. c. poteſt. 68. d. tt.

LIII. Regula: Pro facto habetur, quoties per eum qui facere debet, non ſtat quo minus fiat. c. imputari. 41. & c. cum non ſtat. 66. de reg. iuris, in 6. Plures huius loci regulas uide ſ. reg. 79. cum ſequente.

Fortuna.

LIIII. Regula: Aduerſitas probatio uirtutis eſt, non indicium reprobationis. 7. q. 1. c. aduerſitas, in prin.

Genus & ſpecies.

LV. Regula: In generali conceßione non ueniunt ea quæ quis non eſſet ueriſimiliter in ſpecie cõceſſurus. c. in generali. 81. de reg. iuris, in 6. Concordant ea quæ habentur in Dialectica mea iuris ciuilis lib. 2. cap. A' genere, reg. 1. except. 9.

LVI. Regula: Generi per ſpeciem derogatur. c. generi. 34. d. tt. Concordant ea quæ habentur d. reg. 1. except. 1.

Ieiunium.

LVII. Regula: Plenus uenter facilè de ieiunijs diſputat. 12. q. 2. c. gloria. §. plenus.

Impoſsibile.

LVIII. Regula: Nemo poteſt ad impoßibile obligari. c. nemo. 6. de reg. iuris, in 6. l. 145. ff. eod. tt. Concordat M.I.C. lib. 15. cap. 15. except. [illegible]

Inimicitia.

L I X. Regula: *Inimicitiæ bene loquendo extinguendæ.11.q.3.c.iniustum.§.homini.*

Initium.

L X. Regula: *Quod initio uiciosum est, tractu temporis non conualescit. c.non firmatur. 18. de reg.iuris, in 6.l.29.& l.201.ff.eod.tt.*

L X I. Regula: *Vix bono peraguntur exitu, quæ malo inchoata sunt principio.dist.61.c.miramur.§.principatus.item 1.q.1.c.principatus.*

L X I I. Regula: *Quod initio uiciosum non est, ex post facto non uitiatur. c.factum.73.de reg.iuris, in 6.l.85.ff.eod.tt.*

Iudex, & Iudicium.

L X I I I. Regula: *Factum à iudice, quod ad officium eius non pertinet, ratum non est. c. ea quæ fiunt.26.de reg.iuris, in 6.l.129.ff.eod.tt.*

L X I I I I. Regula: *In iudicijs non est acceptio personarum habenda.c.in iudicijs.12.d.tt.*

Iuramentum.

L X V. Regula: *Non est obligatorium contra bonos mores præstitum iuramentum.c.non est.58. d.tt. Concordant ea quæ habentur s̄.lib.2.cap.16. reg.9.except.1.*

Lædere alium.

L X V I. Regula: *Delictum personæ non debet in detrimentũ ecclesiæ redundare. c.delictum.76.*

de

de reg.iuris,in 6.Concordat s.lib.3.cap.1.reg.22.

LXVII.Regula:Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum. c.mutare.33. d.tt. l.75.ff.eod.tt.

LXVIII.Regula:Factum cuiq; suum,non alteri nocere debet. c.mora.25.d.tt.& l.197.in prin. ff.eod.tt.

LXIX. Regula : Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria uel iactura. c.locupletari.48.de reg.iuris,in 6.l.38.ff.eod.tt.

LXX. Regula : Non debet aliquis alterius odio prægrauari.c.non debet.21.d.tt.1.q.4.in prin. cum cc.sequentib.usq; ad q.5. Concordat l.42.ff. de reg.iuris.l.2.§.nullum.ff.de decurionibus.

LXXI. Regula : Sapiens non est omnis qui nocet.6.q.1.c.sapiens.

Magistratus.

LXXII.Regula:Exemplum superioris inferiores sequuntur.c.magnæ.7.§.præterea.de uoto.

LXXIII.Regula:Integritas præsidētium,salus est subditorū.dist.61.c.miramur.§.integritas.

LXXIIII. Regula: Totus familiæ status & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite.d.c.miramur.§.nam totius.

Maledictio.

LXXV. Regula: Præmium est iniusta maledictio.11.q.3.c.qui iustus,in prin.

Malum.

LXXVI. Regula: Ex duobus malis minimum eligendum. 22. q. 4. c. non solum.

Mora.

LXXVII. Regula: Non est in mora, qui potest exceptione legitima se tueri. c. non est. 60. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. lib. 24. cap. 17. except. 7. repl. 8.

Necessitas.

LXXVIII. Regula: Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum. c. quod non est. 4. de reg. iuris.

Obligatio.

LXXIX. Regula: Ex illicito facto non nascitur obligatio. c. quod latenter. 5. de regulis iuris. Concordat s̄. reg. 60.

LXXX. Regula: Paria sunt, quid factum nō esse, & inutiliter esse factum. c. non praestat. 52. c. quae contra. 64. & c. in malis. 69. de reg. iuris, in 6.

Peregrinatio.

LXXXI. Regula: Non, Hierosolymis fuisse; sed Hierosolymis bene vixisse, laudandum est. 12. q. 2. c. gloria. §. penult.

Pœna.

LXXXII. Regula; Sine culpa (nisi subsit causa) non est aliquis puniendus. c. sine culpa. 23. de reg. iuris, in 6.

Poſſeſſor.

LXXXIII. Regula: *Pro poſſeſſore habetur qui dolo deſijt poßidere. c. pro poſſeſſore. 36. d. tt. Vide item* s. *cap. 3. reg. 3. except. 1.*

Præiudicium.

LXXXIIII. Regula: *Res inter alios acta alijs non præiudicat, per ea quæ propoſita ſunt* s. *cap. 9. reg. 16. except. 5.*

Præſcriptio.

LXXXV. Regula: *Poſſeſſor malæ fidei ullo tempore non præſcribit. c. poſſeſſor. 2. de reg. iuris, in 6. Vide* s. *cap. 3. reg. 11. repl. 2.*

LXXXVI. Regula: *Sine poſſeßione præſcriptio non procedit. c. ſine poſſeßione. 3. d. tt. l. 25. ff. de uſucap.*

Præſumptio.

LXXXVII. Regula: *Violenta præſumptio euidentißimam probationem requirit. c. ueniens. 3. in fine. de preſbytero non baptizato. Concordat* s. *lib. 3. cap. 12. reg. 25. except. 3.*

LXXXVIII. Regula: *Semel malus, ſemper præſumitur malus. c. ſemel. 8. de reg. iuris, in 6.*

LXXXIX. Regula: *Ignorãtia præſumitur, niſi probetur ſcientia. c. præſumitur. 47. d. tt.*

XC. Regula: *Qui contra iura mercatur, bonam fidem non habere præſumitur. c. qui contra. 82. d. tt. Plures præſumptionum regulas uide* s.

lib. 2.

lib.2.cap.12.regul.3.cum sequentibus.

Prior tempore.

XCI. *Regula: Prior tẽpore, potior iure. c. qui prior. 54. de reg. iuris, in 6. Concordat M.I.C. lib. 27. cap. 17. in prin.*

Priuilegium.

XCII. *Regula: Priuilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona. c. priuilegium. 7. & c. quod alicui. 74. de reg. iuris, in 6. Concordat s̃. lib. 1. cap. 3. de priuilegijs, reg. 2.*

XCIII. *Regula: Decet concessum à principe beneficium esse mansurum. c. decet. 16. cum c. sequente. eod. tt. Huius exceptiones uide s̃. lib. 1. cap. 3. de priuilegijs, reg. 3.*

XCIIII. *Regula: Quod ob gratiã alicui conceditur, non est in eius dispendium retorquẽdum. c. quod ob gratiam. 61. eod. tt. Concordat M.I.C. lib. 1. cap. 2. quæst. 6. reg. 7. Plures priuilegiorum regulas uide d. cap. 3.*

Ratihabitio.

XCV. *Regula: Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum. c. ratum. 9. de reg. iuris, in 6.*

XCVI. *Regula: Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur. c. ratihabitionem. 10. d. tt.*

Remouere loco.

XCVII. *Regula: Turpius eijcitur quàm non admit-*

admittitur hospes. c.quemadmodũ.25. §.alioquin si uers.quia turpius.de iureiurando.

Sacra.

XCVIII. Regula: Semel Deo dicatum, non est ad usus humanos ulterius transferendum. c.semel.51.de reg.iuris,in 6. Cõcordat s̃.cap.5.reg.30.

Sententia.

XCIX.Regula:Setentia iniusta iudicem potius lædit, quàm eum in quem temerè fertur.11.q.3.c.nolite.§.fin.

Successor.

C.Regula:Successor præstat factum prædecessoris. Quæ regula distinguitur in successore ecclesiastico s̃.cap.6.reg.10.

CI.Regula:Nemo plus iuris ad alium trãsfert, quàm ipse habuit. c.nemo potest.79.de reg.iur.in 6.Concordat M.I.C.lib.25.cap.19. in uerbo Successor,reg.1.

CII. Regula: Successor uti debet iure sui auctoris. c.is qui.46. d.tt. Concordat M.I.C.d.loco,reg.2.

CIII.Regula:Successor iustam habet ignorantiæ causam. c.cum quis.14. de reg.iuris,in 6. l.42. ff.eod.tt.

Totum & Plus.

CIIII.Regula: In toto & pars continetur, & in eo quod plus est continetur minus. c.plus semper.

per.35. & c.in toto.80. de reg.iuris, in 6. l.110. in prin. & l.113.ff.eod.tt.

CV. Regula; Cui licet quod est plus, licet utiq; quod est minus.c.cui licet.53.de reg.iur.in 6.Concordat M.I.C.lib.25.cap.19.in uerbo Totũ,reg.6.

Veritas.

CVI.Regula: Propter scandalum euitandum ueritas non est omittenda.c.qui scandalizauerit.3. de reg.iuris.

Vsus.

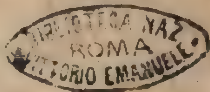
CVII. Regula:Abusus non tollit usum.14.q.5. c.neq; enim.

CVIII. Regula: Alienum poßidere uidetur, qui partis non utitur, aut malè utitur. 14.q.4. c. quid dicam.§.hæc utiq;.

Vtile.

CIX.Regula: Vtile non debet per inutile uitiari.c.utile.37.de reg.iuris,in 6. Concordat M.I.C.lib.25.cap.19.in uerbo Vtile,reg.1. Hæc de regulis iuris Pontificij, quarum tamen plures uide S. lib.1.cap.1.quæst.8.lib.2.cap.12.reg.3.cum sequentibus.item cap.17.reg.14.cum sequentibus.item M.I.C.d. cap.19.

LIBRI QVINTI ET VLTIMI FINIS.

BASILEAE, EX OFFICINA
Oporiniana, per Balthasarum Han,
Hieronymum Gemusæum, & Poly-
carpi fratris hæredes: Anno Salutis
humanæ M. D. LXXX.
mense Martio.

